Nitqləri, çıxışları, bəyanatları, müsahibələri

2005-ci il

- **"Rossiya" telekanalının "Sabahın xeyir, Rusiya!" proqramına müsahibə**
  (8 yanvar 2005-ci il)

- **Azərbaycanda İtar-TASS günlərinin iştirakçıları ilə görüşdə çıxış**
  (Bakı şəhəri, 22 yanvar 2005-ci il)

- **Azərbaycanda İtar-TASS günləri iştirakçılarının şərəfinə təşkil olunmuş rəsmi qəbulda nitq**
  (Bakı şəhəri, 22 yanvar 2005-ci il)

- **Tehranda İmam Xomeyni adına "İmdad" komitəsində keçirilmiş görüşdə çıxış**
  (Tehran şəhəri, 25 yanvar 2005-ci il)

- **İran televiziyasına müsahibə**
  (Tehran şəhəri, 25 yanvar 2005-ci il)

- **İrana rəsmi səfərin yekunlarına dair dövlət başçılarının mətbuat üçün birgə bəyanatı**
  (Tehran şəhəri, 26 yanvar 2005-ci il)

- **Təbrizdə Şərqi Azərbaycan valiliyində görüşdə çıxış**
  (Təbriz şəhəri, 26 yanvar 2005-ci il)

- **"Nezavisimaya qazeta"nın müxbirinə müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 8 fevral 2005- ci il)

- **Rusiyada Azərbaycan ilinin təntənəli açılış mərasimində çıxış**
  (Moskva şəhəri, 16 fevral 2005-ci il)

- **Romada İtaliya Prezidenti Adzelyo Çampi ilə təkbətək görüşdən sonra mətbuat üçün bəyanat**
  (Roma şəhəri, 24 fevral 2005-ci il)

- **Romada Azərbaycan-İtaliya biznes forumunda nitq**
  (Roma şəhəri, 25 fevral 2005-ci il)

- **Romada İtaliyanın "RAI News-24" telekanalının "Next" proqramına müsahibə**
  (Roma şəhəri, 25 fevral 2005-ci il)

- **Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının Ticarət və sənaye palatasında keçirilmiş görüşdə nitq**
  (Ər-Riyad şəhəri, 9 mart 2005-ci il)

- **Pekində Azərbaycan-Çin biznes forumunda nitq**
  (Pekin şəhəri, 18 mart 2005-ci il)

- **Azərbaycanın Çindəki səfirliyi ilə tanışlıqdan sonra jurnalistlərə müsahibə**

(Pekin şəhəri, 18 mart 2005-ci il)

- **Azərbaycan-Polşa sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Varşava şəhəri, 30 mart 2005-ci il)

- **Varşavada Polşa Prezidentinin adından Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə təşkil olunmuş rəsmi qəbulda nitq**
  (Varşava şəhəri, 30 mart 2005- ci il)

- **Varşava Üsyanı Muzeyinin həyətində AZƏRBAYCAnlı zabitlərin xatirə lövhəsinin açılış mərasimində çıxış**
  (Varşava şəhəri, 30 mart 2005-ci il)

- **Varşava Universitetində keçirilmiş görüşdə nitq**
  (Varşava şəhəri, 31 mart 2005-ci il)

- **İslamabadda Azərbaycan və Pakistan Prezidentlərinin geniş tərkibdə görüşü başa çatdıqdan sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (İslamabad şəhəri, 12 aprel 2005-ci il)

- **İslamabadda Pakistan Prezidenti Pərviz Müşərrəfin adından Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə təşkil edilmiş rəsmi qəbulda nitq**
  (İslamabad şəhəri, 12 aprel 2005-ci il)

- **İslamabadda Azərbaycan-Pakistan sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra Baş nazir Şövkət Əzizlə birgə mətbuat konfransında nitq**
  (İslamabad şəhəri, 13 aprel 2005-ci il)

- **Pakistan televiziyasına müsahibə**
  (İslamabad şəhəri, 13 aprel 2005-ci il)

- **Kişinyovda Azərbaycan-Moldova sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Kişinyov şəhəri, 21 aprel 2005-ci il)

- **Kişinyovda Nizami Gəncəvinin abidəsinin təntənəli açılış mərasimində nitq**
  (Kişinyov şəhəri, 21 aprel 2005-ci il)

- **Kişinyovda Moldova Prezidenti Vladimir Voroninin adından Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə təşkil olunmuş rəsmi qəbulda nitq**
  (Kişinyov şəhəri, 21 aprel 2005-ci il)

- **Kişinyovda GUÖAM ölkələri dövlət başçılarının Zirvə görüşündə nitq**
  (Kişinyov şəhəri, 22 aprel 2005-ci il)

- **Kişinyovda GUÖAM ölkələri dövlət başçılarının mətbuat konfransında bəyanat**
  (Kişinyov şəhəri, 22 aprel 2005-ci il)

- **İhsan Doğramacının anadan olmasının 90 illiyinə həsr olunmuş təntənəli yubiley gecəsində nitq**
  (Bakı şəhəri, 29 aprel 2005-ci il)

- **Varşavada Avropa Şurasının üzvü olan ölkələrin dövlət və hökumət başçılarının üçüncü Zirvə görüşündə çıxış**
  (Varşava şəhəri, 16 may 2005-ci il)

- **Azərbaycan-Qazaxıstan sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Bakı şəhəri, 24 may 2005-ci il)

- **Qazaxıstan Prezidentinin şərəfinə təşkil olunmuş rəsmi qəbulda nitq**
  (Bakı şəhəri, 24 may 2005-ci il)

- **Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas neft ixrac boru kəmərinin Azərbaycan hissəsinin istifadəyə verilməsi münasibətilə "Gülüstan" sarayında təşkil edilmiş rəsmi ziyafətdə nitq**
  (Bakı şəhəri, 25 may 2005-ci il)

- **Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin Azərbaycan hissəsinin istifadəyə verilməsinə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə nitq**
  (Bakı şəhəri, 26 may 2005-ci il)

- **Xarici ölkə jurnalistləri üçün mətbuat konfransı**
  (Bakı şəhəri, 24 may 2005-ci il)

- **Bakıda "Xəzər neft-qaz, neftayırma və neft kimyası-2005" XII Beynəlxalq sərgi və konfransının açılış mərasimində nitq**
  (Bakı şəhəri, 8 iyun 2005-ci il)

- **Zaqrebdə Azərbaycan-Xorvatiya sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Zaqreb şəhəri, 10 iyun 2005-ci il)

- **Zaqrebdə Xorvatiya Respublikasının Prezidenti Stipe Mesiçin adından Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə təşkil edilmiş rəsmi qəbulda nitq**
  (Zaqreb şəhəri, 10 iyun 2005-ci il)

- **9-cu Peterburq Beynəlxalq İqtisadi Forumunda nitq**
  (Sankt-Peterburq şəhəri, 14 iyun 2005-ci il)

- **Sankt-Peterburqda Heydər Əliyevin xatirə lövhəsinin açılış mərasimində çıxış**
  (Sankt-Peterburq şəhəri, 14 iyun 2005-ci il)

- **Sankt-Peterburqda Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşdə nitq**
  (Sankt-Peterburq şəhəri, 14 iyun 2005-ci il)

- **Kiyevdə Beynəlxalq İnvestisiya Forumunun "Fövqəladə ukrayna dəyirmi masası"nın birinci geniş iclasının açılışında nitq**

(Kiyev şəhəri, 16 iyun 2005-ci il)

- **SNN-Türk telekanalına müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 28 iyun 2005-ci il)

- **Azərbaycan-Türkiyə sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra Baş Nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanla birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Bakı şəhəri, 30 iyun 2005-ci il)

- **Türkiyə Baş nazirinin şərəfinə təşkil edilmiş rəsmi qəbulda nitq**
  (Bakı şəhəri, 30 iyun 2005-ci il)

- **Bakıda Türkiyə səfirliyinin yeni binasının təməlqoyma mərasimində çıxış**
  (Bakı şəhəri, 30 iyun 2005-ci il)

- **Türkiyənin "Star" televiziyasının siyasi icmalçısı Ardan Zentürkə müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 1 iyul 2005-ci il)

- **"Nyusuik" jurnalının (Nyu-York) "Russkiy nyusuik" nəşrinin (Moskva) baş redaktoru Leonid Parfyonova müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 8 avqust 2005-ci il)

- **Böyük Britaniyanın "Skay Nyus" televiziyası Moskva bürosunun müxbiri Lii Lourensə müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 16 avqust 2005-ci il)

- **Bakıda Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməlqoyma mərasimində nitq**
  (Bakı şəhəri, 24 avqust 2005-ci il)

- **YUNESKO-nun Baş direktoru Koişiro Matsuuranın şərəfinə ziyafətdə nitq**
  (Bakı şəhəri, 24 avqust 2005-ci il)

- **Türkiyənin "Hürriyyət" qəzetinə müsahibə**
  (2 sentyabr 2005-ci il)

- **Sofiyada Azərbaycan-Bolqarıstan sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Sofiya şəhəri, 23 sentyabr 2005-ci il)

- **Bolqarıstan Prezidenti Georgi Pırvanovun adından Azərbaycan Prezidentinin şərəfinə təşkil olunmuş rəsmi qəbulda nitq**
  (Sofiya şəhəri, 23 sentyabr 2005-ci il)

- **Sofiyada Bakı küçəsinin açılış mərasimində çıxış**
  (Sofiya şəhəri, 23 sentyabr 2005-ci il)

- **Sofiyada Azərbaycan Prezidentinə Bolqarıstan Milli və Dünya Təsərrüfatı Universitetinin fəxri professoru adı verilməsi mərasimində nitq**
  (Sofiya şəhəri, 23 sentyabr 2005-ci il)

- **Varnada Bolqarıstan turizminin təqdimat mərasimində nitq**
  (Varna şəhəri, 24 sentyabr 2005-ci il)

- **Bolqarıstan Milli radiosuna müsahibə**
  (Varna şəhəri, 24 sentyabr 2005-ci il)

- **Finlandiya-Azərbaycan sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Bakı şəhəri, 29 sentyabr 2005-ci il)

- **Finlandiya Prezidentinin şərəfinə təşkil edilmiş rəsmi qəbulda nitq**
  (Bakı şəhəri, 29 sentyabr 2005-ci il)

- **Bakıda keçirilən Azərbaycan-Finlandiya biznes forumunda nitq**
  (Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2005-ci il)

- **Azərbaycan-Latviya sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Bakı şəhəri, 3 oktyabr 2005-ci il)

- **Latviya Prezidentinin şərəfinə təşkil edilmiş rəsmi qəbulda nitq**
  (Bakı şəhəri, 3 oktyabr 2005-ci il)

- **Bakıda keçirilən Azərbaycan-Latviya biznes forumunda nitq**
  (Bakı şəhəri, 4 oktyabr 2005-ci il)

- **Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəmərinin Gürcüstan hissəsinin istifadəyə verilməsinə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə nitq**
  (Qardabani rayonu, 12 oktyabr 2005-ci il)

- **ABŞ-ın "New York times", "Los Angeles times" qəzetlərinin, "Bloomberg" informasiya agentliyinin və "Dow jones/cnbc" telekanalının müxbirlərinə müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 18 oktyabr 2005-ci il)

- **Türkiyə jurnalistlərinə müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 28 oktyabr 2005-ci il)

- **Türkiyənin "İhlas" xəbər agentliyinin və "Türkiyə" qəzetinin müxbirlərinə müsahibə**
  (Bakı şəhəri, 11 noyabr 2005-ci il)

- **Məkkədə keçirilmiş İslam Konfransı Təşkilatının üçüncü fövqəladə Zirvə toplantısında nitq**
  (Məkkə şəhəri, 7 dekabr 2005-ci il)

- **Azərbaycan-İran sənədlərinin imzalanması mərasimindən sonra dövlət başçılarının birgə mətbuat konfransında bəyanat**
  (Naxçıvan şəhəri, 20 dekabr 2008-ci il)

- **Naxçıvana təbii qazın verilməsinə həsr olunmuş təntənəli mərasimdə çıxış**
  (Naxçıvan şəhəri, 20 dekabr 2005-ci il)

"ROSSİYA" TELEKANALININ "SABAHIN XEYİR, RUSİYA!" PROQRAMINA MÜSAHİBƏ

8 yanvar 2005-ci il

2005-ci il Rusiyada Azərbaycan ili elan olunmuşdur. MDB və Baltikyanı ölkələrin Prezidentlərinin Yeni il təbriklərini yanvarın 5-dən etibarən televiziya tamaşaçılarına çatdıran "Rossiya" telekanalının "Sabahın xeyir, Rusiya!" proqramı yanvarın 8-də verilişlərinə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müsahibəsi ilə başlamışdır.

JURNALİST: Sabahınız xeyir, İlham Heydər oğlu! Siz Yeni ilin sehrli günlərində ürəklərdə tutulan bütün arzuların çin olacağına inanırsınızmı?

İLHAM ƏLİYEV: Düzünü desək, inanmıram.

JURNALİST: Bəs nə üçün?

İLHAM ƏLİYEV: Arzunun çin olması üçün bir neçə amil gərəkdir. Birincisi, arzu real olmalıdır. İkincisi, onun həyata keçirilməsinə çalışmaq lazımdır. Bu arzunu nə vaxt - gecə, Yeni il qabağı gecəsi və ya səhər niyyət etməyin fərqi yoxdur. Məqsədə çatmaq istəyi olduqda və bu məqsədin fantaziya deyil, tam real olması şərtilə, hər hansı diləyi həyata keçirmək mümkündür.

JURNALİST: **Sirr deyilsə, Azərbaycan Prezidenti Yeni ildə nə arzulayır?**

İLHAM ƏLİYEV: Prezident elə bir vəzifədir ki, o, arzulamağa, təəssüflər olsun, çox az vaxt verir. Öz fəaliyyətinlə ölkənin rifahı, xalqın firavanlığı üçün yaxşı iş görmək, müstəqil dövlət kimi Azərbaycanı inkişaf etdirmək, möhkəmləndirmək, insanların daha yaxşı yaşaması, ölkənin iqtisadi və siyasi cəhətdən daha müasir dövlətə çevrilməsi, dünyada daha möhkəm mövqelər tutması üçün arzular, niyyətlər, məqsədlər vardır. Bu, mənim Prezident kimi, məqsədim və Azərbaycan xalqı qarşısında məsuliyyətimdir. Şadam ki, cəmiyyətimizdə bu məsələ barədə tam konsensus vardır. Azərbaycan düzgün istiqamətdə çox inamla irəliləyir.

JURNALİST: Cənab Prezident, Siz ötən ili Azərbaycanın Rusiya ilə qarşılıqlı münasibətləri baxımından necə qiymətləndirirsiniz?

İLHAM ƏLİYEV: Sizə belə bir fakt gətirə bilərəm. Zənnimcə, o, çox əlamətdardır. 2004-cü ildə biz Bakıdan Moskvaya və geriyə aviareyslərin sayına görə nəinki sovet dövrünün səviyyəsinə çıxmışıq, hətta onu ötüb keçmişik. Yadımdadır, 3-4 il əvvəl həftədə cəmi bir reys vardı. İndi isə təkcə Moskvaya 8-9 reys vardır. Mən hələ Rusiyanın digər şəhərlərinə uçuşları demirəm. Bu, uğurlu əməkdaşlığın başlıca göstəricilərindən biridir. İndi insanlar - biznesmenlər də, sadə adamlar da, siyasətçilər də bir-birinin yanına, bir-birinə qonaq gedirlər. Biz Rusiya ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin inkişafından razıyıq və buna çox böyük əhəmiyyət veririk.

JURNALİST: Cənab Prezident, sağ olun. Vaxt tapıb, suallarımıza cavab verdiyinizə görə Sizə təşəkkür edirik.

AZƏRBAYCANDA İTAR-TASS GÜNLƏRİNİN İŞTİRAKÇILARI İLƏ GÖRÜŞDƏ ÇIXIŞ

Bakı şəhəri,
22 yanvar 2005-ci il

Əziz qonaqlar!
Əziz dostlar!
Sizi Azərbaycanda səmimi qəlbdən salamlamaq, sizə "Xoş gəlmisiniz!" demək istəyirəm.

Rusiyanın belə mötəbər nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfəri böyük hadisədir. Düşünürəm ki, bu səfər ölkələrimiz və xalqlarımız arasında əlaqələrin daha da dərinləşməsinə və genişlənməsinə xidmət edəcəkdir. Mənə olduqca xoşdur ki, öz sahəsində dünyada aparıcı sayılan, gözəl ənənələri, çox böyük nailiyyətləri olan təşkilatın - İTAR-TASS-ın Azərbaycanda günləri keçirilir. Ən başlıcası odur ki, ictimai-siyasi formasiya dəyişdikdən sonra İTAR-TASS dünyada öz mövqelərini və təsirini nəinki itirmədi, əksinə, daha da möhkəmləndirdi. Dediyim kimi, artıq indi İTAR-TASS xaricdə geniş şaxəli şəbəkəyə malik olan, informasiyalarına bütün dünyada etimadla yanaşılan çox nüfuzlu təşkilatdır. Bizim aramızda ənənəvi olaraq sıx münasibətlər, dostluq münasibətləri, şəxsi ünsiyyətlər və çox yaxşı qarşılıqlı əlaqələr təşəkkül tapmışdır.

Mən Moskvaya hər dəfə səfər etdikdə və orada olduqda mütləq İTAR-TASS-ın ofisinə gedirəm və biz həmişə çox səmərəli və mehriban görüşlər keçiririk. Düşünürəm ki, sizin nümayəndə heyətinin ölkəmizə səfəri bugünkü Azərbaycanın həyatının vəziyyətinin daha yaxşı başa düşülməsi baxımından da əhəmiyyətlidir. Azərbaycan və Rusiya sakinləri informasiyadan istifadə nöqteyi-nəzərindən heç də bərabər şəraitdə deyillər. Biz Rusiyanın televiziya kanallarını sərbəst qəbul edir, Rusiyada həyatın gedişini izləyir və orada baş verən bütün hadisələrdən xəbərdarıq. Rusiyada isə obyektiv səbəblər üzündən keçmiş Sovet İttifaqı respublikalarının həyatı barədə informasiya, əlbəttə ki, dolğun deyildir. Bununla əlaqədar biz real vəziyyətin tamamilə başa düşülməsi üçün Rusiya jurnalistlərinin, ictimai xadimlərinin ölkəmizə belə səfərlərindən, ölkəmizdə olmalarından çox şadıq.

Müstəqillik illərində Azərbaycan öz iqtisadi potensialını xeyli möhkəmlətmişdir, ölkə dinamik inkişaf edir. Hərçənd, Sovet İttifaqının süqutundan sonra ilk illərdə ölkəmiz keçmiş müttəfiq respublikalarla müqayisədə ən ağır vəziyyətdə idi. Ölkədə tam böhran, iqtisadi tənəzzül hökm sürürdü, vətəndaş müharibəsi təhlükəsi vardı, bundan əlavə, Ermənistan ərazilərimizin bir hissəsini işğal etmişdi. Bütün bunlar çox ağır nəticələrə gətirib çıxarmışdı. Ölkəmizin gələcəyi, Azərbaycanın özünün varlığı sual altında idi. Yalnız Azərbaycan xalqının iradəsi və müdrikliyi - müasir tarixin ən ağır çağında, 1993-cü ildə Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevə müraciət edərək, onu respublikaya başçılıq etməyə çağırması sayəsində ölkə çox ağır nəticələrdən xilas oldu. 1993-cü ildən başlayaraq ölkədə dövlətçiliyin, müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi, iqtisadi potensialın artırılması, Azərbaycanın dünya proseslərinə inteqrasiyası sahəsində planlı surətdə iş aparılmışdır və indi də aparılır. Bu gün Azərbaycan regionun ən dinamik inkişaf edən ölkələrindən biridir, Azərbaycan Avropa inteqrasiyası proseslərində yaxından iştirak edir, öz qonşuları ilə regional miqyasda fəal əməkdaşlıq edir.

Ölkəmizin öz qonşuları ilə, xüsusən Rusiya ilə çox müsbət münasibətləri var. Bu gün Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər nəinki ikitərəfli planda önəmlidir, həm də bu münasibətlər regional əməkdaşlıq çərçivəsində, hətta daha geniş səpkidə gedən proseslər çərçivəsində böyük rol oynayır və oynayacaqdır. Çox xoşdur ki, indi bu münasibətlər strateji tərəfdaşlıq prinsiplərinə əsaslanır. Biz buna böyük diqqətlə yanaşırıq və bütün istiqamətlərdə qarşılıqlı surətdə faydalı tərəfdaşlığın genişlənməsi üçün səylərimizi əsirgəməməyə çalışırıq. Bu gün Rusiya ilə Azərbaycan arasında təcili həllini gözləyən heç bir problem yoxdur. 1990-cı illərdə obyektiv və subyektiv səbəblər üzündən meydana gəlmiş problemlər həll edilmişdir. Əlbəttə ki, Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev ilə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin arasındakı şəxsi dostluq ikitərəfli əlaqələrin möhkəmlənməsində çox böyük rol oynamışdır. Rusiyanın tarixində ilk dəfə olaraq Prezident Putinin Azərbaycana səfəri, əldə olunmuş razılaşmalar ikitərəfli əlaqələrin inkişafında yeni mərhələ açmışdır. Əmtəə dövriyyəsinin həcmi ildən-ilə artır, biz onu iki dəfə çoxaltmaq niyyətindəyik. Hesab edirik ki, bu, tamamilə real perspektivlərdir. Daim və çox fəal siyasi dialoq aparılır. Rusiyadan Bakıya və buradan Rusiyaya çoxlu nümayəndə heyəti gəlib-gedir. Əlbəttə ki, ənənəvi mədəni əlaqələrin inkişafında böyük potensial var. Azərbaycanda Rusiyanın bəzi vilayətlərinin mədəniyyət günləri keçirilmişdir.

Bildiyiniz kimi, bu il Rusiyada bütünlüklə Azərbaycan ilidir, 2006-cı il isə Azərbaycanda Rusiya ili olacaqdır. Bütün bunlar ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişafına kömək edir.

Buna dair çoxlu misal var. Mən onları çox sadalaya bilərəm, ancaq vaxtınızı almaq istəmirəm. Lakin, qlobal baxımdan, bəlkə, çox mühüm olmasa da, hər halda, nümunəvi olan bir misal çəkəcəyəm. Bunu Bakıdan Moskvaya və geriyə tez-tez təyyarə ilə uçanlar yaxşı bilirlər. Bir neçə il əvvəl bizim Moskvaya gündə cəmi bir aviareysimiz vardı. O da ki hər gün müntəzəm olaraq yerinə yetirilmirdi. İndi ölkələrimiz arasında hər gün 10-dək aviareys var. Həmin göstərici qarşılıqlı münasibətlərin səviyyəsindən daha yaxşı xəbər verir. İnsanlar arxayınca bir-birinə qonaq gedib-gəlir, işləyir, ünsiyyət saxlayır və eyni zamanda, özlərini rahat hiss edirlər.

Bildiyiniz kimi, Azərbaycanda ənənəvi olaraq, tarixən milli və dini dözümlülük həmişə mövcud olmuşdur. Bu, ölkəmizin başlıca, ən mühüm nailiyyətlərindən biridir. Ölkəmizin müstəqil dövlət kimi təşəkkül tapdığı dövrdə keçmişin bu ənənələri qorunub saxlanmış və artırılmışdır və bu, böyük uğurdur. Milli və dini mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, Azərbaycanda hər bir adam öz ölkəsinin tamdəyərli və tamhüquqlu vətəndaşıdır. Ümumi evimizin daxilində belə bir əmin-amanlığın olması müvəffəqiyyətimizin rəhnidir. Bəzi başqa ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycanda müstəqillik illərində heç bir rus məktəbi bağlanmadı. Ölkəmizdə Slavyan Universiteti fəaliyyət göstərir. O, rus dili və digər slavyan xalqlarının dilləri üzrə müəllimlər hazırlayır.

O ki qaldı mətbuata, - mən bu barədə 2003-cü ildə Azərbaycanda rus mətbuatı günləri zamanı danışmışdım, - müstəqillik illərində rus dilində qəzetlərin sayı sovet dövründəkinə nisbətən iki-üç dəfə artmışdır. Mən bunu heç də vəziyyəti əlvan boyalarla göstərmək üçün demirəm. Əlbəttə, problemlər də var. Sadəcə olaraq bu, hökumətin və rəhbərliyin müəyyən etdiyi meyilləri, siyasəti göstərir. Biz həmin məsələdə bu siyasəti çox ardıcıl surətdə aparırıq. Ən başlıcası odur ki, buna cəmiyyət də çox həssasdır. Düşünürəm ki, əlaqələr, səfərlər, ünsiyyətlər nə qədər çox olsa, bundan hamı qazanar.

Sənaye potensialının, iqtisadi potensialın artırılması, ölkəmizdə həyata keçirilən çox iri enerji layihələri, - yeri gəlmişkən, Azərbaycanda bu gün dünyada ən böyük enerji layihəsi gerçəkləşdirilir, - bizə iqtisadiyyatı çox dinamik və hərtərəfli inkişaf etdirməyə imkan verir. İqtisadiyyatın təkcə neft amilindən asılı olmaması üçün bu gün biz regional proqramları fəal inkişaf etdiririk. 2004-cü ildə ölkədə 120 mindən artıq iş yeri yaradılmışdır. Yeri gəlmişkən, seçkiqabağı vədlərimdən biri ondan ibarət idi ki, 5 ildə Azərbaycanda 600 min iş yeri yaradılacaqdır. Əlbəttə ki, əhalimizin 8 milyon nəfər olduğunu nəzərə alsaq, bu, çox böyük rəqəmdir. Ona görə də bəziləri bunu inamsızlıqla, şəkk-şübhə ilə qarşıladılar. Amma 2004-cü il göstərdi ki, bütün bunlar hesablamaların nəticələridir və bu rəqəm göydən götürülməyibdir. Özü də, bu qədər böyük sayda iş yerləri, əsasən, paytaxtda deyil, bölgələrdə yaradılmışdır. Çünki, gördüyünüz kimi, Bakı çox inkişaf etmiş şəhərdir. Biz isə paytaxtla əyalət arasında fərqi bərabərləşdirməyə çalışmalıyıq. Biz buna bölgələrin səviyyəsini qaldırmaq hesabına nail olmaq istəyirik. Ona görə də bu gün beşilliyimizin regional vektoru öncül istiqamətlərdən biridir. Ölkədə sahibkarlıq inkişaf edir. Ümumi daxili məhsulun təxminən 75 faizi özəl sektorda istehsal olunur. Özü də, iqtisadiyyatın əsas sahəsi sayılan neftin dövlət inhisarında olduğu şəraitdə.

Biz əhalinin həyat səviyyəsini yüksəltməyə çalışırıq. 2004-cü ildə minimum əmək haqqı iki dəfə qaldırılmışdır və Azərbaycan vətəndaşları, - biz bunu bəyan etmişik, - ildən-ilə daha yaxşı yaşamalıdırlar. Biz buna nail olacağıq.

Ölkəmizin əsas problemlərindən biri Azərbaycan ərazilərinin Ermənistan tərəfindən işğalının davam etməsidir. Artıq 10 ildən çoxdur ki, Azərbaycan ərazilərinin 20 faizi işğal altındadır. Bu, Dağlıq Qarabağ, habelə Azərbaycanın keçmiş Dağlıq Qarabağ vilayətinin inzibati sərhədindən kənarda yerləşən 7 rayondur. Bu işğal, habelə etnik təmizləmələr aparılması nəticəsində bir milyondan çox adam qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Onların 250 min nəfəri Ermənistanda yaşamış azərbaycanlılardır, 700 mini isə erməni işğalçı qoşunlarının Azərbaycanın öz ərazisindən qovduqları daxili köçkün şəxslərdir. Bizdə digər ölkələrdən, münaqişə rayonlarından olan qaçqınlar da var, onlar ölkəmizdə sığınacaq tapmışlar. Əhalinin sayına nisbətdə götürdükdə, bunun kifayət qədər yüksək rəqəm olduğunu desəm, yəqin, səhv etmərəm: 8 milyon əhalidən 1 milyonu qaçqın-köçkündür.

Bu, olduqca iqtisadi, maliyyə, mənəvi və siyasi baxımdan böyük yükdür və təəssüf ki, o, indiyədək qalır. Məsələ öz həllini hələ də tapmayıbdır. Biz bütün dövlətlərin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşırıq və əlbəttə ki, özümüzə də belə münasibət göstərilməsini istəyirik. Ümidvarıq ki, haqq-ədalət və beynəlxalq hüquq normaları zəfər çalacaqdır. Təcavüzə son qoyulacaq, işğalçı qoşunlar zəbt edilmiş ərazilərimizdən çıxarılacaq, nəhayət, sülh bərqərar olacaqdır. Biz bunu sülh yolu ilə həll etmək istəyirik. Danışıqların onillik tarixi, bu, heç bir nəticə verməyib, - bunu sülh yolu ilə həll etməyə çalışdığımıza sübutdur. Amma, təəssüf ki, bunu etmək mümkün olmur, ona görə də, təbii olaraq, biz hər hansı bir digər variantı istisna etmirik. Azərbaycan öz ərazilərinin itirilməsi ilə heç zaman razılaşmayacaq, biz onları nəyin bahasına olursa-olsun, geri qaytaracağıq. Sülh yolu ilə, yaxud qeyri-sülh yolu ilə - bu məsələ danışıqların gedişindən, habelə digər amillərdən asılı olacaqdır.

İndi dünya birliyi, nəhayət, etiraf edir ki, ərazilərin işğalı baş vermişdir. İndi işğal faktı tanınmışdır, BMT, eləcə də dünyanın, əslində, bütün dövlətləri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımışlar. Hesab edirik ki, bu

məsələ kimlərinsə fantaziyaları, arzuları və ya ehtimalları əsasında deyil, məhz beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll olunmalıdır. Bu məsələ, ümumən, regionda sülhün bərqərar olması üçün vacibdir, çünki Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həll edilməməsi hərbi əməliyyatlara yenidən başlanması üçün daimi təhlükədir, bu əməliyyatlar isə çox ciddi nəticələrə gətirib çıxaracaqdır.

Ümumən, demək istəyirəm ki, bu məsələnin həll edilməmiş qalmasına baxmayaraq, çox böyük sayda qaçqınlar olmasına baxmayaraq, son vaxtlar Azərbaycan iqtisadi cəhətdən də, siyasi cəhətdən də daha güclü olmuşdur. Bu müddət ərzində ölkəmiz adambaşına düşən birbaşa xarici sərmayənin həcminə görə regionda öncül mövqedədir. Əgər sərmayəçilərdə onların sərmayələrinin qorunacağına, ölkənin ardıcıl inkişafının davam etdiriləcəyinə, sabitliyin, ictimai asayişin qorunub saxlanılacağına, Azərbaycanın apardığı siyasətin istiqamətinin bundan sonra da dəyişməyəcəyinə inam olmasaydı, Azərbaycanda çox böyük enerji layihələrini həyata keçirmək mümkün olmazdı. Bizdə bütün bu amillər var. Ölkədə ictimai-siyasi vəziyyət çox əlverişlidir, iqtidarla əhali arasında tam qarşılılqı anlaşma mövcuddur. Əlbəttə ki, belə olmasaydı, islahatları aparmaq çox çətin olardı. Biz dəstək hiss edirik, xalqın bu dəstəyinə arxalanırıq, ölkəmizdə həyatın daha yaxşı olması üçün Azərbaycan xalqına bacardığımız qədər xidmət edirik.

Vaxtınızı çox almaq istəmirəm, Azərbaycan haqqında çox danışa bilərəm. Əlbəttə, bir görüş çərçivəsində hər şeyi əhatə etmək mümkün deyildir. Düşünürəm ki, ölkəmizdə olmağınız - bugünkü və sabahkı gün, habelə sizin öz şəxsi təəssüratınız çox mühüm rol oynayacaqdır. Ümidvaram ki, səfər yaddaqalan olacaq, siz evə yaxşı təəssüratla qayıdacaqsınız. Azərbaycan Rusiyaya dost ölkədir. Biz qonaq qəbul etməyə həmişə şadıq, həmişə ünsiyyət olmasına çalışırıq. Bu imkandan bir daha istifadə edərək, Azərbaycanda İTAR-TASS günləri keçirildiyinə görə, habelə İTAR-TASS və agentliyin rəhbəri, hörmətli Vitali Nikitiç İqnatenkonun ölkəmizə belə mötəbər nümayəndə heyəti gətirdiyinə görə İTAR-TASS-ın rəhbərliyinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Düşünürəm ki, yaranacaq xoş ünsiyyətlər və artıq mövcud olan ünsiyyətlər, ümumən, ölkələrimiz arasında münasibətlərin möhkəmlənməsinə, xalqlarımız arasında etimadın yüksəlməsinə kömək edəcəkdir. Arzu edirəm ki, şəhərimizin həyatı ilə tanışlığa, görməli yerlərə baxmağa imkanınız olsun, bu səfər yadınızda qalsın.

Sizi bir daha salamlamaq və demək istəyirəm ki, sizi görməyimizə çox şadıq və ümidvarıq ki, görüşlərimiz gələcəkdə də davam edəcəkdir.

Sonra Rusiya nümayəndə heyətinin rəhbəri, İTAR-TASS agentliyinin baş direktoru Vitali İqnatenko çıxış etdi.

AZƏRBAYCANDA İTAR-TASS GÜNLƏRİ İŞTİRAKÇILARININ ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL OLUNMUŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Bakı şəhəri,
22 yanvar 2005-ci il

Əziz dostlar!
Əziz qonaqlar!

İcazə verin, sizi Azərbaycanda bir daha salamlayım. Şəhərimizdə, ölkəmizdə İTAR-TASS günlərinin keçirilməsi çox əlamətdar hadisədir.

Bu gün biz təxminən saat yarım ərzində birlikdə olduq və yaxşı, çox açıq dialoq keçirildi, hər kəs öz fikrini və təəssüratını, öz münasibətini söyləyə bildi. Bu, belə görüşlərin, daimi əlaqələrin, qarşılıqlı ünsiyyətin, səfərlərin nə qədər vacib olduğunu göstərdi. Bütün bunlar qarşılıqlı anlaşma üçün çox yaxşı ab-hava yaradır, xalqlarımızın və ölkələrimizin yaxınlaşması məqsədlərinə xidmət edir.

Bu gün ölkələrimiz arasında münasibətlər çox müsbət şəkildə və müxtəlif istiqamətlərdə inkişaf edir. Biz əməkdaşlığımızın iqtisadiyyatda da, energetikada da, siyasi dialoqda da, habelə, təbii ki, mədəni sahədə də çox yaxşı nəticələr verdiyini görürük. İstər ictimai rəyin formalaşmasında, istərsə də real vəziyyətin geniş oxucu, tamaşaçı, dinləyici dairəsinə çatdırılmasında kütləvi informasiya vasitələrinin rolu hədsizdir.

Ona görə də Rusiya kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin Azərbaycana hər bir səfəri ölkəmizin necə yaşadığını görmək üçün daha bir imkandır, habelə fikir mübadiləsi aparmaq və ünsiyyətdə olmaq üçün daha bir fürsətdir.

Bu gün böyük bir nümayəndə heyətinin Azərbaycanda olması mənim üçün çox xoşdur. İndi bu nümayəndə heyətinin üzvləri arasında öz dostlarımı, çox sevdiyim, hörmət bəslədiyim, çoxdan fəal ünsiyyətdə olduğum adamları görmək mənim üçün olduqca xoşdur. Odur ki, hər belə görüş mənim üçün çox vacib və qiymətlidir.

Mən sizin hamınızı ölkəmizdə bir daha salamlamaq istəyirəm. Görüşümüz zamanı söylədiklərimi bir daha demək istəyirəm ki, siz dost ölkəyə, keçmişdə bizi birləşdirmiş yaxşı nə varsa, hamısını qiymətləndirən və xatırlayan ölkəyə, ənənələrə çox qayğı ilə ehtiram bəsləyən və onları qoruyub saxlayan ölkəyə gəlmisiniz.

Bu gün, iki müstəqil dövlət kimi Rusiyanın və Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə və ikitərəfli səviyyədə geniş qarşılıqlı fəaliyyət göstərdiyi bir vaxtda əlaqələr, görüşlər və müzakirələr xüsusi əhəmiyyət və xüsusi vaciblik kəsb edir.

Bilirəm ki, siz hamınız çox yorulmusunuz, bu gün səhər tezdən çox gərgin gününüz olub və sabah çoxlu tədbir olacaqdır, ona görə də vaxtınızı çox almaq istəmirəm.

Bu badəni sizin hər birinizin sağlığına və firavanlığına qaldırıram. Qoy sizin həyatınızda, işinizdə hər şey yaxşı olsun, dostlarınızın yanına tez-tez gələsiniz və ölkəmizə səfər etməyə imkanınız tez-tez olsun.

Bütün qonaqlarımızın şərəfinə, bizim sevimli İTAR-TASS-ın şərəfinə! Sizə ən gözəl nemətlər, firavanlıq və uğurlar arzulamaq istəyirəm. Sizin sağlığınıza!

TEHRANDA İMAM XOMEYNİ ADINA "İMDAD" KOMİTƏSİNDƏ KEÇİRİLMİŞ GÖRÜŞDƏ ÇIXIŞ

Tehran şəhəri,
25 yanvar 2005-ci il

Hörmətli cənab doktor Nəiri, çox sağ olun. Sizi və bütün dostlarımızı, qardaşlarımızı ürəkdən salamlayıram.

İlk növbədə, bəyan etdiyiniz hədiyyəyə görə sizə minnətdaram. Bu doğrudan da xəstələrə böyük kömək olacaqdır və insanlar öz sağlamlığını saxlamaq üçün, bərpa etmək üçün "Emray"dan keçib dəqiq diaqnoz əldə edəcəklər. Bu, böyük hədiyyədir, dəyərli hədiyyədir. Əlbəttə, bu, onu göstərir ki, sizin Azərbaycana etdiyiniz bütün yardımlar həqiqi mənada təmiz ürəkdən gəlir.

Mən bilirəm ki, "İmdad" komitəsi Azərbaycanda çətin vəziyyətdə yaşayan insanlara, on minlərlə insana böyük kömək göstəribdir və bu kömək, yardımlar davam edir. Bu, bizim üçün həm əməli-praktiki cəhətdən, həm də mənəvi cəhətdən böyük dəstəkdir. Mən bu vaxta qədər edilmiş bütün yardımlara görə şəxsən öz adımdan sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Ermənistanın Azərbaycana etdiyi təcavüz və aparılmış etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində 1 milyondan artıq azərbaycanlı öz doğma yurdundan didərgin düşmüşdür və qaçqın-koçkün vəziyyətində yaşayır. Bu münaqişə başlayanda, demək olar ki, Azərbaycanın heç bir maddi, iqtisadi imkanı yox idi. Ölkədə iqtisadi böhran hökm sürürdü və yardıma, köməyə çox böyük ehtiyac var idi. Biz də bu köməyi gördük. Sizin təşkilatınız bu köməyi göstərdi və çətin vəziyyətdə yaşayanlara əsil dost kimi, qardaş kimi sözdə deyil, işdə öz kömək əlini uzatdı.

Bu gün də bu xeyriyyə işləri davam edir, "İmdad" komitəsi öz fəaliyyətini davam etdirir və əlbəttə ki, bu, çətin vəziyyətdə, yoxsulluq içində yaşayan insanlar üçün böyük dəstəkdir. Çıxışınızda qeyd etdiniz ki, Azərbaycanda yoxsulluğun azaldılmasına dair proqram həyata keçirilir. Bizim məqsədimiz budur ki, Azərbaycanda, ümumiyyətlə, yoxsulluq olmasın, aradan götürülsün. Amma əlbəttə, bu, böyük maliyyə tələb edir və biz yoxsul vəziyyətdə yaşayanların sayını ildən-ilə azaldırıq. Yəni bu meyil müsbət istiqamətdə inkişaf edir. Amma yenə də ölkədə bu qədər problem vardır. Xüsusilə də öz torpaqlarını itirmiş qaçqın-köçkünlərin problemləri. Onların həyat səviyyəsi bu gün nə həmin insanları, nə də bizi qane edir və belə olan halda, xeyriyyə təşkilatlarının köməyinə hələ ehtiyac vardır.

Bir məqamı da demək istəyirəm ki, bizə kömək göstərən bəzi beynəlxalq donor təşkilatları, xeyriyyə cəmiyyətləri indi bunu dayandırırlar və izah edirlər ki, on ildən çoxdur bu kömək göstərilir və daha onların belə bir imkanları yoxdur. "İmdad" komitəsi isə əksinə, nəinki, bunu dayandırmır, hətta indi bu yardımın yeni formasını təklif edir. Bu, Prezident kimi məni çox sevindirir. Mən buna görə sizə çox minnətdaram. Əsil dost odur ki, çətin vəziyyətdə yanında olsun. Biz də bu dostluğu görürük və bunu yüksək qiymətləndiririk.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, ümumiyyətlə, ölkələrimiz arasında münasibətlər yeni mərhələyə çıxıbdır. Hörmətli Prezident Xatəminin Azərbaycana səfəri və mənim İrana indiki səfərim bizim ölkələrimizi bir-birinə daha da yaxın edibdir. Bizim sıx əməkdaşlığımız hər iki ölkənin milli marağına cavab verir. Mən İrana bu niyyətlə gəlmişəm ki, bizim aramızda əlaqələr daha da güclənsin, inkişaf etsin, İran və Azərbaycan birgə çoxlu layihələr həyata keçirsin və bütün sahələrdə əməkdaşlıq daha da güclənsin. Ümid edirəm, bundan sonra da bizim aramızda bu işgüzar münasibətlər davam edəcək, "İmdad" komitəsi öz fəaliyyətini keçmişdə olduğu kimi, yenə də yüksək səviyyədə davam etdirəcəkdir. Bizim də vəzifəli şəxslərimiz, aidiyyəti orqanlar bu işdə sizinlə bərabər işləyəcəklər ki, Azərbaycanda çətin vəziyyətdə yaşayanların həyat səviyyəsi yaxşılaşsın.

İRAN TELEVİZİYASINA MÜSAHİBƏ

Tehran şəhəri,
25 yanvar 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 25-də İmam Xomeyninin məqbərəsini ziyarət etdikdən sonra İran televiziyasına qısa müsahibə vermişdir.

SUAL: Cənab Prezident, bu gün Siz Xomeyninin məqbərəsini ziyarət etdiniz. Mümkünsə, İmam Xomeyninin Azərbaycanda yeri barədə fikrinizi açıqlayasınız.

CAVAB: Mən bu gün İmam Xomeyninin qəbrini ziyarət etməyə gəlmişəm. İmam Xomeyni tarixi bir şəxsiyyətdir. İran İslam Respublikasının banisidir və İranın həyatında müstəsna xidmətləri olmuş bir şəxsiyyətdir. Dünyada böyük nüfuzu vardı və xatirəsi də böyük ehtiramla yad edilir. İmam Xomeyni öz ölkəsini, öz xalqını həmişə azad görmək istəyirdi. Bu gün onun bütün arzuları yerinə yetirilibdir. Azərbaycan da gənc müstəqil dövlətdir, biz yalnız 1991-ci ildə müstəqilliyimizi bərpa etdik. Əlbəttə azadlıq, hürriyyət bizim üçün həmişə əziz olubdur. Bu gün Azərbaycan xalqı öz müqəddəratını, öz taleyini özü həll edir, bu da bizim üçün böyük xoşbəxtlikdir.
Sağ olun.

İRANA RƏSMİ SƏFƏRİN YEKUNLARINA DAİR DÖVLƏT BAŞÇILARININ MƏTBUAT ÜÇÜN BİRGƏ BƏYANATI

Tehran şəhəri,
26 yanvar 2005-ci il

İran İslam Respublikasının Prezidenti cənab Seyid Məhəmməd Xatəminin dəvəti ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 2005-ci il yanvarın 24 - 26-da yüksək səviyyəli nümayəndə heyəti ilə İran İslam Respublikasında rəsmi səfərdə olmuşdur.

Səfər zamanı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev İran İslam Respublikasının Prezidenti cənab Xatəmi ilə səmimi dostluq şəraitində müzakirələr və danışıqlar aparmış, Ali dini rəhbər cənab Seyid Əli Xamenei, Məsləhət Şurasının sədri cənab Haşimi Rəfsəncani, İslam Şurası Məclisinin sədri cənab Həddad Adil, xarici işlər naziri cənab Kamal Xərrazi ilə görüşlər keçirmiş, Təbriz şəhərinə səfər etmişdir.

Tərəflər danışıqlar və müzakirələrin nəticəsi olaraq aşağıdakıları bəyan etdilər:

Azərbaycan Respublikası ilə İran İslam Respublikası arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin prinsipləri haqqında 2002-ci il 20 may, hicri-şəmsi tarixi ilə 1381-ci il 30 ordibeheşt tarixli Müqaviləyə əsaslanaraq;

Tərəflər, Azərbaycan-İran dostluğu və tərəfdaşlığının möhkəmləndirilməsinin regionda sülhün və sabitliyin gücləndirilməsinə xidmət edəcəyinə əmin olaraq, bərabərlik, qarşılıqlı etimad, tərəfdaşlıq və hərtərəfli əməkdaşlıq əsasında dostluq münasibətlərinə əlavə təkan verməyə hazır olduqlarını ifadə edərək;

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərinə, suverenlik, müstəqillik, ərazi bütövlüyü və dövlətlərin bərabərliyi, beynəlxalq hüququn hamılıqla tanınmış normalarına, o cümlədən zor işlətmənin və ya zor işlətməklə hədələmənin yolverilməzliyinə tərəfdar olduqlarını təsdiqləyərək;

siyasi, iqtisadi, elmi-texniki, ekoloji, humanitar, mədəni və digər sahələrdə ikitərəfli əməkdaşlığı keyfiyyətcə yeni səviyyəyə qaldırmaq məqsədi ilə, iqtisadi əməkdaşlığın dərinləşdirilməsini, daha da inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasını və tərəflərin təsərrüfat subyektləri arasında birbaşa əlaqələrin qurulmasını zəruri hesab edərək, tərəfdaşlıq münasibətlərini möhkəmləndirmək məqsədi ilə siyasi əlaqələri və qarşılıqlı fəaliyyəti daha da inkişaf etdirəcəklər.

Tərəflər, ikitərəfli əlaqələrin bütün səviyyələrdə dərinləşdirilməsinə, qarşılıqlı səfərlərin həyata keçirilməsinə, hər iki ölkənin qanunverici, icra və məhkəmə orqanları arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə mühüm əhəmiyyət verirlər.

Tərəflər, mövcud müqavilə-hüquq bazasının iki ölkə arasında münasibətlərin hərtərəfli inkişafının təmin edilməsi üçün etibarlı əsas olduğunu məmnunluqla qeyd edirlər.

Tərəflər, beynəlxalq terrorizm, narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və prekursorların qanunsuz dövriyyəsi, transmilli mütəşəkkil cinayətkarlıq, insan alveri və qeyri-qanuni silah alveri ki-mi yeni qlobal çağırışlara və təhlükələrə qarşı fəaliyyət göstərmək məqsədi ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın səmərəliliyini artıracaqlar.

Tərəflər, BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq, dövlətlərin suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə, beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət və riayət edilməsi əsasında münaqişələrin sülh yolu ilə həll olunması məqsədi ilə fəaliyyət göstərəcəklər.

Tərəflər, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi üzrə BMT-nin və İKT-nin müvafiq qətnamələrinin yerinə yetirilməsinə və bu münaqişənin Azərbaycan Respublikasının suverenliyi, ərazi bütövlüyü və sərhədlərinin toxunulmazlığı əsasında həll olunmasına tərəfdar olduqlarını bir daha bəyan edirlər.

Azərbaycan Respublikası İran İslam Respublikasının ötən illərdə qaçqınlara və məcburi köçkünlərə etdiyi humanitar yardımlara görə minnətdarlığını bildirir.

Tərəflər, milli təhlükəsizliyin təmin edilməsi məsələlərində əməkdaşlıq edəcək və ayn-ayrı sazişlər əsasında hər iki dövlətin müvafiq qurumları arasında əlaqələrə yardım göstərəcəklər.

Tərəflər, hər iki ölkədə mövcud potensial imkanları nəzərə alaraq, iki ölkə arasındakı ticarət-iqtisadi və elmi-texniki əməkdaşlığın səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədi ilə lazımi işlər görəcəklər. Dövlətlərarası Müştərək Komissiyanın əməli işinə hər iki dövlətin biznes və elm sahələrinin institut və təşkilatlarını cəlb edəcək, Azərbaycan və İran şirkətləri arasında əməkdaşlığın inkişafına kömək göstərəcəklər. 2005 - ci il yanvarın 9-da Tehran şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikası və İran İslam Respublikası arasında

iqtisadi, ticarət və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq üzrə Dövlətlərarası Müştərək Komissiyanın 6-cı iclasının nəticələri barədə Memorandum" un həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görəcək və Dövlətlərarası Müştərək Komissiyanın fəaliyyətini intensivləşdirəcəklər.

Tərəflər, iqtisadi, ticarət, xüsusilə neft və neft sənayesi, neft kimyası və neft kimyası məhsulları, yüngül sənaye, maşınqayırma, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və nəqliyyat infrastrukturları və rabitə sahələrində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə səy göstərəcəklər. Tərəflər, maliyyə və bank strukturlarının qarşılıqlı əməkdaşlığının inkişafına, birgə investisiya layihələrinin gerçəkləşməsinə, birgə müəssisələrin yaradılmasına səy göstərəcəklər.

Tərəflər, ,ətraf mühitin mühafizəsi problemləri üzrə ikitərəfli, regional və qlobal səviyyələrdə qarşılıqlı fəaliyyəti sürətləndirəcəklər.

Azərbaycan Respublikası İran İslam Respublikasının Avropa-Qafqaz-Asiya beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinə (TRASEKA) qoşulmaq niyyətini bir daha dəstəkləyir.

İran İslam Respublikası da Azərbaycan Respublikasının Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizinə qoşulmasını bir daha dəstəkləyir.

Azərbaycan Respublikası İran İslam Respublikasının ötən illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasının əhalisinə maddi və humanitar yardım göstərməsini yüksək qiymətləndirərək, belə yardımların davam etdirilməsinin zəruriliyini vurğuladı və İran İslam Respublikası bu yardımların davam etdirilməsi niyyətində olduğunu bildirdi.

Tərəflər, Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə əlaqədar imzalanmış yol tikintisi, elektrik enerjisi, təbii qaz, sənaye və kənd təsərrüfatı sahələri və səhiyyə sahəsində əməkdaşlığa dair razılaşmaların icrasını bəyan etdilər.

Tərəflər, Azərbaycan Respublikası və İran İslam Respublikası arasında humanitar sahələrdə əlaqələrin və əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinin hər iki ölkə xalqlarının tarixi, mədəni və dini ortaqlıqdan qaynaqlanan möhkəm və obyektiv əsasa malik olduğunu bəyan edirlər.

Tərəflər, iki ölkənin dostluğuna əsaslanan münasibətləri çərçivəsində mədəniyyət, incəsənət, elm, kütləvi informasiya vasitələri, təhsil, səhiyyə və sosial sahələrdə, o cümlədən mütəxəssislərin hazırlanması və ixtisasının artırılması sahəsində fəaliyyəti genişləndirmək istiqamətində səylərin artırılmasını vurğuladılar.

Azərbaycan Respublikası və İran İslam Respublikası Xəzər regionunun sülh, sabitlik, mehriban qonşuluq və əməkdaşlıq zonası olmasına səy göstərəcəklər.

Tərəflər, Xəzər dənizinin hüquqi statusu barədə Konvensiyanın sahilyanı dövlətlərin konsensusu əsasında razılaşdırılması üzrə konstruktiv dialoqun davam etdirilməsi zəruriliyini qeyd etdilər və bununla bağlı Xəzəryanı ölkələrin xarici işlər nazirlərinin müavinləri səviyyəsində xüsusi işçi qrupunun fəaliyyətinin artırılması arzusunu bildirdilər.

Tərəflər, 2003-cü ildə Tehranda bütün Xəzəryanı dövlətlər tərəfindən imzalanmış Xəzər dənizinin dəniz mühitinin mühafizəsi haqqında Çərçivə Konvensiyasının tezliklə ratifikasiya edilməsini və qüvvəyə minməsini vurğuladılar.

Tərəflər, bütün dövlətlərin suveren bərabərliyinə, ərazi bütövlüyünə, onların daxili işlərinə qarışmamağa, beynəlxalq hüququn hamılıqla tanınmış digər normalarına əsaslanan beynəlxalq siyasi, iqtisadi və hüquqi qaydanın möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əsasda sıx qarşılıqlı fəaliyyəti davam etdirəcəklər.

Tərəflər, qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər üzrə əməkdaşlıq çərçivəsində BMT və onun təsisatları, İKT, İƏT və digər universal və regional xarakterli beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığı inkişaf etdirməyə hazır olduqlarını təsdiq edirlər.

Tərəflər, bu bəyanatın konkret müddəaları və məqsədlərinin həyata keçirilməsi üçün həm hökumətlərarası, həm də idarələrarası səviyyələrdə yeni birgə fəaliyyət sahələrinin müəyyən edilməsi, o cümlədən əlaqələrin genişləndirilməsi və dərinləşdirilməsi istiqamətində səy göstərəcəklər.

Tərəflər, qəti şəkildə əmin olduqlarını bildirirlər ki, bu bəyanat hər iki ölkənin xalqlarının maraqları naminə Azərbaycan Respublikası və İran İslam Respublikası arasındakı hərtərəfli tərəfdaşlıq münasibətlərinə əlavə təkan verəcəkdir.

TƏBRİZDƏ ŞƏRQİ AZƏRBAYCAN VALİLİYİNDƏ GÖRÜŞDƏ ÇIXIŞ

Təbriz şəhəri,
26 yanvar 2005-ci il

Biz üç gündür ki, İrandayıq, İranda rəsmi səfərdəyik. Səfər də çox uğurlu olubdur. Geniş fikir mübadiləsi aparmışıq və bir neçə böyük sənəd imzalamışıq. Mən şübhə etmirəm ki, bu sənədlər həyatda öz əksini tapacaq, sürətlə icra olunacaqdır. Beləliklə də İranla Azərbaycan arasında olan dostluq münasibətləri daha da yüksələcəkdir.

Bilirsiniz ki, bir neçə ay bundan əvvəl İran İslam Respublikasının Prezidenti hörmətli cənab Xatəmi Azərbaycanda rəsmi səfərdə idi. Həmin səfər də çox uğurlu idi. Əminəm ki, mənim də səfərim gələcək münasibətlərə yeni təkan verəcəkdir.

Ölkələrimiz arasında ikitərəfli əməkdaşlığın dərinləşməsi sahəsində artıq gözəl nəticələr vardır. Bu sahədə imzalanmış sənədlər, əldə edilmiş razılaşmalar bizə imkan verəcək ki, qısa müddət ərzində hər iki tərəf bundan böyük fayda götürsün. Xüsusilə, qaz mübadiləsi sazişi imkan verəcək ki, uzun illər qazsız qalmış Naxçıvana İrandan qaz verilsin. Biz ikitərəfli əlaqələrimizin inkişafında maraqlıyıq və istəyirik ki, bu əməkdaşlıq çox sahələri əhatə etsin.

Çox şadam ki, bu gün Təbrizdəyəm. Çoxdan Təbrizə gəlmək arzusunda idim. Bu gün bu arzum gerçəkləşdi. Təbriz bizim hamımız üçün doğma, əziz şəhərdir. Burada Azərbaycanın baş konsulluğunun açılması çox mühüm addımdır və çox gözəl hadisədir. Bütün bu son müddət ərzində ikitərəfli müstəvidə qazanılmış uğurlar onu göstərir ki, bir az iradə, xoş niyyət olan yerdə bütün məsələlər öz həllini tapa bilər. Əminəm ki, bizim aramızda olan münasibətlər gələcək illərdə daha da inkişaf edəcəkdir.

Mən İrana böyük heyətlə gəlmişəm və bu gün iqtisadi sahədə, humanitar sahədə və digər sahələrdə çox mühüm sənədlər imzalandı. Əminəm ki, bütün bu sənədlər uğurla icra ediləcəkdir. Hansısa məsələlər, hansısa problemlər, çətinliklər meydana çıxanda bizim hökumətlərarası komissiyamız bu məsələləri operativ qaydada həll edir və əminəm ki, sizin qaldırdığınız məsələlərə də komissiya baxacaq və həll edəcəkdir.

"NEZAVİSİMAYA QAZETA"NIN MÜXBİRİNƏ MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
8 fevral 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 8-də Moskvada çıxan "Nezavisimaya qazeta"nın müxbiri Viktoriya Panfilovaya müsahibə vermişdir.

SUAL: İlham Heydəroviç, bu ilin payızında Azərbaycanda parlament seçkiləri olacaqdır. Bir sıra ekspertlər hesab edirlər ki, MDB-nin digər ölkələrində olduğu kimi, burada da Milli Məclisə mümkün qədər daha çox rusiyapərəst əhval-ruhiyyəli siyasətçilər seçilməsi üçün Moskva seçkiqabağı mübarizənin gedişinə təsir göstərməyə çalışır. Siz belə bir "Rusiya amili"ni nəzərə alırsınızmı?

CAVAB: Əgər müstəqillik əldə edildiyi vaxtdan bəri Azərbaycanda istənilən seçkilərin keçirilməsinin tarixinə nəzər salsaq aydın olar ki, bunlarda kənar amil rol oynamayıbdır. Azərbaycanın iqtisadi potensialı möhkəmləndikcə, regionda və dünyada rolu artdıqca kənardan hər hansı bir təsir minimuma enir. Biz heç bir kənar müdaxilə və təzyiq hiss etmirik: Azərbaycanın müstəqil siyasət yeritməyə, o cümlədən də iqtisadi inkişaf, energetika təhlükəsizliyi baxımından müstəqil siyasət aparmağa gücü çatır. Demək olar, heç kəsin Azərbaycana təsir vasitələri yoxdur. Bu da yaxşıdır, çünki normal, etibarlı münasibətləri, dostluq münasibətlərini yalnız güclü dövlətlə, müstəqil tərəfdaşla qurmaq olar. Biz ölkələrin asılılığa düşməsini alqışlamırıq. Belə asılı ölkələr isə var, mən onların adlarını çəkmək istəmirəm. Asılı ölkə elə əvvəldən zəifdir və ondan nə desən gözləmək olar. Belə ölkə bu gün birindən asılıdır, sabah başqasından asılı olacaqdır. Azərbaycanın bugünkü inkişafının dəyəri ondadır ki, biz ancaq milli mənafelərimizi əks etdirən müstəqil siyasət aparırıq.

SUAL: Azərbaycanın Rusiya ilə münasibətlərinin indiki səviyyəsini necə səciyyələndirərdiniz: strateji müttəfiqlik, tərəfdaşlıq, mehriban qonşuluq?

CAVAB: Biz münasibətlərimizi strateji tərəfdaşlıq kimi qiymətləndiririk, ölkələrimiz arasında yüksək səviyyədə qarşılıqlı anlaşma var, fəal siyasi dialoq aparılır. Bizim aramızda, demək olar, həll edilməmiş məsələlər qalmamışdır. İqtisadi əlaqələrimiz yaxşı inkişaf edir, əmtəə dövriyyəsi fəal surətdə yüksəlir və biz onu iki dəfə artırmağı planlaşdırırıq. Bir sözlə, indiki münasibətlərimiz bizi qane edir və düşünürük ki, bu, hər iki tərəfin xeyrinədir. Üstəlik, cari il Rusiyada Azərbaycan ili elan edilmişdir. 2006-cı il isə Azərbaycanda Rusiya ili olacaqdır.

Bundan əlavə, ümumən regionda təhlükəsizlik və sabitlik də bizim əməkdaşlığımızdan asılıdır. Bildiyiniz kimi, Rusiya Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin nizama salınmasında vasitəçilik mandatına malik olan ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədridir.

SUAL: Məlumdur ki, Moskva münaqişə tərəflərinin qəbul etdikləri istənilən qərarı dəstəkləyəcəkdir. Rusiyanın rolu ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsi ilə bitirmi, yoxsa o, əlavə təsir vasitələrinə malikdir?

CAVAB: Biz Minsk qrupunu vahid orqanizm hesab edirik və həmsədrlər arasında heç bir müqayisə aparmaq istəməzdik. Lakin Rusiya Azərbaycanla sərhədə malik olan və bu regionda yerləşən yeganə həmsədr ölkədir. Əlbəttə, bu, münaqişənin həlli üçün onun məsuliyyətini artırır. Biz hesab edirik, Minsk qrupunun fəaliyyəti belə olmamalıdır ki, "siz özünüz razılığa gəlin, biz də bu razılaşmanı təsdiqləyək". Əgər özümüz razılığa gələ bilsəydik, indiyədək gələrdik. Minsk qrupu məhz ona görə yaradılmışdır ki, tərəflər razılığa gələ bilməmişlər. Ona görə də biz hesab edirik ki, Minsk qrupunun fəaliyyəti, ilk növbədə, beynəlxalq hüququn prinsipləri və normalarının qorunmasına yönəldilməlidir. Bu da ondan ibarətdir ki, hər bir dövlətin ərazi bütövlüyü toxunulmazdır. Azərbaycan heç kimin ərazi bütövlüyünü pozmayıb, bizim ərazi bütövlüyümüz isə pozulubdur. Ermənistan tərəfindən olan təcavüz, etnik təmizləmələr və davakar separatizm hərəkətləri nəticəsində bir milyondan çox azərbaycanlı qaçqına, məcburi köçkünə çevrilmişdir. Bütün bunlar aparıcı beynəlxalq təşkilatların sənədlərində, o cümlədən Avropa Şurasının qətnaməsində öz əksini tapmışdır. Biz münaqişənin həllini belə görürük: Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edilməli, Ermənistanın işğalçı qoşunları Azərbaycan ərazilərindən çıxarılmalı, qaçqın-köçkünlər öz yerlərinə qayıtmalıdırlar. Bu halda sülh bərqərar olar. Hesab edirəm ki, dünya birliyi bu cür yanaşmaya get-gedə daha çox yaxınlaşır. Zənnimcə, Minsk qrupunun son vaxtlar fəallaşması nəticələr verə bilər.

SUAL: Ekspertlərin fikrincə, AŞPA-nın bu yaxınlarda qəbul etdiyi qətnamə Ermənistana yox, daha çox Azərbaycana sərfəlidir. Bu, o deməkdirmi ki, Bakı özünün diplomatik uğurunu inkişaf etdirərək, münaqişənin həlli prosesini ATƏT-in Minsk qrupu çərçivəsindən çıxarmağa, əsas diqqəti AŞ və BMT strukturlarına yönəltməyə çalışır?

CAVAB: Biz bu fikirdəyik ki, ATƏT-ın Minsk qrupu öz funksiyalarını yerinə yetirməlidir. Əlbəttə, biz indi vasitəçilərin dəyişməsini istəmirik. Ancaq biz açıq deyirik ki, Minsk qrupunun fəaliyyətindən narazıyıq, çünki nəticələr yoxdur. Yeri gəlmişkən, Ermənistan tərəfi isə vaxtaşırı bəyan edir ki, o, MİNsk qrupunun fəaliyyətindən razıdır. Yəqin ona görə ki, nəticələr yoxdur. Ümumən biz formatın dəyişməsini istəmirik, ancaq hesab edirik ki, beynəlxalq təşkilatların iştirakı və fəallığı sülhyaratma prosesinin irəliləməsinə kömək göstərəcəkdir. Odur ki, biz məsələni BMT və Avropa Şurası çərçivələrində qaldırmışıq, baxmayaraq ki, Ermənistan tərəfi buna həmişə mane olmağa çalışmışdır.

Biz indi Avropa Birliyinin bir növ regional əməkdaşlıq prizmasından Qarabağ məsələsi ilə daha fəal məşğul olması faktını da alqışlayırıq. Məsələlərin müxtəlif beynəlxalq qurumlarda geniş müzakirəsinin, zənnimcə, faydası olacaqdır.

SUAL: Siz Moskvaya səfərinizin gedişində Prezident Putinlə Qarabağ problemini müzakirə edəcəksinizmi? Hər şeydən göründüyü kimi, o, Slovakiyada Buşla görüşdə də Qarabağ haqqında danışacaqdır.

CAVAB: Düşünürəm ki, belə də olacaqdır. Hər halda, bizim bütün əvvəlki görüşlərimizdə də belə müzakirə olmuşdur və qarşıdakı görüş də istisna təşkil etməyəcəkdir. Bundan əlavə, MDB-nin sammiti zamanı Ermənistan və Azərbaycan prezidentlərinin görüşü çərçivəsində aparılan danışıqlara Rusiya Prezidenti də qoşulmuşdu ki, bu da Rusiyanın problemin həllinə marağını göstərir.

SUAL: Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov bu yaxınlarda Bakıda oldu. Verilən xəbərlərə görə, MDB-də islahatlar aparılması məsələləri və Dağlıq Qarabağ problemi müzakirələrin əsas mövzuları olmuşdur. Lakin belə bir informasiya da var ki, Lavrov Sizi Azərbaycanın Kollektiv Təhlükəsizlik Haqqında Müqavilə Təşkilatına daxil olmasına razı salmağa çalışmışdır. Bu məlumat nə dərəcədə doğrudur?

CAVAB: Xeyr, bu mövzu müzakirə edilməmişdir. Biz Kollektiv Təhlükəsizlik haqqında Müqavilə Təşkilatına daxil olmağın mümkünlüyü məsələsini nəzərdən keçirmirik.

SUAL: Rusiyada bir sıra iri azərbaycanlı sahibkarlar işləyirlər. Belə deyirlər ki, onlarla Azərbaycanın rəsmi hakimiyyəti arasında münasibətlər yaxşı deyildir. Sizcə, RF-də işləyən azərbaycanlı biznesmenlərin respublika ilə əlaqələri inkişaf etdirmələrinə nə mane olur? Axı, onlar Azərbaycanın iqtisadi inkişafında əhəmiyyətli rol oynaya bilərlər.

CAVAB: Hesab edirəm ki, əksinə, münasibətlər çox yaxşıdır. Yeri gəlmişkən, 2003-cü ildə keçirilən prezident seçkilərində Rusiyada yaşayan azərbaycanlılar da iştirak etdilər və onların böyük əksəriyyəti məni dəstəklədi. Azərbaycan rəhbərliyi ölkənin hüdudlarından kənarda, o cümlədən Rusiyada yaşayan bütün azərbaycanlılara çox diqqətlə yanaşır. Ona görə də münasibətlər çox konstruktivdir. Mən xaricdə yaşayan azərbaycanlıların ölkəmizin iqtisadiyyatına vəsait yatırmalarını alqışlayıram. Əlbəttə, ölkə miqyasında götürdükdə, bu, o qədər də böyük faiz deyildir. Lakin özlüyündə bu, ölkəmizə olan inamı, daxili siyasi vəziyyətin sabitliyini göstərir. Odur ki, bu baxımdan bizim heç bir problemimiz yoxdur və öz tərəfimizdən xaricdəki Azərbaycan diasporuna mənəvi dəstək göstəririk.

SUAL: Azərbaycan müstəqillik əldə edəndən sonra belə təsəvvür yaranmışdı ki, Bakı Türkiyənin asılılığına düşəcəkdir. Lakin etnik yaxınlığa baxmayaraq, Ankara Bakı üçün "siyasi lokomotivə" çevrilmədi. Nə üçün?

CAVAB: Biz bütün qonşularımızla yaxşı münasibətlərin inkişaf etdirilməsinə tərəfdarıq. Bizim xarici siyasət doktrinamız da məhz buna əsaslanır. Ənənəvi olaraq, Türkiyə ilə çox yaxın münasibətlərimiz var. O, dünyada Azərbaycanı müstəqil dövlət kimi tanıyan ilk ölkədir və bizim aramızda siyasi, iqtisadi, mədəni, insani əlaqələrin və ünsiyyətlərin səviyyəsi çox yüksəkdir. Biz buna çox şadıq. Ancaq biz öz münasibətlərimizi yalnız hüquq bərabərliyi, qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı dəstək və rəğbət səviyyəsində qururuq. Mən bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, biz Azərbaycana qarşı təsir hiss etmirik.

Azərbaycan müstəqilliyinin ilk dövründə - 1991-1992-ci illərdə və müəyyən dərəcədə də 1993-cü ildə müxtəlif mənafelərin kəsişdiyi məkan idi. Lakin yəqin ki, bunun özü də obyektiv idi. Əlbəttə, o vaxtkı iqtidarın zəifliyi, səriştəsizliyi və qeyri-peşəkarlığı da öz rolunu oynamışdı. Ancaq xalq öz liderini tələb etdikdə və Heydər Əliyev 1993-cü ildə hakimiyyətə gəldikdən sonra biz müstəqil xarici siyasət xəttini fəal surətdə möhkəmlətməyə başladıq. Bizə bütün qonşularla yaxşı, mehriban münasibətlərin olması lazımdır. Ancaq Azərbaycanın rəqabət meydanına çevrilməsinə də yol verməyəcəyik.

SUAL: Gürcüstanın yeni rəhbərliyi ilə münasibətləriniz necədir? Vaxt-vaxt gömrük, sərhəd problemləri meydana çıxır, həmin ölkədəki azərbaycanlılarla bağlı məsələ kəskinləşir. Buna səbəb nədir?

CAVAB: Bizim ölkələrimiz arasında problem yoxdur. Mən bunu çox mühüm hesab edirəm ki, Gürcüstanda da, Azərbaycanda da yeni rəhbərlik ikitərəfli münasibətləri məhz çoxdankı, gözəl ənənələrimiz əsasında qurur.

Mənim Gürcüstan rəhbərliyi ilə çox yaxşı şəxsi münasibətlərim var. Biz regional səviyyədə, xüsusilə energetika və kommunikasiya sahələrində fəal əməkdaşlıq edirik.

Sərhəddə yaranan məsələlərə gəldikdə, onlar obyektiv xarakter daşıyır. Gürcüstanın hakimiyyət orqanları qaçaqmalçılıqla mübarizə apardıqda biz bunu alqışlayırıq. Eləcə də biz Asiyadan gələn və Azərbaycan ərazisindən keçərək, guya Avropaya aparılan qaçaqmalçılıq yükləri sonra Ermənistana göndəriləndə tədbirlər gördük və deyirlər ki, indi Ermənistan bazarında benzinin qiyməti az qala iki dəfə bahalaşıb. Ona görə ki, biz bu qaçaqmalçılığın qarşısına sədd çəkdik. Doğrudur, sərhəddə müxtəlif yüklər olan çoxlu vaqon yığılıb qalmışdır, lakin bu, labüddür. Əgər biz bu sahədə qayda-qanun yaratmaq, dələduzluğa və qaçaqmalçılığa son qoymaq istəyiriksə, onda belə tədbirlər əsaslıdır. İndi bizim ölkələrimiz birgə xidmətlər və postlar yaratmışlar, onlar xoşagəlməz hallara yol verilməməsi üçün yüklərin Azərbaycan ərazisindən və Gürcüstan ərazisindən keçməsini çox dəqiq izləyirlər. Bütün bunlar texniki xarakter daşıyır və bizi ayırmır, əksinə, birləşdirir.

SUAL: Siz bu yaxınlarda Tehranda səfərdə oldunuz. Mətbuat yazırdı ki, İranın iqtisadi imtiyazlar vəd etməsinin müqabilində Azərbaycan Pentaqonun İrana qarşı hazırladığı əməliyyatlara qoşulmayacağına təminat vermişdir. Tehranda Sizə konkret olaraq nə vəd etmişlər?

CAVAB: Bizim xarici siyasətimiz o dərəcədə şəffaf, prezidentin və hökumətin fəaliyyətinin açıqlıq səviyyəsi o dərəcədə yüksəkdir ki, bu, hansısa dumanlı gümanlara yer qoymamalıdır. Sizin dediklərinizi uydurmadır. Tehranda bu barədə ümumiyyətlə söhbət getməmişdir. İran Prezidentinin Azərbaycana ötən il etdiyi səfər kimi, bu səfər də ikitərəfli münasibətlərin inkişafı üçün çox mühüm idi. Bizim çoxlu iqtisadi layihələrimiz var, uzun illərdən bəri qalmış sənədlər, o cümlədən elektrik enerjisi mübadiləsinə, qaz mübadiləsinə, bildiyiniz kimi, blokadada olan Naxçıvana İran qazının verilməsinə dair sənədlər imzalanmışdır. Azərbaycanlılar yaşayan Təbrizdə Azərbaycanın konsulluğunun açılması haqqında qərar qəbul edilmişdir. Bizim ikitərəfli münasibətlərimiz çox dinamik inkişaf edir.

O ki qaldı Azərbaycan ərazisində hansısa xarici qüvvələrin yerləşdirilməsinə, bizim mövqeyimiz kifayət qədər dəqiqdir və dəfələrlə, o cümlədən də mənim tərəfimdən bəyan edilmişdir ki, Azərbaycan heç kimin silahlı qüvvələrinin öz ərazisində yerləşdirilməsini məqsədəuyğun saymır. Gürcüstan və Ermənistandan fərqli olaraq, Azərbaycanda heç bir xarici hərbi baza yoxdur. Ancaq Gürcüstan hökuməti bu bazalardan xilas olmağa çalışırsa, Ermənistan əksinə, öz ərazisində xarici hərbi qüvvələri artırmağa hazırdır. Lakin bu, onların öz işidir. Bizim mövqeyimiz isə belədir ki, ölkəmizdə xarici hərbi kontingentin yerləşdirilməsini məqsədəuyğun hesab etmirik və bunda heç bir məna görmürük. Azərbaycan müstəqil dövlətdir, biz qonşularımızla sülh şəraitində yaşamaq, regionda sülh olmasını istəyirik.

SUAL: Amma həm Azərbaycan tərəfi, həm də Ermənistan tərəfi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün güc işlədilməsinin mümkünlüyündən danışmışlar. Məsələn, Ermənistanın müdafiə naziri Serj Sarkisyan və Azərbaycanın keçmiş xarici işlər naziri Vilayət Quliyev bu barədə bəyanatlar vermişlər...

CAVAB: Azərbaycanın 10 ildən çoxdur danışıqlar aparması (erməni tərəfinin təqsiri üzündən bunun heç bir nəticə verməməsinə baxmayaraq) göstərir ki, biz münaqişənin dincliklə aradan qaldırılması xəttinə sadiqik və problemi sülh yolu ilə həll etməyə çalışırıq. Düşünürəm ki, sülhyaratma prosesinin potensialı hələ tamamilə tükənməyibdir. Danışıqların uğurlu olacağına hələ ümidimiz var. Ancaq biz danışıqlar xatirinə danışıqlar aparmayacağıq və danışıqlar imitasiyasında iştirak etməyəcəyik. Görsək ki, danışıqlar faydasızdır və yeni vəziyyət yaranacaq, onda danışıqlar dayandırılacaq və biz də bu yeni vəziyyəti nəzərdən keçirəcəyik. Azərbaycan xalqının səbri sonsuz deyildir. Biz daha 10 il danışıqlar prosesində qala bilmərik. Biz silahlı qüvvələrimizi gücləndiririk. 2004-cü ildə hərbi xərclərimizin artımı təxminən 40 faiz olmuşdur. Mütləq rəqəmlə götürdükdə isə, Azərbaycanın müdafiə xərcləri Ermənistanın müdafiə xərclərindən iki dəfə çoxdur. Biz bu potensialı artıracağıq. Hazırda Azərbaycanın və Ermənistanın iqtisadi potensialı müqayisəedilməzdir. Görün, bizim bütün mühüm iqtisadi layihələrimiz həyata keçirildikdən sonra vəziyyət necə olacaqdır. Bizdə gələn il üçün ümumi daxili məhsulun artımı 15 faiz səviyyəsində planlaşdırılır. Köhnə terminlərlə desək, Ermənistan bizimlə bərabər sürətlə silahlanmaya tab gətirməyəcəkdir.

SUAL: Müxtəlif səviyyələrdə və bütün MDB ölkələrində müzakirə edilən son mövzulardan biri Gürcüstandakı və yaxud Ukraynadakı kimi "məxməri" inqilabların təkrarlanmasının mümkünlüyüdür. Sizcə, Azərbaycanda hakimiyyətin inqilabi yolla dəyişməsi mümkündürmü?

CAVAB: Düşünürəm ki, yox, Azərbaycanda heç bir inqilab gözlənilmir. Mən sizə belə deyəcəyəm: 2003-cü ilin prezident seçkiləri aydın şəkildə göstərdi ki, seçkilərin nəticələri cəmiyyətdə hökm sürən əhval-ruhiyyəyə uyğun idi. Seçkilərdən əvvəl keçirilmiş ictimai rəy sorğuları və bilavasitə səsvermədən çıxanlarla aparılmış sorğular da bunu sübut edirdi. Əlbəttə, uduzan tərəf məğlubiyyəti ilə razılaşmaq istəmir, çünki bu, onlar üçün siyasi səhnədən getmək demək olardı. Özü də bu adamlar 1993-cü ildən başlayaraq bütün seçkilərdə - həm prezident, həm də parlament seçkilərində uduzmuşlar. Seçkilər günü, rəsmi yekunlar hələ elan edilməzdən əvvəl

və ertəsi gün hansısa bir tragikomik "inqilab" cəhdi göstərildi. Lakin bu, çox miskin bir mənzərə idi! Hərçənd kifayət qədər davakar formada idi. Amma xalq onları dəstəkləmədi. O yerdə ki, xalq hökuməti dəstəkləyir, orada inqilab mümkün deyildir. Çünki insanların dəstəyi olmadan heç bir resurs - nə inzibati, nə də maliyyə resursu iqtidarın hakimiyyətdə qalmasına kömək edə bilməz. Nə qədər ki, Azərbaycanda xalq iqtidara etimad göstərir, burada heç bir inqilab ola bilməz. Mən isə özümdən asılı olan hər şeyi edəcəyəm ki, bu etimad azalmasın. Ona görə də bir il ərzində biz bölgələrdə 170 mindən çox iş yeri yaratmışıq. Minimum əmək haqqını, sosial müavinətləri iki dəfə artırmışıq. Siyasətimizin sosial yönümü çox vacibdir və ona görə də burada müxalifətin manevr etməsinə meydan yoxdur.

SUAL: "Nezavisimaya qazeta"da belə yazılar getmişdir ki, respublika hökumətində parçalanma dərinləşir, iki tayfa - "Naxçıvan" və "Ermənistan" tayfaları arasında mübarizə kəskinləşir. Belə iddiaların əsası varmı və Siz bu cür çəkişmələrə son qoymaq üçün nə kimi tədbirlər görmək niyyətindəsiniz?

CAVAB: Bəzən mən də belə yazılar görürəm, ancaq onlar reallıqdan uzaqdır. Bizdə belə şey yoxdur, üstəlik, heç bir tayfa və ziddiyyətlər yoxdur. Azərbaycanda iqtidar vahiddir. Yəqin ki, prezident seçkilərində mən həm də buna görə belə asanlıqla qələbə qazandım. Bizdə ixtilaf yox idi. Bütün hakimiyyət strukturları mənim ətrafımda birləşmişdi və belə vəziyyət indi də davam edir. Mən hələ Baş nazir təyin edildiyim vaxt bildirmişdim ki, bu komanda ilə işləyəcəyəm. Bizdə monolit və tamamilə nəzarət edilən vəziyyət mövcuddur. Mən yerliçilik zəminində hər hansı fərq qoyulmasının əleyhinəyəm. Mən bunu qəbul etmirəm.

RUSİYADA AZƏRBAYCAN İLİNİN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ

Moskva şəhəri,
16 fevral 2005-ci il

Hörmətli Vladimir Vladimiroviç!
Hörmətli xanımlar və cənablar!
Əziz dostlar!

Bu gün Moskvada olmaq və Rusiyada Azərbaycan ilinin açılışında iştirak etmək mənə çox xoşdur. Əminəm ki, bu il çox uğurla keçəcəkdir. Moskvada da, Rusiya Federasiyasının digər şəhərlərində də çoxlu müxtəlif tədbirlər planlaşdırılmışdır. Şübhəm yoxdur ki, bu il ərzində rusiyalılar bugünkü Azərbaycanın nə ilə yaşadığından, necə inkişaf etdiyindən və nə kimi nailiyyətlərinin olduğundan daha yaxşı xəbər tutacaqlar.

Biz Rusiyada Azərbaycan ilinin keçirilməsinə böyük əhəmiyyət veririk. Əminəm ki, bu bir il ərzində ölkələrimiz və xalqlarımız daha da yaxın olacaq, ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər daha da möhkəmlənəcəkdir. Bu münasibətlər indi də kifayət qədər yüksək səviyyədədir. Ölkələrimiz arasında çox fəal siyasi dialoq var. Biz regional məsələlərdə, regional inkişafda, regional təhlükəsizlikdə iştirak edirik, iqtisadi əlaqələr çox fəal inkişaf edir. Bu gün biz Vladimir Vladimiroviçlə ikitərəfli iqtisadi münasibətlərin vəziyyəti barədə fikir mübadiləsi apararkən böyük məmnunluqla qeyd etdik ki, cəmi bir ildə ölkələrimiz arasında əmtəə dövriyyəsi 50 faiz artmışdır. Əlbəttə, ötən ilin fevralında mənim Rusiyaya rəsmi səfərim zamanı biz əmtəə dövriyyəsini iki dəfə artırmağı qarşıya bir vəzifə kimi qoyduq. Lakin, görünür, güman etmirdik ki, bu, belə tez baş verəcəkdir. Bu sübut edir ki, çox böyük qarşılıqlı maraq, qarşılıqlı surətdə çox faydalı iqtisadi fəaliyyət və ticarət var.

Humanitar sahədə münasibətlərimiz həmişə yüksək səviyyədə olması ilə fərqlənmişdir və bu gün də belədir. Azərbaycanda rus mədəniyyətinə, rus dilinə həmişə çox qayğı ilə yanaşmışlar və yanaşırlar. Bu, həmişə belə olmuşdur və həmişə də ölkəmizi fərqləndirmişdir. Lakin çox xoşdur ki, ictimai formasiyadan asılı olmayaraq, istənilən şəraitdə mövcud olmuş bu gözəl ənənələr indi də yaşayır, inkişaf edir və möhkəmlənir. Mən hesab edirəm ki, ikitərəfli münasibətlərin bütün müsbət təcrübəsi bu əlaqələrin inkişafına gələcəkdə də xidmət edəcəkdir. Biz bunu çox istəyirik. Təsadüfi deyil ki, biz Rusiya ilə münasibətlərimizi strateji tərəfdaşlıq kimi qiymətləndiririk. Biz təkcə sözdə deyil, bəyanatlarda deyil, praktikada da, real işlərdə də tərəfdaşıq.

Arzu edirəm ki, Rusiyada Azərbaycan ili uğurla keçsin. Hesab edirəm ki, belə də olacaq və dediyim kimi, biz bir-birimizi daha yaxşı tanıyacaq, başa düşəcək və bir çox məsələləri birlikdə həll edəcəyik. Lakin eyni zamanda düşünürəm ki, 2005-ci il ərzində biz Azərbaycanda 2006-cı ildə olacaq Rusiya ilinin keçirilməsinə də fəal hazırlaşacağıq. Əlbəttə ki, ikitərəfli münasibətlərimiz yalnız Azərbaycan və Rusiya illəri çərçivəsindəki tədbirlərlə məhdudlaşmayacaqdır. Bu münasibətlər gələcəkdə də inkişaf edəcək, dərinləşəcək və yeni-yeni sahələri əhatə edəcəkdir.

Əziz dostlar, mən sizin hamınızı Azərbaycan xalqı və hökuməti adından ürəkdən salamlayıram. Rusiyaya, Rusiya xalqına sülh, firavanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

ROMADA İTALİYA PREZİDENTİ ADZELYO ÇAMPİ İLƏ TƏKBƏTƏK GÖRÜŞDƏN SONRA MƏTBUAT ÜÇÜN BƏYANAT

Roma şəhəri,
24 fevral 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident!

Xanımlar və cənablar!

Hər şeydən əvvəl, icazə verin, qədim mədəniyyətə və tarixə malik olan İtaliya torpağında nümayəndə heyətimiz üçün göstərilən yüksək qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığımı bildirim.

Məmnunluqla bildirirəm ki, hazırda Azərbaycan ilə İtaliya arasında ənənəvi dostluq, əməkdaşlıq münasibətləri bütün sahələrdə uğurla inkişaf etməkdədir. Xüsusilə qeyd etmək istərdim ki, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin 1997-ci ilin sentyabrında İtaliyaya dövlət səfəri müasir mərhələdə bu münasibətlərin əsasını qoymuş, əlaqələrimizin gələcək inkişafına böyük təkan vermişdir.

Bu gün dünya birliyində öz layiqli yerini tutan Azərbaycan Avropa ailəsinə, Avratlantik strukturlarına sürətlə inteqrasiya etməkdədir. Bütün digər sahələrdə olduğu kimi, iqtisadi sahədə də Azərbaycan uğurla inkişaf edir. Ölkəmiz regionda həyata keçirilən qlobal enerji və nəqliyyat layihələrinin ən fəal iştirakçılarından birinə çevrilmiş və bir sıra mühüm layihələrin isə təşəbbüskarı olmuşdur. Qeyd etmək istərdim ki, hazırda Azərbaycanda gedən inkişaf prosesləri təkcə ölkəmizdə deyil, ümumiyyətlə, bölgədə sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması işinə xidmət edir. Lakin Ermənistanın Azərbaycana qarşı uzun illər davam edən təcavüzü bu proseslərin qarşısında böyük əngəllər törədir. Bu təcavüz nəticəsində Azərbaycan ərazisinin 20 faizi Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuş, 1 milyon soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Təəssüf hissi ilə bildirmək istəyirəm ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli istiqamətində ATƏT-in Minsk qrupunun ilk sədri qismində İtaliyanın rəhbərliyi altında hazırlanmış nizamlanma planlan bu günə kimi həyata keçirilməmişdir. Azərbaycanın münaqişənin həlli ilə bağlı mövqeyi yalnız və yalnız beynəlxalq hüququn əsas prinsipləri olan dövlətlərin ərazi bütövlüyü və sərhədlərin toxunulmazlığı prinsiplərinə əsaslanır. Qeyd etmək istərdim ki, ölkəmizin Avropa strukturları ilə əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə, Azərbaycanın Avropanın qonşuluq siyasətinə daxil olması işinə İtaliya mühüm töhfə vermişdir. Avropa Birliyi-Azərbaycan münasibətləri çərçivəsində TRASEKA və İNOGEYT kimi infrastruktur layihələrində, beynəlxalq enerji təhlükəsizliyi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərləri kimi strateji layihələrin həyata keçirilməsi sahəsində İtaliyanın ölkəmizlə əməkdaşlığını yüksək qiymətləndiririk. İtaliyanın "Eni" şirkəti 1995-ci ildən Azərbaycanda karbohidrogen ehtiyatlarının işlənilməsi layihələrinə cəlb olunmuşdur, Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri layihəsində iştirak edir.

Ölkələrimiz beynəlxalq terrorizm, nüvə silahının yayılması, narkotik maddələrin qanunsuz dövriyyəsi, qeyri-qanuni miqrasiya ilə və digər müasir çağırış və təsirlərlə mübarizə məsələlərində, habelə, demokratiyanın daha da möhkəmləndirilməsi, insan hüquqlarının qorunması və qanunun aliliyinin təmin olunması sahəsində də eyni mövqedən çıxış edirlər. Humanitar sahədə tarixən ölkələrimiz arasında əlaqələr mövcud olmuşdur. Bu sahədə də əməkdaşlığımızın daha da genişləndirilməsi üçün böyük imkanlar vardır. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

ROMADA AZƏRBAYCAN-İTALİYA BİZNES FORUMUNDA NİTQ

Roma şəhəri,
25 fevral 2005-ci il

Hörmətli xanımlar və cənablar!
Əziz dostlar!

İlk növbədə, Azərbaycan hökuməti adından sizin hamınızı salamlayır, İtaliyada bu cür əhəmiyyətli görüşün keçirilməsindən çox məmnun olduğumu bildirmək istəyirəm.

Ümumiyyətlə, biz ikitərəfli münasibətlərimizə çox böyük önəm veririk. Bu əlaqələr bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir. Bizim çox yaxşı siyasi, iqtisadi və humanitar münasibətlərimiz var. Əlbəttə, dünən İtaliyanın Prezidenti və nazirlər şurasının sədri ilə keçirdiyimiz görüşlər ikitərəfli məsələlər ətrafında anlaşmanın möhkəmlənməsinə zəmin yaratdı. Daha sonra biz regional xarakterli məsələlər, regional təhlükəsizlik və əməkdaşlıq kimi məsələlər üzərində geniş fikir mübadiləsi apardıq. Bir sözlə, əminəm ki, mənim İtaliyaya rəsmi səfərim mövcud olan ikitərəfli münasibətlərimizə yeni təkan verəcəkdir.

Təbii ki, ölkələrimiz arasındakı iqtisadi əlaqələr qarşılıqlı anlaşmanın, əməkdaşlığın həm ikitərəfli formatda, həm də Azərbaycan-Avropa Birliyi formatında daha da gücləndirilməsi üçün vacib vasitədir.

Azərbaycanın çox yaxşı iqtisadi göstəriciləri var. Bizim ölkə uğurla inkişaf edir və keçid dövrünün bütün çətinliklərinə baxmayaraq, Azərbaycanın iqtisadi nailiyyətləri gözəçarpan səviyyədədir. Sovet İttifaqının süqutundan sonra Azərbaycan öz müstəqilliyini elan edərkən ölkəmiz xaos vəziyyətinə düşmüşdü. Lakin sonrakı illər ərzində Azərbaycan addım-addım həm siyasi, həm də sosial, iqtisadi islahatlar sayəsində, cəmiyyətimizin demokratikləşməsi yolu ilə problemləri həll edə bilmişdir. Nəticədə, biz sabitliyin bərqərar edilməsinə, iqtisadi inkişafa nail olmuşuq. İndi Azərbaycanın hər bir vətəndaşı bu iqtisadi inkişafdan faydalanmaq imkanını əldə etmişdir.

Ölkəmizin neft və qaz sənayesi iqtisadiyyatımızın inkişafında xüsusi və başlıca rol oynamışdır. 1994-cü ildə Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev tərəfindən başlanmış neft strategiyası bu gün, on il keçdikdən sonra iqtisadi inkişafımızın və ümumiyyətlə, Azərbaycan inkişafının açarı olmuşdur. Hazırda Azərbaycanın regional məsələlərdəki rolu get-gedə artır. Bu baxımdan, neft və qaz amilləri, nəqliyyat dəhlizinin yaradılması, enerji məhsullarının daşınması layihələri böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Biz xarici tərəfdaşlarımız üçün çox əlverişli şərait yaradılmasına nail olmuşuq. Xarici sərmayədarlar Azərbaycanda özlərini çox yaxşı hiss edirlər. Şübhəsiz, bu sərmayələr lazımi qaydada qorunur. Bu, sərmayələrin yatırılması, sərmayədarların etimadının artırılması üçün ilkin şərtdir. Etimadın qazanılması illər tələb edir. Biz çox məmnunuq ki, bu məsələnin öhdəsindən gələ bildik.

Bu gün biz Azərbaycanın iqtisadi göstəricilərinə nəzər salsaq görərik ki, adambaşına düşən sərmayələrin həcminə görə Azərbaycan regionda aparıcı ölkədir. Yalnız ötən il ərzində iqtisadiyyatımıza yatırılan sərmayələrin həcmi 5 milyard ABŞ dolları təşkil etmişdir və bu, daha da artacaqdır. Ölkəmizdə həyata keçirilən nəhəng enerji layihələri xarici sərmayəçilərin hökumətimizə və gələcəyimizə göstərdikləri etimadı bir daha təsdiqləyir, Azərbaycanın sabit və davamlı inkişafına inamlarını artırır. Təbii ki, siyasi sabitlik, sosial sabitlik də çox vacib rol oynayır.

Bundan başqa, hökumət və xalq arasında olan münasibətlər qarşılıqlı inama arxalanır. Özlüyündə bu da potensial xarici sərmayəçilərin etimadını artırır. Gələcək illər ərzində Azərbaycanın iqtisadi göstəriciləri əvvəllərdəki kimi uğurlu olacaqdır. Builki büdcəmizin artımı 25 faiz səviyyəsindədir. Bu il ümumi daxili məhsulun artımı 14-15 faiz proqnozlaşdırılır. Ümidvaram ki, bu cür yüksək inkişaf sürətini gələcəkdə də saxlayacağıq.

Neft və qaz sənayesinin inkişafı ilə bağlı proqramlara gəldikdə, biz artıq böyük uğurlar əldə edə bilmişik. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin tikintisi çox uğurla gedir. Biz yeni qaz kəmərinin tikintisini planlaşdırırıq. Bu kəmər vasitəsilə qaz Avropa istehlakçılarına çatdırılacaqdır. Biz nəqliyyat və yükdaşınması məsələlərinə xüsusi əhəmiyyət veririk. Çünki ölkəmizin coğrafi mövqeyi bizi Şimal-Cənub və Qərb-Şərq arasında ən əlverişli nəqliyyat qovşağına çevirir. Biz etibarlı tranzit ölkəyik. Bunları nəzərə alaraq, hazırda regional əməkdaşlıqda daha yaxından iştirak etmək məqsədi ilə nəqliyyat infrastrukturumuzu inkişaf etdirmək fikrindəyik.

Biz inkişafımızın yeni mərhələsinə qədəm qoyuruq. Bu mərhələdə iqtisadiyyatımızı şaxələndirmək əzmindəyik. Biz iqtisadiyyatımızın qeyri-neft sektoruna xüsusi diqqət veririk ki, ölkəmiz müxtəlif istiqamətlərdə inkişaf edə bilsin. Gələcəkdə biz yalnız neft və qaz amilindən və ya neftin, qazın qiymətlərindən

asılı olmaq istəmirik. Eyni zamanda, biz neft hasilatı ilə məşğul olan digər ölkələrin təcrübəsini öyrənərək gördük ki, neft hər bir ölkə üçün heç də həmişə tərəqqi gətirməmişdir. Məhz buna görə biz şəffaflıq məsələsinə və neft gəlirlərinə xüsusi diqqətlə yanaşırıq. Bu məqsədlə Azərbaycanda çox şəffaf bir qurum kimi tanınan Neft Fondu yaradılmışdır. Bu gəlirlər haqqında məlumat Azərbaycanın hər bir vətəndaşı tərəfindən izlənilə bilər.

Hazırda iqtisadi prioritetimiz qeyri-neft sektorudur. Bir il bundan öncə, fevral ayında biz ölkədə regional sosial-iqtisadi inkişaf proqramının həyata keçirilməsinə başlamışıq. Bu yaxınlarda biz bu proqramın bir illiyini də qeyd etmişik. Tədbir zamanı geniş müzakirələr apardıqdan sonra, ötən bir il ərzində Azərbaycanda rayonlarda və qeyri-neft sektorunda 170 mindən çox iş yerinin açılmasından çox məmnun qaldıq. Bu, ölkənin yeni istiqamətdə inkişafı deməkdir. Ölkəmizin paytaxtı ilə yanaşı, rayonları da inkişaf etməyə başlamışdır. Təbii ki, bu baxımdan bizim iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində xarici sərmayələrə ehtiyac vardır.

Azərbaycanın neft və qaz hasilatı sahəsindəki təcrübəsi, xarici şirkətlərlə birgə işin aparılması modeli bir daha təsdiqləyir ki, ölkəmiz etibarlı tərəfdaşdır. Biz xarici sərmayələri qəti surətdə qoruyuruq və bu sahədə heç bir tərəflə heç vaxt nə ziddiyyətimiz, nə də beynəlxalq mübahisəmiz olmamışdır. Son on il ərzində xarici şirkətlərlə əməkdaşlığımız Azərbaycanın etibarlı tərəfdaş olduğunu açıq-aydın təsdiqləyir. Çünki biz xarici tərəfdaşlarımızla bütün işlərimizi açıq və ədalətli şəraitdə, öz milli maraqlarımıza uyğun aparırıq. Bu sahədəki əsas konsepsiyamız ondan ibarətdir ki, sərmayə kimi yatırılan hər bir dollar lazımınca qorunur və qorunacaqdır. Ümidvaram ki, bu konfrans İtaliyanın iş adamlarında ölkəmizdə olan hazırkı vəziyyətlə, qüvvədə olan qanunvericiliklə, biznes imkanları ilə, yeni sərmayələr üçün potensial sahələrlə daha yaxından tanış olmaq imkanı yaradacaqdır.

Azərbaycanda görüləsi işlər də çoxdur. Biz iqtisadi islahatlarımızın yeni mərhələsindəyik. Nailiyyətlərimiz də az deyildir. Həyata keçirilən genişmiqyaslı özəlləşdirmə proqramları, torpaq islahatı sayəsində bu gün ÜDM-in 74 faizi özəl sektorun payına düşür. Baxmayaraq ki, neft sektoru dövlətin əlindədir, özəl sektor əksəriyyət təşkil edir. Prioritetlərimizdən biri də ondan ibarətdir ki, biz güclü orta təbəqəni formalaşdırmalıyıq. Çünki inkişaf etmiş dövlətlərin təcrübəsi onu göstərir ki, orta təbəqəsiz ölkənin tam inkişafı mümkün deyildir. Kənd təsərrüfatı, neft kimyası, turizm, bank və sığorta sahələrində gözəl imkanlarımız var. Bir sözlə, biz xarici şirkətlərlə işləməyə hazırıq. Qapılarımız dostlarımızın üzünə açıqdır. Biz açıq qapı siyasəti yürüdürük və bu siyasət davam etdiriləcəkdir. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən bir çox şirkətlər, o cümlədən İtaliya şirkətləri vəziyyətlə tanışdırlar və mövcud potensial haqqında xəbərləri var. İstəyimiz Azərbaycanda hələ fəaliyyətə başlamamış şirkətləri ölkəmizə dəvət etməkdən ibarətdir.

Ölkəmizin böyük potensialı var, ölkəmiz maraqlıdır. Hesab edirəm ki, forum ölkəmizin bu şirkətlər üçün təqdim olunmasında vacib rol oynayacaqdır.

Bizim dövlətimiz gəncdir. Azərbaycan keçmişdən miras qalmış problemləri olan və müstəqilliyi yeni qazanmış ölkədir. Biz müstəqilliyimizi tariximizin ən çətin anlarında, 1991-ci ildə qazanmışıq. O vaxt Ermənistan və Azərbaycan arasında müharibə gedirdi. Bu müharibə nəticəsində Ermənistan torpaqlarımızın 20 faizini işğal etmiş, etnik təmizləmə siyasətini aparmış və sonda bir milyondan çox soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Ölkəmizdə 8 milyon əhalinin 1 milyonu qaçqın-köçkün vəziyyətində yaşayır. Bu, böyük siyasi, iqtisadi və sosial problemdir. Lakin ərazi bütövlüyümüzün pozulmasına baxmayaraq, biz siyasi və iqtisadi inkişafa nail ola bildik. İndi Azərbaycan regionda çox həlledici rol oynayır. Bizim iştirakımız olmadan heç bir regional layihə baş tuta bilməz. Biz siyasi cəhətdən güclənmişik, dövlət müstəqilliyimizi möhkəmləndirmişik.

Hazırda, Azərbaycan tam müstəqil siyasət yürüdür. Biz heç bir xarici yardımdan asılı deyilik və qonşu dövlətlərin bəzilərindən fərqli olaraq, ölkəmiz heç bir xarici təsir altında deyildir. Biz milli maraqlarımızın müdafiəsinə əsaslanan müstəqil siyasət həyata keçirmək iqtidarındayıq. Ermənistanla atəşkəs əldə edildikdən sonra biz anlayırıq ki, problemlərimizi həll etmək üçün biz güclü dövlət olmalıyıq. Güclü dövlət olmaq üçün isə çox çalışmalıyıq və xarici sərmayəçilər üçün əlverişli şərait yaratmalıyıq, yeni iş yerləri açmalıyıq, infrastrukturumuzu inkişaf etdirməliyik. Bu proses artıq gedir.

Bu günlərdə Azərbaycan diplomatiyasının Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı beynəlxalq aləmdəki uğurları, enerji və nəqliyyat layihələrinin həyata keçirilməsi sahəsindəki nailiyyətlərimiz ölkəmizin böyük potensialının göstəricisidir.

Gələn illər ərzində biz neft hasilatının həcmini üç dəfə artıracağıq, bir və ya iki il ərzində hasil edəcəyimiz təbii qazı Avropa bazarlarına çıxaracağıq.

Beləliklə, Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasındakı münasibətlər yeni xarakter alacaqdır. Biz enerji daşıyıcılarının nəqli sahəsində etibarlı alternativ əraziyə çevriləcəyik və bu istiqamətdə hazırda Avropa Birliyi ilə sıx işləyirik. Buna görə də İtaliya ilə ikitərəfli münasibətlər inkişafımızın çox vacib bir elementidir. Biz İtaliyanı özümüzə yaxın, dost hesab edirik. İtaliya Azərbaycanı Avropaya inteqrasiya yolunda tam dəstəkləyir.

Bizim İtaliya ilə hökumətlər, siyasətçilər, parlament təmsilçiləri səviyyəsində çox gözəl əlaqələrimiz var. Eyni zamanda, mən ümid edirəm ki, bu cür münasibətlər iş adamları arasında da inkişaf edəcəkdir. Biz artıq enerji sektorunda fəaliyyət göstərən İtaliya şirkətləri ilə çox yaxşı əlaqələr qurmuşuq. Zənn edirəm ki, onların özü bunu təsdiqləyə bilər. İtaliya şirkətlərinin Azərbaycanda daha geniş fəaliyyəti üçün vaxt artıq yetişibdir. Qapılarımız sizin üzünüzə açıqdır. Sizləri ölkəmizdə görməkdən çox şad olardıq. Ölkəmizə gəlin və mövcud olan imkanları qiymətləndirin. Şübhəsiz, indiki forum da bu istiqamətdə vacib elementdir. Əminəm ki, forum boyu hər iki ölkədən olan iş adamları bir-biri ilə tanış olmaq, müxtəlif məsələləri müzakirə etmək imkanı əldə edəcəklər.

Göstərdikləri qonaqpərvərliyə görə İtaliya xalqına, hökumətinə və təşkilatçılara bir daha öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Mən dünən buraya gəlmişəm. Artıq qeyd etdiyim kimi, İtaliyanın rəhbərləri ilə çox səmərəli görüşlərimiz oldu. Mən heç şübhə etmirəm ki, bu səfərdən və forumdan sonra münasibətlərimiz daha da möhkəmlənəcəkdir.

Forum iştirakçılarına isə bu tədbirə göstərdikləri diqqətə görə bir daha təşəkkürümü bildirirəm. Mən İtaliya xalqına sülh və əmin-amanlıq arzulayıram.

ROMADA İTALİYANIN "RAI NEWS-24" TELEKANALININ "NEXT" PROQRAMINA MÜSAHİBƏ

Roma şəhəri,
25 fevral 2005-ci il

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev İtaliya Respublikasına və Vatikan Dövlətinə rəsmi səfəri çərçivəsində fevralın 25-də İtaliyanın "RAI news-24" telekanalının "NEXT" proqramının "Dünya İlham Əliyevin baxışları ilə" verilişinin aparıcısına müsahibə vermişdir.

APARICI: Axşamınız xeyir. Studiyada Piyetro di Paskualedir. "NEXT" xəbərlər proqramına xoş gəlmisiniz. Bu axşam sizin diqqətinizə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevdən götürdüyümüz müsahibəni təqdim edirik. O, bu gün burada bizimlədir.

Cənab Prezident, İtaliyaya xoş gəlmisiniz!

İLHAM ƏLİYEV: Sağ olun!

APARICI: Cənab Prezident, icazənizlə, söhbətimizi müəyyən sxem üzərində quraq. Müsahibəyə başlamazdan əvvəl, bizim ölkəmizdən uzaqlarda yerləşən, lakin eyni zamanda qəlbimizdə olan Azərbaycanın əsas dörd elementini qısaca xatırlatmaq yerinə düşərdi.

Mən indi sözü şərhçi Marko Silentsioya verirəm.

MARKO SİLENTSİO: 1990-cı illərin əvvəllərində müstəqilliyini qazanan bir sıra ölkələr kimi, Azərbaycan da növbəti illər ərzində mürəkkəb siyasi və iqtisadi keçid dövrünü yaşamaq məcburiyyətində oldu. Qafqazın digər ölkələrindən fərqli olaraq, Azərbaycanda zəngin neft və qaz yataqları vardır. Keçmişdə bütün Sovet İttifaqında, o cümlədən Sibirdə böyük neft və qaz yataqları mövcud olsa da, məhz bu ölkənin resursları həmişədən geniş şəkildə istismar olunurdu.

Azərbaycan Qafqazın ən mühüm geostrateji nöqtəsində yerləşir. Şimal və Cənub, Qərb və Şərq dəhlizlərinin qovuşuğunda olan Azərbaycan, xüsusən də Bakı tranzit məkanı rolunu oynayır. Neft kəmərlərinin əksəriyyəti, hətta planlaşdırılmış, lakin hələ ki, başa çatdırılmamış boru kəmərləri də bu zonadan keçir. 2003-cü ildə ölkədə ümumi daxili məhsulun artımı 11,2 faiz təşkil etmişdir. Lakin əsas problemlər həll olunmamış qalır. Azərbaycan rəhbərliyi karbohidrogen ehtiyatlarının hasilatından əldə etdiyi gəlirləri hələ ki, ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sahələrinə tam sərf olunmasına çalışır. Belə bir durum, Azərbaycanı neftin qiymətlərindən asılı vəziyyətdə saxlayır.

Bu gün bizim qonağımız olan Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasət Moskva və Vaşinqton arasında həssas tarazlığın saxlanılmasına yönəldilib. Bir tərəfdən, Azərbaycan 200 il rusların əsarəti altında olmuşdur. Bu ölkədə Rusiyanın təsiri, xüsusən də mədəni sahədəki təsiri olduqca böyükdür. Moskva Azərbaycanın ən mühüm ticarət tərəfdaşlarından biridir. Ölkədə çoxlu rus yaşayır. Digər tərəfdən isə, Birləşmiş Ştatlar Qafqazda get-gedə öz nüfuzunu artırır. Vaşinqton Azərbaycanın iqtisadi inkişafı üçün yardım ayırır. Bu vəziyyət Rusiyanı narahat edir. Prezident Putin əvvəlcə Gürcüstanı, sonra isə Ukraynanı itirdi.

Nəhayət, Dağlıq Qarabağ məsələsinə toxunaq. Bu, Ermənistanla Azərbaycan arasında olan ərazi mübahisəsidir. Torpaq iddiası iki qonşu ölkəni bir-birinə qarşı müharibəyə sürüklədi. Lakin problemin aradan qaldırılması üçün bu günə kimi aparılan danışıqlar prosesində, o cümlədən Dağlıq Qarabağ üçün statusun müəyyən edilməsində heç bir irəliləyiş əldə edilməmişdir. Bu vaxta qədər tərəflər bir-birinə qarşı etimadsızlığı bir yana qoyub, konstruktiv dialoqun aparılması üçün iradə nümayiş etdirə bilməmişlər.

APARICI: Sağ olun!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev əvvəllər ölkəmizdə olmuşdur. Bilmək istərdik ki, budəfəki səfərin məqsədi nədən ibarətdir?

İLHAM ƏLİYEV: Əvvəlcə bildirmək istəyirəm ki, İtaliyada olmağımdan çox şadam və ölkənizə etdiyim rəsmi səfəri olduqca vacib hesab edirəm. Mənim İtaliyanın Prezidenti, Baş naziri, parlamentin sədri və digər rəsmiləri ilə çox faydalı görüşlərim və müzakirələrim olub. İkitərəfli münasibətlərimizə aid bir sıra məsələlər barədə, o cümlədən Avropa Birliyi ilə olan əlaqələrimizlə bağlı fikir mübadiləsi apardıq. Bundan başqa, regional əməkdaşlıq və təhlükəsizlik haqqında danışdıq. Söhbətlərimiz zamanı digər məsələləri də nəzərdən keçirdik. Bizim aramızda regional vəziyyətə dair çox yaxşı anlaşma mövcuddur. Mən ölkəmizdə gedən sürətli inkişaf haqqında məlumat verdim. Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki rolu, xüsusən də regional təhlükəsizliyə verəcəyi töhfəsi təsvir olundu.

Ümumiyyətlə, ölkənizə səfərimdən çox razıyam. Apardığımız müzakirələr bizim üçün çox faydalı oldu və səmimi dostluq şəraitində keçdi. Beləliklə, Azərbaycana gələcək inkişaf üçün xoş təəssüratla qayıdacam.

SUAL: Cənab Prezident, bəzi məsələlər var ki, onlar bizi xüsusilə maraqlandırır. Ölkələrimiz arasındakı münasibətlər ən qədim zəmanələrə təsadüf edir. Mənə mətbuat xidmətinizdən bildirdilər ki, Venesiyanın intibahı vaxtlarında, yəni XV əsrdə İtaliyanın Azərbaycanda səfirliyi olub. Lakin indi bir-birimizi o qədər də yaxşı tanımırıq. Bu baxımdan bütün vacib məsələlər barədə Sizin fikrinizi öyrənmək bizim üçün maraqlı olardı. Misal üçün, böyük mövzulardan başlayaq: İraqdakı müharibə və hazırkı durum. Bu məsələ ilə bağlı Sizin mövqeyiniz necədir?

CAVAB: Əvvəla, onu deyim ki, dünyada insanlar bizim ölkə haqqında bir çox faktları bilmirlər. Baxmayaraq ki, bizim çox zəngin tariximiz var. Dünyanın bir çox xalqları ilə tarixi münasibətlərimiz var. Hazırda biz artıq suveren ölkəyik. Müstəqilliyimizi yalnız Sovet İttifaqının süqutundan sonra, 1991-ci ildə əldə etmişik. Bu gün deyə bilərik ki, bizim cəmi 14 yaşımız var. Yəni müstəqilliyimizin 14 ili ərzində bütün beynəlxalq birliklə münasibətlərimizi qurmuşuq və onları inkişaf etdiririk.

Təbii ki, keçmiş illər bizim üçün siyasi təsisatların formalaşdırılması və iqtisadi inkişaf sahəsində həlledici olmuşdur. Bu dövr ərzində biz totalitar sistemdən yeni sistemə, planlı iqtisadiyyatdan bazar iqtisadiyyatına keçməyə nail olmuşuq. Bu keçid bizim üçün böyük çağırış olmuş, lakin eyni zamanda böyük imkanlar açmışdır.

O ki qaldı, Sizin sualınıza, xüsusən də İraqdakı vəziyyətlə bağlı deyə bilərəm ki, biz hamımız İraqda sülhün bərqərar olunmasında maraqlıyıq. Biz İraq xalqının tam təhlükəsiz şəraitdə yaşamasını, İraq cəmiyyətinin inkişafını görmək istəyirik. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan İtaliya kimi dərhal koalisiyaya qoşulmuşdur. Biz İraqda sülh və təhlükəsizlik işinə böyük töhfə vermişik. Biz özümüz də münaqişədən əziyyət çəkmişik, müharibənin qurbanı olmuşuq. Bu günlərdə İraq xalqının çəkdiyi əzab-əziyyətləri yaxşı anlayırıq. İnsanların üzləşdiyi çətinlikləri də yaxşı başa düşürük. Ona görə də sülh və təhlükəsizliyin bərqərar olunmasına töhfə vermək üçün öz tərəfdaşlarımızla və dost ölkələrlə birgə işləyirik. Ümid edirəm ki, seçkilərdən sonra iraqlılar özləri öz ölkələrini idarə edəcək və gələcək taleyini özləri müəyyən edəcəklər. İnanıram ki, İraqdakı vəziyyət ciddi şəkildə sabitləşəcək və beləliklə, bu ölkəyə sülh və təhlükəsizlik yenə də qayıdacaqdır.

SUAL: Hazırda ölkələrin üzləşdiyi problemlər həddindən artıq çoxdur. Zənn edirəm ki, Azərbaycan da demokratikləşmə yolunda müəyyən çətinliklərə baxmayaraq, irəliyə doğru addımlayacaqdır. Sizin fikrinizcə, ölkənin demokratikləşməsi istiqamətində bu gün hansısa ciddi maneələr mövcuddurmu?

CAVAB: Müstəqilliyimizi qazandıqdan sonra biz nəinki çətinliklərlə üzləşdik, həm də açıq seçim qarşısında qaldıq. Misal üçün, biz o vaxt düşünməliydik ki, hansı yolla irəliyə gedəcəyik, ölkəni necə inkişaf etdirəcəyik. Azərbaycan xalqı seçimini etdi: beynəlxalq birliyə, Avropa strukturlarına tam inteqrasiya olunmaq yolunu tutdu. Eyni zamanda, ölkəmizdə demokratikləşmə prosesi başlandı. Təbii ki, bu proses müstəqil ölkə kimi qısa tarix baxımından uzun hesab edilə bilməz. Söhbət yalnız 14 ildən gedir, yəni bu müddət ərzində totalitar sistemdən demokratik sisteminə keçid o qədər asan deyildir. Lakin biz ilbəil ölkəmizin demokratik təsisatlarını inkişaf etdiririk. Cəmiyyətimizdə demokratikləşmə prosesi davam edir. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, biz bu sahədə gözəçarpan nəticələri əldə edə bilmişik. Beynəlxalq miqyasda baş verən hadisələr bizim diqqət mərkəzimizdədir.

Azərbaycan Avropa Şurasının üzvüdür. Bildiyiniz kimi, bu təşkilat demokratiyanın təşviqi və insan hüquqlarının qorunması prinsiplərini əsas tutur. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi sahəsində böyük işlər aparmışıq. Avropada əsas sayılan qanunların qəbul olunması məqsədi ilə ölkədə islahatları daha da inkişaf etdiririk. Bu istiqamətdə, biz irəliləməyi davam etdirəcəyik. Biz öz üzərimizə çox strateji öhdəlik götürmüşük. Azərbaycan açıq bəyan edib ki, ümumi dəyərləri qəbul edir və demokratikləşmə prosesini davam etdirmək əzmindədir.

Üzləşdiyimiz problemlərə gəldikdə isə, deyə bilərəm ki, ölkəmizdə bir sıra problemlər mövcuddur. Ən böyük problemlərdən biri isə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı davam edən işğalıdır. Bu təcavüz və etnik təmizlənmə nəticəsində ərazimizin 20 faizi zəbt edilib, bir milyon qaçqın və məcburi köçkünümüz var. Bu, bizim ən ciddi problemimizdir. Mən hətta deyərdim ki, bu problem dünyada ən ağır problemlərdən biridir.

Bundan başqa, ölkəmizdə mövcud olan digər böyük problem yoxsulluq problemidir. Əldə etdiyimiz gözəçarpan iqtisadi nailiyyətlərlə yanaşı, bir sıra faydalı sosial proqramlar həyata keçirilir. Əgər nəzər salsanız görərsiniz ki, son illər ərzində Azərbaycandakı illik iqtisadi artım orta hesabla 10 faiz olmuşdur. Gələcəkdə bu göstərici daha da artacaqdır. Buna baxmayaraq, hələ də bir çox insanlar yoxsulluq səviyyəsindən aşağı yaşayırlar. Təbii ki, bir çox insanların yoxsul yaşadığı şəraitdə normal və demokratik cəmiyyət yaratmaq mümkün deyildir. Məlumdur ki, yoxsul şəraitdə yaşayan insanlar hər gün öz həyatını düşünürlər. Onlar hər zaman fikirləşirlər ki, öz uşaqlarını necə yedizdirsinlər. Bu, onların gündəlik ehtiyacıdır.

Beləliklə, bu cür məsələləri həll etmək üçün iqtisadiyyatı inkişaf etdirməli və yeni iş yerləri açmalıyıq, yeni strukturlar yaratmalıyıq. Hər bir vətəndaş üçün yeni imkanlar yaradılmalıdır. Yalnız bu nəticələrə nail olduqdan sonra cəmiyyətimiz yeni demokratik dəyişikliklərə tam hazır olacaqdır. Bu istiqamətdə biz üzərimizə öhdəliklər götürmüşük və bu yolla getməyi davam etdirəcəyik.

SUAL: Ümumiyyətlə, çox maraqlı fakt əldə etmişik. Yəni son əlli il ərzində bütün dünya ölkələrində vəziyyət öyrənildikdən sonra, belə bir qənaətə gəliblər ki, ümumi daxili məhsulun adambaşına illik həcmi 6 min ABŞ dollarından aşağıdırsa, həmin ölkədə demokratiya risk altındadır. Lakin bu göstəricidən yuxarı olan ölkələrdə demokratiya sabit olaraq qalır. Sizin ölkədəki vəziyyət necədir?

CAVAB: Bizim ölkəmizdə ümumi daxili məhsulun adambaşına illik həcmi 1000 ABŞ dollarıdır. Lakin əgər bunu biz beş il bundan əvvəlki göstərici ilə müqayisə etsək görərik ki, o vaxt bu rəqəm cəmi 300 ABŞ dolları səviyyəsində idi. Hazırda iqtisadi artım sürətlənir. Ümumi daxili məhsul get-gedə artır və gələcəkdə daha yüksək göstəricilər əldə edəcəyik. Amma, sizin söylədiyiniz fikirlə də razıyam. Yoxsul ölkələrdə sosial problemlər daha ağırdır.

Misal üçün, işsizlik və yoxsulluq problemləri var. Belə bir şəraitdə Avropanın inkişaf etmiş ölkələrindəki kimi demokratik cəmiyyət qurmaq çox çətindir. Reallıq bundan ibarətdir. Bütün bunlar nəinki hökumətin iradəsindən və ya siyasətindən asılıdır, eyni zamanda? qanunvericilik sahəsində atdığımız addımlar, güclü demokratik cəmiyyətin qurulmasına yönəlmiş qanunların qəbulu da çox vacibdir. Belə təşəbbüslər və iqtisadi inkişaf arasında mövcud olan fərqə nəzər salsaq, onda anlaya bilərik ki, bütün bu işlər nə dərəcədə əhəmiyyətlidir. Bu gün bizim əsas məqsədimiz və başlıca vəzifəmiz mümkün qədər güclü iqtisadiyyatın yaradılmasıdır.

Sizə deyə bilərəm ki, 2003-cü ilin oktyabr ayında prezident seçkilərindən sonra biz 170.000 yeni iş yeri açmışıq. Bunların əksəriyyəti aqrar rayonlarda yaradılıb. Yeni iş yerlərinin açılması həyata keçirdiyimiz iqtisadi inkişaf proqramlarının əsasını təşkil edir. Onu da deməliyəm ki, əldə etdiyimiz nəticələr kifayət qədər yaxşıdır.

Azərbaycan, eyni zamanda enerji layihələrinin həyata keçirilməsində çox fəaldır. Bu, nəqliyyat layihələrinə də aiddir. Hazırda bəyan edə bilərik ki, biz uğurlu gələcəyimizə inamla baxırıq. Ümid edirik ki, gələn 3-5 il ərzində biz istədiyimiz nəticələri görəcəyik və Azərbaycan iqtisadi baxımdan çox güclü dövlətə çevriləcəkdir. Lakin indi biz iqtisadi inkişafımızın ilkin mərhələsindəyik. Beləliklə, lazımi nəticələri əldə etmək üçün bütün imkanlardan istifadə edəcəyik.

SUAL: Bütün çətinliklərə baxmayaraq, əldə etdiyiniz nəticələr böyükdür. Hazırda Bakıdan çox vacib neft kəmərləri gedir. Çünki Xəzər dənizindəki neft və qaz yataqları olduqca böyük əhəmiyyət daşıyır. Yəni dünyada ən böyük yataqlardan biridir. Bu neft kəmərləri nə dərəcədə Sizin iqtisadiyyatınız üçün faydalıdır və nə dərəcədə sabitlik üçün risklidir?

CAVAB: Əgər biz neft kəmərləri haqqında danışırıqsa, bu layihələr ölkəmiz üçün çox sərfəlidir. Mən bunu ona görə deyirəm ki, burada söhbət nəhəng enerji layihəsindən gedir. Bu layihəyə qoyulan sərmayələrin həcmi 3 milyard ABŞ dollarıdır. Bu kəmər bizim üçün geniş tranzit imkanlarını açacaq və neft məhsullarımızı dünya bazarlarına çıxaracaqdır. Azərbaycan gələn 3-4 il ərzində neft hasilatını artıracaq və bu, gündə bir milyon barrel təşkil edəcəkdir. Beləliklə, görürsünüz ki, gəlirlərimiz artacaqdır. Bundan başqa, neft kəməri regional əməkdaşlığa da böyük töhfə verəcəkdir. Çünki bu kəmər üç ölkənin - Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyənin ərazisindən keçir. Bu üç ölkə arasındakı regional əməkdaşlıq çox yüksək səviyyədədir. Yeni neft kəməri mövcud olan münasibətləri daha da sıx edəcəkdir.

Hesab edirəm ki, neft kəməri həmçinin regional təhlükəsizliyin qorunmasında böyük rol oynayacaqdır. Regionun sabitliyinə xidmət edəcəkdir. Çünki bildiyiniz kimi, əfsuslar olsun ki, Cənubi Qafqaz regionu əsrlər boyu münaqişələr məkanı olubdur. Ümid edirik ki, çəkiləcək yeni neft kəməri regionda sülhün və demokratiyanın daha da möhkəmlənməsinə töhfə verəcəkdir. Neft kəməri ölkələrimizi zənginləşdirəcək və əldə etdiyimiz gəlirlər sayəsində vətəndaşlarımız daha yaxşı yaşayacaqlar.

Beləliklə, adambaşına ümumi daxili məhsulun indiki 1000 dollarlıq həcmi daha da artacaqdır. Bütün bu nailiyyətlər avtomatik olaraq demokratiyanı və daimi sabitliyi inkişaf etdirəcəkdir. Yəni bu neft kəmərinin reallaşmasından sonra mən heç bir risk görmürəm.

Bu, yalnız gəlir gətirə bilər. Ehtimal olunan hər hansı bir risk istisna edilir. Çünki bu layihənin mümkün olacaq riskləri hətta 1994-cü ilin əvvəlində müzakirə olunmuşdur. O vaxt biz böyük çətinliklərlə üzləşmişdik. Bu maneələr həm xaricdə, həm də ölkə daxilində mövcud idi. Tez-tez dövlət çevrilişinə cəhdlər baş verirdi. Bunun bir səbəbi də o idi ki, Azərbaycan neft kəmərini öz maraqlarına uyğun olaraq planlaşdırırdı. Daha sonra digər təhlükələr özünü büruzə verdi. Bütün bu faktlar birbaşa həmin neft kəməri ilə bağlı idi. Bu neft kəməri bizim gələcəyimiz üçün olduqca vacibdir. Yəni bu kəmər olmasa, Azərbaycan öz neftini nəql edə

bilməyəcəkdir. Əgər nefti hasil edirsənsə, lakin onu dünya bazarlarına çıxara bilmirsənsə, demək, onu hasil etməyə dəyməz.

Beləliklə, əgər söhbət risklərdən gedirsə, bu, artıq keçmişə aid olan məsələdir. Biz inanırıq ki, bu il yeni neft kəmərini istismara verə biləcəyik və neftin yeni marşrutla nəqli başlayacaqdır. Hamı, o cümlədən bizim dostlarımız bu imkandan yararlanacaqdır.

SUAL: Biz bilirik ki, boru kəmərlərinin çəkilməsi ilə məşğul olan bütün ölkələr müəyyən problemlərlə üzləşmişlər: Əfqanıstan, Gürcüstan, Ukrayna, Çeçenistan. Mən arzulayıram ki, belə problemlər Sizin ölkənizdən yan keçsin. Lakin yenə də bilmək istəyirəm ki, nəyə görə Siz belə problemlərinizin olmayacağına əminsiniz?

CAVAB: Bilirsiniz, bizim vəziyyətimizi digər ölkələrdə baş verən hadisələrlə müqayisə etmək çətindir. Bunun səbəblərini anlamaq o qədər də asan deyildir. Hər bir ölkənin öz xüsusi səbəbləri var. Hər bir sabitlik üçün təhlükə də var. Əgər müasir tariximizə nəzər salsaq görərik ki, Azərbaycanda da oxşar problemlər baş vermişdir. 1991-ci ildə müstəqillik qazandıqdan sonra ilk vaxtlar dəfələrlə ölkədə dövlət çevrilişi özünü büruzə vermişdir. Yəni hökumət yalnız bir il hakimiyyətdə qaldıqdan sonra, hər hansı dövlət çevrilişi baş verirdi. Hökumətə qarşı silahlı əməliyyatlar keçirilir, hakimiyyətə yeni qüvvələr can atırdı.

Hesab edirəm ki, ölkəmizdəki sabit inkişaf məhz Azərbaycan rəhbərliyinin müdrikliyi və cəsarəti sayəsində mümkün olubdur. Mən 1993-cü ildən bəri hakimiyyətdə olan rəhbərliyi nəzərdə tuturam. Müxtəlif problemlərə, mürəkkəb geosiyasi vəziyyətə, Ermənistan tərəfindən ərazimizin işğalına və vətəndaş müharibəsinə baxmayaraq, Azərbaycan düzgün istiqamət seçib, irəliyə doğru addımlaya bildi. Ölkəmiz sabit inkişafa nail oldu, keçid dövrünü uğurla davam etdirdi.

Siyasi nailiyyətlərimizə nəzər salsaq, görərik ki, biz Avropaya və Avratlantik strukturlarına inteqrasiya istiqamətində uğurlar əldə etmişik. Siyasi və iqtisadi islahatlar aparırıq. Ölkə iqtisadiyyatına böyük həcmdə xarici sərmayələrin cəlb edilməsinə nail olmuşuq. Bizim ölkə adambaşına olan xarici sərmayənin həcminə görə nəinki regionda, hətta Şərqi Avropa ölkələri arasında liderdir. Hesab edirəm ki, bu, əsas səbəblərdən biridir.

Eyni zamanda, düşünürəm ki, hökumət və xalq arasında olan etimad da vacibdir. Əgər xalq hökuməti, dövləti dəstəkləyirsə, onda həmin ölkə uğurla inkişaf edir və belə bir şəraitdə sabitlik pozula bilməz. Əgər əksinə olsa, yəni hökumət ilə xalq arasında inam olmasa, hər hansı mənfi hadisə baş verə bilər. Son on iki il ərzində Azərbaycanda ümumi vəziyyət çox müsbət olmuşdur. Faktiki olaraq, ölkəmizdəki siyasi vəziyyət tam sabitdir. Biz düşünülmüş daxili siyasət aparırıq. Bu siyasət milli maraqlarımızın müdafiəsinə yönəlibdir. Biz həm iqtisadi, həm enerji, həm də hərbi baxımdan heç bir digər ölkədən asılı deyilik. Müstəqilliyimiz, sadəcə bayrağımız kimi müstəqillik rəmzlərinə əsaslanmır. Ölkəmiz ona görə müstəqildir ki, Azərbaycan müstəqil siyasət yürüdür. Gördüyünüz kimi, indi bizim müstəqil siyasətimiz daha da güclənir. Məhz sadaladığım səbəblərə görə, bizim ölkə bəzi qonşu ölkələrin üzləşdiyi problemlərdən yan keçmişdir.

SUAL: Cənab Prezident, icazə verin kiçik bir sual-cavab edək. Mən bir neçə suallar verim, Siz isə onları qısa şəkildə cavablandırın. Birinci sual: Sizin fikrinizcə, Azərbaycan özünü Avropaya, yoxsa Asiyaya yaxın hiss edir?

CAVAB: Əgər 0 və 100 nisbətini götürsək, - o baxır söhbət nədən gedir. Misal üçün, mədəni baxımdan götürsək, mən deyərdim ki, Azərbaycan 50 faizdədir. Azərbaycan elə bir ölkədir ki, burada həm Avropa, həm Asiya mədəniyyətləri bir-birinə qovuşur. Əgər şəhərlərimizdəki memarlıq abidələrinə və binalara baxsaq görərik ki, yenə də Azərbaycanda həm Avropanın, həm də Şərqin təsiri var. İnsanların mentalitetinə gəldikdə isə, mən yenə də 50 faiz deyərdim. Əgər söhbət siyasi inkişafdan gedirsə, mən 80 faiz Avropa tərəfə danışardım. Çünki bu istiqamət siyasətimizin əsas hissəsidir. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan Avropa Şurasının üzvüdürsə, Avropa Birliyinin Yeni qonşuluq siyasətinə daxil edilibsə, onda görərik ki, bizim Avropa Birliyi ilə olan əməkdaşlığımız geniş vüsət almışdır. Biz Avropa ölkəsi kimi tanınırıq. Lakin eyni zamanda, bizim çox güclü adət-ənənələrimiz var. Təbii ki, milli mənliyimiz, mədəni irsimiz, dinimiz bizim üçün və gələcək nəsillər üçün çox dəyərlidir.

Bilirsiniz, yaxşı olardı ki, siz ölkəmizə səfər edəsiniz və bütün bunları özünüz görəsiniz. İtaliya və Azərbaycan bir-birilə sıx əməkdaşlıq edir. Artıq qeyd etdiyim kimi, ölkəmiz haqqında məlumat azdır. Biz bunu normal qəbul edirik, çünki ölkəmiz gəncdir. Bir çoxları Azərbaycanı hələ tanımır. Lakin biz ildən-ilə tanınırıq və inkişaf edirik. Hesab edirik ki, bizim Avropaya inteqrasiya siyasətimiz uğurla davam edəcəkdir.

SUAL: Cənab Prezident, beləliklə, müzakirə etdiyimiz məsələyə qayıdaq. Siz ölkənizin adət-ənənələri və tarixi haqqında danışdınız. Sizin milli bayrağınızda aypara və səkkizguşəli ulduz təsvir olunubdur. Bu, türk bayrağına oxşayır. Bilirik ki, Siz Türkiyə ilə həmsərhədsiniz. Siz hətta dediniz ki, həyatınız boyu Türkiyəni sevmisiniz və türkcə danışırsınız. Ümumiyyətlə, iki ölkə arasında hər hansı fərqlər varmı?

CAVAB: Bilirsiniz, bunu demək çətindir. Hər hansı ölkənin, bir qayda olaraq, öz xarakterik xüsusiyyətləri var. Türklər bizim xalqımıza çox yaxındırlar. Onlar həm etnik, həm linqvistik baxımdan azərbaycanlılara çox yaxındırlar. Biz qarşılıqlı surətdə bir-birimizə çox hörmətlə yanaşırıq. Uzun illər ərzində, hələ Sovet İttifaqının bir hissəsi olan Azərbaycanın Türkiyə ilə, bizim türk qardaşlarımızla əlaqə yaratmaq imkanı yox idi. Yalnız müstəqilliyimizi qazandıqdan sonra, - onu da qeyd edim ki, Türkiyə müstəqilliyimizi tanıyan birinci ölkə oldu, - əlaqələrimizi qurmağa başladıq. Hazırda Azərbaycan ilə Türkiyə arasında olan münasibətlər çox yüksək səviyyədədir. İstər siyasi, istərsə də iqtisadi və ya mədəni baxımdan əlaqələrimiz çox yaxşıdır.

Lakin eyni zamanda, Türkiyə Türkiyədir, Azərbaycan isə Azərbaycandır. Faktiki olaraq, hər bir ölkənin öz problemləri var. Öz uğurları var. Bununla belə, münasibətlərimiz çox güclüdür, apardığımız əməkdaşlıq çoxşaxəlidir. Biz bir-birimizi hər zaman müxtəlif məsələlərdə dəstəkləyirik. Xüsusən də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində istənilən məsələ üzrə bir-birimizə dəstək veririk. Türkiyə bizim bir nömrəli müttəfiqimizdir. Bizim Türkiyə ilə çox oxşarlıqlarımız var. Lakin fərqlərdən danışsaq, təbii ki, onlar da mövcuddur. Yəni bir ölkə digər ölkədən fərqlənir. Yaxşısı budur ki, biz bir-birimizi ayıran yox, əksinə birləşdirən məsələlər haqqında danışaq.

SUAL: Şübhəsiz ki, Siz Türkiyənin Avropa Birliyinə qəbul olunmasını dəstəkləyirsiniz...

CAVAB: Bəli.

SUAL: Çox güman ki, bu hadisə baş versə, Siz hesab edirsiniz ki, Sizin ölkənin də növbəsi çatar?

CAVAB: Biz bu məsələdə realist olmalıyıq. Bu gün Azərbaycanın reallıqları var ki, onlar Avropa Birliyinin tələblərinə cavab vermir. Lakin bütün bizim siyasətimiz Avropaya tam inteqrasiya olunmaq məqsədi daşıyır. Biz Avropa ilə daha sıx əlaqələr qurmaq istəyirik. Təbii ki, bir neçə il keçdikdən sonra bəlkə bizim üçün də belə bir imkan yaranacaq və bu məsələni nəzərdən keçirəcəyik. Azərbaycan da öz növbəsində Avropa Birliyinə və ümumiyyətlə, Avropaya öz töhfəsini verə bilər. Ölkəmizin zəngin tarixində bir çox mühüm faktlar mövcuddur. Bizim böyük potensialımız var. Məhz bu səbəbə görə də, biz həqiqətən istəyirik ki, Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasında daha geniş əməkdaşlıq aparaq. Bu əməkdaşlıq, eyni zamanda bizim Avropa ölkələri ilə olan sıx münasibətlərimizə arxalanır.

Misal üçün, bu baxımdan İtaliya ilə olan əlaqələrimiz vacib əhəmiyyət daşıyır. İtaliya hər zaman bizim inteqrasiya siyasətimizi dəstəkləyibdir. Şübhəsiz ki, biz bunu yüksək dəyərləndiririk. Çünki biz Avropa Birliyi ilə münasibətlərimizi, eyni zamanda bu təşkilatın üzvü olan ölkələrlə ikitərəfli əlaqələrimiz əsasında qururuq.

SUAL: Sizin İranla uzun sərhədiniz var. Uzun əsrlər boyu Sizin bu ölkə ilə münasibətləriniz olub. Bu günlərdə, Siz Birləşmiş Ştatlarla birgə eyni koalisiyanın üzvüsünüz. Lakin Birləşmiş Ştatlar və İran arasında olan gərginliyi nəzərə alsaq, gələcəkdə iki tərəf arasında münasibətlərin daha da ağırlaşacağı təqdirdə Sizin mövqeyiniz necə olacaqdır?

CAVAB: Biz İraqdakı koalisiyanın üzvüyük. İran bu koalisiyaya aid deyildir. Siz düzgün qeyd etdiniz ki, bizim İranla uzun sərhədimiz var. İranla olan münasibətlərimiz çox yaxşıdır. Bu yaxınlarda mən İranda rəsmi səfərdə olmuşam. Ötən il İran Prezidenti bizim ölkəyə səfərə gəlmişdi. Biz İranla bir sıra ikitərəfli sənədlər imzalamışıq. Bu sazişlər iqtisadi əməkdaşlığa da aiddir. Biz bu ölkə ilə iqtisadi münasibətlərimizin daha da inkişaf etməsindən çox məmnun olardıq. Eyni zamanda, Azərbaycan və İran arasında regional inkişaf sahəsində ümumi anlaşma mövcuddur. Biz İranın daxili işlərinə qarışmırıq. İran isə eynilə bizim daxili işlərimizə hörmətlə yanaşır. Bu ölkə ilə olan əlaqələrimiz qarşılıqlı hörmət və etimad prinsipinə əsaslanır.

Təbii ki, nə Azərbaycan, nə də İran sabah bir-birinə qarşı heç bir addım atmazlar. Biz sülh şəraitində yaşamaq istəyirik. Çalışmalıyıq ki, ölkəmizdə və ümumiyyətlə regionumuzda yalnız sülh olsun. Hesab edirəm ki, bu, ən önəmli yoldur. Çünki yalnız əməkdaşlıq və anlaşma yolu ilə müxtəlif mürəkkəb məsələlər öz həllini tapa bilər. Bu baxımdan mən əminəm ki, bizim tərəfimizdən İrana və yaxud əksinə, heç vaxt heç bir təhlükə ola bilməz.

SUAL: Beləliklə, biz gəlib İranın nüvə proqramı probleminə çıxırıq. Siz inanırsınız ki, İranın sərəncamında nüvə silahı ola bilər?

CAVAB: Birincisi, atom bombasının olması ilə bağlı heç bir sübut yoxdur. İranın rəhbərliyi tərəfindən verilən bəyanatlara uyğun olaraq, onların bütün nüvə proqramları dinc məqsədlərlə həyata keçirilir. Əgər heç bir dəlil yoxdursa, onda biz nəyə görə bu silahın olmasına inanmalıyıq? Hər bir ölkənin dinc məqsədlərlə nüvə proqramlarını inkişaf etdirməyə hüququ var.

Misal üçün, bizim sərhədlərimizin yaxınlığında atom elektrik stansiyası var. Bu stansiya Ermənistan ərazisindədir. Görürsünüz ki, biz bu məsələni problemə çevirmirik. Biz inanmırıq ki, İran nüvə silahını istehsal etməkdədir. Biz İranın rəhbərləri tərəfindən verilən bəyanatlara inanırıq. Bu baxımdan Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin verdiyi bəyanatda da İranın nüvə proqramlarının dinc məqsəd daşıdığı artıq bildirilmişdir. İranın böyük həcmdə neft hasilatına baxmayaraq, bu ölkənin əlavə enerji mənbələrinə ehtiyacı var. Azərbaycan

və İranın enerji sahəsində ümumi layihəsi var. İran bizə qışda elektrik enerjisi verir, biz isə İrana kənd təsərrüfatı məhsulları ixrac edirik. Beləliklə, bu ölkədəki elektrik stansiyaları sülh məqsədinə xidmət edir.

SUAL: Moskva və Putin ilə münasibətləriniz necədir?

CAVAB: Rusiyaya gəldikdə, bizim gözəl münasibətlərimiz var. Prezident Putinlə şəxsi münasibətlərimiz çox yüksək səviyyədədir. Hesab edirəm ki, Rusiya ilə əməkdaşlığın bugünkü səviyyəsi 1991-ci ildən etibarən görünməmiş yüksək səviyyəyə qalxmışdır. Ötən il ikitərəfli iqtisadi əməkdaşlığımız xeyli artmışdır və biz bundan çox məmnunuq. Rusiyanın bazarları bizim üçün çox vacibdir. Azərbaycandakı ticarət imkanları da Rusiyanın iş adamları üçün çox cəlbedicidir.

Biz çox şadıq ki, mövcud olmuş hər hansı çətinlik və problemlər artıq aradan qaldırılmışdır. 1990-cı illərin müəyyən hissəsində Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər çox gərgin olmuşdur. Bunun səbəbi onunla izah oluna bilər ki, o vaxt Azərbaycana qarşı müharibə aparan Ermənistan Rusiyadan yardım alırdı. Artıq danılmaz faktdır ki, Rusiya qeyri-qanuni yolla Ermənistana külli miqdarda silah və sursat vermişdir. Bu əməliyyatın həcmi 1 milyard ABŞ dollarından çox olmuşdur. Həmin vaxt böyük bir mübahisə yarandı. Rusiyanın Dövlət duması bu məsələnin araşdırılması məqsədi ilə geniş müzakirələr apardı. Sonra isə Prezident Putin hakimiyyətə gəldi və vəziyyət tamamilə dəyişdi. Rusiya Federasiyasının Prezidenti kimi Putin ilk dəfə olaraq Azərbaycana səfər etdi. Məhz bu səfərdən sonra ikitərəfli münasibətlər sabit şəkildə və uğurla inkişaf etməyə başladı.

Biz Xəzər dənizinin hüquqi statusu ilə bağlı mübahisəmizi həll edə bildik və digər problemləri aradan qaldırdıq. Misal üçün, nəqliyyat dəhlizləri. Biz neft məhsullarımızı Rusiyanın ərazisi vasitəsilə də nəql edirik. Rusiyadan təbii qaz alırıq. Beləliklə, qarşılıqlı faydalı münasibətlər qurmuşuq. Bu əlaqələr bizim üçün çox əhəmiyyətlidir. Biz qonşu ölkələrlə sülh şəraitində yaşamaq istəyirik. Təbii ki, belə olsa, Azərbaycan daha da təhlükəsiz şəraitdə yaşayacaqdır.

SUAL: Cənab Prezident, yaxşı olardı ki, qaçqınlar probleminizi də həll edə biləsiniz.

CAVAB: Biz qaçqın-köçkünlər probleminə diqqətlə yanaşırıq. Bu, ən ağır problemlərdən biridir. Təsəvvür edin ki, bir milyona yaxın insanın normal yaşamaq imkanı yoxdur. Hökumətimiz onların problemləri ilə məşğuldur. Onlar üçün əlimizdən gələni edirik. İmkanımızda olan bütün resurslar onların həyatının asanlaşdırılmasına yönəldilibdir. Lakin məsələnin özü həll olunmalıdır, işğala son qoyulmalıdır. Bu günlərdə bir çoxları Ermənistan və Azərbaycan arasında baş verən hadisələr haqqında məlumatlıdır. Uzun illər ərzində Ermənistan öz diasporu və lobbisindən istifadə edərək, təbliğat aparırdı ki, ictimai rəyi öz tərəfinə çəksin. Lakin hazırda bütün məsələlərə aydınlıq gətirilibdir.

Yanvar ayında Avropa Şurası Ermənistan və Azərbaycan arasında olan münaqişə ilə bağlı qətnamə qəbul edibdir. Həmin sənəddə aydın şəkildə yazılıb ki, məsələ həll olunmalıdır. Daha sonra deyilir ki, Ermənistan etnik təmizləmə siyasətini apararaq, Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal edib və bunun nəticəsində 1 milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşübdür. Beləliklə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı etdiyi təcavüz artıq aydın şəkildə göstərilibdir. Avropa Şurası tərəfindən bir sıra sərt bəyanatlar verilibdir.

Əgər biz sülh yolu ilə münaqişənin həllindən danışırıqsa, bu, nə deməkdir? Cavab çox sadədir. Ermənistan torpaqlarımızın ilhaqı siyasətinə son qoymalıdır. Bundan sonra Dağlıq Qarabağa muxtariyyətin ən yüksək statusu verilə bilər. Dünyanın bir çox digər ölkələrində də belə muxtar regionlar var. Lakin bu o demək deyil ki, Azərbaycanda yaşayan ermənilər bizim ərazimizin bir hissəsini qoparıb Ermənistana birləşdirsinlər. Ermənilər Rusiyada, Amerikada, Fransada, Gürcüstanda yaşayırlar. Təsəvvür edin, əgər onlar yaşadıqları həmin ölkələrdə eynilə müstəqillik tələb etsələr, nələr baş verər! Nəhayət, erməni xalqı artıq öz müqəddəratını təyin edibdir. Ermənistan dövləti artıq mövcuddur.

Beləliklə, Ermənistan ərazi iddialarından əl çəkməli və işğal etdiyi torpaqlarımızdan öz silahlı qüvvələrini çıxarmalıdır. Bizim qaçqın-köçkünlər isə öz doğma yurd-yuvalarına qayıtmalıdırlar. Sonra isə, biz adekvat təhlükəsizlik zəmanəti verərək, onlarla sülh şəraitində yaşaya bilərik. Bütün digər variantlar istisna olunur. Bugünkü Azərbaycan Ermənistandan dəfələrlə güclüdür. Hazırda bizim iqtisadiyyatımız Ermənistanın iqtisadiyyatından beş dəfə yüksəkdir. Gələn 2-3 il ərzində bu, artıq on dəfə yüksək olacaqdır. Bizim çox yaxşı inkişaf perspektivlərimiz var. Onların gələcəkdə belə imkanları yoxdur. Nəqliyyat sahəsində də imkanları məhduddur. Potensialları zəifdir, onlar diaspordan, digər ölkələrin yardımından asılıdırlar. Təbii ki, bu da çox çəkə bilməz. Ona görə hesab edirəm ki, ermənilər üçün ən yaxşı yol bu münaqişəyə tezliklə son qoymaqdır.

Biz hər dəfə soruşuruq: bu işğal nəticəsində ermənilər nəyə nail oldular? Digər ölkənin ərazisini işğal altında saxlamağa onları nə vadar edir? Beynəlxalq ictimaiyyət onları təcavüzkar hesab edir. Zənnimcə, əgər ermənilər bu iddialarından əl çəkə bilsələr, onların həyatı yaxşılaşacaqdır. Əgər bu, baş verməsə, onda heç bir nəticə olmayacaqdır. Çünki regional inkişaf olmadan, nəqliyyat xətləri açılmadan ermənilərin gələcəyi dumanlıdır.

SUAL: Digər bir sualım var, bu beynəlxalq mövzuya aiddir. Sual bu günlərdə bir çoxlarının diqqət mərkəzində olan geosiyasi məsələ ilə bağlıdır. Söhbət Livanla Suriya arasındakı münasibətlərdən gedir. Sizin fikrinizcə, Suriya Livandan qoşunlarını çıxarmalıdır yoxsa, əksinə olmalıdır?

CAVAB: Prinsip etibarilə, bizim bu məsələ ilə bağlı siyasətimiz birmənalıdır. Heç bir ölkə digər ölkənin istəyi olmadan onun ərazisində hərbi birləşmələrini saxlamamalıdır. Azərbaycanda heç bir dövlətin hərbi bazası yoxdur. Əvvəlcə, rusların qoşunları var idi, lakin bizim tələbimizlə, onlar ölkəmizi tərk etdilər. Gürcüstanda Rusiyanın hərbi bazaları var. Gürcüstan Rusiyadan qoşunların çıxarılmasını xahiş etsə də, hələ ki, bazalar tam çıxarılmayıbdır. Ermənistanda da Rusiyanın hərbi bazaları var. Lakin ermənilər ruslardan ölkədə qalmağı xahiş ediblər.

Dediyiniz məsələyə gəldikdə isə, əgər Livan hökuməti və xalqı digər ölkənin qoşunlarının çıxarılmasını istəyirsə, onda həmin hərbçilər Livanı tərk etməlidir. Yəni zorla heç bir hərbi qüvvə digər ölkənin ərazisində yerləşdirilməməlidir. Bu, bizim siyasətimizdir. Söhbət təkcə Azərbaycandan getmir. Gəlin məsələyə qlobal səviyyədə nəzər salaq. Əgər xalq xarici əsgərlərin ölkədən çıxarılmasını istəyirsə, onda qoşunlar həmin ərazini tərk etməlidir.

SUAL: Qayıdaq yenə Azərbaycana və İtaliya ilə olan münasibətlərə. İki ölkə arasında olan mövcud ikitərəfli münasibətləri daha yüksək səviyyəyə qaldırmaq üçün nə etməliyik?

CAVAB: İtaliyaya səfərim zamanı çox mühüm danışıqlar apardıq. Eyni zamanda, əhəmiyyətli biznes forum keçirildi. Bu gün səhər mən həmin forumda çıxış etdim. Forumda iştirak etmək üçün Azərbaycandan İtaliyaya 50-dən çox iş adamı gəlmişdir. Bir çox müqavilələr imzalandı. Belə bir tədbirin keçirilməsi bizim İtaliya ilə daha sıx iqtisadi əməkdaşlığın aparılmasında maraqlı olduğumuzu bir daha nümayiş etdirdi. Hazırda enerji sahəsində çox fəal işləyirik. Bir sıra italyan şirkətləri bizimlə tərəfdaşlıq edir, ölkəmizə sərmayə qoyublar. İqtisadiyyatın müxtəlif sektorlarında olan münasibətlərimiz qarşılıqlı marağa əsaslanır.

Ölkəmizin bugünkü təqdimatı çox əhəmiyyətli oldu. Bu forum potensial sərmayə imkanlarına malik olan digər italyan şirkətləri üçün də əhəmiyyətlidir. Əlavə olaraq Sizə deyə bilərəm ki, İtaliya bizim ən mühüm ticarət tərəfdaşlarımızdan biridir. Ötən ilin göstəricilərinə görə ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsi 1,7 milyard ABŞ dolları səviyyəsində olmuşdur. Bu, əsasən neft məhsullarının ixracı ilə bağlıdır. Hazırda iqtisadi münasibətlərimizi şaxələndirmək fikrindəyik. Misal üçün, indi Azərbaycanda bir çox yeni imkanlar açılıbdır. Yeni kənd təsərrüfatı müəssisələri, fabriklər yaradılmışdır. Həmin müəssisələrdə İtaliyanın texnologiyalarından istifadə edilir.

Məsələn, bir faktı nəzərinizə çatdırım. Hətta bu bir az təəccüblü olacaq. Biz Azərbaycanda motsarella pendirinin istehsalına başlamışıq. Çox yaxşı və dadlıdır. Keyfiyyəti isə çox yüksəkdir.

Görürsünüz ki, iqtisadi sahədə böyük işlər görə bilərik. Yaxşı iqlim şəraitimiz var, torpağımız münbitdir. Becərilən kənd təsərrüfatı məhsulları İtaliyadakı kimidir. Lakin sizdə yeni müasir texnologiyalar var. Bu sahədəki təcrübəniz də zəngindir. Biz bu sözləri tərif üçün demirik, çalışırıq ki, sizin təcrübənizdən faydalanaq. Biz qarşılıqlı maraq əsasında sıx əlaqələr yaradırıq.

SUAL: Bilirik ki, əhalinizin sayı 8 milyondan çoxdur və əsas hissəsini müsəlmanlar təşkil edir. Lakin eyni zamanda ölkənizdə katoliklər, pravoslavlar və digər dinlərin nümayəndələri yaşayır. Onlar yan-yana sülh şəraitində yaşayıblar. Bu sahədə hər hansı ciddi problemləriniz olubmu?

CAVAB: Bizim dini zəmində heç vaxt heç bir problemimiz olmayıbdır. Bu, Azərbaycana xas olan xüsusiyyətlərdən biridir. Ölkəmizdə dini dözümlülük çox yüksək səviyyədədir. Azərbaycanda dini azadlıq var, hər kəs öz dini baxışlarına uyğun şəkildə və xristian, katolik, pravoslav, yəhudi və müsəlman dinindən asılı olmayaraq, istənilən etiqadı seçə bilər. Bütün dinlər arasında sülh şəraiti var. Məlumat üçün deyə bilərəm ki, bu yaxınlarda Bakıda katolik kilsəsinin tikintisinə başlanacaqdır. Bizim cəmiyyətimizdə dözümlülük hər zaman mövcud olubdur. Bu, hətta sovet dövründə də var idi. Hətta dini zəmində toqquşmaların baş verdiyi halda, Azərbaycanda heç vaxt belə bir problem müşahidə olunmayıbdır. Bu xüsusiyyət cəmiyyətimizə xas olan ən müsbət cəhətlərdən biridir. Müxtəlif dinlərin nümayəndələri arasında tam anlaşma var. Mən bunları ona görə söyləmirəm ki, ölkəmi məhz müsbət mənada təsvir edim. Bu, reallıqdır. Ölkəmizi tanıyan şəxslərin hamısı təsdiqləyə bilər ki, dini zəmində bizim heç bir problemimiz olmayıb və əminəm ki, heç vaxt olmayacaqdır.

SUAL: Cənab Prezident, söhbətimizi yekunlaşdıraraq, şəxsi həyatınızla bağlı sual vermək istərdim. Sizin üç övladınız var. Onlar nə ilə məşğuldurlar?

CAVAB: Mənim uşaqlarımın hamısı təhsil alır. Mənim iki qızım var, onlar artıq universitetdə oxuyurlar. Oğlum isə hələ balacadır, məktəbə gedir. Ümidvaram ki, uşaqlarım təhsillərini uğurla başa vuracaq, cəmiyyətimizin layiqli üzvləri olacaqlar.

SUAL: Növbəti sualım qeyri-adi olacaq. Sizin fikrinizcə, insanlar və xalqlar arasında sülhün bərqərar olunması üçün nə lazımdır? Dünyada əmin-amanlığı təmin etmək üçün hansı sirri bilmək lazımdır? Bunun üçün Siz nəyi seçərdiniz: məhəbbəti, təhsili, yoxsa tanışlığı?

CAVAB: Şübhəsiz, bunların hamısı vacibdir. Lakin bu sualı daha sistemləşdirilmiş formada vermək lazımdır. Məncə, təhsili mən birinci vacib element kimi hesab edərdim. Çünki təhsil olmadan, savadlı nəsil olmadan, heç bir nailiyyət əldə etmək mümkün deyildir. Hazırda biz ölkəmizdə bir sıra təhsil proqramlarını sürətlə həyata keçiririk. Çünki indi ölkəmizdə böyüyən gənclər tamamilə başqa mühitdə formalaşırlar. Yəni mənim həmyaşıdlarımla müqayisədə, indiki vəziyyət tamamilə fərqlidir.

Misal üçün, mən Sovet İttifaqında təhsil almışam. Yaxşı təhsil idi, lakin mənim elə imkanım olmayıb ki, gedim Avropanın və ya Amerikanın təhsil ocaqlarında təhsilimi davam etdirim. O vaxt bu, mümkün deyildi. Hər şey qadağan idi. Əksinə, indi gənc nəsil tam azaddır. Müstəqil ölkədə yaşayır. Gənclər asanlıqla istədiyi fakültəni və yaxud istədiyi təhsil ölkəsini seçir. Onlar özləri yaşayış yerlərini müəyyən edirlər. Zənnimcə, bu, üstün cəhətdir və xoşbəxtlikdir. Bəlkə də, gənc nəsil özü bunu anlamır. Ona görə anlamır ki, heç vaxt totalitar rejimdə yaşamayıbdır. Yəni gənc nəsil azad bir ölkədə, bazar iqtisadiyyatı şəraitində böyüyür. Buna görə də təhsil məsələsi öncül xarakter daşımalıdır. Əgər tarixdə ən böyük nailiyyətləri əldə etmiş ölkələrə nəzər salsaq görərik ki, həmin ölkələrdə təhsilin inkişafına böyük diqqət yetirilirdi. Biz də istəyirik ki, bu istiqamətdə atdığımız addımları davam etdirək və bu modeldən istifadə edək.

APARICI: Cənab Prezident, sağ olun!

İLHAM ƏLİYEV: Sağ olun! Təşəkkür edirəm.

APARICI: Bizimlə olmağınıza görə Sizə minnətdarıq. Beləliklə, müsahibəmiz başa çatdı.

SƏUDİYYƏ ƏRƏBİSTANI KRALLIĞININ TİCARƏT VƏ SƏNAYE PALATASINDA KEÇİRİLMİŞ GÖRÜŞDƏ NİTQ

Ər-Riyad şəhəri,
9 mart 2005-ci il

Hörmətli dostlar!

Çox sağ olun. Ən əvvəl, bu görüşdə iştirak etməyə dəvətinizə görə və münasibətlərimizin iqtisadi sahəsi, gələcək perspektivləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparmaq məqsədi ilə yaradılmış imkana görə sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Əvvəla, onu demək istəyirəm ki, ölkənizdə olmağımdan çox şadam. Dünən İki Müqəddəs Ocapın Xadimi, Əlahəzrət Kral və Əlahəzrət Vəliəhd ilə çox mühüm görüşlər keçirmişəm. Biz ikitərəfli münasibətlərə aid bir sıra məsələləri, regional inkişafı, təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə etmişik. Bir daha aydın şəkildə bəyan etdik ki, ölkələrimiz arasında siyasi münasibətlərin səviyyəsi çox yüksəkdir. Azərbaycan bunu yüksək qiymətləndirir. Mən hesab edirəm ki, bu əlaqələrimiz gələcək ikitərəfli əməkdaşlığımız və ümumiyyətlə, regional inkişaf üçün çox vacibdir.

Biz Ermənistan–Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı Səudiyyə Ərəbistanının ölkəmizə daimi dəstəyinə görə çox minnətdarıq. Azərbaycan bu dəstəyi BMT, İslam Konfransı Təşkilati kimi beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində hər zaman hiss etmişdir. Biz bu dəstəyin şahidiyik və onun gələcəkdə də davam edəcəyinə əminik.

Səudiyyə Ərəbistanı Ermənistanla heç bir diplomatik münasibət yaratmayıbdır. Bu addım ölkələrimiz arasında olan dostluq və qardaşlığın parlaq nümunəsidir. Bu baxımdan Səudiyyə Ərəbistanı hökumətinin Azərbaycanda qaçqın və məcburi köçkünlərə verdiyi yardımı da xüsusi qeyd etmək larimdir. Biz bunu yüksək dəyərləndiririk.

Biz Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin yalnız beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri, yəni ərazi bütövlüyü və suverenlik prinsipləri əsasında həllinin tərəfdarıyıq. Bildiyiniz kimi, erməni işğalçıları Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozublar. Ölkəmizin ərazisinin 20 faizini zəbt ediblər, etnik təmizləmə aparıblar və bunun nəticəsində, bir milyon azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür və dözülməz şəraitdə yaşayır. Biz hesab edirik ki, bu münaqişəni aradan qaldırmaq və təcavüzə son qoymaq üçün o, beynəlxalq ictimaiyyətin diqqət mərkəzində olmalıdır və Ermənistana qarşı beynəlxalq sanksiyalar tətbiq edilməlidir. XXI əsrdə bir ölkənin ərazisinin digər ölkə tərəfindən işğal edilməsinə imkan vermək olmaz. İşğalçının cəzasız qalması yolverilməzdir. Məhz buna görə də, hesab edirəm ki, əgər bütün ölkələr sizin ölkə kimi ədalətli və düzgün mövqe tutsaydı, bu münaqişə hələ bir neçə il bundan əvvəl öz həllini tapardı. Lakin bu işğalın ağır siyasi və iqtisadi nəticələrinə baxmayaraq, iqtisadi baxımdan ölkəmiz böyük nailiyyətlər əldə edə bilmişdir. Azərbaycan çox sürətlə inkişaf edir, son on il ərzində iqtisadiyyatda orta illik artım 10 faiz səviyyəsində olmuşdur. Bu il isə, ümumi daxili məhsulun artımının təqribən 14 faiz olacağı gözlənilir. Biz eyni zamanda, xarici sərmayələrin cəlb edilməsi sahəsində fəal işlər aparırıq. Hesab edirik ki, bu sahədə Azərbaycan çox etibarlı tərəfdaşa çevrilmişdir. Sərmayələr qanunvericiliyimiz əsasında çox etibarlı şəkildə qorunur.

2004-cü ildə Azərbaycanın iqtisadiyyatına yatırılan sərmayələrin həcmi 5 milyard ABŞ dolları səviyyəsində olmuşdur. Bu, bizim üçün böyük göstəricidir. Həmin sərmayələr bizim siyasətimizə olan inam və etimadı bir daha sübut edir. Sərmayəçilər bizim gələcəyimizə inanırlar. Azərbaycanın yürütdüyü siyasətin gələcəkdə proqnozlaşdırılması da mümkündür. Siyasətimizin əsas vəzifəsi milli maraqlarımızın qorunması və təmin olunmasıdır, o cümlədən dost ölkələrlə etimad doğuran qarşılıqlı və faydalı münasibətlərin yaradılmasıdır.

Hazırda ölkəmizdə infrastrukturu fəal şəkildə inkişaf etdiririk, regional inkişaf siyasəti aparırıq. Azərbaycanda son 15 ay ərzində öz səylərimiz nəticəsində 170.000 iş yeri açmışıq. Bu, yoxsulluğun azaldılması və işsizliyin aradan qaldırılması məqsədi ilə həyata keçirdiyimiz siyasətin bir hissəsidir. Hesab edirəm ki, ölkəmiz əlavə sərmayələr və müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq üçün çox önəmli məkandır. Beynəlxalq səviyyədə tanınmış iri şirkətlərlə 1994-cü ildən bu günə kimi çox uğurlu əməkdaşlıq tariximiz vardır. Bizim bu sahədə heç bir tərəflə heç vaxt mübahisəmiz və ya məhkəmə çəkişməsi olmamışdır. Yəni hökumətimiz və sərmayəçilər, yaxud yerli şirkətlər arasında heç bir ziddiyyət olmamışdır. Zənnimcə, ölkəmizdə əlverişli sərmayə mühitinin olması Azərbaycana sərmayə qoymaq arzusunda olan şirkətlər üçün yaxşı stimuldur.

Mən bu fikirlə tamamilə razıyam ki, ölkələrimiz arasında olan iqtisadi əlaqələr lazımi səviyyədə deyildir. Dünən biz bu məsələni müzakirə etdik və belə bir qənaətə gəldik ki, siyasi və iqtisadi münasibətlər arasında olan fərq çox böyükdür. Siyasi əlaqələrimiz ən yüksək səviyyədədir, yəni bir çox məsələlər, o cümlədən regional inkişaf məsələsi üzrə tərəflər arasında tam anlaşma mövcuddur. Lakin iqtisadi münasibətlərimiz hələ ki, ilkin mərhələdədir. Ona görə də əminəm ki, budəfəki səfərim və indiki görüşümüz bu əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə təkan verəcəkdir. Hökumətlərarası komissiya yaradılıb və bu qurum birgə iqtisadi işlərin aparılmasını tənzimləyə bilər. Biz sizin ölkənizlə, iş adamlarınızla olan iqtisadi və ticari münasibətlərimizi genişləndirmək əzmindəyik. Artıq qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan çox sürətlə inkişaf edən ölkədir. Bizim ölkə bazar iqtisadiyyatının prinsiplərinə tam sadiqdir. Hazırda ümumi daxili məhsulda özəl sektorun payı təqribən 74 faiz səviyyəsindədir. Ölkəmizdə kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və xidmətlər sahəsində özəlləşdirmə aparılır. Bir çox sektorlar artıq özəlləşdirilibdir. Özəlləşdirmə proqramında iştirak etmək üçün də Azərbaycanda geniş imkanlar yaradılıbdır. Bu baxımdan, turizm sərmayələr üçün çox maraqlı sahədir. Ölkəmizdə füsunkar təbiət, gözəl iqlim mövcuddur, turizm infrastrukturu inkişaf edir. Bu, nəinki sərmayə qoymaq üçün, həm də səyahət və istirahət üçün çox sərfəlidir. Azərbaycan dost ölkədir və mən istəyərdim sizin simanızda bir çox dostlarımız respublikamıza səyahət etsinlər və ölkəmizi görsünlər.

1991-ci ildə müstəqillik qazandığımız dövrdən 2005-ci ilə qədər keçdiyimiz yol və əldə etdiyimiz nailiyyətlər bir daha açıq-aydın göstərir ki, biz Azərbaycanda əlverişli biznes mühitinin yaradılmasında, sərmayələrin qorunmasında və infrastrukturun inkişafında çox maraqlıyıq.

Hazırda müxtəlif beynəlxalq maliyyə təsisatları, o cümlədən İslam Bankı ilə infrastrukturun inkişafı, yolların çəkilməsi, elektrik stansiyalarının tikilməsi, su təchizatı sahəsində iş aparırıq. Bilirik ki, Səudiyyə Ərəbistanında beynəlxalq səviyyədə tanınmış bir sıra nəhəng şirkətlər var və onlar da bu layihələrdə nəinki sərmayəçilər qismində, o cümlədən xidmət göstərən podratçı kimi iştirak edə bilər. Belə olsa, biz bundan çox şad olardıq. Biz dostlarımızla işbirliyi yaratmaq istəyirik.

Son illər ərzində biz "açıq qapı" siyasətini həyata keçirmişik. Qapılarımız bütün sərmayəçilərin üzünə aşiqdir. Şübhəsiz ki, Azərbaycan iqtisadi əlaqələrini məhz dost ölkələrlə daha sıx etmək istəyir. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, iqtisadi münasibətlərimizin gələcək potensialı böyükdür. Sizin haminizi Azərbaycana səfərə dəvət edirəm. Sizləri ölkəmizdə görməkdən çox şad olardıq və ümid edirik ki, gələn illər ərzində iqtisadi əlaqələrimiz daha da inkişaf edəcəkdir.

Mən göstərdiyiniz qonaqpərvərliyə görə bir daha sizə minnətdarlığımı bildirirəm və arzu edirəm ki, yaxın gələcəkdə biz ölkələrimiz və şirkətlərimiz arasında keyfiyyətcə yeni və daha geniş əməkdaşlığın şahidi olaq.

Çox sağ olun.

PEKİNDƏ AZƏRBAYCAN-ÇİN BİZNES FORUMUNDA NİTQ

Pekin şəhəri,
18 mart 2005-ci il

Hörmətli cənab nazir müavini!
Əziz dostlar!

Mən, ilk növbədə, sizin hamınızı salamlamaq və bugünkü görüşümüzdən böyük məmnunluq duyduğumu bildirmək istəyirəm. Mən dünəndən Çin Xalq Respublikasında dövlət səfərindəyəm. Səfər çox uğurlu keçir. Ölkənizin ali rəhbərliyi ilə, Çin Xalq Respublikasının Sədri ilə çox səmərəli danışıqlar oldu, çox mühüm sənədlər imzalandı. Bu sənədlər gələcəkdə ölkələrimizin daha sıx qarşılıqlı əlaqələrinə çox kömək edəcəkdir.

Bizim aramızda çox yüksək səviyyəli siyasi əlaqələr mövcuddur. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdiyi vaxtdan bəri biz ikitərəfli səviyyədə çox fəal əməkdaşlıq edirik və bütün məsələlərdə, xüsusən ölkələrimizin suverenliyi və ərazi bütövlüyü məsələlərində bir-birimizi dəstəkləyirik. Bu dəstək təkcə ikitərəfli əlaqələrimiz çərçivəsində deyil, beynəlxalq miqyasda, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində də həmişə özünü göstərir. İndiki səfər də sıx qarşılıqlı fəaliyyətə tərəfdar olduğumuzu bir daha təsdiqləyir. Yaxşı siyasi əlaqələr iqtisadi əməkdaşlıq üçün əlverişli zəmin yaradır. Bu istiqamətdə də çox işlər görülmüşdür. Lakin hesab edirəm ki, daha səmərəli qarşılıqlı iqtisadi fəaliyyət üçün çox böyük potensial var.

Əminəm ki, bugünkü biznes forumu mühüm hadisə olacaq və iqtisadi əlaqələrimizin daha da inkişaf etməsinə böyük töhfə verəcəkdir. Hörmətli cənab nazir müavininin dediyi kimi, ölkələrimizin iqtisadi əməkdaşlığı çox fəal inkişaf edir. Yəqin ki, Çin və Azərbaycan dünyada iqtisadiyyatları ən dinamik inkişaf edən ölkələrdir. Bu il Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun artımı 14-15 faiz səviyyəsində gözlənilir. 1996-cı ildən başlayaraq, son 10 ildə ölkəmizdə ÜDM-in orta illik artımı təxminən 10 faiz olmuşdur. Eyni hal Çində də müşahidə edilir. Bütün bunlar iqtisadi potensialımızı yüksəldir, qarşılıqlı iqtisadi fəaliyyət üçün yaxşı imkanlar yaradır. Bu qarşılıqlı iqtisadi fəaliyyətin dairəsi çox genişdir. Zənnimcə, bugünkü görüş və tədbir sıx iqtisadi əməkdaşlıq yolunda mühüm mərhələ olacaqdır.

Azərbaycanda çox əlverişli sərmayə mühiti var. Ölkəmizə milyardlarla dollar məbləğində sərmayə qoyulur. Əlbəttə, Çin və Azərbaycan iqtisadiyyatına qoyulan sərmayələri müqayisə etmək mümkün deyildir. Lakin deməliyəm ki, Azərbaycanda adambaşına düşən birbaşa xarici sərmayələr ölkəmizə bu göstəricidə keçmiş SSRİ və Şərqi Avropa ölkələrinin liderlər qrupunda olmağa imkan vermişdir. Bunu şərtləndirən bir çox amillər mövcuddur. Onlardan biri yaxşı sərmayə mühitinin yaradılması və xarici sərmayələrin etibarlı şəkildə qorunmasıdır. Ona görə də sizin ölkənizdən Azərbaycana qoyulan sərmayələr alqışlanacaq və etibarlı surətdə qorunacaqdır. Bu, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində həyata keçirilə bilər.

Dediyim kimi, bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatı dinamik inkişaf edir. Əlbəttə, biz Çin kapitalının Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində iştirakını alqışlayardıq. Bunlar həm kənd təsərrüfatı, həm turizm, həm neft kimyası, tikinti və həm də, əlbəttə ki, energetika sahələridir. Bu istiqamətdə də yaxşı təcrübə var. Çinin neft şirkətləri artıq Azərbaycandadır, sərmayəçilərdir və ölkəmizdə özlərini çox yaxşı göstərmişlər. Neft hasil edən ölkə kimi Azərbaycan öz ixrac potensialını gücləndirir və bir neçə ildən, təxminən 3-4 ildən sonra ixrac potensialımız azı üç dəfə artacaqdır. Azərbaycandan Aralıq dənizinin sahilinə çəkilən Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri istifadəyə verildikdən sonra böyük həcmdə Azərbaycan nefti istehlakçılara çatdırılacaqdır. Bizə məlumdur ki, Çin iqtisadiyyatı inkişaf etdikcə enerji daşıyıcılarına tələbat da artır və əlbəttə ki, indiki halda Azərbaycandan alınan neft Çin iqtisadiyyatının inkişaf mənafelərinə xidmət edə bilər.

Biz bu əməkdaşlığı alqışlayırıq və əminik ki, gələcəkdə onun miqyası artacaqdır. Fəaliyyətimizin bütün digər sahələrində də çox yaxşı potensial var və hesab edirəm ki, Çin kapitalının Azərbaycanda fəal işləməsi ölkələrimizin xeyrinə olacaqdır.

Bizdə iqtisadi islahatlar siyasəti aparılır. O, Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1990-cı illərin ortalarından başlanmışdır. Bu islahatlar və geniş özəlləşdirmə nəticəsində Azərbaycanda iqtisadi artım çox böyükdür. İndi biz ölkəmizin, onun iqtisadiyyatının inkişafının yeni mərhələsindəyik və regional inkişaf proqramının həyata keçirilməsi Azərbaycanın bölgələrini hərtərəfli inkişaf etdirməyə imkan verir. Bölgələrdə böyük sayda iş yerləri, yeni istehsalatlar, yeni texnologiyalar yaradılması Azərbaycanın iqtisadi inkişafının yeni istiqamətidir, ümumən ölkəmizin gələcək inkişafına, onun hərtərəfli, çoxşaxəli inkişafına xeyli güclü təsir göstərəcək çox mühüm istiqamətdir. Bununla əlaqədar potensial sərmayəçilər üçün də yeni perspektivlər açılır. Biz Çin kapitalının Azərbaycanın regional inkişaf proqramında iştirakını ürəkdən

alqışlayardıq. Proqram artıq bir ildən çoxdur mövcuddur, onun nə kimi işlər görülməsi barədə dəqiq mərhələləri və dəqiq istiqamətləri var.

Əlbəttə, sərfəli iqtisadi əməkdaşlığa yaxşı baza yaratmaq üçün sərmayə cəlb edilməsi məqsədi ilə ölkədə biznesin aparılması şəraitini də, vergitutmanı da, bu məsələnin hüquqi cəhətini də bilmək lazımdır. Ümumiyyətlə, ölkənin biznes mühiti potensial sərmayəçi üçün mühüm amillərdən biridir. Ona görə də düşünürəm ki, həmin məsələlər bugünkü biznes forumu çərçivəsində çox ətraflı şəkildə müzakirə olunacaqdır. Azərbaycan hökumətinin müxtəlif istiqamətləri təmsil edən üzvləri bu gün buradadırlar. Zənnimcə, onlar bu sahədəki vəziyyətdən, imkanlar və perspektivlərdən məmnuniyyətlə danışa biləcəklər.

İstənilən halda, hesab edirəm ki, bütün istiqamətlərdə qarşılıqlı əməkdaşlığın genişləndirilməsi ölkələrimizin və xalqlarımızın mənafelərinə xidmət edəcəkdir. Biz dost ölkələrik. Çin Sovet İttifaqı dağıldıqdan sonra Azərbaycanın müstəqilliyini birincilər sırasında tanıyan ölkədir. Dediyim kimi, Azərbaycan vahid Çin məsələsində ölkənizi həmişə dəstəkləmişdir, eləcə də Çin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü həmişə dəstəkləmişdir. Belə əlverişli siyasi şəraitin olması elə imkanlar yaradır ki, bu imkanlardan istifadə etmək lazımdır. İndiki halda özəl sahibkarlığın təşəbbüsündən də çox şey asılı olacaqdır. Bizim dövlətimiz və hökumətimiz iqtisadi əməkdaşlığın genişlənməsi məqsədi ilə əlverişli şərait yaradılması üçün bundan sonra da səy göstərəcəklər. Lakin əlbəttə ki, özəl sektordan və sahibkarlardan da çox şey asılıdır.

Bu gün Azərbaycandan ölkənizə çoxlu sahibkar gəlmişdir. Biz Azərbaycanda sahibkarlığın inkişafına böyük diqqət yetiririk. Ümumi daxili məhsulun strukturunda özəl sektorun payı 74 faiz təşkil edir və düşünürəm ki, bu, gələcəkdə artacaqdır. Biznesin aparılması üçün əlverişli şərait yaradılması hər bir ölkənin inkişafının başlıca şərtlərindəndir.

1970-ci illərin axırlarından başlayaraq iqtisadi islahatlar aparan Çinin məhz sahibkarlığın inkişafı sahəsində təcrübəsi bütün dünyaya məlumdur. Ölkənizin əslində 20 il ərzində nail olduğu nə varsa, bunların hamısı çox böyük müvəffəqiyyətdir. Bu müvəffəqiyyət çox aydın şəkildə göstərir ki, dəqiq iqtisadi proqram olduqda, düzgün və ağıllı islahatlar siyasəti aparıldıqda, ilk növbədə, ölkədə ictimai-siyasi sabitlik olduqda belə nəticələr əldə edilir.

Dünən biz Çin Xalq Respublikasının Sədri ilə bu məsələ barədə də fikir mübadiləsi apardıq. Ümumiyyətlə, bu proseslərin qarşılıqlı surətdə nə dərəcədə bağlı olduğunu öz ölkələrimizin təcrübəsi əsasında əyani şəkildə görürük. İctimai həmrəylik olmayan yerdə, güclü ziddiyyətlər olan, böyük problemlər olan cəmiyyətdə normal sakit vəziyyət mövcud deyildir, adətən, belə ölkələrdə iqtisadi uğurlar çox zəif olur. Əksinə, cəmiyyətin sıx birləşdiyi, biznes üçün əlverişli şərait olduğu yerdə müvəffəqiyyət də olur. Biznes sabitlik olmayan yerə, sabah, bir ildən, beş ildən, on ildən sonra nələr baş verəcəyi məlum olmayan yerə heç vaxt getməz. Biznesmenin bu psixologiyası bizə yaxşı məlumdur. Odur ki, gələcəkdə nələr baş verəcəyinin bəri başdan məlum olması, dəqiq fəaliyyət proqramı, güclü rəhbərlik və hökumətin islahatlarının cəmiyyətdə dəstəklənməsi müvəffəqiyyətin başlıca şərtidir. Bu istiqamətdə ölkələrimizdə çox şey uyğun gəlir. Düşünürəm ki, Azərbaycanın iqtisadi inkişafının bu mərhələsi yeni mərhələdir və o, çox yaxşı nəticələr verəcəkdir. Zənnimcə, biz qısa müddətdə ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirə, iqtisadiyyata çoxşaxəli xarakter verə və gələcək inkişaf üçün möhkəm əsas yarada biləcəyik.

Əziz dostlar, mən sizə arzu edirəm ki, ölkəmizə gələsiniz. Dünən bizə məlum oldu ki, Azərbaycan əməkdaşlıq üçün, Çin Xalq Respublikasının vətəndaşlarının səfərləri üçün tövsiyə olunan ölkələr siyahısına daxil edilmişdir. Bu, əlaqələr üçün, turizmin inkişafı üçün və sadəcə olaraq, adi insanlar səviyyəsində ünsiyyət üçün əlavə imkanlar yaradacaqdır. Bu da çox vacibdir. Bir-birimizi daha yaxşı tanımağımız üçün, daha çox ünsiyyətdə olmağımız və bir-birimizi daha yaxşı başa düşməyimiz üçün vacibdir. Biz hesab edirik ki, ölkələrimiz arasında mövcud olan etibarlı tərəfdaşlıq möhkəmlənməlidir. Bu işdə ölkələrimizin biznesi də mühüm rol oynamalıdır. Əminəm ki, konkret işlər, konkret proqramlar, layihələr, müvafiq iş bugünkü biznes forumunun nəticələri olacaqdır. Bu, bizi daha da yaxınlaşdıracaq və iqtisadi inkişaf üçün daha yaxşı şərait yaradacaqdır.

Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsi, iqtisadi tərəqqinin artması üçün, ölkələrimizin istər regional miqyasda, istərsə də beynəlxalq aləmdə daha güclü, qüdrətli olması üçün Çində də, Azərbaycanda da hər şey edilir. Görünür, bu da bizi yaxınlaşdıran və bizim aramızda çox oxşarlıq yaradan səciyyədir. Əminəm ki, mənim səfərimdən sonra, nümayəndələrimiz arasında əlaqələrdən sonra birgə layihələr daha çox olacaqdır. Şəxsən mən bunu ürəkdən arzulayıram. Sizi Azərbaycan xalqı və hökuməti adından bir daha salamlamaq, sizə öz dərin hörmətimi bildirmək, dost Çin xalqına sülh və tərəqqi arzulamaq istəyirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

KSYUİ BİNÇİ: Cənab Prezident, gözəl nitqinizə görə sağ olun. Bizi Azərbaycandakı iqtisadi vəziyyətlə şəxsən ətraflı tanış etdiyinizə görə Sizə təşəkkür edirəm.

Xanımlar və cənablar! Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda Çinin çox mühüm ticarət-iqtisadi tərəfdaşıdır. Çin hökuməti ticarət-iqtisadi münasibətlərimizin inkişafına böyük əhəmiyyət verərək, iki ölkənin müəssisələri arasında əməkdaşlığı fəal irəlilədir, genişləndirir. Ümidvarıq ki, bu forum, işgüzar görüşlər qarşılıqlı etimadın möhkəmlənməsinə, əməkdaşlığımızın sahələrinin genişlənməsinə, onun səviyyəsinin yüksəlməsinə kömək edəcəkdir.

Bu gün cənab Prezidentin səfər gündəliyi çox zəngindir. Zati-alilərinin forumda belə səmimi sözlər söyləməsi Çin ilə Azərbaycan arasında ticarət-iqtisadi münasibətlərin inkişafına onun yüksək diqqət yetirdiyini nümayiş etdirdi. Zati-aliləri cənab Prezidentə təşəkkür etmək istəyirəm.

Forumun gedişində iki ölkənin biznes strukturları arasında 20-dək sənəd imzalandı. Azərbaycanda Çin texnologiyaları ilə şüşə-lifdən kabel, habelə kompüterlər, neft sənayesi üçün səyyar qazma avadanlığı, kənd təsərrüfatında istifadə üçün qablar və qablaşdırma materialları istehsalı üzrə müəssisələr yaradılması, toxuculuq və ayaqqabı sənayesi məhsulları, tikinti materialları buraxılışı sahəsində əməkdaşlığı genişləndirmək məsələləri müzakirə edildi.

AZƏRBAYCANIN ÇİNDƏKİ SƏFİRLİYİ İLƏ TANIŞLIQDAN SONRA JURNALİSTLƏRƏ MÜSAHİBƏ

Pekin şəhəri,
18 mart 2005-ci il

Martın 18-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Çin Xalq Respublikasına dövlət səfəri çərçivəsində Azərbaycanın Çindəki səfirliyində olmuşdur. Səfirliklə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev səfərdə onu müşayiət edən jurnalistlərə müsahibə vermişdir.

SUAL: Cənab Prezident, Bəyannamədə qeyd olunub və danışıqlarda da Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə əlaqədar Çinin mövqeyi açıq-aydın bildirildi, yəni Çin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Bununla bağlı nə deyə bilərsiniz?

CAVAB: Bəli, ümumiyyətlə, Çin bizim birgə bəyannamələrdə, müxtəlif tədbirlərdə, beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyir. Bu, çox mühüm məsələdir. Bilirsiniz ki, Çin Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvüdür və əlbəttə, onun belə mövqeyi çox müsbət haldır.

SUAL: Cənab Prezident, Dağlıq Qarabağla bağlı Ermənistan Prezidenti ilə gələcəkdə görüşünüz planlaşdırılırmı? Çünki atəşkəs demək olar, hər gün pozulur. Bu, danışıqlara müəyyən təsir edə bilərmi?

CAVAB: Bu yaxınlarda bu barədə sual verilibdir. Mən cavab verdim ki, əgər xarici işlər nazirlərinin görüşləri səviyyəsində hansısa yeni vəziyyət yaranarsa, onda görüş mümkün ola bilər. Bildiyiniz kimi, bütün mövzular ətrafında söhbətlər aparılıbdır, mövqelər də bəllidir. Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən danışıqlar indi Praqa prosesi çərçivəsində aparılır və əgər burada irəliləyiş varsa, onda görüşə ehtiyac ola bilər.

SUAL: Cənab Prezident, dünən faktaraşdırıcı missiya məlumatlarını açıqlayıbdır. Bu barədə Sizə məlumat veriblərmi? Missiyanın gəldiyi nəticələr Azərbaycanı qane edirmi?

CAVAB: Xeyr, hələ ki, mənə rəsmi deyilməyibdir. Amma ümumiyyətlə, onların fikirləri mənə bəlli idi, bunu bilirdim. Biz gərək bu sənədi araşdıraq, öyrənək. Hər halda, missiyanın bölgəyə getməsi müsbət haldır. Bilirsiniz ki, orada ermənilərin məskunlaşması haqqında onların kifayət qədər məlumatları vardır. Eyni zamanda, bu vaxta qədər qeyri-rəsmi məlumatlara görə belə bir fikir mövcud idi ki, orada, işğal olunmuş torpaqlarda hər şey tamamilə dağıdılmışdır. Orada erməni silahlı qüvvələri tərəfindən aparılmış etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində həm insanlarımız oradan qovulub, həm də bütün infrastruktur dağıdılıbdır. Çox vəhşi hərəkətlər edilibdir. Belə olan halda, əlbəttə, tamamilə dağıdılmış ərazilərdə hər hansı məskunlaşmadan söhbət gedə bilməz. O yerlərdə ki, infrastruktur qalıbdır, orada ermənilər yaşayırlar. Hesab edirəm ki, bu, çox ciddi məsələdir və mən bunu soruşacağam.

SUAL: Cənab Prezident, həmin missiyanın bəyanatında qeyd olunur ki, süni məskunlaşma ilə bağlı Azərbaycanın iddiaları təsdiqini tapır. O cümlədən bildirilir ki, prosesin bu cür davam etməsi siyasi danışıqlara təsir göstərə bilər. Ona görə bu dayandırılmalıdır, siyasi danışıqlar daha da intensivləşdirilməlidir. Ümumiyyətlə, bu bəyanatlardan rəsmi Bakının faydalanması necə olacaq və danışıqların intensivləşməsi hansı formada ola bilər?.

CAVAB: Mən hesab edirəm ki, hardasa son bir il, bəlkə də ondan da çox müddət ərzində yaranmış bütün imkanlar münaqişənin həllinə yönəldilibdir. Əgər nəzər salsaq görərik ki, müxtəlif istiqamətlərdə atılmış addımların məqsədi də məhz bundadır. Həm Avropa Şurasında aparılmış müzakirələr, həm Birləşmiş Millətlər Təşkilatında, həm Minsk qrupunun həmsədrləri tərəfindən müşahidə olunan fəallaşma və nəhayət, faktaraşdırıcı missiyanın bölgəyə səfəri - bütün bu faktlar danışıqlar prosesinə müsbət təsir etməlidir. Amma o da həqiqətdir ki, danışıqlar iki tərəf arasında aparılır. Əgər bir tərəf qeyri-konstruktiv mövqe tutursa, o biri tərəfin sadəcə olaraq imkanı yoxdur ki, digər tərəfi, yəni Ermənistan tərəfini bu qeyri-konstruktiv mövqedən döndərsin. Bu elə məsələdir ki, təkcə bizim fəaliyyətimizdən asılı deyildir. Yalnız məsələnin siyasi tərəfidir. Danışıqlar iki tərəf arasında aparılır və göründə ki, Ermənistan tərəfi qeyri-konstruktiv mövqe tutur, biz daha çox müxtəlif beynəlxalq addımlara ümid bəsləyirik. Hesab edirik ki, bu fürsətdən də istifadə etmək lazımdır. Hər bir fürsətdən istifadə etmək lazımdır. Mən bunu bir neçə dəfə demişəm. Biz çalışacağıq ki, bütün imkanlardan istifadə edək.

Danışıqlar prosesi on ildən artıqdır gedir. Heç bir nəticə yoxdur. Ermənistan qeyri-konstruktiv hərəkətləri və dünya ictimaiyyətinin bu məsələyə biganəliyi onları çox arxayın edibdir. Onlara qarşı heç bir sanksiya tətbiq olunmur. Ermənistan Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə məhəl qoymur, ona

qarşı heç bir sanksiya tətbiq olunmur. Avropa Şurası artıq onları təcavüzkar kimi tanıyıb və etnik təmizləmə siyasətini öz sənədində əks etdiribdir. Yenə də heç bir sanksiya tətbiq olunmur. Belə olan halda Ermənistanın mövqeyində heç bir dəyişiklik gözləmək mümkün deyildir. Biz istəyirik ki, bütün mümkün olan sülh vasitələrindən istifadə edək. Əgər bunlar heç biri nəticə verməsə, onda aydın olacaq ki, Ermənistan sadəcə özünü qeyri-səmimi aparır, bu məsələni də həll etmək fikrində deyildir. Onda ümumiyyətlə, aramızda yeni vəziyyət yaranacaqdır.

SUAL: Cənab Prezident, Çin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanısa da, işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərindəki vəziyyətlə bağlı BMT Baş Məclisində qərar çıxarılanda bitərəf mövqe tutmuşdu. Bunu ATƏT-in işinə qarışmaq kimi izah etmişdi. Çinin bu mövqeyi bundan sonra da davam edəcəkmi, yoxsa Çinin açıq mövqeyini görə biləcəyik?

CAVAB: Bu mövqelərə təbii yanaşmaq lazımdır. Bilirsiniz ki, biz o məsələni Birləşmiş Millətlər Təşkilatında qaldıranda ATƏT-in Minsk qrupu bundan çox narahat idi və öz mövqeyini də bildirmişdi ki, bu məsələ yalnız Minsk qrupu çərçivəsində həll olunsun. Biz buna etiraz etmirik. Yenə də hesab edirik ki, indi bundan başqa mandat yoxdur və biz də axtarmırıq. Yəqin ki, ATƏT-in Minsk qrupunun və onların həmsədrlərinin belə mövqeyi başqa ölkələrin mövqelərinə təsir edibdir və onlar bu məsələdə heç bir tərəfi dəstəkləməyiblər. Bu səbəb ola bilər. Mən başqa bir səbəb görmürəm.

Gələcəkdə görərik, nə olacaq. Hər halda, mən hesab edirəm ki, artıq bundan sonra bizim imkanlarımız da məhdudlaşacaqdır. Çünki bütün mümkün olan addımlar atılıbdır. Məsələ Avropa Şurasında, həmçinin BMT-də müzakirə edilib, faktaraşdırıcı missiya bölgədə olubdur. Bundan artıq nə edilməlidir?! Yəni danışıqlar yolu ilə nə edilməlidir ki, Ermənistan onlara məxsus olmayan torpaqlardan çıxsın?

SUAL: Cənab Prezident, Siz səfərdən qabaq Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin əməkdaşlarını təltif etdiniz, hərbi rütbələr verdiniz. Oradakı çıxışınızda deyildi ki, son hadisələrlə bağlı Respublika prokurorluğu tərəfindən MTN-in keçmiş rəhbərliyinə müraciət edilib, amma heç bir tədbir görülməyibdir. Qeyd etdiniz ki, hardasa, 4 il vaxt itirildi. Kimlərinsə cəzalandırılması mümkündürmü və Sizin tərəfinizdən onlara qarşı hansı tədbirlər görüləcəkdir?

CAVAB: Siz bilirsiniz ki, araşdırmalar aparılır. Biz bu məsələ ilə ciddi məşğuluq. Bu hadisələr üzə çıxanda göstəriş verdim ki, bu vaxta qədər görülmüş bütün işlər haqqında mənə məruzə edilsin. Görək ki, bu barədə və buna oxşar cinayətlərdə adı çəkilən insanlar haqqında keçmişdə müəyyən məlumat var, ya yox. Şübhələr var idi, yox idi. İndi görürük ki, şübhələr vardı. Mən öz çıxışımda bunu dedim. Çox təəssüflə dedim ki, biz dörd ili itirdik. Əgər o vaxt ciddi tədbirlər görülsəydi, bəlkə də bu cinayətlər törədilməzdi.

O ki qaldı hansısa cəzalandırmaya, hər şey istintaqın gedişindən asılı olacaqdır.

SUAL: Cənab Prezident, yəqin məlumatınız var, dünən Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi əməkdaşlarının daha bir uğurlu əməliyyatı keçirilibdir. Nəticədə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən terrorçu qrup yaxalanıbdır. MTN belə məlumat verib ki, həmin dəstənin rəhbəri bir vaxtlar Əl-Qaidənin tərkibində döyüşübdür. Ümumiyyətlə, Sizdə bu barədə məlumat varmı ki, onlar hansısa bir ölkənin maraqlarına xidmət edirlərmiş və ölkədə terror aksiyası hazırlanırmış fikrinə gəlmək olarmı?

CAVAB: Əlbəttə, Azərbaycanda baş verən bütün hadisələr barədə mənim məlumatım var. Uzun müddətdir ki, bu barədə mənə məruzələr edilibdir. Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi tərəfindən son müddət ərzində çox uğurlu, çox yüksək peşəkarlıqla bir neçə əməliyyat keçirilmişdir. Bu əməliyyatlar nəticəsində təhlükələr aradan götürüldü.

Mən bir neçə dəfə qeyd etmişdim ki, Azərbaycanın coğrafi-siyasi vəziyyəti, bölgədəki rolu və ümumiyyətlə, gələcək inkişaf perspektivləri Azərbaycanı müxtəlif cinayətkar dəstələr üçün cəlbedici ölkəyə çevirir. Eyni zamanda, Azərbaycanın həm iqtisadi potensialına, həm də təbii ehtiyatlarına görə, ümumiyyətlə, siyasi mövqeyinə görə. Bu cür təhlükələr mövcuddur, biz bunu bilməliyik.

Allaha şükürlər olsun ki, Azərbaycan xalqı uzun illərdir əmin-amanlıq şəraitində yaşayır, sabitlik şəraitində yaşayır. Bizim də vəzifəmiz ondan ibarətdir ki, bu sabitliyi, əmin-amanlığı qoruyaq, saxlayaq ki, vətəndaşlarımız rahat yaşasınlar. Amma indiki zəmanədə, indiki dünyada, dünyanın müxtəlif ölkələrində böyük təhlükələr var. Hətta özünü hər cəhətdən qorunmuş hesab edən ölkələr də terror aktlarına məruz qalırlar. Biz hər şeyə hazır olmalıyıq. Ona görə hüquq mühafizə orqanlarının üzərinə böyük vəzifələr düşür. Mənim tərəfimdən bu vəzifələr onların qarşısında qoyulubdur. Mən Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin bu istiqamətdəki fəaliyyətindən razıyam və görürəm ki, günü-gündən bu fəaliyyət daha da güclənir.

SUAL: Cənab Prezident, bəzi dairələr Sizin bir-birinin ardınca Rusiyaya, İrana və Çinə səfərlərinizi belə qiymətləndirməyə başlayıblar ki, Azərbaycan öz xarici siyasətində müəyyən düzəlişlər edir. Bunu Qərbdən və Birləşmiş Ştatlardan uzaqlaşmaq cəhdləri kimi də dəyərləndirmək olar. Doğrudanmı, bu düzəlişlər var, yoxsa bu məlumatlar əsassızdır?

Bir də indi ən çox diqqət mərkəzində olan məsələ bütün dünyada gedən proseslərdən sonra NATO-nun Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təhlükəsizliyinə cəlb olunmasıdır. Bunu nə qədər real sayırsınız?

CAVAB: Bizim xarici siyasətimizdə heç bir düzəliş, yaxud da dəyişiklik yoxdur. Azərbaycanın xarici siyasəti bizim milli maraqlarımızın qorunmasına xidmət edir. Bu istiqamətdə böyük işlər görülübdür və bu strateji xətdə heç bir dəyişiklik yoxdur.

O ki qaldı mənim səfərlərimə, bu səfərləri ümumi kontekstdən çıxarmaq düzgün olmaz. Əgər mənim səfərlərimə nəzər salsanız, - siz də bunların iştirakçısısınız, - görərsiniz ki, bir çox ölkəyə səfərlər olubdur. İrana, Çinə, Rusiyaya olubdur. Amma eyni zamanda, Avropanın bütün aparıcı ölkələrinə - Fransa, Almaniya, Böyük Britaniya, İtaliya, Belçika və s. olubdur. Yəni bunları kontekstdən çıxarmaq lazım deyildir.

Mən hesab edirəm ki, Azərbaycan bütün ölkələrlə qarşılıqlı surətdə faydalı əlaqələr qurmalıdır. Bu, bizim maraqlarımıza xidmət edir. Bizim əlaqələrimiz nə qədər geniş olsa, o qədər çox beynəlxalq dəstək də olacaqdır. Eyni zamanda, bilirsiniz, hər səfər şəxsi tanışlıq baxımından çox böyük rol oynayır. Mənim səfər etdiyim ölkələrə rəhbərlik edən şəxslərlə çox gözəl şəxsi əlaqələrim yaranıbdır. Eyni zamanda Bakıya gəlmiş dövlət başçıları ilə bizim əlaqələrimiz çox səmimidir və mehribandır. Bu, bizim ölkəmiz üçün lazımdır. Ona görə siyasətimizdə heç bir dəyişiklik yoxdur. Azərbaycanın strateji xətti dəyişməz olaraq qalır. Bunu dəfələrlə - həm andiçmə mərasimindəki çıxışımda, həm də ondan sonrakı çıxışlarda bəyan etmişəm.

O ki qaldı Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin qorunmasına, Azərbaycan bir dövlət kimi öz ərazisindən keçən kəmərin qorunması tədbirlərinin görülməsi üçün üzərinə öhdəlik götürübdür. Biz bu öhdəliyi yerinə yetiririk və bu vaxta qədər Azərbaycan ərazisində kəmərdə heç bir təhlükə olmayıbdır. Güman edirəm ki, olmayacaq da.

Amma, əlbəttə, gələcəkdə bu kəmər bizə düşmənçilik mövqeyində dayanan bəzi qüvvələrin də diqqətini çəkə bilər. Bilirsiniz ki, Ermənistan Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəmərinin uğurlu inşasından nə qədər narahatdır və bu narahatlıq bütün səviyyələrdə özünü büruzə verir. Ona görə biz gərək öz tədbirlərimizi görək. Əgər kəmərin qorunmasında hansısa beynəlxalq tərəf lazım olacaqsa, biz buna baxa bilərik. Hələlik buna ehtiyac yoxdur. Hesab edirəm ki, biz özümüz xüsusi təhlükəsizlik məsələlərini lazımi səviyyədə həll edə biləcəyik.

Çox sağ olun.

AZƏRBAYCAN-POLŞA SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Varşava şəhəri,
30 mart 2005-ci il

Cənab Prezident, ən əvvəl məni gözəl ölkənizə səfərə dəvət etdiyinizə görə təşəkkürümü bildirirəm. Bütün sahələrdə olan ikitərəfli əlaqələrimizin səviyyəsindən çox razıyam. Bizim çox yaxşı siyasi əlaqələrimiz var və mütəmadi olaraq siyasi dialoq aparırıq. Hazırda Polşa və Azərbaycan siyasi xətt baxımından bir yerdədir. Cənab Prezidentin qeyd etdiyi kimi, biz ikitərəfli əlaqələrə dair bir sıra məsələləri, habelə regional inkişaf məsələlərini və mühüm beynəlxalq hadisələri müzakirə etdik.

Azərbaycan Avratlantik təsisatlara inteqrasiya siyasətinə qəti surətdə sadiqdir. Bu siyasət 10 ildən artıqdır həyata keçirilir və yaxşı nəticələr verir. Bu amil xarici siyasətimizdə prioritet xarakter daşıyır. Avropa Birliyi və NATO ilə inteqrasiya sahəsində Polşanın bizə dəstəyinin davam etdirilməsini də müzakirə etdik. Azərbaycan bu təşkilatlarla çox fəal işləyir. Ölkəmiz Avropa Birliyinin «Yeni Qonşuluq Siyasəti»nə daxil edilib və NATO-nun fərdi əməkdaşlıq proqramı çərçivəsində bu təşkilatla sıx əməkdaşlıq edir. Polşa, Azərbaycan hərbçiləri dünyanın bir sıra yerində çiyin-çiyinə xidmət edir - Kosovoda, Əfqanıstanda, İraqda sülhün və sabitliyin qorunması işinə yardım göstərirlər. Bu amil bizi birləşdirən mühüm elementlərdən biridir. Ümumi iqtisadi inkişaf üçün çox yaxşı perspektivlərimiz var. Prezidentlə görüşümüz zamanı gələcək iqtisadi inkişaf məsələsi də müzakirə olundu. Dövlətlərimizin iqtisadi potensial ilə artmaqdadır, ölkələrimiz iqtisadi islahatların uğurla həyata keçirilməsi tarixinə malikdir. Hesab edirəm ki, iqtisadi potensialımız artdıqca Azərbaycan ikitərəfli ticarət-iqtisadi əlaqələrdə daha fəal rol oynayacaqdır. Bizim iqtisadiyyatımız bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə əsaslanır, sərbəst iqtisadiyyatdır. Azərbaycan bazar iqtisadiyyatının imkanlarından bəhrələnir. Totalitar kommunist rejimindən azad bazar iqtisadiyyatı sisteminə keçid asan olmamışdır. Ancaq düşünürəm ki, biz bu dövrü lazımınca keçə bildik. Azərbaycan iqtisadiyyatındakı artım, - bu il təxminən 12-14 faiz olacaq və onu göstərir ki, bizim seçimimiz düzgün olmuşdur.

Biz regional təhlükəsizliyə və əməkdaşlığa dair məsələlər haqqında da danışdıq. Azərbaycan zəngin təbii sərvətlərə, səmərəli nəqliyyat infrastrukturuna və strateji mövqeyə malik bir ölkə olaraq, Cənubi Qafqazda çox mühüm rol oynayır. Bütün bu amillər siyasi və iqtisadi inkişafımız üçün geniş imkanlar yaradır. Şübhə etmirəm ki, enerji və nəqliyyat layihələrinin, Şərq-Qərb dəhlizi layihəsinin uğurla həyata keçirilməsi ölkəmizin inkişafına kömək edəcək, regiondakı dost ölkələr üçün faydalı olacaqdır.

Bizim regionun sabitliyə, sülhə və təhlükəsizliyə ehtiyacı var. Buradakı sülhə təhlükə yaradan amil Ermənistanla Azərbaycan arasında olan münaqişədir. Görüşümüz zamanı bu məsələ də müzakirə olundu. Cənab Prezidentə Ermənistanla danışıqların hazırkı vəziyyəti və münaqişənin mümkün həlli yolları barədə məlumat verdim. Azərbaycan bu münaqişənin beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri əsasında həllinə tam sadiqdir. Hesab edirik ki, hər bir mübahisə fərdi arzular, istəklər və yaxud xülyalar əsasında deyil, yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq çərçivəsində həll olunmalıdır. Bugünkü beynəlxalq hüquq normalarına uyğun olaraq isə, hər bir ölkənin ərazi bütövlüyü qorunmalıdır. Məhz buna görə də təcavüzə məruz qalmış, suverenliyi və ərazi bütövlüyü pozulmuş Azərbaycanın öz ərazi bütövlüyünün bərpa olunmasına yönəlmiş səyləri haqq işidir. Etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüş bir milyon azərbaycanlı isə öz doğma yerlərinə qayıtmalıdır.

Ümidvarıq ki, danışıqların bu raundu münaqişənin sülh yolu ilə həlli üçün yeni imkanlar yaradacaqdır. Çünki Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həlli Cənubi Qafqazdakı bütün ölkələr üçün Avropaya inteqrasiya sahəsində yeni imkanlar açacaqdır. Təəssüf ki, bu gün bizim belə həmrəyliyimiz mövcud deyil və buna olan əsas maneə münaqişədir.

Əminəm ki, gələcəkdə Polşa beynəlxalq təşkilatlar-da, ATƏT və BMT-də daha mühüm rol oynayacaq və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin dinc yolla həll olunmasına kömək edəcəkdir.

Bu gözəl ölkəyə gəlməyimiz üçün imkan yaratdığınıza görə Sizə bir daha təşəkkür edirəm. Polşada dəfələrlə olmuşam, cənab Prezidentlə bir-birimizi uzun illərdir tanıyırıq. Bildiyiniz kimi, polyakların Azərbaycanda dərin tarixi var, bir çox gözəl binalar, saraylar, yaraşıqlı memarlıq əsərləri məhz polyaklar tərəfindən yaradılmışdır. Onların xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaqdır. Düşünürəm ki, bizim ikitərəfli əlaqələrimizin yeni mərhələsi gələcək uğurlu əməkdaşlıq üçün geniş imkanlar yaradır.

Qonaqpərvərliyinizə görə Sizə bir daha təşəkkürümü bildirir, polyak xalqına və Polşa hökumətinə əmin-amanlıq və uğurlar arzu edirəm. Çox sağ olun.

Sonra prezidentlər İlham Əliyev və Aleksandr Kvasnevski jurnalistlərin suallarına cavab verdilər.

SUAL: Mənim iki sualım olacaq. Oktyabr inqilabından əvvəl polyaklara mənsub olmuş neft yataqları məsələsini müzakirə etdinizmi? Onların qaytarılması planları haqqında söhbət oldumu? İkinci sualım isə demokratikləşmə ilə bağlıdır. Siz Azərbaycandakı demokratik proseslərə dəstək verirsinizmi?

ALEKSANDR KVASNEVSKİ: Polşaya vaxtilə mənsub olmuş neft yataqlarına gəldikdə, biz bu haqda danışmadıq. Əgər hər hansı bir nazirlikdə bu cür məlumat mövcuddursa, düşünürəm ki, onlar Azərbaycanda bu məsələnin araşdırılması ilə bağlı öz tərəfdaşlarını tapacaqlar. Mən belə xarakterli məlumat almamışam. İkinci sualınıza gəldikdə isə, onu deyə bilərəm ki, Polşa demokratiyanın qurulmasına və demokratik standartların inkişaf etdirilməsinə yönəlmiş hər bir addımı dəstəkləyən ölkədir. Bu o deməkdir ki, hər bir ölkə vətəndaş cəmiyyətini xarakterizə edən təsisatları qurduqda, kütləvi informasiya vasitələrinin azadlığının, məhkəmə sisteminin müstəqilliyinin təmin edilməsi sahəsində bizim yardımımıza arxalana bilər. Bu, bizim son illər ərzində artıq müəyyənləşmiş mövqeyimizdir və dəyişməz olaraq qalır.

SUAL: Azərbaycanın xam neftinin Polşa ərazisi vasitəsilə nəql olunması məsələsinə dair aparılan danışıqların vəziyyəti nə yerdədir? Bu məsələ ilə bağlı Siz Azərbaycana etdiyiniz səfərdən etibarən öz siyasi iradənizi dəfələrlə ifadə etmişiniz. İkinci sualım Polşadakı daxili proseslərə aiddir. Mənsub olduğunuz partiya üzvləri Seymin deputatlarının mandatının qısaldılması ilə bağlı məsələni birmənalı şəkildə rədd edirlər. Sizin bu məsələyə dair mövqeyiniz?

ALEKSANDR KVASNEVSKİ: Birinci sualınıza cavab olaraq onu deyə bilərəm ki, hazırda mövcud olan neft və qaz kəmərləri ilə enerji daşıyıcıları nəql edilir. Lakin ixrac boru kəmərinin çəkilməsi ilə əlaqədar yaxşı olardı ki, sualınıza Prezident İlham Əliyev cavab versin. Çünki layihənin maliyyə və texniki tərəfləri barədə məlumat Azərbaycan tərəfindədir.

İLHAM ƏLİYEV: Azərbaycanın öz enerji ehtiyatlarının işlənilməsi ilə bağlı strategiyası neft və qazın nəql edilməsi yollarının müxtəlif istiqamətdə olması prinsipinə arxalanır. Hazırda Azərbaycanın Xəzər hövzəsindəki neft və qaz yataqları qarşıdakı 3-4 il ərzində böyük həcmdə neft və qaz hasilatı imkanlarının olmasını söyləməyə əsas verir.

Gələn 3 və ya 4 il ərzində Azərbaycan ixrac etdiyi neftin həcmini 3 dəfə artıracaqdır. Lakin bu məqsədə nail olmaq üçün bizim nəqletmə infrastrukturuna ehtiyacımız var. Bu gün neftimizi Qara dəniz limanları vasitəsilə dünya bazarlarına çıxaran iki boru kəmərimiz var. Hazırda Aralıq dənizinə çıxışı təmin edən üçüncü boru kəmərinin tikintisi başa çatmaqdadır. Bu kəmər hasilatın daha da artırılması üçün yeni imkanlar yaradacaqdır. Gələcəkdə enerji daşıyıcılarının nəqli sahəsində Avropadakı infrastrukturdan, xüsusən də Polşanın infrastrukturundan istifadə olunması imkanı müzakirə mərhələsindədir. Azərbaycan Odessa-Brodı-Qdansk boru kəmərinin çəkilməsinə hər zaman siyasi dəstək vermişdir. Biz bu məsələyə həmişə müsbət baxmışıq, sadəcə, müəyyən ölkələrin mövqeləri daim dəyişirdi. Bəzən mövqelər o qədər də açıq ifadə olunmurdu. Lakin əgər bu gün Odessa-Brodı-Qdansk istiqaməti birmənalı olaraq müəyyən edilibsə, Azərbaycan bu layihəyə öz töhfəsini verə bilər. Təbii ki, bizim bu işə verdiyimiz siyasi dəstəklə yanaşı, layihənin iqtisadi və ticari tərəfi də nəzərə alınmalıdır. Əminəm ki, bu layihə iqtisadi baxımdan faydalı olacaq və biz bu sahədə birgə işləyə biləcəyik.

ALEKSANDR KVASNEVSKİ: Bildiyiniz kimi, bu məsələ ilə bağlı danışıqlar davam edir. Mən bu məqsədlə Prezident Yuşşenko ilə əlaqə saxlayıram. Baş nazir Belka Ukraynalı həmkarı xanım Timoşenko ilə müzakirələr aparır. Bütün bu danışıqlar Odessa-Brodı-Qdansk boru kəmərinin reallaşdırılmasının sürətləndirilməsinə yönəlibdir. Çünki Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Ukrayna da bu layihənin həyata keçirilməsində maraqlı olan tərəfdir. Hesab edirik ki, biz bu məqsədlə beynəlxalq maliyyə vəsaitlərini, xüsusən də Avropa Birliyinin fondlarını cəlb edə bilərik. Son həftə və günlər ərzində bu istiqamətdə apardığımız danışıqlar çox fəal olmuşdur. Bu yaxınlarda Prezident Yuşşenko spesifik məsələlərin müzakirəsi məqsədi ilə region ölkələrinə səfər edəcəkdir.

Ölkəmizdə gedən daxili proseslərə gəldikdə isə, xanımlar və cənablar, bu məsələ ilə bağlı dəfələrlə bəyan etmişəm ki, deputatların mandatının müddəti ilə bağlı parlament mayın 5-də qərar qəbul etməlidir. Mən səsvermənin nəticələrini bu başdan sizə deyə bilmərəm. O ki qaldı parlament seçkilərinə, əgər dəyişikliklər haqqında qərar qəbul olunarsa, seçkilər iyunun 19-da keçiriləcəkdir. Qərar müsbət olmasa, parlament buraxılmayacaq və seçkilər həmişəki kimi sentyabrın 25-də keçiriləcəkdir. Bir sözlə, bu məsələ ilə bağlı əlavə bir şey demək mümkün deyildir. Əgər əlavə bir şey deyilsə, məsələ daha da çətinləşəcək və beləliklə bizim vətəndaşlar bunu anlamayacaqlar. Heç bir şübhə yoxdur ki, ümumi seçkilər bu il keçiriləcəkdir.

Yəni bu seçkilər konstitusiyaya uyğun olaraq, 4 ildən sonra və yaxud islahat olarsa, daha tez keçirilə bilər.

SUAL: **Azərbaycan Avropa təsisatlarına fəal şəkildə inteqrasiya olunmaqdadır. Bu gün iki ölkə arasında bir sıra sənədlər imzalandı. Həmin sazişlər ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsinə təkan verəcəkdir.**

Bildiyiniz kimi, Ermənistan Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal edibdir. Gələn aylar ərzində ermənilər qondarma "Dağlıq Qarabağ Respublikası"nda parlament seçkiləri keçirilməsini planlaşdırırlar. Bununla bağlı Sizin rəsmi rəyiniz necədir?

ALEKSANDR KVASNEVSKİ: Biz münaqişənin dinc yolla, düzgün və məqbul həll variantını dəstəkləyirik. Məsələ ilə bağlı biz ATƏT çərçivəsində aktiv fəaliyyət göstəririk. Səfir Kaspşik də lazımi səylər göstərir. Biz hər iki ölkənin — Azərbaycan və Ermənistanın xarici işlər nazirlərini danışıqlar üçün Varşavaya dəvət edirik. Polşa tərəfi Prezident Əliyev və Prezident Koçaryan arasında görüşün keçirilməsi məqsədi ilə onları ölkəmizə dəvət edir. Onlar burada görüşə bilərlər. Təbii ki, biz bu münaqişənin sülh yolu ilə aradan qaldırılması məqsədi ilə istənilən variantı dəstəkləməyə hazırıq. Məsələnin detalları haqqında danışmaq bizim üçün çətindir və münaqişədə olan hər hansı bir ölkənin tərəfində ola bilmərik. Biz məsələnin həlli yollarını asanlaşdıra bilərik, lakin biz müzakirələrin bir tərəfi ola bilmərik. Mənim mövqeyim ondan ibarətdir ki, bu məsələ beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll olunmalıdır. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağa ən yüksək muxtariyyət statusunun verilməsi ilə bağlı təklifi baxılmaq üçün çox ciddi təklifdir. Vacibdir ki, bu təklif müzakirə olunsun. Mən Polşa adından bəyan edirəm ki, biz prosesi asanlaşdıra bilərik, ona yardım edə bilərik. Lakin qərar Ermənistan və Azərbaycan tərəfindən qəbul edilməlidir. Müzakirələr davam etdirilməlidir ki, məsələnin həlli mümkün olsun.

SUAL: Mənim sualım hər iki prezidentədir. İki ölkə arasında Avropa Birliyi və NATO ilə əməkdaşlıq sahəsində birgə iş haqqında nə deyə bilərsiniz?

ALEKSANDR KVASNEVSKİ: Azərbaycan və Polşa arasındakı əməkdaşlığı nəzərdə tutursunuz? **JURNALİST:** Bəli.

ALEKSANDR KVASNEVSKİ: Bu məsələni biz Prezident İlham Əli-yev ilə müzakirə etdik. Əminəm ki, biz bir yerdə çalışacağıq və çox sıx əməkdaşlıq edəcəyik. Avropa Birliyinin və NATO-nun üzvü kimi Polşa sizin ölkənizlə öz təcrübəsini bölüşə bilər. Siyasi baxımdan biz Azərbaycan ilə Avropa Birliyi arasındakı sıx əməkdaşlığı "Yeni Qonşuluq Siyasəti" proqramı çərçivəsində dəstəkləyəcəyik. Bu sözlər eynilə NATO-ya da aiddir. Biz Azərbaycanın bu iki təşkilatla daha sıx əlaqədə olmasında maraqlıyıq. Polşa Azərbaycanın Dünya Ticarət Təşkilatına üzv olmasını da dəstəkləyir. Təbii ki, Azərbaycan bu təşkilatda öz yerini tutmalıdır. Bu, diplomatik danışıqların bir mövzusudur.

İLHAM ƏLİYEV: Mən onu da əlavə etmək istəyirəm, bu məsələləri biz bugünkü görüşümüz zamanı müzakirə etdik. Biz bu baxımdan Azərbaycan ilə sıx əməkdaşlıq edən Polşa Prezidenti və hökumətinin tutduğu mövqedən çox razıyıq. Avratlantik strukturlarına inteqrasiya yolunda Polşa tərəfinin Azərbaycana verdiyi dəstəyin davam etdirilməsini xahiş etdik. Polşa bu istiqamətdə böyük nailiyyətlər əldə etmişdir və mən Polşanın NATO və Avropa Birliyinə üzv qəbul olunması münasibətilə Prezident Kvasnevskini təbrik etdim. Hazırda Polşa nəinki regionda, həm də dünyada aparıcı dövlətlərdən biridir. Azərbaycanın beynəlxalq strukturlara tam inteqrasiya olunmaq fikri birmənalı olaraq qətidir. Biz bu siyasətə çox sadiqik və Polşa bizim üçün dost ölkədir. Bu ölkə inteqrasiya proqramını uğurla başa çatdırıb və onun təcrübəsi bizim üçün çox faydalı ola bilər. Bizi daim dəstəklədiyinə görə cənab Prezidentə minnətdarlığımı bildirirəm. Biz gələcək əməkdaşlıq yollarını birgə müəyyən etdik. Hesab edirəm ki, səfərim çərçivəsində bütün bu məsələlər daha təfərrüatlı şəkildə müvafiq nazirliklər səviyyəsində müzakirə olunacaqdır.

VARŞAVADA POLŞA PREZİDENTİNİN ADINDAN AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL OLUNMUŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Varşava şəhəri,
30 mart 2005-ci il

Polşa Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri cənab Aleksandr Kvasnevski!
Hörmətli xanım İolanta Kvasnevska!
Xanımlar və cənablar!

Hörmətli cənab Prezident, əvvəlcə məni Polşa Respublikasına rəsmi səfərə dəvət etdiyinizə görə Sizə ürəkdən təşəkkür edir, Polşa torpağında mənə və bütün nümayəndə heyətinə göstərdiyiniz səmimi qonaqpərvərliyə görə dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Mən bu səfərə böyük əhəmiyyət verirəm.

Bu gün Azərbaycanla Polşa arasında münasibətlərin yeni səhifəsi açılır, bütün sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı üçün səmərəli dialoq aparılır. Artıq inamla deyə bilərəm ki, səfər uğurludur və ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynayacaqdır.

Şübhə etmirəm ki, səfər zamanı keçirdiyimiz görüşlər, apardığımız danışıqlar və imzaladığımız sənədlər qarşılıqlı fəaliyyətimiz üçün yeni sahələr müəyyən edəcək, əlaqələrimizin genişlənməsinə və dərinləşməsinə öz töhfəsini verəcəkdir.

Ölkələrimizin müvafiq strukturları - nazirliklər, şirkətlər, qurumlar bir-biri ilə əlaqə yaradacaq, əməkdaşlıq potensialından istifadə edərək, iqtisadi əlaqələrimizi daha da yüksək səviyyəyə qaldıracaqlar.

Azərbaycan Respublikası ilə Polşa, Azərbaycan xalqı ilə polyak xalqı arasında mehriban dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin formalaşması, inkişafı və möhkəmlənməsində Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Sizin böyük xidmətlərinizi ayrıca qeyd etmək istəyirəm.

Azərbaycan dövləti ümummilli lider Heydər Əliyevin təməlini qoyduğu daxili və xarici siyasət xəttini davam etdirir. Bu baxımdan Azərbaycanın Avropa və Avratlantik strukturlarına inteqrasiyası önəmli yer tutur. Ölkəmiz Avropa Şurasının üzvüdür. "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsində NATO və Avropa təhlükəsizlik sisteminin strukturları ilə əməkdaşlıq edir. Azərbaycan "Fərdi tərəfdaşlıq üzrə əməliyyat planı"nı NATO rəhbərliyinə təqdim edən iki ölkədən biridir.

Avropa Birliyi Azərbaycanı "Genişlənmiş Avropa və qonşuları" təşəbbüsünə daxil etmişdir. Bu istiqamətdə Polşanın Azərbaycana dəstəyinə görə Sizə təşəkkürümü bildirir, gələcək əməkdaşlığa böyük ümid bəsləyirəm. Bu gün dünyanın ən böyük enerji layihələri Azərbaycanda həyata keçirilir. Eyni zamanda, Azərbaycanda siyasi, iqtisadi-sosial, hüquqi islahatlar aparılmışdır. Avropa dəyərlərinin bərqərar edilməsində, insan hüquqları və azadlıqlarının təmin olunmasında, demokratik təsisatların yaradılmasında və bazar iqtisadiyyatına keçiddə böyük nailiyyətlər qazanılmışdır. 2004-cü ildə iqtisadiyyatda artım 10 faizdən çox olmuşdur. Son 7 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatına 17 milyard dollar vəsait qoyulmuşdur, növbəti üç ildə daha 10 milyard dollar yatırılacaqdır. Azərbaycanda yoxsulluğun azaldılması, regionların inkişafı ilə bağlı hökumət proqramları təsdiq edilmişdir və onlar uğurla həyata keçirilir. Sosial məsələlərin həllində mühüm addımlar atılır. Mən tarixi İpək yolunun bərpası, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri layihələrinin, TRASECA proqramının həyata keçirilməsinin həm Azərbaycanın, həm də region dövlətlərinin inkişafında və Avropaya inteqrasiyasında mühüm rol oynayacağına əminəm. Lakin Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü olmasaydı, ölkəmiz və ümumən region bu müddətdə daha böyük uğurlar əldə edə bilərdi. Ermənistanın təcavüzü nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının 20 faizi işğal edilmişdir, 1 milyondan artıq insan doğma yurd-yuvalarından didərgin düşmüş, qaçqın və məcburi köçkünə çevrilmişdir. Ümidvaram ki, Polşa bu münaqişənin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, beynəlxalq hüquq normaları əsasında həllinə bundan sonra da öz dəstəyini verəcəkdir. Hörmətli cənab Prezident, fürsətdən istifadə edərək, Sizi ölkəmizə rəsmi səfərə dəvət edirəm və inanıram ki, Sizin Azərbaycana səfəriniz ölkələrimiz arasında hərtərəfli münasibətlərin daha da genişlənməsinə və dərinləşməsinə xidmət edəcək, ikitərəfli əməkdaşlığımızı daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Bu badəni çox hörmətli Polşa Prezidenti Aleksandr Kvasnevskinin, xanım İolanta Kvasnevskanın və ölkələrimiz arasında daim inkişaf edərək möhkəmlənən dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin şərəfinə qaldırmaq istəyirəm. Sağ olun.

VARŞAVA ÜSYANI MUZEYİNİN HƏYƏTİNDƏ AZƏRBAYCANLI ZABİTLƏRİN XATİRƏ LÖVHƏSİNİN AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ

Varşava şəhəri,
30 mart 2005-ci il

Hörmətli cənab mer!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Bu gün çox əlamətdar bir gündür. Burada, Varşava Üsyanı Muzeyinin həyətində Azərbaycan vətəndaşlarının xatirəsinə həsr edilmiş bir lövhə açılır. Çox şadam ki, bu gözəl mərasimdə mən də iştirak edirəm.

İkinci Dünya müharibəsində Azərbaycandan 600 min insan iştirak edibdir. Onlardan 300 mini həlak olmuşdur. O cümlədən Polşanın azadlığı uğrunda döyüşlərdə də azərbaycanlılar həlak olmuşlar. Bir neçə aydan sonra biz İkinci Dünya müharibəsinin başa çatmasının və ümumi qələbəmizin ildönümünü qeyd edəcəyik. Bu qələbə bizim hamımızın qələbəsidir.

Bu gün Azərbaycan bütün müstəqil ölkələr kimi öz taleyini, öz müqəddəratını özü müəyyən edir. Müstəqillik hər bir xalq, hər bir millət üçün ən böyük sərvətdir, ən böyük nemətdir.

İndi ölkələrimiz arasında olan əlaqələr ən yüksək səviyyəyə çatıbdır və mənim Polşaya rəsmi səfərim bu istiqamətdə atılmış çox mühüm bir addımdır. Mən əminəm ki, bu səfərdən sonra iki ölkə arasında əlaqələr daha da inkişaf edəcək, bizim xalqlarımız bir-biri ilə daha sıx əməkdaşlıq edəcəklər.

Bizim xalqlarımızı, eyni zamanda müştərək tarix də birləşdirir. İkinci Dünya müharibəsindəki qələbə dünyanın bir çox xalqlarına azadlıq, müstəqillik bəxş etdi. Ancaq bizim müstəqilliyimiz, həqiqi mənada azadlığımız yalnız 1990-cı illərdə baş vermişdir. Polşa və Azərbaycan müstəqil ölkələr kimi bu dövr ərzində böyük uğurlar əldə etmiş, böyük qələbələr qazanmışlar. Mən əminəm ki, bundan sonra da Polşa və Azərbaycan dostluq, mehribanlıq münasibətlərini möhkəmləndirəcək və ölkələrimiz daha da sıx əməkdaşlıq edəcəkdir.

Mən hörmətli cənab merə bu lövhənin açılması ilə əlaqədar öz dərin təşəkkürümü və minnətdarlığımı bildirirəm.

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Varşava şəhərinin meri Lex Koçinski xatirə lövhəsinin üzərindəki ağ örtüyü götürdülər.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Varşava üsyanı zamanı həlak olanların xatirəsini yad etmək üçün divardakı kiçik kilsə zənginin yanına yanan şam qoydu. Sonra Azərbaycan dövlətinin başçısı muzeylə tanış oldu.

VARŞAVA UNİVERSİTETİNDƏ KEÇİRİLMİŞ GÖRÜŞDƏ NİTQ

Varşava şəhəri,
31 mart 2005-ci il

Hörmətli dostlar!
Hörmətli xanımlar və cənablar!

Ən əvvəl, məni böyük tarixə və zəngin ənənələrə malik olan universitetinizə dəvət etdiyinizə görə sizə minnətdarlığımı bildirirəm. Bu universitet ölkənizin aparıcı təhsil ocaqlarından biridir.

Mən Polşada rəsmi səfərdə olmağımdan çox məmnunam. Səfər bu gün artıq başa çatmaq üzrədir. Dünən bizim Prezidentlə, Nazirlər Şurasının sədri və Polşa parlamentinin hər iki palatasının rəhbərləri ilə çox açıq və səmimi dostluq şəraitində keçən görüşlərimiz olubdur. Danışıqlar zamanı hər iki tərəf ümumi fikirdə olduqlarını bir daha bəyan etdilər. Polşa və Azərbaycan dost ölkələrdir. Onlar keçmişdə bir sıra ümumi tarixi anları yaşayıblar. Hər iki ölkə keçmişdə azadlıqdan məhrum olmuş, müstəqil olmadığından əziyyət çəkmişdir. Lakin ölkələrimizdəki inkişafın hazırkı mərhələsində Polşa və Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyətin səlahiyyətli üzvlərinə çevrilmiş, hər iki xalq öz həyat tərzini, gələcək inkişaf planlarını artıq özü müəyyən edir. Əminəm ki, ölkələrimiz bugünkü durumun bütün imkanlarından istifadə edirlər. Azərbaycanın coğrafi mövqeyi ölkəmizin üzləşdiyi çətinlikləri və malik olduğu üstünlükləri əvvəlcədən təyin edir. 1991-ci ildə Sovet İttifaqının süqutu nəticəsində dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ölkəmiz çox mürəkkəb vəziyyətə düşdü. Siyasi, hərbi və iqtisadi böhran baş alıb gedirdi və ölkəni məhv olmaq təhlükəsi qarşısında qoyurdu.

Ölkəmizdə çox güclü iqtisadi tənəzzül müşahidə olunurdu. Cəmiyyətdə mənfi meyillər, çətinliklər özünü büruzə verirdi və mövcud olan vəziyyəti daha da gərginləşdirirdi. Vətəndaş müharibəsi baş vermişdi, qeyri-qanuni hərbi birləşmələr bir neçə dəfə dövlət çevrilişi cəhdinə əl atmışdı. Bir sözlə, ölkənin gələcək taleyi böyük sual altında idi.

Lakin 1993-cü ildə ümummilli liderimiz Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra vəziyyət dəyişməyə başladı. Azərbaycan iqtisadi çətinlikləri aradan qaldıra bildi, regional səviyyədə özünü qətiyyətlə tanıtmağa başladı, beynəlxalq ictimaiyyətin fəal üzvünə çevrildi. Ölkəmiz müxtəlif beynəlxalq qurumların, o cümlədən Avropa təşkilatlarının üzvlüyünə qəbul olundu.

Mən hesab edirəm ki, indi Azərbaycanın dünya birliyində tutduğu yer ölkəmizin kəsb etdiyi əhəmiyyətinə uyğundur. Avratlantik inteqrasiyaya doğru strateji xəttimiz uğurla həyata keçirilir. Azərbaycan hazırda Avropa Birliyinin "Yeni qonşuluq siyasətinə" daxil edilibdir. NATO ilə əməkdaşlığımız nəticəsində biz bu təşkilatla olan münasibətlərimizin ikinci mərhələsinə qədəm qoyuruq. Bu, fərdi tərəfdaşlıq tədbirlər planıdır.

Bütün bu məsələlər dünən Varşavada müzakirə olundu. Çünki Polşa artıq, əgər belə demək olarsa, bu vəzifənin öhdəsindən gəlibdir. Sizin ölkə bu çətin yolu artıq keçibdir. Azərbaycan isə hələ ki, bu yolun başlanğıcındadır. Beləliklə, ölkənizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bizə göstərdiyi daimi dəstək, şübhəsiz ki, bizim üçün çox vacibdir. Biz bu dəstəyi hiss edirik və mənim budəfəki səfərim ölkələrimiz arasında mövcud olan çox sıx dostluq münasibətlərinin əyani sübutudur.

İqtisadi inkişafımız da çox uğurla gedir. Son 7 və ya 8 il ərzində Azərbaycanda ümumi daxili məhsul heç vaxt 10 faizdən aşağı olmamışdır. Bu il isə iqtisadi artım təxminən 14-15 faiz səviyyəsində gözlənilir. Büdcənin gəlirləri də gündən-günə artır. Biz əhalimizin sosial vəziyyətini də yaxşılaşdırmağa çalışırıq. Bazar iqtisadiyyatına olan sıx bağlılığımız yaxşı nəticələr verir. İqtisadiyyatımız liberaldır. Azərbaycanda aparılan genişmiqyaslı özəlləşdirmə prosesi də iqtisadi göstəricilərimizi daha da artırmaq üçün yeni imkanlar yaratdı. Qarşımıza qoyduğumuz bütün bu məqsədlərə nail olmaq üçün bizim güclü iqtisadiyyatımız olmalıdır.

Biz bir çox iqtisadi proqramların həyata keçirilməsi sahəsində fəal işləyirik. Onların böyük bir hissəsi artıq yerinə yetirilibdir. Hazırda isə bir sıra regional inkişaf proqramları həyata keçiririk ki, ölkə iqtisadiyyatını daha da şaxələndirək. Azərbaycan neft ölkəsi kimi tanınır. Baxmayaraq ki, ölkəmizin qurudakı neft yataqlarının əksəriyyətinin əsrlər boyu işlənilməsi nəticəsində ehtiyatlar artıq tükənibdir. Buna görə də neft strategiyamızın yeni mərhələsi dənizdəki yataqların işlənilməsi üçün dünyanın ən aparıcı neft şirkətləri ilə birgə işbirliyinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu cür birgə əməkdaşlıq artıq öz bəhrəsini verir. Hazırda dünyadakı ən böyük enerji layihəsi bizim ölkəmizdə həyata keçirilir. Bu bir daha onu təsdiqləyir ki, Azərbaycan xarici sərmayələr üçün önəmli ölkədir. Yeri gəlmişkən deyim ki, adambaşına düşən xarici sərmayələrin həcminə görə Azərbaycan keçmiş SSRİ məkanında və bir sıra qonşu dövlətlərlə müqayisədə aparıcı ölkədir. Biz ölkədə sərmayələr üçün çox əlverişli şərait yaratmışıq və beləliklə, böyük sərmayələri ölkə iqtisadiyyatına cəlb etmişik. Bütün bu

amillər ölkəmizi daha da möhkəmləndirməyə imkan yaradacaq və Azərbaycanı beynəlxalq aləmdə daha fəal iştirakçıya çevirəcəkdir.

Bizim bir çox planlarımız və layihələrimiz var. Biz Cənubi Qafqazda və onun hüdudlarından kənarda regional əməkdaşlıq prosesini sürətləndirmək istəyirik. Azərbaycanın iştirakı olmadan heç bir regional layihənin həyata keçirilməsi mümkün deyildir. Beləliklə, regional baxımdan ölkəmizin mövqeyi getdikcə güclənir. Azərbaycan bu gün bir çox beynəlxalq layihələrdə öncül ölkələrdən biridir və öz təşəbbüskarlığı ilə seçilir. Biz çox şadıq ki, regional əməkdaşlıq ölkəmizin beynəlxalq birliyə, Avratlantik strukturlarına inteqrasiyası üçün yeni imkanlar yaradır. Təbii ki, bütün bunlar Azərbaycan xalqı üçün faydalıdır. Çünki yeni imkanlar və layihələr əhalinin sosial-iqtisadi vəziyyətini daha da yaxşılaşdıracaqdır. Azərbaycan çox əhəmiyyətli nəqliyyat yollarının kəsişməsində yerləşir və nəqliyyat dəhlizi rolunu oynayır. Ölkəmizin Şərq-Qərb, Şimal-Cənub istiqamətlərində vacib mövqeyi var. Tranzit imkanlarımızdan istifadə edərək, regionda gedən bir sıra prosesləri idarə etmək iqtidarında olduq.

Bildiyiniz kimi, regionun özü də sabit deyildir. Əgər Bakıdan istənilən istiqamətə nəzər salsanız, şimal, cənub və qərb istiqamətlərinə baxsanız, münaqişələri və əzab-əziyyətləri görəcəksiniz.

Azərbaycanın özü işğal və təcavüzün qurbanı olmuşdur. Əlbəttə ki, eyni vəziyyətdə olan xalqların çəkdiyi əziyyətləri də biz çox yaxşı anlayırıq. Qafqazdakı vəziyyət, İraqdakı durum, Azərbaycan ərazisinin Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi təhlükənin aradan qaldırılmasına xidmət etmir, əksinə, bütün bu amillər mövcud vəziyyəti daha da gərginləşdirə bilər. Bu gün bizim ölkə təhlükəsizlik, sabitlik və normal inkişafı təcəssüm etdirən bir adaya bənzəyir. Azərbaycanın böyük dözümlülüyü ilə seçilən cəmiyyəti var. Müxtəlif millətlərin və dinlərin nümayəndələri ölkəmizdə sülh şəraitində yaşayırlar. Bu, tarixdən də çox yaxşı məlumdur və ölkəmizin ən böyük nailiyyətidir. Müstəqilliyimizi qazandıqdan sonra da müxtəlif xalqların və millətlərin əmin-amanlıq şəraitində bir-biri ilə yanaşı yaşamasını yüksək qiymətləndiririk.

Ermənistanın Azərbaycana qarşı davam edən təcavüzü regiondakı sabit vəziyyətə ən böyük təhlükədir. Hesab edirəm ki, sizin mövcud olan münaqişə haqqında məlumatınız var. İstərdim qısaca olaraq bu münaqişə haqqında danışım. Azərbaycanın regionu olan Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi torpağıdır. Ermənilər əvvəllər orada heç vaxt yaşamayıblar. Onlar Dağlıq Qarabağa XIX əsrin əvvəllərində İran və Türkiyədən çar Rusiyası tərəfindən köçürülmüşlər. Bu o məqsədlə edilmişdir ki, Rusiya Qafqazda özünə dayaq əldə etsin. Ermənistan indi də həmin funksiyanın yerinə yetirilməsini davam etdirir. Ermənilər hazırda müxtəlif ölkələrin bu regionda siyasətinin həyata keçirilməsində də müəyyən rol oynayırlar. Başqa sözlə desək, Dağlıq Qarabağ heç vaxt erməni ərazisi olmayıbdır. Hətta əgər siz Qarabağ sözünün mənasına nəzər yetirsəniz, onun açmasını erməni dilində tapmayacaqsınız. Ermənidən soruşsanız, sizin dildə Qarabağ nə deməkdir, o sizə cavab verə bilməyəcəkdir. Bizim dildə isə onun mənası böyük bağdır - Qara bağ. Tarix həmçinin bu faktı açıq-aydın sübut edir ki, ermənilər bu regiona qonaq qismində gəlmişlər. Rusiya imperiyasının süqutundan və Sovet İttifaqının yaranmasından sonra sovet respublikaları arasında yeni sərhədlərin çəkilməsi ilə bağlı müxtəlif qərarlar qəbul edilmişdir. Tarixi keçmişi nəzərə alsaq, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi bir hissəsi olaraq bizim inzibati sərhədlərimiz çərçivəsində qalmışdır.

Bu bölgənin etnik quruluşu belə olmuşdur: 75 faiz ermənilər, 25 faiz isə azərbaycanlılar. Sovet İttifaqının süqutu yaxınlaşdıqca, Dağlıq Qarabağda separatçı hərəkat başlandı. Ermənistan tərəfindən dəstəklənən bu hərəkat nəticəsində Dağlıq Qarabağdan, Ermənistandan və Azərbaycanın işğal olunmuş digər 7 rayonundan bütün azərbaycanlılar qovuldu. Bu gün ümumilikdə ölkəmizdə bir milyon qaçqın və məcburi köçkün var. Bu, işğal və təcavüzün nəticəsidir. Bu işğalın nəticəsində Azərbaycan ərazisinin 20 faizi zəbt olunubdur.

Münaqişənin həlli ilə bağlı bizim mövqeyimiz sırf beynəlxalq hüququn normaları və prinsiplərinə əsaslanır. Yəni Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır, təcavüz qurbanı olan bütün qaçqın-köçkünlər öz yurd-yuvalarına qayıtmalıdır. Bundan sonra isə Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın hüdudları çərçivəsində ən yüksək muxtariyyət statusu verilə bilər. Biz dünyada, o cümlədən Avropada mövcud olan ən yüksək statuslu muxtariyyət variantlarını öyrənmişik. Beləliklə, yeni bir şey icad etməyə ehtiyac yoxdur. Mümkün olan bütün imkanlar masa üstündədir. Ermənilərin mövqeyi isə fərqlidir. Onların mövqeyi özlərinin arzularına, fikirlərinə və istəklərinə əsaslanır. Bu mövqe beynəlxalq hüquq normaları ilə heç cür uzlaşmır. Onlar deyirlər ki, Dağlıq Qarabağdakı ermənilərin öz müqəddəratını təyin etmək hüququ vardır. Digər sözlə desək, onlar Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan ayırmaq istəyirlər. Bizim hər hansı xalqın öz müqəddəratını təyin etmək hüququna qarşı heç bir iradımız yoxdur. Lakin ermənilərə gəldikdə, onlar öz müqəddəratını Ermənistan dövləti çərçivəsində artıq təyin ediblər. Gəlin təsəvvür edək ki, sabah ermənilər yaşadıqları istənilən yerdə öz müqəddəratını təyin etmək istəyinə düşsələr nələr baş verər. Gürcüstanda yaşayan ermənilərin sayı 250 mindir. Rusiyada isə milyonlarla erməni yaşayır. Ermənilər Birləşmiş Ştatlarda, Fransada və dünyanın bir çox ölkələrində yaşayırlar. Əgər onlar yaşadıqları yerlərdə öz müqəddəratını təyin etmək hüququnu tələb etməyə başlasalar, bunun sonu necə olacaq?

Bu, beynəlxalq prinsiplərə ziddir. Mən hesab edirəm ki, Dağlıq Qarabağda yaşayan 70 min erməni gələcəkdə sülh şəraitində, təhlükəsizlik zəmanəti ilə yaşaya bilər. Onlara suveren Azərbaycan dövləti çərçivəsində yüksək muxtariyyət statusu verilə bilər.

Biz münaqişəni sülh yolu ilə həll etməyə çox çalışdıq, lakin artıq 10 ildən çoxdur ki, bu işğal və təcavüz davam edir.

Bu sahədə heç bir nəticə əldə edilməyibdir. Lakin beynəlxalq ictimaiyyət get-gedə bu məsələyə diqqətini artırır və bu münasibət bizi nikbin edir. Nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar birmənalı olaraq öz mövqeyini bildirirlər. Misal üçün, yanvar ayında Avropa Şurası qətnamə qəbul edib, orada hər şey aydın şəkildə yazılıbdır. Sənəddə bildirilir ki, bu müharibə Azərbaycana qarşı aparılmış etnik təmizləmədir, Ermənistan ölkəmizə qarşı təcavüz edibdir. Ümid edirik ki, beynəlxalq ictimaiyyət bu münaqişənin sülh yolu ilə həll olunmasında bizə yardım edəcəkdir.

Azərbaycan böyük potensiala malik olan ölkədir. Onun böyük humanitar potensialı var, zəngin təbii sərvətlərə malikdir, əlverişli coğrafi məkanda yerləşir. Ölkəmiz Avropa dəyərlərinə qəti surətdə sadiqdir. Azərbaycan Avropa Şurasının tamhüquqlu üzvüdür. Əvvəldə dediyim kimi, ölkəmiz Avropa Birliyinin "Yeni qonşuluq siyasətinə" daxil edilibdir. Hesab edirik ki, bu siyasətin praktiki nəticələri olacaq və bizə tam inteqrasiya olunmaq imkanı yaradacaqdır. Biz gələcəyimizi Avratlantik ailəsinə inteqrasiyada görürük. Bu bizim uzunmüddətli siyasətimizdir. Bu siyasət davam edəcək, hökumətimiz tərəfindən həyata keçirilir və xalq tərəfindən dəstəklənir.

Əlbəttə, məqsədlərimizə nail olmaq üçün və regionda daha yaxşı durumun bərqərar olunması üçün bizə sülh, sabitlik və təhlükəsizlik lazımdır. Ona görə də keçmiş sovet respublikalarındakı münaqişələr həll olunmalıdır. Söhbət təkcə Dağlıq Qarabağdan getmir. Oxşar münaqişələr Gürcüstanda - Abxaziya və Cənubi Osetiyada, Moldovanın Dnestryanı regionunda mövcuddur. Nəhayət, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi. Ümumilikdə, keçmiş sovet respublikalarında dörd oxşar münaqişə mövcuddur. Onların hamısının oxşarlıqları var. Onların səbəbləri təcavüzkar separatçılıq, etnik təmizləmə və xarici yardım əsasında suveren dövlətlərin ərazisinin işğalıdır. Beləliklə, bütün dörd münaqişənin həllinə eyni üsulla yanaşmaq lazımdır. Ümid edirəm ki, beynəlxalq ictimaiyyət, nəhayət ki, bu vəziyyətə öz diqqətini artıracaq və Avropada "qara ləkələrin" və ya nəzarətsiz zonaların olmasına son qoyacaqdır. Bu nəzarətsiz zonalar Dağlıq Qarabağ, Abxaziya, Dnestryanı region və Cənubi Osetiyadır. Bu yerlərdə bir sıra qeyri-qanuni əməliyyatlar aparılır, narkotik vasitələrin hazırlanması və dövriyyəsi müşahidə olunur, beynəlxalq terrorçular burada özlərinə məskən salırlar.

Burada heç bir beynəlxalq nəzarət yoxdur. Bu gün dünyada elə bir ölkə yoxdur ki, orada beynəlxalq monitorinq olmasın. Qloballaşan cəmiyyətləri olan ölkələrdəki vəziyyət çox şəffafdır. Beynəlxalq ictimaiyyət bu sahədə çox fəal işləyir. Lakin bizdə isə belə nəzarətsiz zonalar var. Orada heç bir nəzarət aparılmır. Bu zonalardan sülhə və təhlükəsizliyə qarşı istifadə edilməsi mümkündür. Buna baxmayaraq, mən yenə də deyə bilərəm ki, biz beynəlxalq ictimaiyyətlə birgə çalışaraq, bu münaqişənin ədalətli və düzgün yolla həllinə nail olacağıq.

Azərbaycan öz qonşuları ilə sülh şəraitində yaşamaq istəyir, beynəlxalq aləmdə daha fəal olmaq əzmindədir. Bizim ölkə beynəlxalq ictimaiyyətin fəaliyyətinə böyük töhfə verə və bir çox şeyləri digər ölkələrin təcrübəsindən öyrənə bilər. Azərbaycanın uzun əsrlik tarixi, mədəniyyəti və adət-ənənələri var. Lakin müstəqil ölkə kimi, biz gənc ölkəyik. Buna görə də, bir quruluşdan digər quruluşa keçən ölkəmizin öz standartlarını beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırması üçün dünya ictimaiyyətinin dəstəyinə böyük ehtiyacı var.

Vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Diqqətinizə görə çox minnətdaram. Bir daha demək istəyirəm ki, Polşada olmağımdan çox şadam. Əfsuslar ki, səfərim artıq başa çatır. Lakin əminəm ki, gözəl ölkənizə bir daha səfər edəcəyəm.

Çox sağ olun.

Dərin məzmunlu çıxışına görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkürünü bildirən universitetin rektoru PYOTR VEQLİNSKİ dedi:

- Cənab Prezident, söylədiyiniz nitqə görə minnətdaram. Siz Azərbaycanın indiki və gələcək perspektivlərini təqdim etdiniz. Siz qonşularınızla, xüsusən də Ermənistanla olan münasibətlərinizi lazımi qaydada təsvir etdiniz.

Xanımlar və cənablar! İndi isə sual-cavaba keçək. Buyurun, suallarınızı cənab Prezidentə ünvanlaya bilərsiniz. Onu da deyim ki, yalnız iki sualınıza vaxtımız var.

SUAL: Hörmətli cənab Prezident, Polşada təhsil alan azərbaycanlılar və burada daimi yaşayan azərbaycanlı tələbələr adından Sizi ürəkdən salamlamaq istəyirik. Biz Sizin buraya gəlməyinizə çox şadıq. Sualım isə belədir. Varşava Universitetində xüsusi proqram çərçivəsində Azərbaycan tələbələrinin

Avropa standartlarına uyğun yaxşı təhsil almaq imkanı var. Sizin fikrinizcə, iki ölkə arasındakı əlaqələrdə Azərbaycan tələbələrinin rolu nədən ibarət ola bilər?

CAVAB: Əvvəlcə onu demək istəyirəm ki, Azərbaycan tələbələrinin Polşada olmasından və Varşava Universitetində təhsil almasından çox məmnunam. Bu, yaşadığımız həyatın yeni bir elementidir. Bizim gənclərimiz dünyanın istənilən yerlərində təhsil almaq imkanlarına malikdirlər. Əfsuslar olsun ki, mənim həmyaşıdlarım bu cür imkanlardan məhrum idilər. Sovet İttifaqı gəncləri üçün ölkə hüdudlarından kənara çıxmaq və xaricdə oxumaq mümkün deyildi. Bəlkə bu, müəyyən insanlar üçün mümkün idi. Lakin onlar da illərlə icazə və müxtəlif göstərişlər gözləyirdilər. Bugünkü vəziyyət tamamilə fərqlidir. Tələbələrimiz bir çox ölkələrdə oxuyurlar. Əlbəttə, onların Polşada təhsil alması faktı, buradakı fəaliyyəti bizim ikitərəfli münasibətlərimizin vacib elementidir. Nitqim zamanı, mən bildirdim ki, bizim nəinki yaxşı siyasi və iqtisadi əlaqələrimiz var, həmçinin humanitar sahədə də yaxşı münasibətlərimiz mövcuddur. Dünən Polşa parlamentinin binasında təşkil olunmuş sərgidə Bakıda polyak memarları tərəfindən inşa edilmiş gözəl binaların fotoşəkillərini seyr etmək imkanını əldə etdim. Mən onu deyə bilərəm ki, XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində Bakıda tikilən yaraşıqlı binaların əksəriyyəti polyak memarları tərəfindən layihələşdirilmişdir. İndi münasibətlərimizin daha da inkişafı üçün yaxşı əsas var. Şübhəsiz ki, iki ölkə arasındakı əlaqələr siyasi məsələlərlə və bir çox digər məsələlərlə şərtlənir. Lakin humanitar münasibətlər, insanlar arasındakı əlaqələr də vacib rol oynayır. Ona görə də azərbaycanlı tələbələrin burada yaşamasını və oxumasını mən yüksək dəyərləndirirəm. Mən istərdim ki, onlar çox fəal olsunlar, polyak dilini yaxşı öyrənsinlər və öz təhsilini başa çatdırdıqdan sonra Azərbaycanın Polşadakı səfiri və Polşanın ölkəmizdəki səfiri kimi işləyə bilərlər. Sağ olun.

SUAL: Cənab Prezident, Siz regiondakı müxtəlif münaqişələr haqqında danışdınız, mövcud vəziyyətə diqqətin artırılmasının vacibliyini qeyd etdiniz. Mən Kosovodakı Polşa-Ukrayna batalyonu haqqında sənədli film çəkmişəm. Onu da bilirəm ki, Polşa-Azərbaycan batalyonunun da yaradılması təşəbbüsü var. Belə bir batalyonun yaradılması məsələsini danışıqlarınız zamanı müzakirə etmisinizmi? Bu baş tutsa, əsgərlərimiz sülhyaratma əməliyyatları çərçivəsində birgə əməkdaşlıq edə bilər.

CAVAB: Bu xüsusi məsələ mənim Prezidentlə apardığım danışıqlar zamanı müzakirə olunmamışdır. Lakin əlbəttə ki, bizim Əfqanıstanda, Kosovoda və İraqdakı birgə işimiz haqqında söhbət apardıq. Çətinlikdə olan regionlarda sülhün və sabitliyin bərqərar olunması məqsədi ilə bizim əsgər və hərbçilərimiz çiyin-çiyinə xidmət edirlər. Mən eyni zamanda, nəzərinizə çatdırıram ki, biz dünən apardığımız danışıqlar nəticəsində bir sıra ikitərəfli sənədlər də imzaladıq. İki ölkənin müdafiə nazirləri də saziş imzaladılar. Biz bunu yüksək qiymətləndiririk, çünki biz müdafiə sahəsində əməkdaşlığı daha da genişləndirmək istəyirik. Eyni zamanda bilirəm ki, burada əyləşən müdafiə nazirinin dünən öz polyak həmkarı ilə çox faydalı söhbəti olubdur. Bu məsələ onların görüşü zamanı müzakirə olundu. Bir sözlə, lazım gələrsə, biz bu sahədə birgə işləməyə hazırıq, çünki bizim artıq yaxşı təcrübəmiz var. Biz dünyanın müxtəlif yerlərində əməkdaşlıq etməyə başlamışıq. Polşa ilə olan dostluq münasibətlərini nəzərə alsaq, belə bir birgə qurumun yaradılmasını mümkün hesab edirik.

Görüşün sonunda Varşava Universitetinin rektoru Prezident İlham Əliyevə maraqlı söhbət üçün təşəkkürünü bildirdi. O, görüşdə iştirak etdiklərinə görə Azərbaycan Prezidentinin xanımı Mehriban Əliyevaya hər iki ölkənin səfirlərinə də minnətdarlığını ifadə etdi.

İSLAMABADDA AZƏRBAYCAN VƏ PAKİSTAN PREZİDENTLƏRİNİN GENİŞ TƏRKİBDƏ GÖRÜŞÜ BAŞA ÇATDIQDAN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

İslamabad şəhəri,
12 aprel 2005-ci il

Hörmətli Prezident!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Əvvəlcə, qardaş Pakistan ölkəsində olmağımdan çox məmnun olduğumu bildirmək istəyirəm. Məni səfərə dəvətinə görə Prezident Müşərrəfə minnətdaram. Səfərin ilk anlarında mənə göstərdiyiniz xoş qonaqpərvərliyi duydum.

Cənab Prezidentin ötən ilin iyulunda Azərbaycana səfərini hamımız çox yaxşı xatırlayırıq. Səfər zamanı ikitərəfli münasibətlərə, regional əməkdaşlığa, regionda təhlükəsizlik və sabitliyə aid bir çox məsələlər ətrafında geniş müzakirələr apardıq. Mən çox şadam ki, bu iki səfər arasındakı müddət ərzində ölkələrimizin dialoqu davam etdirilmiş və daha da intensivləşmişdir. Biz qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərlə və regional problemlərlə bağlı çox sıx ünsiyyətdə olmuşduq.

Azərbaycan müstəqilliyini bəyan etdikdən sonra biz hər zaman Pakistanın dəstəyini hiss etmişik. Pakistan bizi müstəqil ölkə kimi tanıyan ilk dövlətlərdən biri olmuşdur. Həmin vaxtdan etibarən iki ölkə arasındakı əlaqələr çox uğurla inkişaf etmişdir. Biz ölkələrimiz üçün vacib hesab olunan məsələlərdə bir-birimizi daim dəstəkləyirik. Azərbaycan Kəşmir məsələsində Pakistanı həmişə dəstəkləyib və dəstəkləyəcəkdir. Eyni zamanda, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində Azərbaycanın mövqeyini daim dəstəklədiyinə görə biz Pakistana minnətdarıq.

Cənab Prezident çıxışında müzakirə etdiyimiz məsələlərin hamısını əhatə etdi. Mən onları təkrar etmək istəmirəm. Sadəcə, xatırlatmaq istəyirəm ki, ölkələrimiz arasında siyasi münasibətlər ən yüksək səviyyədədir. Biz ikitərəfli məsələlər üzrə çox sıx işləyirik. Müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində birgə işləyirik. Bu yaxınlarda Birləşmiş Millətlər Təşkilatında aparılmış müzakirələr zamanı Dağlıq Qarabağ məsələsində Pakistan qətiyyətlə bizim mövqeyimizi dəstəklədi. Bu dəstək əlaqələrimizin səmimi olduğunu, qəlblərimizin bir-birinə açıq olduğunu bir daha təsdiq edir. Biz dost və qardaşıq.

Cənab Prezident qeyd etdi ki, yeganə çatışmazlıq birgə sərhədimizin olmamasıdır. Lakin nə edə bilərik, bu, coğrafiyadır. Hesab edirəm ki, bu məsafə bizi bir-birimizdən uzağa salmır. Hazırkı səfərim, apardığımız müzakirələr və cənab Prezidentlə sıx səmimi münasibətlərimiz gələcək inkişaf üçün çox güclü potensialın olmasından xəbər verir. İqtisadi əlaqələrimiz qarşılıqlı maraq doğuran məsələdir. Onlar siyasi münasibətlərimizin səviyyəsinə uyğun deyildir. Hesab edirik ki, bu sahədə çox çalışmalıyıq. Biz iqtisadi əlaqələrin inkişafına təkan verəcək praktiki tədbirlərin həyata keçirilməsini müzakirə etdik. Beləliklə, biz iqtisadi münasibətlərimizin səviyyəsini siyasi münasibətlərin səviyyəsinə çatdıra bilərik. Bizim bir çox oxşarlıqlarımız var. Ümumi tariximiz və adət-ənənələrimiz var. Əlbəttə ki, Azərbaycan və Pakistan xalqları bir-birini daha yaxından tanımalıdır. Səyahətlər olmalıdır, ünsiyyət saxlanılmalıdır, qarşılıqlı görüşlər keçirilməlidir. Xalqlarımız münasibətlərimizin yüksək olmasından və səmimi əlaqələrdən bəhrələnməlidir. Mən tamamilə əminəm ki, gələcəkdə Pakistan və Azərbaycan bu müsbət əlaqələri daha da inkişaf etdirəcək və ölkələrimiz bir-birinə daha da yaxın olacaqdır. Məni ölkəsinə dəvət etdiyinə və mənə, habelə nümayəndə heyətimizin üzvlərinə göstərilmiş qonaqpərvərliyə görə cənab Prezidentə bir daha təşəkkürümü bildirirəm. Tam əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, gələcəkdə Pakistan və Azərbaycan regional inkişafa, regiondakı sabitliyə və təhlükəsizliyə öz töhfəsini verəcək və bunun nəticəsində xalqlarımız daha yaxşı yaşayacaq, Pakistan və Azərbaycan çiçəklənən ölkəyə çevriləcəkdir. Çox sağ olun.

PƏRVİZ MÜŞƏRRƏF: Sağ olun. Suallara keçməzdən mən iki əlavəni etmək istərdim. Pakistan və Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının tərkibinin genişləndirilməsinə müsbət yanaşır. Mən eyni zamanda, Pakistanın TRASEKA nəqliyyat dəhlizinə qoşulmasına verdiyi dəstəyə görə və bu il aprelin 21 - 22-də TRASEKA-nın Bakıda keçiriləcək illik iclasına Pakistanı da dəvət etdiyinə görə cənab Prezidentə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Cənab Prezident, mən Sizə minnətdaram.

SUAL: Cənab Müşərrəf və cənab Əliyev, siz qeyd etdiniz ki, görüşünüz zamanı Dağlıq Qarabağ problemini müzakirə etdiniz. Sizin fikrinizcə, BMT Dağlıq Qarabağ və Kəşmir problemlərinin həllində hansı rolu oynaya bilər?

PƏRVİZ MÜŞƏRRƏF: Birləşmiş Millətlər Təşkilatı dünya təşkilatı sayılaraq, hər hansı münaqişənin həll olunmasında məsuliyyətlidir. Azərbaycan da belə bir münaqişə ilə üzləşmişdir və BMT bu problemin aradan qaldırılmasında müəyyən rol oynamağa çalışmışdır. Hazırkı vəziyyəti nəzərə alsaq, mənə elə gəlir ki, bu təşkilat çərçivəsində əməkdaşlığımızı davam etdirməliyik. Biz Azərbaycanın bu münaqişənin həll olunmasında tutduğu mövqeyinin BMT çərçivəsində daha da möhkəmləndirilməsinə öz yardımımızı göstərməliyik. Məhz buna görə də mən BMT-nin bütün iclaslarında Azərbaycanı dəstəkləyəcəyimizə Prezident Əliyevi əmin etdim. Biz əminik ki, bu təşkilat Dağlıq Qarabağ probleminin həllində daha da böyük rol oynayacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV: Hesab edirəm ki, BMT tərəfindən qəbul olunmuş qətnamələrin həyata keçirilməsi mexanizmlərinin müəyyən edilməsi çox vacibdir. Cənab Prezidentlə BMT-də mümkün olacaq islahatlar məsələsini müzakirə etdikdə, biz bu problemə də toxunduq. Əfsuslar olsun ki, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası tərəfindən qəbul edilmiş qətnamələr bu gün kağız üzərində qalmaqdadır. Bu qətnamələrin həyata keçirilməsi mexanizmləri mövcud deyildir. Kəşmir və Dağlıq Qarabağla bağlı qətnamələr var. Lakin heç bir irəliləyiş və ya həyata keçirilmə mexanizmi yoxdur. Bu qətnamələrin hansı formada həyata keçirilməsi mexanizmləri hələ ki, mövcud deyildir.

Beləliklə, belə münaqişələrin həllində BMT-nin oynayacağı rolun vacibliyini nəzərə alaraq, biz bu qətnamələrin həyata keçirilməsi haqqında düşünməliyik. Biz qəbul olunmuş sənədlərə müvafiq mövqeyin bildirilməsi məqsədi ilə islahatlar zamanı hansı addımların atılmasını bilməliyik.

SUAL: Mənim sualım Azərbaycan Prezidentinədir. Zati-aliləri, Prezident Müşərrəfin rəhbərliyi altında Pakistan beynəlxalq terrorizmə qarşı elan edilmiş qlobal müharibədə ön cəbhə xəttindədir. Bu baxımdan Siz Pakistanın göstərdiyi səyləri necə qiymətləndirirsiniz? Bu bəla nəinki Pakistana, ümumiyyətlə bütün regiona təsir edir. Mən bilmək istərdim ki, regiondakı dövlətlər bu problemin tam aradan qaldırılması üçün hansı ümumi mövqe tutmalıdır?

İLHAM ƏLİYEV: Biz Pakistanın terrorizmə qarşı mübarizədə oynadığı rolu yüksək qiymətləndiririk. Hesab edirəm ki, Pakistanın rolu vacibdir və həlledicidir. Pakistan konkret addımları ilə onu göstərdi ki, beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizə çox önəmlidir. Azərbaycan və Pakistan beynəlxalq terrorizmin qurbanı olmuşdur. Ermənistanın terrorçu təşkilatları Azərbaycanda 32 terror aktı törətmişlər. Bunun nəticəsində 2000 nəfər Azərbaycan vətəndaşı həlak olmuş, minlərlə həmvətənimiz yaralanmışdır. Yəni biz bu bəlanın nə olduğunu yaxşı bilirik. Eyni zamanda, onu da anlayırıq ki, yalnız bütün beynəlxalq ictimaiyyətin birgə səyləri nəticəsində biz bu bəla ilə mübarizə apara bilərik. Əfsuslar olsun ki, bəzən müəyyən təşkilatlarda terrorçulara fərqlər qoyulur. Terrorçu yalnız o şəxs deyil ki, təkcə öz ölkəsinə qarşı terror aktı törətsin, qonşu xalqlara və dövlətlərə qarşı cinayətlər törətmiş şəxslər də terrorçudur. Yalnız səyləri-mizi birləşdirərək, səfərbər edərək və terrorçunun müəyyən olunması məqsədi ilə ümumi meyarlardan istifadə etmək yolu ilə bu sahədə uğurlu mübarizə apara bilərik. Azərbaycan bu mübarizəyə verdiyi töhfəni davam etdirməyə hazırdır. Biz antiterror koalisiyasının fəal üzvləriyik. Bu bəlanın aradan qaldırılması üçün çox çalışmışıq. Bir daha deyirəm ki, beynəlxalq səviyyədə Pakistanın bu sahədə oynadığı rol mühümdür.

İSLAMABADDA PAKİSTAN PREZİDENTİ PƏRVİZ MÜŞƏRRƏFİN ADINDAN AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

İslamabad şəhəri,
12 aprel 2005-ci il

Pakistan İslam Respublikasının Prezidenti, Zati-aliləri Pərviz Müşərrəf!
Hörmətli cənab Baş nazir Şövkət Əziz!
Hörmətli xanımlar və cənablar!

Dost Pakistan ölkəsində olmağımdan çox məmnunam. Mən Azərbaycan xalqının qardaş Pakistan xalqına dostluq hisslərimi çatdırmaq istəyirəm. Azərbaycan və Pakistan arasında qlobal və regional məsələlər üzrə ümumi baxışlara əsaslanan sıx və səmimi münasibətlər təşəkkül tapmışdır. İki ölkə hər zaman bir-birinə yardım əli uzatmışdır. Dövlətlərimiz arasındakı əlaqələr böyük əhəmiyyət kəsb edir, dostluq və əməkdaşlığa əsaslanır.

Pakistan Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkələrdən biri olmuşdur. Hər iki ölkə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, İslam Konfransı Təşkilatı və digər təşkilatlar çərçivəsində bir-birinə siyasi və mənəvi dəstək verir. Biz ölkələrimiz arasındakı strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə qalxan münasibətlərdən qürur duyuruq.

Mən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dinc yolla həlli, Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı etdiyi təcavüzün mənfi nəticələrinin aradan qaldırılması və işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinin azad edilməsi istiqamətində Azərbaycan tərəfindən beynəlxalq səviyyədə göstərilən səylərə Pakistanın verdiyi dəstəyi yüksək qiymətləndirirəm. Eyni zamanda, Azərbaycan Pakistanın Kəşmir məsələsində tutduğu mövqeyi hər zaman dəstəkləmişdir və gələcəkdə də dəstəkləyəcəkdir. Bu qarşılıqlı dəstək xalqlarımızın və ölkələrimizin nə dərəcədə bir-birinə yaxın olduğunu bir daha nümayiş etdirir.

Mən çox şadam ki, son il ərzində biz Pakistan Prezidenti cənab Pərviz Müşərrəflə çox sıx şəxsi münasibətlər qurmuşuq. Biz onun Azərbaycana səfərini yaxşı xatırlayırıq. Olduqca səmimi, dostluq şəraitində apardığımız müzakirələr çox səmərəli və faydalı olmuşdur. Mən çox məmnunam ki, Azərbaycanın böyük nümayəndə heyəti bu gün Pakistandadır və ümid edirəm ki, bu səfərdən sonra və keçirdiyimiz görüşlərdən sonra münasibətlərimiz bütün sahələrdə daha da sıx olacaqdır.

Xalqlarımız arasındakı mədəni və dini əlaqələr bizi bir-birimizə daha da yaxınlaşdırır. Qəznəvilərin, Səlcuqilərin, Hülakülərin, Teymurun, Səfəvilərin, Nadir şahın hökmranlığı dövründə bizim tarixi oxşarlıqlarımız özünü büruzə vermişdir. Keçmiş irsimizdən bəhrələnərək, əməkdaşlığımızı uğurla davam etdiririk və onu gələcəkdə genişləndirmək əzmindəyik. Əminəm ki, son illər ərzində Pakistan-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin təsis olunması, Bakı Dövlət Universitetində urdu dili fakültəsinin açılması bu tarixi oxşarlıqları daha da inkişaf etdirəcəkdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən müəyyən edilmiş siyasi və iqtisadi xəttin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, Azərbaycan öz gələcəyinə böyük inamla baxır. Ölkəmizin rifahı naminə yorulmaz fəaliyyət göstərən Prezident Heydər Əliyevin qətiyyəti və möhkəm iradəsi sayəsində Azərbaycan regionda aparıcı ölkələrdən birinə çevrilmiş və etibarlı tərəfdaş adını qazanmışdır. İndi Azərbaycanda ən nəhəng layihələr həyata keçirilməkdədir. Avropa-Asiya nəqliyyat dəhlizini nəzərdə tutan TRASEKA proqramı, Böyük İpək yolunun bərpası, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin çəkilməsi, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi buna ən bariz nümunələrdir. Bu layihələrin həyata keçirilməsi Azərbaycan və onun tərəfdaşları üçün yeni strateji imkanlar açır. Pakistanın TRASEKA proqramına qoşulması və bu nəqliyyat dəhlizindən istifadə etməsi bizim ümumi maraqlarımıza xidmət edəcək və onları daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Mən eyni zamanda, xüsusilə qeyd etmək istəyirəm ki, Pakistanın banisi sayılan Məhəmməd Əli Cinnənin irsini və azadlığı öz şeirlərində tərənnüm edən şair Əllamə İqbalın əsərləri Azərbaycanda yaxşı tanınır və oxunur. Pakistanda Qəydi Əzəmin və Azərbaycanda Heydər Əliyevin ideyaları və məqsədləri əbədiyaşarlıqla bir-birinə bənzəyirlər. Qəydi Əzəm öz əsərlərində yazır: "Bizim məqsədimiz həm daxildə, həm də xaricdə sülh olmalıdır. Biz sülh şəraitində yaşamaq istəyirik və yaxın qonşularımızla və ümumiyyətlə, bütün dünya xalqları ilə səmimi və dost münasibətlər saxlamalıyıq". Bu kəlamlar hər bir azərbaycanlıya yaxındır. Qəydi Əzəmin adını əbədiləşdirmək məqsədi ilə biz Bakının mərkəzi küçələrindən birinə onun adını vermək qərarına gəlmişik və həmin küçənin açılışını bu yaxınlarda qeyd edəcəyik.

Hörmətli cənab Prezident!
Hörmətli Baş nazir!
Hörmətli xanımlar və cənablar!

Qardaş ölkənizə səfərim zamanı mənə göstərdiyiniz qayğı və diqqətə, xoş qonaqpərvərliyə görə Sizə dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Yaşasın Pakistan! Var olsun Azərbaycan!

İSLAMABADDA AZƏRBAYCAN-PAKİSTAN SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA BAŞ NAZİR ŞÖVKƏT ƏZİZLƏ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA NİTQ

İslamabad şəhəri,
13 aprel 2005-ci il

Cənab Baş nazir!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

İlk növbədə demək istəyirəm ki, mənim qardaş Pakistana səfərim çox uğurla keçir. Bunu deməyə əsas var. Çünki dünən və bu gün apardığımız müzakirələr iki ölkə arasındakı bir çox oxşarlıqları nümayiş etdirdi. Biz qarşılıqlı maraq doğuran bütün məsələlərdə bir-birimizi dəstəkləyirik. Baş nazirin qeyd etdiyi kimi, tərəflər Kəşmir və Dağlıq Qarabağ problemləri ilə bağlı öz dəstəyini davam etdirəcəklər.

Ölkələrimiz arasındakı siyasi münasibətlər ən yüksək səviyyədədir. Ötən il Pakistan Prezidenti Pərviz Müşərrəfin Azərbaycana uğurlu səfəri və mənim Pakistana səfərim ölkələrimiz arasındakı əməkdaşlıq istiqamətində atılmış mühüm addımlardır. Əlbəttə ki, ikitərəfli əməkdaşlığımız regional əməkdaşlığa da müsbət təsir göstərir. Pakistan və Azərbaycan regional əməkdaşlıq layihələrinin fəal iştirakçılarıdır. Biz çox şadıq ki, hazırda Pakistan Şərq-Qərb dəhlizi sayılan TRASEKA proqramına müşahidəçi qismində qoşulur. Onun regional daşınma əməliyyatlarına daha da fəal şəkildə qoşulması məqsədi ilə Azərbaycan qardaş ölkəyə bizim bütün infrastrukturumuzdan istifadə etmək imkanı yaradacaqdır.

Biz Baş nazirin xatırlatdığı bir çox məsələləri müzakirə etdik. Hesab edirəm ki, imzaladığımız sənədlər və əldə olunmuş razılaşmalar əməkdaşlığımızın daha da gücləndirilməsi üçün əlavə imkanlar yaradacaqdır. İqtisadi sahədə görüləsi işimiz çoxdur. Biz iqtisadi əlaqələrimizi siyasi münasibətlər səviyyəsində görmək istəyirik. Hesab edirəm ki, bu məqsədə nail olmaq üçün bütün imkanlar mövcuddur.

Bakı-Kəraçi birbaşa uçuşlarının açılması, vizaların rəsmiləşdirilməsinin asanlaşdırılması, hər iki ölkədə birgə Pakistan-Azərbaycan sərgilərinin təşkili bizim iş adamlarımızı daha da yaxınlaşdıracaqdır. Şübhəsiz ki, xalqlar arasındakı ünsiyyət də çox vacibdir. Düşünürəm ki, iqtisadi sahədəki əlaqələrimizin inkişaf etdirilməsi vətəndaşlarımıza bir-birini daha yaxşı tanımasına şərait yaradacaq, mövcud olan infrastruktur və imkanlar haqqında məlumatın yayılmasına xidmət edəcəkdir. Bütün bu amillər bizim tərəfdaşlıq münasibətlərimizə əlavə təkan verəcəkdir.

Səfərim zamanı göstərdikləri qonaqpərvərliyə görə Pakistan Prezidentinə, Baş nazirə, Pakistan hökumətinin üzvlərinə və bütün digər rəsmilərə öz minnətdarlığımı bildirirəm. Burada özümü həqiqətən, evdəki kimi hiss etdim. Ümid edirəm ki, səmərəli əməkdaşlığımız xalqlarımızın rifahı naminə gələcəkdə də davam edəcəkdir.

Çox sağ olun!

ŞÖVKƏT ƏZİZ: Cənab Prezident, çox sağ olun.

Hər tərəf bir sual verə bilər.

SUAL: Cənab Prezident, görüşləriniz zamanı Azərbaycanla Pakistan arasında iqtisadi-ticarət əlaqələrinin gələcək inkişaf perspektivlərini müzakirə etdinizmi?

İLHAM ƏLİYEV: Bəli, bu məsələlər müzakirə olundu. İqtisadi-ticarət məsələləri üzrə birgə hökumətlərarası komissiya öz növbəti iclasını keçirəcəkdir. Hesab edirik ki, bu komissiya hər iki ölkənin biznes nümayəndələrini istiqamətləndirərək, onları daha tez-tez görüşməyə sövq edəcəkdir. Bu komissiya mövcud olan imkanları nəzərdən keçirəcək və qiymətləndirəcəkdir. Biz tamamilə əminik ki, əgər Pakistanda istehsal olunmuş və sərfəli qiymətlə satılan yüksək keyfiyyətli mallar varsa, bizim iş adamlarımız bu fürsətdən istifadə etməlidirlər. Belə addımları atmaqla biz iqtisadiyyatımıza kömək etmiş olarıq, yeni iş yerlərinin, yeni imkanların açılmasına töhfə verə bilərik. Biz etiraf edirik ki, bugünkü iqtisadi münasibətlərin səviyyəsi siyasi münasibətlərin yüksək səviyyəsinə uyğun deyildir. Bu baxımdan biz iqtisadi-ticarət əməkdaşlığımızı davam etdirməliyik.

SUAL: Mənim sualım cənab Prezidentə və cənab Baş nazirədir. Dağlıq Qarabağ və Kəşmir problemləri ilə bağlı hər hansı həll yolları müzakirə edildimi?

İLHAM ƏLİYEV: Bu problemlər beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri, o cümlədən beynəlxalq təşkilatların qətnamələri əsasında həll olunmalıdır. Əfsuslar olsun ki, BMT-nin Kəşmir və Dağlıq Qarabağ məsələsi ilə bağlı qəbul etdiyi qətnamələr yerinə yetirilməyibdir. Apardığımız müzakirələrin bir elementi də BMT-də islahatların məhz bu aspektdə aparılmasının vacibliyi ilə bağlıdır. Əgər beynəlxalq təşkilatlar

tərəfindən qəbul edilmiş qətnamələr kağız üzərində qalırsa, icra olunmursa, bu halda onların qərarları beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən nəzərə alınmayacaqdır. Biz hesab edirik ki, bu münaqişələrin aradan qaldırılmasına olan yanaşma eyni standarta əsaslanmalıdır. Bu yanaşma beynəlxalq hüququn normaları və prinsiplərinə, o cümlədən haqq-ədalətə arxalanmalı və beynəlxalq təşkilatların qərarlarını əks etdirməlidir. Yalnız belə prinsip əsasında münaqişələrin həlli mümkün ola bilər.

ŞÖVKƏT ƏZİZ: Mən cənab Prezidentin dediyi sözlərlə tam razıyam. Pakistan hesab edir ki, bütün münaqişələr sülh yolu ilə həll olunmalıdır. Bu, Kəşmir və Dağlıq Qarabağ problemlərinə də aiddir. Onu da demək istəyirəm ki, həll variantı BMT-nin qətnamələrinə uyğun olaraq, həmin münaqişəli zonada yaşayan yerli əhalinin maraqlarını əks etdirməlidir. BMT-nin fəaliyyətinin səmərəliliyi qəbul etdiyi qətnamələrin həyata keçirildiyi təqdirdə hiss oluna bilər. Buna görə də Azərbaycan kimi, Pakistan da hesab edir ki, xalqların istəkləri nəzərə alınmalıdır və hər iki ölkəyə aid olan sərhədlərlə və işğal faktı ilə bağlı BMT-nin qətnamələri həyata keçirilməlidir.

SUAL: Müdafiə sahəsində əməkdaşlığa dair müəyyən müzakirələr aparılmışdır. Bu sahədə hansı işlər görülə bilər?

ŞÖVKƏT ƏZİZ: Bəli, dünən və bu gün müdafiə sahələrinə aid olan əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə etdik. Bu, həm təhsil kursları ola bilər, həm də avadanlığın alınması ola bilər. Bizim sıx münasibətlərimiz var və bu da təbii ki, bütün aspektləri əhatə edir, o cümlədən müdafiə sahəsini.

İLHAM ƏLİYEV: Müdafiə sahəsində əməkdaşlığımız ikitərəfli münasibətlərimizin vacib elementidir. Pakistanın bu istiqamətdə böyük nailiyyətləri və çox yaxşı imkanları var. Bu gün səhər biz ordu muzeyində olduq. Orada ən son nailiyyətlər nümayiş etdirilir. Mən Pakistanın müdafiə sənayesində olan potensialın bir daha şəxsən şahidi oldum. Azərbaycan öz müdafiə imkanlarını inkişaf etdirir. Bu, bizim ölkəmiz və ümumiyyətlə, hər bir ölkə üçün təbiidir. Əlbəttə ki, biz müdafiə sahəsindəki əməkdaşlığımızın praktiki tərəfini müzakirə etdik. Ümid edirəm ki, bu istiqamətdə bizim böyük nailiyyətlərimiz olacaqdır.

Sağ olun!

PAKİSTAN TELEVİZİYASINA MÜSAHİBƏ

İslamabad şəhəri,
13 aprel 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Pakistan İslam Respublikasında rəsmi səfərdə olarkən aprelin 13-də bu ölkənin PTV World televiziyasına müsahibə vermişdir.

APARICI: Əvvəlcə sizin hamınızı salamlayırıq. Bu gün PTV World-un studiyasındakı ali qonağımız Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevdir.

SUAL: Cənab Prezident, Pakistan televiziyasına gəldiyinizə görə Sizə minnətdarlığımızı bildiririk. Təbii ki, bu, Sizin Pakistana ilk rəsmi səfərinizdir. Ölkəmizə etdiyiniz uğurlu səfəriniz zamanı Pakistan rəhbərliyi ilə, o cümlədən Prezident Pərviz Müşərrəf ilə görüşləriniz oldu. Pakistan və Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin gələcəkdə inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə hansı əsas sahələri müəyyən etdiniz?

CAVAB: Öncə onu demək istəyirəm ki, gözəl ölkənizdə olmağımdan çox şadam. Pakistan bizim üçün qardaş ölkədir. Bizim çox gözəl münasibətlərimiz var və ikitərəfli münasibətlərə, beynəlxalq problemlərə aid bütün məsələlərdə biz bir-birimizi daim dəstəkləyirik. Biz regional səviyyədə də çox vacib rol oynayırıq. Mənim Pakistana səfərim, fikrimcə, ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılmış vacib addımdır. Ötən il Pakistan Prezidenti Pərviz Müşərrəf Azərbaycana səfər etmişdir və bizim çox məhsuldar müzakirələrimiz olmuşdur. Hazırkı səfərim ikitərəfli əlaqələrə dair aparılan müzakirələrin davamıdır. Hesab edirəm ki, Pakistanda olduğum iki gün ərzində qarşılıqlı maraq kəsb edən məsələlərin hamısı, o cümlədən siyasi, iqtisadi və mədəni münasibətlərin aspektləri müzakirə olundu. Beynəlxalq məsələlərə, dünyadakı və regionumuzdakı proseslərə aid mövqelərimiz üst-üstə düşür. Biz Dağlıq Qarabağ və Kəşmir məsələlərində bir-birimizi qətiyyətlə dəstəkləyirik. Mən deyə bilərəm ki, ölkələrimiz arasındakı münasibətlərimiz digər ölkələr üçün nümunə ola bilər.

Mənim buraya səfərim zamanı bir sıra vacib sənədlər imzalanmışdır. Bu sənədlər iqtisadi və ticari münasibətlərin daha da genişləndirilməsinə imkan yaradacaqdır. Düşünürəm ki, bu istiqamət çox vacibdir. İqtisadi əlaqələrimizin inkişafı üçün böyük potensial mövcuddur. Bir sözlə, mən səfərdən çox razıyam, Prezident, Baş nazir və digər rəsmilərlə apardığımız danışıqlardan çox məmnun qaldım. Ümid edirəm ki, bu səfərdən sonra ölkələrimiz və xalqlarımız bir-birinə daha yaxın olacaqlar.

SUAL: Cənab Prezident, Siz ticari münasibətlər haqqında danışdınız. Bu baxımdan Pakistan və Azərbaycan konkret olaraq hansı sahələrdə işbirliyi qura bilər? Bu məsələ ilə bağlı mülahizələriniz bizim üçün çox maraqlı olardı.

CAVAB: Əvvəla, onu qeyd etmək istəyirəm ki, ikitərəfli ticarət sahəsində çox böyük inkişaf potensialı var. Pakistan və Azərbaycanın iqtisadiyyatı sürətlə və uğurla inkişaf edir. Hər iki ölkədə gözəçarpan iqtisadi artım müşahidə olunur. Bu amillər ticari əlaqələrin genişləndirilməsi üçün böyük imkanlar yaradır. Hesab edirəm ki, ticarət uğurla aparıla bilər.

Biz daşınma məsələlərini də müzakirə etdik. Pakistan hazırda Şərq-Qərb dəhlizini nəzərdə tutan TRASEKA proqramına müşahidəçi qismində qoşulur. Bizim enerji sektorunda, kənd təsərrüfatı, turizm sahələrində yaxşı imkanlarımız vardır. Bakı və Kəraçi şəhərləri arasında birbaşa uçuşların açılması bu prosesi sürətləndirəcək vacib elementlərdən biri olacaqdır. Bu barədə razılıq əldə olunmuşdur. İlkin olaraq, biz həftədə iki uçuşun həyata keçirilməsinə razılıq vermişik. Ümid edirik ki, gələcəkdə onların sayı artacaqdır.

Eyni zamanda biz viza prosedurlarının asanlaşdırılması ilə bağlı fikir mübadiləsi apardıq. Vizalar daha qısa müddət ərzində açılmalıdır. Bunları nəzərə alaraq düşünürəm ki, biz iqtisadi və ticari münasibətləri daha da canlandırmalıyıq. Biz, həmçinin birgə sərgilərin təşkil olunması üzərində razılıq əldə etmişik. Bu sərgilər hər iki biznes icmasının mövcud imkanlarını nümayiş etdirəcəkdir. Hesab edirəm ki, siyasi münasibətlərin yüksək səviyyədə olması sayəsində iqtisadi sahədə də böyük nailiyyətlər əldə edə biləcəyik.

SUAL: Şübhəsiz ki, cənab Prezident, hazırkı zəmanənin əsas məsələlərindən biri də qlobal terrorizmə qarşı mübarizənin aparılmasıdır. Biz bilirik ki, Siz öz çıxışlarınızda terrorizm anlayışının müəyyən edilməsində ümumi yanaşmadan istifadə olunmasının vacibliyini qeyd etmisiniz. Sizcə, terrorizm necə müəyyən olunmalıdır?

CAVAB: Mən hesab edirəm ki, hansı ölkəyə qarşı törətdiyi cinayətlərdən asılı olmayaraq, terrorizm hallarına, terrorçulara eyni gözlə baxmaq lazımdır. Əfsuslar olsun ki, bu gün beynəlxalq yanaşmada biz bunu görmürük. Pakistan və Azərbaycan terror aktlarının qurbanı olmuşlar. Ermənistanın terrorçu təşkilatları

ölkəmizə qarşı 30-dan çox terror aktı törətmişdir və bunun nəticəsində 2 mindən çox günahsız vətəndaş qətlə yetirilmiş və minlərlə insan xəsarət almışdır. Lakin bu problemin həllində biz lazımi dəstəyi hiss etmirik. Biz beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dəstəyin verilməsini görmürük. Buna görə də biz həqiqətən inanırıq ki, əgər hər hansı bir terror aktı kimə qarşı törədilməsindən asılı olmayaraq, eyni prinsip əsasında baxılsa, belə halda biz səylərimizi səfərbər edə biləcəyik.

Bütün dünya ölkələrinin səyləri səfərbər olunmasa, biz beynəlxalq terrorizmə qarşı qətiyyətli mübarizə apara bilmərik.

Terrorçular elə bir düşməndir ki, siz onların harada gizləndiyini bilmirsiniz. Hətta, müəyyən hallarda siz bilmirsiniz ki, onların arxasında kimlər dayanır və onları ifşa etmək də çox çətindir.

Buna görə də, bütün beynəlxalq ictimaiyyətin birgə səyləri olmadan, demək olar ki, terrorizmə qarşı mübarizə aparmaq mümkün olmayacaqdır. İkili standartlara yol verilməməlidir. Ümumi və yeganə yanaşmadan istifadə olunmalıdır və biz bunun tərəfdarıyıq.

SUAL: Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı Ermənistan və Azərbaycan arasındakı vəziyyətə gəldikdə, bildirilir ki, ötən il Siz vəziyyəti təhlükəli kimi təsvir etdiniz. Sizin fikrinizcə, təhlükələr hansı sahələrdə artır və hansı sahələrdə azalır? Hazırkı durumu necə görürsünüz?

CAVAB: Vəziyyət təhlükəlidir, çünki sülh mövcud deyildir. Ermənistan ərazimizin 20 faizini işğal edib və etnik təmizləmə siyasəti aparıb. Bunun nəticəsində 1 milyon azərbaycanlı evsiz-eşiksiz qalıb. Biz bu münaqişənin aradan qaldırılması üçün beynəlxalq hüququn normalarına uyğun olaraq həll yollarını axtarırıq. Həmin normalarda deyilir ki, hər bir ölkənin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşmaq lazımdır. Ermənistan bizim ərazi bütövlüyümüzü pozub və beləliklə, beynəlxalq hüquq normalarını da kobud surətdə pozubdur. Təhlükə ondan ibarətdir ki, döyüş əməliyyatlarının dayandırılmasından və atəşkəs razılaşmasından artıq 10 il keçir, lakin heç bir nəticə yoxdur. Bu, daim davam edə bilməz. Hər il və hər ay atəşkəs rejimi vəziyyəti daha da həssas edir, çünki hələ ki, sülh yoxdur. Buna görə də bu münaqişə mümkün qədər qısa müddətdə həll olunmalıdır. Belə olmasa, bu nəinki bizim üçün, eyni zamanda bütün region üçün böyük təhlükə ola bilər. Əfsuslar olsun ki, regiondakı sabitlik və təhlükəsizlik hələ də kifayət qədər möhkəmləndirilməyibdir.

SUAL: Hazırkı vəziyyəti nəzərə alsaq, Siz hesab edirsiniz ki, bu məsələdə beynəlxalq ictimaiyyət, xüsusən də Qərb kifayət qədər dəstək verir?

CAVAB: Yox. Bu, tamamilə belə deyil. Hesab edirəm ki, bu amil münaqişənin həll olunmamış kimi qalmasının əsas səbəblərindən biridir. Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı birləşmələrinin işğal olunmuş ərazilərdən çıxarılması ilə bağlı dörd qətnaməsi var. Bu yaxınlarda Avropa Şurası tərəfindən qəbul olunmuş qətnamədə aydın şəkildə deyilir ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı təcavüz edib, etnik təmizləmə siyasəti aparıb və bunun nəticəsində 1 milyon insan evlərindən qovulub və qaçqın vəziyyətinə düşüb. Bu yaxınlarda ATƏT işğal olunmuş bölgələrə faktaraşdırıcı missiyasını göndərmişdi. Bu işin nəticəsində aydın oldu ki, 15 minə yaxın erməni qeyri-qanuni olaraq orada məskunlaşmışdır. Eyni zamanda, beynəlxalq ictimaiyyət bu tədbirlərin qarşısının alınması üçün heç bir addım atmır. Ermənistana qarşı heç bir sanksiya qoyulmayıb. Hətta heç bir tənqidi sözlər də eşidilmir. Beynəlxalq təşkilatlar və ATƏT kimi təsisatlar bizə deyirlər ki, gedin razılığa gəlin! Lakin biz necə razılığa gələ bilərik? Əgər razılıq əldə edə bilsəydik, buna çoxdan nail ola bilərdik. Biz razılığımızı yalnız o vaxt verə bilərik ki, razılıq beynəlxalq hüquqa əsaslansın.

Ermənistan beynəlxalq hüququ pozub və bu, onları heç narahat etmir, çünki onlara kifayət qədər təzyiq göstərilmir. Buna görə də biz beynəlxalq ictimaiyyətin bu məsələyə göstərdiyi bu cür diqqətdən tamamilə narazıyıq. Ona görə də vaxt keçdikcə, belə bir qənaətə gəlirik ki, biz güclənməliyik və problemi özümüz həll etməliyik.

SUAL: Güclənməliyik deyəndə Siz nəyi nəzərdə tutursunuz?

CAVAB: Hər bir sahəni nəzərdə tuturam. İqtisadi inkişafımızı nəzərdə tuturam. Bizim iqtisadiyyatımız Ermənistan iqtisadiyyatından beş dəfə böyükdür. Həyata keçirdiyimiz iqtisadi islahatlar və layihələrimiz gələn üç-dörd il ərzində ÜDM həcmini iki dəfə artırmağa imkanı verəcəkdir. İqtisadi və hərbi gücümüz, regional səviyyədə daha fəal əməkdaşlığımız, aktiv xarici siyasətimiz, beynəlxalq münasibətlərimiz Azərbaycanı regionda aparıcı ölkəyə çevirəcəkdir. Hesab edirik ki, münaqişənin nizamlanması üçün bu, yeganə yoldur, çünki on ildən artıq müddətdə aparılan danışıqlar heç bir nəticə vermir. Mən bilmirəm ki, bundan sonra biz nəyi gözləməliyik.

SUAL: Siz qeyd etdiniz ki, qaçqınlar məsələsi ciddi problem olaraq qalır. Bu problemin aradan qaldırılması sahəsində Sizə hansı həcmdə yardım göstərilir? Onların probleminin həllində daxili imkanlarınızdan nə dərəcədə istifadə edirsiniz?

CAVAB: Biz münaqişənin və sonradan atəşkəsin ilk illəri ərzində beynəlxalq humanitar təşkilatlarından və donor ölkələrdən yardımlar almışıq. Lakin, hazırda bu yardımın həcmi azalır. Bu, bizi narahat edir. Buna səbəb ondan irəli gəlir ki, münaqişə get-gedə yaddan çıxır, çünki bu, uzunmüddətli münaqişədir.

Neft resurslarımız bütün qaçqınların tələbatının ödənilməsinə imkan vermir, çünki onların sayı səkkiz milyonluq əhalidə bir milyondan çoxdur. Bu, adambaşına düşən göstəriciyə uyğun olaraq, bütün dünyada götürsək, ən yüksək həddir. Lakin biz onların həyatının asanlaşdırılması məqsədi ilə əlimizdən gələni edirik. Onlar üçün yeni evlər, yaşayış məntəqələri, məktəblər və xəstəxanalar tikilir. Hər bir qaçqına dövlət kompensasiyası və digər yardımlar verilir. Lakin əlbəttə ki, bu, kifayət deyil. Çünki bu insanlar hər şeylərini - öz mülkiyyətini, evlərini və hər şeyi - itiriblər.

SUAL: Təbii ki, Sizin Prezident Müşərrəflə görüşünüzdən və verdiyiniz bəyanatdan sonra Siz və Prezident Müşərrəf Kəşmir və Dağlıq Qarabağ haqqında danışdınız. Kəşmir və Qarabağ münaqişələrində hər hansı bir oxşarlığı görürsünüzmü? Bu cür uzunmüddətli münaqişələrin həlli sahəsində biz bir-birimizdən müəyyən şeyləri öyrənə bilərikmi?

CAVAB: Oxşarlıqların əksəriyyəti aydındır. Əvvəla, hər iki halda, Pakistanın və Azərbaycanın mövqeləri ədalətli və düzgündür. Bu birinci amildir. İkincisi, hər iki halda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının bütün qətnamələri, demək olar ki, mövqelərimizi dəstəkləyir. Buna görə də, bizim mövqelərimiz nəinki istəklərimiz və arzularımıza əsaslanır, həmçinin beynəlxalq səviyyədə tanınmış təşkilatların qərarlarına əsaslanır. Hər iki halda, biz ikili standart siyasəti ilə üzləşirik. Hər iki halda qeyri-düzgün və ədalətsiz hərəkətlərin şahidiyik və beynəlxalq ictimaiyyət onlara adekvat cavab vermir.

Artıq qeyd etdiyim kimi, Pakistan və Azərbaycan Kəşmir və Qarabağ məsələlərində bir-birini dəstəkləyir. Bu dəstək yalnız münaqişələrin oxşarlıqlarına əsaslanmır, o, həmçinin bizim tarixi, mədəni və siyasi əlaqələrimizin səviyyəsinə uyğun olaraq yaxın olmağımızla izah edilir. Biz qüdrətli olmalıyıq, bir-birimizi dəstəkləməliyik, dostlarımıza və dost ölkələrə yardım əlini uzatmalıyıq. Bunu maraqlarımızın dünyada təşviq olunması üçün etməliyik.

SUAL: Siz Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Təhlükəsizlik Şurasının tərkibini genişləndirməklə bağlı mövqeyinizi bildirdiniz. Bildiyiniz kimi bu məsələ ilə bağlı başqa bir plan da var. Bu plan Pakistan tərəfindən təqdim edilmişdir. Siz BMT-də islahatların aparılması ilə bağlı təqdim edilən digər variantları dəstəkləyəcəksinizmi? Həmin variantlarda müxtəlif ölkələrin namizədliyi vardır. Siz Təhlükəsizlik Şurasının indiki tərkibdə qalmasına üstünlük verirsiniz?

CAVAB: Hazırda biz hesab edirik ki, BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının tərkibi tarixdən irəli gələn faktdır. Bu fakt artıq tanınıb. Yeni üzvlərin qəbul edilməsi də mürəkkəb məsələdir. Yeni üzv olmaq üçün hansı meyarlar mövcuddur - ölkənin ərazisi, əhalisinin sayı, ÜDM, beynəlxalq məsələlərdəki rolu? Hazırda bu meyarları müəyyən etmək çox çətindir.

Mən eyni zamanda hesab edirəm ki, əgər bu gün dünyada bərabərlik və demokratiya ideyaları əsas götürülürsə, onda ölkələr arasında hər hansı bir ayrıseçkiliyin yaranmasına səbəb olacaq vəziyyət yaranmamalıdır. Hansı ölkələr daha vacibdir, hansılar isə o qədər də vacib deyil? Təhlükəsizlik Şurasının bugünkü tərkibi tarixmizin, keçmişimizin reallığıdır. Ona görə də bu məsələyə hər hansı bir dəyişikliyin edilməsi bir çox sual və problemlər yarada bilər. Bu, vəziyyəti asanlaşdırmayacaq, əksinə çətinləşdirəcəkdir. Buna görə də biz hesab edirik ki, hazırkı status optimaldır. Burada müzakirə etdiyimiz digər islahatlar qətnamələrin yerinə yetirilməsi ilə bağlıdır. Belə bir mexanizmlər mövcud deyildir.

Qoşunların Dağlıq Qarabağdan çıxarılması ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının dörd qətnaməsinə Ermənistan heç bir reaksiya vermir. On ildən çox vaxt keçir, lakin heç bir şey baş vermir, heç bir sanksiya və ya təzyiq tətbiq edilmir. Hətta, tənqid də eşidilmir. Onda bu qətnamələrin faydası nədədir? Qətnamələr beləliklə öz əhəmiyyətini itirir. Ona görə də güclü mexanizmlər olmalıdır ki, bunun yerinə yetirilmədiyi təqdirdə hansı sanksiyaların tətbiq olunacağı, beynəlxalq ictimaiyyətin hansı tədbirləri görəcəyi müəyyən edilsin. Qətnamələrə məhəl qoymayan, onları yerinə yetirməyən ölkələr cəzalandırılmalıdır. İlk olaraq onlara xəbərdarlıq edilməli və sonra isə, onlar beynəlxalq təşkilatlardan xaric olunmalıdır. Yalnız bu təqdirdə onlar müəyyən addımların atılması üzərində düşünməyə başlayacaqlar. İndi onların vecinə deyil. Qətnamələr onlar üçün heç bir əhəmiyyət daşımır. Bu, islahatların çox vacib elementidir və biz də Pakistan kimi bu məsələyə eyni gözlə baxırıq.

SUAL: Ölkənizin gələcəyinə gəldikdə isə, Siz Azərbaycanı Qərbə doğru, Avropa İttifaqı ilə sıx əlaqələrin qurulması və yaxud Asiyaya doğru istiqamətdə görmək istərdiniz və daha çox Asiya ölkələri ilə möhkəm münasibətlər yaratmaq fikrindəsiniz?

CAVAB: Biz dünyanın bütün ölkələri ilə möhkəm münasibətlər istəyirik. Azərbaycan gənc ölkədir. Müstəqil ölkədir. Ölkəmizin böyük potensialı var, dövlətimiz aydın siyasət yürüdür. Biz açıq qapı siyasətini

həyata keçiririk. Avratlantik strukturlarına inteqrasiya ilə bağlı siyasətimiz qətidir və bu yolda böyük nailiyyətlər əldə etmişik.

Biz Avropa Şurasının üzvüyük, Avropa İttifaqının "Yeni qonşuluq siyasəti"nə daxil edilmişik. NATO ilə "Fərdi Tərəfdaşlıq Planı" əsasında çox sıx əlaqədəyik. Eyni zamanda bizim Asiyadakı tərəfdaşlarımızla yaxşı münasibətlərimiz var. Bunlar bir-birinə mane olmur. Biz elə bir vəziyyətdə olmaq istəmirik ki, hər hansı seçim qarşısında qalaq. Biz inkişafımız üçün lazım olan, milli maraqlarımızın qorunması, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli, vətəndaşlarımızın həyatının yaxşılaşdırılması üçün işləri yerinə yetiririk. Bütün bunlar, ölkədə insanların təhlükəsizliyi, sülhün və sabitliyin qorunması, Azərbaycan üçün ən önəmli şəraitlərin yaradılması bir Prezident kimi mənim borcumdur. Bu istiqamətdə nə lazımdırsa, biz bütün işləri görəcəyik.

APARICI: Cənab Prezident, Pakistan Televiziyasının studiyasına gəldiyinizə görə Sizə çox minnətdarıq.

KİŞİNYOVDA AZƏRBAYCAN-MOLDOVA SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Kişinyov şəhəri,
21 aprel 2005-ci il

Çox sağ olun, hörmətli Vladimir Nikolayeviç!

İlk növbədə, dost və qardaş ölkəyə - Moldovaya dəvətə görə bir daha təşəkkür etmək istərdim. Biz bu səfərə böyük əhəmiyyət verir və ümid edirik ki, bu səfər, danışıqlar və əldə olunacaq razılaşmalar ölkələrimizi və xalqlarımızı daha da yaxınlaşdıracaqdır.

Sizin ötən il Azərbaycana uğurlu səfərinizi və onun gedişində ikitərəfli, regional və beynəlxalq xarakterli çox geniş əhatəli məsələlər barəsində fikir mübadiləsi aparıldığını hamımız xatırlayırıq. Həmin səfər, əslində, bütün mövcud problemlərdə mövqelərimizin nə qədər yaxın olduğunu aydın şəkildə göstərdi. Biz ikitərəfli əməkdaşlığımıza çox böyük əhəmiyyət veririk. Bu yaxınlarda Azərbaycanın Moldovada səfirliyinin açılması haqqında qərar qəbul etməyimiz buna sübut ola bilər. Düşünürəm ki, səfirlik yaxın vaxtlarda işinə başlayacaqdır. Həmçinin demək istəyirəm ki, Azərbaycan parlamentində Moldova - Azərbaycan dostluq qrupu fəaliyyət göstərir. Əminəm ki, deputatlarımız arasında əməkdaşlığa bu qrup da kömək edəcəkdir.

Siyasi münasibətlərimiz çox yüksək səviyyədədir. Regionumuzda baş verən proseslər barədə baxışlarımız uyğun gəlir, Avropaya inteqrasiya məsələlərində bir-birimizi dəstəkləyirik. Azərbaycan Avropa Birliyinin yeni qonşuluq proqramına daxil edilmişdir və Avropa Birliyi ilə münasibətlərimiz uğurla inkişaf edir. Biz bu istiqamətdə Moldovanın uğurlarına da şadıq. Başqa sözlə, strateji xəttimiz çərçivəsində yollarımız uyğun gəlir. Biz GUÖAM çərçivəsində əməkdaşlığa da böyük əhəmiyyət veririk. Şübhə etmirəm ki, GUÖAM-ın sabahkı sammiti regional işlərdə getdikcə daha böyük nüfuz qazanan bu təşkilatın fəaliyyətində yeni mərhələ olacaqdır. Bu təşkilatın yaradıldığı ilk gündən Moldova da, Azərbaycan da burada çox mühüm və fəal rol oynamışlar.

Regional əməkdaşlıq məsələləri də ölkələrimiz üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edir və bu baxımdan bizim aramızda tam qarşılıqlı anlaşma var. Deməliyəm ki, biz iqtisadi əməkdaşlığa böyük diqqət yetiririk. Hökumətlərarası komissiya var və ümidvarıq ki, bu komissiyanın, habelə müxtəlif kommersiya və biznes qurumlarının fəaliyyəti ölkələrimizin daha güclü qarşılıqlı əlaqələrinə kömək edəcəkdir. Vladimir Nikolayeviç dedi ki, Azərbaycan sərmayəçiləri Moldovada həyata keçirilən layihələrə böyük maraq göstərmişlər və bu layihələr beynəlxalq maliyyə təsisatları tərəfindən dəstəklənmişdir və gerçəkləşdirilməyə başlanmışdır.

Düşünürəm ki, bu, həm ikitərəfli əməkdaşlığın, həm də regional kooperasiyanın çox mühüm cəhətidir, habelə GUÖAM çərçivəsində əməkdaşlığın çox mühüm elementi kimi qiymətləndirilə bilər. Bizim energetika sahəsində, nəqliyyat dəhlizlərində əməkdaşlıqda çox yaxşı perspektivlərimiz var və bu istiqamətdə çox böyük iş görülür. Buna görə də Vladimir Nikolayeviçlə ötən il Bakıda başlanmış dialoqumuzu bu gün davam etdirmək, mövqelərimizin yaxınlaşdığını bir daha vurğulamaq mənim üçün çox xoş idi. Bizim aramızda heç bir fikir ayrılığı yoxdur, biz beynəlxalq aləmdə bir-birimizi dəstəkləyirik və razılığa gəlmişik ki, gələcəkdə də müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarda bir-birimizi dəstəkləyəcəyik.

Amma təəssüflər olsun ki, bizi ümumi problemlər, ümumi yaralar da birləşdirir. Söhbət Azərbaycanda və Moldovadakı təcavüzkar separatizmdən gedir. Bu, dövlətləri-mizin ərazi bütövlüyünün pozulmasına gətirib çıxarmışdır. Biz təcavüzkar separatizmdən zərər çəkən ölkələrik. Biz Moldovanın ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi, Dnestryanı bölgə probleminin nizama salınması sahəsində fəaliyyətini tamamilə dəstəkləyirik. Biz Ermənistan - Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində Azərbaycanın fəaliyyətini və mövqeyini aydın şəkildə dəstəklədikləri-nə görə Moldova Prezidentinə və hökumətinə də çox minnətdarıq. Bu münaqişələrdən insanlar zərər çəkmişlər, ölkələrimiz zərər çəkmişlər. Münaqişələrin nəticələrinə nəzər salsaq görərik ki, separatçılar heç nə qazanmayıblar. Haqq bizim tərəfimizdədir, beynəlxalq normalar bizim tərəfimizdədir, ədalət bizim tərəfimizdədir. Düşünürəm ki, məsələnin mahiyyətinin başa düşülməsinə, habelə onun tənzimlənməsi yollarına dünya ictimaiyyətinin mümkün qədər daha geniş dairəsini cəlb edərək, birgə səylərlə biz ölkələrimizin ərazi bütövlüyünün bərpasına nail olacağıq.

Mən səfərə dəvətə görə, səmimi qəbula görə şəxsən Prezident Vladimir Nikolayeviç Voroninə bir daha dərin təşəkkür etmək istəyirəm. Aramızda, həqiqətən, çox mehriban dostluq münasibətləri, səmimi münasibətlər

yaranmışdır və biz bu münasibətləri çox əziz tuturuq. Ümidvaram ki, sizin gözəl ölkənizə səfərim də ikitərəfli münasibətlərin inkişafında növbəti mərhələ olacaqdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

* * *

Sonra dövlət başçıları jurnalistlərin suallarına cavab verdilər.

SUAL: Mənim sualım cənab Əliyevədir. Moldova Azərbaycanın sərmayə qoyduğu ilk ölkədir. Əvvəla, məni maraqlandıran odur ki, bu, sadəcə olaraq, təsadüfdür, yoxsa strateji addımdır? İkincisi, terminaldan başqa, konkret olaraq, daha hansı biznes layihələri həyata keçiriləcəkdir?

İLHAM ƏLİYEV: Bu gün biz həmin məsələni müzakirə etdik və belə bir ümumi rəydə olduğumuzu bildir-dik ki, siyasi münasibətlər yüksək səviyyədə olmasa, regional əməkdaşlıq məsələlərində ümumi mövqelər olmasa, ümumi strateji xətt olmasa, əlbəttə, belə irimiqyaslı layihələri həyata keçirmək mümkün olmazdı. Yəni ikitərəfli əlaqələrimiz, regionda baş verən proseslərə vahid mövqedən yanaşmalarımız Azərbaycan sərmayəçilərinin Moldova iqtisadiyyatına arxayınca vəsait qoymaları üçün çox yaxşı baza yaratmışdır. Bu layihənin, əlbəttə, kommersiya dəyəri var, çünki belə biznes layihələrində ancaq strateji, siyasi məsələləri əsas tutmaq çətindir. Sözsüz ki, bu, çox böyük strateji əhəmiyyətə malikdir. Şübhə etmirəm ki, bu layihənin həyata keçirilməsi və bütün lazımi infrastrukturun yaradılması regionda tamam yeni şərait yaradacaq, ölkələrimiz arasında, regionun ölkələri arasında əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar açacaq, əlbəttə, iqtisadiyyatın digər sahələrində də əlaqələrimizin qaydaya düşməsinə təkan verəcəkdir.

Bu gün mən dedim ki, biz tezliklə Moldovada səfirlik açacağıq. Bu da bizi birləşdirən çox mühüm cəhətdir. Aviasiya xidmətlərinin rəhbərləri arasında saziş imzalanması da əlaqələr və qarşılıqlı gediş-gəliş üçün yaxşı imkanlar yarada bilər. Yəni bütün bunlar ümumi strateji münasibətlərimiz çərçivəsində görülən işlərdir.

SUAL: **Mənim sualım hər iki prezidentədir. Ölkələrimizin Avropa qurumlarına inteqrasiya sahəsində əməkdaşlığının perspektivləri necədir?**

VLADİMİR VORONİN: Fevralın 22-də Moldovada biz Avropa Birliyi ilə iş planı imzaladıq. Bu iş planı onun həyata keçirilməsinə aidiyyəti olan hər bir nazirlik, idarə üçün konkret tapşırıqlarda öz əksini tapmışdır. Azərbaycan Prezidenti cənab Əliyevlə strateji cəhətdən belə bir məsələdə razılığa gəldik ki, Avropaya inteqrasiyanın bu strateji vektoru bizim üçün müəyyənedicidir. Biz bu barədə GUÖAM-ın sammitində də danışacağıq. Biz belə bir məsələdə də ilkin razılığa gəldik ki, bu və ya digər problemlər, müxtəlif layihələrin həyata keçirilməsi, Avrointeqrasiya yolunda uğurlar və uğursuzluqlar barədə daim informasiya mübadiləsi aparacağıq. Biz bu məsələdə əməkdaşlıq edəcək, nail olduğumuz bütün müsbət təcrübəni bölüşəcəyik. Düşünürəm ki, bu xətt və birgə işimiz Avropa Birliyinin ölkələri tərəfindən də alqışlanacaq və dəstəklənəcəkdir. Həm də, bu cür dəstək qarşılıqlı olacaqdır. O, Avropaya inteqrasiya yolunu daha az səhvlərlə, yaxud böyük səhvlər olmadan keçməkdə, yəqin ki, bizə kömək edəcəkdir.

İLHAM ƏLİYEV: Avropaya inteqrasiya yolu ilə birlikdə getmək təklikdə getməkdən daha rahat və asan olacaqdır. Bu istiqamətdə baxışlarımız və strateji xəttimiz uyğun gəldiyinə görə, Moldova kimi, Azərbaycan da öz gələcək inkişafını Avropa, Avratlantik qurumlarına inteqrasiyada görür.

Əlbəttə ki, biz daim təcrübə mübadiləsi və məsləhətləşmələr aparacaq, Avropaya inteqrasiya üzrə birgə layihələr həyata keçirəcəyik. Zənnimcə, belə, bu yolu tez keçmək bizə daha rahat olacaqdır. Əlbəttə ki, ölkələrimizin Avropaya inteqrasiyasına mane olan məsələlərin öz həllini tapması da vacibdir. Hamıya aydındır ki, ərazi bütövlüyü bərpa edilmədən, münaqişələr nizama salınmadan bu proseslər istədiyimiz kimi və ümidvaram ki, Avropa qurumlarının da istədiyi kimi tez getməyəcəkdir. Odur ki, Moldovada Dnestryanı bölgə münaqişəsinin və Azərbaycanda Ermənistan - Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli təkcə ölkələrimizə aid olan məsələlər deyildir. Bu məsələlər həm də regional təhlükəsizlik üçün problemdir, Avropaya tam inteqrasiya yolunda problemdir. Ümidvaram ki, Avropaya inteqrasiya prosesi sürətləndikcə bu münaqişələrin beynəlxalq hüquq normaları və prinsipləri əsasında ədalətli həlli üçün daha əlverişli şərait yaranacaqdır.

KİŞİNYOVDA NİZAMİ GƏNCƏVİNİN ABİDƏSİNİN TƏNTƏNƏLİ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ NİTQ

Kişinyov şəhəri,
21 aprel 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, Moldova Respublikasına rəsmi səfərim zamanı mənə və nümayəndə heyətimizin üzvlərinə yüksək qonaqpərvərlik göstərildiyinə görə Moldova Respublikasının Prezidenti çox hörmətli Vladimir Nikolayeviçə bir daha öz minnətdarlığımı bildirmək istərdim.

Məmnunluqla vurğulamaq istəyirəm ki, sizin gözəl ölkənizə səfərim daha bir əlamətdar hadisə ilə qeyd olunur. Bildiyiniz kimi, bugünkü görüşümüzdən məqsəd Azərbaycan xalqının dahi oğlu, XII əsrin şair və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin abidəsini açmaqdır. Nizami təkcə şair, müdrik söz ustadı deyildi, həm də gözəl filosof idi. Onun əsərləri dünyanın azad fikir xəzinəsini layiqincə zənginləşdirmiş və bütün Şərq xalqlarını bəşəriyyətin firavanlığı naminə yaxşı, xeyirxah işlərə ruhlandırmışdır. Heç bir şübhə yoxdur ki, Azərbaycan xalqının böyük oğlu Nizami Gəncəvinin dahiyanə əsərləri dünya mədəniyyətinin qızıl fondunun ən parlaq nümunələrini təşkil edir və bəşəriyyətin böyük nümayəndələrinin yaratdıqları əbədiyaşar abidələr sırasında fəxri yer tutur.

Nizaminin bütün fəlsəfəsinin mərkəzində varlığın ali dəyəri, mənəvi zənginliyin və biliklərin tükənməz mənbəyi kimi insan durur. Nizami insanın cəmiyyətdə roluna öz baxışı prizmasından nəzər salaraq, antik irsi, Şərq fəlsəfəsini və Şərq poeziyasının çoxəsrlik poetik ənənələrini yaradıcılığında əks etdirə bilmişdir. Böyük sənətkarların yaratdıqlarının ümumbəşəri əhəmiyyətinin xüsusiyyətlərindən biri budur ki, onlar həyati əhəmiyyətlidir, əbədiyaşardır, çünki onların mənası gözəllik və əzəmətdədir. Bu əsərlərdə əks olunmuş ümdə arzu - insanları xoşbəxt etmək istəyi ümumbəşəri mədəniyyət inkişaf tapdıqca, dünya miqyasında sivilizasiyanın səviyyəsi yüksəldikcə açıqlanır. Nizaminin yaradıcılığı bunun aşkar təsdiqidir. Onun bəşər sivilizasiyasının inkişafındakı rolunu bütün zəmanələrin bədii və fəlsəfi təfəkküründün katalizatorları olmuş Aristotel, İbn Sina, Dante, Şekspir və Puşkin kimi dühalarla müqayisə etmək olar. Nizaminin əsil humanizm ideyalarını özündə birləşdirən fəlsəfi konsepsiyası onun ilhamlı lirikasının və qəhrəmanlıq dastanının bənzərsiz dünyasında ifadəsini tapmışdır. Məhəbbətin əbədiliyi, həyat və ölümün mənası, cəmiyyətin ideal quruluşu, kainatın böyük sirləri haqqında onun yaratdığı poemalar bu günədək Şərqdə örnək üçün meyar olaraq qalır. Dünya şöhrətli ölməz "Xəmsə"nin müəllifi olan Nizami humanizm, insan şəxsiyyətinin azadlığı ideologiyası, onun iradəsinin taleyin qaçılmaz iradəsindən və təbiətin fövqündə duran qüvvələrin hökmündən asılı olmaması kimi böyük fəlsəfi təlimlərin banilərindən biridir. O, bəşər tarixində ilk dəfə olaraq, insan qəlbinin saf və ülvi amallarının gözəl aləmini ilahiləşdirmiş, nəcib və pak məhəbbətin mükəmməl nəzəriyyəsini yaratmışdır.

Nizami bu gün də müasirimiz olaraq qalır. O, özünün ölməz humanist ideyaları ilə bəşəriyyətin işıqlı gələcəyinin qurulmasında iştirak edir. Xeyrin, ülvi olan hər bir şeyin gözəlliyinin mənəvi qüvvəsinə inamı ilə bu gün də bizimlədir. Fürsətdən istifadə edərək, Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin sözlərini misal gətirmək istəyirəm. O demişdir: "Xalq bir çox xüsusiyyətləri ilə tanınır, sayılır və dünya xalqları içərisində fərqlənir. Bu xüsusiyyətlərdən ən yüksəyi, ən böyüyü mədəniyyətdir. Məhz mədəni əlaqələr, mənəvi yaxınlıq xalqları getdikcə daha çox yaxınlaşdırır və dostluq münasibətlərini möhkəmləndirir". Hesab edirik ki, bu baxımdan Azərbaycan və Moldova təkcə siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə deyil, mədəniyyət və incəsənət sahəsində də ikitərəfli əməkdaşlığı genişləndirməlidir.

Əziz dostlar, fürsətdən istifadə edərək qonaqpərvərliyə görə, mənə və nümayəndə heyətimizə səmimi münasibətə görə, bu gün Moldova paytaxtında, Kişinyov şəhərində Azərbaycan xalqının dahi oğlu Nizami Gəncəvinin abidəsinin açılmasına görə Moldova Prezidenti hörmətli Vladimir Nikolayeviç Voroninə, Moldova hökumətinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

İkitərəfli münasibətlərimiz çox uğurla inkişaf edir. Bu gün ölkələrimiz arasında siyasi dialoq ən yüksək səviyyədədir, mühüm sazişlər imzalanmışdır, onlar ölkələrimizin gələcək inkişafını müəyyən edəcəkdir. İkitərəfli miqyasda, regional kontekstdə və regionda təhlükəsizliyin qlobal sistemi məsələlərində Moldova ilə Azərbaycanın əməkdaşlığı birinci dərəcəli əhəmiyyətə malikdir. Biz dostuq, biz müttəfiqik, bizi çox şey birləşdirir. Ona görə də bundan sonra da çalışacağıq ki, ölkələrimiz və xalqlarımız arasında əməkdaşlıq genişlənsin və həm Moldova vətəndaşlarına, həm də Azərbaycan vətəndaşlarına fayda gətirsin.

Bu imkandan istifadə edərək, sizin gözəl ölkənizdə yaşayan azərbaycanlılara xoş münasibətə görə də Moldova Prezidentinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Moldovadakı Azərbaycan diasporu çox mütəşəkkildir, iqtisadiyyatın inkişafına böyük töhfə verir, Moldova cəmiyyətinə fəal inteqrasiya olunub və əminəm ki, ikitərəfli əlaqələrimizin mühüm vəsiləsidir. Sizə məmnunluqla demək istəyirəm ki, Azərbaycanın Moldovada səfirliyinin açılması haqqında bu yaxınlarda qərar qəbul edilmişdir. Səfirlik bir müddətdən sonra açılacaqdır. Əminəm ki, bundan sonra ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər daha intensiv olacaqdır. Biz əməkdaşlığı bundan sonra da inkişaf etdirmək istəyirik. Bunun üçün yaxşı zəmin var. Ölkələrimizin iqtisadi potensialı artır, qarşılıqlı siyasi əlaqələr möhkəmlənir. Hesab edirəm ki, gələcəkdə ölkələrimiz Avropaya inteqrasiya yolu ilə, quruculuq yolu ilə, regionumuzda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması yolu ilə birlikdə gedəcəklər.

Hörmətli Vladimir Nikolayeviç, qonaqpərvərliyə görə Sizə bir daha təşəkkürümü bildirmək və Azərbaycan xalqının ən dərin hörmətini ifadə etmək, bütün Moldova vətəndaşlarına sülh və firavanlıq arzulamaq istəyirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

KİŞİNYOVDA MOLDOVA PREZİDENTİ VLADİMİR VORONİNİN ADINDAN AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL OLUNMUŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Kişinyov şəhəri,
21 aprel 2005-ci il

Əziz Vladimir Nikolayeviç!
Əziz dostlar!

Qonaqpərvərliyə görə bir daha təşəkkür etmək istəyirəm. Həqiqətən, bu gün səhər tezdən mən və nümayəndə heyətimizin üzvləri çox hərarət hiss edirik. Bu həm havada, həm görüşlərimizdə, həm ürəklərimizdə, həm də ünsiyyətimizdədir. Mən bundan çox məmnunam.

Münasibətlərimizin inkişafı sübut edir ki, uzunmüddətli perspektivdə Moldova və Azərbaycan regionda daha mühüm rol oynayacaqdır. Mən Sizinlə tam razıyam ki, bu gün, indiki vaxtda regionun gələcək dönməz inkişafının möhkəm təməli qoyulur. Azərbaycan da, Moldova da dinamik surətdə inkişaf edən ölkələrdir. Onlar Avropaya inteqrasiyaya, modernləşmə proseslərinə, təkmilləşməyə və tərəqqiyə meyillidir. İqtisadi və siyasi proseslərin, habelə regional əməkdaşlığın inkişafı çərçivəsində bizim çox böyük gələcəyimiz var.

Vladimir Nikolayeviç, fürsətdən istifadə edərək, Sizi ikinci müddətə Moldova Respublikasının Prezidenti seçilməyiniz münasibətilə təbrik etmək istəyirəm. Moldova vətəndaşlarının Sizə böyük etimad göstərməsi münasibətilə təbrik edirəm, bu etimad Prezident vəzifəsində göstərdiyiniz dörd illik fəaliyyətin nəticəsidir, siyasətinizin və konkret əməli işlərinizin nəticəsidir. Çünki insanlar sözə, vədlərə görə, şüarlara görə deyil, məhz işə görə səs verirlər. Onlar konkret işlərə görə, öz ölkəsinin xalqına xidmətə görə səs verirlər. Rəhbərin daha bir xoşbəxtliyi onun xalqın etimadını və dəstəyini hiss etməsindədir. Siz fəxr edə bilərsiniz ki, Moldova xalqı Sizə etimad göstərir və Siz bu etimadı şərəflə doğruldursunuz.

Əminəm ki, münasibətlərimizin gələcəyi çox uğurlu olacaqdır. Biz müttəfiqlik əlaqələrini bundan sonra da davam etdirəcəyik, məsələləri - həm energetika məsələlərini, həm də iqtisadi məsələləri, eləcə də ərazi bütövlüyümüzün bərpa olunması, Avropaya inteqrasiya və inkişaf məsələlərini bundan sonra da birlikdə həll edəcəyik. Bu yolda Sizə və bütün Moldova xalqına uğurlar, tərəqqi, xoşbəxtlik və əmin-amanlıq arzulayıram.

Sizin sağlığınıza!

Dostluğumuzun şərəfinə!

KİŞİNYOVDA GUÖAM ÖLKƏLƏRİ DÖVLƏT BAŞÇILARININ ZİRVƏ GÖRÜŞÜNDƏ NİTQ

Kişinyov şəhəri,
22 aprel 2005-ci il

Hörmətli cənab Sədr!
Hörmətli həmkarlar!
Xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, görüşlərimizin gözəl hazırlandığına və əla təşkil olunduğuna görə ev sahiblərinə və təşkilatçılara dərin minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Qonaqpərvərliyinə görə Moldova Prezidenti Vladimir Voroninə də şəxsən təşəkkür etmək istərdim.

Qeyd etmək istəyirəm ki, mən dünəndən Moldovadayam. Dünən mən Moldovaya rəsmi səfərə gəldim və deməliyəm ki, bu səfərin yekunlarından çox məmnunam. Bir çox mühüm sazişlər imzalandı, regional təşkilatlar çərçivəsində və Avropaya inteqrasiya prosesində ikitərəfli əsasda əməkdaşlığa yönəldilmiş strateji xəttimiz bir daha təsdiq olundu. Mən sədr funksiyasının öhdəsindən layiqincə gələn bizim tərəfi də tərifləmək istərdim. Onun fəallığından və əzmkarlığından çox şey asılıdır. İndi təşkilatımız öz inkişafının yeni mərhələsini yaşayır. Düşünürəm ki, bu, ən mühüm mərhələlərdən biridir. Təşkilatımızın dünyada rolu və yeri, habelə onun səmərəliliyi də bu gün işimizi necə səmərəli quracağımızdan asılı olacaqdır. Elə etmək lazımdır ki, təşkilatımız konkret məsələləri həll etməyə qadir olsun, GUÖAM-ın ciddi regional təşkilata çevrilməsi üçün inteqrasiya proseslərinə, ikitərəfli əsasda, çoxtərəfli əsasda əməkdaşlığa təkan versin. Zənnimcə, GUÖAM-ı həqiqətən belə sanballı regional təşkilata çevirmək arzumuz tamamilə təbiidir. Bunun üçün bütün əsaslar, obyektiv səbəblər, habelə ölkələrimizin Xəzər dənizi-Qara dəniz regionunda təhlükəsizlik tədbirlərini möhkəmlətmək üzrə əməkdaşlıq etmək, Avropaya inteqrasiya proseslərinə qoşulmaq niyyəti var.

Bizi çox şey birləşdirir. Ölkələrimiz arasında ikitərəfli əsasda ən səmimi, ən mehriban münasibətlər, qardaşlıq münasibətləri mövcuddur. Odur ki, bu münasibətləri regional və beynəlxalq əməkdaşlıq formatında da möhkəmlətmək və inkişaf etdirmək arzumuz təbiidir. Mən təşkilatımızın işində dostlarımızın - dost ölkələr olan Rumıniya və Litva prezidentlərinin də iştirak etməsindən çox məmnunam. Bu, təşkilatımızın əhəmiyyətinin və sanbalının artmasının daha bir göstəricisidir, habelə düşünürəm ki, daha geniş məkanda gələcək regional əməkdaşlıq üçün çox yaxşı zəmindir. Əminəm ki, qarşıya qoyulmuş bütün məqsədlərə çatsaq, planlarımızı həyata keçirə bilsək, şübhəsiz, GUÖAM regional planda çox mühüm rol oynayacaqdır.

Bizi həm də Avratlantik inteqrasiya prosesləri birləşdirir. Bir çox illər ərzində ölkələrimiz bu prosesləri əsas tutur və inteqrasiyaya doğru uğurla irəliləyirlər. Əlbəttə, heç kimə sirr deyil ki, birgə səylərlə inteqrasiya edilsə, bu, daha əlverişli, daha asan və tez olar. Bu məsələdə aramızda heç bir fikir ayrılığı olmadığına, ancaq ümumi yanaşma olduğuna görə, düşünürəm ki, Avropa və Avratlantik strukturlarına inteqrasiya məsələsində səylərimizi necə birləşdirmək üzərində işləmək olar. Ölkələrimizin hamısı NATO, Avropa Birliyi ilə inteqrasiya proseslərinin fəal iştirakçısıdır, antiterror koalisiyasının üzvüdür. Buna görə də bizi birləşdirən olduqca çox amillər var və biz onlardan, əlbəttə, çox səmərəli istifadə etməliyik.

Təəssüf ki, bizi heç də təkcə xoş anlar bəxş edən, bizi ruhlandıran və müstəqilliyimizi möhkəmləndirən amillər birləşdirmir, bizi ağrı-acımız da birləşdirir. Söhbət ölkələrimizin ərazilərindəki münaqişələrdən gedir. İş elə gətirmişdir ki, postsovet məkanındakı bütün münaqişələr GUÖAM ölkələrinin ərazilərində baş verir. Onların hamısının mənşəyi eynidir. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, Abxaziyadakı münaqişə, Cənubi Osetiyadakı münaqişə və Dnestryanı bölgədəki münaqişə - bütün bunlar təcavüzkar separatizmdən, ölkələrimizin ərazi bütövlüyünün pozulmasından, təcavüzkar separatçı niyyətlərin qurbanları olan milyonlarla qaçqın-köçkünü əziyyətlərə və müsibətlərə düçar etmiş siyasi etnik təmizləmələrdən yaranmışdır. Bizi bu da birləşdirir.

Ona görə də hesab edirəm ki, səylərimizi bu münaqişələrin həllində də birləşdirmək məqsədəuyğun olardı, çünki onların hamısının eyni təbiəti və eyni nizamasalma mexanizmi var. Zənnimcə, biz bu problemlərin nizama salınması üçün çox fəal işləməli və çərçivə prosesləri hazırlamalıyıq. Bu dörd çox kəskin münaqişənin həllinə vahid yanaşmaya malik ola bilməyimiz üçün həmin çərçivə proseslərini fəal əməkdaşlıq etdiyimiz təşkilatların - ATƏT-in, Avropa Birliyinin, Avropa Şurasının da təsdiqləməsi çox vacibdir. Bu münaqişələr bizə normal inkişaf etməyə imkan vermir. Bu münaqişələr Avropaya inteqrasiya proseslərini ləngidir. Başa düşürük ki, bu yük Avropaya inteqrasiyamız üzrə prosesi çətinləşdirəcəkdir. Biz ondan azad olmalıyıq. Bunu ancaq və yalnız beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həll etmək olar və lazımdır. Biz belə yanaşmaya

tərəfdarıq. Beynəlxalq hüquq bizim tərəfimizdədir. Ona görə də əminəm ki, bu münaqişələr öz həllini tapacaqdır. İstərdik ki, bu, mümkün qədər tez baş versin. Ölkələrimizə qarşı təcavüz edən separatçı qüvvələr və təcavüzkarlar da başa düşməlidirlər ki, indi dünyanın yolu tamam başqa istiqamətdədir. Dünya inteqrasiya, əməkdaşlıq, regional təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi, qloballaşma istiqamətində gedir. Belə şəraitdə problemlərin həllinə mağara psixologiyası ilə yanaşmanın heç bir gələcəyi olmayacaqdır. Zənnimcə, bu, nə qədər tez başa düşülərsə, həmin münaqişələrin ağır nəticələrindən qurtarmaq bir o qədər asan olacaqdır.

Regionumuzdakı separatizm problemlərinə beynəlxalq təşkilatların diqqətinin artmasını da müsbət addım kimi qeyd etmək istəyirəm. Avropa Şurasının bu məsələyə fəal qoşulması buna sübutdur. Bu ilin yanvarında Avropa Şurası Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə dair qətnamə qəbul etmişdir. Burada hər şey öz adları ilə dəqiq və aydın şəkildə göstərilmişdir. Yəni göstərilmişdir ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı təcavüz etmişdir, etnik təmizləmələr aparmışdır. Etnik təmizləmələr siyasəti nəticəsində bir milyon adam qaçqın və məcburi köçkünə çevrilmiş, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü pozulmuşdur.

Dünyada, o cümlədən də Avropada ölkələrin, xalqların normal yanaşı yaşamasına gözəl nümunələr var, yüksək muxtariyyət statusu vermək üçün bütün lazımi elementlər var. Azərbaycan dəfələrlə bəyan etmişdir ki, Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilərə yüksək muxtariyyət statusu verməyə hazırdır. Lakin biz ərazi bütövlüyümüzün pozulması ilə heç zaman razılaşmayacağıq. Düşünürəm ki, Avropadakı müsbət muxtariyyət təcrübəsi əsas kimi götürülməlidir. Təbii ki, bu məsələlərin həllinə vahid yanaşma olmalıdır. Biz belə ədalətsizliyə və insanın ən adi hüquqlarının və beynəlxalq hüquq normalarının çox kobudcasına pozulmasına yalnız bu halda son qoya bilərik.

Təşkilatımız kommunikasiya, nəqliyyat məsələlərində çox səmərəli əməkdaşlıq edir. Əminəm ki, bu məsələlərin əhəmiyyəti daha da artacaqdır. Əlbəttə, münasibətlərimizin tərkib hissəsi olan nəqliyyat məsələsini ölkələrimizin coğrafi mövqeyinin özü əvvəlcədən müəyyənləşdirir. Biz bu proseslərə regional əməkdaşlığın tərkib hissəsi kimi, regionumuzda dərin inteqrasiya proseslərinə təkan verəcək, habelə ölkələrimizin iqtisadi vəziyyətinə də çox ciddi təsir göstərəcək amil kimi baxırıq. Yeri gəlmişkən, bizi birləşdirən daha bir cəhət var: ölkələrimizin hamısı çox dinamik inkişaf edir. Onlarda iqtisadi artım - ümumi daxili məhsulun artımı çox yüksəkdir, iqtisadi islahatlar aparılması, azad bazar prinsiplərinin bərqərar olması sürətlə gedir. Odur ki, bu məsələnin də, əlbəttə, çox ciddi əhəmiyyəti olacaqdır. TRASEKA proqramı, beynəlxalq təşkilatların diqqətini çəkən proqramlar, habelə GUÖAM-ABŞ proqramı və onun həyata keçirilməsi dövlətlərimizə informasiya mübadiləsinin və təhlükəli cinayətlərə operativ münasibət göstərilməsinin tamamilə nadir sisteminə malik olmağa imkan verəcəkdir. Axı, nəqliyyat layihələrindən təkcə xeyir gətirən qurumlar deyil, təəssüflər olsun ki, həm də cinayətkar ünsürlər, beynəlxalq cinayətkarlıq, narkotrafik istifadə edəcəkdir. Ona görə də özümüzü bütün xoşagəlməz hallardan qorumaq üçün kompleks tədbirlər görmək lazımdır. Biz Smart Dicit GUÖAM təşəbbüsünü də dəstəkləyirik. Bu təşəbbüs elektron ticarət, teletəbabət və məsafədən təhsil sahələri də daxil olmaqla, yüksək texnologiyalar sahəsində ABŞ ilə GUÖAM ölkələri arasında daha sıx əlaqələr yaranmasına kömək etməlidir. GUÖAM ölkələri bu layihəni əməkdaşlığımızın daha da dərinləşməsi yolunda mühüm addım kimi qiymətləndirir.

Bugünkü sammit təşkilatımızın tarixinə bir sıra mühüm sənədlərin imzalanması ilə də daxil olacaqdır ki, onların da ən başlıcası, şübhəsiz, Kişinyov Bəyannaməsidir. Bu sənədlər ölkələrimizin, dövlətlərimizin demokratiya dəyərlərinə sadiqliyini, ölkəni və cəmiyyəti inkişaf etdirməyə çalışdığını bir daha təsdiqləyir, Avropa və Avratlantik inteqrasiyası istiqamətində getmək əzmində olduğumuzu göstərir. Əminəm ki, bütün xeyirxah təşəbbüslərimiz həyata keçiriləcək, təşkilatımız öz varlığını möhkəmləndirəcək və gələcək inteqrasiya proseslərinə fəal kömək edəcəkdir.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

KİŞİNYOVDA GUÖAM ÖLKƏLƏRİ DÖVLƏT BAŞÇILARININ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Kişinyov şəhəri,
22 aprel 2005-ci il

– Hörmətli xanımlar və cənablar!

Qeyd etmək istəyirəm ki, GUÖAM ölkələri dövlət başçılarının bu gün keçirilən zirvə görüşü çox uğurlu oldu. Məsələlərin çox konstruktiv müzakirəsi getdi və Kişinyov Bəyannaməsi qəbul edildi. Zənnimcə, bu, təşkilatımızın regionda mövqelərinin daha da möhkəmlənməsi yolunda çox mühüm amildir. Əminəm ki, bu zirvə görüşündən sonra regional problemlər, demokratik proseslərin inkişafı, təhlükəsizliyin möhkəmlənməsi problemləri kontekstində GUÖAM-ın rolu və yeri artacaqdır. Təşkilat çox güclü, ciddi qüvvəyə çevrilir. O, Xəzər dənizi - Qara dəniz regionunda baş verən bütün proseslərdə fəal iştirak edəcəkdir.

Şübhə yoxdur ki, təşkilatın inkişafının bu yeni mərhələsi ölkələrimizdə baş verən proseslər üçün də çox mühüm olacaqdır. Bizi çox şey birləşdirir. Avropaya inteqrasiya məsələlərinə vahid yanaşmalar, terrorizmlə mübarizəyə, regional təhlükəsizlik və Avropa təhlükəsizliyi sisteminin möhkəmləndirilməsinə vahid yanaşmalar, təcavüzkar separatizmlə mübarizəyə vahid yanaşmalar - bütün bunlar Kişinyov Bəyannaməsində öz əksini tapmışdır. Bəyannamədə əməkdaşlığımızın ruhu ifadə edilmiş, habelə meyar və prinsiplər dəqiq göstərilmişdir. Bunların əsasında əməkdaşlığı inkişaf etdirəcək, ölkələrimizdə vəziyyəti təkmilləşdirəcəyik.

Ölkələrimizin ərazilərindəki münaqişələrin həlli prinsiplərinə vahid yanaşmanın ifadə olunmasını da çox mühüm məqam hesab edirəm. Bu, çox vacibdir, çünki biz Moldova, Gürcüstan və Azərbaycandakı münaqişələrin beynəlxalq hüquq prinsipləri əsasında dincliklə həllinə nail olmaq istəyirik və bu zaman vahid, eyniləşdirilmiş yanaşma olmalıdır. Çox şadam ki, buna müvəffəq ola bildik. Əlbəttə, çalışacağıq ki, əməkdaşlığımız region üçün, ölkələrimiz üçün bütün təhlükələrin aradan qaldırılmasını mümkün etsin ki, Avropa və Avratlantik qurumlarına normal inteqrasiya edə bilək.

Zirvə görüşündə dost ölkələrin – Rumıniya və Litvanın prezidentlərinin iştirakını da çox mühüm və əlamətdar hadisə hesab edirəm. Bu, həm təşkilatımıza olan hörmətin, həm də regional əməkdaşlıq məsələlərinə münasibətin ifadəsidir. Təşkilatımız əməkdaşlıq üçün açıqdır. Hesab edirik ki, regional proseslərin gələcək inkişafı GUÖAM-ı regional miqyasda ciddi qüvvəyə çevirəcəkdir.

Fürsətdən bir daha istifadə edərək, zirvə görüşünün gözəl təşkilinə və bizə göstərilən qonaqpərvərliyə görə ev sahiblərinə – Moldova tərəfinə, şəxsən Prezident Vladimir Nikolayeviç Voroninə təşəkkür etmək istəyirəm.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

İHSAN DOĞRAMACININ ANADAN OLMASININ 90 İLLİYİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏNTƏNƏLİ YUBİLEY GECƏSİNDƏ NİTQ

Bakı şəhəri,
29 aprel 2005-ci il

Əziz İhsan bəy!

Mən Sizi Azərbaycanda bir daha ürəkdən salamlayıram və bu gözəl yubiley münasibətilə təbrik edirəm. Sizə cansağlığı, uzun ömür, bütün işlərinizdə uğurlar arzulayıram.

Siz dəfələrlə qeyd etmisiniz ki, Sizin iki vətəniniz var, onlardan biri də Azərbaycandır. Doğma vətəninizə xoş gəlmisiniz!

Siz Azərbaycanı çox sevirsiniz. Azərbaycan haqqında bütün məlumatları, Azərbaycan həqiqətlərini bütün dünyada təbliğ edirsiniz. Biz bunu çox gözəl bilirik. Xüsusilə müstəqilliyinin ilk illərində Azərbaycan informasiya blokadasında qaldığı halda Sizin səsiniz, dünya birliyinə etdiyiniz müraciətlər, əlbəttə, Azərbaycanın çətin vəziyyətdən çıxarılması üçün çox mühüm rol oynayırdı. Bu gün də Siz bütün fəaliyyətinizdə daim Azərbaycan haqqında düşünürsünüz, Azərbaycanın uğurlarına sevinirsiniz və bütün tədbirlərdə bizim ölkəmiz haqqında dolğun, ədalətli məlumatları bütün səviyyələrə çatdırırsınız. Azərbaycan da Sizi çox sevir, Azərbaycan xalqı da Sizi ürəkdən sevir. Bu münasibət, bu duyğular qarşılıqlıdır.

Bu gün İhsan Doğramacının təhsil, səhiyyə, başqa sahələrdəki fəaliyyətindən söhbət açıldı. Biz bunların hamısını bilirik. İhsan bəyin həyat və fəaliyyəti ilə yaxşı tanışıq. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, İhsan bəy böyük ictimai xadimdir. Bütün türk dünyasının ağsaqqalıdır. Bütün türk dünyası Sizi sevir və Siz bütün türk dünyasının fəxrisiniz.

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında dostluq, qardaşlıq münasibətlərinin inkişafı işində də Sizin böyük xidmətləriniz olubdur. Biz çox məmnunuq ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında ənənəvi dostluq, qardaşlıq münasibətləri günü-gündən güclənir. Bu, bizi çox sevindirir. Bizim dostluğumuz, qardaşlığımız sarsılmazdır, əbədidir.

Əziz İhsan bəy, Siz 90 yaşınızda da gəncsiniz, bizə də enerji verirsiniz. Öz fəaliyyətinizlə, öz işlərinizlə bizi də ruhlandırırsınız. Mən bilirəm ki, Siz bu gün də axtarışdasınız, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət sahələrində müxtəlif layihələr üzərində işləyirsiniz. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan gənclərinə Sizin həmişə böyük diqqətiniz olubdur, qayğınız olubdur. Rəhbərlik etdiyiniz Bilkənd Universitetində, Türkiyənin başqa təhsil ocaqlarında həmişə Azərbaycan gənclərinə, Azərbaycandan gəlmiş tələbələrə böyük diqqətlə, böyük qayğı ilə yanaşmısınız.

Eyni zamanda, biz hamımız yaxşı bilirik ki, Siz insan kimi çox gözəl insansınız. İnsan siyasətdə, hansısa sahədə istedadlı olur, böyük uğurlar qazanır. Amma bu, heç də o demək deyil ki, bu və ya digər adamda insani keyfiyyətlər də o səviyyədədir. Siz isə insana xas olan bütün ən müsbət xüsusiyyətləri özünüzdə təcəssüm etdirirsiniz. Sizin dostluğa münasibətiniz bizə çox yaxşı məlumdur. Uzun illər atam Heydər Əliyevlə Sizi çox mehriban, səmimi dostluq telləri bağlayırdı və bizim üçün, Sizdən sonra gələn nəsillər üçün bu dostluq bir nümunə idi, bir örnək idi. Əsil mənada dostluq rəmzi idi. Mən bu dostluğun canlı şahidi idim və görürdüm ki, Sizinlə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev arasında nə dərəcədə səmimi münasibətlər var idi. Siz bütün məsələləri müzakirə edirdiniz. Bu, bizim üçün çox böyük məktəb olmuşdur. Mən də çox şadam ki, o görüşlərin bəzilərində iştirak etmişəm.

Onu da xatırlayıram ki, Heydər Əliyev üçün çətin dövrdə Siz daim onun yanında olmusunuz. 1999-cu ildə Klivlend şəhərində Heydər Əliyevin üzərində cərrahiyyə əməliyyatı aparılanda Siz bundan xəbər tutub dərhal öz dostunuzun yanına gəldiniz. Türkiyədən Amerikaya uçdunuz və Heydər Əliyevin ad günündə - 1999-cu ilin may ayının 10-da onunla bərabər idiniz. Biz o günləri heç vaxt unutmayacağıq. Bu, əsil dostluq rəmzi idi, əsil qardaşlığın təzahürü idi.

Bizim hamımız üçün ən çətin anlarda - 2003-cü ilin dekabrında da Siz bizimlə bərabər idiniz. Bakıya dostunuzla vidalaşmağa gəlmişdiniz. O faciə Sizin də faciəniz idi, o itki Sizin də itkiniz idi. Bütün bunlar onu bir daha göstərir ki, Siz fenomenal insansınız. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan xalqı Sizi ürəkdən sevir və təsadüfi deyil ki, Sizin 90 illik yubileyiniz Azərbaycanda qeyd edilir.

Sİz dünyada çox məşhur adamsınız və müxtəlif ölkələrin ən yüksək mükafatlarını, ordenlərini almısınız. O cümlədən 2000-ci ildə Azərbaycan dövlətinin o vaxtkı ən ali mükafatı olan "İstiqlal" ordeni ilə təltif olunmusunuz. Bu günlərdə qəbul edilmiş qanuna əsasən Azərbaycanın ən yüksək mükafatı, ən ali ordeni

"Heydər Əliyev" ordeni təsis edilmişdir. Həmin orden hazırda Azərbaycan dövlətinin ən ali mükafatıdır və xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin adını, Sizin dostunuzun adını daşıyır.

Mən bu gün imzaladığım Sərəncamla Sizi "Heydər Əliyev" ordeni ilə təltif etmişəm. Sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm, cansağlığı, uğurlar arzulayıram.

VARŞAVADA AVROPA ŞURASININ ÜZVÜ OLAN ÖLKƏLƏRİN DÖVLƏT VƏ HÖKUMƏT BAŞÇILARININ ÜÇÜNCÜ ZİRVƏ GÖRÜŞÜNDƏ ÇIXIŞ

Varşava şəhəri,
16 may 2005-ci il

Hörmətli cənab Sədr!
Xanımlar və cənablar!

Öncə, bu sammitin yüksək səviyyədə təşkil olunmasına və bizə göstərilmiş qonaqpərvərliyə görə Polşanın rəhbərliyinə minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Əlamətdar haldır ki, belə bir tədbir son on beş il ərzində fundamental demokratik dəyişiklikləri yaşamış regionun əsas ölkəsi sayılan Polşada keçirilir və bu ölkə hazırda ümumi Avropanın ayrılmaz bir hissəsinə çevrilmişdir.

On beş il bundan əvvəl Azərbaycan da ayrı bir sistemdə yaşamışdır. Son illər ərzində siyasi və iqtisadi islahatlar yolunda həyata keçirdiyimiz siyasət aşağıdakı sahələr üzrə bir çox nailiyyətlərin əldə olunmasını mümkün etmişdir: siyasi və iqtisadi dəyişikliklər, cəmiyyətimizin müasirləşməsi, demokratiyanın inkişaf etdirilməsi, insan hüquqlarının qorunması, söz azadlığı və plüralizm. Bu baxımdan, qazandığımız nailiyyətlərdə Avropa Şurasının oynadığı rol yüksək olmuşdur.

2001-ci ildə Avropa Şurasına qəbul olunduqdan sonra Azərbaycanın demokratik inkişafında gözəçarpan dəyişikliklər baş vermişdir. Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv olduqdan sonra üzərimizə götürdüyümüz bütün öhdəliklər yerinə yetirilməkdədir. Ölkəmizdə qəbul edilmiş yeni qanunlar, yeni qanunvericilik Avropa standartlarına və dəyərlərinə uyğundur. Apardığımız siyasi və iqtisadi islahatlar siyasəti iqtisadiyyatımızın inkişaf etdirilməsi üçün imkanlar yaratmışdır. Bizim çox yaxşı iqtisadi göstəricilərimiz var. Lakin biz onu da başa düşürük ki, demokratik cəmiyyət qurmadan bu yolda uğur qazana bilmərik. Yəni vətəndaşlarımız üçün demokratik proseslərdən yararlanmaq üçün eyni imkanların təmin olunmasına nail ola bilməyəcəyik.

Ölkəmiz Avropaya inteqrasiya prosesinə tam sadiqdir. Biz Avropa İttifaqının Yeni qonşuluq siyasətinə daxil olmağımızdan çox şadıq və bu siyasətin inkişaf etdirilməsi istiqamətində Avropa İttifaqı ilə sıx əməkdaşlıq etmək əzmindəyik. Azərbaycanın Avropaya inteqrasiya olunması ölkəmizə bir çox üstünlüklər verir. Lakin biz onu da başa düşürük ki, regionumuzda sülh və sabitlik olmadan tam inteqrasiya çox çətin olacaqdır. Əfsuslar olsun ki, Cənubi Qafqaz regionunda sülh təhlükə altındadır.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi böyük sayda insan tələfatına səbəb olmuşdur və bu münaqişənin nəticəsində bu gün Azərbaycan ərazisinin 20 faizi işğal altındadır. Bir milyondan çox azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində yaşayır. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü pozulmuşdur. Həmçinin Avropa Şurasının ən başlıca prinsiplərindən biri - insan hüquqlarının qorunması prinsipi pozulmuşdur. Bir milyondan çox azərbaycanlı qaçqın-köçkünün insan hüquqları kobudcasına pozulmuşdur. Avropa Şurasının bu məsələyə dair mövqeyi bizdə böyük ümidlər yaradır. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının yanvar ayında qəbul etdiyi qətnamə bu münaqişənin artıq qeyd etdiyim əsas nəticələrini aydın şəkildə əks etdirir. Ona görə də biz hesab edirik ki, bu qətnamənin yerinə yetirilməsi münaqişənin dinc yolla həllinə gətirə bilər və regionda davamlı sülhün bərqərar olunmasına zəmin yaradar.

Münaqişənin həlli ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyi hər zaman beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə əsaslanıbdır. Yəni, hər bir ölkənin ərazi bütövlüyü toxunulmazdır və əgər o pozulubsa, bərpa olunmalıdır. Təbii ki, XXI əsrdə biz Avropa Şurasına üzv olan bir ölkənin digər üzv ölkənin ərazisini işğal altında saxlaması faktını qəbul edə bilmərik. Biz öz torpaqlarımızın qaytarılmasını, ərazi bütövlüyümüzün bərpasını tələb edirik.

Biz kompromislərə də hazırıq. Hesab edirik ki, uzun illər ərzində Azərbaycan tərəfindən Dağlıq Qarabağ ermənilərinə mümkün olan ən yüksək muxtariyyət statusunun verilməsi təklifi kifayət qədər ciddi güzəştdir. Bununla yanaşı, biz həmin regionda yaşayan hər kəsin təhlükəsizliyinə zəmanət veririk. Bu təklif hərtərəfli nizamlanma üçün çox vacib element kimi hesab edilə bilər. Lakin eyni zamanda, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ üzərindəki suverenliyi kompromis mövzusu ola bilməz. Biz ərazi bütövlüyümüz ilə bağlı heç bir güzəştə gedə bilmərik. Biz bütün dünya ölkələrinin ərazi bütövlüyünə hörmətlə yanaşırıq və əlbəttə ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə də hörmətlə yanaşılmasını istəyirik.

Hesab edirəm ki, beynəlxalq ictimaiyyətin bu məsələyə diqqəti münaqişənin həllinə nail olmaqda bizə yardımçı olacaqdır. Biz prezidentlər və xarici işlər nazirləri səviyyəsində aparılan sülh danışıqlarını faydalı hesab edirik. Azərbaycan münaqişənin dinc yolla aradan qaldırılmasına sadiqdir. Bizim fikrimizcə, bütün müvafiq təşkilatlar, yəni münaqişənin həlli ilə bağlı səlahiyyətli olan ATƏT-in Minsk qrupu, Avropa Şurası və

Avropa İttifaqı bu cür vacib məsələyə daha böyük diqqət yetirə bilər. Bu münaqişə yaşadığımız regionda sabitlik və inkişafa böyük təhlükədir və bizim Avropaya inteqrasiya yolumuzda olan əsas maneədir.

Mən bu tədbirin lazımi səviyyədə təşkil olunmasına görə Polşanın hakimiyyət orqanlarına bir daha minnətdarlığımı bildirirəm və qeyd etmək istəyirəm ki, biz Avropa Şurası ilə münasibətlərimizi və əməkdaşlığımızı çox yüksək qiymətləndiririk və bu təşkilata qəbul olunduqdan etibarən üzərimizə götürdüyümüz bütün öhdəliklərin tam yerinə yetirilməsini davam etdirəcəyik.

Çox sağ olun.

AZƏRBAYCAN-QAZAXISTAN SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Bakı şəhəri,
24 may 2005-ci il

– Hörmətli cənab Prezident!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Bu gün biz Azərbaycan xalqının böyük dostu, Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Abişeviç Nazarbayevi qəbul edirik. Deməliyəm ki, biz bir-birimizə çox böyük qardaşlıq hissləri bəsləyirik. Ölkələrimiz arasında tarixən çox yaxın münasibətlər, dostluq, qardaşlıq münasibətləri mövcud olmuşdur. Çox xoşdur ki, bu münasibətlər indi də inkişaf edir və yeni məna ilə dolğunlaşır.

Nursultan Abişeviçi Azərbaycan xalqının lideri Heydər Əlirza oğlu Əliyevlə böyük şəxsi dostluq telləri bağlayırdı. Bir çox illər, onilliklər ərzində onlar birlikdə çox fəal işləmişlər. Onlar müstəqil ölkələrə - Qazaxıstana və Azərbaycana rəhbərlik etməyə başladıqda da xalqlarımızı daha da yaxınlaşdırmaq, daha böyük inteqrasiyaya və münasibətlərin daha yüksək səviyyəsinə nail olmaq üçün çox sıx qarşılıqlı fəaliyyət göstərirdilər və məqsədlərinə də çatdılar.

Ölkələrimiz arasında münasibətlərin bugünkü səviyyəsi müstəqil dövlətlərimizin prezidentləri vəzifəsində onların onillik birgə fəaliyyətinin nəticəsidir. Mənə çox xoşdur ki, bu ənənələr saxlanılmışdır və davam edir. Qazaxıstana ötənilki rəsmi səfərimi böyük səmimiyyətlə xatırlayıram. Aparılmış danışıqlar və imzalanmış sənədlər sübut edir ki, əlaqələrimiz möhkəmlənir.

Qazaxıstan Prezidentinin Azərbaycana bugünkü səfərinin də çox böyük əhəmiyyəti var. Biz tərəfdaş ölkələrik, qardaşıq. Biz regionda bu gün mühüm rol oynayan və gələcəkdə getdikcə daha mühüm rol oynayacaq ölkələrik. Regionumuzda baş verən proseslər də xeyli dərəcədə qarşılıqlı fəaliyyətimizin səviyyəsindən, əməkdaşlığımızın səviyyəsindən asılı olacaqdır.

Bu gün biz siyasi əməkdaşlığın ən yüksək səviyyəsinə malikik, iqtisadi əlaqələri də genişləndirmək istəyirik. Əmtəə dövriyyəsi artımının çox böyük olması və faiz nisbəti ilə çox kəskin şəkildə artması ilə yanaşı, hesab edirik ki, bu əməkdaşlığı genişləndirmək üçün çox böyük potensial var. Bu məsələlər, habelə regional siyasət, ikitərəfli münasibətlər, Xəzər üzrə əməkdaşlıq məsələləri bugünkü təkbətək danışıqlarımızın və görüşlərimizin diqqət mərkəzində olmuşdur.

Biz bir daha əmin olduq ki, ölkələrimiz arasında qarşılıqlı əlaqələrin səviyyəsi çox yüksəkdir. Qazaxıstan və Azərbaycan, yəqin, elə ölkələrdir ki, onlar qonşuların, dost, qardaş dövlətlərin necə əmək-daşlıq etməli olduqlarına nümunə ola bilərlər. Bu əməkdaşlıq dərin tarixi köklərə, ənənələrə əsaslanır, habelə dövlətlərimizin təşəkkülü və möhkəmlənməsi, regionun iqtisadi cəhətdən güclü, siyasi cəhətdən fəal ölkələrinə çevrilməsi ilə şərtlənən bugünkü məna ilə dolğunlaşmışdır. Zənnimcə, ölkələrimizin bu istiqamətdə - həm regional işlərdə, həm ikitərəfli əsasda, həm də beynəlxalq təşkilatlarda əməkdaşlıq çərçivəsində birgə fəaliyyətinin istər ölkələrin daxilində proseslərin inkişafı üçün, istərsə də regional siyasət, əməkdaşlıq və regional təhlükəsizlik məsələləri üçün çox böyük əhəmiyyəti olacaqdır.

Dəvətimizi qəbul edib ölkəmizə səfərə gəldiyinə görə hörmətli Nursultan Abişeviçə böyük təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Həm də çox xoşdur ki, bu səfər Azərbaycanda tarixi hadisə ərəfəsində - Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin istifadəyə verilməsi ərəfəsində keçir. Sabah biz bu tarixi hadisədə birlikdə iştirak edəcəyik. Mənə çox xoşdur ki, Qazaxıstan Prezidenti bu bayramda qonaqlarımız arasında olacaqdır. Qazaxıstan Prezidentinə, bütün dost və qardaş qazax xalqına bir daha sülh, firavanlıq, tərəqqi arzulamaq istəyirəm və ümidvaram ki, əlaqələrimiz bundan sonra da belə fəal surətdə möhkəmlənəcəkdir.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

QAZAXISTAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL OLUNMUŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Bakı şəhəri,
24 may 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident!
Hörmətli qonaqlar!
Əziz dostlar!

Dost, qardaş Qazaxıstanın Prezidenti Nursultan Abişeviç Nazarbayevi Azərbaycanda salamlamaqdan böyük məmnunluq duyuruq. Ölkələrimizi ümumi tarix, ümumi köklər bağlayır, bizi uzun illərdən bəri birgə həyat bağlayır. Çox dəyərli haldır ki, indi, Qazaxıstanın və Azərbaycanın müstəqil dövlətlər kimi fəal inkişaf etdiyi dövrdə xalqlarımız arasındakı ənənəvi dostluq əlaqələri saxlanır, möhkəmlənir və yeni forma alır.

Ölkələrimiz öz aralarında güclü qarşılıqlı əlaqə saxlayır, çox yüksək səviyyəli siyasi münasibətlərə malikdir, beynəlxalq təşkilatlarda bir-birini daim dəstəkləyir, bir-birinin mövqeyinə həmişə səs verirlər. Əlbəttə, bütün bunlar iqtisadi, humanitar müstəvidə, qalan bütün sahələrdə hərtərəfli münasibətlərin inkişafına çox əlverişli zəmin yaradır.

Prezidentlərin, hökumət rəhbərlərinin, nazirlərin, deputatların, ictimai xadimlərin tez-tez keçirilən görüşləri də ölkələrimiz və xalqlarımız arasında daha sıx münasibətlər yaradılmasına yönəldilmişdir. Biz bu münasibətləri çox qiymətləndiririk, Qazaxıstanın dəstəyini çox dəyərləndiririk. Biz Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi məsələsində bu dəstəyi həmişə duymuşuq və duyuruq. İqtisadi əlaqələrimizi çox qiymətləndiririk. Əlbəttə, bundan sonra da çalışacağıq ki, ölkələrimiz arasında strateji münasibətlər möhkəmlənsin, Qazaxıstan və Azərbaycan regional əməkdaşlığın, nəqliyyat münasibətlərinin inkişafında və ümumən regionun iqtisadi inkişafında gələcəkdə də mühüm rol oynasınlar.

Bu gün görüşümüz əsnasında dedim ki, bu qardaşlıq, dostluq münasibətlərinin əsasını xalqlarımızın iki lideri — Qazaxıstanın lideri Nursultan Nazarbayev və Azərbaycanın lideri Heydər Əliyev qoymuşlar. Münasibətlərimizin belə müstəvidə bugünkü inkişafını əsasən onların müdrikliyi, uzaqgörənliyi, siyasi təcrübəsi, habelə ölkələrimizin xalqları tərəfindən dəstək verilməsi öncədən müəyyənləşdirmişdir. İndi Azərbaycanda bu ənənələr davam etdirilir. Heydər Əliyev siyasəti davam edir və əlbəttə, yeni meyllərlə, cəmiyyətin və ölkəmizin yeni tələbləri ilə təzə formalar alır. Biz bu münasibətlərə - ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinə tərəfdarıq. Bu münasibətləri əməli işlərlə çox şey dolğunlaşdırır. Karbohidrogen ehtiyatlarının nəqli sahəsində münasibətlərimiz, Şərq-Qərb dəhlizi, TRASEKA proqramı çərçivəsində münasibətlər, özəl qurumlarımızın daha fəal əməkdaşlığı bu qəbildəndir. Təsadüfi deyil ki, əmtəə dövriyyəsinin müşahidə etdiyimiz artımı potensialımıza cavab verməsə də, onun artım sürəti xeyli böyükdür və ölkələrimiz arasında əmtəə dövriyyəsinin iki dəfə, bəlkə də, üç dəfə artacağına ümid bəsləyirik.

Bir neçə ildən sonra Qazaxıstan və Azərbaycan karbohidrogen ehtiyatlarının çıxarılması səviyyəsinə görə neftin çox mühüm hasilatçısı olan ölkələrə çevriləcəklər. Bu, üzərimizə həm də böyük məsuliyyət qoyur. Bu, yaxşı perspektivlər açır. Qarşılıqlı yardımın, dəstəyin və əməkdaşlığın belə bir səviyyəsində əsla şübhə etmirəm ki, biz nəzərdə tutulmuş bütün planları reallaşdıracağıq.

Biz siyasi və iqtisadi islahatların aparılması işində Qazaxıstanın uğurlarına çox sevinirik. Qazaxıstanın indiyədək apardığı islahatlar öz həyatiliyini əyani surətdə nümayiş etdirdi, Qazaxıstan rəhbərliyinin xəttinin düzgünlüyünü əməli surətdə göstərdi və bu bizi çox sevindirir.

Mən Azərbaycan xalqının böyük dostu Nursultan Abişeviç Nazarbayevi Azərbaycanda səmimi qəlbdən salamlamaq istəyirəm. Qazaxıstan Prezidentinin sağlığına, qardaş Qazaxıstan xalqının tərəqqisi, firavanlığı şərəfinə badə qaldırmağı təklif edirəm.

HEYDƏR ƏLİYEV ADINA BAKI-TBİLİSİ-CEYHAN ƏSAS NEFT İXRAC BORU KƏMƏRİNİN AZƏRBAYCAN HİSSƏSİNİN İSTİFADƏYƏ VERİLMƏSİ MÜNASİBƏTİLƏ "GÜLÜSTAN" SARAYINDA TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ ZİYAFƏTDƏ NİTQ

Bakı şəhəri,
25 may 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident Əhməd Necdət Sezər!

Hörmətli qonaqlar!

Əziz xanımlar və cənablar!

Mən sizin hamınızı bir daha ürəkdən salamlayır, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin istismara verilməsi münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Bu gün çox əlamətdar bir gündür, tarixi bir gündür. Mən əminəm ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri bizə imkan verəcək ki, bölgədə iqtisadi inkişaf daha da sürətlə getsin, təhlükəsizlik sistemi daha da möhkəmlənsin. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin fəaliyyəti bölgədə gedən əməkdaşlıq meyllərinə güclü təkan verəcəkdir. Əminəm ki, bölgədə yaşayan xalqlar bundan sonra bir-bir ilə daha sıx əməkdaşlıq edəcəklər. İqtisadi inkişaf daha geniş vüsət alacaqdır. Azərbaycanın, Azərbaycan xalqının gələcəyi üçün, rifahı üçün Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin müstəsna rolu vardır. O, bizim iqtisadi müstəqilliyimizi daha da gücləndirəcəkdir. Hər bir ölkə üçün onun iqtisadi müstəqilliyi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Biz istəyirik ki, Azərbaycan daha da güclənsin, öz iqtisadi potensialını möhkəmləndirsin və zəngin, qüdrətli dövlətə çevrilsin. Bu bizim dövlət müstəqilliyimizin möhkəmlənməsinə də çox gözəl töhfə verəcəkdir. Dövlət müstəqilliyimiz bizim ən böyük sərvətimizdir. Uzun illər, əsrlər boyu Azərbaycan xalqı bu müstəqillikdən məhrum idi. Bizim böyük xoşbəxtliyimiz ondadır ki, bu gün Azərbaycan müstəqil dövlət kimi dünya birliyinə inteqrasiya edir, dünyada özünə layiq yerini tuta bilibdir. Biz bundan sonra da çalışacağıq ki, müstəqilliyimizi möhkəmləndirək və gücləndirək.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri nadir bir layihədir. Burada üç qonşu, dost, qardaş ölkə dünyanın aparıcı dövləti Amerika Birləşmiş Ştatlarının dəstəyi ilə, dünyanın aparıcı enerji şirkətlərindən olan BP şirkətinin rəhbərliyi ilə, tanınmış beynəlxalq neft şirkətlərinin iştirakı, beynəlxalq maliyyə qurumlarının dəstəyi ilə, birgə səylərlə üç dənizi bu kəmərlə birləşdirərək əfsanəni həqiqətə, reallığa çevirdi.

Bu nadir layihə bizim xalqlarımızın gələcəyinə xidmət edəcək, Türkiyədə, Azərbaycanda, Gürcüstanda gedən iqtisadi proseslərə güclü təsir göstərəcəkdir.

Mən şübhə etmirəm ki, bizim xalqlarımız bu layihədən səmərəli istifadə edəcəklər və onların gələcəyi daha da yaxşı olacaqdır.

Bu gün biz gözəl mərasim keçirdik, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərini istismara verdik. Bu gün biz bu tarixi yazdıq. Bu gün xalqımızın ümummilli lideri, bu layihənin memarı və təşəbbüskarı Heydər Əliyevin xatirəsi də yad edildi. Onun xidmətləri haqqında söhbət açıldı. Hamımız çox yaxşı bilirik ki, Heydər Əliyevin qətiyyəti, müdrikliyi, cəsarəti, uzaqgörənliyi imkan verdi ki, biz bu gün bu tarixi məqamı yaşayırıq. Azərbaycan bu gün müstəqil dövlət kimi öz mövqelərini bölgədə möhkəmləndirir və gələcəyə böyük inamla baxır.

Mən bu gün bu badəni Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri layihəsinin həyata keçirilməsində iştirak edən bütün insanların şərəfinə, bütün şirkətlərin şərəfinə qaldırmaq istəyirəm.

Bizi dəstəkləyən, daim bizim yanımızda olan dövlətlərin xalqlarına öz minnətdarlığımı bildirir və onların şərəfinə badə qaldırmaq istəyirəm.

Türkiyə, Gürcüstan, Azərbaycan xalqlarının şərəfinə badə qaldırmaq istəyirəm.

Bizim birliyimizin şərəfinə, bizim gələcəyimizin şərəfinə, sülhün, əmin-amanlığın, tərəqqinin şərəfinə!

Sağ olun, Sizin şərəfinizə!

HEYDƏR ƏLİYEV ADINA BAKI-TBİLİSİ-CEYHAN ƏSAS İXRAC BORU KƏMƏRİNİN AZƏRBAYCAN HİSSƏSİNİN İSTİFADƏYƏ VERİLMƏSİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏNTƏNƏLİ MƏRASİMDƏ NİTQ

Bakı şəhəri,
26 may 2005-ci il

Hörmətli xanımlar və cənablar!
Əziz qonaqlar!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram və bu gözəl bayram münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Bu gün tarixi bir gündür. Bu gün Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin istismara verilməsi münasibətilə Bakıda gözəl bir mərasim keçirilir. Mərasimdə iştirak etmək üçün Bakıya gəlmiş bütün yüksək qonaqları səmimi qəlbdən salamlayıram. Bizimlə bərabər bu mərasimdə Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Əhməd Necdət Sezər iştirak edir. Gürcüstanın Prezidenti Mixail Saakaşvili iştirak edir. Qazaxıstanın Prezidenti Nursultan Nazarbayev iştirak edir. Əlahəzrət York hersoqu iştirak edir. Amerika Birləşmiş Ştatlarının energetika naziri cənab Bodman iştirak edir. Avropa Komissiyasının enerji məsələləri üzrə komissarı cənab Pibalqs iştirak edir. bp şirkətinin prezidenti lord Braun da bu gün bizim qonağımızdır.

Mən çox şadam ki, bu tarixi gündə biz hamımız birlikdə Bakıda yığışmışıq, bu gözəl bayramı birlikdə qeyd edirik. 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsinin imzalanması ilə Azərbaycanda Heydər Əliyevin neft strategiyasının icra olunması başladı. 1994-cü il bizim hamımızın xatirindədir. O ağır, çətin şəraitdə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi, müdrikliyi, qətiyyəti nəticəsində bu müqavilə imzalandı və Azərbaycan öz neft-qaz yataqlarını xarici şirkətlərlə birlikdə istismar etməyə başladı.

O vaxtdan 10 ildən çox zaman keçir. Bu illər ərzində qarşıda duran bütün vəzifələr öz həllini tapdı, Azərbaycan Xəzər dənizinin özünə məxsus olan sektorunda xarici şirkətlərlə çox səmərəli işbirliyi, əməkdaşlıq qura bildi. Azərbaycana böyük həcmdə sərmayə gəldi, Azərbaycanın neft-qaz sektoruna milyardlarla dollar sərmayə yatırıldı. Bu illər ərzində ölkədə gedən proseslər, iqtisadi islahatlar, inkişaf onu göstərdi ki, Azərbaycan 1994-cü ildə düzgün seçim etmişdir. Çox böyük təzyiqlər olmasına, süni maneələr yaradılmasına baxmayaraq, bizi bu yoldan heç kim və heç nə döndərə bilmədi. Heydər Əliyevin neft strategiyası Azərbaycana böyük uğurlar gətirdi. Azərbaycanın iqtisadiyyatının bütün sektorları inkişaf etməyə başladı. Azərbaycanda aparılmış iqtisadi islahatlar nəticəsində bu gün ölkəmizin həm neft sektoru, həm də qeyri-neft sektoru uğurla inkişaf edir. Ölkəmiz son 10 ildə öz iqtisadi potensialını gücləndirərək, hər il təxminən 10 faiz səviyyəsində iqtisadi artıma nail ola bildi. 2005-ci ilin ilk dörd ayında Azərbaycanda sənaye istehsalı 15 faiz, ümumi daxili məhsul 14 faiz artmışdır. Bu ilin sonuna qədər Azərbaycanda ÜDM ən azı 18 faiz artacaqdır ki, bu da Beynəlxalq Valyuta Fondunun verdiyi bəyanata görə dünyada ən yüksək göstəricidir.

Neft amilindən məharətlə istifadə edərək, iqtisadiyyatımızı şaxələndirir, qeyri-neft sektoruna böyük diqqət göstəririk. Keçən il qəbul edilmiş regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramı da uğurla icra edilir. Böyük qürur hissi ilə deyə bilərəm ki, son ilyarım ərzində görülmüş tədbirlər nəticəsində Azərbaycanda iki yüz mindən artıq yeni iş yeri açılmış, onların tam əksəriyyəti qeyri-neft sektorunda yaradılmışdır. Yoxsulluğun səviyyəsi son ilyarım ərzində 9 faiz aşağı düşmüşdür və biz qarşımıza vəzifə qoymuşuq ki, Azərbaycanda yoxsulluq tamamilə aradan götürülsün. Əminəm ki, biz buna nail olacağıq.

Bütün bu işləri görmək üçün, əlbəttə ki, möhkəm iradə lazım idi, müdriklik lazım idi. İqtisadi və siyasi islahatlar aparmaq lazım idi. Amma onu da bilirik ki, həlledici rolu neft amili, "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması oynamışdır. Həmin müqavilə, ondan sonrakı dövr ərzində görülən işlər Azərbaycanın inkişafına böyük təkan vermişdir və biz bunu bu gün də hiss edirik.

Ölkəmiz yeniləşir, müasirləşir, inkişaf edir və əminəm ki, yaxın zamanlarda Azərbaycan iqtisadi cəhətdən çox qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir.

Nefti hasil etmək, əlbəttə ki, bizim problemlərimizin hamısının həlli demək deyildir. Nefti nəql etmək lazımdır. Çünki Azərbaycanın coğrafi vəziyyəti belədir ki, bizim dünya bazarlarına birbaşa çıxışımız yoxdur. Bunu etmək üçün neft kəmərləri lazım idi və bu istiqamətdə də ardıcıl siyasət aparılmışdır. Azərbaycan çoxvariantlı neft kəmərləri strategiyasını həyata keçirir və artıq iki kəmər fəaliyyətdədir: Bakı-Novorossiysk və Bakı-Supsa neft kəmərləri Azərbaycan neftini dünya bazarlarına çıxarır. Amma bizim neft strategiyamızı tam həcmdə həyata keçirmək üçün əlbəttə ki, böyük gücə malik neft kəmərinin tikintisi lazım idi və biz də bunu bacardıq, bunu etdik. Bəziləri buna inanmırdı, şübhə ilə yanaşırdı, bəziləri buna maneçilik törətmək istəyirdilər.

Amma bunların heç biri baş tutmadı. Azərbaycan öz dostları, qonşu dövlətlər ilə birlikdə məqsədinə nail oldu. Türkiyə-Gürcüstan-Azərbaycan birliyi, Amerika Birləşmiş Ştatlarının bu layihəyə və ümumiyyətlə, bütün enerji layihələrinə verdiyi dəstək, bp şirkəti başda olmaqla xarici şirkətlərin çox səmərəli fəaliyyəti, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin fəaliyyəti imkan verdi ki, biz bu əfsanəni reallığa, gerçəkliyə çevirdik.

Mən şübhə etmirəm ki, bundan sonra da Bakı-Tbilisi-Ceyhan Azərbaycan xalqına, bizim qonşu, dost ölkələrimizə çox böyük səmərə, fayda gətirəcəkdir. Bu kəmər, əlbəttə ki, ilk növbədə bizim iqtisadi problemlərimizin həlli üçün bizə kömək edəcəkdir. Sosial problemlərin həlli də öz əksini tapmalıdır. Amma eyni zamanda, biz onu da gözəl bilirik ki, regionda təhlükəsizlik sisteminin möhkəmlənməsi işində bu kəmərin rolu çox böyük olacaqdır. Buna ehtiyac var. Hələ ki, bölgədə sülh, əmin-amanlıq, təhlükəsizlik tam mənada bərqərar olunmayıbdır. Bölgədə təhlükələr var. Onlardan biri də Ermənistanın Azərbaycana qarşı etdiyi təcavüz, bu təcavüzün nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizinin işğal altına düşməsi və bir milyondan artıq azərbaycanlının qaçqın və köçkün vəziyyətində yaşamasıdır. Biz əminik ki, bütün imkanlardan istifadə edərək, ədaləti bərpa edəcəyik. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü təmin edəcək və bizim suverenliyimiz tam bərpa olunacaqdır. Bölgədə buna bənzər digər separatçılıq hərəkətləri mövcuddur. Ona görə də Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin bölgədə əməkdaşlığın, sülhün, təhlükəsizliyin təmin edilməsində mühüm rolu olacaqdır.

Bu kəmər eyni zamanda regional əməkdaşlıq baxımından da çox gözəl nümunədir, örnəkdir. Bu kəmər dünyanın ən iri, ən nəhəng enerji layihəsidir. Yalnız və yalnız üç ölkənin birgə fəaliyyəti, əməkdaşlığı və dostluğu nəticəsində biz bu kəməri bu gün istismara veririk. Türkiyə, Gürcüstan və Azərbaycanın rəhbərləri, vəzifəli şəxsləri, mütəxəssisləri vahid bir komanda kimi, bir ailə kimi bu kəmərin tikilməsi üçün fəal işləmişlər və onun istismara verilməsi gələcək regional əməkdaşlıqdan ötrü çox böyük əhəmiyyət kəsb edəcəkdir.

Kəmərin fəaliyyətindən əldə olunacaq gəlirlərin səmərəli istifadə edilməsi də bizi çox düşündürür. Azərbaycan hökuməti bu sahədə şəffaflığın təmin olunması üçün əlindən gələni edir. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin qərarı ilə Azərbaycanda Neft Fondu yaradılmışdır və neft əməliyyatlarından əldə olunan bütün gəlirlər o Fondda cəmləşir. Fondda çox açıq, şəffaf şəkildə beynəlxalq audit keçirilir və Azərbaycan vətəndaşları dəqiq məlumat əldə edirlər. Biz hesab edirik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatına bu layihələrdən gələcək böyük vəsait səmərəli istifadə olunmalıdır, hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu gözəl imkanlardan faydalanmalıdır və neft gəlirləri Azərbaycanda ədalətli bölünməlidir. Bizim hökumətimiz bunu təmin etmək üçün əlindən gələni edir və əminəm ki, buna nail olacağıq.

Mən bu gün Amerika Birləşmiş Ştatlarının dəstəyini xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Hamımız gözəl bilirik ki, əgər bu dəstək olmasaydı, bizim planlarımız həyata keçə bilməzdi. Biz bu dəstəyi 1994-cü ildən başlayaraq bu günə qədər hiss edirik. Amerika Birləşmiş Ştatları hökumətinin bizim bütün enerji layihələrimizi dəstəkləməsi bu kəmərin istismara verilməsinə böyük kömək göstərdi. Biz çox şadıq ki, aramızda çox gözəl əməkdaşlıq var. Amerika və Azərbaycan müxtəlif sahələrdə çox səmərəli işləyirlər. Biz tərəfdaşıq, dünyada gedən proseslərə eyni baxışlarla yanaşırıq. Amerika Birləşmiş Ştatlarının energetika nazirinin bugünkü tədbirdə iştirak etməsi də göstərir ki, bu layihə ABŞ-ın maraqlarının təmin olunması üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Bu gün mən xüsusilə bp şirkətinin və onun prezidenti lord Braunun fəaliyyətini qeyd etmək istəyirəm. Buraya gəlməzdən əvvəl biz muzeydə nümayiş etdirilən ekspozisiya ilə tanış olduq, 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması münasibətilə təşkil olunmuş mərasimdə çəkilmiş şəkilləri də gördük. Orada gördük ki, hörmətli lord Braun Heydər Əliyevlə birlikdə müqavilənin imzalanmasında iştirak edirlər. Lord Braunun fəaliyyəti həlledici rol oynamışdır və dünyanın aparıcı neft şirkəti olaraq bp şirkəti Azərbaycana, Azərbaycan iqtisadiyyatına çox böyük həcmdə sərmayə qoyubdur. Bu onu göstərir ki, bizim aramızda çox səmimi əlaqələr, Qarşılıqlı hörmət, qarşılıqlı etimad, qarşılıqlı inam var. Biz bunu hiss edirik və görürük ki, bp şirkəti Azərbaycan cəmiyyətinin ayrılmaz hissəsinə çevrilibdir. Biz bunu çox yüksək qiymətləndiririk və çox şadıq ki, burada bp-ni təmsil edən insanlar bizimlə bərabər çox fəal işləyirlər və bu gün mən cənab Devid Vudvordun da xidmətlərini xüsusi qeyd eymək istəyirəm. Bütün başqa xarici neft şirkətlərinin nümayəndələrinin xidmətlərini qeyd edirəm və birgə fəaliyyətə görə onlara öz minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bizim aramızda çox gözəl münasibətlər var və xarici şirkətlərin Azərbaycanın bu gününə və sabahına da böyük inamı var. Əgər bu inam olmasaydı, heç vaxt Azərbaycana on milyardlarla dollar vəsait qoyulmazdı.

Bu gün Azərbaycan neftçilərinin də böyük bayramıdır. Mən bu bayram günündə bu yüksək kürsüdən Azərbaycan neftçilərini ürəkdən təbrik edirəm. Onlara salamlarımı çatdırmaq, öz hörmətimi bildirmək istəyirəm. Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin bütün əməkdaşlarına öz səmimi salamlarımı çatdırıram. Layihələrin həyata keçirilməsində Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin də müstəsna rolu olmuşdur və mən bunu çox yüksək qiymətləndirirəm. Fəxr edirəm ki, mənim də həyatımın böyük hissəsi - 9 ili Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətində keçmişdir. Mən bütün neftçilərə, burada iştirak edən neftçilərə, bizim xarici həmkarlarımıza və burada olmayan bütün neftçilərə öz hörmətimi, ehtiramımı bildirmək istəyirəm. O illər mənim həyatımda çox

mühüm illər idi, mənim fəaliyyətim üçün çox faydalı idi və mən o günləri heç vaxt unutmayacaq, yaddan çıxarmayacağam. Fəxr edirəm ki, 1994-cü ildən mən də bu layihələrin həyata keçirilməsində öz əməyimi göstərmişəm.

Bu gün bayram günüdür, hamımız sevinirik. Amma eyni zamanda, kədərli hisslər də keçiririk. Çünki Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin memarı, təşəbbüskarı, Azərbaycanın neft strategiyasının təşəbbüskarı, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev bizim aramızda deyildir. Onun uzaqgörənliyi, qətiyyəti, onun fəaliyyəti olmasaydı, əminəm ki, biz bütün bu uğurlara nail ola bilməzdik. O, çox istəyirdi, çox gözləyirdi ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri nə vaxt istismara veriləcəkdir. 2002-ci ilin sentyabr ayında elə bu Səngəçal terminalının ərazisində Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin təməlqoyma mərasimi keçirilmişdir. O günü biz çox yaxşı xatırlayırıq. Heydər Əliyev ondan sonra dəfələrlə maraqlanırdı, soruşurdu ki, nə vaxt kəmər istismara veriləcək, hansı tarixdə işə başlayacaqdır. Ancaq tale ona nəsib etmədi ki, bu gün bizimlə bərabər olsun və bu günə sevinsin. Amma onun ideyaları yaşayır, siyasəti yaşayır, bu siyasət bu gün davam etdirilir, Azərbaycan xalqına böyük uğurlar gətirir və gələcəkdə də uğurlar gətirəcəkdir. Memarı, təşəbbüskarı Heydər Əliyev olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri bu gün istismara verilir.

Əziz dostlar, bu gözəl bayram münasibətilə sizin hamınızı, Azərbaycan xalqını, türk xalqını, gürcü xalqını, bütün bizim dostlarımızı bir daha ürəkdən salamlayıram, sizə öz təbriklərimi çatdırıram. Arzu edirəm ki, bu kəmərin həyatı, fəaliyyəti uğurlu olsun, xalqlarımıza, bizim bölgəyə sülh, əmin-amanlıq, rifah, firavanlıq, xoşbəxtlik gətirsin. Sağ olun.

XARİCİ ÖLKƏ JURNALİSTLƏRİ ÜÇÜN MƏTBUAT KONFRANSI

Bakı şəhəri,
24 may 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 24-də Prezident sarayında xarici ölkələrin kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirmişdir.

Azərbaycan Prezidenti İLHAM ƏLİYEV mətbuat konfransını açaraq dedi:

- Hər vaxtınız xeyir, xanımlar və cənablar!

Azərbaycana xoş gəlmisiniz!

Ölkəmizdə və bütün regionda böyük bir mərasimin keçirilməsi ərəfəsində istərdim ki, Azərbaycan hökuməti adından sizi burada bir daha salamlayım. Sabah biz Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəmərinin açılış mərasimini keçirəcəyik. Boru kəməri ölkəmizi böyük neft ixracçısına çevirəcəkdir. Bu, tarixi bir hadisədir və mən əminəm ki, boru kəməri ölkəmizə və regionun bütün digər ölkələrinə sülh, tərəqqi, təhlükəsizlik və gələcək inkişaf gətirəcəkdir. Artıq 10 ildən çoxdur ki, Azərbaycan davamlı olaraq öz neft sənayesini inkişaf etdirir və bunun nəticəsində, bəzi şəxslərə xülya kimi görünən bu boru kəməri reallığa çevrilməkdədir. Hesab edirəm, ölkəmizin gələcək inkişafı onu nümayiş etdirəcəkdir ki, neft ehtiyatlarımızın işlənilməsi və neftin dünya bazarlarına çıxarılması üçün ölkəmizdə bütün lazımi işlər proqram və cədvələ uyğun olaraq yerinə yetirilmişdir. Bu işlər ölkəmizi çiçəklənən və inkişaf edən məkana çevirəcəkdir.

Mən giriş sözlərimlə sizin vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Hesab edirəm ki, suallarınızı versəniz daha yaxşı olar. Sağ olun.

EMMA SİMPSON *(BBC TV-Radio):* **Boru kəmərinin Azərbaycan üçün nə dərəcədə əhəmiyyətli olması haqqında mülahizələrinizi bilmək istərdik.**

İLHAM ƏLİYEV: Boru kəmərinin əhəmiyyətli olması bir neçə amilə əsaslanır. İlk növbədə, boru kəməri dünya bazarlarına böyük həcmdə neft ixrac etmək imkanları açacaqdır. Mövcud olan boru kəmərləri neft yataqlarımızdan maksimum miqdarda çıxarılacaq neftin ixracını mümkün etmir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri gündə ən azı bir milyon barrel nefti ixrac etməyə imkan verəcəkdir. Bununla belə, müəyyən texniki məsələlər həll olunsa, onun gücünü artırmaq da mümkündür.

İkincisi, layihənin reallaşması ölkəmizə böyük həcmdə maliyyə vəsaitləri, nağd pullar əldə etmək imkanını açacaq, əldə olunmuş gəlirlər iqtisadiyyatımızın inkişafına, onun şaxələndirilməsinə, qeyri-neft sektorunun möhkəmləndirilməsinə və əhalinin yaşayış şəraitinin yaxşılaşdırılmasına kömək edəcəkdir. Mən həmçinin hesab edirəm ki, regional inkişaf yeni mərhələyə daxil olacaqdır. Çünki bu boru kəməri digər ölkələr və şirkətlər üçün yaxşı bir nümunəyə çevriləcəkdir. Eyni zamanda, ümidvaram ki, layihə regionda təhlükəsizliyi möhkəmləndirəcək və hadisələrin proqnozlaşdırılmasını mümkün edəcəkdir. Regionumuz bu gün tam təhlükəsiz məkan sayılmır. Bütün bunlar bizim gözlədiyimiz nəticələrdir. Hesab edirəm ki, biz öz proqnozlarımızda yanılmayacağıq.

EMMA SİMPSON: Boru kəməri təhlükəsizliyi hansı formada möhkəmləndirəcək?

İLHAM ƏLİYEV: Fikrimcə, bu boru kəməri böyük beynəlxalq layihədir. O, açıq dənizləri, müxtəlif ölkələri və xalqları birləşdirir. Təbii ki, boru kəməri sosial və iqtisadi inkişaf üçün yeni perspektiv açacaqdır. Zənn edirəm ki, insanlar iqtisadi baxımdan daha müstəqil olacaqlar və onların həyat tərzi daha da yaxşılaşacaqdır. Belə olsa, vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı, demokratik islahatların geniş şəkildə həyata keçirilməsi üçün daha geniş imkanlar olacaqdır. Çünki yoxsul ölkələrdə bu istiqamətdə tez bir inkişafa nail olmaq mümkün deyildir.

Eyni zamanda, biz bilirik ki, regionda bir çox münaqişələr mövcuddur. Azərbaycanın və qonşu Gürcüstanın ərazi bütövlüyü kobudcasına pozulub və beləliklə, beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsipləri də pozulubdur. Biz separatizmin qurbanıyıq. Təcavüzkar separatizmdən və ərazimizin işğalından əziyyət çəkirik. Əminəm ki, boru kəməri davamlı sülhün bərqərar edilməsində vacib bir element olacaqdır. Bu, bizim imkanlarımızı genişləndirəcək, Azərbaycanın regiondakı rolunu daha da artıracaqdır. Əgər biz hazırda tikilən qaz kəmərini də nəzərə alsaq, - ümid edirik ki, onun inşası 2006-cı ilin sonunda başa çatacaq, - onda gələcəkdə hansı proseslərin baş verəcəyini daha aydın görəcəyik. Hesab edirəm ki, iqtisadi baxımdan güclü olan Azərbaycan regiondakı mövqeyini daha da möhkəmləndirəcək və öz məqsədlərinə nail ola biləcəkdir.

İSİKAVA İTİYE NHK *(Yaponiya):* **Rusiyanın bu boru kəmərinə olan münasibəti ilə bağlı mövqeyinizi bilmək istərdik. Onun tikintisinin münasibətlərə müəyyən təsiri ola bilərmi?**

İLHAM ƏLİYEV: Bizim bütün qonşu ölkələrlə çox yaxşı münasibətlərmiz var. Hesab edirəm ki, 1990-cı illərin ortalarında Rusiya ilə olan anlaşılmazlıq keçmişdə qalmışdır. O vaxtlar Rusiyadakı müxtəlif siyasi dairələr Rusiyanın rəsmi mövqeyinə uyğun olmayan siyasi addımlar atmışlar. Bu günlərdə isə biz Rusiya dövlətinin və hökumətinin yürütdüyü ümumi yekdil siyasəti görürük. İkitərəfli əlaqələrimiz çox yüksək səviyyədədir. Bizim çox yaxşı iqtisadi əməkdaşlığımız var.

Mən sizə deyə bilərəm ki, ticarət dövriyyəsi çox sürətlə artır. Məhz buna görə də biz boru kəmərinin tikintisi ilə bağlı heç bir narahatçılıq hissi keçirmirik və heç nədən çəkinmirik. Bizim üçün bu boru kəməri hər zaman məqsədlərimizə nail olmaq üçün bir alət olubdur. Boru kəməri bizim üçün iqtisadi baxımdan cəmiyyətimizin inkişaf etdirilməsi və müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi üçün bir vasitədir. Neft son məqsədimiz deyil, güclü ölkəyə çevrilmək, müstəqilliyimizi dönməz etmək üçün istifadə olunan vasitələrdən biridir. Mən çox şadam ki, bizim qonşularla çox yaxşı və dostluq münasibətlərimiz var. Bir sıra qonşu ölkələrdən fərqli olaraq, Azərbaycan öz ərazisində heç bir xarici hərbi qüvvə və baza saxlamır və bunu planlaşdırmır. Hesab edirik ki, indiki dövrdə düşmənçilik yox, əməkdaşlıq etmək daha vacibdir. Azərbaycan öz siyasətini məhz bu istiqamətə yönəldir. Biz istəyirik ki, Azərbaycan əməkdaşlıq ölkəsinə çevrilsin və hesab edirəm ki, buna kifayət dərəcədə nail olmuşuq. Regionda təhdidlər də var. Mən onları artıq sadaladım. Gələcəkdə də yeni təhlükələr ola bilər. Heç kəs nəyin baş verəcəyini əvvəlcədən deyə bilməz. Lakin biz vətəndaşlarımızın və ölkəmizin təhlükəsizliyini öz imkanlarımız sayəsində təmin etməyə qadirik.

ALBREXT RAYNXARDT *(Almaniyanin ARD kanalı):* **Mənim sualım neft ixracından əldə olunacaq gəlirlərin idarə edilməsi ilə bağlıdır. Çünki bir çoxları deyir ki, neftdən gələn gəlirlər yalnız müəyyən maraqlara xidmət edəcəkdir.**

İLHAM ƏLİYEV: Bilirsiniz, belə fikirdə olan insanların ölkəmizin reallıqlarından xəbəri yoxdur. Artıq bir neçə ildir ki, Azərbaycanda Dövlət Neft Fondu fəaliyyət göstərir. Azərbaycanın xarici şirkətlər vasitəsilə neft layihələrinin həyata keçirilməsindən əldə etdiyi bütün gəlirlər Neft Fondunda cəmləşir. Fond çox şəffaf strukturdur. O, beynəlxalq audit şirkətləri, o cümlədən "Ernst ənd Young" şirkəti və "Pricewaterhouse" şirkəti tərəfindən auditdən keçirilir. Fonda yığılan bütün vəsaitlər haqqında məlumat müntəzəm olaraq mətbuatda dərc edilir. Fondun xətti ilə hər hansı vəsait büdcə vasitəsilə xərclənir. Büdcə qəbul edildiyi zaman bizim parlament Fonddan ölkəmizin tələbatı üçün hansı həcmdə vəsaitlər cəlb olunacağı haqqında qərar verir. Buna görə də Azərbaycanın hər bir vətəndaşı orada nə qədər pulun olmasını və nəyə xərcləndiyini dəqiq bilir. Əgər hansısa dairələr və yaxud şəxslər buna görə narahatlıq keçirirsə, bunun heç bir əsası yoxdur. Bizim reallıqlarımızla tanış olan hər kəs bilir ki, neftdən gələn gəlirlər lazımi qaydada qorunur.

Mən sizə digər misal çəkə bilərəm. Bir neçə il bundan əvvəl Böyük Britaniya yeni bir təşəbbüs irəli sürmüşdü. O, neft və qaz sənayesində şəffaflıq təşəbbüsü adlanır. Azərbaycan ilk ölkələr sırasında bu təşəbbüsə qoşuldu və bizim bu sahədə çox yaxşı nəticələrimiz var. Bu gün Azərbaycan şəffaflıq baxımından regionumuzda aparıcı ölkədir. Siz bunu burada işləyən şirkətlərdən, Beynəlxalq Valyuta Fondundan, Dünya Bankından və bu məsələ ilə məşğul olan digər fondlardan soruşa bilərsiniz. Bir sözlə, belə bir narahatlığa heç bir əsas yoxdur. Müəyyən şəxslər və siyasi qüvvələr yanlış təəssürat yaradılmasına çalışırlar. Lakin bunu anlamaq üçün ən yaxşı yol ölkəyə gəlib görmək və şəxsən bu məsələni öyrənməkdən ibarətdir.

ARKADİ DUBNOV *(Azadlıq radiosu):* **Cənab Prezident, neft kəmərinin mühafizəsi problemi necə həll ediləcək, Bakı-Novorossiysk şimal boru kəməri necə işləyəcəkdir? Rusiya bu boru kəməri ilə hər iki başa neft nəql etməyə icazə verəcəkmi?**

İLHAM ƏLİYEV: Neft kəmərinin mühafizəsi baxımından, onun ərazisindən keçdiyi hər bir ölkə mühafizənin təmin olunması üçün öz üzərinə müvafiq öhdəliklər götürmüşdür. O ki qaldı ölkəmizə, Bakı-Novorossiysk boru kəmərinin və Bakı-Supsa boru kəmərinin mövcudluğunun bütün illəri ərzində Azərbaycanda bu kəmərlərin təhlükəsizliyini pozan heç bir hadisə baş verməyibdir. Bu, böyük əminliklə güman etməyə əsas verir ki, BTC-nin mühafizəsi ilə bağlı bizim tərəfimizdən, bizim ərazimizdə problem olmayacaqdır. Ərazisindən boru kəmərlərinin keçdiyi digər ölkələr də öz üzərinə müvafiq öhdəliklər götürmüşlər. Biz etibarlı mühafizəni öz qüvvələrimizlə təmin etməyə qadirik və düşünürəm ki, son illər bunu nümayiş etdirmişik.

Biz boru kəmərləri sistemlərinin çoxvariantlılığına tərəfdar olmuşuq və həmişə tərəfdarıq, onu əsas tuturuq ki, alternativlər, nəqliyyat yolları nə qədər çox olarsa, ölkəmiz bir o qədər əlverişli şəraitdə olacaq, manevr üçün daha böyük imkanlarımız olacaq, əlbəttə ki, sərfəli tarif siyasətinin təmin edilməsi üçün daha böyük imkanlar olacaqdır.

Bakı-Novorossiysk boru kəmərinə gəldikdə, deməliyəm ki, iqtisadi baxımdan, o, Bakı-Supsa boru kəməri, xüsusən də Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri ilə rəqabətə tab gətirmir. Bakı-Novorossiysk boru kəməri ilə bir ton neftin daşınması üçün nəqliyyat tarifi, əgər səhv etmirəmsə, 15,64 dollar olduğu halda, Bakı-Supsa da 3 dollardan azdır. Onu da nəzərə alsaq ki, yüksək keyfiyyətli Azərbaycan nefti Bakı-Novorossiysk boru

kəmərində Ural nefti ilə qarışdırılır, Bakı-Supsa ilə isə Brend markasından daha qiymətli olan Azəri Layt nefti nəql edilir, deyə bilərik ki, təkcə Azəri Layt ilə Ural qatışığı arasındakı fərqə görə və tarifdə də çox böyük məbləğdə pul itiririk.

Azərbaycanın hər il bu qədər vəsait itirməsinə baxmayaraq, biz Bakı-Novorossiysk boru kəmərinin işini dayandırmadıq və hesab edirik ki, Transneft tərəfindən tariflər üzrə müəyyən düzəlişlər olarsa, habelə keyfiyyət bankı yaradılarsa, bu boru kəməri səmərəli işləyə bilər. Ümidvarıq ki, neftimiz bu boru kəməri ilə daşınmaqda davam edəcəkdir. İki başa neft nəqli məsələsi də müzakirə edilməyə başlanır. Belə məsələ qaldırılarsa, əlbəttə, biz ona baxacağıq. Çünki boru kəməri əzəldən bu məqsədlə çəkilmişdir, yəni neft bu boru kəməri ilə Rusiyadan Azərbaycana nəql olunmuşdur. Sovet dövründə Azərbaycanda ildə maksimum 15-16 milyon ton, Sovet İttifaqının son illərində daha az neft çıxarılırdı, zavodlarımızın emal gücü isə 22 milyon ton idi. Yəni, bu boru kəməri həmişə bu istiqamətdə işləmişdir. Ona görə də bu məsələyə baxmaq olar.

DMİTRİ DRİZE *(RBK teleşirkəti):* **Cənab Prezident, Rusiya şirkətləri Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsində hansı şərtlərlə iştirak edə bilər və onlar buna hazırdırmı?**

İLHAM ƏLİYEV: Rusiya şirkətlərinin bu layihədə iştirakı ancaq onların öz arzusundan asılıdır. Biz Rusiya şirkətlərinə, eləcə də bütün digər şirkətlərə bu layihəyə qoşulmağı həmişə təklif etmişik. "BTC kompani"nin tərkibi formalaşanda qapı hamının üzünə açıq idi. Amma təəssüf ki, Rusiya şirkətləri bunu özləri üçün cəlbedici bilmədi və bu layihədə iştirak etmirlər. Bilirsiniz, 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi" imzalanarkən Rusiyanın "LUKoyl" şirkətinin orada 10 faiz payı vardı və onu nisbətən bu yaxınlarda Yaponiya şirkətinə satdı. Beləliklə, o, layihədən çıxdı. Lakin bu, hər şirkətin öz hüququdur və xarici şirkətlərlə birgə fəaliyyətimizin son 10 ili ərzində belə hallar baş vermişdir. Şirkətlər almışlar, satmışlar. İlk vaxtlar Azərbaycanda bunu heç də adekvat şəkildə qarşılamırdılar, elə görünürdü ki, kimsə buradan gedir, kimsə layihəni tərk edir. Lakin biz dünya iqtisadi proseslərinə daha yaxından inteqrasiya etdikcə, aydın oldu ki, bu, normal kommersiya prosesidir. Bu, kommersiya layihəsidir və biz ona həmişə ancaq kommersiya layihəsi kimi baxmışıq, hərçənd bəziləri buna siyasi rəng verməyə çalışırdılar. Əgər bu siyasi layihə olsaydı, yəqin ki, xarici şirkətlər buraya milyardlarla dollar qoymazdı. Bir sözlə, qapı açıqdır, bu layihədə iştirak etmək istəyənlər üçün imkanlar var, danışıqlar aparmaq olar. Hər şey istəkdən asılıdır.

EMMA SİMPSON: Amerika Birləşmiş Ştatları ilə əlaqələrinizi necə təsvir edə bilərsiniz? Azərbaycan daha çox Qərbə, yoxsa Şərqə bağlıdır?

İLHAM ƏLİYEV: Mən boru kəməri ilə bağlı suala cavab verərkən bu məsələyə də toxundum və bildirdim ki, biz həmişə boru kəmərini sırf iqtisadi bir layihə kimi qəbul etmişik. Çünki əgər siz iqtisadi göstəricilərə nəzər salsanız, onda görərsiniz ki, bu layihə kommersiya baxımından çox faydalı və gəlirlidir. Ona görə də layihənin həyata keçirilməsi üçün şirkətlərin ayırdığı milyardlarla dollar bir daha sübut edir ki, bu siyasi layihə deyildir. Bizim Birləşmiş Ştatlarla münasibətimiz olduqca yüksək səviyyədədir. Biz müttəfiqik və müxtəlif məsələlər ətrafında sıx əməkdaşlıq edirik. Enerji sektorunda da çox möhkəm əlaqələrimiz vardır. Birləşmiş Ştatlar bizim enerji inkişafımızı və xüsusən də, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin çəkilməsini hər zaman lazımınca dəstəkləyib və dəstəkləyir. Təhlükəsizlik sahəsində Birləşmiş Ştatlarla çox sıx münasibətlərimiz var. Biz antiterror koalisiyasında birgə mübarizə aparırıq. Dünyanın müxtəlif yerlərində sülhü mühafizə əməliyyatlarında bir yerdəyik. Azərbaycanın xarici siyasətinin düzgün istiqamətdə olduğu göz qabağındadır. Biz Avratlantik strukturlarına inteqrasiya sahəsində həmişə çox fəal olmağa çalışmışıq. Bu, sadəcə sözlərdə yox, bizim praktiki addımlarımızda və faktlarda hiss olunur. Lakin eyni zamanda, biz xarici siyasətimizi elə qururuq ki, maksimum dərəcədə maraqlarımızı qoruyaq. Biz qonşularımızla çox yaxşı münasibətlər qurmuşuq. Birləşmiş Ştatlarla yaxşı əlaqələrimiz var. Bunlar bir-birilə heç bir ziddiyyət təşkil etmir. Müdrik siyasət sayəsində səmimi əməkdaşlıq qurmaq mümkündür. Bu əməkdaşlıq çərçivəsində müxtəlif ölkələrin şirkətləri yan-yana işləyə bilər və həm fəaliyyət göstərdiyi ölkənin, həm də öz maraqlarına qulluq edə bilər.

PİTER FİŞER *("Neue Zurcher Zeitung" İsveçrə):* **Cənab Prezident, Siz burada qeyd etdiniz ki, bir müddətdən sonra işləyəcək Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri böyük miqdarda nağd pulun gəlməsinə, milyardlarla dolların əldə edilməsinə imkan yaradacaqdır. Bu yolla gedən bir sıra ölkələr makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanmasında müəyyən çətinliklərlə üzləşmişlər. Siz necə hesab edirsiniz, bu boru kəməri ölkənizə qısamüddətli, yoxsa uzunmüddətli gəlirlər gətirəcək və bütün əhali bu gəlirlərdən nə dərəcədə yararlanacaqdır?**

İcazənizlə, ikinci sualım da var. Bildiyiniz kimi, Qazaxıstan Prezidenti Azərbaycanda səfərdədir və mən bildiyimə görə, Qazaxıstan bugünədək Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərində iştirak etməmişdir. Onlar üçün hansı perspektiv vardır?

İLHAM ƏLİYEV: Sizin qaldırdığınız birinci məsələ bizi narahat edən məsələdir. Çünki sürətli iqtisadi inkişaf bizim makroiqtisadi vəziyyətimizdə bir az gərginlik yaradır. Son on il ərzində Azərbaycanda ümumi

daxili məhsulun artımı ildə orta hesabla 10 faiz olmuşdur. Bu il ümumi daxili məhsulun artımı 18 faiz səviyyəsində olacaqdır.

Beynəlxalq Valyuta Fondunun proqnozuna görə, bu statistik göstərici baxımından Azərbaycan dünyada aparıcı ölkəyə çevriləcəkdir. 2005-ci ilin ilk dörd ayı ərzində sənayedə artım 15 faiz və ümumi daxili məhsulun artımı 14 faiz olmuşdur. Biz minimum əmək haqqının və pensiyaların səviyyəsini iki dəfədən çox artırmışıq. 2005-ci ilin birinci rübündə əhalinin gəlirləri təqribən 30 faiz artmışdır. Büdcənin artımı təqribən 35 faiz olmuşdur. Bütün bunlar şübhəsiz ki, makroiqtisadi sabitliyə əlavə təzyiqdir və bu il, əvvəllər ölkəmizdə olmayan inflyasiya müşahidə edilmişdir. Hazırda inflyasiyanın azaldılması üçün ciddi tədbirlər görürük. Hesab edirəm ki, neft gəlirlərini özündə cəmləşdirən Neft Fondu şəffaflıq və etimadın yaradılmasından əlavə, hadisələrin arzuolunmaz məcrada cərəyan etməsinin qarşısını almağa imkan verəcəkdir. Biz neft hasil edən ölkələrin təcrübəsini, xüsusən də onların neft sənayesinin inkişafının keçdiyi müxtəlif mərhələləri lazımınca öyrənmişik. Şübhəsiz, biz yaxşı bilirik ki, lüzumsuz addımlar atmaq və digər ölkələrin buraxdığı səhvləri təkrarlamaq lazım deyildir. Bu vəziyyətə düşməmək üçün əlavə element bizim Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə sıx əməkdaşlığımızdan ibarətdir. Biz fəal qaydada məsləhətləşmələr aparırıq. Bu qurumla sıx münasibətlərimiz var və onların bizə verdiyi məsləhətlər çox faydalıdır.

Əgər sənin pulun yoxdursa, sən yoxsulsansa, böyük problemlərin də çoxdur. Amma get-gedə varlanırsansa, yenə də problemlər və çətinliklər üzə çıxır. Lakin hesab edirəm ki, biz bu tarazlığı saxlaya biləcəyik. Çünki insanların bəslədiyi ümidlər çox böyükdür. Bu boru kəmərini xalq on ildir ki, gözləyirdi. İndi bir çoxları hesab edir ki, boru kəməri istismara verildikdən dərhal sonra hamı pullanacaq, varlı olacaq və ölkədə heç bir problem olmayacaqdır. Lakin biz başa düşürük ki, boru kəməri insanlara, özəl sektora, qeyri-neft bölməsinin inkişafına, ölkənin ümumi rifahına yeni imkanlar açacaqdır.

O ki qaldı, ikinci sualınıza, bəli, bu gün Qazaxıstan Prezidenti Azərbaycana rəsmi səfərini başlayır. Bizim ikitərəfli danışıqlarımız və müzakirələrimiz olacaqdır. Sabah o, açılış mərasimində də iştirak edəcəkdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərini planlaşdıranda biz hər zaman öz resurslarımıza arxalanmışıq. Bizim öz mənbələrimiz Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin istismarı üçün tamamilə kifayət qədərdir. Əgər Xəzər dənizinin şərq sahilindən əlavə neftin ixracına ehtiyac olarsa, təbii ki, biz daşınma əməliyyatları üçün öz infrastrukturumuzun istifadəsinə hazırıq. Lakin bu, Qazaxıstandakı şirkətlərin proqramından, Qazaxıstan hökumətinin bu məsələyə münasibətindən asılı olacaqdır. Biz üçüncü ölkələr üçün bütün infrastrkturumuzdan müvafiq istiqamətdə istifadə edilməsinə hazırıq.

PİTER FİŞER: Bu boru kəmərinin o qədər ötürmə qabiliyyəti varmı?

İLHAM ƏLİYEV: Bəli, indi var. Hazırda Bakı-Supsa kəmərinin ötürmə qabiliyyəti 6 milyon tondan çoxdur. Müəyyən vəsait sərf etsək, bu boru kəmərinin ötürmə qabiliyyətini 15 milyon tona qədər çatdırmaq olar. Eyni həcmdə, yəni ildə 15 milyon ton xam nefti Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri vasitəsilə ötürə biləcəyik. Bu il ərzində hasil edəcəyimiz xam neftin həcmi 20 milyon tona çatacaqdır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin tam ötürmə qabiliyyətindən 2008-ci ildə istifadə etmək mümkün olacaqdır. Lakin əgər lazım gələrsə, texniki əməliyyatlar sayəsində Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin ötürmə qabiliyyətini təqribən iki dəfə artırmaq olar. Əgər hazırda Azərbaycandan gündə bir milyon barrel neft göndərilməsi mümkündürsə, müəyyən texniki işlərin yerinə yetirildiyi təqdirdə, bu göstərici 1,8 milyon barrelə çatdırıla bilər. Bir sözlə, əgər neft olsa, onun daşınması üçün infrastruktur var.

ALBREXT RAYNXARDT: Cənab Prezident, Siz qeyd etdiniz ki, sabah tarixi bir gün olacaqdır. Lakin eyni zamanda, bütün mitinqlərə qadağa qoyulubdur. Nə səbəbə görə?

İLHAM ƏLİYEV: Mən elə deməzdim ki, bütün mitinqlərə qadağa qoyulubdur. Azərbaycanda 2003-cü ildə prezident seçkilərindən sonra biz baş vermiş hadisələrdən əziyyət çəkdik və bu gün bir çoxları onları yaddan çıxarır. Həmin vaxt xaosun, dağıdıcı fəaliyyətin və hücumların şahidi olduq. Seçkilərdən sonra baş vermiş iğtişaşlar və zorakılıq halları yadımızdadır. O vaxt mitinqlərə gedən şəxslər ciblərini daşla doldurmuş, əllərinə metal dəyənəklər almışdılar. İğtişaş zamanı onlar polisə hücum etmiş, maşınları günahsız insanların üstünə sürmüş, avtobusları dayandırmış, maşınları vurub dağıtmış və yandırmışdılar. Beləliklə, bu, dinc nümayiş deyildi. Buna görə də bizim cəmiyyət sarsıntı keçirmişdir. Çünki keçmişdə, 1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycanda hər il dövlət çevrilişi cəhdi var idi. Hər il düşmənçilik və vətəndaş müharibəsi təhlükəsi müşahidə olunurdu.

Son on il ərzində isə Azərbaycan xalqı əmin-amanlıq şəraitində yaşamışdır. Ona görə də 2003-cü ilin sonunda baş vermiş hadisələr əhalini şok vəziyyətinə saldı. Cəmiyyətimiz bu ünsürləri pislədi. Hazırda isə belə bir tarixi hadisə ərəfəsində nümayiş keçirmək niyyəti bizdə narahatlıq doğurur. Biz bu möhtəşəm hadisənin əhalinin etimadını tamamilə itirmiş müəyyən siyasi qüvvələr tərəfindən zorakılıq hallarına çevrilməsinə yol verə

bilmərik. Məhz buna görə biz mərasimin başa çatmasına qədər nümayişlərin keçirilməsinin təxirə salınmasını düzgün hesab etdik. Mərasim başa çatandan sonra heç bir məhdudiyyət qoyulmayacaqdır.

MATİAS BRYUQQMAN *("Handelsblatt" qəzeti Almaniya):* **Cənab Prezident, Siz xarici siyasətiniz haqqında danışarkən, qonşu ölkələri, o cümlədən Rusiyanı xatırladınız. Lakin Siz neftin əsas ixrac istiqaməti olan Avropanı niyə qeyd etmədiniz? Avropanın bu regiondakı siyasəti Sizi qane edirmi?**

İLHAM ƏLİYEV: Əgər siz söhbətimizi diqqətlə dinlədinizsə, onda görərdiniz ki, mən yalnız verilən suallara cavab verdim. Mən Rusiya haqqında, Azərbaycan-ABŞ münasibətləri haqqında suallara cavab verdim. Avropa ilə əlaqələrimizə gəldikdə, mən sizə eyni səmimiyyətlə cavab verəcəyəm. Bizim Avropa Birliyi ilə çox gözəl münasibətlərimiz var. Uzun illər ərzində biz bir çox layihələr çərçivəsində birgə işləmişik və Avropa Birliyinin bizə yardımı kifayət qədər böyük olmuşdur. Mən xüsusən müstəqilliyimizin ilk illərini nəzərdə tuturam. O vaxt bizə maliyyə dəstəyi lazım idi. Hazırda Azərbaycan Avropa Birliyinin yeni qonşuluq siyasətinə daxil edilmişdir. Ümidvarıq ki, bu siyasət bizim Avropa Birliyinə daha yaxın olmağımız üçün yeni imkanlar yaradacaqdır. Artıq dörd ildən çoxdur ki, Azərbaycan Avropa Şurasının üzvüdür və ötən illər ərzində mən nümayəndə heyətimizin rəhbəri olmuşam. Bizim bu təşkilatla yaxşı münasibətlərimiz var. Ölkəmiz Avropa Şurasına qəbul olunduqda öz üzərinə götürdüyü bütün öhdəlikləri yerinə yetirməkdədir. Bizim Avropanın aparıcı ölkələri ilə də yaxşı əlaqələrimiz var və onları yüksək qiymətləndiririk.

Son il yarım ərzində mən bir çox Avropa ölkələrində rəsmi səfərdə olmuşam: Paris, London, Roma, Berlin, Brüssel. Brüsseldə mənim Avropa Komissiyası ilə geniş danışıqlarım olubdur. Bir sözlə, münasibətlərimiz çox yüksək səviyyədədir və mən əminəm ki, daha da inkişaf edəcəkdir.

Mən əvvəldə qaz layihəmiz haqqında danışdım. Hesab edirəm ki, bu element bizim Avropa Birliyi ilə apardığımız enerji dialoqu üçün vacibdir. Bir neçə ildən sonra Avropa istehlakçıları Azərbaycan qazından istifadə edə biləcəklər. Çünki biz Türkiyənin ərazisinə qədər boru kəməri çəkəcəyik. Hazırda Yunanıstanla danışıqlar prosesi gedir. Beləliklə, qaz Türkiyədən Yunanıstana, sonra isə digər Avropa ölkələrinə çatdırıla bilər. Bu, əlaqələrimizin yeni amili olacaqdır. Əlbəttə ki, ölkəmizdə apardığımız siyasi islahatlar Avropada böyük dəstək qazanır və mən əminəm ki, gələcəkdə də biz işlərimizi fəal şəkildə davam etdirəcəyik.

JURNALİST: Cənab Prezident, bizə vaxt ayırdığınıza görə Sizə minnətdarıq. Sual vermiş jurnalist həmkarlarımıza da minnətdarıq.

İLHAM ƏLİYEV: Çox sağ olun. Ümid edirəm ki, siz ölkəmizdə özünüzü rahat hiss edəcəksiniz. Hava da yaxşıdır, hətta biz gözlədiyimizdən də istidir. Sabah açılış mərasimimiz olacaqdır. Sizin hamınıza uğurlar arzulayıram.

BAKIDA "XƏZƏR NEFT-QAZ, NEFTAYIRMA VƏ NEFT KİMYASI-2005" XII BEYNƏLXALQ SƏRGİ VƏ KONFRANSININ AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ NİTQ

Bakı şəhəri,
8 iyun 2005-ci il

Hörmətli xanımlar və cənablar!
Hörmətli qonaqlar!

Sizin hamınızı Xəzər neft-qaz beynəlxalq sərgi və konfransının açılışı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm, sərgiyə və konfransa uğurlar diləyirəm.

Sərginin keçirilməsi artıq ənənəvi xarakter daşıyır. Bu, çox gözəl ənənəyə çevrilibdir. Yadımdadır, 1994-cü ildə sərgi ilk dəfə keçiriləndə bu, Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında çox mühüm hadisəyə çevrilmişdi. Çünki o zaman Azərbaycan öz neft strategiyasının həyata keçirilməsində ilk addımlarını atırdı. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə başlanmış və uğurla həyata keçirilən Azərbaycanın neft strategiyası artıq 11 ildir ki, ölkəmizə böyük uğurlar gətirir, Azərbaycan öz neft-qaz potensialını sürətlə işə salır. Bütün bu illər ərzində görülmüş işlər onu göstərir ki, 1994-cü ildə edilmiş seçim çox düzgün seçim idi və Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi formalaşmasında çox mühüm rol oynamışdır.

Ancaq 1994-cü ildə vəziyyət bir qədər fərqli idi. O vaxt xarici investorları cəlb etmək üçün biz çox böyük səylər göstərirdik. Həqiqətən, biz gözəl başa düşürdük ki, Xəzər dənizinin nəhəng enerji potensialını yalnız xarici investorları cəlb etməklə Azərbaycan xalqının xeyrinə işə sala bilərik və buna da nail olduq. Çox şadam ki, xarici investorlar bu illər ərzində bizimlə birlikdə çox böyük işlər görüblər, Azərbaycana inanıblar, bizim gələcəyimizə inanıblar. Bu baxımdan mən xüsusilə xanım Syuzan Krauçun xidmətlərini qeyd etmək istəyirəm. Məhz onun təşəbbüsü ilə 1994-cü ildə sərginin keçirilməsi bütün dünyaya göstərdi ki, Azərbaycanın çox zəngin neft-qaz potensialı var, Azərbaycan xarici sərmayələr üçün cəlbedici bir ölkədir. Azərbaycan öz siyasətini dünya birliyinə inteqrasiyada görür və bu siyasətə sadiqdir. Təsadüfi deyil ki, 1994-cü ildən sonra ölkəmizə milyardlarla dollar sərmayə qoyulub, Azərbaycanın neft-qaz yataqları istismara verilib və beləliklə, bu gün ölkəmiz sürətlə inkişaf edir. Bu inkişafın təməlində, təbii ki, neft amili dayandı.

1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması ilə Azərbaycanda yeni dövr başlandı. Ölkə iqtisadi tənəzzülün qarşısını ala bildi, iqtisadiyyatda müşahidə olunan mənfi meyillər aradan götürüldü, Azərbaycana böyük həcmdə xarici sərmayə gətirilməyə başlandı. Bildiyiniz kimi, neft sənayesinə qoyulan hər bir dollar qeyri-neft sənayesinə də vəsaitin gətirilməsinə şərait yaratmışdır. Azərbaycanda həm neft infrastrukturu yaranmağa başladı və bu gün bizim nəhəng neft qurğularımızın işi onu göstərir ki, həqiqətən, bu, böyük bir hadisə idi. Həm də qeyri-neft sektorunun, xidmət sektorunun inkişafının təməlində məhz neft amili dayanmışdır.

Neft amili Azərbaycanın inkişafında hələ uzun illər mühüm və müstəsna rol oynayacaqdır. Əlbəttə, indi bizim vəzifəmiz bundan ibarətdir ki, qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirək, ölkəmizin iqtisadiyyatını şaxələndirək. Amma o da sirr deyil ki, neft sektorunun Azərbaycanın inkişafında uzun illər rolu çox böyük olacaqdır. Biz bu amildən məharətlə istifadə edirik. 1994-cü ildən indiyədək Azərbaycanda görülmüş işlər bunun əyani sübutudur. Bu illər ərzində çox güclü neft infrastrukturu yarandı. Düzdür, Azərbaycanda 1970-ci illərdə Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış neft infrastrukturu bu gün müqavilələrin icrasında çox böyük rol oynayır. Amma 1994-cü ildən sonra yaradılan neft infrastrukturu artıq dünya standartlarına cavab verir.

Çox şadam ki, qarşıda duran bütün vəzifələr vaxtında öz həllini tapdı. Azərbaycan qısa müddət ərzində, müqavilənin imzalanmasından cəmi üç il sonra xarici şirkətlərlə birlikdə "Çıraq" yatağından ilk nefti hasil edə bildi. Ondan sonra neftin hasilatı artırıldı və bu gün "Azəri" platforması artıq istismardadır. Azərbaycanda neft və qaz hasilatı ildən-ilə artacaq və bu, Azərbaycan xalqının gələcəyinə xidmət edəcəkdir.

Azərbaycanın neft strategiyasının elementlərindən biri də ixrac imkanlarını əldə etmək idi. Azərbaycanın coğrafi vəziyyəti belədir ki, bizim dünya bazarlarına bilavasitə çıxışımız yoxdur. Bu çıxışı əldə etmək üçün təbii ki, neft kəmərlərinin tikintisi zəruri idi.

Mən o illəri çox yaxşı xatırlayıram. Bu kəmərlərin böyük çətinliklərlə işə salınmasında biz hamımız bərabər işləmişik. Azərbaycan hökumətinin, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin, bizimlə bərabər işləyən tərəfdaşlarımızın - xarici şirkətlərin birgə səyləri nəticəsində Bakı-Novorossiysk kəməri istismara verildi, ondan sonra Bakı-Supsa neft kəməri yenidən tikildi. Bu yaxınlarda isə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin istismara verilməsini qeyd etmişik. Bütün bunlara nail olmaq üçün böyük iradə lazım idi, uzaqgörənlik, cəsarət və əlbəttə,

peşəkarlıq lazım idi. Bütün bunları etmək üçün ölkədə güclü hakimiyyət olmalı idi, sabitlik olmalı idi. Xarici investorlar bizim gələcəyimizə inanmalı idilər.

Çünki əks-təqdirdə milyardlarla dolları heç kim qoymazdı. Bütün bu işlərdə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri olmuşdur. Məhz onun fəaliyyəti nəticəsində biz bu günləri yaşayırıq. Bu gün Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri əfsanədən reallığa çevrilibdir. Azərbaycan bölgədə öz mövqelərini möhkəmləndirir, öz iqtisadi potensialını gücləndirir. Azərbaycanın qeyri-neft sektoru inkişaf edir, sosial məsələlər öz həllini tapır. Azərbaycan yaxın zamanlarda çox zəngin dövlətə çevriləcəkdir. Bütün bu nailiyyətlərin təməli məhz o çətin illərdə qoyulmuşdur. 1994-cü il Azərbaycanın tarixində həlledici il idi. O vaxt Azərbaycanda daxili sabitlik tam bərqərar olunmamışdı. Azərbaycan müxtəlif təhlükələrlə, təxribatlarla üzləşirdi və bizi istəməyən qüvvələr müstəqilliyimizi sarsıtmaq üçün müxtəlif planlar hazırlayır və icra etməyə çalışırdılar. O illərdə güclü liderin fəaliyyəti və rəhbərliyi bizim bugünkü uğurlarımızın səbəbi olmuşdur.

Bu gün ölkəmiz çox dinamik inkişaf edir. Biz artıq öz neft-qaz potensialımızı çox səmərəli şəkildə istismara vermişik. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin tikintisi bölgədə vəziyyəti tamamilə dəyişdirəcəkdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin istismara verilməsi bizim neft strategiyamızın son mərhələsi deyil, bu, çox mühüm mərhələnin sonu və yeni dövrün başlanğıcıdır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin istismara verilməsindən sonra yeni dövr başlamışdır. Azərbaycanın həm iqtisadi inkişafı daha da sürətlə gedəcək, həm bölgədəki rolu daha da möhkəmlənəcək, həm də bölgədə və dünyada önəmi artacaqdır. Azərbaycan öz qonşuları Gürcüstan və Türkiyə ilə birlikdə Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərini istismara verməklə çox gözəl regional əməkdaşlıq nümunəsini bütün dünyaya nümayiş etdi. Bu mürəkkəb, bütün təhlükələrin hələ də aradan götürülmədiyi bölgədə nəhəng, dünyanın ən böyük enerji layihəsinin uğurla həyata keçirilməsi üç ölkənin birgə səyləri nəticəsində, Amerika Birləşmiş Ştatları hökumətinin güclü dəstəyi, dünyanın aparıcı maliyyə qurumlarının maliyyə dəstəyi, bp şirkətinin və konsorsiumun digər üzvlərinin, Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin birgə səyləri sayəsində mümkün olmuşdur. Bu, həqiqətən, tarixi bir hadisədir və hesab edirəm ki, Azərbaycan xalqı, dost, qonşu xalqlar bu hadisəni yüksək qiymətləndirirlər.

İndi bizim qarşımızda yeni məsələlər, yeni çağırışlar durur. Biz onları da həll edəcəyik. Əminəm ki, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin istismara verilməsi də vaxtında başa çatacaqdır. Beləliklə, Azərbaycan qazı Gürcüstana, Türkiyəyə və oradan da Avropanın digər ölkələrinə çatdırılacaqdır. Əminəm ki, Azərbaycan qazı Avropa istehlakçıları üçün əhəmiyyətli rol oynayacaqdır.

İndi bizim qarşımızda duran vacib məsələlərdən biri də odur ki, neftdən əldə edilən və əldə olunacaq gəlirləri səmərəli idarə edək ki, bu, Azərbaycan xalqının rifah halının yaxşılaşmasına, eyni zamanda, iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun inkişafına xidmət etsin. Bunu etmək üçün çox gözəl mexanizm var. Yenə də xalqımızın lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış Azərbaycan Dövlət Neft Fondu bu işdə çox mühüm rol oynayır. Neftdən əldə edilən vəsaitlər şəffaf şəkildə bu Fondda saxlanılır və Azərbaycanda lazım olan layihələr üçün istifadə olunur. Gələcəkdə bu vəsait daha da artacaq və bu bizə imkan verəcək ki, ölkəmizi yüksək səviyyədə inkişaf etdirək, iqtisadi potensialımızı gücləndirək, insanlarımızın həyat səviyyəsini yaxşılaşdıraq.

Bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycanın iqtisadi inkişafı çox uğurla davam etdirilir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun açıqlamasına görə, bu il Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun artımı 18 faiz təşkil edəcək, bəlkə də çox olacaqdır. Bu da dünyada ən yüksək göstəricidir. Azərbaycanın büdcəsi artır, sosial sahəyə ayrılan vəsaitin həcmi artır. Bir sözlə, bizim iqtisadi potensialımız ildən-ilə güclənir və bundan sonra da güclənəcəkdir.

Biz çalışmalıyıq ki, bundan sonra da Azərbaycanda iqtisadi islahatları lazımi səviyyədə aparaq. Qəbul edilmiş bütün proqramları, xüsusilə regional inkişaf proqramını icra edək. Əminəm ki, bu proqramlar icra olunduqca, Azərbaycanda daha böyük işlər görüləcəkdir. Yeni iş yerləri açılacaq, yeni sənaye müəssisələri istismara veriləcək və ölkəmiz hərtərəfli inkişaf etdiriləcəkdir.

Mən çox məmnunam ki, Azərbaycanda növbəti dəfə sərgi-konfrans keçirilir və ona maraq azalmır, əksinə, artır. Adətən, uzun illər ərzində keçirilən ənənəvi tədbirlərin - sərgilərin, konfransların özlərinin də bir dinamikası var. Maraq müəyyən mərhələdə yüksək səviyyəyə qalxır, ondan sonra azalmağa başlayır. Nəzərə alsaq ki, Azərbaycan, demək olar, öz neft-qaz yataqlarının böyük əksəriyyətini artıq işə salıb, nəzərdə tutulmuş bütün nəhəng layihələr ya öz həllini tapıb, yaxud tapmaqdadır, onda sərgi və konfransa marağın azalmaması çox mühüm göstəricidir, çox əhəmiyyətli amildir. Bu onu göstərir ki, Azərbaycan dünya neft aləmində özünəməxsus yerini saxlayır, bölgədə liderlik mövqelərini əldən vermir. Əminəm ki, biz xarici tərəfdaşlarımızla birlikdə nəzərdə tutulmuş bütün layihələri bundan sonra da uğurla icra edəcəyik. Azərbaycanın iqtisadi müstəqilliyini daha da gücləndirəcəyik və beləliklə, Azərbaycanın siyasi müstəqilliyini daha da möhkəmləndirərək əbədi, dönməz edəcəyik.

Əziz dostlar, mən sizin hamınızı bir daha ürəkdən salamlayıram. Sərgiyə və konfransa uğurlar diləyirəm. Sağ olun.

ZAQREBDƏ AZƏRBAYCAN-XORVATİYA SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Zaqreb şəhəri,
10 iyun 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident!

Xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, ölkənizə məni dəvət etdiyinə görə Xorvatiya Prezidentinə minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Burada olmağımdan çox şadam. Biz bu səfəri ölkələrimiz arasındakı ikitərəfli münasibətlərin inkişafı istiqamətində atılmış çox vacib bir addım kimi qəbul edirik.

Cənab Prezidentin dediyi kimi, biz ikitərəfli münasibətlərə, regiondakı, dünyadakı vəziyyətə aid məsələləri müzakirə etdik. Sizə deyə bilərəm ki, biz müzakirə etdiyimiz bütün məsələlərdə konsensusa nail olduq və onların həlli ilə bağlı ümumi mövqedə olduğumuzu bir daha hiss etdik.

Ölkələrimiz arasında oxşarlıqlar çoxdur. Hər iki ölkə Xorvatiya və Azərbaycan uzun illər ərzində müstəqillikdən məhrum olmuşlar və digər ölkələrin bir hissəsi idilər. Ölkələrimiz digər ölkələrin hərbi təcavüzünə məruz qalmışlar. Əgər biz bu gün sülhün Balkanlarda bərpa olunduğunu görürüksə, Cənubi Qafqaz regionunda bu, hələ ki, belə deyildir. Digər sözlə desək, biz ölkələrimizin üzləşdiyi problemləri yaxşı anlayırıq və problemlərimizi və Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin azad edilməsi ilə bağlı mövqeyimizi anladığına görə mən cənab Prezidentə çox minnətdaram. Mən ümid edirəm ki, Balkanlarda olduğu kimi, bizim regionda da ədalət bərpa olunacaq və bir milyon azərbaycanlı qaçqın öz yurd-yuvasına qayıdacaqdır.

Biz həm də iqtisadi əməkdaşlığa dair məsələləri müzakirə etdik və deyə bilərəm ki, nümayəndə heyətimizdə iş adamları da var. Onlar xorvatiyalı həmkarları ilə birgə biznes layihələrinin həyata keçirilməsi ilə bağlı lazımi danışıqlar apara bilərlər. Bizim enerji sektorunda, turizm, kənd təsərrüfatı və iqtisadiyyatın digər sahələrində əməkdaşlıq etmək üçün çox yaxşı potensialımız var. Əminəm ki, ölkələrimiz arasında bu gün qurulan tərəfdaşlıq xalqlarımızın rifahı naminə davam edəcək və Avropa ailəsinə inteqrasiya olunmaqda bizə yardımçı olacaqdır.

Cənab Prezident bildirdiyi kimi, mən onu və onun nümayəndə heyətini Azərbaycana səfərə dəvət etdim və ümidvaram ki, biz bu səfərə qədər siyasi və iqtisadi sahədə istədiyimiz nailiyyətləri əldə edəcəyik.

Çox sağ olun!

Sonra prezidentlər İlham Əliyev və Stipe Mesiç jurnalistlərin suallarına cavab verdilər.

SUAL: Mənim birinci sualım Xorvatiya Prezidentinədir. Bir neçə il bundan əvvəl sizin ölkə hərbi yolla və güclü beynəlxalq dəstəklə ərazi bütövlüyünü bərpa edə bildi. Siz buna neçə nail oldunuz? İkinci sualım hər iki prezidentədir. Səfirlikləri nə vaxt açmağı planlaşdırırsınız?

STİPE MESİÇ: Bildiyiniz kimi, keçmiş Yuqoslaviyada baş vermiş müharibənin əsas səbəbi torpaq iddiaları ilə bağlı idi. Əsas problem ondan ibarət idi ki, Yuqoslaviyanın ən böyük respublikası sayılan Serbiya öz ərazilərini Xorvatiya, Bosniya və Herseqovinanın hesabına genişləndirməyi planlaşdırırdı. Müharibənin başlanmasına bəhanə isə Xorvatiyada, Bosniya və Herseqovinada yaşayan serblərin hüquqlarının guya Serbiya tərəfindən qorunması olmuşdur. Aydın məsələdir ki, bu, reallıqdan tamamilə uzaq olan bir mövqe idi. Beləliklə, Yuqoslaviyanın parçalanması ilə Serbiya öz sərhədlərini genişləndirmək istəyinə düşdü. Burada baş vermiş bütün müharibələr artıq qurtarıbdır. Lakin düzünü desək, Xorvatiyada da müəyyən dairələr hesab edirdilər ki, Serbiya Bosniya və Herseqovinanın parçalanmasına nail olacaq və beləliklə, Xorvatiyanın milli sərhədləri genişlənəcəkdir.

Bürün bunlara baxmayaraq, hərbi əməliyyatlara son qoyuldu və respublikalar arasındakı sərhədlər zərrə qədər də dəyişmədi. Siz düzgün qeyd etdiniz ki, Xorvatiya ərazisinin bir hissəsi işğal olunmuşdu və onun əsas hissəsi hərbi yolla azad edilmişdir. Qalan ərazilər isə dinc reinteqrasiya yolu ilə qaytarıldı. Biz etnik azlıqların hüquqlarını qoruyan qanun qəbul etdik. Bu qanunun müddəaları ən yüksək Avropa standartlarına cavab verir. Qaçqınların qayıtması prosesi artıq başlanıbdır. Biz həmin prosesi daha da möhkəmləndirmək və intensivləşdirmək istəyirik, çünki bu, bizim dövlət və milli marağımıza uyğundur. Etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq, bütün vətəndaşlarımızın Xorvatiyaya qayıtmasını istəyirik. Xorvatiya dövləti onların yaşayış

yerlərini bərpa etməlidir. Hazırda biz vaxtilə hərbi əməliyyatlar aparılmış zonalarda iqtisadi həyatın canlandırılması üçün böyük səylər göstəririk. Sülh yalnız o vaxt bərqərar ola bilər ki, hökumət təsisatları lazımınca işləsin. Biz indi Xorvatiyada məhz bu işləri görürük. Hamı üçün bərabər hüquqlar təmin olunur. Biz islahatları həyata keçiririk. Polis və hərbi qüvvələrin islahatına nail olmuşuq. İndi apardığımız islahatlar hökumət idarəçiliyi və məhkəmə sisteminə aiddir. Ən vacib meyar isə odur ki, hamı qanun qarşısında bərabərdir. Yalnız qanunun aliliyi bütün vətəndaşların bərabər səviyyədə olmasını təmin edir. Eyni zamanda, çox vacib olan başqa amil də var. Konkret olaraq cinayət törədən insanlar qanun qarşısında cavab verməlidirlər. Bu yolla insanlar arasında ədavətin son qoyulmasına nail olmaq olar. Çünki konkret insanlar tərəfindən törədilmiş cinayətlərə görə xalqlar cavab verməməlidir.

O ki qaldı, sizin ikinci sualınıza, Prezident Əliyevlə bu məsələni müzakirə etdik və belə razılığa gəldik ki, əvvəlcə biz ölkələrimizdə fəxri konsulluqlar açmalıyıq. Sonrakı mərhələdə isə, qarşılıqlı əməkdaşlıq sahəsində irəliləyiş əldə edilməklə, fəxri konsulluq səviyyəsində olan nümayəndəliklərimiz səfirlik səviyyəsinə qaldırılacaqdır. Prezident mənə gələcəkdə neftdən alınacaq gəlirlərin və onun daşınmasından əldə olunacaq vəsaitlərin səviyyəsi haqqında məlumat verdikdən sonra bir daha gördüm ki, Azərbaycanın bu sahədəki çəkisi çox artacaqdır. Beləliklə, qarşılıqlı əməkdaşlığımızın daha da genişləndirilməsi üçün əlavə imkanlar açılacaqdır. Ölkəniz yeni Norveç olacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV: Mən də səfirlik məsələsinə toxunmaq istərdim. Biz bu məsələni cənab Prezidentlə müzakirə etdik. Mənim regiona səfərimin ilk növbədə məhz Xorvatiyaya edilməsi ikitərəfli münasibətlərimizə verdiyimiz böyük əhəmiyyəti bir daha sübut edir. Əlbəttə ki, biz bu yaxınlarda daimi nümayəndəliklərin açılmasını nəzər-dən keçirəcəyik. Mən eyni zamanda, cənab Prezidentin verdiyi cavabla bağlı öz mülahizələrimi bildirmək istərdim. Bir daha demək istəyirəm ki, ölkələri-miz arasında çoxlu oxşarlıqlar var. Azərbaycan da xarici təcavüzdən əziyyət çəkmiş, Ermənistanın təcavüzünün qurbanı olmuşdur. Bunun üçün də bəhanə Azərbaycanda yaşayan ermənilərin "qorunması" məsələsi olmuşdur. Lakin Dağlıq Qarabağdakı erməniləri qorumağa ehtiyac yox idi, çünki ermənilər bizim ölkədə yüz əlli ildən çox yaşamışdılar və heç vaxt problemləri olmamışdır. Əsil səbəb isə Azərbaycanın ərazisini işğal etmək olmuşdur və ermənilər xarici yardım hesabına buna nail ola bildilər. Biz Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər üçün dünyada mövcud olan ən yüksək muxtariyyət statusunun və təhlükəsizlik zəmanətinin verilməsinə hazırıq. Bu, bizim edə biləcəyimiz maksimum güzəştdir. Biz əminik ki, burada, Xorvatiyada olduğu kimi, Azərbaycanda da ədalət bərpa ediləcək və torpaqlarımız işğaldan azad olunacaqdır.

SUAL: Azərbaycanın böyük gələcəyini nəzərə alaraq, Siz Xorvatiyanın təcrübəsini Azərbaycanın Avropaya inteqrasiya yolunda nümunə kimi qəbul edirsinizmi?

İLHAM ƏLİYEV: Biz münasibətlərimizin inkişafını bir neçə istiqamətdə görürük. İlk növbədə, ikitərəfli münasibətlərimizi nəzərdə tuturuq və onların hazırda sürətlə möhkəmlənməsindən məmnunuq. Biz eyni zamanda, bu gün cənab Prezidentlə ölkənizin Avropaya inteqrasiya prosesini çox böyük maraqla və diqqətlə izlədiyimizi müzakirə etdik. Əldə etdiyiniz uğurlar bizi sevindirir. Biz bu təcrübəni nəzərdən keçirdik və ümid edirik ki, Xorvatiya Avropa Birliyinin daimi üzvü olduqdan sonra sizin ölkə Azərbaycanın Avropaya daha da yaxınlaşmasına yardım edəcəkdir.

ZAQREBDƏ XORVATİYA RESPUBLİKASININ PREZİDENTİ STİPE MESİÇİN ADINDAN AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Zaqreb şəhəri,
10 iyun 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident!
Xanım Milka Mesiç!
Xanımlar və cənablar!
Əziz dostlar!

Hörmətli cənab Prezident, məni Xorvatiya Respublikasına rəsmi səfərə dəvət etdiyinizə görə, Sizə ürəkdən təşəkkür edir, Xorvatiya torpağında mənə və bütün nümayəndə heyətinə göstərdiyiniz qonaqpərvərliyə görə dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Bu gün Xorvatiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin yeni səhifəsi açılır, bütün sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı üçün səmərəli dialoq aparılır. Artıq inamla deyə bilərəm ki, səfər uğurludur və ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynayacaqdır.

Şübhə etmirəm ki, səfər zamanı keçirdiyimiz görüşlər, apardığımız danışıqlar və imzaladığımız sənədlər qarşılıqlı fəaliyyətimiz üçün yeni sahələr müəyyən edəcək, əlaqələrimizin genişlənməsinə və dərinləşməsinə öz töhfəsini verəcəkdir.

Ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın inkişafı və genişlənməsi üçün güclü potensial vardır. Bu potensialı reallaşdırmaq üçün siyasi, iqtisadi, turizm və digər sahələrdə əlavə səylərin göstərilməsini məqsədəuyğun hesab edirəm.

Məmnunluqla demək istəyirəm ki, Xorvatiya Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk Avropa dövlətlərindən biridir. Bizim siyasətimizdə Azərbaycanın Avropa və Avratlantik strukturlarına inteqrasiyası önəmli yer tutur. Biz Avropa ilə əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir, Avropa İttifaqı ilə münasibətlərin genişləndirilməsi və təkmilləşdirilməsinə xüsusi diqqət yetiririk.

Azərbaycan Avropa Şurasının üzvüdür. "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramı çərçivəsində NATO və Avropa təhlükəsizlik sisteminin strukturları ilə əməkdaşlıq edir. Azərbaycan "Fərdi tərəfdaşlıq üzrə əməliyyat planı"nı NATO rəhbərliyinə təqdim edən iki ölkədən biridir. Avropa İttifaqı Azərbaycanı "Genişlənmiş Avropa və qonşuları" təşəbbüsünə daxil etmişdir.

Bu gün dünyanın ən böyük enerji layihələri Azərbaycanda həyata keçirilir. Xəzər hövzəsi enerji daşıyıcılarının Qərbə nəqli, TRASEKA proqramı, Böyük İpək yolunun bərpası, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri və Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri layihələri bunun parlaq nümunəsidir. İndi Azərbaycan transmilli, qlobal enerji-kommunikasiya layihələrinin mərkəzidir.

Eyni zamanda Azərbaycanda siyasi, sosial-iqtisadi, hüquqi islahatlar həyata keçirilmiş, vətəndaş cəmiyyətinin qurulması istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır. Avropa dəyərlərinin bərqərar edilməsində, insan hüquqları və azadlıqlarının təmin olunmasında, demokratik təsisatların yaradılmasında və bazar iqtisadiyyatına keçiddə böyük nailiyyətlər qazanılmışdır.

2004-cü ildə iqtisadiyyatda artım 10 faizdən artıq olmuşdur. 2005-ci ilin beş ayı ərzində sənaye istehsalı 16 faiz, ümumi daxili məhsul 15 faiz artmışdır. Son 7 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatına 17 milyard dollar vəsait qoyulmuşdur.

Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda sülhün və təhlükəsizliyin bərqərar olması və əməkdaşlığın inkişafı üçün səylərini əsirgəmir, regionun bütün dövlətləri ilə sıx əməkdaşlıq edir. Yalnız Ermənistan özünü bu əməkdaşlıqdan təcrid etmişdir. Bu ölkənin hərbi təcavüzü nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal edilmiş, ölkədə bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün yaranmışdır. Münaqişə ilə bağlı BMT-nin 4 qətnaməsi, ATƏT-in və Avropa Şurasının qərarları icra olunmamış qalır. Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində həll oluna bilər və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa edilməlidir.

Hörmətli cənab Prezident,

Xorvatiya Respublikasına rəsmi səfərimə böyük əhəmiyyət verdiyimi bir daha qeyd etmək istərdim. Çox məmnunam ki, səfər zamanı olduqca səmərəli görüşlər keçirildi, danışıqlar aparıldı, sənədlər imzalandı.

Cənab Prezident, fürsətdən istifadə edərək Sizi Azərbaycana rəsmi səfərə dəvət edirəm və inanıram ki, səfəriniz ölkələrimiz arasında hərtərəfli münasibətlərin genişlənməsinə xidmət edəcək, ikitərəfli əməkdaşlığımızı daha da möhkəmləndirəcəkdir.

Bu badəni Azərbaycan və Xorvatiya arasında möhkəmlənən dostluq əlaqələrinin, xorvat xalqının, Xorvatiya Respublikasının Prezidenti Stipe Mesiçin və xanım Milka Mesiçin şərəfinə qaldırmaq istəyirəm.

Sağ olun.

9-cu PETERBURQ BEYNƏLXALQ İQTİSADİ FORUMUNDA NİTQ

Sankt-Peterburq şəhəri,
14 iyun 2005-ci il

Hörmətli forum iştirakçıları!
Əziz dostlar!

İlk növbədə, forumda iştirak etmək barədə dəvətə görə onun təşkilatçılarına təşəkkürümü bildirmək istərdim. Biz Azərbaycanın belə mötəbər beynəlxalq hadisədə iştirakına böyük əhəmiyyət veririk. Forum öz mövcudluğu illərində inteqrasiya əməkdaşlığının çox mühüm elementinə çevrilmişdir. Forumda bir çox ölkələrin nümayəndələri, iri şirkətlərin rəhbərləri iştirak edirlər, burada aparılan müzakirələr, fikir mübadiləsi, diskussiyalar bizdə böyük maraq doğurur. Bu forum bizim üçün bir də ona görə böyük əhəmiyyətə malikdir ki, onun çərçivəsində Azərbaycanın iqtisadi inkişafının, iqtisadi nailiyyətlərinin təqdimatı olacaq, bundan əlavə, nailiyyətlərimiz də bu gün açılan sərgidə nümayiş etdiriləcəkdir.

Azərbaycan öz iqtisadiyyatını, ümumən, dinamik inkişaf etdirir. 1996-cı ildən 2004-cü ilədək olan dövrdə iqtisadiyyatın orta artım səviyyəsi 10 faizdən çox olmuşdur. Beləliklə, həmin dövr ərzində ümumi daxili məhsul iki dəfə artmışdır. İndi biz yeni mərhələdə, çox fəal inkişaf mərhələsindəyik. Beynəlxalq Valyuta Fondunun məlumatına görə, cari ildə Azərbaycan iqtisadiyyatının artım sürəti 18 faiz olacaqdır ki, bu da dünya ölkələri arasında ən yüksək göstəricidir. Azərbaycanda çox yaxşı sərmayə mühiti, sərmayəçilər üçün maksimum əlverişli şərait, habelə milli mənafelərimizi tamamilə təmin etməyə imkan verən mexanizm yaradılmışdır. Belə sərmayə siyasəti isə ona gətirib çıxarmışdır ki, son 10 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatına 24 milyard dollar məbləğində sərmayə qoyulmuşdur. Bu, adambaşına götürdükdə, regionda ən yüksək göstəricilərdən biridir. İqtisadiyyatın inkişafının yüksək sürəti bizə sosial məsələləri də həll etməyə imkan verir. Əhalinin sosial müdafiəsi ilə bağlı məsələlərə də böyük diqqət yetirilir. 2005-ci ilin büdcəsində bu xərclərin, o cümlədən səhiyyə üçün xərclərin 44 faiz, təhsil xərclərinin 25 faiz artırılması nəzərdə tutulmuşdur. Ümumiyyətlə, büdcənin planlaşdırılan dəqiqləşdirmələrlə artımı təxminən 40 faiz olacaqdır.

Biz ölkəmizin regional inkişafına da böyük əhəmiyyət veririk. İstəyirik ki, ölkəmiz dinamik və hərtərəfli inkişaf etsin, o cümlədən də Azərbaycan regionları müsbət dəyişiklikləri hiss etsin. Bu məqsədlə ilyarım əvvəl regional inkişaf proqramı qəbul olunmuşdur. O, regionlarda müasir infrastrukturun inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur. Proqram həmçinin yoxsulluğun azaldılmasına və işsizliyin səviyyəsinin aşağı salınmasına yönəldilmişdir. Deməliyəm ki, bu dövr çox uğurlu olmuşdur: son ilyarımda Azərbaycanda 217 min yeni iş yeri yaradılmışdır, onların böyük əksəriyyəti qeyri-neft sektorunda və regionlardadır. Son ilyarımda yoxsulluğun səviyyəsi 9 faiz azaldılmışdır. Buna baxmayaraq, bu məsələ böyük narahatlıq doğurur. Biz qarşımıza məqsəd qoymuşuq ki, ölkəmizdə yoxsullar olmasın, vətəndaşların maddi rifah səviyyəsi ildən-ilə yüksəlsin. Bir sözlə, Azərbaycanın inteqrasiya proseslərində fəal iştirakı, iqtisadiyyatımızın açıqlığı, yaxşı sərmayə mühiti kifayət qədər qısa müddətdə iqtisadiyyatı bərpa etməyə, 1990-cı illərin əvvəlinin ağır nəticələrini aradan qaldırmağa və davamlı iqtisadi artıma nail olmağa imkan vermişdir. Ümid edirik ki, bu inkişaf sürəti gələcəkdə də saxlanılacaq və bu, bizə, ölkəmizə iqtisadi cəhətdən güclü dövlət olmağa imkan yaradacaqdır.

Regional əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanda iri beynəlxalq layihələr həyata keçirilir və biz xarici sərmayəçilərlə gələcəkdə də fəal əməkdaşlığa ümid bəsləyirik. Deməliyəm ki, Rusiya ilə Azərbaycan arasında iqtisadi əlaqələr hazırda sürətli inkişaf dövrünü keçirir. 2004-cü ilin əvvəlində hər iki ölkənin prezidentləri əmtəə dövriyyəsinin iki dəfə artırılmasını qarşıya vəzifə qoymuşlar. İndi, aradan iki ildən az keçdiyi bir vaxtda məmnuniyyətlə qeyd etmək olar ki, biz bu vəzifəni, demək olar, yerinə yetirmişik. Əmtəə mübadiləsinin artım sürəti çox yüksəkdir, təxminən 50-60 faizdir. Ən başlıcası isə, ölkələrimizin potensialı daha böyük artıma nail olmağa imkan verir. Azərbaycanda Rusiya kapitalı ilə 400 şirkət işləyir və Rusiya şirkətləri ölkəmizdə sərmayə proseslərində fəal iştirak edirlər. Hesab edirik ki, iqtisadi əlaqələrin sürətlə inkişafı mənafelərimizə cavab verir, Rusiya ilə Azərbaycan arasında hərtərəfli münasibətlər üçün çox ciddi bünövrə qoyur. Biz bu münasibətlərin inkişaf səviyyəsindən razıyıq, indi onlar strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə çıxmışdır. Bu, həm Rusiyanın, həm də Azərbaycanın mənafelərinə uyğundur. Ümidvaram ki, iqtisadi əlaqələrin, siyasi əlaqələrin, humanitar sahədə əlaqələrin daha da inkişaf tapması birgə layihələri daha sıx həyata keçirməyə və regional səviyyədə daha fəal əməkdaşlıq etməyə imkan verəcəkdir. Sirr deyil ki, Rusiyanın da, Azərbaycanın da iqtisadi potensialı ildən-ilə artır və bu, bizə iqtisadi əməkdaşlıq üçün bütün mexanizmləri daha səmərəli şəkildə işə salmağa imkan verir. Biz gələcəkdə də belə əməkdaşlığa ümid bəsləyir və inanırıq ki, o, Rusiyaya da, Azərbaycana da böyük fayda

gətirəcəkdir. Bu mühüm forumda iştirak etmək barədə dəvətə görə təşkilatçılara bir daha təşəkkürümü bildirmək və forumun işinə uğurlar arzulamaq istəyirəm. Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

SANKT-PETERBURQDA HEYDƏR ƏLİYEVİN XATİRƏ LÖVHƏSİNİN AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ

Sankt-Peterburq şəhəri,
14 iyun 2005-ci il

Əziz dostlar!

Bu gün çox əlamətdar gündür. Bu gün gözəl Peterburq şəhərində Azərbaycan xalqının görkəmli oğlu Heydər Əliyevin xatirə lövhəsi açılır. Bu, çox əlamətdar hadisə, çox mühüm hadisədir. Bu, bir tərəfdən, Heydər Əliyevin xatirəsinə ehtiram əlamətidir. Digər tərəfdən isə onun xidmətlərinə göstərilən ehtiramdır. Bu həm də Rusiya ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli dostluq münasibətlərinin bundan sonra da və daha da möhkəmlənməsinə xidmət edəcəkdir. Heydər Əliyev Azərbaycan xalqının görkəmli lideridir. Yaşadığı və Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə ictimai-siyasi formasiyadan asılı olmayaraq, o, respublikanın möhkəmlənməsi, siyasi sistemdə öz mexanizmlərini təkmilləşdirməsi, iqtisadi cəhətdən inkişaf etməsi üçün hər şey etmişdir, hər şey edirdi ki, Azərbaycan xalqı daha yaxşı yaşasın. Sovet Azərbaycanına rəhbərlik etdiyi dövrdə də, müstəqil Azərbaycanın Prezidenti olduğu dövrdə də bütün həyatını öz xalqına xidmətə həsr etmişdi.

Heydər Əliyevin həyatının bir çox illəri Rusiya, Peterburq, Moskva ilə bağlı olmuşdur. O, gənclik illərində Peterburqda oxumuşdur və bu şəhər haqqında həmişə böyük səmimiyyətlə danışırdı. Yadımdadır, bu söhbətlər çox olmuşdur. O, həmin illəri xatırlayaraq, Peterburqdan, o vaxtkı Leninqraddan, öz dostlarından, burada birlikdə oxuduğu və ünsiyyətdə olduğu insanlardan həmişə böyük məhəbbətlə, səmimiyyətlə söhbət açırdı.

Xatirimdədir, mən o vaxt Leninqrada gələrkən mənə həmişə deyərdi: Qoroxovaya küçəsinə get, mənim oxuduğum binaya bax. Yadımdadır, mən buraya gələrkən bu binanın qarşısında şəkil çəkdirir, sonra bu şəkilləri gətirib ona göstərirdim. Bütün bunlar Heydər Əliyevin Peterburqa ömrünün sonunadək bəslədiyi dərin şəxsi hissləri nümayiş etdirirdi. O, artıq Azərbaycanın Prezidenti olduğu dövrdə bu şəhərə dəfələrlə gəlmişdi və ona həmişə məhəbbətlə yanaşırdı.

Bu gün Azərbaycan və Rusiya öz münasibətlərində keyfiyyətcə tamam yeni bir mərhələni - strateji tərəfdaşlıq, dostluq, iqtisadi münasibətlərin fəal inkişafı dövrünü yaşayırlar. Bu yeni mərhələnin bünövrəsini iki Prezident - Prezident Putin və Prezident Heydər Əliyev qoymuşlar. Məhz onların səyləri sayəsində 2000-ci ilin əvvəllərindən başlayaraq, ölkələrimiz arasında münasibətlər yeni mərhələyə çıxdı və indi çox fəal inkişaf edir və möhkəmlənir. Vladimir Vladimiroviç Putinlə mənim bugünkü görüşüm və forumda iştirakım buna daha bir əyani sübutdur.

Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycanda əsası qoyulan ənənələr yaşayır, onun siyasəti bütün istiqamətlərdə, o cümlədən Rusiya ilə ikitərəfli münasibətlərimizdə davam etdirilir. Biz çox məmnunuq ki, bu münasibətlər qarşılıqlı etimad, hörmət və qarşılıqlı dəstək əsasında qurulur.

Heydər Əliyev Azərbaycan üçün ən çətin anda, 1993-cü ildə xalqın iradəsi ilə respublikaya rəhbərlik etməyə başlayanda Azərbaycanın gələcəyi böyük sual altında idi. Ölkəni daxili ziddiyyətlər, vətəndaş müharibəsi didib-dağıdırdı, qan tökülürdü, ucdantutma qarmaqarışıqlıq və tam iqtisadi tənəzzül hökm sürürdü. Onun rəhbərliyinin 10 ili ərzində Azərbaycan siyasi və iqtisadi cəhətdən tam tənəzzülə uğramış ölkədən indi regionun dinamik inkişaf edən dövlətinə çevrilmişdir. İndi Azərbaycan həm iqtisadi inkişaf sürətinə, həm sənaye məhsulu istehsalının artımına, həm bazar iqtisadiyyatı əsaslarının inkişaf sürətinə, həm də yeni iş yerlərinin açılması, yoxsulluğun azaldılması, inteqrasiya proseslərinin sürətinə görə, habelə adambaşına düşən sərmayələrin həcminə görə regionda və postsovet məkanında qabaqcıl yerlərdən birini tutur.

Bax, liderin gücü budur, xalqın tarixində liderin rolu budur. Ən ağır dövrdə, əslində, ümidsiz bir vəziyyətdə ölkəni böhrandan çıxarmaq, ayağa qaldırmaq və sabit inkişafa nail olmaq deməkdir! Bu gün biz, Azərbaycan vətəndaşları, onun ardıcılları bütün bunların hamısına malikik, vəzifəmiz də ölkəmizin bütün istiqamətlərdə firavan yaşaması və tərəqqisi üçün bu siyasəti inkişaf etdirməkdən və möhkəmlətməkdən ibarətdir.

Əlbəttə ki, Rusiya ilə münasibətlər gələcəkdə də bizim üçün çox mühüm rol oynayacaqdır. Ümidvarıq ki, bu münasibətlər çox fəal inkişaf etdiriləcək və möhkəmləndiriləcəkdir. Əlbəttə ki, Bakı ilə Sankt-Peterburq arasında münasibətlər də. Tarixən bu münasibətlər həmişə yaxın, səmimi olmuşdur və bu gün də belədir. Heydər Əliyevin xatirəsinə bu lövhənin açılması da dostluğumuza daha bir sübutdur. Bu, həm Prezidentimizin xatirəsinə hörmət, həm onun xidmətlərinin qiymətləndirilməsi və həm də sadəcə, Peterburq hökumətinin çox insani bir təşəbbüsüdür. Azərbaycan xalqı bunu qiymətləndirir və həmişə xatırlayacaqdır.

Bu xatirə lövhəsinin açılışına görə şəhərin rəhbərliyinə bir daha təşəkkürümü ifadə edir və əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bizim münasibətlərimiz əbədi olaraq bu zəmində qurulacaqdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Sankt-Peterburqun vitse-qubernatoru Sergey Tarasov xatirə lövhəsinin üzərindən örtüyü götürdülər.

Xatirə lövhəsinin önünə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin, Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin, Rusiya Dövlət Dumasının, Sankt-Peterburqun qubernatoru Valentina Matviyenkonun, Rusiya Federasiyası Prezidentinin Şimal-Qərb Federal dairəsi üzrə səlahiyyətli nümayəndəsinin, Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinin, ölkəmizin Sankt-Peterburqdakı baş konsulluğunun, Azərbaycan diasporunun adından gül-çiçək dəstələri qoyuldu.

SANKT-PETERBURQDA AZƏRBAYCAN DİASPORUNUN NÜMAYƏNDƏLƏRİ İLƏ GÖRÜŞDƏ NİTQ

Sankt-Peterburq şəhəri,
14 iyun 2005-ci il

Əziz dostlar!

Əziz bacılar və qardaşlar!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlayıram və bu görüşdən çox məmnunam. Çox şadam ki, bu gün sizinlə görüşürəm.

Mən bu gün səhərdən burada müxtəlif tədbirlərdə iştirak edirəm. Burada keçirilən beynəlxalq iqtisadi forumda iştirak etmişəm, ondan sonra Rusiyanın Prezidenti cənab Putinlə görüşüm olubdur. Hələ bundan sonra da görüşlərim nəzərdə tutulubdur. Çox şadam ki, bu gün bir yerdəyik, bir-birimizi görürük, bir-birimizi eşidirik.

Qeyd olundu ki, üç il bundan əvvəl ümummilli lider Heydər Əliyev burada olarkən Azərbaycan diasporunun nümayəndələri ilə görüşmüş, öz ürək sözlərini, tövsiyələrini söyləmişdir. O, bütün xarici səfərləri zamanı harada ki, azərbaycanlılar yaşayır, mütləq onlarla görüşürdü, onların problemləri ilə maraqlanırdı, bunları həll etməyə çalışırdı. Bu ənənə Azərbaycanda indi də yaşayır. Bütün başqa sahələrdə olduğu kimi Heydər Əliyev siyasəti bu sahədə də davam və inkişaf edir. Mən də xarici səfərlərimdə də azərbaycanlılarla daim görüşürəm, onlara öz sözlərimi deyirəm, öz dəstəyimi bildirirəm. Hesab edirəm ki, Azərbaycanın başqa ölkələrlə ikitərəfli münasibətlərində bu amil çox mühüm yer tutur. Çünki bu gün azərbaycanlılar dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayırlar və artıq diaspor kimi də formalaşıblar.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi fəaliyyət göstərir. Bakıda bir neçə il bundan əvvəl dünya azərbaycanlılarının qurultayı keçirilmişdir. Diasporların, o cümlədən Rusiyada, təşkilatlanma prosesi sürətlə gedir. Rusiyada artıq bir neçə ildir ki, Ümumrusiya Azərbaycan Konqresi fəaliyyət göstərir. Rusiya Prezidenti cənab Putin və mən konqresin ikinci qurultayında iştirak etmişik. Bu, çox mühüm məsələdir.

Azərbaycanla Rusiya arasında əlaqələr sürətlə inkişaf edir. Bizim aramızda çox gözəl münasibətlər mövcuddur. Həm iqtisadi, həm siyasi, həm humanitar və bütün başqa sahələrdə bizim əlaqələrimiz inkişafdadır. Əlbəttə ki, Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların taleyi də bizi daim maraqlandırır və daim danışıqlarımızın, görüşlərimizin mövzusuna çevrilir. Bu gün Prezident Putinlə mənim görüşümdə də bu məsələyə toxunuldu və çox şadam ki, Prezident Putin qeyd etdi ki, Peterburqda çox güclü Azərbaycan diasporu var. Bu, artıq bir həqiqətdir, reallıqdır, bu, güclü amildir.

Bu, müstəqil Azərbaycanın potensialını gücləndirir. Çünki başqa ölkələrdə yaşayan azərbaycanlılar doğma vətən üçün çalışırlar, əlindən gələni edirlər. Öz əməkləri ilə, öz bacarıqları ilə ümumi işimizə böyük töhfələr verirlər. Eyni zamanda, müstəqil Azərbaycan dövlətinin güclənməsi xaricdə yaşayan azərbaycanlılara da müsbət təsir göstərir. Yəni bu qarşılıqlı bir prosesdir və mən çox şadam ki, hər iki istiqamətdə gedən işlər çox yüksək səviyyədədir.

Rusiya ilə olan münasibətlərimiz bundan sonra daha da inkişaf edəcəkdir. Bizim iqtisadi əlaqələrimiz güclənir, ticarətimiz artır. Demək olar ki, ticarətimiz son ilyarım ərzində təxminən 70 faiz artmışdır. Əminəm ki, burada yaşayan azərbaycanlılar da öz işlərini elə quracaqlar ki, bütün bu yeni yaranmış imkanlardan səmərəli istifadə etsinlər.

Bizim ölkəmiz - sizin vətəniniz, bizim hamımızın doğma vətəni Azərbaycan inkişaf edir. Qarşımızda duran bütün məsələlər öz həllini tapır. Prezident seçkiləri ərəfəsində verilmiş bütün vədlər həyatda öz əksini tapır. Son ilyarım ərzində Azərbaycanda 217 min yeni iş yeri açılmışdır. Onların da böyük əksəriyyəti Azərbaycanın regionlarında açılmışdır. Regional inkişaf proqramı da sürətlə həyata keçirilir və mən rayonlara etdiyim bütün səfərlərdə görürəm ki, inkişaf var, abadlıq, quruculuq işləri gedir. Azərbaycanın iqtisadiyyatı dünyada misli görünməmiş sürətlə artır. Bu gün mən iqtisadi forumda bu rəqəmləri diqqətə çatdırdım. Bu il Azərbaycanın iqtisadiyyatı ən azı 18 faiz artacaqdır. Bu, dünyada ən böyük göstəricidir. Azərbaycan bu göstəriciyə görə lider dövlətdir. Çox sevindirici hal ondan ibarətdir ki, 2005-ci ilin ilk beş ayında iqtisadiyyat 16 faiz artıb, onun da 9 faizi qeyri-neft sektorunda müşahidə olunubdur. Bu onu göstərir ki, biz hərtərəfli inkişaf edirik, Azərbaycan iqtisadiyyatı çoxşaxəlidir. Yəqin bilirsiniz, mənim seçkiqabağı platformamın əsas elementlərindən biri də o idi ki, Azərbaycanın regionlarında yeni infrastruktur, yeni iş yerləri yaranmalıdır və paytaxtla rayonlar arasında fərq azalmalıdır.

Yoxsulluqla mübarizə aparırıq. İlyarım ərzində Azərbaycanda yoxsulluq şəraitində yaşayan insanların sayı 9 faiz azalıbdır. Maaşlar qaldırılır, minimum əmək haqqı 2 dəfədən çox qaldırılıbdır, o cümlədən pensiyalar qaldırılıbdır. Bu yaxınlarda tələbələrin təqaüdləri qaldırılacaqdır. Yəni bütün sahələrdə inkişaf gözlənilir. Bizim nəhəng enerji layihələrimiz ilk bəhrəsini verməkdədir və mən əminəm ki, qısa müddət ərzində Azərbaycan çox zəngin, qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir. Azərbaycanda yeni imkanlar yaranır, çoxlu xarici firmalar, sərmayəçilər Azərbaycana işləməyə gəlirlər. Biz iqtisadiyyatımızı bazar münasibətləri əsasında qururuq və bu liberallaşma prosesi daha da sürətlə gedir. Bakıda, Azərbaycanın başqa şəhərlərində çox güclü tikinti işləri gedir. Bütün özəl sektora sərbəstlik verilibdir. Sahibkarların iş şəraitinin yaxşılaşdırılması üçün əməli addımlar atılır. Büdcədən güzəştli kreditlər ayrılır. Bu il büdcədən birbaşa özəl sektora 40 milyon dollar həcmində güzəştli kreditlər verilibdir. Gələn il biz bunu yəqin ki, iki dəfə qaldıracağıq.

Bir sözlə, bu gün Azərbaycanda iş görmək üçün, yeni müəssisələr yaratmaq üçün çox gözəl şərait var və bundan bizim iş adamlarımız səmərəli istifadə edir, xaricdən gələn sərmayəçilər də maraqlanırlar. Artıq Azərbaycanda orta təbəqə, sahibkarlar sinfi yaranmaqdadır. O da sirr deyil ki, Rusiyada yaşayan azərbaycanlıların əksəriyyəti kommersiya işləri ilə, bizneslə məşğuldur və çox da yaxşı işləyir, çox böyük uğurlar qazanırlar və Azərbaycanda yaşayan qohumlarına kömək edirlər. Bu, bizim milli adət-ənənəmizdir. Bilirəm ki, Rusiyada yaşayan azərbaycanlılar artıq Azərbaycan iqtisadiyyatına da sərmayə qoyurlar. Müxtəlif rayonlara etdiyim səfərlər çərçivəsində bunun şahidi olmuşam ki, yeni müəssisə yaranır, yeni iş yeri açılır, soruşuram ki, bu sahibkar kimdir, deyirlər Rusiyada işləyir, yaxud qardaşı Rusiyada işləyir. Çox şadam ki, Rusiyada işləyən azərbaycanlılar, burada kapital əldə edən bizim qardaşlarımız doğma vətənə də sərmayə qoyurlar. Biz hamımız çalışmalıyıq ki, Azərbaycanı daha da gücləndirək, Azərbaycanın regiondakı lider mövqelərini möhkəmləndirək.

Bizim qarşımızda duran ən böyük, ən ağrılı problem Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsidir. Bunu da biz həll etməliyik və edəcəyik. Çalışırıq ki, bunu sülh yolu ilə həll edək. Çünki biz müharibə istəmirik. Amma onu da bilməliyik ki, sülh yolu ilə bunu həll etmək üçün gərək bizim gücümüz olsun. Bu gücü biz bu gün yaradırıq. 2005-ci ildə Azərbaycanın büdcəsi 2004-cü ilə nisbətən 30 faiz artıbdır. Səhiyyəyə ayrılan xərclər əvvəlkindən 44 faiz, təhsil xərcləri 25 faiz, ordu quruculuğuna xərclər təxminən 40 faizdən çox nəzərdə tutulubdur və bu meyllər davam etdiriləcəkdir. Əgər biz Dağlıq Qarabağ məsələsini sülh yolu ilə həll etmək istəyiriksə, gərək Ermənistandan on qat güclü olaq və biz buna nail ola bilərik. İndi Azərbaycanın büdcəsi Ermənistanın büdcəsindən 4 dəfə böyükdür. Gələn il 6 dəfə çox olmalıdır. Məqsəd də qoyulub ki, 10 dəfə çox olmalıdır. Azərbaycan öz hərbi potensialını da gücləndirir və ordu quruculuğu istiqamətində böyük işlər görüləcəkdir. Bizim ordumuz bu gün də istənilən vəzifəni həll etməyə qadirdir. Ancaq gərək onu daha da gücləndirək.

Ölkəmizi hərtərəfli inkişaf etdirmək üçün əlbəttə ki, həm də dövlət siyasəti lazımdır. Bu da var və biz onu həyata keçiririk. Xüsusilə iqtisadi sahədə potensialımız artır. Təbii ki, özəl sektor tərəfindən hərəkət olmalıdır. Mən hesab edirəm ki, sizin burada güclü olmağınız Azərbaycanı gücləndirir, Azərbaycanın güclü olması sizi gücləndirir. Gələcəkdə Azərbaycanın haqq sözünü yüksək kürsülərdən deyəcək insanların sayı daha çox olmalıdır. Yerli icra orqanlarında bizim soydaşlarımızın təmsilçiliyi təmin olunmalıdır, daha da gücləndirilməlidir. Çalışmalıyıq ki, ali qanunvericilik orqanlarında bizim mövqeyimizi müdafiə edən insanlar fəaliyyət göstərsinlər. Biz öz üzərimizə düşən vəzifələri yerinə yetirəcəyik və əminəm ki, siz də bunu edəcəksiniz.

Mən çox şadam ki, Sankt-Peterburqda diaspor çox fəaldır, çox gözəl işlər görür və onun fəaliyyəti Peterburqun rəhbərliyi tərəfindən də bəyənilir. Dünən biz Vaqif müəllimlə, qubernator Valentina Matviyenko ilə birlikdəydik, söhbət edirdik. Mən çox şadam ki, qubernatorun da, yerli orqanların da bizim diasporun nümayəndələrinə böyük hörməti var. Mən bunu Bakıda da onlarla söhbət edərkən hiss etmişdim. Bu gün də bunu görürəm.

Bizim aramızda, Rusiya ilə Azərbaycan və Sankt-Peterburqla Bakı arasında olan əlaqələr bizə lazımdır və biz bunu daha da sürətlə inkişaf etdirməliyik.

Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevə də Rusiyada böyük hörmət var. Prezident Putin tərəfindən böyük şəxsi hörmət var. Mən çox şadam ki, ümummilli liderimizin xatirəsi burada əbədiləşdirilir. Bu gün xatirə lövhəsi açılacaqdır. Bu da çox böyük hadisədir. Vladimir Putinlə söhbətimizdə də bu mövzuya da toxunduq. Bilirsiniz ki, o, özü buralıdır və mənə dedi ki, 1703-cü ildə əsası qoyulandan bu günə qədər Peterburqda müxtəlif xatirə lövhələri vurulmuşdur. Artıq 300 ildən çoxdur ki, bütün bu lövhələr durur, yerindədir. Ona görə bu gün burada xatirə lövhəsinin açılması da bir tarixdir. Bu, gözəl bir dostluq rəmzi olacaqdır və bu, mənim üçün çox əzizdir. Ona görə ki, Heydər Əliyev həm mənim atamdır və həm də ona görə ki, xalqımızın ümummilli liderinin xidməti burada yüksək səviyyədə qiymətləndirilir.

Mən əminəm ki, siz bundan sonra da yaxşı yaşayacaqsınız. Sankt-Peterburqda yaxşı işlər görəcəksiniz. Bütün burada səslənən fikirlərə mən də qoşuluram. Burada məktəblər fəaliyyət göstərməlidir ki, bizim uşaqlarımız ana dilini unutmasın, öyrənsinlər, mükəmməl bilsinlər. Eyni zamanda Azərbaycanı təmsil edən mədəniyyət mərkəzləri, ölkəmizi təcəssüm etdirən digər infrastruktur yaradılır. Bu gün "Bakı" restoran-muzeyində tikinti işləri ilə tanış oldum. Sonra bizim beynəlxalq bankın bu yaxınlarda burada açılan filialının bunasına baş çəkdim. Yəni bu, Azərbaycanın təmsilçiliyidir. Bu bankın filialının qarşısında dalğalanan bayrağımız onu göstərir ki, bura müstəqil Azərbaycanın yeridir.

Bir sözlə, əziz dostlar, mən şübhə etmirəm ki, bizim doğma vətənimiz Azərbaycan hamımızın köməyi ilə, əməyi ilə daha da inkişaf edəcəkdir. Biz öz sözümüzü daha yüksək kürsülərdən deyəcəyik, öz istəyimizə nail olacağıq. Biz elə etməliyik ki, Azərbaycanda kasıb adam olmasın, yoxsulluq aradan götürülsün, işsizlik tamamilə aradan götürülsün və Azərbaycan xalqı, Azərbaycan vətəndaşları daha təhlükəsiz şəraitdə yaşasınlar. Mənim Prezident kimi vəzifə borcum bundan ibarətdir. Mən Azərbaycan xalqının rahat yaşamasının təminatçısıyam. Azərbaycanda hökm sürən sabitliyin, əmin-amanlığın, asayişin də təminatçısıyam və heç kimə imkan verə bilmərəm ki, bu sabitliyi, bu əmin-amanlığı pozsun. Azərbaycanın çətin anları da olub, 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəmiz, demək olar ki, artıq parçalanma ərəfəsində idi. Siz o günləri çox yaxşı xatırlayırsınız. Azərbaycan xalqı da yaxşı xatırlayır. Heç cür imkan verə bilmərik ki, o qara günlər təkrarlansın. Mən Prezident kimi bütün məsuliyyəti öz üzərimə götürmüşəm. Mən bu yoldan dönməyəcəyəm. Elə edəcəyəm ki, Azərbaycan xalqı daha da yaxşı yaşasın, biz hamımız buna çalışmalıyıq. Mən bu görüşdən məmnun olduğumu bir daha ifadə etmək istəyirəm, sizə uğurlar arzulayıram, cansağlığı, ailələrinizə xoşbəxtlik arzulayıram. Sağ olun.

KİYEVDƏ BEYNƏLXALQ İNVESTİSİYA FORUMUNUN "FÖVQƏLADƏ UKRAYNA DƏYİRMİ MASASI"NIN BİRİNCİ GENİŞ İCLASININ AÇILIŞINDA NİTQ

Kiyev şəhəri,
16 iyun 2005-ci il

Əvvəla, belə bir mühüm beynəlxalq tədbirdə iştirak etmək üçün məni səfərə dəvətinə görə həmkarım Prezident Yuşşenkoya minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Biz Ukrayna ilə ikitərəfli münasibətlərimizə çox böyük əhəmiyyət veririk və mən eyni zamanda, ölkəmizin ünvanına söylədiyi xoş sözlərə görə cənab Prezidentə təşəkkürümü bildirirəm. Biz uzun illər ərzində dost ölkələr olmuşuq. Çox sıx tarixi əlaqələrimiz var və ən mühümü isə odur ki, müstəqilliyini qazandıqdan sonra ölkələrimiz olduqca uğurlu əməkdaşlıq etmişlər. Həmin əməkdaşlıq indi də davam edir, möhkəmlənir və inkişaf edir.

Bu gün mən çox şadam ki, belə mühüm beynəlxalq əhəmiyyətli tədbir Ukraynada keçirilir və dünyanın iş adamları buraya toplaşıblar. Hamının diqqəti buraya yönəlibdir. Bu, ölkənin gələcək inkişafı, xarici sərmayələrin cəlb edilməsi üçün olduqca vacibdir. Sərmayəçilər üçün lazımi mühitin yaradılması çox önəmlidir. Onların etimadını qazanmaq, onlar üçün maksimum dərəcədə rahat iş şəraiti yaratmaq ən vacib məsələlərdən biridir.

Azərbaycan Avropa strukturlarına tam inteqrasiya olunmaq siyasəti yürüdür. Biz artıq bir neçə ildir ki, Avropa Şurasının üzvüyük və Siz qeyd etdiyiniz kimi, mən Avropa Şurası Parlament Assambleyası sədrinin müavini olmuşam. Hazırda, Azərbaycan Avropa İttifaqının "Yeni qonşuluq siyasətinə" daxil edilmişdir. Bizim bu təşkilatla çox yaxşı dialoqumuz var. Bu, xüsusən enerji, nəqliyyat sahələrinə və digər sahələrə aiddir. Şübhəsiz, biz hesab edirik ki, regionumuzun gələcəyi cəmiyyətimizin nə dərəcədə uğurla müasirləşdirilməsindən asılı olacaqdır. Yəni demokratik islahatların inkişaf etdirilməsi, iqtisadi islahatların həyata keçirilməsi siyasi sistemin, cəmiyyətimizin müasirləşdirilməsi siyasətində daha fəal olmağımızdan asılı olacaqdır. Burada sadəcə, iqtisadi inkişaf və ya sənayenin inkişafı nəzərdə tutulmur. Bizim ölkə iqtisadi baxımdan böyük uğurlar əldə etmişdir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun hesablamalarına görə, bu il ərzində ÜDM-in artımı 18 faiz olacaqdır. Lakin bizim zəngin təbii sərvətlərimiz də var. Bilirsiniz ki, dünyada bir çox ölkənin zəngin təbii ehtiyatları var, amma bu o demək deyil ki, həmin ölkələrin hamısı arzuolunan səviyyədə tərəqqi edir və əhali bu imkandan bəhrələnir. Buna görə də demokratikləşmə prosesi, müasir siyasi sistemin yaradılması uğurumuz və inkişaf üçün əsas ilkin şərtlərdən biridir. Eyni zamanda, biz anlayırıq ki, bu ilkin şərtlər Avropaya yaxınlaşmağımız üçün də vacibdir.

Burada cənab sədr həmçinin maraqlandı ki, biz bu yolun hansı mərhələsindəyik. Ukraynanın dostu və müttəfiqi olaraq, biz Ukraynanın Avropaya yaxınlaşması sahəsində əldə etdiyi uğuru görməkdən çox şadıq. Lakin biz onu da görürük ki, onların arxasınca bizim ölkə gəlir. Ona görə də, biz Ukraynanın keçəcəyi yolu və onun üzləşəcəyi çətinlikləri, problemləri görəcəyik. Əlbəttə ki, mən inanıram ki, biz eyni istiqamətdə addımlarımızı davam etdirəcəyik.

Hesab edirəm ki, bu gün regionda yeni vəziyyət formalaşır. Mən burada əyləşən bütün prezidentləri görməkdən məmnunam. Bununla belə, mən xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, GUAM dövlətlərinin başçılarını görməkdən çox şadam. GUAM təşkilatı müəyyən bir müddət ərzində durğunluqda olmuşdur. Hazırda biz GUAM-ın inkişafında yeni mərhələyə qədəm qoyuruq. Biz bu təşkilat çərçivəsində vacib iqtisadi layihələri ikitərəfli və çoxtərəfli formatda müzakirə edirik. Regionda tamamilə yeni vəziyyət formalaşmaqdadır. Hesab edirəm ki, Avropaya inteqrasiya prosesi o vaxt asan olar ki, biz hamımız birgə çalışaq. Biz bu marağı bütün tərəfdaşlarımız və qonşularımız tərəfindən duyuruq. Əminəm ki, Avropa ölkələrinin birgə səyləri, güclü dəstəyi və gərgin əməyi sayəsində biz qarşımıza qoyduğumuz məqsədlərə nail ola biləcəyik.

Sağ olun.

SNN-TÜRK TELEKANALINA MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
28 iyun 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 28-də Prezident sarayında SNN-Türk telekanalının xəbər müdiri Gürkan Zənginə müsahibə vermişdir. Müsahibə SNN-Türk telekanalı ilə birbaşa yayımlanmışdır.

JURNALİST: Azərbaycanın paytaxtı Bakıdan xoş gördük. İndi Bakıda Prezident sarayındayıq və cümhurbaşqanı İlham Əliyevin qonağıyıq. Son bir neçə həftədə meydana çıxan hadisələr bizim Bakıya gəlməyimizə səbəb oldu. Azərbaycan müxalifətinin təmsilçiləri İstanbulda bir toplantıya qatılmaq üçün Türkiyədə idi, orada bir neçə mesajlar verildi.

Bu ilin noyabrında Azərbaycanda parlament seçkiləri keçiriləcəkdir. Xüsusilə Ukrayna, Gürcüstan kimi ölkələrdə inqilabların baş verdiyi bir dövrdə bəziləri tərəfindən gündəliyə gətirilir ki, bunu Azərbaycanda da etmək olarmı? Seçkilər qarşısında müxalifətdəki canlanmanı da görürük.

Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğan sabah axşam Bakıya gəlir. Bu, onun Baş nazir kimi Azərbaycana ilk rəsmi səfəridir. Bütün bunlar və İranda yeni prezident seçilməsinin hadisələrə təsiri və sair məsələlər ətrafında söhbət aparılacaqdır. Aydındır ki, bu bölgə hər zaman hərəkətlidir. Qafqaz barədə çox danışmağa ehtiyac yoxdur. Təbii qaz, neft ehtiyatlarının mövcud olduğu bir bölgədir. Belə bir məqamda bu bölgədə iş görmək, siyasəti davam etdirmək çox çətindir. Mərhum dövlət başçısı Heydər Əliyev bu işin ustası idi. 2003-cü ildə o, dünyasını dəyişdikdən sonra yerinə oğlu İlham Əliyev gəldi və hazırda Prezidentdir.

Hörmətli cümhurbaşqanı, əvvəlcə bizi qəbul etdiyinizə, belə bir vaxtda müsahibə verdiyinizə görə Sizə təşəkkür edirik.

İLHAM ƏLİYEV: Sağ olun.

SUAL: Cənab Prezident, atanızdan danışdıq, Siz onun yerini tuta bilirsinizmi?

CAVAB: Bunu ilk növbədə Azərbaycan xalqından soruşmaq lazımdır. Mən çalışıram, əlimdən gələni edirəm ki, seçkilərdən öncəki bütün vədləri yerinə yetirim. Azərbaycanı daha da inkişaf etdirək, ölkəmizi zənginləşdirək ki, həm bölgədə öz mövqelərini möhkəmləndirsin, həm də daxildə sabitlik pozulmasın, Azərbaycan iqtisadi cəhətdən daha da güclü olsun.

Bizim çoxlu planlarımız var, çoxlu layihələrimiz var. Deyə bilərəm ki, onların hamısı uğurla icra edilir. Son ilyarım ərzində, seçkilərdən keçən dövr ərzində Azərbaycanda çoxlu islahatlar aparıldı.

JURNALİST: Yəni, islahatlar hələ davam etdirilir.

İLHAM ƏLİYEV: Bəli, islahatlar davam edir. Mən sizə bir-iki rəqəm gətirə bilərəm. Son ilyarım ərzində Azərbaycanda 220 min yeni iş yeri açılıbdır. Onların tam əksəriyyəti bölgələrdədir. Bu ilin ilk beş ayında iqtisadi artım 16 faiz olubdur. İl ərzində ümumi daxili məhsul 18-20 faiz artacaqdır.

SUAL: Daxili siyasətdə bu islahatlar əsaslı şəkildə davam edir. Bunlar görünür, rəqəmləri də Siz dediniz. Atanız böyük siyasət, dövlət adamı idi. Ən önəmli xüsusiyyəti bu idi ki, İran, Rusiya, Türkiyə kimi bölgə ölkələri, bundan əlavə, Avropa, Amerika ilə tarazlaşdırılmış siyasət yürüdürdü. Deyə bilərsinizmi, Siz necə siyasət yürüdürsünüz, Sizin siyasətiniz nə üzərində qurulubdur?

CAVAB: Bu gün Azərbaycanda Heydər Əliyev siyasəti davam etdirilir. Onun strateji xətti dəyişməz olaraq qalır. Çünki bu, Azərbaycan xalqının tələbidir, zamanın tələbidir, məntiqin tələbidir. Azərbaycan xalqı bu siyasəti dəstəkləyir, bəyənir və mənim Prezident vəzifəsinə seçilməyimdə də bu amil çox önəmli rol oynadı. Azərbaycan xalqı bu siyasətdə dəyişiklik istəmir. Bu siyasətin əsas mahiyyəti ondadır ki, o, Azərbaycanın milli maraqları zəminində qurulur, Azərbaycanın milli maraqları tam şəkildə təmin olunmalıdır.

SUAL: Tarazlı siyasətə gəlincə, bilirik ki, 70-80 il bu ölkəyə təsiri olmuş Rusiya var. Rusiyanın Azərbaycan üzərində təsiri hələ varmı, varsa nə qədərdir?

CAVAB: Azərbaycan üzərində başqa dövlətlərin təsiri çox zəifdir. Əgər biz keçmiş Sovet İttifaqının respublikalarına nəzər salsaq görərik ki, Azərbaycan bu baxımdan ən əlverişli vəziyyətdədir. Bunun da səbəbi məhz Heydər Əliyevin yürütdüyü siyasət idi. Bu gün Azərbaycana təzyiq etmək iqtidarında olan qüvvələrin sayı çox azdır. Bizə kim necə təsir edə bilər, kim öz təsirini necə göstərə bilər? Bu, mümkün deyildir. Biz bütün ölkələrlə qarşılıqlı surətdə faydalı əlaqələrin güclənməsində maraqlıyıq və bunu edirik. O cümlədən qonşu dövlətlərlə əlaqələrimiz yaxşıdır. Ancaq Azərbaycan öz siyasətini özü aparır.

SUAL: Sabah axşam Türkiyənin Baş naziri hökumətin başçısı kimi Azərbaycana ilk dəfə rəsmi səfərə gələcəkdir. Türkiyə ilə əlaqələr sanki atanızın dövründə daha sıx ziyarətlərlə inkişaf edirdi. Soyuqluqmu yarandı, yoxsa ziyarətlər azaldı?

CAVAB: Xeyr, xeyr, belə bir şey yoxdur. Bizim aramızda olan əlaqələr çox yüksək səviyyədədir. Mənim cümhurbaşqanı kimi ilk səfərlərimdən biri də məhz Türkiyəyə olmuşdu və mən o səfərdən çox məmnunam. Bu günlərdə isə Türkiyənin Baş naziri Azərbaycana gəlir və bizim əlaqələrimiz çox sıxdır. Biz daim əlaqə saxlayırıq, telefonla danışırıq, bütün məsələləri müzakirə edirik. Türkiyədən Azərbaycana, Azərbaycandan Türkiyəyə müxtəlif heyətlər - nazirlər, parlament üzvləri, digər rəsmi şəxslər gəlir-gedir. Bizim aramızda çox sıx əlaqələr var. Deyə bilərəm ki, indiki şəraitdə bu əlaqələr yeni bir müstəviyə keçibdir. Bizim bölgədəki gücümüz, nüfuzumuz artır. Türkiyə və Azərbaycanın həyata keçirdikləri birgə layihələr nəticəsində bölgədə tam yeni bir mühit yaranır, ölkələrimizin önəmi artmaqdadır. Bizim sıx birgə olmağımız gələcək üçün mühüm üfüqlər açа bilər.

SUAL: Müxalifətin bu günlərdə Türkiyədə olması səbəbi ilə bağlı mülahizələr söylənilir ki, Baş nazirin bu ziyarəti Azərbaycana noyabr seçkiləri yaxınlaşarkən edilir və daha çox demokratikləşmə yolunda mesajlar veriləcəkdir.

CAVAB: Mən bu barədə bir şey deyə bilmərəm. Çünki bu bizim üçün müzakirə mövzusu deyildir.

SUAL: Yəni nə mənada?

CAVAB: Nədən olsun ki? Azərbaycanın vəziyyəti bu gün çox yaxşıdır. İctimai-siyasi vəziyyət bizi qane edir. Xalqla iqtidar arasında birlik var, vəhdət var. Biz xalqın dəstəyini hiss edirik. Bizim fəaliyyətimiz yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycan bölgədə sabit ölkədir. Azərbaycan demokratik təsisatlarını inkişaf etdirir. Biz Avropa Birliyi ilə çox sıx əməkdaşlıq edirik. Avropa Şurası ilə məsələlərimizi həll edirik. Bizim beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrimiz çox yaxşıdır. Eyni zamanda, dediyim kimi, bizim iqtisadiyyatımız çox sürətlə inkişaf edir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun verdiyi bəyanata görə, 2005-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı artım baxımından dünyada birinci yerdə olacaqdır.

SUAL: Yəni bunumu söyləyirsiniz ki, iqtisadiyyatımız, siyasətimiz, demək olar, yaxşıdır. Türkiyə Baş nazirinin buraya daha çox demokratikləşmə mesajı gətirməsinə ehtiyac yoxdur?

CAVAB: Bilirsiniz, hörmətli Baş nazirlə bizim əlaqələrimiz çox səmimidir. Biz dostuq, istənilən məsələni müzakirə edə bilərik və edirik də. Elə məsələ yoxdur ki, biz onu səmimi bir qardaş kimi, dost kimi danışmayaq. Sizə deyə bilərəm ki, bütün beynəlxalq tədbirlərdə ki, biz bir yerdə oluruq, daim görüşürük və saatlarla danışırıq. Ona görə bütün məsələlər müzakirə oluna bilər. Hesab edirəm ki, hansısa məsələni ümumi kontekstdən çıxarıb, ön plana çəkməyə lüzum yoxdur.

SUAL: Bu gün Azərbaycanı bir demokratik ölkə kimi qiymətləndirə bilərsinizmi?

CAVAB: Bəli, Azərbaycan demokratik inkişaf baxımından çox sürətlə inkişaf edən ölkədir. Azərbaycanda demokratiyanın inkişafı üçün bütün lazımi şərait mövcuddur. Siyasi partiyalar fəaliyyət göstərir. Söz azadlığı, mətbuat azadlığı, vicdan azadlığı - bütün bunlar mövcuddur. Beynəlxalq təşkilatlarla bizim əlaqələrimiz çox müsbətdir. Xüsusilə, bilavasitə insan haqları ilə məşğul olan Avropa Şurası ilə bizim aramızda heç bir problem yoxdur. Azərbaycanda normal demokratik inkişaf üçün hər cür şərait var. Biz dövlət, hökumət olaraq əlimizdən gələni edirik ki, bunu daha da genişləndirək və bütün imkanları yaradaq.

SUAL: Noyabr ayında Azərbaycanda parlament seçkiləri keçiriləcəkdir. Bu seçkilərin ədalətli keçəcəyinə təminat verə bilərsinizmi?

CAVAB: İlk növbədə onu demək istəyirəm ki, prezident seçkilərində Azərbaycan xalqının iradəsi tam şəkildə öz əksini tapıbdır. Bizə müxalif olan bəzi qüvvələr tarixi təhrif etməyə çalışırlar, rəy yaratmaq istəyirlər ki, guya prezident seçkilərində hansısa problem çıxdı. Heç bir problem çıxmadı. Avropa Birliyinin bəyanatına baxın, orada seçkilər çox müsbət qiymətləndirilir. Dünyanın aparıcı ölkələrinin bəyanatlarında da həmçinin. Bu yaxınlarda dünyada tanınmış Gellap İntərnəşnl təşkilatı Cənubi Qafqazda bir rəy sorğusu keçirdi.

JURNALİST: Yəni əhalinin rəyini öyrəndi.

İLHAM ƏLİYEV: Bəli. Rəy sorğusunun nəticəsinin Azərbaycana aid hissəsi ondan ibarətdir ki, əhalinin 77 faizi Azərbaycan Prezidentinə inanır və onu dəstəkləyir. Bunu mən demirəm, bizim partiyamızın hansısa mətbu orqanı demir, Gellap İntərnəşnl deyir. Prezident seçkilərində qazandığım səslər isə 76 faizdir. Ona görə də prezident seçkiləri ilə bağlı müxalifət tərəfindən səslənən fikirlər uydurmalardır, əsassızdır.

JURNALİST: Amma Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı prezident seçkilərinin beynəlxalq standartlara uyğun olmadığını açıqladı.

İLHAM ƏLİYEV: Təbii, standartlara uyğun gəlmədi. Amma bizim ölkəmizdə hansı bir məsələ standartlara uyğun gəlir?! Bir də ki, o standart nədir?! Təbii ki, çatışmazlıqlar, qanun pozuntuları olubdur. 600-

dən çox məntəqədə seçkilərin nəticəsi ləğv edildi. Amma bu, o demək deyil ki, seçkilər ədalətsiz keçirildi, yaxud da seçkilərin nəticələri şübhə altındadır. Heç kim buna şübhə etmir.

O ki qaldı, parlament seçkilərinə, bu məsələdə də mən hesab edirəm ki, heç bir problem olmayacaqdır. Bu yaxınlarda mən seçki praktikasının təkmilləşdirilməsinə dair sərəncam vermişəm. Bütün namizədlərə eyni, bərabər hüquqlar, şərait yaranacaqdır və mən şübhə etmirəm ki, parlament seçkiləri tam demokratik, şəffaf keçiriləcəkdir.

SUAL: Müxalifət noyabr seçkilərinə hazırlaşır. Türkiyəyə səfər etdilər, orada türkiyəli yetkilərlə bəzi görüşlər keçirdilər. Bu, yəni onların Türkiyəyə getmələri, orada açıqlama vermələri Sizi narahat edirmi?

CAVAB: Xeyr, xeyr. Məni qətiyyən narahat etmir. Ümumiyyətlə, Azərbaycan müxalifəti məni narahat etmir. Çünki onlar bizim üçün rəqib deyildir. Onların siyasi iflası artıq bir neçə il bundan əvvəl baş vermişdir. İndiki müxalifət Azərbaycanda iqtidarda idi. 1992-ci ildə müəyyən yollarla iqtidara gəlmişdi. Amma cəmi bir il qaldı.

SUAL: Həm Xalq Cəbhəsini, həm də Müsavatı nəzərdə tutursunuz?

CAVAB: Təbii, onlar cütlük idi, hakimiyyətə ikisi gəlmişdi. Bir il ərzində onlar hakimiyyəti itirdi. Nə üçün? Çünki Azərbaycan xalqı onların siyasətinə dözmədi, onları inkar etdi. 1993-cü ildən bu günə qədər bütün seçkilərdə - parlament və prezident seçkilərində onlar iflasa uğrayırlar. Sadəcə olaraq, o liderlərdə cəsarət çatmır ki, öz vəzifələrindən çəkilsinlər, yeni nəslə yol açsınlar. Azərbaycanda iqtidarda dəyişiklik baş verdi. 2003-cü ildən Azərbaycanda yeni Prezident seçildi və siyasət yürüdür. Müxalifətdə isə eyni simalar, eyni adamlar, eyni sözlər, eyni vədlər və eyni uğursuzluqlar. Ona görə müxalifətin nəyi harada deməsindən asılı olmayaraq, bu, bizi narahat etmir. Bu, birincisi.

İkincisi, bizim müxalifət başqa ölkələrə də - Avropa ölkələrinə, digər ölkələrə də səfərlər edir. Azərbaycanda demokratiya var. Hər bir insan, siyasətçi istədiyini söyləyə bilər, istədiyi insanla görüşə bilər. Bu, bizim üçün əsla bir problem deyildir.

SUAL: Noyabr seçkiləri ədalətli keçərsə, bilmirəm, müxalifət nə qədər səs ala bilər. Xalqa güvənilirsə, seçki ilə bağlı problem olmamalıdır. Siz, seçkilərin ədalətli olacağına təminat verirsinizmi?

İLHAM ƏLİYEV: Təbii, 2003-cü ildə keçirilən prezident seçkilərində də…

JURNALİST: Onda da olmadı.

İLHAM ƏLİYEV: Mən prezident seçkilərində 76 faiz səs almışam, Gellap İntərnəşnlin fikrinə görə məni 77 faiz dəstəkləyir. Əgər orda bir problem olardısa, bu rəqəm başqa olardı. Bu, onu deməyə əsas verir ki, o seçkilər Azərbaycan xalqının iradəsini əks etdiribdir. Parlament seçkilərində də eyni qaydada, kimin cəmiyyətdə hörməti var, siyasi biliyi var, getsin, seçilsin. Azərbaycan xalqı müdrik xalqdır. İstədiyi namizədə öz səsini verər.

SUAL: Sanki müxalifətə Amerika dəstək verir kimi bir görüntü var. Gürcüstanda, Ukraynada, Qırğızıstanda olan inqilabların Azərbaycanda da ola biləcəyi yönümdə söhbətlər gəzir. Bunlar Sizi qorxudurmu, yəni orada olanlar burada da ola bilər deyə qorxursunuzmu?

CAVAB: Ümumiyyətlə, məni heç nə qorxutmur. Çünki bu, Prezident vəzifəsi elə bir vəzifədir ki, əgər bu vəzifədə olan şəxsi nəsə qorxudursa, o, bu vəzifədən getməlidir. Mən öz vəzifələrimi cəsarətlə və inamla icra edirəm. Xalqın dəstəyinə, xalqın məhəbbətinə arxalanıram.

İkincisi, əlbəttə, paralellər ola bilər. Bəzi ölkələrdə inqilab oldu, bəzi ölkələrdə çevriliş oldu. İndi düşünürlər, əcəba, bu, başqa ölkələrdə də mümkündür, yoxsa yox? Hər bir ölkənin öz tarixi var, hər bir ölkədə gedən proseslər o ölkəyə aid proseslərdir.

JURNALİST: Yəni deyirsiniz ki, orada olub, amma Azərbaycanda olmaz.

İLHAM ƏLİYEV: Mən burada bunun olmasına əsas görmürəm.

SUAL: Məsələn, Ukraynada, Gürcüstanda olanlara təəccübləndinizmi?

CAVAB: Xeyr, xeyr.

SUAL: Niyə təəccüblənmədiniz?

İLHAM ƏLİYEV: Mən nədən təəccüblənməliydim?!

SUAL: Yəni orada elə bir potensialmı var idi?

CAVAB: Bilirsiniz, orada əsas problem onda idi ki, iqtidarla xalq arasında inam yox idi, yaxud da çox az idi. Çünki orada həm sosial-iqtisadi durum, həm də rəhbərliyin fəaliyyəti artıq xalq tərəfindən o qədər də qəbul edilmirdi. Bir də ki, orada insanlar artıq uzun illər idi iqtidardaydı. Təbii ki, belə uzun zamandan sonra insanlarda bir növ yorğunluq yaranır, adamlar bir dəyişiklik istəyir.

SUAL: Yəni yeni bir lider olmalıdır deyirsiniz?! Deyirsiniz ki, Azərbaycanda dəyişdi, eləmi?

CAVAB: Təbii.

JURNALİST: Dolayısı ilə xalq üçün bir yenilik var.

İLHAM ƏLİYEV: Həm yenilik var, həm də xalqa xidmət var. Mən öz vəzifəmi ilk növbədə, bunda görürəm. Mən xalqımın xidmətçisiyəm. Bütün məmurlara da dəfələrlə açıq bəyan etmişəm ki, siz xalqın xidmətçilərisiniz. Gedin, xalqa ləyaqətlə xidmət edin. Kim xidmət etmirsə, o, vəzifədən dərhal çıxarılır. Ona görə əgər Prezident və hansısa başqa bir rəsmi şəxs xalqa ləyaqətlə xidmət edirsə və xalq da onu bəyənirsə, o, gərək öz fəaliyyətindən, öz vəziyyətindən arxayın olsun. Bu arxayınlıq, əminlik məndə də var.

SUAL: Deyirsiniz ki, Azərbaycanda inqilabla devirmə ola bilməz?

CAVAB: Qətiyyən.

SUAL: Bəs, Amerika ilə əlaqələriniz necədir, Amerikaya güvənirsinizmi?

CAVAB: Amerika bizim tərəfdaşımızdır, strateji tərəfdaşımızdır. Uzun illərdir Azərbaycan öz siyasətini Avratlantik məkanına inteqrasiya istiqamətində aparır. Bizim Amerika ilə müxtəlif sahələrdə çox sıx əməkdaşlığımız var. İlk növbədə, təhlükəsizlik sahəsində. Antiterror koalisiyasında bizim iştirakımız, enerji sektorundakı əməkdaşlığımız və burada həyata keçirilən böyük layihələr Amerikanın dəstəyi olmadan mümkün olmazdı. Ölkəmizdə demokratiyanın inkişafı sahəsində Amerika ilə biz çox sıx əməkdaşlıq edirik. Yəni bizim əlaqələrimiz çox möhkəm zəmin üzərində qurulubdur. Biz müttəfiqik və öz müttəfiqliyimizi sözdə deyil, əməldə sübut etmişik.

SUAL: Amma "mən daha çox demokratiya istəyirəm, daha çox demokratik olan müttəfiqlər axtarıram, müttəfiqlərimin daha çox demokratik olmasını istəyirəm" - deyən açıqlamalar var. Belə bir siyasət izləyəcəklərini açıqladılar. Bu, önümüzdəki aylarda, günlərdə Sizə çətinlik yaratmaz ki?

CAVAB: Mən inanmıram. Çünki bu, bizim məramımıza da uyğundur. Biz də istəyirik ki, Azərbaycan daha da demokratik ölkə olsun. Azərbaycan dünya birliyində daha da möhkəm yerini tuta bilsin.

SUAL: Siz, İlham Əliyev 2003-cü ildən bəri cümhurbaşqanısınız, Azərbaycanın daha demokratik bir ölkə olması üçün nə edirsiniz, son olaraq hansı addımları atdınız?

CAVAB: İlk növbədə, biz Azərbaycanda müəyyən siyasi gərginliyə səbəb olan "siyasi məhbuslar" məsələsini həll etdik. Avropa Şurası qarşısında öz öhdəliyimizi yerinə yetirdik və siyasi baxışlara görə Azərbaycanda heç kim təqib olunmur, heç kim həbs olunmur. Biz keçmişdə olan bütün olayların altından sanki bir xətt çəkdik, bütün o insanların hamısını azadlığa buraxdıq. Bunu mən etdim, əfv etdim.

Digər tərəfdən, siyasi partiyaların normal fəaliyyəti üçün lazımi şərait yaradılır. Bu da gündəlik bir işdir. Yəni bu, birdəfəlik iş deyil ki, deyim, bu qərar qəbul edildi. Cəmiyyətdə normal siyasi dialoqun aparılması üçün addımlar atılır. Mən dəfələrlə bütün siyasi qurumlara açıq müraciət etdim ki, gəlin, siyasi dialoq aparaq. Gəlin, məsələni küçələrdə əlində daşla yox, əlində qələmlə masa arxasında çözək. Biz o qədər də böyük ölkə deyilik ki, burada bir-birimizlə mübarizə aparaq. Ona görə hesab edirəm ki, bu addımlar Azərbaycanda demokratiyanın inkişafı üçün çox önəmlidir. Əsas məsələ odur ki, bu addımlar qarşılıqlı olsun. Demokratiyanı Azərbaycanda təkcə iqtidar tətbiq edə bilməz. Əgər başqa tərəf bunu istəmirsə, yaxud başqa tərəf özünü çox davakar aparırsa, təbii ki, bizim də cavabımız ona uyğun olacaqdır.

SUAL: Noyabr ayında parlament seçkiləri keçiriləcəkdir. Əgər müxalifət qələbə qazanarsa, Siz cümhurbaşqanı kimi müxalifətlə işləyərsinizmi?

CAVAB: Mən istənilən qüvvə ilə çalışacağam. Kim qazanır qazansın, Azərbaycanda sərbəst seçkilər keçiriləcəkdir. Kim qələbə qazanarsa, o qüvvələrlə çalışacağam.

SUAL: 2008-ci ildə prezident seçkilərində yenidən namizədliyinizi verəcəksinizmi?

CAVAB: Əgər Azərbaycan xalqı məni dəstəkləyərsə, verərəm. Görsəm ki, xalq mənim fəaliyyətimi bəyənir, görsəm ki, mən Azərbaycan xalqına istədiyim xidməti etdim və xalq bunu bəyənir, onda təbii ki, verəcəyəm.

SUAL: Müxalifət deyir ki, demokratiya, düzgünlük olmadığına görə, seçki kampaniyamızı mübarizə üzərində quracağıq, Azərbaycanda çox böyük rüşvət var və s. Bu barədə nə deyərdiniz?

CAVAB: Müxalifətin deyə biləcəyi məsələlər tükənməkdədir. Artıq bizə heç bir irad tuta bilmir. Çünki bizim xarici siyasətimiz Azərbaycanın maraqlarına uyğundur və biz Ermənistanla danışıqlarda üstün mövqe əldə etmişik. Bizim hərbi potensialımız güclənir, iqtisadiyyatımız, insanların maaşları artır. Mənim dövrümdə, ilyarım ərzində minimum əmək haqqı 3 dəfə qaldırılıbdır. Yəni müxalifətin deyəcəyi bir söz qalmayıbdır. Rüşvət hər bir ölkədə var, o cümlədən Azərbaycanda da var, ən inkişaf etmiş ölkələrdə də var. Bunu heç kim inkar etmir. Amma biz mübarizə aparırıq. Necə? İnzibati yollarla mübarizə aparmaq çox çətindir. Adam dəyişməklə məsələ həll olunmur. Geniş özəlləşdirmə, liberallaşma, özəl sektora dəstək - bütün bu amillər korrupsiyanın və rüşvətin səviyyəsini yavaş-yavaş aşağı salır. Amma bu, çox uzunmüddətli bir prosesdir.

Baxın, rüşvət hansı ölkələrdə özünü daha da qabarıq göstərir? Postsovet ölkələrində. Postsovet ölkələrini nə birləşdirirdi? Azərbaycanda, Rusiyada, Ukraynada, Moldovada, Baltikyanı ölkələrdə və başqalarında tam fərqli xalqlar yaşayırdı. Amma onları birləşdirən bir sistem idi, bir təfəkkür idi. O təfəkkür bu məsələnin belə

kəskinləşməsinə gətirib çıxardı. Bununla mübarizə aparmaq üçün ciddi proqram hazırlanmalıdır. Biz bu proqramı qəbul etdik. Bizim Milli Məclis Antikorrupsiya haqqında qanun qəbul etdi. Antikorrupsiya qurumu yarandı və indi ciddi işlər aparılır.

SUAL: Cənab Prezident, istərdim söhbətimizin ikinci hissəsində daha çox neft, təbii qaz məsələlərinə toxunaq. Bir əfsanə gerçəkləşdi: Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsi həyata keçdi. Xeyirli olsun, hazırda neft boru ilə Ceyhana doğru getməkdədir. Sizcə, Ceyhanda keçiriləcək mərasimin vaxtı bəlli oldumu?

CAVAB: Hələlik bəlli deyil, hər halda, ilin sonuna qədər bütün işlər tamamlanmalıdır.

JURNALİST: Yəni bu ilin sonunda neft Ceyhandan daşınacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV: Bəli.

SUAL: Qazaxıstan neftinin də Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xəttindən axması sahəsində görüşlər keçirdiyinizi bilirik. Qazaxıstan nefti də gələcəkmi? Qazaxlar bu mövzuda vaxtaşırı açıqlamalar verirlər, müəyyən məsələləri söyləyirlər, lakin hələlik bir anlaşma əldə olunmur. Son vəziyyət necədir?

CAVAB: Doğrudur, indi danışıqlar gedir, görüşürük. Qazaxıstan və Azərbaycan qurumlarının mütəxəssisləri görüşürlər. Hökumətlərarası bir saziş hazırlanıbdır. Demək olar ki, onun bütün əsas müddəaları razılaşdırılıbdır. Onun üzərində son işlər gedir. Ümid edirəm ki, yaxın zamanlarda biz onu da imzalayacağıq.

JURNALİST: Yəni Qazaxıstan nefti bu xətlə axacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV: Hər halda, bu, bizim üçün də, Qazaxıstan üçün də əlverişli olar. Çünki Qazaxıstan üçün yeni yollar, yeni alternativ yollar lazımdır. Qazaxıstan nefti bu gün ancaq Rusiyadan dünya bazarlarına ixrac edilir. O yol da boğazlardan keçir. Artıq Qazaxıstan çox böyük həcmdə neft ixrac edən ölkəyə çevrilir, 100 milyon ton neft çıxaracaqdır. Boğazlar bu nefti oradan keçirə bilməz. Buna gərək alternativ yol olsun.

SUAL: Çox böyük bir rəqəmdir, Qazaxıstanın bu həcmdə nefti var. Aktau-Bakı-Tbilisi-Ceyhan kimi ayrıca bir neft boru xətti inşa edilə bilərmi? Uzun müddətdən sonra da olsa, buna ümidiniz varmı?

CAVAB: İnanmıram ki, ona yaxın gələcəkdə ehtiyac olsun. Çünki Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru xəttinin nəqletmə gücü gündə bir milyon barreldir. Əgər əlavə texniki işlər görülərsə, əlavə inşaat işləri görülərsə, onda biz bunu təxminən iki dəfə qaldıra bilərik.

SUAL: Mən paralel olaraq ayrıca bir boru xəttinin inşasının mümkünlüyünü deyirəm. Bu, çox böyük vaxtmı tələb edər?

CAVAB: Anlayıram, onu görə də deyirəm ki, ayrı xəttə bəlkə o qədər də böyük ehtiyac qalmaz. Çünki əgər biz nəqletmə gücünü ikiqat artırsaq, ayrı xəttə ehtiyac olmaz. Azərbaycan 50 milyon ton neft ixrac edəcəkdir. Qazaxıstan da təxminən 50 milyon ton neft ixrac etmək istəyərsə, bunun üçün əlavə xəttin çəkilməsinə ehtiyac olmaz. Bəlkə, 10 ildən sonra hasilat daha da böyüsə, onda düşünülə bilər.

JURNALİST: "Şahdəniz" təbii qaz layihəsi sanki işləmir.

İLHAM ƏLİYEV: İşləyir.

SUAL: Ağırmı gedir?

CAVAB: Xeyr, xeyr, işləyir.

SUAL: Necə işləyir, yəni 2006-cı ildə inşaat işləri tamamlanmalıdır?

CAVAB: Təbii, indi 2005-ci ildir, 2006-cı ilə hələ var.

JURNALİST: Həmin vaxtadək tamamlamaq mümkün olacaqmı, artıq 2005-ci ilin ortalarıdır.

İLHAM ƏLİYEV: Heç bir şübhə yoxdur. "Şahdəniz" layihəsində işlərin 50 faizi artıq görülübdür. "Şahdəniz" yatağında qazma işləri gedir. Eyni zamanda xəttin inşası da davam edir. 2006-cı ilin sonunda "Şahdəniz" layihəsi də başa çatacaqdır.

SUAL: Bu layihədə Azərbaycan təbii qazının Ərzurumdan Qərbə, Avropa ölkələrinə göndərilməsi də müzakirə olunur. Türkiyənin yerinə yetirməsi üçün müəyyən vəzifələri varmı, ümumiyyətlə, Sizin bu məsələdə Türkiyədən gözlədiyiniz bir şey, yaxud şikayətiniz varmı?

CAVAB: Xeyr, xeyr. Bütün sazişlər imzalanıbdır. Lazım olan bütün qərarlar verilibdir. Mən sizə deyə bilərəm ki, bu sahəni çox yaxşı bilirəm. Çünki mən 9 il bu sahədə çalışmışam və Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum layihələrində çox fəal iştirak etmişəm. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında heç bir zaman hansısa problem ortaya çıxmamışdır. Bu gün də yoxdur. Biz bir komanda kimi çalışırıq, bütün qərarları veririk və ümid edirəm ki, heç bir problem çıxmaz. Azərbaycan qazı vaxtında Türkiyəyə, ondan sonra, ümid edirəm ki, gələcəkdə Türkiyənin üzərindən Yunanıstana və Avropanın digər ölkələrinə nəql ediləcəkdir. Beləliklə, Avropa istehlakçıları əlavə alternativ bir qaz mənbəyinə sahib olacaqlar.

Bu layihə təkcə bizim üçün deyil, Avropa üçün də çox önəmlidir. Avropa Birliyi ilə artıq bizim görüşlərimiz başlanıbdır.

JURNALİST: Mən onu soruşmaq istəyirəm. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında belə bir anlaşma varmı? Bildiyimə görə, konsorsium bu qazın Avropaya göndərilməsi sahəsində hər hansı bir qərar verməmişdir.

İLHAM ƏLİYEV: Hələ ki, bir az tezdir. Çünki baxın, Türkiyənin ilkin mərhələdə qaza tələbatı 6 milyard kubmetrdir. Azərbaycanın öz tələbatı da var. Çünki biz bu gün özümüz qaz idxal edirik. Bizə də əlavə 3 milyard kubmetr qaz lazımdır. Gürcüstanın tələbatı artır. Çünki Gürcüstanın Prezidenti bizdən rica edibdir ki, onlara da 2-3 milyard kubmetr qaz artıraq. Beləliklə, hələlik Avropaya gedə biləcək qaz yoxdur. Yalnız 2010-cu ildən sonra, qaz hasilatı artdıqca buna nail olacağıq. Hasilat ildə 20-25 milyard kubmetrə çatandan sonra, bəlkə ondan da bir az tez Azərbaycan qazı Avropaya gedəcəkdir.

SUAL: Amma yenə də konsorsium qərara gələ bilməzmi ki, təbii qazın hasilatı artan zaman Türkiyə üzərindən Avropaya göndəriləcəkdir? Bəlkə başqa seçimlər üzərində dayanılıbdır?

CAVAB: Bilirsiniz, qaz Avropaya Yunanıstan üzərindən keçə bilər. Bildiyiniz kimi, Türkiyə və Yunanıstan qazpaylayıcı şəbəkələrini birləşdirirlər. Eyni zamanda, Azərbaycanla Yunanıstan arasında artıq bu sahədə məsləhətləşmələr başlanmış, yəni ilkin addımlar atılıbdır. İndi ehtiyac olarsa, biz bu danışıqları, görüşləri sürətləndirə də bilərik. Çünki prinsipial razılaşma var.

JURNALİST: Yəni ilkin razılaşma var.

İLHAM ƏLİYEV: Yəni sözdə, prinsipdə var. Biz bu sahədə başqa ölkələrlə də danışırıq. Balkan yarımadasında yerləşən ölkələrlə, Ukrayna ilə, Moldova ilə. Bunun gələcəkdə böyük bir faydası olacaqdır.

SUAL: Siz Azərbaycanın dövlət başçısı olaraq Avropaya göndəriləcək təbii qazın Türkiyə üzərindən göndərilməsi məsələsində qərarlısınız?

CAVAB: Təbii.

JURNALİST: Deyirsiniz ki, bu yol budur.

İLHAM ƏLİYEV: Bəli, budur. Biz bu xətti tikirik. "Şahdəniz" layihəsi məhz bu yolun təntənəsi deməkdir.

SUAL: Amma İranın, Suriyanın da təbii qazı var. Avropaya digər ölkələrdən, Əlcəzairdən və digər bölgələrdən qaz nəqli anlaşmaları ola bilər. Belə olan halda, Siz bu işin gecikməsindən qorxmursunuz ki?

CAVAB: Xeyr. İlk növbədə ona görə ki, Avropa Birliyinin qanunlarına görə burada inhisarçılıq ola bilməz. Ona görə bir mənbədən qaz almazlar.

JURNALİST: Demək, gərək rəqabət olsun.

İLHAM ƏLİYEV: Digər tərəfdən, bizim qazımız ucuz olacaqdır. Çünki nəqliyyat xərcləri ucuzdur və əlbəttə, biz daha əlverişli qiymət təklif edə bilərik. Ona görə biz rəqabətdən qorxmuruq. Qaza daim bazar olacaq və biz də zamanında bu bazara çox fəal girəcəyik.

SUAL: Təbii qaz məsələsi çox önəmlidir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan birinci mərhələdir, ikinci mərhələdə isə Türkmənistan və Azərbaycan qazını Avropaya nəql etmək istiqamətində Türkiyə böyük işlər gözləyir. Amma gördüyümüz kimi Azərbaycanla Türkmənistan arasında təbii qaz və neft məsələsində fikir ayrılıqları var. Bu sahədə bir uzlaşma varmı, görüşlər keçirilirmi? Bu ixtilaflar həll edilmədən təbii qazın Türkiyə üzərindən Avropaya nəqli də mümkün olmayacaq kimi görünür. Bu, vacib məsələdir. Türkmənistanla müzakirələr aparırsınızmı?

CAVAB: Bilirsiniz, mən bir məsələyə aydınlıq gətirmək istəyirəm. Bəzi hallarda yanlış təsəvvür yaranır. Bu məsələnin səbəbkarı Azərbaycan deyildir. Yəni belə çıxmasın ki, Türkmənistan qazı verməyə hazırdır, amma Azərbaycanla ixtilaf olunduğuna görə bu qaz Türkiyəyə, Avropaya getmir. Elə deyildir.

Türkmənistan Rusiya ilə uzunmüddətli alqı-satqı müqaviləsi bağlamışdır. Bu müqaviləyə görə Türkmənistanın bütün qazı Rusiyaya satılır. Ona görə indi Türkmənistanda Türkiyəyə gedə biləcək qaz yoxdur. Bunu etmək üçün o, ya gərək Rusiya ilə anlaşmasını pozsun, - mən də buna çox inanmıram, - ya da bilmirəm, qazı haradan gətirəcəkdir. Ona görə bizim Türkmənistanla olan bəzi problemlərimiz bu məsələnin əsas səbəbi deyildir. Ancaq eyni zamanda, bu problemlər var. Bunun da səbəbkarı biz deyilik. Biz öz siyasətimizi yalnız beynəlxalq hüquq əsasında qururuq. Beynəlxalq məhkəmə var. Biz oraya getməyə hazırıq. Çünki biz işimizi əsaslı qururuq, ekspertlərlə qururuq. Azərbaycanın neft sənayesinə xarici şirkətlər tərəfindən 10 milyard dollardan çox vəsait qoyulubdur. Əgər onlarda zərrə qədər şübhə olsaydı ki, Türkmənistan iddia etdiyi kimi, bu yataqlar mübahisəlidir, bir manat da qoymazdılar. Ona görə biz hazırıq ki, türkmən qardaşlarımızla bunu danışıqlar yolu ilə, xoş niyyət çərçivəsində həll edək. Amma bu, təkcə bizdən asılı deyildir.

SUAL: Hazırda bu məsələ ilə bağlı bir mexanizm varmı, zaman-zaman görüşürsünüzmü, heyətlər gəlib gedirlərmi?

CAVAB: Bəli, danışıqlar davam edir, görüşlər də var, lakin nəticə yoxdur. Amma proses var. Ümid edirik ki, bir nəticəyə gələcəyik.

SUAL: Türkmənistanla bağlı neft sahəsində də bəzi problemlər var. Sizcə, Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı problem nədədir?

CAVAB: Ümumiyyətlə, oradakı problem Xəzərin statusu ilə bağlıdır. Yəqin, bilirsiniz ki, Xəzəryanı üç ölkə - Rusiya, Qazaxıstan, Azərbaycan öz aralarında və yenə də beynəlxalq hüquq əsasında anlaşma imzalayıb, bütün məsələləri çözüblər. Türkmənistanla İranın başqa yanaşmaları var. Ona görə ekspertlər indi vaxtaşırı yığışırlar, müzakirələr gedir, görüşlər davam edir.

SUAL: Məlumdur ki, Dağlıq Qarabağ da daxil olmaqla ölkənizin 20 faiz ərazisi erməni işğalı altındadır. Bu işğal bitmədi, danışıqlarda heç bir nəticə yoxdur. Türkiyə-Ermənistan əlaqələri, Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri, Azərbaycan-Ermənistan əlaqələri ilə bağlı fərqli düşüncələr var. Sizcə, paket halında bir həll necə ola bilər? Yəni önümüzdəki üç-beş ildə köklü bir çözüm ola bilərmi? Bununla bağlı nə deyə bilərsiniz?

CAVAB: Mən düşünürəm ki, bu məsələ Ermənistanla Azərbaycan arasında həll olunmalıdır. Artıq bu format müəyyən edilib və danışıqlar bu formatda aparılır. Ermənistan çox istəyir ki, Dağlıq Qarabağı da bu məsələyə qatsın. Fəqət, biz buna etiraz edirik.

JURNALİST: Yəni, bir tərəf kimi qatmaq istəyir.

İLHAM ƏLİYEV: Bəli. Çünki bizim torpaqlarımızı Dağlıq Qarabağ deyil, Ermənistan işğal edibdir. Hesab edirəm ki, indi görüşlər müsbət istiqamətdə gedir. Çünki artıq beynəlxalq təşkilatlarda, bu məsələ ilə məşğul olan ATƏT-in Minsk qrupunda da artıq real təsəvvür yaranıb ki, Azərbaycan heç zaman Dağlıq Qarabağı güzəştə getməz, heç zaman öz ərazi bütövlüyünün pozulması ilə razı ola bilməz. Biz Qarabağda yaşayan ermənilərə yüksək muxtariyyət statusu verməyə hazırıq. Onların təhlükəsizliyini təmin etməyə hazırıq. O cümlədən beynəlxalq təşkilatlarla birlikdə. Ancaq Dağlıq Qarabağ Azərbaycan torpağıdır. Azərbaycanın suverenliyi pozulmamalıdır və ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır. Hesab edirəm ki, bu, dünyada qəbul olunmuş təcrübəyə uyğundur. Baxın, dünyada nə qədər muxtariyyətlər var, milli azlıqlar var. Avropada milli azlıqlar var.

JURNALİST: Yəni Azərbaycan bunları etməyə hazırdır, ancaq ərazi bütövlüyündə güzəştə getməzsiniz.

İLHAM ƏLİYEV: Bəli. Gürcüstanda 400 min erməni var. Onlar orada müstəqillik tələb etmir. 500 min azərbaycanlı var. Onlar da heç bir şey tələb etmir. İtaliyada Avstriya azlığı var. Onlar muxtariyyət kimi yaşayır. Onlar da o ölkəni, o hissəni ayırmaq fikrində deyillər. Nə üçün ermənilər bu iddiada olmalıdırlar və ermənilərin iddiası nə üçün müzakirə mövzusuna çevrilməlidir? Əgər ermənilər yaşadıqları bütün ölkələrdə muxtariyyət yaratmaq istəsələr, onda dünyada bəlkə ondan çox erməni dövləti yarana bilər. Bu, heç bir məntiqə və beynəlxalq hüquqa uyğun deyildir. Bizim mövqeyimiz açıqdır. Biz istəyirik ki, məsələni hüquqi çərçivədə həll edək və öz siyasətimizi bu istiqamətdə aparırıq.

JURNALİST: **Cənab Prezident, deyirsiniz ki, illərdir görüşlər davam edir, danışıqlarda müəyyən irəliləmə var.**

İLHAM ƏLİYEV: Yəni ümidlər var. Deyə bilmərəm ki, irəliləmə var. İrəliləmə o zaman olacaq ki, biz hansısa bir məsələni, nəyi isə artıq razılaşaq. Amma ümidlər var. Çünki dünyada gedən proseslər ermənilərin xeyrinə deyildir. Bölgədə siyasi mənzərə dəyişir. Azərbaycan Avratlantik məkanın bir tərəfi kimi, artıq sürətlə NATO ilə, Avropa Birliyi ilə, Amerika ilə çox sıx əlaqədədir. Ermənistanın siyasəti başqadır, Ermənistanın da müttəfiqləri başqa tərəfdədir.

İqtisadi potensial baxımından Ermənistan bizimlə rəqabət apara bilməz, bu, mümkün deyildir. Bu gün bizim büdcəmiz onların büdcəsindən 4 dəfə böyükdür. Mən hökumət qarşısında vəzifə qoymuşam ki, büdcəmiz 10 dəfə böyük olmalıdır. Ermənistanın büdcəsi nə qədərdisə, bizim büdcəmiz ondan 10 dəfə böyük olmalıdır. Buna nail olacağıq.

Onların işğalçı siyasəti artıq beynəlxalq təşkilatlarda qınaq obyektinə çevrilir. Avropa Şurası bir qətnamə qəbul edibdir ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı təcavüz edib və etnik təmizləmə siyasəti aparmışdır. Yəni onların çıxış yolu yoxdur.

JURNALİST: Demək, bu münaqişədə gedişat Azərbaycanın lehinədir və mütləq nəticə əldə olunacaqdır.

İLHAM ƏLİYEV: Təbii, təbii. Ona görə gərək biz öz mövqelərimizi gücləndirək. Biz - Türkiyə və Azərbaycan siyasi müttəfiqik. Bölgədə yerləşən digər ölkələrlə bizim müttəfiqliyimiz çox önəmlidir. Məsələn, biz indi Qars-Axalkalaki-Tbilisi-Bakı dəmir yolu üzərində çalışırıq. Türkiyə, Gürcüstan və Azərbaycan bölgədə çox önəmli gücə çevrilir. Ona görə mən şübhə etmirəm ki, biz bu məsələni həll edəcəyik. Sadəcə olaraq, mən istəyirəm ki, bunu qansız-qadasız, sülh yolu ilə edək.

JURNALİST: Cənab Prezident, suallarımıza ətraflı cavab verdiyiniz üçün çox-çox təşəkkür edirik.

İLHAM ƏLİYEV: Sağ olun.

AZƏRBAYCAN-TÜRKİYƏ SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA BAŞ NAZİR RƏCƏB TAYYİB ƏRDOĞANLA BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Bakı şəhəri,
30 iyun 2005-ci il

Hörmətli cənab Baş nazir!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Bu gün Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş naziri hörmətli Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycanda rəsmi səfərdədir. Bu, bizi çox sevindirir. Hesab edirəm ki, bu səfər iki ölkə arasında olan münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynayacaqdır və Türkiyə ilə Azərbaycan, iki dost, qardaş ölkə həmişə olduğu kimi, bundan sonra da çox sıx əməkdaşlıq edəcəkdir.

Biz ikitərəfli münasibətlərə böyük önəm veririk, bu münasibətləri çox yüksək qiymətləndiririk. Bizim aramızda olan qardaşlıq, dostluq münasibətləri hər iki ölkənin inkişafı üçün önəmlidir. Eyni zamanda, bölgədə gedən proseslərə də müsbət təsir göstərir. Bölgədə sülhün, sabitliyin bərqərar olunması, təhlükəsizlik sisteminin möhkəmlənməsi, bölgədə gedən irimiqyaslı regional layihələrin həyata keçirilməsi bizim üçün və Türkiyə üçün çox önəmlidir. Bizim birgə fəaliyyətimiz qarşıda duran bütün məsələlərin həllinə böyük dəstəkdir, böyük töhfədir.

Türkiyə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ məsələsində daim Azərbaycanın yanında olub və bu gün də Azərbaycanın yanındadır. Azərbaycanın haqlı mövqeyini müdafiə edir, onu dəstəkləyir və bütün beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanın səsinə səs verir. Bu dəstəyə, bu qardaşlığa görə biz Türkiyə hökumətinə, Türkiyə dövlətinə, Türkiyə xalqına minnətdarıq. Biz ümid edirik ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapacaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaq və bir milyondan artıq qaçqın, köçkün soydaşımız öz doğma torpağına qayıdacaqdır. Bunu etmək üçün təbii ki, siyasi-diplomatik səylər davam etdirilməlidir. Amma eyni zamanda, Azərbaycan öz siyasi və iqtisadi potensialını daha da gücləndirməlidir.

Bu yaxınlarda istismara verdiyimiz, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında dostluq, qardaşlıq münasibətlərinin təzahürü, onun nəticəsi olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin uğurlu fəaliyyəti bölgədə sabitliyin, iqtisadi inkişafın və təhlükəsizliyin təmin edilməsində mühüm rol oynayacaqdır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsi dünyanın ən böyük enerji layihəsidir və birgə səylər nəticəsində biz bu layihəni həyata keçirdik, əfsanəni gerçəkliyə çevirdik. Bu layihə və bundan sonrakı Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz layihəsi Türkiyənin və Azərbaycanın bölgədəki rolunu və nüfuzunu daha da artıracaq və gələcəkdə bizim iqtisadi və siyasi mövqeyimizə xidmət edəcəkdir.

Biz çox istəyirik ki, aramızda olan ticarət əlaqələri daha da genişlənsin. Bu gün bu barədə geniş söhbət aparıldı. Ticarət dövriyyəmiz artır, 2005-ci ildə 2004-cü ilə nisbətən təxminən 50 faiz artmışdır. Bu, çox gözəl göstəricidir. Amma onu da bilirik ki, bu, bizim iqtisadi potensialımızı əks etdirmir. Potensial daha da böyükdür. Əminəm ki, bu gün apardığımız danışıqlar gələcəkdə iqtisadi və ticarət əlaqələrimizin inkişafına kömək göstərəcəkdir.

Biz bu gün hörmətli Baş nazirlə müxtəlif mövzular ətrafında fikir mübadiləsi apardıq. Əlbəttə ki, ikitərəfli münasibətlər, bölgədə gedən proseslər müzakirə olundu. Beynəlxalq təşkilatlarda birgə fəaliyyətimiz haqqında fikir mübadiləsi edildi. Bir daha demək istəyirəm ki, danışdığınız bütün məsələlərdə bizim mövqelərimiz üst-üstə düşür, heç bir fikir ayrılığı yoxdur və bu, bir daha onu göstərir ki, Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri çox sağlam zəmində qurulubdur. Bu münasibətlər gələcəkdə də inkişaf edəcək, möhkəmlənəcək, Türkiyə və Azərbaycan xalqları qardaş kimi birlikdə yaşayacaq, öz potensiallarını daha da gücləndirəcək və bölgədə gedən proseslərə bundan sonra da təsir göstərəcəklər.

Hörmətli Baş nazirin Azərbaycana səfəri ilə əlaqədar bir daha öz dərin məmnunluğumu bildirmək istəyirəm. Əminəm ki, bu səfər uğurlu keçəcək, gələcək əməkdaşlığımız üçün gözəl addım olacaqdır. Təşəkkür edirəm.

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan jurnalistlərin suallarına cavab verdilər.

SUAL: Mənim sualım hörmətli Prezident İlham Əliyevədir. Kipr məsələsində Azərbaycan hansı addımlar atacaq, bu barədə fikriniz necə olacaqdır? Azərbaycanın və Türkiyənin yaxın qonşusu olan İranda yeni Prezident seçildi. Sizcə, bu, bölgədəki siyasətə və Azərbaycana necə təsir göstərəcəkdir?

İLHAM ƏLİYEV: Bu məsələ bu gün müzakirə olundu və Azərbaycan öz mövqeyini bir daha ifadə etdi. Biz Şimali Kiprin təcrid olunmuş vəziyyətdən çıxması üçün əlimizdən gələni etməyə hazırıq. Artıq hörmətli Baş nazir də bu məsələləri açıqladı. Mən bu gün məlumat verdim ki, Azərbaycanın müxtəlif şirkətləri Şimali Kiprdə öz ofislərini açacaqlar, o cümlədən turizm şirkətləri bu işlərlə məşğul olacaqlar. Azərbaycandan Şimali Kiprə uçuşlar təşkil ediləcək və lazım olan başqa tədbirlər görüləcəkdir. Mən hesab edirəm ki, yaxın zamanlarda Azərbaycanın iş adamlarından ibarət heyətin Şimali Kiprə getməsi də məqsədəuyğun olar.

Biz çox təəssüflənirik ki, Kiprdə keçirilmiş referendum ümidlərimizi doğrultmadı. Ancaq buna görə Kiprdə yaşayan türk qardaşlarımızın belə vəziyyətdə yaşamasının davam etməsinə, əlbəttə, heç kim razı ola bilməz. Kipr türkləri bu təcriddən çıxmalıdır. Artıq İslam Konfransı Təşkilatında çox önəmli qərarlar qəbul edilibdir. Əminəm ki, bu, ilkin, çox vacib addımlardır. Hesab edirəm ki, gələcəkdə başqa beynəlxalq təşkilatlar da bu təşəbbüsə qoşulmalıdır. Beləliklə, orada insanların təcrid olunmuş vəziyyətdə yaşamasına son qoyulmalıdır və qoyulacaqdır. Azərbaycanın payına nə düşürsə, biz bunu etməyə hazırıq və edəcəyik. Əlbəttə ki, Türkiyə ilə məsləhətləşmələr əsasında.

İranla bizim aramızda çox yaxşı əlaqələr var. Son müddət ərzində bir neçə iqtisadi layihə həyata keçirilir, ticarət əlaqələrimiz güclənir və biz istəyirik ki, iki ölkə arasında əlaqələr bundan sonra da inkişaf etsin. Mən bu ilin əvvəlində İrana rəsmi səfər etmişdim, çox önəmli məsələlər müzakirə olundu. Təbriz şəhərində Azərbaycanın Baş konsulluğu açılmışdır. Ümid edirəm ki, biz yeni rəhbərliklə səmərəli işləyəcək, hər iki ölkənin maraqlarına cavab verən məsələləri həll edəcəyik.

SUAL: Mənim sualım hörmətli Baş nazir Ərdoğanadır. Cənab Baş nazir, Türkiyənin Avropa Birliyinə qəbul edilməsi üçün qoyulan şərtlər sırasında Ermənistanla sərhədlərin açılması vı qondarma "erməni soyqırımı" nın tanınması kimi müddəaların olduğu bildirilir. Sizcə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll olunmayacağı təqdirdə sərhədlərin açılması nə dərəcədə mümkündür?

RƏCƏB TAYYİB ƏRDOĞAN: Avropa Birliyinin Kopenhagen siyasi meyarları içərisində və digər meyarlar içərisində belə bir şərt yoxdur, belə bir məsələ yoxdur və Türkiyəyə belə bir şərtlər qoyulmamışdır. Belə bir şeyi qəbul etməyimiz də mümkün deyildir. Bu, Türkiyənin öz qərarıdır. Türkiyə bu sahədə öz qərarını necə verəcəyini də çox yaxşı bilir. Biz indiyə qədər hansı mövzularda anlaşdıqsa, Kopenhagen siyasi meyarlarında nə varsa, bunları yerinə yetirdik. Hazırda şərtlər açıqlanmışdır. Bu da dekabrın 17 - dəki müzakirələr zamanı hansı məsələlərlə bağlı idisə, onlara zidd olmayan, yəni paralel şəkildə gözlənən məsələlərdir. Bu gözlənilən məsələlər istiqamətində biz oktyabrın 3-də müzakirələrə başlayacağıq.

SUAL: Mənim sualım cənab Baş nazirədir. Siz dediniz ki, Azərbaycanla Türkiyə arasında ticarət dövriyyəsi mövcud potensialdan qat-qat aşağıdır. Ümumiyyətlə, Azərbaycanla Türkiyə arasında ticarət dövriyyəsinin artmasına nə mane olur? Siz Azərbaycandakı sərmayə mühitini necə dəyərləndirirsiniz?

RƏCƏB TAYYİB ƏRDOĞAN: Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi istiqamətində, şübhəsiz, bəzi qarşılıqlı tədbirlərin görülməsi vacibdir. Yükdaşıma sahəsində, xüsusilə yük maşınlarının sayının artırılması və sair sahələrdə həll edilməli məsələlər vardır. Bunlarla bağlı hörmətli Cümhurbaşqanı lazım olan təlimatları verdi. Bunlar artırılacaqdır. Təbii ki, əgər özəl sektorlarımızın nümayəndələri qarşılıqlı surətdə fəaliyyətlərini gücləndirərsə, bu əlaqələr çox sürətlənər. Ona görə də əgər Türkiyə-Azərbaycan Ticarət Palatası ideyasını gerçəkləşdirsək, inanıram ki, bu sahə çox sürətlə inkişaf edəcəkdir. Biz bu məsələni yaxından izləyəcəyik. Çünki bizə bu işləri görməyimiz və uğur qazanmağımız lazımdır.

SUAL: Hörmətli Cümhurbaşqanı, bilirsiniz ki, bölgədə demokratiya sahəsində bəzi hadisələr olur. Amerikanın ortaya atdığı genişləndirilmiş Orta Şərq layihəsi onların dediyinə görə, bu bölgəni də əhatə edir. Demokratiyanın bu bölgə üçün önəmini və Azərbaycandakı perspektivləri barədə açıqlama verə bilərsinizmi?

İLHAM ƏLİYEV: Bölgədə demokratiyanın inkişafı çox önəmlidir. Azərbaycan bu istiqamətdə çox önəmli addımları atmaqdadır. Biz hesab edirik ki, yalnız demokratik cəmiyyətdə hər bir insan sərbəst, azad şəkildə yaşaya və öz istədiklərinə nail ola bilər. Ona görə Azərbaycanın bu məsələdə beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlığı bizim üçün çox önəmlidir. Azərbaycanda son illər ərzində demokratiyanın inkişafı istiqamətində çox önəmli addımlar atılıb və bu gün ölkəmiz demokratiya yolu ilə gedir.

Azərbaycanın iqtisadi gələcəyi çox uğurludur. Apardığımız iqtisadi islahatlar Azərbaycanı güclü ölkəyə çevirəcəkdir. Deyə bilərəm ki, bu ilin beş ayında ölkəmizdə iqtisadi artım 16 faiz olubdur. Son bir il ərzində ölkədə 220 min yeni iş yeri açılıbdır. Mən əminəm ki, yalnız iqtisadi cəhətdən güclü ölkədə demokratiya tam

mənada bərqərar ola bilər. Ona görə yoxsulluğun azaldılması, işsizliyin aradan götürülməsi demokratik ölkəyə çevrilmək üçün çox önəmli şərtdir. Amma onu da bilirik ki, iqtisadi potensial nə qədər güclü olursa-olsun, əgər ölkədə demokratiya tam bərqərar olunmasa, o ölkə normal inkişaf edə bilməz. Ona görə Azərbaycanın bu istiqamətdə atdığı addımlar, hesab edirəm ki, çox müsbətdir. Bu, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də bəyənilir. Mən şübhə etmirəm ki, Azərbaycan demokratiya yolu ilə bundan sonra da inamla gedəcəkdir.

SUAL: Cənab Prezident, xarici işlər nazirlərinin Parisdəki görüşündə müəyyən məsələlərdə xüsusi razılıq əldə olunduğu bildirilir. Bu il avqustun sonunda liderlərin zirvə toplantısı çərçivəsində keçirəcəyiniz görüşdə mühüm anlaşmanın ola biləcəyi düşünülür. Bu məsələ ilə bağlı fikrinizi bilmək olarmı?

İLHAM ƏLİYEV: Ümumiyyətlə, mən hesab edirəm ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında danışıqlar bu gün müsbət istiqamətdə aparılır. Azərbaycanın mövqeyi yalnız beynəlxalq hüquq normalarına, dünyada mövcud olan təcrübəyə əsaslanır və hüquqi, siyasi cəhətdən bizim mövqeyimiz üstünlük təşkil edir. Son müddət ərzində danışıqlarda müşahidə olunan canlanma ümid etməyə əsas verir. Əgər bu ümid olmasaydı, onda danışıqların davam etdirilməsinə ehtiyac olmazdı.

Beynəlxalq təşkilatlarda bu məsələyə baxışlar dəyişir. Avropa Şurası bu məsələyə dair qətnamə qəbul etdikdən sonra danışıqların aparılması üçün yeni zəmin yarandı. Ermənistan ilk dəfə olaraq, beynəlxalq təşkilat tərəfindən təcavüzkar ölkə kimi tanındı. Ermənistanın Azərbaycana qarşı etdiyi etnik təmizləmə siyasəti o qətnamədə öz əksini tapdı. Beləliklə, danışıqların davam etdirilməsi üçün yeni bir şərait yaranır. Mən şübhə etmirəm ki, haqq-ədalət öz yolunu tapacaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunacaqdır. Çünki bunu məntiq tələb edir, zaman tələb edir və yenə də demək istəyirəm ki, beynəlxalq hüquq normaları bunu tələb edir. Ermənistanın mövqeyi tamamilə başqa zəmində qurulur. Onların mövqeyi yalnız öz arzularına söykənir, onların xülyalarına söykənir. Beynəlxalq aləm bu mövqeyi qəbul etmir. İşğalçı siyasət heç bir dövlət tərəfindən rəğbətlə qarşılana bilməz. Ona görə danışıqlarda gedən proseslər artıq deməyə əsas verir ki, bu yanaşma, ədalətli yanaşma üstünlük əldə edir. Ermənistanın uzun illər ərzində apardığı qeyri-konstruktiv siyasət imkan vermirdi ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi öz həllini tapsın. Biz ümid edirik ki, bu mərhələdə irəliləyişə nail ola bilərik. Ümid edirik ki, Azərbaycanın həm siyasi, həm diplomatik, həm də iqtisadi uğurları bizim mövqeyimizi daha da gücləndirəcəkdir.

SUAL: Cənab Baş nazir, bu yaxınlarda Rusiya öz hərbi bazalarını Gürcüstandan çıxarıb bir hissəsini Ermənistanda yerləşdirdi və bu, region ölkələrinin çox böyük narazılığına səbəb olmuşdur. Azərbaycan buna görə öz hərbi xərclərini artırmalı oldu. Türkiyənin bu yerdəyişməyə münasibəti necədir və bununla bağlı hansısa addım atacağı gözlənilirmi?

RƏCƏB TAYYİB ƏRDOĞAN: Bu addım, hər şeydən əvvəl, Rusiya Federasiyasının öz işidir, öz qərarıdır. Bizə sadəcə, bu qərarı izləmək düşər, bu qərara hər hansı fərqli yanaşmamız ola bilməz. Bu onun haqqıdır və bundan istifadə etmişdir. Bu, Ermənistanın qərarıdır, yəni Ermənistan bunu qəbul etmişsə, buna bizim deməyə hər hansı bir fikrimiz yoxdur. Düşünürəm ki, bunun bizimlə heç bir əlaqəsi yoxdur.

TÜRKİYƏ BAŞ NAZİRİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Bakı şəhəri,
30 iyun 2005-ci il

Hörmətli cənab Baş nazir!
Hörmətli qonaqlar!
Xanımlar və cənablar!

Türkiyə Cümhuriyyətinin Baş naziri, mənim qardaşım Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Azərbaycana rəsmi səfəri başa çatır. Deyə bilərəm ki, səfər çox uğurlu idi. Apardığımız danışıqlar, keçirdiyimiz görüşlər bizi bir daha əmin etdi ki, Türkiyə ilə Azərbaycan arasında olan əlaqələr ən yüksək səviyyədədir, bizim dostluğumuz, qardaşlığımız xalqlarımız üçün, gələcəyimiz üçün çox önəmli bir amildir. Biz bütün zamanlarda bir yerdə olmuşuq. Bütün zamanlarda bir-birimizə dayaq-dəstək olmuşuq.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra biz Türkiyənin dəstəyini, köməyini daim hiss edirik və bu dəstəyə görə qardaş kimi minnətdaram. Azərbaycanın ən ağır anlarında Türkiyə daim bizim yanımızda idi, bizi dəstəkləyirdi. Azərbaycanın haqq işinin dünya birliyində müdafiə olunmasında Türkiyə dövlətinin, hökumətinin rolu müstəsna əhəmiyyət daşıyırdı. Bizi ən çox narahat edən, Azərbaycan üçün ən ağrılı problem olan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli işində də Türkiyənin dəstəyini, yardımını hər an hiss edirik, onu duyuruq və bu bizə çox böyük dəstəkdir.

Azərbaycan bu münaqişəni dinc yolla, danışıqlar yolu ilə həll etməyə çalışır. Ancaq onu da bilməliyik ki, bu məsələ yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normaları əsasında öz həllini tapa bilər. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü danışıqlar mövzusu deyil, bizim ərazi bütövlüyümüz bərpa olunmalıdır. Etnik təmizləmə siyasətindən əziyyət çəkən bir milyon azərbaycanlı qaçqın və köçkün öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Artıq beynəlxalq təşkilatlar bu məsələyə daha böyük diqqətlə yanaşırlar. Yenə də xüsusilə qeyd etmək istəyirəm ki, Türkiyənin bu işdə fəaliyyəti, dünyadakı nüfuzu, beynəlxalq təşkilatlardakı rolu bu məsələnin ədalətli həlli işində çox mühüm rol oynayır.

Bizi birləşdirən müştərək tariximizdir, etnik köklərimizdir, dinimiz, dilimiz, mədəniyyətimizdir. Azərbaycan xalqı və Türkiyə xalqı əsrlər boyu milli mənliklərini qoruyub saxlamışlar və bu gün də müstəqil dövlətlər kimi dünya birliyində öz layiqli yerlərini tutublar. Bizim gücümüz birliyimizdədir. Biz bunu hiss edirik, bunun müsbət nəticələrini görürük. Bu gün mən dünyada Türkiyə və Azərbaycan kimi ikinci müttəfiq ölkələr tanımıram. Bu müttəfiqlik tarixi köklərə əsaslanır, bizim birgə maraqlarımıza, Azərbaycan və türk xalqlarının iradəsinə, arzusuna əsaslanır. Bizim vəzifəmiz ondan ibarətdir ki, bu dostluğu, qardaşlığı daha da möhkəmləndirək, onu əbədi edək.

Böyük öndər Mustafa Kamal Atatürkün sözləri yadıma düşür: "Azərbaycanın sevinci sevincimiz, kədəri kədərimizdir". Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin məşhur ifadəsi yada düşür: "Azərbaycan-Türkiyə bir millət, iki dövlətdir". Bu, həqiqətən, bizim gələcəyimizi müəyyən edəcək amillərdir. Azərbaycan və Türkiyə birliyi, qardaşlığı möhkəm zəmində qurulubdur. Mən şübhə etmirəm ki, gələcəkdə bizim birgə fəaliyyətimiz bölgədə gedən proseslərə müsbət təsir edəcək və bölgədəki çəkimizi artıracaqdır.

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq bütün bölgə üçün, bütün region üçün bir örnəkdir. Bizim birgə səylərimiz nəticəsində bölgədə ən böyük enerji layihəsi - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri layihəsi həyata keçirilir. Bildiyiniz kimi, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri qeyd edilərək, bu kəmərə Heydər Əliyevin adı verildi. Eyni zamanda, böyük minnətdarlıq hissi ilə demək istəyirəm ki, Türkiyənin Ceyhan limanına da Heydər Əliyevin adı verilibdir. Bu qərar Azərbaycan xalqı tərəfindən çox yüksək qiymətləndirilir. Bu, Heydər Əliyevin xatirəsinə olan böyük hörmətdir.

Bu fürsətdən istifadə edib bildirmək istəyirəm ki, son vaxtlar Türkiyənin müxtəlif yerlərində Heydər Əliyevin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi Azərbaycan xalqında böyük minnətdarlıq hissi oyadır və mən Azərbaycan xalqının Prezidenti kimi türk xalqına bu diqqətə, bu qayğıya, bu məhəbbətə, bu münasibətə görə Türkiyə dövlətinə, hökumətinə öz minnətdarlığımı bildirirəm.

Bizi gələcəkdə daha böyük layihələr gözləyir. Bu gün Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin tikintisi haqqında fikir mübadiləsi aparıldı. Məmnunluq hissi ilə bildirildi ki, bu layihə uğurla icra edilir və gələn ilin sonuna qədər biz Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin istismara verilməsini qeyd edəcəyik. Eyni zamanda, bölgədə işbirliyinin inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət daşıyan Qars-Axalkalaki-Tbilisi-Bakı dəmir yolu layihəsi

də müzakirə olundu və ümid edirəm ki, bu istiqamətdə də lazımi addımlar atılacaqdır. Bizim beynəlxalq təşkilatlarda birgə fəaliyyətimiz də çox uğurludur.

Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri haqqında saatlarla məhəbbətlə, sevgi ilə danışmaq olar. Mən sizin vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Bu gün çoxlu görüşlər oldu, çoxlu nitqlər söylənildi. Ancaq onu demək istəyirəm ki, biz Azərbaycanda bu ikitərəfli münasibətlərə xüsusi yer ayırırıq. Bu münasibətlər müstəsna xarakter daşıyır. Bunlar Azərbaycan və Türkiyə üçün lazımdır. Bizim ölkələrimizin inkişafı üçün lazımdır. Gələcək nəsillərin rahat, firavan yaşaması üçün lazımdır. Amma eyni zamanda, bu münasibətlər bizim ürəyimizdə yaşayır. Biz qardaşıq, bizi heç nə ayıra bilməz. Türk və Azərbaycan xalqlarının xoşbəxt gələcəyi bizim birliyimizdədir.

Hörmətli Baş nazir, mən Sizi Azərbaycanda bir daha ürəkdən salamlayıram. Sizə və bütün türk xalqına xoşbəxtlik, səadət, firavanlıq arzulayıram. Sağ olun.

BAKIDA TÜRKİYƏ SƏFİRLİYİNİN YENİ BİNASININ TƏMƏLQOYMA MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ

Bakı şəhəri,
30 iyun 2005-ci il

– Hörmətli cənab Baş nazir! Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Bu gün Azərbaycanda çox əlamətdar bir gündür. Qardaş Türkiyənin Baş naziri Azərbaycanda rəsmi səfərdədir. Bu səfər çox uğurludur, çox ətraflı, səmimi söhbətlərimiz olubdur. Demək olar ki, bütün məsələləri çox açıq şəkildə, dost kimi, qardaş kimi müzakirə etdik. İndi də bu gözəl mərasimdə iştirak edirik. Mən çox şadam ki, bu mərasim bu gün Türkiyənin Baş nazirinin iştirakı ilə keçirilir.

Bildiyiniz kimi, Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyini ilk tanıyan ölkədir. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Türkiyə qardaş ölkə kimi bizi tanıdı və dərhal burada, Azərbaycanda Türkiyənin diplomatik nümayəndəliyi - səfirliyi fəaliyyətə başladı. Əminəm ki, bu gözəl parkda səfirlik üçün tikiləcək yeni binada çalışacaq insanlar üçün bütün şərait yaradılacaq və eyni zamanda, bu bina memarlıq baxımından da çox gözəl olacaq, bizim şəhərimizə yaraşıq gətirəcəkdir.

Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşamağa başlayanda bizim xaricdə səfirliyimiz yox idi. Səfirliklər təsis edilirdi, fəqət onların fəaliyyəti üçün binalar yox idi. Mən xatırlayıram, o illərdə Türkiyənin müxtəlif ölkələrdəki səfirliklərinin binaları Azərbaycanın diplomatları üçün də açıldı və diplomatlarımız ilk illərdə qardaş Türkiyənin səfirliklərində çalışırdılar. Bu, əsil qardaşlıq nümunəsidir, əsil dostluq nümunəsidir. Bizim dostluğumuz, bizim qardaşlığımız isə günü-gündən güclənir, möhkəmlənir. Biz bütün zamanlarda bir yerdə olmağı düşünmüşük, istəmişik. Fəqət Azərbaycanın Sovet İttifaqı çərçivəsində yaşaması bizə belə imkanı yaratmırdı. Ancaq Azərbaycan müstəqil dövlət kimi yaşamağa başlayanda biz bir-birimizə qovuşduq və bu gün bir millət, iki dövlət kimi bir-birimizə çox yaxınıq. Mən çox şadam ki, dərin tarixi köklərə əsaslanan dostluğumuz, qardaşlığımız daha da güclənir, möhkəmlənir. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında həm ikitərəfli müstəvidə, həm də regional çərçivədə olan əlaqələr çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Bizim ölkələrimiz güclənir, bölgədəki potensialımız, nüfuzumuz artır və mən ümid edirəm ki, iki qardaş ölkə bundan sonra da öz məqsədlərinə nail olacaqdır.

Bu gün biz burada çox gözəl kəlamları müşahidə edirik. Ulu öndər Mustafa Kamal Atatürkün "Azərbaycanın sevinci sevincimiz, kədəri kədərimizdir" kəlamı və Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin "Türkiyə-Azərbaycan bir millət, iki dövlətdir" kəlamı. Bu sözlər, bu kəlamlar bizim üçün, hamımız üçün bir yoldur, bir işıqdır. Biz bu siyasətə, bu sözlərə sadiqik, gələcəkdə də öz fəaliyyətimizi məhz bu əsas üzərində davam etdirəcəyik.

Əziz dostlar, hörmətli dostum, qardaşım cənab Baş nazir, bu gözəl hadisə münasibətilə sizin hamınızı bir daha təbrik edirəm. Ümid edirəm ki, yaxın zamanlarda bu bina inşa ediləcək və biz bir daha buraya gələcək və onun açılışında iştirak edəcəyik.

Xeyirli olsun, uğurlu olsun! Sağ olun!

TÜRKİYƏNİN "STAR" TELEVİZİYASININ SİYASİ İCMALÇISI ARDAN ZENTÜRKƏ MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
1 iyul 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 1-də Türkiyənin nüfuzlu "Nöqtə" həftəlik ictimai-siyasi jurnalının baş redaktoru, "Star" qəzetinin köşə yazarı və "Star" televiziya kanalının siyasi icmalçısı Ardan Zentürkə müsahibə vermişdir.

JURNALİST: Gördüyümüz bu meydan haqqında çox danışmayacağam, bura Bakının məşhur Azadlıq meydanıdır. Azərbaycan türk millətinin müstəqillik alovunu ilk yandırdığı meydandır. Burada gördüyümüz bayraq əbəs yerə dalğalanmır, orada əvvəllər Leninin heykəli vardı. Amma aşağıdakı tribunada Azərbaycanın 1918-ci ildə milli cümhuriyyətin bayrağı olaraq qəbul edilmiş bugünkü milli bayrağı qaldırıldı. Bunları haradan bilirəm? Mən o anlarda burada idim.

İndi isə Azərbaycanın paytaxtı Bakı inanılmaz bir strateji paytaxt kimi qiymətləndirilir və bütün dünyanın gözü yenə bu torpaqda, bu paytaxtdadır. 16 il əvvəl burada müstəqillik uğrunda mübarizə aparılırdı, 16 il sonra böyük bir strategiyadan danışılır. Bu, böyük bir uğurdur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə söhbətimizə bu uğurların tarixindən başlamağı vacib bildim.

İLHAM ƏLİYEV: Bu, Azərbaycan tarixində çox müstəsna hadisə idi. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ölkənin gələcəyi çox da aydın deyildi. Çünki əsil müstəqillik sadəcə olaraq, dövlət atributlarının mövcudluğu deyildir. Bayraq, himn - təbii ki, bunlar atributdur. Əsil müstəqillik isə odur ki, ölkə öz siyasətini müstəqil şəkildə apara bilsin. Azərbaycanın o vaxtkı durumu çox çətin idi. Çox böyük problemlər mövcud idi. Ölkədə iqtisadi böhran var idi. Xaricdən təzyiqlər, daxildə çəkişmələr, sui-qəsdlər, çevriliş cəhdləri vardı. Biz bütün bunları yaşadıq və sizə açıq deyə bilərəm ki, mən tam əminəm, yalnız Heydər Əliyevin qətiyyəti, onun müdrikliyi, siyasəti Azərbaycanı o böyük bəlalardan qurtardı və bu gün ölkəmiz çox inamla inkişaf edir. Bölgədəki mövqelərimiz güclənir. İqtisadi potensialımız artır. Ölkədə gedən islahatlar öz nəticələrini verməkdədir və hər gün, hər an Azərbaycan daha da möhkəm olur. Bizim müstəqilliyimiz daha da güclənir və əlbəttə ki, bu, bizim üçün böyük xoşbəxtlikdir, sevincdir.

SUAL: Hörmətli Heydər Əliyev lap vaxtında hakimiyyətə qayıtdı, bundan sonra baş verənləri biz Türkiyədə yaxından izlədik. Hörmətli Heydər Əliyev hansı strategiya ilə bu müstəqilliyi möhkəmləndirdi, nəyə önəm verdi? Əsas məqamları bilmək istərdim.

CAVAB: Zənn edirəm ki, müxtəlif amillər rol oynadı. Amma ilk başlanğıcda təbii ki, sabitliyin bərpa olunması başlıca şərt idi. Çünki sabitlik olmayan yerdə inkişafdan söhbət açmaq mümkün deyildir. Burada o vaxt fəaliyyət göstərən qeyri-qanuni silahlı birləşmələr tərksilah edildi. Ondan sonra hakimiyyət uğrunda mübarizə aparan qüvvələr də zərərsizləşdirildi və sabitlik yarandı. Ondan sonra inkişaf başladı. Əgər biz iqtisadi göstəricilərə nəzər salsaq görərik ki, Azərbaycanda inkişaf 1996-cı ildən sonra başladı. 1996-cı ilə qədər bir tənəzzül var idi. 1996-cı ildə ən təhlükə törədən amillər ortadan götürüləndən sonra ölkə, elə bil ki, nəfəs aldı və inkişaf etməyə başladı.

SUAL: Azərbaycan xüsusilə Qafqaz bölgəsində getdikcə artan strateji əhəmiyyətə malikdir. Bunu hamı yazır, deyir və biz də bilirik. Sizcə, bu strateji əhəmiyyətin arxasında sadəcə neftmi var?

CAVAB: Zənn etmirəm ki, sadəcə neft olsun. Çünki neft başqa yerlərdə də var, başqa ölkələrdə də var. Azərbaycanın mövqeyi, Azərbaycanın bölgədəki artan potensialı əlbəttə ki, onu bu bölgədə əhəmiyyətli ölkəyə çevirir. Burada həm insan potensialı çox güclüdür, həm də qonşu dövlətlərlə münasibətlərimiz, Avropa ilə, Avratlantik məkanı ilə sıx işbirliyimiz, təbii ki, bizim önəmimizi artırdı. Azərbaycan antiterror koalisiyasında çox fəal bir ölkədir. Bizim əsgərlərimiz dünyanın müxtəlif yerlərində sülhməramlı funksiyalarını yerinə yetirirlər. Əlbəttə ki, Azərbaycan ərazisindən keçən nəqliyyat, enerji dəhlizləri və digər infrastrukturun mövcudluğu bizim respublikamızı bölgədə çox önəmli ölkəyə çevirir.

SUAL: Bu günlərdə bölgə baxımından iki mühüm ölkənin liderləri olaraq Siz və hörmətli Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğan görüşdünüz. Azərbaycan xüsusilə Kipr türkləri baxımından çox mühüm bir mövqe açıqladı. Bu, Türkiyənin israrlı tələbi ilə oldu, yoxsa qardaş bir diyarın probleminə şərik olmaq arzusundan irəli gəldi?

CAVAB: Xeyr, xeyr. Bu, təbii duyğularımızdır. Türkiyə və Azərbaycan iki qardaş ölkədir. Hörmətli Baş nazir burada olarkən mən öz çıxışımda da söylədim ki, dünyada başqa iki ölkə yoxdur ki, bir-birinə belə sıx

bağlı olsun, bir-birinə belə yaxın olsun. Ona görə Kipr məsələsində biz daim Türkiyənin yanındayıq. Mən Türkiyəyə rəsmi səfər etdiyim zaman, hələ bir il bundan öncə bu məsələ ilə bağlı açıq bəyan etdim ki, Azərbaycan ön sıralarda olacaqdır. İndi zaman yetişdi və biz gərək bu ön sıralarda duraq. Çox önəmli addımlar atılmaqdadır. Artıq bütün təlimatlar verilibdir. Bu yaxınlarda birbaşa uçuşlar başlanacaq, bizim şirkətlərin ofisləri açılacaqdır. Bu gün təlimat verdim ki, bizim işçi heyət - həm dövlət rəsmiləri, həm də özəl sektorun üzvləri bu yaxınlarda Kiprə səfər etsinlər və bütün əlaqələr mövcud olsun. Yəni Kipr türklərinin təcrid edilmiş vəziyyətdən çıxması üçün biz ön sırada olmalıyıq.

JURNALİST: Ön sırada olmalısınız. Çünki xatırladığımız kimi, Azərbaycanın müstəqilliyinin tanınmasında da Türkiyə ön sırada idi.

İLHAM ƏLİYEV: Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkədir.

SUAL: Mən strateji tərəfdaşlıq ifadəsindən çox istifadə etmək istəmirəm. Sizcə, bu qardaşlıq qarşıdakı illərdə bölgəyə necə təsir edəcəkdir? Türkiyə ilə Azərbaycan demək olar ki, bütün beynəlxalq problemlərlə bağlı birgə hərəkət edirlər.

CAVAB: Bizim xalqımızın ümummilli lideri, öndərimiz Heydər Əliyevin bu məşhur kəlamı var: Biz bir millət, iki dövlətik. Bu prinsiplər bizim üçün çox əzizdir və öz siyasətimizi bunun üzərində qururuq. Əlbəttə ki, strateji maraqlar, mənafelər də önəmlidir, ancaq bunun təməlində də ürəkdən ürəyə gedən yollar durur. Bu gün bizim strateji işbirliyimiz bölgədə gedən proseslərə çox güclü təsir göstərir. Bizim birgə həyata keçirdiyimiz böyük layihələr - Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz xətti, ondan sonra gələcək Qars-Axalkalaki-Tbilisi-Bakı dəmir yolu xətti - bütün bunlar bölgədə tamamilə yeni bir şərait yaradır.

Bu mərhələdə Türkiyənin və Azərbaycanın bölgədəki çəkisi artmaqdadır. Bizim iştirakımız olmadan burada heç bir layihə həyata keçə bilməz. Heç bir ciddi məsələ - nə iqtisadi, nə siyasi, nə də başqa məsələ bizim iştirakımız olmadan həll edilə bilməz.

JURNALİST: Türkiyə və Azərbaycanın iştirakı olmadan...

İLHAM ƏLİYEV: Bəli. Türkiyə və Azərbaycanın. Ona görə bizim birliyimiz, əlbəttə ki, xalqlarımızın tələbidir. Xalqlar bunu tələb edirlər və biz, bu gün xalqlara rəhbərlik edən insanlar da eyni fikirdəyik. Amma eyni zamanda, strateji nöqteyi-nəzərdən gələcəkdə türk dünyasının möhkəmlənməsi işində bu, başlıca şərtdir.

SUAL: Bu əməkdaşlıq, qardaşlıq, bir az əvvəl qeyd etdiyiniz mənzərə çərçivəsində Qafqazda həlledici rol oynayacaq bu münasibətlər çərçivəsində baxdıqda Dağlıq Qarabağdakı problemin həllinin gələcəyini necə görürsünüz?

CAVAB: Mən hiss edirəm və görürəm ki, dünyada gedən proseslər, qloballaşma siyasəti, Avropanın genişlənməsi, dünyada gedən demokratikləşmə prosesləri bu məsələnin Azərbaycanın xeyrinə həll olunmasına gətirib çıxaracaqdır. Çünki bu proseslər bizim xeyrimizədir. Əlavə etsək ki, Azərbaycanın iqtisadi potensialı artır, hərbi potensial artır və Ermənistanla müqayisədə Azərbaycan daha çox inkişaf etmiş bir ölkədir, sabah bu fərq, bu uçurum daha da böyüyəcək, mən şübhə etmirəm ki, biz öz torpaqlarımızı işğaldan azad edəcəyik. Beynəlxalq hüquq bizim tərəfimizdədir. Biz məsələnin beynəlxalq hüquq əsasında həll olunmasını istəyirik və bunda təkid edirik. Haqq-ədalət bizim tərəfimizdədir. Dünyada gedən, bölgədə gedən proseslər bizə əl verir. Hərbi gücümüz möhkəmlənibdir. Ona görə mən düşünürəm ki, əgər Ermənistan rəhbərləri daha konstruktiv mövqe tutarsa və işğal olunmuş torpaqlardan qoşunları qeyd-şərtsiz çıxararsa, bu, onların marağına cavab verər.

SUAL: Burada bir az "şeytana vəkillik" etmək istəyirəm. Nədənsə, Azərbaycan ilə Türkiyə beynəlxalq səviyyədə haqlı olduqları bəzi məsələləri dünyaya tam çatdıra bilmirlər. Misal üçün, biz Kipr məsələsini illər boyu beynəlxalq ictimaiyyətə çatdıra bilmədik. Siz, torpaqlarınız işğal altında ikən, gedib dərdinizi dünyaya çatdırmaq məcburiyyətində qaldınız. Cənab Prezident, nə üçün məsələ türklərə gələndə ədalət prinsipi bir az yavaş işləyir?

CAVAB: Mən sizinlə tamamilə razıyam. Amma hesab edirəm ki, bu bizim ləng hərəkətimizdən, yaxud da məsələni az anlatmağımızdan irəli gəlmir. Biz on ildən artıqdır ki, həqiqəti dünya ictimaiyyəti qarşısına qoymuşuq, fəqət bu günə qədər ikili standartlar mövcuddur. Türkiyənin Avropa Birliyinə daxil olması məsələsi ilə bağlı vəziyyət də ikili standartlar siyasətidir. Məsələ onda deyil ki, biz nəyisə isbat edə bilməmişik, kiməsə anlada bilməmişik. Məsələ ondadır ki, yanaşma fərqlidir.

JURNALİST: Sanki bir riyakarlıq var...

İLHAM ƏLİYEV: Riyakarlıq var.

SUAL: Məsələn, mən Sizin əsas probleminizdən çıxış edərək soruşmaq istəyirəm. Bilirsiniz ki, Azərbaycan torpaqlarının işğalına görə Türkiyə Ermənistan ilə sərhədi bağlayıbdır. Avropa Birliyi bu işğala son qoyulması üçün ermənilərə heç bir təzyiq etmir, amma Türkiyəni təkidlə sərhədi açmağa çağırır. Siz bir Prezident olaraq bunu necə şərh edə bilərsiniz?

CAVAB: Bu, ədalətsizliyin təzahürüdür, böyük bir eybəcərlikdir, haqsızlıqdır. Amma bu, reallıqdır. Biz bu reallığı inkar etsək də, öz mənfi münasibətimizi bildirsək də, onu qəbul etməliyik, çünki başqa yol yoxdur. Bu ədalətsiz bir dünyadır və belə yanaşma bunu bir daha göstərir. Ona görə bizim gücümüz birliyimizdədir. Biz gərək güclü olaq, gərək birləşək ki, öz istədiyimizə nail olaq. Baxın, on ildən artıqdır ki, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayır və bəzi qüvvələr bizə deyir ki, gedin ermənilərlə anlaşın. Biz necə onlarla anlaşaq? Onlar torpaqlarımızdan çıxmaq istəmir, deyirlər ki, Dağlıq Qarabağa müstəqillik verin. Biz onu heç vaxt verə bilmərik. Çünki Dağlıq Qarabağ əzəli Azərbaycan torpağıdır və onun Azərbaycandan ayrılması heç vaxt mümkün ola bilməz.

Amma mən sizə misal gətirim. Gürcüstanda buna bənzər iki münaqişə var. Abxaziya və Osetiya münaqişələri. İkisində də eyni hərəkətlər baş vermişdir - separatizm, ərazi bütövlüyünün pozulması, yüz minlərlə qaçqınların yaranması və nəticədə ölkənin suverenliyinin pozulması. Gürcüstanın məsələlərində beynəlxalq təşkilatların mövqeyi birmənalıdır. Moldovada Dnestryanı münaqişə var, eyni durumdur. Amma Qarabağa gəldikdə başqadır. Nəyə görə? Erməni lobbisinin fəaliyyətidir. Erməni lobbisinin və onun əlinin altında olan bəzi riyakar siyasətçilərin mövqeyidir. Bu haqsızlığı görəndə, əlbəttə ki, bizdə çox böyük etiraz hissi oyanır.

JURNALİST: Türkiyədəki psixologiyanın eynidir.

İLHAM ƏLİYEV: Əlbəttə, biz nə edə bilərik ki, bu ədalətsizliyə son qoyaq? Gərək birlikdə güclənək, birlikdə möhkəmlənək.

SUAL: Cənab Prezident, sözünüzü kəsdiyim üçün üzr istəyirəm. Bildiyimə görə, 11 ildir atəşkəs rejimi var. Bayaq bir məsələni vurğuladınız, Azərbaycanın qüvvətlənəcəyini dediniz. Sizcə, Ermənistan bu prosesdə daim problem yaradarsa, Sizin rəhbərliyiniz və Azərbaycan xalqı münaqişəni müharibə yolu ilə birdəfəlik həll etməyə cəhd göstərə bilərmi?

CAVAB: Mən ümid edirəm ki, buna ehtiyac qalmaz. Çünki müharibə heç kimə xeyir gətirməz. Müharibə böyük bir fəlakətdir, humanitar fəlakətdir. Biz müharibəni yaşamışıq, istəmirik ki, yenidən qan tökülsün, insanlar həlak olsunlar. Ona görə bizim bütün səylərimiz sülh yoluna yönəldilibdir. Biz istəyirik ki, məsələni sülh yolu ilə, danışıqlar yolu ilə həll edək. Amma o da aydındır ki, Azərbaycan xalqının səbri artıq tükənməkdədir. Nə qədər gözləməliyik, nə qədər bu danışıqları aparmalıyıq?! Bu gün danışıqların aparılmasına lüzum var, çünki ümidlər var. Yəni indi müəyyən məsələlər müzakirə olunur və ümidlər var. Əgər o ümidlər artıq mövcud olmasa, onda bölgədə yeni bir vəziyyət yaranacaqdır. O zaman Azərbaycan öz siyasətini yenidən müəyyən etməlidir və biz Azərbaycan xalqının tələbinə uyğun olaraq, istənilən yolu seçə bilərik. Hər halda, biz torpaqlarımızın itirilməsi ilə barışmaq fikrində deyilik.

SUAL: Hörmətli Heydər Əliyevin vaxtında Azərbaycan müstəqilliyini möhkəmləndirdi. Siz, cavan bir dövlət başçısısınız, qarşıdakı seçkilərə görə dünyanın gözü Sizdədir. Necə ki, atanız müstəqilliyi möhkəmləndirdi, indi hamı Sizdən Azərbaycanda demokratiyanın dərinləşməsinə yol açmanızı gözləyir. Belə bir planınız, islahatlar aparmaq fikriniz varmı?

CAVAB: Təbii ki, var və mən əminəm ki, Azərbaycanın gələcəyi yalnız demokratik inkişaf sayəsində mümkündür. Ölkədə demokratik proseslər çox müsbət istiqamətdə gedir. Demokratik cəmiyyəti səciyyələndirən bütün amillər Azərbaycanda mövcuddur və əlbəttə ki, parlament seçkiləri bu işdə çox mühüm rol oynayacaqdır. Artıq hazırlıq işləri başlanıbdır. Seçkilərin şəffaf, ədalətli keçirilməsi üçün mənim tərəfimdən müvafiq Sərəncam imzalanmışdır. Əlavə tədbirlər də görülübdür. Mən şübhə etmirəm ki, seçkilər şəffaf keçiriləcək, Azərbaycan xalqının iradəsi öz əksini tapacaqdır. Bizim gözəl potensialımız var. Siz bu məsələyə çox doğru toxundunuz. Azərbaycanın müstəqil dövlət kimi yaşamasının, inkişafının ilk illərində sabitliyin qorunması, müstəqilliyin möhkəmlənməsi və ölkənin böhrandan çıxarılması əsas məsələlər idi. Bu gün qarşımızda yeni tələblər durur: ölkəmizi texnoloji cəhətdən inkişaf etdirmək, dünya birliyinə inteqrasiya etmək və demokratiyanı möhkəmləndirmək. Biz bütün bu istiqamətlərdə işləyirik.

SUAL: Mənim həmkarlarım dünən bir az zarafatla dedilər ki, biz cəmi 8 milyonuq, siz isə 70 milyonsunuz. Əgər biz bu sürətlə gediriksə, Avropa Birliyinə sizdən əvvəl daxil olacağıq. Hesab edirəm ki, bu proses Avropa ilə birlikdə aparılacaq işləri də əhatə edir. Elədirmi?

CAVAB: Bəli, bizim Avropa Birliyi ilə çox gözəl münasibətlərimiz var. Biz müxtəlif layihələr üzərində çalışırıq. Eyni zamanda, Avropa Şurası ilə də yaxşı əməkdaşlıq edirik. Artıq dörd ildir ki, Azərbaycan Avropa Şurasının üzvüdür və üzərimizə götürdüyümüz bütün öhdəliklər yerinə yetirilir. Onu da bilirik ki, demokratiyanın inkişafı və yayılması iqtisadi cəhətdən güclü, yəni inkişaf etmiş ölkələrdə daha asan olur.

SUAL: Yəni, cənab Prezident, deyirsiniz ki, demokratiyanın dərinləşməsi Azərbaycanda sabitlik üçün təhlükə yaratmır, elədirmi?

CAVAB: Qətiyyən yaratmır.

JURNALİST: Yəni kim gəlirsə gəlsin, seçilsin, hər şey normal proses çərçivəsində davam edəcəkdir.

CAVAB: Bəli. Bizdə sistem bir az başqadır. Bizdə parlament seçkiləri yalnız parlamentə seçilmiş insanların gələcəyini müəyyən edir. Yəni hökumət oradan formalaşmır. Bizdə Prezident idarə üsulu var. Amma eyni zamanda bu seçkilər çox önəmlidir. Lakin onu da bilirik ki, iqtisadi cəhətdən çətinlik çəkən ölkələrdə demokratiya özünə çox yer tapa bilmir. Çünki əgər ölkə kasıbdırsa, çoxlu sosial problemlər varsa, insanları demokratiyaya aparmır. Ona görə iqtisadi inkişaf bizim üçün ön plandadır.

SUAL: Türk xalqı adından bir sual da verə bilərəmmi? Neftin bir barrelinin qiyməti 60 dolları keçdi. İstanbulda insanlarla bunun bizim iqtisadiyyatımıza təsiri haqqında danışırdıq. Qardaş Azərbaycan bizə nefti bir az ucuz verəcəkmi - deyə fikirləşirdik.

CAVAB: Əlbəttə, biz çalışacağıq ki, hər iki ölkənin maraqları təmin olunsun. Mən sizə deyə bilərəm ki, bizim anlaşmalarda - neft anlaşmasında, xüsusilə qaz anlaşmasında çoxlu özəl məqamlar var. Türkiyəyə Azərbaycan qazı çox məqbul qiymətlərlə satılacaqdır. Biz hər an bir-birimizin dəstəyinə möhtacıq. Fərqi yoxdur, bu gün neftin qiyməti 60 dollardır, vaxtilə neftin qiyməti 8 dollar da olmuşdur. Bizim aramızda olan münasibətlərə bunun heç bir dəxli yoxdur. Əsas odur ki, bu səmimi münasibətlər, səmimi hisslər həm ölkəni idarə edən insanlarda var, həm də xalqlarda, bütün təbəqələrdə var. Bu münasibətlər xalqların məhəbbəti üzərində qurulub və əbədi yaşayacaqdır.

JURNALİST: Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bizə söylədikləri bu qədər. Xüsusilə Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın gələcək yöndə çox mühüm işarələr verdiyi rəsmi səfərindən sonra bu fikirlər xeyli mühümdür. Amma, əslində, hamımız gələcəyə gedən yolun bir hissəsiyik. Türkiyə və Azərbaycan - insanlıq var olunca yaşayacaq iki ölkə. Çox güman ki, 20 il sonra bəlkə bizlər olmayacağıq, amma bizim yerimizdə olan insanlar daha yaxşı şeylərdən danışmağa fürsət tapa biləcəklər.

"NYUSUİK" JURNALININ (NYU-YORK) "RUSSKİY NYUSUİK" NƏŞRİNİN (MOSKVA) BAŞ REDAKTORU LEONİD PARFYONOVA MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
8 avqust 2005-ci il

Sual: Necə fikirləşirsiniz, Azərbaycanda qarşıdan gələn parlament seçkiləri inqilaba səbəb ola bilərmi?

Cavab:Mən belə hesab etmirəm. Əvvəla, Azərbaycan prezident idarəçiliyi olan respublikadır və hətta parlamentdə qüvvələr nisbətinin dəyişməsi də siyasətdə dəyişiklik demək deyildir. İkincisi, xalq hökumətə, onun həyata keçirdiyi islahatlara etimad göstərir. Son altı ay ərzində ümumi daxili məhsul 17 faiz artmışdır və mən vəzifəyə gəldikdən etibarən minimum əmək haqqı üç dəfə qaldırılmışdır. Ölkə büdcəsi təxminən 60 faiz artmışdır. Üçüncüsü, Müstəqil Dövlətlər Birliyinin digər ölkələrindən fərqli olaraq, bizim müxalifətin xüsusi cəhəti ondan ibarətdir ki, o, 1992-1993-cü illərdə hakimiyyətdə olmuş və tamamilə iflasa uğramışdır. On ildir ki, eyni insanlar eyni mövqedə qalmaqdadırlar. Beləliklə, Azərbaycanda çevriliş üçün heç bir real şərait mövcud deyildir.

Müxbir: İstibdaddan qurtulmuş bir çox keçmiş sovet respublikaları nəzarət edilən demokratiya adlanan mərhələdə dayanaraq onu keçə bilməmişlər.

Ilham Əliyev: Ölkənin nə qədər karbohidrogen ehtiyatlarına malik olmasına baxmayaraq, ictimai nəzarət olmadan firavan dövlət qurula bilməz. Mən buna tam əminəm və bu, mənim siyasi fəaliyyətimin prioritetlərindən biridir. Lakin nəzərə alsaq ki, əhalinin 40 faizi yoxsulluq həddindən aşağı səviyyədə yaşayırsa və bu rəqəm ilyarım bundan öncə təqribən 50 təşkil edirdisə, bu halda demokratikləşmə insanları ən çox narahat edən məsələ ola bilməz.

Müxbir:Demək, Sizin fikrinizə görə, ölkədə siyasi azadlıqların səviyyəsi onun inkişaf səviyyəsinə uyğun gəlir.

Ilham Əliyev:Ölkədə hər şey onun inkişaf səviyyəsini əks etdirir. Burada hazırkı vaxta uyğun olmayan standartların bərqərar edilməsi qeyri-mümkündür. Əlbəttə ki, Azərbaycan cəmiyyətinin bugünkü inkişaf səviyyəsi Qərbi Avropa və Şimali Amerikanın siyasi standartlarının buraya köçürülməsinə imkan vermir. Lakin inkişaf siyasəti həyata keçirilməlidir, bugünkü hazırlığın olmaması status-kvonun saxlanmasına bəraət qazandıra bilməz. Real dünyanı tanıyan bir şəxs üçün geriyə, mühafizəkarlıq istiqamətində hərəkət etmək və ölkəni təcrid etmək, sadə dildə desək, faciəli olar.

Müxbir: İslahatlar yuxarıdan həyata keçiriləndə hökumətdə "biz liberalıq, lakin xalqımız zəif və sadəlovhdür, biz bilirik onlar üçün ən yaxşı nədir" demək həvəsi yaranır.

Ilham Əliyev: Hər şey sizin planlarınızdan asılıdır. Əgər siz, sadəcə olaraq, beş və ya on ili ölkənizin rəhbəri kimi keçirmək istəyirsinizsə, bu, bir şeydir. Lakin əgər ölkədə dəyişiklik etmək istəyirsinizsə, böyük addımlar atmadan buna nail ola bilməzsiniz. Vəzifədə olduğum müddətdə Azərbaycanın firavan bir ölkəyə çevrilməsini istəyirəm. Mən siyasəti, Prezidentlik illərim ərzində sosial tərəqqi yolu ilə getmiş tamamilə fərqli bir ölkədə tərk etmək istəyirəm.

Müxbir: 2003-cü ilin prezident seçkiləri dövründə polis ilə müxalifət arasında zorakı qarşıdurmalar olmuşdur. Bu yay belə şeylərə rast gəlinmədi.

Ilham Əliyev:Mən istəyirdim ki, bunlar hətta 2003-cü ildə də baş verməsin.Cəmiyyət şok vəziyyətində idi, çünki bu, Azərbaycanı 1993-cü ilə qaytarırdı və həmin dövrdən bəri bizdə belə bir qarşıdurma olmamışdı.Lakin sonra, bir sıra halları istisna etməklə, normal siyasi proses cərəyan edirdi. Buna baxmayaraq, prezident seçkilərində məğlub olduğunu anlayan müxalifət bunu qəbul etmək istəmədi və hakimiyyəti güclə ələ keçirməyə cəhd etdi. Biz nümayişi dağıtmaq məcburiyyəti qarşısında qaldıq. Mən küçələrdə deyil, masa arxasında dialoqun tərəfdarıyam. Bununla belə, müxalifət indiki seçki günündə və seçkidən sonra özünü necə aparacaqdır? Çünki bu seçki on və ya on beş il ərzində bütün həyatını müxalifətə həsr etmiş insanlar üçün son şansdır.

Müxbir: İran tərəfində belə fikirlər yaranmaqdadır ki, Amerika Birləşmiş Ştatları Azərbaycanı Xəzər dənizində özünün avanpostu kimi istifadə etmək arzusuna düşə bilər.

Ilham Əliyev: Xeyr, biz heç kimin avanpostu deyilik. Biz əsil müstəqil xarici siyasət həyata keçiririk və bu siyasət qonşularımıza münasibətdə tarazlıdır. Ümumiyyətlə, regionumuzda ən mühüm məsələ tarazlığın qorunub saxlanılmasıdır. Eyni zamanda bizim İranla etibarlı münasibətlərimiz var.

Sual: Özünüzü böyük siyasətdən kənarda təsəvvür edirsinizmi?

Cavab :Mən bunu asanlıqla təsəvvür edə bilərəm: ilyarım bundan öncə mən böyük siyasətdən kənarda idim. Əlbəttə ki, mən bu barədə düşünməliyəm. Həyat yalnız hakimiyyət demək deyildir.

BÖYÜK BRİTANİYANIN "SKAY NYUS" TELEVİZİYASI MOSKVA BÜROSUNUN MÜXBİRİ Lİİ LOURENSƏ MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
16 avqust 2005-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 16-da Prezident sarayında Böyük Britaniyanın nüfuzlu "Skay Nyus" televiziyası Moskva bürosunun müxbiri Lii Lourensə müsahibə vermişdir.

SUAL: Cənab Prezident, ilk növbədə, bu yaxınlarda istismara verilmiş boru kəməri haqqında Sizə sual vermək istərdim. Təbii ki, bu, böyük nailiyyətdir və ölkənizin gələcəyinə təsir edəcək mühüm bir amildir. Belədirmi?

CAVAB: Bəli, doğrudur. Bu, Azərbaycanın, onun tərəfdaşlarının, boru kəmərinin tikintisi ilə məşğul olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan şirkətinin, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı neft və qaz yataqlarının işlənilməsi üçün 1994-cü ildə bizimlə birgə işə başlayan şirkətlərdən ibarət konsorsiumun ən böyük nailiyyətidir. Əlbəttə ki, boru kəməri artıq vəziyyəti dəyişdiribdir. O, bizə çoxmilyardlıq sərmayələr cəlb etməyə imkan yaradır və bu, təkcə neft və qaz sektoruna aid deyildir. Sərmayələr infrastruktur, xidmət, inşaat sahələrinə də yatırılır. Azərbaycanda inkişaf geniş vüsət almışdır. Bu ilin altı ayı ərzində ÜDM-in artımı təqribən 17 faiz təşkil etmişdir. Bu rəqəm uğurun göstəricisidir.

SUAL: Sizin fikrinizcə, bu dəyişikliklər Azərbaycanın beynəlxalq imicinə də təsir göstərirmi?

CAVAB: Bəli, bu həmçinin vacib elementdir, çünki biz artıq etibarlı tərəfdaş ölkə imicini qazanmışıq. Azərbaycanda xarici sərmayələr qanunvericilik və praktik addımlar əsasında lazımi qaydada qorunur. Təbii ki, bu, ölkənin qeyri-neft sektoru üçün sərmayələrin cəlb olunmasına və kreditlərin ayrılmasına yeni imkanlar açır. Beləlilkə, xarici şirkətlərlə qeyri-neft sektorunda əməkdaşlığın genişləndirilməsi mümkün olur. Şübhəsiz ki, bu amillər xarici şirkətlər tərəfindən ölkəmizə rahat şəkildə sərmayələr qoyulması baxımından Azərbaycanın imicinə müsbət təsir göstərir.

SUAL: Mən bildiyimə görə, hazırda dünya bazarında neftin bir barrelinin qiyməti 50 dollardan artıqdır. Məlumdur ki, qarşıdakı iyirmi il ərzində ölkəniz boru kəmərinin işləməsindən yüz milyonlarla dollar gəlir əldə edəcəkdir. Siz bu vəsaitləri hansı məqsədlərə sərf etmək fikrindəsiniz?

CAVAB: Biz boru kəmərinin tikintisini planlaşdıranda neftin qiyməti ilə bağlı müxtəlif hesablamalar aparmışdıq. Bizim nikbin ssenarimiz var idi. Həmin vaxt neftin bir barrelinin qiyməti 24 dollar səviyyəsində götürülmüşdü. Pessimist ssenarimizə görə isə, 12 dollar səviyyəsində nəzərdə tutulurdu.

SUAL: Belə olsaydı, yəqin ki, layihədən imtina edərdiniz.

CAVAB: Heç kəs bilmirdi ki, növbəti ildə neftin qiyməti necə olacaqdır. O vaxt bir barrelin qiyməti hətta 8 dollar nəzərdə tutulurdu. Hazırda xərclər və sərmayələr proqramı bizim üçün prioritet əhəmiyyət daşıyır. Buna nail olmaq üçün, biz ilk növbədə, vəsaitlərin qeyri-düzgün idarə edilməsinə yol verməməliyik. Bir neçə il bundan əvvəl yaradılmış Neft Fondu bu məqsədə xidmət edir. Bizim Dövlət Neft Fondu tamamilə şəffaf strukturdur. O, beynəlxalq auditdən keçir və Azərbaycanın hər bir vətəndaşı həmin Fonda daxil olan vəsaitlərin həcmi haqqında məlumat alır. Bu, işimizin birinci hissəsidir.

İkinci hissəsi isə, bu vəsaitlərdən düzgün istifadə edilməsidir, çünki onların sərf olunmasına meyillilik çox yüksəkdir. İnsanların ümidləri də çox yüksəkdir. Onlar həmin insanlardır ki, bu boru kəmərinin istismara verilməsini, neftdən əldə olunacaq yeni gəlirlərin həyat tərzinin yaxşılaşdırılmasına yönəldiləcəyi haqqında düşünürlər. Ona görə də biz tarazlığı, makroiqtisadi sabitliyi qoruyub saxlamalıyıq, çünki biz pulun hamısını dövriyyəyə buraxa bilmərik. Əgər belə olsa, inflyasiya artar. Eyni zamanda, biz insanların sosial tələbatlarına qayğı ilə yanaşmalıyıq. Biz beynəlxalq maliyyə qurumları ilə çox sıx işləyirik. Bunlar əsasən, Beynəlxalq Valyuta Fondu və Dünya Bankıdır. Vəsaitlərdən düzgün istifadə olunması məqsədi ilə ekspertlərlə iş aparırıq. Çünki əvvəllər bizim belə təcrübəmiz yox idi və ölkənin bu qədər vəsaiti də olmayıbdır.

SUAL: Çox güman ki, Siz bu vəsaitləri insanların həyatının yaxşılaşdırılması üçün məhz sosial layihələrə sərf etməyi planlaşdırırsınız?

CAVAB: Tamamilə doğrudur. Sosial layihələrdən söhbət gedirsə, ilk növbədə xəstəxanalar, məktəblər və ictimai sektor, eləcə də infrastruktur nəzərdə tutulur. Yolların çəkilməsi, elektrik stansiyalarının tikilməsi, su təchizatı, kommunikasiyalar, qaz təchizatı nəzərdə tutulur. Əgər biz çoxşaxəli iqtisadiyyat yaratmaq istəyiriksə, yaxşı infrastrukturumuz olmalıdır. Hazırda biz yolların çəkilməsi ilə fəal məşğul oluruq və görürük ki, yol çəkilib qurtarandan dərhal sonra orada biznes fəaliyyətə başlayır. İnsanlar işləməyə başlayır və beləliklə, inkişaf

sürətlənir. Ona görə də bütün işlər tarazlı şəkildə aparılacaqdır. Ancaq biz ilk növbədə Neft Fondunun vəsaitinin böyük bir hissəsini gələcək nəsillər üçün saxlamalıyıq. Beləliklə, gələcək nəsillər hər hansı bir çətinlikdən qoruna biləcəkdir. İkinci yerdə isə sosial inkişaf və infrastrukturla bağlı layihələrin həyata keçirilməsi durur.

SUAL: Bu gün səhər bp-nin ölkənizdə apardığı müşahidələri ilə tanış olmaq imkanı qazandım. Belə bir fikir irəli sürülür ki, ölkənin iqtisadiyyatına gələcək sərmayələrin yatırılması sabitlikdən və cəmiyyətdəki sakitlikdən asılı olacaqdır. Bu fikir, istər-istəməz, Azərbaycanda son aylar ərzində gedən siyasi proseslərə diqqəti çəkir. Müxalifət küçə nümayişləri keçirməyə cəhd edir. Azərbaycanda sabitliyin pozulması ehtimalı ilə bağlı Qərb aləmindəki fikrə necə yanaşırsınız?

CAVAB: Müəyyən ölkələrin Azərbaycanla bağlı fikirləri və ya düşüncələri ilə bağlı fikir söyləmək mənim üçün çətindir. Bir sıra hallarda belə fikirlər reallığı tam əks etdirmir. Mən şahidiyəm ki, ölkəmizə səfər edən xarici nümayəndə heyətləri, digər ölkələrin rəsmiləri bir fikirlə gəlir, lakin reallığı gördükdən sonra fikirlərini dəyişirlər. Biz gələcəkdə Azərbaycanda sabitliyin qorunması baxımından hansısa çətinliyin olacağını proqnozlaşdırmırıq.

SUAL: Siz gələcəkdə belə bir meyil görmürsünüz?

CAVAB: Xeyr, əsla yox. Ən əvvəl ona görə ki, bizim cəmiyyətdə sakit durum mövcuddur. İqtisadi göstəricilər çox yaxşıdır. Son ilyarım ərzində mənim Prezidentliyim dövründə 260 min iş yeri yaradılmışdır. Onlardan 140 mini daimi iş yeridir və müxtəlif rayonlarda açılmışdır. Minimum əmək haqqı üç dəfə artmışdır. Büdcəmiz 50 faiz artmışdır və mən hökumətin qarşısında gələn il üçün büdcə xərclərini ən azı 50 faiz artırmaq vəzifəsini qoymuşam. Biz sosial problemlərlə məşğul oluruq. İqtisadi inkişafa diqqət yetiririk. Silahlı qüvvələrimizin inkişafına çox böyük önəm veririk, çünki hələ müharibə şəraitindəyik. Xarici siyasətimizdə də uğurlar müşahidə olunur. Biz qonşularımız və tərəfdaşlarımızla, o cümlədən Avropa İttifaqı ilə çox yaxşı münasibətlər qurmuşuq. Ona görə də hökumətin gördüyü işlərin müxalifət tərəfindən tənqid edilməsi və bu tənqidin xalq tərəfindən dəstəklənməsinə yönəlmiş cəhdlər əbəsdir. Bizim tərəfdaşlarımızın sayı çoxdur. Bu yaxınlarda aparılmış ictimai rəy sorğusu mənə və hökumətimizə etimadın çox böyük olduğunu nümayiş etdirdi. Belə hesab edilə bilər ki, yerli səviyyədə, xarici müşahidəçilərin iştirakı olmadan aparılan sorğulara o qədər də etimad göstərilmir. Lakin bir neçə ay bundan əvvəl "Gellup" İnternational təşkilatının apardığı sorğu onu göstərdi ki, Prezidenti dəstəkləyənlərin sayı 77 faiz təşkil edir. Belə bir şəraitdə, mən hesab etmirəm ki, sabitlik pozulsun. Bəlkə də, buna cəhdlər ola bilər, çünki keçmişdə ölkəmizdə belə proseslər müşahidə olunmuşdur. Lakin bu cəhdlərə heç bir dəstək verilməyəcəkdir.

SUAL: Bu ilin əvvəlindən etibarən polis müxalifət tərəfindən hər hansı kütləvi aksiyaların keçirilməsinə imkan verməmişdir. Nə səbəbə görə buna imkan verilmirdi?

CAVAB: Keçmişdə bizim toplaşmaq azadlığı ilə bağlı heç vaxt problemimiz olmayıbdır. Bu dövr müstəqilliyin qazanılmasından son prezident seçkilərinə qədər olan müddəti əhatə edir. Prezident seçkilərindən sonra baş vermiş hadisələr bütün cəmiyyəti sarsıtdı. Zorakılıq, vəhşi hərəkətlər, müxalifət tərəfindən polisə və vətəndaşlara qarşı kəskin hücumlar kimi hadisələri Azərbaycan müstəqilliyin yalnız ilk illərində, yəni 1990-cı illərin əvvəllərində yaşamışdır. İndi artıq insanlar normal, sakit həyata öyrəşmişlər. Lakin belə zorakılıq hallarının baş tutması əhalini şok vəziyyətinə saldı. Ona görə də insanları bu cür zorakılıqdan qorumaq üçün biz ciddi tədbirlər görmək məcburiyyəti qarşısında qaldıq. Yeri gəlmişkən, onu da deyim ki, müxalifət hətta o vaxt da kütləvi aksiya keçirmək iqtidarında ola bilmədi. Lakin biz boru kəmərinin istismara verilməsi mərasimi keçirəcəyimiz vaxtdan bir neçə gün əvvəl onlar mitinqi təşkil etmək qərarına gəldilər. Həmin mitinqin sakit və ya zorakı olacağını da biz bilmirdik. Biz may ayında Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin Azərbaycan hissəsinin istismara verilməsi ərəfəsində Bakıda bu cür mitinqin keçirilməsinə və zorakılığa əl atılmasına imkan verə bilməzdik. Bu səbəbdən ona icazə verilmədi. Amma onlar çalışdılar ki, bu mitinqi keçirsinlər. Biz buna yol vermədik. Lakin mərasim keçiriləndən dərhal sonra toplaşmaq azadlığı yenidən bərpa olundu və hazırda müxalifətin bu cür mitinqlər keçirməsinə heç bir maneə yoxdur.

SUAL: Beləliklə, demək olarmı ki, ölkənin iqtisadiyyatına yatırılan sərmayələr müxalifətin keçirdiyi mitinqlərdən daha vacibdir?

CAVAB: Müxalifətin keçirdiyi mitinqlər, nümayişlər ölkənin imicinə böyük xələl gətirmir. Bu, sadəcə, sərmayələrlə bağlı deyil, çünki Bakı-Tbilisi-Ceyhanın maliyyə məsələsi artıq öz həllini tapıbdır. Yəni bu məqsədlə biz əlavə sərmayə axtarmırıq. Bunun səbəbi ondan ibarətdir ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan kəmərinin işə düşməsi bütün Azərbaycan üçün və ölkəsini sevən hər bir azərbaycanlı üçün olduqca mühüm hadisədir və biz belə bir hadisə ərəfəsində hər hansı problemin yaranmasına imkan verə bilməzdik.

Bir sıra ölkələrdə Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsinə qarşı çıxan müəyyən qüvvələr var idi və onlar hətta indi də fəaliyyət göstərirlər. Buna görə də, həmin layihə bizim üçün adi bir məsələ, adi bir boru kəməri deyildir. Bu, Azərbaycanın gələcəyidir. Boru kəməri bizim iqtisadi müstəqilliyimiz və bunun nəticəsində bizim siyasi

müstəqilliyimizdir. Bunu hamı anlayır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin istismara verilməsi ərəfəsində müxalifətin bu cür tədbir keçirmək cəhdi müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsinə xidmət etməyən və Azərbaycan xalqı tərəfindən dəstəklənməyən fakt idi. Ona görə də şəhərin icra hakimiyyəti onlardan xahiş etdi ki, mitinqi mərasimdən sonraya təxirə salsınlar. Çünki həmin açılış mərasiminə bir neçə Prezident, mötəbər rəsmi şəxslər və digər qonaqlar gəlmişdilər. Bütün dünya ictimaiyyətinin diqqəti ölkəmizə yönəlmişdi. Lakin onlar bizim xahişimizə qulaq asmadılar. Onlar həmin gündə dünya mətbuatında Azərbaycanı boru kəmərini istismara verən ölkə kimi yox, polis və müxalifət arasında qarşıdurma olan ölkə kimi tanıtmaq istəyirdilər. Əgər onlar bu addımı atsaydılar, biz buna qarşı çıxar və gücümüzü nümayiş etdirərdik. Beləliklə, onlara göstərdik ki, bizimlə ultimatumla danışmasınlar.

SUAL: Qarşıdan gələn parlament seçkilərinin müasir Azərbaycanın tarixində həlledici bir məqam olması barədə fikirə necə yanaşırsınız?

CAVAB: Mən hesab edirəm ki, hər bir seçki vacibdir və noyabr ayındakı parlament seçkiləri Azərbaycan müstəqilliyini qazandıqdan sonra keçiriləcək növbəti seçkilərdir. Azərbaycan Prezident idarəçiliyini nəzərdə tutan ölkədir. Ona görə də parlamentin fəaliyyəti qanunvericiliklə məhdudlaşır. Bəzi hallarda müxalifət bəyan edir ki, onlar bu seçkilər vasitəsilə hakimiyyətə gələcəklər. Bu, müəmmalı fikirdir.

SUAL: Bəlkə onlar bunu Gürcüstan, Ukrayna və Qırğızıstandakı hadisələri gördükdən sonra deyirlər, hesab edirlər ki, bu cür fürsətdən istifadə edərək, xalqın dəstəyini qazanıb hakimiyyətə gələ bilərlər?

CAVAB: Bu, müxalifətin səhvlərindən biridir. Belə düşünməyə onları vadar edən istədiklərini reallıqda görməmələridir. Çünki buradakı vəziyyət Gürcüstan, Ukrayna və Qırğızıstandakı vəziyyətdən fərqlənir. Həmin ölkələrdə dövlət başçıları on illər ərzində hakimiyyətdə olmuşlar. Nəsillərin dəyişilməsi orada qaçılmaz hal idi. İqtidara yeni insanlar gəldi və bu da təbiidir.

SUAL: Lakin Sizin atanız da uzun müddət ərzində ölkəyə rəhbərlik etmişdir.

CAVAB: Bəli, atam rəhbərlik etmişdir. Lakin mən yox. Bizim strateji xəttimiz dəyişməyibdir. Ancaq mən yeni Prezidentəm və hakimiyyətə yeni ideyalarla, yeni yanaşma ilə, yeni heyətlə gəlmişəm. Bunları nəzərə alaraq, Azərbaycanda dəyişikliklər artıq baş veribdir. Bundan əlavə, Azərbaycanda keçmiş hökumətin siyasəti də dəstəklənmişdir. Ona görə də biz Gürcüstandakı parlament seçkiləri və ya Ukraynadakı prezident seçkiləri kimi hadisələr ərəfəsində deyilik. Burada fərqlər var. Müxalifət isə əks imic yaratmağa çalışır. Onların hamısı Ukrayna və ya Gürcüstandakı müxalifət liderlərinə bənzəmək arzusuna düşübdür. Lakin bunlar fərqli insanlardır. Müxalifət bizimlə mübarizə etməyə çalışır. 1992-ci ildə onlar bir dəfə hakimiyyətə gəlmişdilər. Həmin hakimiyyət yalnız bir il çəkdi. Nə səbəbə görə? Ona görə ki, xalq onları dəstəkləmirdi, onların rəhbərliyi altında yaşamaq istəmirdi. Mən hesab edirəm ki, bugünkü müxalifətin ən böyük problemlərdən biri də odur ki, onlar artıq uzun illərdir, yəni on beş ildir özlərini lider adlandırmağa çalışıblar. Yenə də eyni sözlərlə, eyni fikirlərlə və eyni şüarlarla çıxış edirlər. Zənnimcə, həmin insanlar geri çəkilməlidirlər və saf, əlləri vətəndaş müharibəsinin qanlı hadisələrinə batmamış, sosial gərginlikdə günahı olmayan gənc müxalifətçi nəsillərə imkan verməlidirlər. Ona görə də qonşu ölkələr ilə müqayisədə bizdə vəziyyət fərqlidir.

SUAL: İndi isə ölkənizin xarici əlaqələrinə keçək. Siz hesab edirsinizmi ki, Amerika ilə münasibətləriniz Rusiya ilə münasibətlərə nisbətən daha güclüdür?

CAVAB: Bilirsiniz, biz müxtəlif ölkələrin və ya qüvvələrin qarşıdurmasında iştirak etməkdən hər zaman çəkinmişik və indi də bu addımları uğurla atırıq. Bura qarşıdurma yeri deyildir.

SUAL: Razılaşın ki, onlar mübarizəyə cəhd edirlər.

CAVAB: Bəli, bir çox ölkələr və qüvvələr cəhd göstərirlər. Bizim vəzifəmiz isə bu cür qarşıdurmaya yol verməməkdir. Onlar dünyanın digər yerlərində, böyük ölkələrin maraqları olan bölgələrdə mübahisə edə, mübarizə apara bilərlər. Lakin Azərbaycan bu cür mübahisələrin yeri deyildir. Bizim siyasətimiz çox aydındır.

Birləşmiş Ştatlarla çox yaxşı əlaqələrimiz var. Biz ilk vaxtlardan etibarən antiterror koalisiyasının üzvüyük. Bizim Kosovoda və Əfqanıstanda hərbçilərimiz var. İraqda əməliyyat başlandıqdan dərhal sonra biz öz əsgərlərimizi həmin ölkəyə göndərdik. Biz NATO-ya inteqrasiya yolunda Birləşmiş Ştatlarla və öz tərəfdaşlarımızla işləyirik, çox fəal çalışırıq. Biz artıq "Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı" prosesindəyik. Avropa İttifaqı ilə də sıx işləyirik və Avratlantika məkanına inteqrasiya bizim strateji seçimimizdir.

Lakin eyni zamanda, bizim Rusiya ilə çox yaxşı münasibətlərimiz var. İranla əla münasibətlərimiz mövcuddur. Biz bu münasibətləri yüksək dəyərləndiririk, çünki onlar bizim qonşularımızdır. Biz onlarla bir-birinin daxili işlərinə qarşımamaq və qarşılıqlı hörmət əsasında konstruktiv münasibətlər qurmaq arzusundayıq. Bu cür siyasətimiz xalq tərəfindən dəstəklənir. Əgər siz burada küçələrə çıxıb ictimai sorğu keçirsəniz və üstünlük verilən istiqamətlər barədə sual versəniz, görəcəksiniz ki, ifadə olunan rəylər müxtəlifdir. Ona görə də, Prezident kimi mənim başlıca məqsədim Azərbaycanın milli maraqlarının, o cümlədən sabitliyin, təhlükəsizliyin

və əmin-amanlığın maksimum dərəcədə qorunmasıdır, Azərbaycanı özünə dost hesab edən bütün ölkələrlə yaxşı, konstruktiv münasibətlərin qurulmasıdır. Gələcəkdə biz məhz belə münasibətlərin qurulmasının tərəfdarıyıq, çünki bu, Azərbaycanın yeganə uğurlu yoludur.

SUAL: Siz bildirdiniz ki, Amerikanın başçılıq etdiyi əməliyyatlarda ölkəniz də iştirak edir. Bəs İranla bağlı bir qərar qəbul edilsə, Siz hansı addımları atacaqsınız?

CAVAB: Biz əvvəlcədən nəyin baş verəcəyini proqnozlaşdıra bilmərik. Hər şey baş verə bilər. Bunlar mənim sifarişimlə baş verə bilməz. Lakin mən hesab edirəm ki, ciddi münaqişələr dinc yolla öz həllini tapmalıdır. Biz Ermənistanla uzun illərdir ki, müharibə şəraitindəyik. Bütün beynəlxalq ictimaiyyət bizi bu münaqişəni sülh yolu həll etməyə çağırır. Baxın, on ildən çoxdur ki, Ermənistan bizim torpaqlarımızın 20 faizini işğal altında saxlayır və bir milyondan çox azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətində yaşayır. Lakin bütün beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanı hər hansı hərbi addımdan çəkinməyə çağırır. Nəyə görə? Çünki heç kim Avropaya yaxın bu bölgədə münaqişə olmasını istəmir. Avropaya belə bir münaqişə lazım deyildir. Onda nə səbəbə görə biz sərhədlərimizin yanında yeni münaqişənin yaranmasına qərəzsiz baxmalıyıq? Bu, Azərbaycanın təhlükəsizliyinə xidmət edəcəkmi? Xeyir. Mən hesab edirəm ki, beynəlxalq münasibətlərdə ümumi yanaşma tətbiq olunmalıdır. Əgər Azərbaycan bu gün öz torpaqlarının işğal altında olmasına baxmayaraq, məsələni dinc yolla həll etməyə çalışırsa, biz digər ölkələrdən də xahiş edərdik ki, hər hansı zorakılıqdan çəkinsinlər. Biz müharibə, qan tökülməsini istəmirik. Fikrimcə, ən münasib yol danışıqlar yoludur. Rəqibi yola gətirmək və ümumi yanaşmadan istifadə ən yaxşı üsullardır.

SUAL: Amerikanın Sizin ərazinizdə hərbi hava bazası yerləşdirməsi planına necə yanaşırsınız? Bu addım Sizin ölkə üçün əhəmiyyət daşıyırmı?

CAVAB: Əvvəlcə onu deməliyəm ki, Azərbaycanda xarici hərbi bazaların yerləşdirilməsi haqqında məlumat düzgün deyildir. Bunlar şayiədir. Bəzi hallarda bunu bilərəkdən yayırlar, digər hallarda isə, insanlar sadəcə bu haqda düşünürlər. Bu barədə biz Birləşmiş Ştatlarla heç bir danışıq aparmırıq.

SUAL: Beynəlxalq aləmdə bildirilir ki, Amerika buna nail olmaq istəyir.

CAVAB: Mən belə hesab etmirəm. Onların rəsmiləri bir neçə dəfə rəsmi şəkildə bəyan ediblər ki, bu cür bazaları yerləşdirməyi planlaşdırmırlar. Biz bununla bağlı heç bir danışıqlar aparmırıq və mən hesab etmirəm ki, ölkədə hər hansı xarici hərbi bazanın yerləşdirilməsi bizim təhlükəsizliyimizə töhfə verəcəkdir. Bizim bir nömrəli problemimiz var - işğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi. Biz əməkdaşlığımızın bütün aspektlərini bu baxımdan müəyyən edirik. Bu, verdiyiniz sualın birinci hissəsi barədə.

O ki, qaldı sualınızın ikinci hissəsinə, onu deyə bilərəm ki, biz Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münaqişəni heç vaxt xristian və müsəlmanlar arasındakı müharibə kimi qəbul etməmişik. Azərbaycanda bir çox millətlərin və dinlərin nümayəndələri yaşayır və mən deyərdim ki, burada olan dözümlülüyün səviyyəsi regionun digər ölkələri üçün nümunə ola bilər. Eyni zamanda, biz bilirik ki, Ermənistan Rusiya ilə birgə Kollektiv təhlükəsizlik müqaviləsinin üzvüdür və Rusiyanın çox yaxın hərbi müttəfiqidir. Buna görə də Ermənistanla Amerika arasında hərbi əməkdaşlıq o qədər də fəal deyildir. Bunu hətta İraqla bağlı məsələyə də şamil etmək olar. Ermənistan öz kontingentini müharibə başladıqdan bir il və ya ilyarım sonra İraqa göndərdi. Həmin kontingent də əsgərlərdən yox, sürücülərdən ibarətdir. Onlar bunu yalnız Azərbaycana görə etdilər, çünki ölkəmizdən geridə qalmaq istəmədilər.

Bunları nəzərə alsaq, regiondakı geosiyasi vəziyyət tamamilə aydındır. Bizim mövqeyimiz hər zaman açıq və səmimi olubdur. Biz razılaşanda müsbət cavab veririk, razı olmayanda yox deyirik. Biz bir əldə iki qarpız tutmaq fikrində deyilik. Bu, mümkün deyildir.

SUAL: Sonuncu sualımdır. Bu yaxınlarda, Human Rights Watchdog təşkilatı öz hesabatında Azərbaycanı polis dövləti kimi təsvir edibdir. Bu haqda nə deyə bilərsiniz?

CAVAB: Onu deyə bilərəm ki, mən bu cür qiymətlə razılaşmıram. Qətiyyən razılaşmıram, çünki belə yanaşma reallığı əks etdirmir. Mən Prezident seçildikdən sonra bir neçə əfv fərmanı imzalamışam və bir sıra qeyri-hökumət təşkilatları və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən "siyasi məhbus" hesab edilən şəxslərin hamısı azadlığa buraxılmışdır. Ölkəmizdə söz və fikir azadlığı, müxalif partiyalar və qəzetlər var. Bir sözlə, bu cür fikirlər tamamilə yanlışdır. Biz anlayırıq ki, Azərbaycan get-gedə mühüm ölkəyə çevrilir. Bu ölkənin çox böyük potensialı var. Onun geosiyasi mövqeyi çox mühümdür. Ölkəmizin mühüm nəqliyyat yolları, dəhlizi və enerji resursları var və gələcəkdə çox güclü maliyyə potensialı olacaqdır. Buna görə də bizim siyasətimizə təsir göstərmək cəhdləri davam edəcəkdir. Bunun bir çox alətləri var. Onların arasında Human Rights Watchdog təşkilatı və digərləri mövcuddur. Onlar hər zaman çalışırlar ki, ölkəmizi tamamilə fərqli formada təsvir etsinlər. Bəzən bu bizi qəzəbləndirir, lakin artıq buna öyrəşmişik və çox fikir vermirik. Bir Prezident kimi mənim üçün Human Rights Watchdog təşkilatının verdiyi qiymət yox, Azərbaycan xalqının siyasətimizlə bağlı ifadə etdiyi rəy vacibdir. Xalqın dəstəyi bizim üçün vacibdir və "Gellup" İnternationalın hesablamalarına görə, məni

dəstəkləyənlərin sayının 77 faiz səviyyəsində olduğunu görəndə, əmin oluram ki, yürütdüyüm siyasət düzdür və mən haqlıyam. Human Rights Watchdog təşkilatı səhvə yol verir.

BAKIDA BEYNƏLXALQ MUĞAM MƏRKƏZİNİN TƏMƏLQOYMA MƏRASİMİNDƏ NİTQ

Bakı şəhəri,
24 avqust 2005-ci il

YUNESKO-nun hörmətli baş direktoru cənab Matsuura!
Hörmətli xanım Matsuura!
Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Mən sizi bir daha salamlayıram və bu gün Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməl daşının qoyulması münasibətilə hamınızı ürəkdən təbrik edirəm. Bu gün böyük bayramdır. Muğam Azərbaycan mədəniyyətinin ən gözəl incisidir.

Azərbaycan musiqisi muğam üzərində qurulmuşdur. Biz öz mədəni irsimizə çox böyük diqqətlə və qayğı ilə yanaşırıq. Azərbaycanın çox zəngin mədəniyyəti var və biz çalışırıq ki, öz mədəniyyətimizi inkişaf etdirək və dünya ictimaiyyətinə daha da yaxşı tanıdaq. Muğam hər bir azərbaycanlı üçün çox əzizdir, doğmadır. Ancaq bu günə qədər Azərbaycanda muğam evi, Muğam Mərkəzi yox idi. Mən çox şadam ki, bu gün təməlini qoyduğumuz bina bir müddətdən sonra öz qapılarını açacaq və Azərbaycanda çox gözəl Muğam Mərkəzi yaradılacaqdır.

Şübhə etmirəm ki, bu mərkəz qısa müddət ərzində tikilib başa çatdırılacaq, dünyanın ən yüksək standartlarına cavab verəcəkdir. Ümid edirəm ki, YUNESKO-nun baş direktoru cənab Matsuura və dəyərli qonaqlarımız muğam mərkəzinin açılış mərasimində də bizimlə bərabər olacaqlar. Bu gün həqiqətən çox böyük bayramdır. Azərbaycan musiqisevərlərinin bayramıdır, muğam ustalarının bayramıdır və bütün Azərbaycan xalqının bayramıdır. Çünki nə qədər ki, muğam var, Azərbaycan xalqı da var.

Bu fürsətdən istifadə edərək, cənab Matsuuraya dərin minnətdarlığımı bildirirəm ki, onun şəxsi təşəbbüsü ilə Azərbaycanın milli irsinin, mədəni irsinin qorunması işində böyük işlər görülübdür. YUNESKO-nun vasitəsilə Azərbaycan öz mədəniyyətini dünya ictimaiyyətinə daha geniş şəkildə təqdim edə bilibdir. Ümid edirəm ki, gələcəkdə YUNESKO ilə Azərbaycan arasında gözəl əməkdaşlıq ənənələri yaşayacaqdır və möhkəmlənəcəkdir. Cənab Matsuuranın Azərbaycanın mədəni irsinin təbliğ olunmasında və YUNESKO tərəfindən qorunmasında müstəsna xidmətləri vardır və bu, Azərbaycanda yüksək qiymətləndirilir. Bu məqsədlə bu gün mənim sərəncamımla cənab Matsuura Azərbaycanın yüksək mükafatı -"Şöhrət" ordeni ilə təltif olunubdur. Bu münasibətlə sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm.

Əziz dostlar, Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin təməlinin qoyulması münasibətilə sizin hamınızı bir daha ürəkdən təbrik edirəm. Sizə cansağlığı, uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

YUNESKO-nun BAŞ DİREKTORU KOİŞİRO MATSUURANIN ŞƏRƏFİNƏ ZİYAFƏTDƏ NİTQ

Bakı şəhəri,
24 avqust 2005-ci il

– YUNESKO-nun hörmətli cənab baş direktoru və xanımı!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

Mən sizi Azərbaycanda bir daha səmimi qəlbdən salamlayıram. YUNESKO-nun baş direktorunun Azərbaycana səfəri böyük əhəmiyyət kəsb edir. Mən çox şadam ki, bu səfər çox uğurlu keçir. Bu gün çox vacib sənədlər imzalandı. Eyni zamanda, çox səmimi, işgüzar şəraitdə YUNESKO ilə Azərbaycan arasında olan münasibətləri müzakirə etdik və gələcək perspektivlər haqqında fikir mübadiləsi apardıq, birlikdə Muğam Mərkəzinin təməl daşını qoyduq.

Azərbaycanın mədəni irsinin qorunub saxlanılması və təbliğində YUNESKO-nun və şəxsən cənab Matsuuranın böyük əməyi vardır. Bu əmək Azərbaycan xalqı və dövləti tərəfindən qiymətləndirilir və təsadüfi deyil ki, bu gün cənab Matsuura Azərbaycanın yüksək mükafatı - "Şöhrət" ordeni ilə təltif olundu.

Bir il bundan əvvəl Parisdə YUNESKO-nun baş qərargahında biz cənab Matsuura ilə görüşmüşdük. Bizim aramızda olan əməkdaşlığın prioritetləri müzakirə olunmuşdu. Ötən müddət ərzində bizim aramızda əlaqələr daha da möhkəmləndi. Mən şübhə etmirəm ki, bu səfərdən sonra YUNESKO ilə Azərbaycan arasında olan əlaqələr daha da möhkəmlənəcək və inkişaf edəcəkdir.

Cənab Matsuuranın və onu müşayiət edən qonaqların səfər proqramı çox gərgindir, çoxlu görüşlər, tədbirlər keçirilibdir. Ona görə, mən sizin vaxtınızı çox almaq istəmirəm. Xahiş edirəm ki, bu badələri YUNESKO ilə Azərbaycan arasında olan əlaqələrin şərəfinə, cənab Matsuuranın, xanım Matsuuranın, bu gün bizimlə birlikdə olan YUNESKO-nun xoşməramlı səfirlərinin şərəfinə, bütün qonaqların şərəfinə qaldıraq.

Sağ olun.

TÜRKİYƏNİN "HÜRRİYYƏT" QƏZETİNƏ MÜSAHİBƏ

2 sentyabr 2005-ci il

Türkiyənin ən nüfuzlu mətbuat orqanlarından olan "Hürriyyət" qəzetinin 2 sentyabr tarixli nömrəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin nəşrin yazı işləri müdiri Tufan Türenc ilə müsahibəsi dərc olunmuşdur.

SUAL: Təyyarə səfərlərinin başlanmasına dair qərarınızı açıqladıqda və bu səfərlər başlayanda Sizə qarşı təzyiqlər oldumu?

CAVAB: Oldu, amma mən bunları təzyiq kimi qəbul etmirəm. Çünki heç kəs bizə təzyiq göstərə bilməz. Ona görə, gəlin, bunu reaksiya adlandıraq. İlk etiraz Yunanıstandan gəldi. Səfirimizi çağırıb nota verdilər. Ancaq biz buna fikir vermədik. Sonra yunanların Prezidenti mənə məktub göndərdi. Onu aldım, baxmadan bir kənara qoydum.

SUAL: Məktubu göndərən Papadopulos idimi?

CAVAB: Bilmirəm. Adını belə xatırlamıram.

SUAL: Bu addımı atmağı nə vaxt qərara almışdınız?

CAVAB: Keçən il "Azərbaycan Kiprdə təcridin aradan qaldırılması üçün addım atacaq" demişdim. Media mənim bu sözlərimə inanmadı. Hətta bir çox tənqidlər oldu. Amma mən sözümün üstündə durdum. İndi bu addımı digər türk cümhuriyyətləri də atmalıdır. Növbə indi onlarındır.

SUAL: Bu addımın ardınca yeniləri olacaqmı?

CAVAB: Biz əlimizdən gələni edəcəyik. Çünki biz inanırıq ki, Kipr təcriddən çıxmalıdır. Bu haqsızlığa son qoyulmalıdır. "Yox" deyən cəzalandırılmaq əvəzinə, "hə" deyən cəzalandırılır. Bunu başa düşmək mümkün deyildir. Bu, qəbuledilməzdir.

SUAL: Türkiyə ilə əlaqələri necə qiymətləndirirsiniz?

CAVAB: Ölkələrimiz arasındakı əlaqələr çox yaxşıdır və daha da yaxşı olacaq. Bölgədə Türkiyə ilə Azərbaycanın iştirak etmədiyi heç bir layihə həyata keçirilə bilməz. Heydər Əliyevin "biz bir millət, iki dövlətik" kəlamı bizim üçün dəyişməz bir prinsipdir. Hesab edirəm ki, bu, hər şeyi anlatmaq üçün yetərlidir.

SUAL: Azərbaycan Dağlıq Qarabağ məsələsində son dərəcə həssas və hirslidir. Hər bir azərbaycanlı bir gün o torpaqların geri alınıb, orada Azərbaycan bayrağının qaldırılacağına ürəkdən inanır.

Bu günlərdə Prezident İlham Əliyev münaqişənin həlli üçün Kazan şəhərində Ermənistan Prezidenti Koçaryanla görüşdü. Münaqişənin həlli üçün bir ümid yarandımı?

CAVAB: Hələlik bir nəticə yoxdur. Ermənilər Dağlıq Qarabağa müstəqillik verməyimizi gözləyirlər. Bunu verməyimiz mümkün deyildir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bizim üçün çox önəmlidir. Mən Koçaryana dedim ki, orada yaşayan ermənilərin təhlükəsizliyini təmin edərik. Onların təhlükə ilə üz-üzə qalmasına imkan verərik. Amma onlar torpaqlarımızdan çıxmaq istəmirlər.

SUAL: Amerika münaqişənin həlli üçün təzyiq göstərdimi?

CAVAB: Dövlət katibi Rays mənə zəng etdi. Münaqişənin həllində razılığa gəlməyimizi istədiklərini bildirdi. Mən bir şeyi anlamıram: işğalçı Ermənistandır. Nəyə görə cəzalandırılmır? Bilirəm, erməni lobbisi güclüdür. O, buna mane olur. Bu son dərəcə ədalətsiz bir vəziyyətdir.

SUAL: Rays Koçaryana da zəng etmişdimi?

CAVAB: Deyəsən edib. Çünki Koçaryanda bir az yumşalma olduğunu gördüm, amma bu, bizi münaqişənin həllinə çatdıracaq qədər deyil.

JURNALİST: Münaqişənin həllinə ümid tükənərsə...

İLHAM ƏLİYEV: Biz hər şey etdik. Ermənistan beynəlxalq təşkilatların qərarlarını qulaqardına vurur. 1 milyon insanımızı yerindən-yurdundan etmişdir. Qərb deyir ki, gedin razılaşın. Belə vəziyyətdə necə razılaşaq? Bütün yolları sınaqdan çıxaracağıq, sonra oturub fikirləşəcəyik.

SUAL: Müharibəni də fikirləşə biləcəksinizmi?

CAVAB: Fikirləşərik. Biz çox güclüyük, Ermənistan qarşımızda tab gətirə bilməz. Amma biz müharibə istəmirik. Çünki çoxlu tələfat olacaq. Mən ona inanıram ki, o torpaqları gec-tez alacağıq. Buna heç kimin şübhəsi olmasın.

SOFİYADA AZƏRBAYCAN-BOLQARISTAN SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Sofiya şəhəri,
23 sentyabr 2005-ci il

Hörmətli cənab Prezident!

Hörmətli dostlar!

İcazə verin, ilk növbədə, bizi Bolqarıstana rəsmi səfərə dəvət etdiyinizə görə öz təşəkkürümü bildirim.

Mən bu səfərə çox böyük əhəmiyyət verirəm və əminəm ki, bu səfərdən sonra bizim əlaqələrimiz daha da möhkəmlənəcək, Bolqarıstanla Azərbaycan arasında olan əməkdaşlıq daha da genişlənəcəkdir. Hörmətli cənab Prezident, Sizin keçən il Azərbaycana etdiyiniz rəsmi səfəriniz iki ölkə arasında əlaqələrin inkişafında çox mühüm rol oynadı. Əminəm ki, həmin səfər çərçivəsində imzalanmış sənədlər və bu gün imzalanmış sənədlər əməkdaşlığın gələcək inkişaf perspektivlərini müəyyən edir. Siyasi, iqtisadi və bütün başqa sahələrdə bizim əlaqələrimiz güclənir. Avratlantik inteqrasiyaya dair bu gün imzalanmış sənəd çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. İki ölkə bu istiqamətdə daha da inamla irəliyə gedəcəkdir. Bu siyasət, Avratlantik məkanına inteqrasiya siyasəti bizi sıx birləşdirir. Eyni zamanda, Bolqarıstan və Azərbaycan dünyanın müxtəlif yerlərində sülhün, təhlükəsizliyin təmin olunmasında da mühüm rol oynayır. Yəni siyasi müstəvidə bizim mövqelərimiz üst-üstə düşür və bu, bütün başqa sahələrdə əlaqələrin inkişafı üçün çox mühümdür. Bu gün müxtəlif məsələlər müzakirə olundu və ümid edirəm ki, energetika sahəsində, nəqliyyat sahəsində, iqtisadiyyatın digər sahələrində əldə edilmiş razılaşmalar icra olunacaq və bizim iqtisadi əlaqələrimiz qısa müddət ərzində yeni, yüksək pilləyə qalxacaqdır. İki ölkə arasında ticarət əlaqələri sürətlə inkişaf edir, mal dövriyyəsi ildən-ilə artır. Ancaq bu, ölkələrimizin iqtisadi potensialmı əks etdirmir. Hesab edirəm ki, gələcəkdə bu potensialın daha geniş şəkildə işə salınması prosesi çox sürətlə getməlidir.

Siz qeyd etdiniz ki, bizim aramızda çox səmimi dostluq münasibətləri yaranmışdır. Bu da ölkələrimiz arasında gedən dialoqa müsbət təsir göstərir. Ümid edirəm ki, nümayəndə heyətləri arasında da, onların üzvləri arasında da dostluq münasibətləri yaranacaq, möhkəmlənəcək və Bolqarıstanla Azərbaycan arasında bütün sahələrdə sürətlə inkişaf edən əmək-daşlıq daha da genişlənəcəkdir.

Mənə və nümayəndə heyətinin üzvlərinə göstərdiyiniz qonaqpərvərliyə görə Sizə bir daha minnət-darlığımı bildirirəm.

BOLQARISTAN PREZİDENTİ GEORGİ PIRVANOVUN ADINDAN AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL OLUNMUŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Sofiya şəhəri,
23 sentyabr 2005-ci il

– Bolqarıstan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Georgi Pırvanov!
Hörmətli xanım Pırvanova!
Xanımlar və cənablar!
Əziz dostlar!

Məni Bolqarıstan Respublikasına rəsmi səfərə dəvət etdiyinizə görə Sizə ürəkdən təşəkkür edir, Bolqarıstan torpağında mənə və bütün nümayəndə heyətinə göstərdiyiniz qonaqpərvərliyə görə dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Bolqarıstana səfərdən olduqca məmnunam. Bolqarıstan Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk dövlətlərdən biridir. Ölkələrimiz arasında keçmişdə kifayət qədər sıx əlaqələr mövcud olmuşdur. Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin 1995-ci ildə Bolqarıstana rəsmi səfərindən sonra iki ölkə arasında münasibətlər daha da inkişaf etmişdir. 2004-cü ilin oktyabr ayında Sizin Azərbaycana səfəriniz bu münasibətlərə yeni təkan vermişdir.

Bolqarıstan ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsi, regional və beynəlxalq məsələlərə dair Prezident Pırvanovla apardığımız fikir mübadiləsi, keçirilən görüşlər, imzalanmış sənədlər xüsusi əhəmiyyət daşıyır və ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əlaqələrin möhkəmlənməsinə imkan verəcəkdir.

Mən Bolqarıstanla Azərbaycan arasında əməkdaşlığın bütün sahələrdə genişlənməsi və dərinləşməsinin tərəfdarıyam. Bu istiqamətdə yaxşı perspektivlər vardır. Biz bu münasibətləri daha da inkişaf etdirmək, yeni sahələri əhatə etmək məqsədi ilə Bolqarıstanda səfirlik açmışıq. Əminəm ki, biz siyasi, iqtisadi, nəqliyyat-kommunikasiya, humanitar və turizm sahələrində uğurlu və faydalı əməkdaşlıq edə bilərik.

Eyni zamanda, biz Bolqarıstanla həm də regional təşkilatlar çərçivəsində, o cümlədən Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatında əməkdaşlığımıza xüsusi önəm veririk. Bu əməkdaşlıq Qara dəniz-Xəzər dənizi regionunda inteqrasiya proseslərini sürətləndirmək baxımından əhəmiyyətlidir.

Bu gün Azərbaycan sürətlə inkişaf edən dövlətlərdən biridir. Həyata keçirilən islahatlar ölkənin iqtisadi inkişafında köklü irəliləyişə nail olmağa imkan vermişdir. Qeyd etmək kifayətdir ki, 2005-ci ildə Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun real artımının 20 faiz, 2006-cı ildə isə 30 faiz olacağı gözlənilir.

Azərbaycanda çox yaxşı sərmayə mühiti yaradılmışdır. Son 10 ildə Azərbaycan iqtisadiyyatına 24 milyard dollar məbləğində sərmayə qoyulmuşdur. Bu, adambaşına götürdükdə, regionda ən yüksək göstəricilərdən biridir və iqtisadiyyatın daha yüksək templə inkişafına, əhalinin rifahının yaxşılaşdırılmasına, Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyasına möhkəm zəmin yaradır. Biz, eyni zamanda, Avropa və Avratlantik strukturları ilə sıx əməkdaşlıq edirik. Azərbaycanda siyasi islahatlar, demokratikləşmə prosesi də sürətlə gedir. Avropa dəyərlərinin bərqərar edilməsində, insan hüquqları və azadlıqlarının təmin olunmasında, demokratik təsisatların yaradılmasında və bazar iqtisadiyyatına keçiddə böyük nailiyyətlər qazanılmışdır. Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda sülhün və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsi və əməkdaşlığın inkişafı üçün regionun bütün dövlətləri ilə sıx əməkdaşlıq edir. Lakin mövcud münaqişələri, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini aradan qaldırmadan bölgədə sülhə və təhlükəsizliyə nail olmaq mümkün deyildir. Təəssüflər olsun ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü regionda sabitliyi pozan başlıca amildir. Azərbaycan münaqişənin beynəlxalq hüquq normaları, ərazi bütövlüyü çərçivəsində ədalətli şəkildə nizama salınmasını, münaqişə ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin, ATƏT-in, Avropa Şurasının və digər beynəlxalq təşkilatların qərarlarının yerinə yetirilməsini tələb edir. Biz bu məsələdə Bolqarıstanın da dəstəyinə ümid bəsləyirik. Bolqarıstanla Azərbaycan arasında əlaqələr uğurla inkişaf edir, birgə səylərimizlə yeni imkanlar yaranır. Bu imkanlardan istifadə üçün müvafiq qurumlar və səfirliklərimiz sıx əməkdaşlıq etməlidir.

Hörmətli cənab Prezident!

Bolqarıstana rəsmi səfərə dəvətinizə görə bir daha Sizə minnətdarlığımı ifadə edir, Sizə can sağlığı, ölkənizə və xalqınıza daim inkişaf və uğurlar arzulayıram.

Bolqarıstan və Azərbaycan arasında möhkəmlənən dostluq əlaqələrinin, Bolqarıstan Respublikası xalqının, Prezident Georgi Pırvanovun və xanımı Zorka Pırvanovanın şərəfinə badə qaldırmaq istəyirəm.

Sağ olun.

SOFİYADA BAKI KÜÇƏSİNİN AÇILIŞ MƏRASİMİNDƏ ÇIXIŞ

Sofiya şəhəri,
23 sentyabr 2005-ci il

– Şəhərin küçələrindən birini Bakı küçəsi adlandırmaq barədə qərarına görə şəhərin meriyasına dərin təşəkkürümü bildirirəm. Bakı Azərbaycanın paytaxtıdır, böyük tarixi, ənənələri olan qədim şəhərdir və bu küçəyə onun adının verilməsi bizim üçün, Azərbaycanın bütün vətəndaşları üçün çox xoşdur. Münasibətlərimiz çox yüksək səviyyəyə qalxır. Bolqarıstanla Azərbaycan arasında bütün sahələrdə əməkdaşlıq çox fəaldır və ölkənizə səfərim, aparılmış danışıqlar, imzalanmış sənədlər, bir tərəfdən, ikitərəfli münasibətlərin inkişafına sübutdur, digər tərəfdən isə, ölkələrimizin imkanları, iqtisadi potensialı, habelə siyasi inteqrasiya prosesləri nəzərə alınmaqla, ikitərəfli səviyyədə, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, regional istiqamətdə sıx qarşılıqlı fəaliyyət göstərmək üçün daha yaxşı imkanlar yaradır.

Şübhə etmirəm ki, çox yaxın gələcəkdə biz ikitərəfli münasibətlər sahəsində daha böyük uğurlara nail olacağıq. Düşünürəm ki, Azərbaycan paytaxtının şərəfinə küçənin açılması faktı da bu münasibətlərin təzahürüdür. Bu, onun nəticəsidir ki, ölkələrimiz arasında səmimi münasibətlər, dostluq münasibətləri mövcuddur. Bu, Azərbaycana olan böyük hörmətin əlamətidir və biz bunu çox yüksək qiymətləndiririk.

Odur ki, əvvəla, qonaqpərvərliyə görə, səmimi qəbula görə, əlbəttə ki, indi Sofiyada Azərbaycan paytaxtının adını daşıyan küçə olacağına görə bütün bolqarıstanlı dostlara, Bolqarıstan rəhbərliyinə bir daha təşəkkürümü bildirmək istəyirəm.

Hamınıza təşəkkür edirəm.

* * *

Sonra dövlətimizin başçısı üzərində bolqar və ingilis dillərində "Bakı küçəsi" sözləri yazılmış lövhənin üstündən ağ örtüyü götürdü və burada mərasim iştirakçıları ilə xatirə şəkli çəkdirdi.

SOFİYADA AZƏRBAYCAN PREZİDENTİNƏ BOLQARISTAN MİLLİ VƏ DÜNYA TƏSƏRRÜFATI UNİVERSİTETİNİN FƏXRİ PROFESSORU ADI VERİLMƏSİ MƏRASİMİNDƏ NİTQ

Sofiya şəhəri,
23 sentyabr 2005-ci il

– Hörmətli cənab rektor!
– Əziz dostlar!

Mən sizin hamınızı ürəkdən salamlamaq və belə yüksək ada görə təşəkkür etmək istəyirəm. Milli və Dünya Təsərrüfatı Universitetinin fəxri professoru adına layiq görülmək böyük şərəf və böyük məsuliyyətdir. Bilirəm ki, universitet bu regionun – Balkan yarımadasının və Avropanın aparıcı ali təhsil müəssisəsidir. Onilliklər ərzində universitet kadrlar hazırlanması, iqtisadi islahatlar üçün şərait yaradılması, habelə Bolqarıstan cəmiyyəti elitasının hazırlanması işinə böyük töhfə vermişdir. Ona görə də bu, mənim üçün çox xoş hadisədir. Həyatımın bir hissəsi ali təhsil müəssisəsində işlə bağlı olmuşdur. Mən bir neçə il ərzində ali təhsil müəssisəsində dərs demişəm və ona görə də bu, mənə çox yaxın və əziz işdir. Sizə söz verirəm ki, bu adı şərəflə daşıyacaq və bu yüksək etimadı doğrultmağa çalışacağam.

Mən bu gün səhərdən sizin gözəl ölkənizdə rəsmi səfərdəyəm. Səfər çox uğurlu keçir və Prezidentlə, parlamentin sədri, baş nazirlə keçirilmiş görüşlər bir daha sübut edir ki, ölkələrimiz arasında münasibətlər yüksəlişdədir. Bizim aramızda çox fəal siyasi dialoq var, beynəlxalq məsələlərdə məqsədlərimiz uyğun gəlir. Regional vəziyyətin, ikitərəfli münasibətlərimizin, dünyada baş verən hadisələrin qiymətləndirilməsində ölkələrimizin siyasəti üst-üstə düşür. Əlbəttə ki, siyasi fəallıq və qarşılıqlı anlaşma belə yüksək səviyyədə olduqda, hərtərəfli iqtisadi münasibətlərin inkişafı üçün çox yaxşı zəmin yaranır.

Bolqarıstan Prezidenti cənab Pırvanov keçən il Azərbaycana səfər etdi. Bu il mən Bolqarıstana səfər edirəm. Bu müddət ərzində Bolqarıstanın Azərbaycanda və Azərbaycanın Bolqarıstanda səfirlikləri yaradılmışdır və onlar artıq işləyir. Bütün bunlar qarşılıqlı marağı göstərir, onu sübut edir ki, ölkələrimiz arasında münasibətlər tərəfdaşlığın çox fəal müstəvisinə keçir. Avrointeqrasiya, iqtisadi və siyasi islahatlar aparılması prosesləri çərçivəsində biz fəaliyyətimizi çox sıx şəkildə əlaqələndirəcək və təcrübə mübadiləsi aparacağıq. Ümidvaram ki, bu, çox yaxşı nəticələr verəcəkdir.

Universitetinizin çox geniş profili var və burada müxtəlif ixtisaslar üzrə mütəxəssislər hazırlanır. Lakin əlbəttə ki, əsas diqqət iqtisadi bloka yönəldilir. Buna görə də mən Azərbaycanda apardığımız iqtisadi siyasətin əsas istiqamətlərindən çox qısaca danışmaq istərdim.

1980-ci illərin axırları – 90-cı illərin əvvəllərində ölkəmiz çox böyük iqtisadi çətinliklərlə qarşılaşdı. İqtisadi tənəzzülün, habelə cəmiyyətimizin məruz qaldığı böhranın sənaye, infrastruktur və bütövlükdə Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün çox mənfi nəticələri oldu. Azərbaycan iqtisadi potensial baxımından, 1990-cı ilin səviyyəsinə yalnız bu il çata bildi. 1990-cı illərin əvvəllərində ölkəmizə vurulmuş iqtisadi zərər o dərəcədə güclü idi ki, 1990-cı ilin səviyyəsinə gəlib çıxmaq üçün 15 il vaxt lazım oldu.

İndi siyasi islahatlar sayəsində, Azərbaycanda sabitliyin, ictimai və milli həmrəyliyin olması sayəsində çox səmərəli iqtisadi siyasət aparmaq mümkündür. Ölkəmizin iqtisadiyyatı çox yüksək sürətlə inkişaf edir. 1996-cı ildən 2004-cü ilədək ümumi daxili məhsulun həcmi ildə orta hesabla 10 faiz artmışdır. Bu il bizdə iqtisadi sıçrayış müşahidə olunur. 2005-ci ilin 8 ayı ərzində iqtisadiyyat 20 faiz artmışdır, sənayenin artım sürəti 26 faiz təşkil edir. Həmin dövrdə əhalinin pul gəlirləri 25 faiz, əhalinin banklarda əmanətlərinin həcmi 50 faiz artmışdır. Qarşımızda duran çox mühüm sosial problemlər həll edilir, Azərbaycanda energetika, nəqliyyat sahəsində transmilli layihələr, neft və qaz sahəsində regional əməkdaşlıq uğurla həyata keçirilir.

Adambaşına düşən sərmayələrin həcminə görə Azərbaycan regionda ilk yerlərdən birini tutur, son 10 ildə ölkəmizə yönəldilən sərmayələrin həcmi 25 milyard dollar olmuşdur. Bu onu göstərir ki, əcnəbi sərmayəçilər Azərbaycanın gələcəyinə inanırlar, iqtisadi inkişafa inanırlar və belə böyük məbləğdə vəsaitlə risk etməkdən çəkinmirlər. Bu da özünü doğruldur. Ölkəmizə yönəldilən hər bir sərmayə yeni iş yerləri yaradır, biznes üçün, özəl sektorun inkişafı üçün yeni imkanlar açır.

Ötən ilin fevralından biz Azərbaycanın regionlarının inkişafı proqramım həyata keçirməyə başlamışıq, diqqəti ilk növbədə yeni iş yerləri açılması üzərində cəmləşdirmişik. İftixarla deyə bilərəm ki, iki ildən də az bir vaxtda Azərbaycanda 300 min yeni iş yeri yaradılmışdır. Əhalisinin 8 milyon nəfərdən bir qədər artıq olmasını nəzərə alsaq, ölkədə yeni iş yerləri açılmasında belə böyük artımın olması çox yüksək göstəricidir.

Bizim qarşımızda yoxsulluğun, işsizliyin ləğv olunması və Azərbaycanın hər bir vətəndaşı üçün normal həyat şəraitinin təmin edilməsi vəzifəsi durur. İqtisadi islahatların səmərəliliyini, Avrointeqrasiya məsələlərində fəal tədbirlərimizi, nəqliyyat imkanlarımızı, coğrafi mövqeyimizi, ölkəmizin coğrafi-siyasi əhəmiyyətini nəzərə alaraq şübhə etmirəm ki, biz bütün planlarımızı həyata keçirməyə müvəffəq olacaq.

İqtisadi göstəricilər, iqtisadi baza hər bir ölkə üçün cəmiyyətin inkişafında başlıca amillərdir. Güclü iqtisadiyyat, güclü sosial siyasət olmadan islahatlar yolu ilə fəal irəliləmək mümkün deyildir. Hər şey bu amilə bağlıdır və ona görə də bütün səylərimiz Azərbaycanın iqtisadi potensialının artırılmasına yönəldilmişdir. Gələn il büdcəmizdə çox böyük, 50 faizdən yuxarı artımın olacağı nəzərdə tutulur. Sonrakı illərdə, 2007-ci, 2008-ci illərdə də iqtisadi artım güclənəcəkdir. Bütün bu amilləri, habelə formalaşmaqda olan çox açıq və səmimi ab-havanı – münasibətlərimizdə hökm sürən ab-havanı nəzərə alaraq, inamla deyə bilərəm ki, ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafı üçün çox yaxşı potensial mövcuddur və biz ondan istifadə etməliyik.

Doğrudur ki, Bolqarıstanla Azərbaycan arasında əmtəə dövriyyəsi xeyli dərəcədə artmışdır. Lakin buna baxmayaraq, o, ölkələrimizin real potensialın əks etdirmir. Mənim nümayəndə heyətimə nazirlər, hökumət rəhbərləri, deputatlar, ictimai xadimlər daxildirlər. Nümayəndə heyətinin belə geniş tərkibi ikitərəfli əlaqələrimizə necə böyük əhəmiyyət verdiyimizə daha bir sübutdur. Əminəm ki, bu səfərin nəticələrinin çox tezliklə yaxşı səmərə verməsi üçün nümayəndə heyətimizin üzvlərinin bu gün və sabah bolqarıstanlı həmkarları ilə görüşmək imkanı olacaqdır.

Bizim artıq yaxşı müqavilə-hüquq bazamız var, çoxlu sənəd imzalanmışdır, o cümlədən də bu gün. Daha çox ünsiyyət olması üçün ölkələrimiz arasında müntəzəm aviareyslər açmağı planlaşdırırıq. Bununla da şübhəm yoxdur ki, münasibətlərimizin uğurlu inkişafı mümkün olacaq və regional əməkdaşlığın mühüm amilinə çevriləcəkdir.

Regional əməkdaşlıq baxımından Azərbaycan böyük uğurlara nail olmuşdur. Ölkəmizdə və regionda bizim iştirakımızla dünyada çox böyük energetika layihələri, habelə nəqliyyat-kommunikasiya layihələri – Azərbaycanla region, Mərkəzi Asiya ölkələri, Türkiyə, Avropa arasında dəmir yol tikintisi layihəsi həyata keçirilir. Əlbəttə, əməkdaşlıq üçün bu müstəvidə yeni perspektivlər açılır. Həmçinin ümidvaram ki, özəl sektor da arxamızca gedəcək və bütün istiqamətlərdə tərəqqi görməyimiz üçün əməkdaşlıq yaradılması işində fəal işləyəcəkdir.

Bir daha əlavə etmək istəyirəm ki, şəxsən mən Ölkənizə səfərdən çox dərin məmnunluq duyuram. Səhər tezdən mənə, nümayəndə heyətimizin üzvlərinə çox səmimi, doğma münasibət görürəm. Mən bunu çox yüksək qiymətləndirirəm, çünki ölkələrimiz arasındakı münasibətlər, həm də insanlar arasında münasibətlərdir. Bolqarıstan Prezidenti ilə yaranmış şəxsi dostluq da, zənnimcə, ikitərəfli münasibətlərin inkişafı üçün mühüm amildir.

Belə mehribancasına qəbula görə fəaliyyətimə verilən belə yüksək qiymətə görə bir daha səmimi qəlbdən təşəkkürümü bildirmək və sizi əmin etmək istəyirəm ki, bu yüksək adı şərəflə daşıyacağam və ikitərəfli əlaqələrimizin möhkəmlənməsinə yönəldilmiş öz fəaliyyətimlə onu doğrultmağa çalışacağam. Təşəkkür edirəm.

Azərbaycan dövlətinin başçısı universitetin professor-müəllim heyəti ilə səmimiyyətlə sağollaşdı, habelə Sofiyanın Amerika Universitetində təhsil alan azərbaycanlı tələbələrlə görüşdü, onların təhsil şəraiti ilə maraqlandı.

VARNADA BOLQARISTAN TURİZMİNİN TƏQDİMAT MƏRASİMİNDƏ NİTQ

Varna şəhəri,
24 sentyabr 2005-ci il

– Belə maraqlı təqdimata görə sağ olun. Bu, potensialınızı da, inkişafı da, imkanları da çox əyani şəkildə göstərdi. Bu dinamika ondan xəbər verir ki, turizm infrastrukturunun inkişafı istiqamətində işlər çox səmərəli gedir. Bu baxımdan, əlbəttə, ölkələrimiz arasında qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlıq üçün çox yaxşı perspektivlər var. Mənim səfərim çərçivəsində çox mühüm sənədlər imzalandı və biz ümidvarıq ki, yaxın vaxtlarda ölkələrimiz arasında hava yolu açılacaq və adamlarımız arasında ünsiyyət daha canlı olacaqdır. Çünki turizm infrastrukturunu inkişaf etdirmək üçün ilk növbədə informasiya gərəkdir. İnformasiya əlyetən, geniş əhatəli olmalı və potensial turistləri başqa bir ölkəni deyil, məhz bu ölkəni seçməyə sövq etməlidir. Ona görə ki, indi dünyanın müxtəlif ölkələrində, o cümlədən də bizdə turizmin infrastrukturunun inkişafına böyük əhəmiyyət verilir. Bizdə bu, hələlik başlanğıc mərhələsindədir, hərçənd potensial böyükdür – həm dəniz sahili, həm dağ turizmi, həm də tarixi yerlər vardır. Bir sözlə, biz bu sahədə sizin təcrübənizi – son beş ildə turizmin inkişafında böyük inkişafa necə nail olduğunuzu öyrənmək istiqamətində çox fəal işləyə bilərik. Eləcə də əməli baxımdan. Yəni vətəndaşlarımız sizin ölkənizə, sizin vətəndaşlarınız isə bizim ölkəmizə istirahətə gəlsinlər. Düşünürəm ki, bu baxımdan potensial çox yaxşıdır. Mənimlə birlikdə böyük bir nümayəndə heyəti, o cümlədən turizm naziri gəlmişdir, siz onunla artıq tanışsınız. Bu sahəni inkişaf etdirməyə çalışacağıq.

Ölkənizin potensialı artır, insanların həyatı yaxşılaşır. Xaricə istirahətə gedən Azərbaycan vətəndaşlarının sayı ildən-ilə artır. Ölkəmizə gələnlərin sayı da çoxalır. Lakin müasir infrastruktur yaratmaq gərəkdir, çünki bizdə olan turizm infrastrukturu, əsasən, sovet dövründən qalmadır. O, fiziki cəhətdən də, mənəvi cəhətdən də köhnəlib, xaricdən daha çox turist qrupları cəlb etməyə imkan vermir. İndi dəniz sahilində də, dağlıq yerlərdə də çoxlu turizm kompleksi tikilir. Mən Azərbaycanın müxtəlif guşələrində olarkən bununla maraqlanıram. Çünki bu, gəlir, məşğulluq üçün daimi mənbədir. Yeri gəlmişkən, siz bunu hər cəhətdən - sosial-iqtisadi cəhətdən də, infrastruktur cəhətdən də çox səriştəli şəkildə təqdim edə bilirsiniz. Bu, işsizlik problemini həll edir.

Ölkələrimizin əhalisinin sayı təxminən eynidir. Sizdə turizm sahəsində 170 min adam işləyir. Bunlar ancaq bilavasitə bu sahədə çalışanlardır, ancaq dolayısı ilə həmin sahə ilə bağlı olanlar da var. Bu isə çox böyük rəqəmdir. Zənnimcə, bu, çox perspektivli istiqamətdir və biz səmərəli əməkdaşlıq edəcəyimizə çox ümid bəsləyirik. Ölkənizdə Azərbaycanın səfirliyi artıq fəaliyyət göstərir. Bu da münasibətlərin inkişafı üçün mühüm amildir. Müvafiq nazirliklər, idarələr səviyyəsində birbaşa əlaqələr də var. Hökumətlərarası komissiya da mövcuddur. Bir sözlə, əməkdaşlığı inkişaf etdirəcəyik.

BOLQARISTAN MİLLİ RADİOSUNA MÜSAHİBƏ

Varna şəhəri,
24 sentyabr 2005-ci il

Təqdimat mərasimi başa çatdıqdan sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Bolqarıstan milli radiosunun müxbirinə qısa müsahibə verdi.

- Bu gün Bolqarıstan turizminin təqdimatı oldu. Siz ölkəmizin turizm infrastrukturunu necə qiymətləndirirsiniz?

- Bu gün burada gözəl təqdimat oldu. Biz sizin ölkənizdə turizmin potensialı və inkişafı barədə məlumat aldıq, perspektivlərdən ətraflı danışdıq. Ölkələrimiz arasında çox yaxşı siyasi və iqtisadi münasibətlər var. Səfirliklər artıq işləyir, tezliklə hava xətti açılacaqdır. Ona görə də ölkələrimizdən gedən və ölkələrimizə gələn turistlərin sayı artacaqdır.

- Bəs Azərbaycan turistlərini Bolqarıstanda nələr cəlb edəcəkdir?

- Bütün turistlər üçün nələr maraqlıdırsa, onlar bizim turistlər üçün də maraqlıdır. Məlum olduğu kimi, burada yaxşı iqlim, dəniz sahili var, şərait yaxşıdır. Dil problemi yoxdur, hamı bir-birini başa düşür.

- Varnaya uçuşlar həyata keçiriləcəkmi?

- Bunu aviasiya şirkətləri həll etməlidir. Aviasiya şirkətləri arasında sənəd imzalandı. Yaxın vaxtlarda onlar ölkələrimiz arasında aviasiya marşrutları yaradılması üçün əməli tədbirləri müzakirə edəcəklər

FİNLANDİYA-AZƏRBAYCAN SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Bakı şəhəri,
29 sentyabr 2005-ci il

Hörmətli xanım Prezident!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, sizin hamınızı bir daha Azərbaycanda salamlamaq istəyirəm. Keçirdiyimiz görüşlər, apardığımız müzakirələrlə bağlı dərin məmnunluq hissimi vurğulamaq istərdim. Biz ikitərəfli münasibətlərimizin bir çox aspektlərini nəzərdən keçirdik. Biz siyasi dialoqun səviyyəsindən çox razıyıq, eyni zamanda, mən ümid edirəm ki, bizim münasibətlərimiz böyük sürətlə inkişaf edəcəkdir. Bunun üçün çox böyük imkanlar var. Zənnimcə, iqtisadi əlaqələr genişləndirilməlidir. Çünki ölkələrimizin iqtisadi potensialı artmaqdadır. Ona görə də mən ümid edirəm ki, sabah keçiriləcək biznes forumun praktiki baxımdan çox böyük əhəmiyyəti vardır. Şübhəsiz ki, biz öz göstərişlərimizi, əsas istiqamətlər üzrə təlimatlarımızı verə bilərik. Lakin bunun həyata keçirilməsi üçün, ümumi əməkdaşlıq üçün əsasların tapılması məhz iş adamları tərəfindən müəyyən olunmalıdır.

Biz burada, regionda mövcud olan münaqişələrin həlli yollarını da müzakirə etdik. Hesab edirəm ki, səmimi müzakirələr və açıq söhbətlər bu problemin daha yaxşı formada başa düşülməsini mümkün edəcəkdir. Cənubi Qafqaz regionunda ümumi problemlər var və Qafqazdakı münaqişələr bizim inkişaf yolumuzda duran əsas maneələrdən biridir. Hazırda Azərbaycanda sosial-iqtisadi islahatlar aparılmaqdadır və Avropa strukturlarına daha sıx inteqrasiya olunmaq siyasətimizi davam etdiririk. Biz Avropa İttifaqının "Yeni qonşuluq siyasəti"nə daxil edilmişik. Bu da Avropa İttifaqı ilə daha sıx əməkdaşlığa zəmin yaradır. Avropa İttifaqı ilə münasibətlərin inkişafı bizim xarici siyasətimizin əsas prioritetlərindən biridir. Finlandiyanın bizim Avropaya inteqrasiyamıza verdiyi dəstək çox əlamətdardır. Biz bu dəstəyi indiyə qədər hiss etmişik.

Ümumiyyətlə, mən əminəm ki, xanım Prezidentin səfəri ikitərəfli münasibətlərimiz üçün çox əhəmiyyətlidir. Ümidvaram ki, bu səfərdən sonra biz bir çox işləri birgə görəcəyik, əlaqələri daha sıx quracağıq və ölkələrimiz, xalqlarımız naminə işləyəcəyik. Mən bir daha Sizə və nümayəndə heyətinə minnətdarlığımı bildirir, uğurlar arzulayıram.

FİNLANDİYA PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Bakı şəhəri,
29 sentyabr 2005-ci il

Hörmətli xanım Prezident!
Hörmətli cənab Pentti Arayarvi!
Xanımlar və cənablar!

Hörmətli xanım Prezident, ilk növbədə mən Sizi və rəhbərlik etdiyiniz nümayəndə heyətini Azərbaycanda bir daha məmnuniyyətlə salamlayır və "Xoş gəlmisiniz!" deyirəm.

Siz bu gün Azərbaycana rəsmi səfərə başlamısınız. Bu, ikitərəfli münasibətlərimizdə çox mühüm hadisədir. Mən Sizin bu səfərinizi yüksək qiymətləndirirəm.

Azərbaycanla Finlandiya arasında keçmişdə də yaxşı əlaqələr olmuşdur. Finlandiyanın rəhbərləri müxtəlif vaxtlarda Azərbaycana səfər etmişlər. Mən Azərbaycanla Finlandiya arasında əməkdaşlığın bütün sahələrdə genişlənməsi və dərinləşməsinin tərəfdarıyam.

Bizim bugünkü söhbətlərimiz xarici siyasətlərimizin başlıca istiqamətlərinin üst-üstə düşdüyünü təsdiq edir, ölkələrimizin ikitərəfli dialoqu inkişaf etdirmək üçün siyasi iradəsinin olmasını göstərir. İnanıram ki, Sizinlə keçirdiyimiz görüşlər, apardığımız danışıqlar və fikir mübadiləsi, imzalanmış sənədlər, eləcə də iki ölkənin iş adamlarının sabah keçirəcəyi biznes forumu əməkdaşlığımızın müxtəlif sahələrdə inkişafına və genişlənməsinə güclü təkan verəcəkdir.

Bu gün Azərbaycan sürətlə inkişaf edən dövlətdir. Həyata keçirilən islahatlar ölkənin dinamik inkişafına imkan yaradıbdır. Qeyd etmək kifayətdir ki, Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun real artımının 2005-ci ildə 20 faiz, 2006-cı ildə isə 30 faiz olacağı gözlənilir. Azərbaycanda çox yaxşı sərmayə mühiti vardır. Son 10 ildə ölkə iqtisadiyyatına 25 milyard dollar sərmayə qoyulmuşdur. Adambaşına götürdükdə, bu, regionda ən yüksək göstəricilərdən biridir.

Biz ümummilli lider Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasət xəttini davam etdirir və Avropa İttifaqı, NATO və Avropa təhlükəsizlik sisteminin digər strukturları ilə sıx əməkdaşlıq edirik. Avropa İttifaqının Azərbaycanı "Yeni qonşuluq siyasəti"nə daxil etməsinə xüsusi əhəmiyyət verərək, ölkəmizin Avropaya inteqrasiyası üzrə Dövlət Komissiyası yaratmışıq. Mən bu təsisatlarla əməkdaşlıqda Finlandiyanın Azərbaycana verəcəyi dəstəyə görə əvvəlcədən təşəkkürümü bildirirəm.

Biz Azərbaycanda siyasi, iqtisadi, sosial, hüquqi islahatlar həyata keçiririk. Avropa dəyərlərinin bərqərar edilməsində, insan hüquqları və azadlıqlarının təmin olunmasında, demokratik təsisatların yaradılmasında və bazar iqtisadiyyatına keçiddə mühüm nailiyyətlər qazanmışıq.

Azərbaycan regionda sabitliyin və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə, iqtisadi inkişafa və inteqrasiyaya təkan verəcək beynəlxalq əhəmiyyətli layihələr həyata keçirir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri Azərbaycan neftini cari ilin sonuna qədər dünya bazarlarına çıxaracaqdır. Bununla yanaşı, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri, TRASECA proqramı, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihələrinin həyata keçirilməsi həm Azərbaycanın, həm də regionun digər dövlətlərinin inkişafında və Avropaya inteqrasiyasında mühüm rol oynayacaqdır.

Lakin mövcud münaqişələri, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini aradan qaldırmadan regionda sülhə və təhlükəsizliyə nail olmaq mümkün deyildir. Təəssüflər olsun ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü regionda sabitliyi pozan başlıca amildir. Bu ölkənin hərbi təcavüzü və etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal edilmiş, ölkədə bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün yaranmışdır.

Azərbaycan münaqişənin beynəlxalq hüquq normaları, ərazi bütövlüyü prinsipi çərçivəsində ədalətli şəkildə həll olunmasını, münaqişə ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin, ATƏT-in, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatların qərarlarının yerinə yetirilməsini tələb edir. Biz bu məsələdə 1996-cı ildə ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri olmuş Finlandiyanın da dəstəyinə ümid bəsləyirik.

Hörmətli xanım Prezident, Azərbaycana rəsmi səfər etməyinizdən məmnun olduğumu bir daha ifadə edir, Sizə cansağlığı, ölkənizə və xalqınıza daim inkişaf və uğurlar arzulayıram.

Xanım Prezident, icazə verin, bu badəni Sizin sağlığınıza, cənab Pentti Arayarvinin sağlığına, Azərbaycan ilə Finlandiya arasında səmimi dostluq və faydalı əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı şərəfinə qaldırım

BAKIDA KEÇİRİLƏN AZƏRBAYCAN-FİNLANDİYA BİZNES FORUMUNDA NİTQ

Bakı şəhəri,
30 sentyabr 2005-ci il

Hörmətli Prezident xanım Tarya Halonen!
Hörmətli iş adamları, xanımlar və cənablar!

Mən sizi Azərbaycanda salamlayıram. Sizin ölkəmizə səfəriniz dünən başlayıb və bizim geniş müzakirələrimiz olubdur. Biz ikitərəfli münasibətləri, regional məsələləri, regionda təhlükəsizlik məsələlərini müzakirə etmişik və bütün hallarda vəziyyətlə bağlı bizim eyni mövqeyimiz olubdur. Bu gün bizim üçün çox yaxşı bir fürsət açılır ki, iqtisadi münasibətlərimizə təkan verək. Mən tam əminəm ki, bunun üçün, ölkələrimiz arasında iqtisadi münasibətləri inkişaf etdirmək üçün çox yaxşı zəmin vardır. Bu, həm də bizim ikitərəfli münasibətlərimizin çox vacib bir elementinə çevriləcəkdir.

Azərbaycan hazırda çox sürətlə inkişaf edir. Bildiyiniz kimi, bu il dünya ölkələri sırasında ÜDM-in ən yüksək artımı Azərbaycanda olacaq və bu rəqəm 20 faizi keçəcəkdir. Bu, bizim apardığımız iqtisadi islahatlar siyasətinin çox yaxşı nümunəsinin bir sübutudur. İnkişaf planlarımıza iqtisadiyyatın yeni sahələrinin açılması daxildir. Şübhəsiz ki, neft amili də var və ölkəmizin neft strategiyası artıq 10 ildən çoxdur ki, həyata keçirilir. Bu, biznes üçün çox yaxşı mühit yaratmışdır.

Son il ərzində ölkəmizin iqtisadiyyatına 25 milyarddan çox sərmayə qoyulmuşdur. Bu, onu göstərir ki, xarici və yerli sərmayədarlar özlərini burada çox yaxşı hiss edirlər. Sərmayələr ölkəmizdə dövlət səviyyəsində qorunur və dövlətin diqqət mərkəzindədir. Şübhəsiz ki, neft sektorunun inkişafı, digər sektorların inkişafına da təsir göstərir. İndi isə hökumətin əsas məqsədləri iqtisadiyyatı şaxələndirmək və qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirmək, sahibkarlığı inkişaf etdirmək və orta sinfin formalaşmasına imkan yaratmaqdır. Biz elə bir vəziyyət yaratmalıyıq ki, neftin qiymətlərindən asılı olmayaq. Çalışırıq ki, güzəştli kreditlərin ayrılması yolu ilə sahibkarlıq mühiti daha da asanlaşdırılsın. Bu il ərzində güzəştli kreditlərin səviyyəsi təqribən 80 milyon dollar səviyyəsində olacaqdır.

Biz çalışırıq ki, regionların inkişafına da diqqət yetirək. Ona görə də hazırda rayonlarda yeni infrastrukturların yaradılması hökumətimizin əsas prioritetlərindən biridir. Xatırlatmaq istəyirəm ki, Azərbaycanda son iki il ərzində 300 mindən çox iş yeri açılmışdır və bunların da əksəriyyəti məhz rayonlarda və qeyri-neft sektorlarında yaradılmışdır. Beləliklə, biz istəyirik ki, güclü qeyri-neft iqtisadi sahələrini yaradaq və işsizliyi aradan qaldıraq.

Yoxsulluğun azaldılması və işsizliyə son qoyulması istiqamətində çox uğurlu addımlar atılır. 2003-cü ildə keçirilmiş Prezident seçkiləri ərəfəsində mən söz vermişdim ki, 600 min iş yeri açılacaqdır. Artıq iki il keçibdir və biz bunun yarısına nail olmuşuq. Gələn illər ərzində biz infrastrukturun təkmilləşdirilməsinə kifayət qədər maliyyə vəsaitlərinin ayrılmasını planlaşdırırıq. Elektrik stansiyalarının tikilməsi, qaz və supaylayıcı sistemlərin tikilməsi, yolların, yeni hava limanlarının, xəstəxanaların, məktəblərin tikilməsi və digər məsələlər - yəni bir sözlə, sürətli inkişaf üçün Azərbaycanda bütün işləri görmək fikrindəyik.

Eyni zamanda, bundan bir neçə il əvvəl Dövlət Neft Fondunu yaratmışıq və burada məqsəd şəffaflığın ən yüksək səviyyəsinin təmin olunmasından ibarətdir. Çünki biz neft gəlirlərini əldə edirik və istəyirik ki, bu neft gəlirləri haqqında hər bir Azərbaycan vətəndaşının məlumatı olsun, bu, çox şəffaf olsun. Şübhəsiz ki, belə işlərin görülməsi bizim vəzifələrimizi daha da asanlaşdırır.

Biz hazırda nəinki xarici sərmayələr və xarici maliyyə təşkilatlarından kreditlərin alınmasında maraqlıyıq, eyni zamanda istəyirik ki, yerli sahibkarlıq üçün əlavə imkanlar da açılsın.

Siz bilirsiniz ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri istismara verilməkdədir. Bundan sonra Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin çəkilməsi də planlaşdırılır. Bu layihələrin həyata keçirilməsinə Dünya Bankı və bir sıra nəhəng beynəlxalq maliyyə təsisatları lazımi vəsait ayırmışlar. Bu da onun nümunəsidir ki, biz yaxşı ümumi tərəfdaşlıq qura bilirik.

Finlandiyaya gəldikdə isə, hesab edirəm ki, onların burada işləməsi üçün çox yaxşı şərait var. Şirkətlər burada tikinti sahəsində, xidmətlər sahəsində işləyə bilər. Artıq dediyim kimi, bizim xarici tərəfdaşlarla işimiz qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanır və biz biznes münasibətlərinin yaradılmasında çox maraqlıyıq. Ümumiyyətlə, əgər hər hansı bir şirkət Azərbaycanda fəaliyyət aparmaq fikrindədirsə, biz bunu sadəcə alqışlaya bilərik.

Bu gün keçirilən tədbirin məqsədi hüquqi sahədə, vergi, sərmayə imkanları sahəsində hansı şəraitin olması haqqında məlumatın toplanmasından ibarət olacaqdır. Zənnimcə, bu tədbir uğurlu olacaq və siz bunun praktiki nəticələrini görəcəksiniz.

Ölkələrimiz arasında siyasi münasibətlərə gəldikdə, onu deyə bilərəm ki, bizim xarici siyasətimizin əsas prioritetlərindən biri Avropaya inteqrasiya ilə bağlıdır. Ölkələrimiz arasında həm siyasi, həm regional, həm təhlükəsizlik məsələlərində, həm də iqtisadi sahədə çox yaxşı anlaşma mövcuddur. Sizin ölkəniz iqtisadi sahədə çox böyük nailiyyət əldə etmişdir. Baxmayaraq ki, ölkənin əhalisi o qədər də çox deyil, təxminən Azərbaycanın əhalisi qədərdir, lakin ÜDM-in göstəricisi çox yüksəkdir. Finlandiyadakı həyat tərzi çox yüksək səviyyədədir və dünyada ən böyük göstəriciyə malikdir.

Hesab edirəm ki, biznesi necə aparmaq, sosial problemləri necə həll etmək və s. baxımdan biz sizin təcrübənizi öyrənmək imkanı əldə edəcəyik. Çünki biz Azərbaycanda bu məsələləri həll etməyə çalışırıq. Bizim iqtisadiyyatımız bazar prinsiplərinə əsaslanır. Biz buna çox sadiqik. Lakin eyni zamanda biz sosial məsələlərin həllinə də çox yüksək diqqət yetiririk. Çünki hökumət xalq üçün işləyir və çalışır ki, onların gündəlik həyatını yaxşılaşdırsın. Ona görə biz bir çox məsələləri sizin təcrübənizdən istifadə etməklə öyrənməliyik. Hesab edirəm ki, burada fəaliyyət göstərə bilərsiniz. Bu da sizin fikir mübadiləsi aparmağınız üçün faydalı olacaqdır.

Azərbaycan elə bir ölkədir ki, bütün regional layihələrdə iştirak edir. Heç bir regional layihə bizim iştirakımız olmadan mümkün deyildir. Coğrafi-siyasi vəziyyəti nəzərə alaraq, hazırda biz çox güclü nəqliyyat infrastrukturunun yaradılmasına başlamışıq. Siz burada daha fəal ola bilərsiniz. Avropa-Asiya arasında daha fəal nəqliyyat yollarının açılmasında, enerji-nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasında siz də iştirak edə bilərsiniz. Hətta bu regional layihələrdə öncül yerlərdə ola bilərsiniz. Bakı-Tbilisi-Ceyhan regional əməkdaşlığın çox bariz bir nümunəsidir. Qaz boru kəməri təbii qazın Azərbaycandan Türkiyəyə, daha sonra Avropaya çatdırılmasına imkan yaradacaqdır. Bu da çox yaxşı nümunədir. Hazırda biz dəmir yolu layihəsi üzərində işləyirik. Bu da Türkiyədən Gürcüstana, oradan da Azərbaycana, sonra isə Mərkəzi Asiyaya gedəcəkdir. Bu nəqliyyat gələcəkdə mal daşımalarının Avropadan Asiyaya çatdırılması üçün əlavə yeni imkanlar yaradacaqdır.

Ümumiyyətlə, demək istəyirəm ki, layihələr çoxdur. Ancaq biz milli məsələlərə də fikir veririk. Bu da ondan ibarətdir ki, iqtisadiyyatımızı müxtəlifləşdirməliyik, yüksək makroiqtisadi göstəricilərə nail olmalıyıq. Biz bu yolla getsək, ölkə əhalisinin həyatının daha da sürətlə yaxşılaşdırılmasına nail ola bilərik. Dediyim kimi, ÜDM bu il 20 faiz olacaqdır. Lakin bu ilin 8 ayı ərzində əhalinin gəlirləri 25-26 faiz artmışdır. Əhalinin banklarda olan kapitalı da get-gedə sürətlə artacaqdır. Lakin digər problemlər də var, biz onların həllinə çalışırıq. İqtisadi, sosial problemlər – bunlar sözsüz ki, keçid dövrünə xas olan problemlərdir. Lakin əminəm ki, biz iqtisadi siyasətimiz əsasında uğurlara nail ola biləcəyik.

Sizi bir daha salamlamaq istəyirəm. Hesab edirəm ki, sizin bu görüşünüz lazımi səviyyədə keçəcəkdir. Siz bir neçə gündür ki, buradasınız. Artıq yerli şəraitlə tanış olmusunuz. Biz də çalışacağıq, elə bir şərait yaradaq ki, özünüzü evinizdəki kimi hiss edəsiniz. Bilmirəm, biz buna nə dərəcədə müvəffəq olduq. Sizi bir daha salamlayır, uğurlar arzulayıram. Sağ olun

AZƏRBAYCAN-LATVİYA SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Bakı şəhəri,
3 oktyabr 2005-ci il

Hörmətli xanım Prezident!

Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, mən sizi Azərbaycanda bir daha salamlamaq istəyirəm və dəvətimizi qəbul edib bizim ölkəmizə səfər etdiyinizə görə sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Ölkələrimiz arasında çox fəal siyasi münasibətlər mövcuddur. Biz bu münasibətlərin inkişaf səviyyəsindən çox məmnunuq. Bu əlaqələrin digər sahələrdə də inkişaf etdirilməsi üçün bundan sonra da əlimizdən gələni əsirgəməyəcəyik. Azərbaycan bu yaxınlarda Latviyada səfirliyini açmışdır. Artıq səfirlik fəaliyyətə başlamışdır. Bu da bizim ikitərəfli münasibətlərə verdiyimiz əhəmiyyətin mühüm bir əlamətidir.

Bizim bir çox ümumi cəhətlərimiz vardır. Keçmişdə ümumi oxşarlıqlarımız çox olubdur. Ölkələrimiz müstəqillik qazandıqdan sonra yaranmış vəziyyətdən bəhrələnərək, iqtisadiyyatın bütün sektorlarında, habelə siyasi sahədə münasibətlərin qurulması üçün çox çalışmalıyıq. Mən ümid edirəm ki, Latviya Respublikası Prezidentinin səfəri və özəl sektorun nümayəndələrinin ölkəmizə gəlişi, keçiriləcək biznes forumu iqtisadi münasibətlərin daha da genişləndirilməsinə imkanlar yaradacaqdır. Bu işlərin görülməsi üçün çox yaxşı əsas var.

Azərbaycan iqtisadi baxımdan çox sürətlə inkişaf edən ölkədir və gələcək üçün bizim çox yaxşı perspektivlərimiz mövcuddur. Əminəm ki, Latviyanın iş adamları ölkəmizdə həyata keçirilən müxtəlif layihələrdə iştirak edə bilərlər.

Apardığımız danışıqların aspektlərindən biri Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasındakı əlaqələrə aid idi. Müstəqillik qazandıqdan sonra Azərbaycan Avropaya inteqrasiya siyasətini qətiyyətlə həyata keçirir. Ölkəmizin Avropa İttifaqının "Yeni qonşuluq siyasəti"nə daxil edilməsi bu qurumun Azərbaycana və bütün regiona olan marağından xəbər verir. Hesab edirəm ki, Avropa İttifaqının "Yeni qonşuluq siyasəti"nin Cənubi Qafqaz regionunda həyata keçirilməsi bizim üçün yeni imkanlar açacaqdır. Bu, həm də region ölkələrinin siyasi və demokratik inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Eyni zamanda, həmin siyasət münaqişələrin də aradan qaldırılmasına müəyyən töhfə verəcək və təbii ki, iqtisadi baxımdan Azərbaycan Avropa İttifaqına daha sıx inteqrasiya edəcəkdir.

Buna görə də münasibətlərimizdə ikitərəfli, regional məsələlər, təhlükəsizlik məsələləri, Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında olan münasibətlər bizim üçün çox böyük əhəmiyyət daşıyır. Bütün bu istiqamətlər üzrə bizim tam anlaşmamız var, eyni yanaşmamız mövcuddur. Ümid edirəm ki, bu səfərdən sonra ölkələrimiz arasında münasibətlər, habelə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoyacaqdır.

Avropa İttifaqının digər üzvlərindən fərqli olaraq, Latviya bizim problemlərimizi daha yaxşı başa düşür. Çünki biz eyni ölkədə yaşamışıq. Müstəqillik əldə etdikdən sonra qarşımızda yeni imkanlar açılıb və beləliklə, hər iki ölkə maksimum dərəcədə bütün imkanlardan istifadə edərək müstəqilliyini, təhlükəsizliyini möhkəmləndirməyə və yaxşı qonşuluq ruhunda inkişaf etməyə çalışır.

Mən xanım Prezidentlə keçirdiyim görüşlərdən və apardığımız müzakirələrdən də çox məmnunam. Müzakirə etdiyimiz məsələlərdən biri regional məsələlərə və Qafqazdakı münaqişələrə aid idi. Bildiyiniz kimi, dünyanın bu guşəsində biz uzun illər torpaqlarımızın işğalından və ərazi bütövlüyümüzün pozulmasından əziyyət çəkirik. Problemin həllinə bizim yanaşmamız yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normalarına, yəni Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunması və 1 milyondan çox qaçqın və məcburi köçkünün öz doğma yurd-yuvalarına qayıtması prinsipinə əsaslanır.

Biz ümidvarıq ki, Dağlıq Qarabağ probleminin aradan qaldırılmasında vasitəçilik funksiyasını yerinə yetirən ATƏT-in Minsk qrupu bu istiqamətdə öz işini fəal surətdə davam etdirəcəkdir. Eyni zamanda digər təşkilatlar, xüsusən də Avropa təşkilatları bundan sonra da həmin məsələni diqqət mərkəzində saxlayacaqdır. Biz cari ilin yanvar ayında Avropa Şurası Parlament Assambleyasının qəbul etdiyi qətnamədən çox məmnunuq. Həmin sənəddə aydın şəkildə bildirilir ki, Ermənistan Azərbaycana qarşı təcavüz etmiş, etnik təmizləmə siyasəti aparmışdır və bunun nəticəsində 1 milyondan çox insan qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür. Biz

ümid edirik ki, bu qətnaməyə əməl olunacaq və Avropa İttifaqının da bu qətnaməyə davamlı diqqəti bizə və beynəlxalq ictimaiyyətə münaqişənin dinc yolla nizamlanmasına öz töhfəsini verəcəkdir.

Biz eyni zamanda, beynəlxalq əhəmiyyət daşıyan məsələləri də müzakirə etdik və bu sahədə mövqelərimiz üst-üstə düşür.

Xanım Prezident, bizim dəvətimizi qəbul etdiyinizə və ölkəmizə səfər etdiyinizə görə Sizə bir daha minnətdarlığımı bildirirəm. Bu, Latviya Prezidentinin Azərbaycana ilk rəsmi səfəridir. Mən eyni zamanda, bütün nümayəndə heyətinə də öz təşəkkürümü bildirir və ümid edirəm ki, bu gün və sabah keçirdiyiniz görüşlər ölkələrimizi bir-birinə daha da yaxınlaşdıracaqdır. Siz bizim ölkəmizdə öz tərəfdaşlarınızı taparaq, istənilən sahədə ölkələrimiz arasında əməkdaşlığı daha da genişləndirəcəksiniz. Çox sağ olun.

LATVİYA PREZİDENTİNİN ŞƏRƏFİNƏ TƏŞKİL EDİLMİŞ RƏSMİ QƏBULDA NİTQ

Bakı şəhəri,
3 oktyabr 2005-ci il

Hörmətli xanım Prezident!
Hörmətli cənab İmants Freyberqs!
Xanımlar və cənablar!

Xanım Prezident, ilk növbədə mən, Sizi və rəhbərlik etdiyiniz nümayəndə heyətini Azərbaycanda bir daha səmimiyyətlə salamlayır və "Xoş gəlmisiniz!" deyirəm.

Latviya və Azərbaycan dövlət müstəqilliyini qazandıqdan sonra bu, Latviya Prezidentinin Azərbaycana ilk səfəridir. İnanıram ki, Sizin səfəriniz ölkələrimiz arasında əlaqələri yeni səviyyəyə qaldıracaqdır. Keçirdiyimiz görüşlər və apardığımız müzakirələrlə bağlı məmnunluq hissimi vurğulamaq istəyirəm. Biz ikitərəfli münasibətlərimizin bir çox aspektlərini nəzərdən keçirdik. Aramızdakı siyasi dialoqun səviyyəsindən çox razıyam. Eyni zamanda ümid edirəm ki, bundan sonra bizim münasibətlərimiz bütün sahələrdə böyük sürətlə inkişaf edəcəkdir. İmzalanmış Birgə bəyannamə və digər sənədlər, iki ölkənin iş adamlarının keçirdiyi biznes forumu əməkdaşlığımızın inkişafına və genişlənməsinə öz töhfəsini verəcəkdir.

Mən Latviya ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın bütün sahələrdə dərinləşməsinin tərəfdarıyam. Biz bu əməkdaşlığı daha da inkişaf etdirmək üçün Latviyada səfirlik açmışıq.

Ölkələrimizin tarixində oxşar məqamlar çoxdur. Müstəqillik uğrunda mübarizə əzmi xalqlarımızı bir-birinə daha da yaxınlaşdırmışdır. Bu gün Latviyada böyük Azərbaycan icması yaşayır. Mən Latviyanın dövlət strukturlarının soydaşlarımıza göstərdiyi münasibətdən məmnunam. Buna görə Sizə təşəkkür edirəm.

Azərbaycan Latviya ilə həm də regional təşkilatlar çərçivəsində, o cümlədən Baltik Dənizi Dövlətləri Şurası çərçivəsində əməkdaşlığa xüsusi önəm verir. Bu əməkdaşlıq Baltik-Qara dəniz-Xəzər hövzəsi regionunda inteqrasiya proseslərini sürətləndirmək baxımından əhəmiyyətlidir.

Bu gün Azərbaycan sürətlə inkişaf edir. Təkcə onu demək kifayətdir ki, 2005-ci ildə Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun real artımının 20 faiz, 2006-cı ildə isə 30 faiz olacağı gözlənilir. Bu yüksək göstəricilər ölkəmizdə yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf proqramını həyata keçirmək üçün möhkəm zəmin yaradır. Azərbaycanda çox yaxşı sərmayə mühiti vardır. Son 10 ildə iqtisadiyyatımıza 25 milyard dollar məbləğində sərmayə qoyulmuşdur.

Azərbaycan Avropa və Avratlantik strukturları ilə sıx əməkdaşlıq edir. Çox məmnunam ki, Azərbaycan Avropa Şurasına Latviyanın bu təşkilatda sədrliyi dövründə daxil olmuşdur. Hörmətli xanım Prezident, bu məsələdəki mövqeyinizə görə Sizə minnətdarlığımı bildirirəm.

Fürsətdən istifadə edərək, ötən il ölkənizin Avropa İttifaqına və NATO-ya üzv qəbul edilməsi ilə əlaqədar Sizi təbrik edirəm. Biz Avropa İttifaqı ilə münasibətlərin genişləndirilməsinə xüsusi diqqət yetiririk. "Yeni qonşuluq siyasəti"nə xüsusi əhəmiyyət verərək, ölkəmizin Avropaya inteqrasiyası üzrə Dövlət Komissiyası yaratmışıq. Mən bu təsisatlarla əməkdaşlıqda Latviyanın Azərbaycana verəcəyi dəstəyə görə əvvəlcədən təşəkkürümü bildirirəm. Azərbaycan regionda sabitliyin və təhlükəsizliyin möhkəmlənməsinə, iqtisadi inkişafa və inteqrasiyaya təkan verəcək beynəlxalq əhəmiyyətli layihələr həyata keçirir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan ixrac boru kəməri Azərbaycan neftini cari ilin sonuna qədər dünya bazarlarına çıxaracaqdır. Bununla yanaşı, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri, TRASEKA proqramının, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihələrinin həyata keçirilməsi həm Azərbaycanın, həm də region dövlətlərinin inkişafında və Avropaya inteqrasiyasında mühüm rol oynayacaqdır.

Lakin mövcud münaqişələri, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini aradan qaldırmadan regionda sülhə və təhlükəsizliyə nail olmaq mümkün deyildir. Təəssüflər olsun ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü regionda sabitliyi pozan başlıca amildir. Bu ölkənin hərbi təcavüzü və etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal edilmiş, ölkədə bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün yaranmışdır. Azərbaycan münaqişənin beynəlxalq hüquq, ərazi bütövlüyü çərçivəsində ədalətli şəkildə həllini, münaqişə ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin, ATƏT, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatların qərarlarının yerinə yetirilməsini tələb edir. Biz bu məsələdə Latviyanın da dəstəyinə böyük ümid bəsləyirik.

Hörmətli xanım Prezident, Azərbaycana rəsmi səfər etməyinizdən məmnun olduğumu bir daha ifadə edir, Sizə cansağlığı, ölkənizə və xalqınıza daim inkişaf və uğurlar arzulayıram.

Xanım Prezident, icazə verin, bu badəni Sizin sağlığınıza, cənab İmants Freyberqsin sağlığına, Azərbaycan ilə Latviya arasında səmimi dostluq və faydalı əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı şərəfinə qaldırım.

Sağ olun.

BAKIDA KEÇİRİLƏN AZƏRBAYCAN-LATVİYA BİZNES FORUMUNDA NİTQ

Bakı şəhəri,
4 oktyabr 2005-ci il

Hörmətli xanım Prezident!
Əziz qonaqlar!
Hörmətli xanımlar və cənablar!

İlk növbədə, mən bütün qonaqlarımızı bir daha salamlamaq istərdim. Bir daha ümidvar olduğumu bildirmək istəyirəm ki, bu səfər və onun çərçivəsində imzalanmış sənədlər, habelə biznes forumu münasibətlərimizdə yeni səhifə açacaqdır. Səfər başa çatır və biz onun nəticələrindən çox razıyıq. Çox yaxşı müzakirələrimiz oldu. Müxtəlif məsələlərə - ikitərəfli münasibətlərə, regional inkişafa, Avropa strukturlarına inteqrasiyaya dair ətraflı fikir mübadiləsi apardıq. Təbii ki, ölkələrimiz arasında əlaqələrin vacib aspektlərindən biri iqtisadi münasibətlərdir.

Bu gün birgə biznes aparılması üçün çox yaxşı imkanlar yaranıbdır. Hər iki ölkənin imkanları qiymətləndirilə və uğurlu iqtisadi əməkdaşlıq üçün lazımi əsas yaradıla bilər. Hesab edirəm ki, hazırkı biznes forumunun yekunları onu nümayiş etdirdi ki, tədbir uğurla keçmişdir. Biz artıq məlumat almışıq ki, bir sıra sənədlər imzalanmışdır. Fikrimcə, gələcəkdə, iş adamları bir-birini daha yaxşı tanıdıqdan və imkanlar, o cümlədən hüquqi baza, vergilər, sərmayələrlə bağlı şərait haqqında daha dolğun məlumat əldə etdikdən sonra bizim daha sıx təmaslarımız olacaq və yeni sazişlər imzalanacaqdır.

Azərbaycan hər sahədə, o cümlədən iqtisadi baxımdan sürətlə inkişaf edən ölkədir. Cari ilin ilk səkkiz ayı ərzində Azərbaycanda ÜDM 20 faiz, sənaye istehsalı 26 faiz, əhalinin real gəlirləri 27 faiz artmışdır. Ölkəmizə birbaşa yatırılan xarici sərmayələrin ardı kəsilmir. Adambaşına düşən xarici sərmayələrin həcminə görə Azərbaycan regionda və bütün keçmiş SSRİ məkanında birinci yerlərdən birini tutur. Biz sərmayələr üçün çox əlverişli şərait yarada bilmişik. Bütün sərmayələr hökumət və qanunvericilik tərəfindən lazımi səviyyədə qorunur. Son on il ərzində ölkə iqtisadiyyatına yatırılmış 25 milyard ABŞ dolları həcmində xarici sərmayələr Azərbaycana göstərilən etimadın ən bariz nümunəsidir. Bu etimad etibarlı tərəfdaşlığa, ölkənin gələcəyinə əsaslanır.

Sərmayədarlar üçün gələcək vəziyyətin proqnozlaşdırılması da böyük əhəmiyyət kəsb edir. İqtisadi inkişaf üçün başlıca amil sayılan siyasi sabitlik ölkəmizdə bərqərar olunubdur. Hazırda hökumət iqtisadiyyatı şaxələndirməyə çalışır. Əlbəttə ki, ilkin mərhələlərdə sərmayədarlar üçün ən cəlbedici sahə neft və qaz sənayesi idi. Bu istiqamətdə biz gözəçarpan nailiyyətlər əldə etmişik. Bir neçə il bundan əvvəl xülya kimi görünən Bakıdan Aralıq dənizi sahilinə gedən boru kəməri hazırda reallığa çevrilməkdədir. Azərbaycan qazını Avropaya çatdıracaq boru kəməri isə hazırda tikilməkdədir və gələn ilin sonunda istismara veriləcəkdir.

Biz nəqliyyat dəhlizləri sahəsində də fəal işləyirik, çünki Azərbaycan yerləşdiyi məkana və geosiyasi vəziyyətinə görə regionda çox mühüm nəqliyyat qovşağıdır. Azərbaycan Asiya ilə Avropa arasında körpü rolunu oynayır və məşhur Böyük İpək yolu həm də bizim ölkəmizin ərazisindən keçir. Bu vəziyyətdən bəhrələnərək, biz infrastrukturumuzu təkmilləşdirməyə çalışırıq. Bir sıra hava limanları tikməyi planlaşdırırıq, yol infrastrukturunu yaxşılaşdırmaq arzusundayıq, avtomagistrallar çəkirik. Azərbaycanın gəmiçilik idarəsi öz potensialını artırır. Bir sözlə, biz bütün sahələrdə inkişaf üçün lazım olan infrastrukturu yaradırıq.

Hesab edirəm ki, Latviyanın iş adamları bu üstünlüklərdən istifadə edə bilərlər. Sərmayədar kimi və xidmət sahəsində çalışan şirkətlər kimi sizi alqışlayırıq. Gələcək illər ərzində, Azərbaycanda infrastruktur böyük sürətlə inkişaf edəcəkdir.

Biz regional inkişaf və sosial-iqtisadi inkişaf proqramları tərtib etmişik. Həmin proqramlara uyğun olaraq, yeni elektrik stansiyaları, yeni supaylama sistemləri, şoselər və hava limanları, məktəb və xəstəxanalar, bütün sosial infrastruktur tikiləcək və mövcud olanlarda təmir işləri aparılacaqdır. Çünki həmin infrastrukturun böyük hissəsi sovet vaxtından qalan köhnəlmiş infrastrukturdur. İndi isə onlar yeniləşməlidir. Başqa sözlə desək, Azərbaycanda böyük işlər görüləcəkdir və mən əminəm ki, sizin ölkənizdən olan şirkətlər həmin işlərdə iştirak edəcəklər.

Bizim iqtisadi siyasətimizin əsas elementlərindən biri regional inkişafdır. Azərbaycan yalnız Bakıdan ibarət deyildir. Bakı sürətlə inkişaf edən müasir Avropa şəhəridir. Lakin bizim vəzifəmiz paytaxtla ölkənin qalan hissəsi arasındakı fərqləri azaltmaqdan ibarətdir. Bu məqsədlə biz yeni infrastruktur yaratmalı və iş yerləri açmalıyıq. Rayonlarda yaşayanlar üçün yeni imkanlar yaratmalıyıq. Mən böyük fərəh hissi ilə demək istəyirəm

ki, son iki il ərzində biz Azərbaycanda 300 mindən çox yeni iş yeri açmışıq və onların əksəriyyəti rayonlardadır. Ölkənin 8 milyon əhalisi olduğunu nəzərə alsaq, görərik ki, 300 min iş yerinin açılması çox yaxşı göstəricidir. Mən iki il bundan öncə söz vermişdim ki, beş ildə biz 600 min iş yeri açacağıq. Əminəm ki, bu vədi yerinə yetirə biləcəyik.

Rəqəmlər bu halda o qədər də mühüm deyildir. Mühüm olanı odur ki, yeni iş yeri insanlar üçün yeni imkanlar açır, yeni infrastruktur və yeni qurğular yaranır. Nəhayət, açılan yeni iş yerləri, öz növbəsində, digər iş yerlərinin açılmasına da səbəb olur. Azərbaycanda yeni iş yerlərinin açılması neft sektorundan başlanmışdır. Hazırda, yaxşı məvacib alan minlərlə insan xarici və yerli şirkətlərdə çalışır. Lakin neft və qaz sənayesinə yatırılan hər bir dollar infrastrukturla bağlı, ən azı, daha bir dolların sərmayə kimi qoyulması ilə nəticələnir. Yəni burada mehmanxanalar və xidmət sahəsi nəzərdə tutulur. Yaşayış binaları tikilir. Gələcək illər ərzində Azərbaycanda iqtisadi inkişaf çox uğurlu olacaqdır. Beynəlxalq Valyuta Fondunun bu il verdiyi proqnoza görə, cari il ərzində Azərbaycanın iqtisadiyyatı çox sürətlə inkişaf edəcək və dünyada ən yüksək göstəriciyə malik olacaqdır. Gələn il ərzində iqtisadi artım 30 faiz səviyyəsində planlaşdırılır. Biz sonrakı illər ərzində də inkişafı bu sürətlə davam etdirəcəyik.

Hesab edirəm ki, qonaqlarımız vəziyyəti qiymətləndirmək imkanları əldə etmişlər və hər şeyi öz gözləri ilə görüblər. Ən əsası məhz bundan ibarətdir. Əfsuslar olsun ki, əvvəllər biz ölkələrimiz haqqında o qədər də çox məlumata malik olmamışıq, təmaslar o qədər də çox olmayıbdır. İndi isə biz səfirlik açdıq, Latviya da eyni addımı atmağı planlaşdırır. Yaxın vaxtlarda birbaşa uçuşlara başlayacağıq. Bu cür böyük nümayəndə heyətinin ölkəmizə gəlməsi buradakı vəziyyətin qonaqlarımızın özləri tərəfindən qiymətləndirilməsinə imkan yaradır. Əminəm ki, sizin belə bir imkanınız oldu və şəhərimizlə tanış oldunuz. Ümid edirəm ki, gələcəkdə bizim daha çox təmaslarımız olacaq və çox səmərəli, qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığımız inkişaf edəcəkdir.

Bir daha sizə Azərbaycana "Xoş gəlmisiniz!" deyir və böyük uğurlar arzulayıram

HEYDƏR ƏLİYEV ADINA BAKI-TBİLİSİ-CEYHAN ƏSAS İXRAC BORU KƏMƏRİNİN GÜRCÜSTAN HİSSƏSİNİN İSTİFADƏYƏ VERİLMƏSİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏNTƏNƏLİ MƏRASİMDƏ NİTQ

Qardabani rayonu,
12 oktyabr 2005-ci il

Hörmətli Gürcüstan Prezidenti Mixail Saakaşvili!
Hörmətli Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Əhməd Necdət Sezər!
Hörmətli dostlar, xanımlar və cənablar!

Mən yenidən qardaş Gürcüstan torpağında olmağımdan çox məmnunam və bu fürsətdən istifadə edərək, bütün qardaş gürcü xalqına öz dərin hörmət və məhəbbətimi ifadə etmək istəyirəm.

Bu gün çox əlamətdar bir gündür. Bu gün Gürcüstan torpağında Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin həyatında çox mühüm hadisə baş verir. Azərbaycan nefti artıq Gürcüstanın ərazisinə daxil olubdur və bundan sonra Türkiyənin Ceyhan limanına nəql ediləcəkdir. Bir neçə ay bundan əvvəl buna oxşar mərasim Bakıda keçirilmişdi və mənim əziz dostlarım - Türkiyə və Gürcüstan prezidentləri həmin mərasimdə iştirak etmişdilər. Ümid edirəm ki, yaxın zamanlarda buna bənzər mərasim Türkiyənin Ceyhan limanında keçiriləcək və beləliklə, uzun illər əfsanə sayılan kəmər işə düşəcəkdir.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin tikintisində iştirak etmiş, bu layihəni gerçəkləşdirmiş bütün insanlara öz dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bu layihənin həyata keçirilməsində çoxlu insan iştirak edibdir. Biz hamımız - çoxlu şirkətlər, dövlətlər, beynəlxalq maliyyə qurumları, adi fəhlələr bunu birlikdə etmişik. Ancaq hamımız xatırlayırıq ki, bu nəhəng transmilli layihənin təməli 1994-cü ildə Bakıda "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması ilə başlanmışdır. Məhz o ağır, çətin dövrdə Azərbaycan rəhbərliyinin qətiyyəti və uzaqgörənliyi nəticəsində "Əsrin müqaviləsi" imzalandı və bundan sonra bütün məsələlər öz həllini tapdı. Yeni kəmərlər tikildi, yeni neft infrastrukturu yaradıldı. O illər Azərbaycanda çox böyük tələtüm müşahidə olunurdu. Azərbaycana çoxlu təzyiqlər edilirdi. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin yaranmasını istəməyən qüvvələr müxtəlif təzyiqlər göstərirdi. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan rəhbərliyinin, xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin qətiyyəti, cəsarəti, Azərbaycan xalqının dəstəyi bizə imkan verdi ki, ölkəmiz öz zəngin neft, qaz yataqlarını işə sala bildi və bu gün bizim təbii ehtiyatlarımız dünya bazarlarına çıxarılır.

Mən bu fürsətdən istifadə edib bir məsələyə də toxunmaq istəyirəm. Bu layihə transmilli bir layihədir. Dünyanın ən böyük enerji layihəsidir. Şübhəsiz ki, əgər burada çox geniş əməkdaşlıq olmasaydı, biz bu layihəni həyata keçirə bilməzdik.

Layihənin aparıcı şirkəti olan bp şirkəti, beynəlxalq maliyyə qurumları, konsorsiumun digər üzvləri və əlbəttə ki, Gürcüstan, Türkiyə və Azərbaycan rəhbərliyinin siyasi iradəsi, qətiyyəti, cəsarəti bu layihəni əfsanədən gerçəkliyə çevirdi. Bu gün bu gözəl mərasimi keçirərək, yenidən ötən illərə nəzər salırıq və çox böyük fərəh hissi ilə deyə bilərik ki, biz bunu bacardıq. Bütün çətinliklərə, bütün əngəllərə baxmayaraq, biz bunu bacardıq və beləliklə, biz tarixi yazdıq. Bu tarix yeni tarix olacaqdır. Bu, bizim xalqlarımızn inkişafına, ölkələrimizin müstəqil şəkildə yaşamasına çox güclü şərait yaradacaqdır.

Sirr deyil ki, Sovet İttifaqı dağılandan sonra həm Gürcüstan, həm də Azərbaycan çox çətin vəziyyətə düşmüşdü. Ölkədə gedən proseslər, sabitliyin pozulması, torpaqlarımızın işğal altına düşməsi bizi çox sarsıtdı. Bu əməkdaşlıq, bu işbirliyi bizə yeni üfüqlər açır. Mən şübhə etmirəm ki, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin istismarından əldə ediləcək gəlirlər bizim xalqlarımızın rifah halının yaxşılaşmasına sərf olunacaq, ölkələrimizin hər bir vətəndaşı bundan fayda götürəcəkdir.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin digər əhəmiyyəti ondadır ki, bu, bölgədə təhlükəsizlik sisteminin möhkəmlənməsinə güclü xidmət edəcəkdir. Bildiyiniz kimi, bu bölgədə təhlükəsizlik sisteminin möhkəmlənməsinə böyük ehtiyac var və hər üç ölkə öz tərəfindən bu işə töhfəsini verir və verəcəkdir. Əminəm ki, kəmərin istismara verilməsindən sonra təhlükəsizlik sistemi daha da möhkəmlənəcəkdir. Digər tərəfdən, bu, regional əməkdaşlığın çox parlaq bir təzahürüdür. Həm də onu göstərir ki, regionda əməkdaşlıq uğurla gedə bilər. Üç ölkə dünyanın ən böyük enerji layihəsinin həyata keçirilməsinə nail oldu. Bu, gələcəkdə imkan verəcək ki, digər beynəlxalq iqtisadi və nəqliyyat layihələrimizi də birlikdə icra edək. "Şahdəniz" yatağının işə düşməsi ilə əlaqədar Cənubi Qafqaz qaz kəmərinin tikintisi layihəsi çox böyük önəm daşıyır. Bu Azərbaycan qazının Gürcüstana, Türkiyəyə və ondan sonra digər ölkələrə daşınmasını təmin edəcəkdir.

Bölgədə növbəti regional əməkdaşlıq layihəsi Qars-Axalkalaki-Tbilisi-Bakı dəmir yolunun çəkilməsidir. Biz bu layihəyə də çox böyük əhəmiyyət veririk və ümid edirəm ki, yaxın zamanlarda bu əfsanə də gerçəkliyə çevriləcəkdir. Yəni gələcəkdə görüləcək işlər çoxdur. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin yaranması bütün dünyaya sübut etdi ki, burada gözəl əməkdaşlıq var, gözəl ab-hava hökm sürür, ölkələr arasında əsil qardaşlıq əlaqələri mövcuddur.

Bu fürsətdən istifadə edərək, mən bizim aramızda olan əlaqələrin inkişafına yenidən diqqət yetirmək istəyirəm. Gürcüstanla Azərbaycanı çox dərin tarixi tellər bağlayır. Bizim xalqlarımız qonşudur. Həmişə, bütün zamanlarda biz mehribanlıq şəraitində, dostluq, qardaşlıq şəraitində yaşamışıq. Yaxşı qonşu olmuşuq, yaxşı dost, yaxşı qardaş olmuşuq. Çox sevindirici haldır ki, ölkələrimizin indiki rəhbərləri bu gözəl ənənələri davam etdirir. Bu əlaqələr çox böyük və güclü zəmin üzərində qurulubdur.

Əminəm ki, Mixail Saakaşvili ilə bizim şəxsi dostluğumuz, qardaşlığımız ölkələrimizin çox uğurlu inkişafına da böyük təkan verir. Bizim xalqlarımız, ölkələrimiz bir-birinə çox sıx bağlıdır. Gürcüstanın uğuru bizim uğurumuzdur, Azərbaycanın uğuru Gürcüstanın uğurudur. Biz bir-birimizə o qədər sıx bağlıyıq ki, bir ölkə, o biri ölkənin inkişafında iştirak edir və əksinə. Eyni zamanda, bizi bağlayan dostluq, qardaşlıq münasibətləridir. Biz bu münasibətlərə çox böyük əhəmiyyət verir, onu çox yüksək dəyərləndiririk. Biz Gürcüstanda gedən prosesləri dəstəkləyirik. Rəhbərliyin qətiyyətli siyasətini bəyənirik. Azərbaycanda buna çox böyük rəğbət var. Sizin uğurlarınıza sevinirik. Görəndə ki, Gürcüstanın büdcəsi artır, sosial vəziyyət yaxşılaşır, ölkənizdə güclü infrastruktur yaradılır, qayda-qanun yaradılır – bu, bizi də çox sevindirir. Çünki dost kimi, qardaş kimi, bizim mövqeyimiz başqa cür ola da bilməz. Ümid edirəm ki, gələcəkdə bizim uğurlarımız daha da böyük olacaqdır. Həm Gürcüstanın, həm də Azərbaycanın gələcəkdə böyük perspektivləri vardır. Bu perspektivləri reallaşdırmaq üçün bütün səviyyələrdə birlik olmalıdır, dostluq, qardaşlıq olmalıdır.

Mən bu gün dostum, qardaşım, Türkiyə Cümhuriyyətinin Prezidenti Əhməd Necdət Sezəri də görməyimdən çox məmnunam. Bildiyiniz kimi, Türkiyə və Azərbaycan qardaş ölkədir. Bizim aramızda münasibətlər ən yüksək səviyyədədir. Bütün sahələrdə çox uğurlu əməkdaşlıq edirik. Türkiyə Azərbaycanın müstəqilliyini tanıyan ilk ölkə olubdur. Bütün beynəlxalq tədbirlərdə, bütün məsələlərdə həmişə biz bu dəstəyi hiss etmişik və buna arxalanırıq.

Bu gün üç ölkənin prezidentləri bu gözəl mərasimə toplaşaraq Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin yeni bir hissəsinin işə salınmasını qeyd edirlər. Bu, çox əlamətdar hadisədir. Bu lokal hadisə deyil, çünki Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri transmilli layihədir. Dünyanın ən böyük enerji layihəsidir və onun uğurla başa çatması bütün bölgəyə yeni nəfəs gətirəcək, burada yeni imkanlar yaradacaqdır. İnsanlarımız daha da yaxşı yaşayacaqlar. Çünki bundan əldə olunan gəlir, şübhə etmirəm ki, bölgəmizin iqtisadi potensialına, rifah halının yaxşılaşmasına xidmət edəcəkdir.

Əziz dostlar, bu gözəl bayram münasibətilə bir daha sizin hamınızı ürəkdən təbrik edirəm, qardaş Gürcüstan xalqına uğurlar, xoşbəxtlik, tərəqqi arzulayıram. Sağ olun.

ABŞ-ın "NEW YORK TİMES", "LOS ANGELES TİMES" QƏZETLƏRİNİN, "BLOOMBERG" İNFORMASİYA AGENTLİYİNİN VƏ "DOW JONES/CNBC" TELEKANALININ MÜXBİRLƏRİNƏ MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
18 oktyabr 2005-ci il

MÜXBİR: Bu gün bizi qəbul etdiyinizə görə təşəkkür edirik.

PREZİDENT: Eşitdiyimə görə, artıq bir müddətdir ki, Azərbaycandasınız. Bu, çox vacib bir məsələdir. Belə ki, bu, sizə ölkəmizdə gedən prosesləri, əhalinin necə yaşamasını öz gözlərinizlə görmək imkanı verir.

NEW YORK TIMES: Cənab Prezident, Sizə bir neçə sualımız var. İlk sualımız Neft Fondu ilə bağlıdır. Fondun fəaliyyətini necə dəyərləndirirsiniz, Fonda nə qədər gəlir daxil olmuşdur və bu gəlirlər hansı sahələr üzrə bölüşdürülür?

PREZİDENT: Neft Fondunun yaradılması neft strategiyamızın vacib elementlərindən biri olmuşdur. Neftin satışından gəlirlər əldə etməyə başladıqdan dərhal sonra Neft Fondu təsis edilmişdir. Fond çox müasir və şəffaf quruluşa malikdir və onun fəaliyyəti və gəlirləri haqqında məlumatlar müntəzəm olaraq dərc edilir. Bu, çox vacib bir məsələdir, belə ki, uğur qazanmaq, ölkəni inkişaf etdirmək və gəlirlərdən lazımi qaydada istifadə etmək üçün maksimum dərəcədə şəffaflığın təmin edilməsi zəruridir. Fond üzərində beynəlxalq audit həyata keçirilir və o, Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu da daxil olmaqla, beynəlxalq maliyyə təşkilatları ilə yaxından əməkdaşlıq edir. Buna görə də belə hesab edirəm ki, Neft Fondunun fəaliyyəti ölkə iqtisadiyyatının gələcəkdə çoxşaxəli inkişafı üçün olduqca vacib rol oynayacaqdır. Neft və onun qiymətindən asılı olmamaq üçün Neft Fondunun vəsaitindən istifadə edərək, iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına kömək göstərməliyik. Eyni zamanda, qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan Böyük Britaniyanın hasilat sənayesində şəffaflıq təşəbbüsünə qoşulan ilk ölkələrdən biri olmuşdur və bu təşəbbüsə regionda təkan verilməsi istiqamətində göstərdiyimiz fəaliyyət ABŞ və Böyük Britaniya tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Son beş ildə Neft Fondunun açıq və şəffaf şəkildə idarə olunması sahəsində təcrübəmiz mövcuddur və hesab edirəm ki, bu işi uğurla həyata keçiririk.

NEW YORK TIMES: Neft Fondunda toplanmış gəlirləri necə xərcləmək fikrindəsiniz? Əsas investisiyalar hansı sahələrə yönəldiləcəkdir?

PREZİDENT: Deməliyəm ki, neftdən əldə olunan gəlirlərin sadəcə toplanması deyil, eyni zamanda bölüşdürülməsinin də şəffaflığının təmin edilməsi olduqca vacibdir. Neft Fondunun gəlirlərinin nə miqdarda və hansı sahələrə xərclənməsi barədə qərarın qəbul edilməsi səlahiyyəti parlamentə məxsusdur. Parlament Neft Fondunun gəlirlərinin necə istifadə edilməsi haqqında qərarı büdcəni müzakirə edən zaman qəbul edir. Şəxsən mən gəlirlərin tarazlı şəkildə bölüşdürülməsinin tərəfdarıyam. İlk növbədə, toplanmış gəlirlərin böyük bir hissəsinə toxunmamalı, gələcək nəsillər üçün strateji ehtiyat kimi saxlamalıyıq. Belə ki, neft yataqlarındakı ehtiyatlarımız tükəndiyi təqdirdə, bu gəlirlər bizə strateji vəsait kimi lazım olacaqdır. İkincisi, təbii ki, biz ölkənin bütün infrastrukturunu - yolları, elektrik stansiyalarını, su və qaz paylaşdırıcı sistemləri yeniləşdirməli, yeni xəstəxanalar, məktəblər və sair inşa etməliyik. Bu proses artıq başlamışdır. İndi ölkənin bütün yerlərində böyük tikinti və yeni infrastrukturun yaradılması işləri gedir. Bununla yanaşı, sosial siyasətimizi və həyat tərzinin daha yaxşı olmasını arzu edən insanların gözlədiklərini nəzərə alaraq, bu gəlirləri sosial sahəyə də yönəltməliyik. Mən əmək haqlarını, pensiyaları və digər mühüm sosial məsələləri nəzərdə tuturam. Prezident vəzifəsinə seçildiyimdən keçən iki il ərzində Azərbaycanda minimum əmək haqqının məbləği üç dəfə artırılmışdır. Eyni zamanda, son iki il ərzində əsas etibarilə regionlarda və böyük əksəriyyəti qeyri-neft sektorunda olmaqla, 300 min yeni iş yerinin açılmasına nail olmuşuq. Bu o deməkdir ki, neft gəlirlərindən müdrik şəkildə istifadə etmək strategiyamız hələ Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri fəaliyyətə başlamamış ölkəyə və xalqa xeyir gətirir.

DOW JONES/CNBC: Dünən Azərbaycanın Neft Fondunda bizə bildirdilər ki, gələn il Fondun gəlirlərinin 1 milyard ABŞ dollarına çatması gözlənilir. Buna görə də sual vermək istərdim ki, gələn il üçün Neft Fondunun gəlirlərinin xərclənməsi ilə bağlı hər hansı konkret planınız varmı?

PREZİDENT: Bir neçə il bundan əvvəl dövlətimizin büdcəsi bir milyard dollar idi, gələn il isə bu məbləğ 4 milyard dollara yaxınlaşacaqdır. Yəqin məlumatınız vardır ki, hazırda Azərbaycan dünyanın ən dinamik inkişaf edən ölkəsidir. Cari ilin 9 ayı ərzində ümumi daxili məhsulun artımı təxminən 21 faiz olmuşdur və çox əhəmiyyətli bir haldır ki, ümumi daxili məhsulun ən böyük hissəsi qeyri-neft sektorunun payına düşür. 2005-ci

ilin 9 ayı ərzində sənaye məhsulu istehsalının artımı 26 faiz olmuşdur. Öz növbəsində, əhalinin gəlirləri 27 faiz artmışdır. Büdcəmiz misli görünməmiş artıma malikdir. Belə ki, 2006-cı il üçün bu artım 67 faiz təşkil edəcəkdir. Bu zaman belə bir faktı da nəzərə almaq lazımdır ki, 2004-cü illə müqayisədə 2005-ci il dövlət büdcəsinin artımı 46 faiz olmuşdur. Başqa sözlə desək, biz gələn ilki artıma sıfırdan deyil, əvvəlki ilə nisbətən əldə etdiyimiz böyük artımdan başlayaraq nail oluruq. Belə bir vəziyyətdə Neft Fondundan büdcəyə köçürmələr heç də həlledici rol oynamır. Bu köçürmələr bizə həyata keçirilməsi 2-3 il vaxt tələb edən layihələrin icrasına başlamaq üçün vacibdir. Biz yeni elektrik stansiyaları inşa etməliyik. Bilirik ki, bu işin görülməsi üçün bir və yaxud da iki il tələb olunacaqdır. Ona görə də vəsaiti indidən ayırırıq ki, qış mövsümündə enerji çatışmazlığı problemini iki il müddətinə tamamilə həll edək. Bakı şəhərinin su təchizatı sistemi inkişaf etdirilməlidir. İndi bu sahədə vəziyyət yaxşı deyil. Bu məqsədlə ölkənin şimal-qərb rayonlarından Bakı şəhərinə uzunluğu 300 kilometrdən çox olan su kəməri çəkmək fikrimiz vardır. Bu, olduqca böyük layihədir və buna görə də boru kəmərini 2-3 il müddətinə istismara vermək üçün bu gündən işə başlamalıyıq. Bütün bunlar vəsait tələb edir. Buna görə də fikirləşməliyik ki, Neft Fondundan nə qədər vəsait götürək ki, makroiqtisadi sabitlik pozulmasın. Çünki bildiyiniz kimi, xərclər çox olduqda inflyasiyanın baş verməsi təhlükəsi vardır. Bununla yanaşı, insanların gündəlik tələbatlarını da təmin etməliyik.

DOW JONES/CNBC: Deyə bilərsinizmi, hazırda Neft Fondundan nə qədər vəsait götürülə bilər? Bu qızıl orta xətt müəyyənləşdirilmişdirmi ki, Neft Fondundan hansı miqdarda vəsaitin götürülməsi makroiqtisadi sabitliyin pozulmamasına təminat verə bilər, yoxsa bu, hələ müəyyən edilməyib? PREZİDENT: Hesab edirəm ki, bu məsələ üzərində işləmək lazımdır. Çünki bu, Azərbaycan üçün tamamilə yeni bir vəziyyətdir. Əvvəllər bizim daimi problemimiz maliyyə vəsaitini haradan əldə etmək və büdcəni necə artırmaq olmuşdur. İndi isə qarşımızda tamamilə başqa problem durur: maliyyə vəsaitindən necə istifadə edək ki, bu, inflyasiyaya səbəb olmasın. Buna görə də hökumət çox dəqiq işləməli və biz beynəlxalq maliyyə təsisatları ilə əməkdaşlığımızı davam etdirməliyik. Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə çox səmərəli əməkdaşlığımız mövcuddur və bizim bu təşkilatların tövsiyələrinə, həmçinin Azərbaycan ilə oxşar vəziyyətdə olan dövlətlərin təcrübəsindən yararlanmağa ehtiyacımız vardır.

BLOOMBERG: Sənayenin hansı sahələrinə daha çox diqqət ayırmaq istəyirsiniz? Başqa sözlə, iqtisadiyyatda hökumətin əsas prioritetləri hansı sahələrdir: emal sənayesi, turizm və ya digərləri?

PREZİDENT: Əlbəttə, bizim prioritetlərimiz mövcuddur və onlardan biri kənd təsərrüfatının inkişafıdır. Azərbaycan əhalisinin 50 faizi kənd yerlərində yaşayır. Yaxşı potensialımız, torpağımız, iqlimimiz var. Demək olar ki, bütün kənd təsərrüfatı məhsullarını istehsal edirik. O cümlədən neft kimyası sənayesi prioritetlərimizdən biridir. Bu sahədə xammal ehtiyatlarımız mövcuddur və deməliyəm ki, neft kimyası sənayesi məhsullarının satılması hətta neft satışından daha sərfəlidir. Əlbəttə ki, infrastrukturun inkişafı, yolların inşa edilməsi də vacib bir məsələdir. Belə ki, bu, regionların inkişafına səbəb olacaqdır. Yollar olmadan turizmi və ya iqtisadiyyatın hər hansı başqa sahəsini inkişaf etdirmək mümkün deyildir. Biz iqtisadiyyatımızı bazar iqtisadiyyatı prinsipləri əsasında inkişaf etdiririk. Buna görə də şəxsən mən hökumətin yeni sənaye sahələrinin yaradılmasına birbaşa müdaxiləsinin tərəfdarı deyiləm. Biz bu işlər üçün özəl sektora kömək göstərməliyik. Əgər hökumətin üzərinə müəyyən maliyyə öhdəliyi götürməsinə ehtiyac olacaqsa, bunu edəcəyik. Lakin ölkənin qeyri-neft sahələri özəl sektor tərəfindən inkişaf etdirilməlidir və biz buna nail olmağa çalışırıq. Büdcəmizdə sahibkarlığın inkişafı üçün böyük miqdarda vəsait nəzərdə tutulmuşdur və bu vəsaiti müxtəlif şirkətlər arasında bölüşdürürük. İmtiyazlı əsaslarla kreditlər verilir, nəticədə yeni iş yerləri yaradılır. Bununla yanaşı, yuxarıda qeyd etdiyim sahələrin inkişafı da özəl sektor tərəfindən həyata keçiriləcəkdir. Hazırda Azərbaycanda özəlləşdirmə prosesi gedir və iqtisadiyyatı yenidən dövlət nəzarətinə qaytara bilmərik. Biz istiqamətlər müəyyənləşdirə və zəruri infrastruktur - yollar, elektrik stansiyaları və sair - təmin edə bilərik.

DOW JONES/CNBC: Rusiya və Qazaxıstandan olan ekspertlərin bir çoxu bildirir ki, onların ölkələrində dövlətin xüsusilə enerji sektoruna daha çox cəlb olunması prosesi gedir. Bu, bir çox səbəblərdən baş verir və əminəm ki, Sizin bu barədə məlumatınız vardır. Mənə maraqlıdır ki, belə bir proses Azərbaycanda da gedirmi? Soruşmaq istəyirəm ki, dövlət ilə neft şirkətləri arasında vaxtilə bağlanmış sazişlərlə əlaqədar hazırda mübahisələr ortaya çıxırmı və fikrinizcə, dövlətlə neft şirkətləri arasında münasibətlərdə hansısa dəyişikliyin edilməsi zərurəti varmı?

PREZİDENT: Azərbaycan adambaşına düşən birbaşa xarici investisiyaların həcminə görə regionda aparıcı dövlətdir. Son on il ərzində Azərbaycana 25 milyard dollar investisiya qoyulmuşdur ki, bunun da böyük hissəsini xarici investisiyalar təşkil etmişdir. Bunun əsas səbəblərindən biri odur ki, biz xarici sərmayəçilərlə münasibətlərimizi qanun çərçivəsində, qarşılıqlı etimad və hörmət əsasında qurmuşuq. Bu günə qədər neft sektorunda imzalanmış sazişlərlə bağlı heç bir yeni danışıqlar aparılmamış və onlara dəyişikliklər edilməmişdir.

Biz xarici sərmayəçilərin fəaliyyəti üçün tam təminat yaratmışıq və eyni zamanda, ölkəmiz üçün maksimum faydalı şərtlər müəyyənləşdirmişik. Hasilatın pay bölgüsünə dair xarici şirkətlərlə bağlanmış bütün sazişlər parlament tərəfindən təsdiq edildikdən sonra qanun qüvvəsinə malik olur və buna görə də bu sazişlərdə heç kim dəyişiklik apara bilməz. Hətta kimsə belə bir fikrə düşsə də, bunu etmək mümkün deyildir. Xarici şirkətlərlə etimad yaratmaq və yaxşı münasibətlər qurmaq üçün illər tələb olunur, lakin bir yanlış addım bütün bunları alt-üst edə bilər. Xoşbəxtlikdən, bu günə kimi belə bir yanlış addım atmamışıq və əminəm ki, bundan sonra da atmayacağıq, xarici tərəfdaşlarımız ilə yuxarıda qeyd etdiyim prinsiplər – qarşılıqlı etimad və qarşılıqlı hörmət əsasında əməkdaşlığı davam etdirəcəyik.

LOS ANGELES TIMES: Qarşıdan gələn parlament seçkiləri ilə bağlı sual vermək istərdim. Bəzi yerlərdə qeyd edirlər ki, bu seçkilər Gürcüstan, Ukrayna və Qırğızıstandakı seçkilərlə eyni ssenaridə inkişaf edə bilər. Bu, mümkündürmü? Əgər mümkün deyilsə, Azərbaycandakı vəziyyət həmin dövlətlərdən nə ilə fərqlənir? Bu baxımdan dünən Rəsul Quliyevin Ukraynada tutulması nə qədər əhəmiyyətli hadisədir? Nə üçün onun Bakıya gəlməsinə icazə verilmədi? Bu məsələ ilə bağlı başqa bir sualım da var. Bəzi analitiklər deyirlər ki, Sizin tərəfdarlarınız arasında parçalanma vardır. Köhnə qvardiya adlanan müəyyən qüvvələr daha avtoritar üsullardan istifadə etməklə nəzarəti əldə saxlamağa çalışır, yeni islahatçılar isə, sözün əsil mənasında, ədalətli seçkilərin keçirilməsini istəyirlər. Deyirlər ki, Sizin rəğbətiniz gənc nəslin tərəfindədir, lakin onlara tam dəstək vermək imkanınız yoxdur.

PREZİDENT: İlk növbədə deməliyəm ki, Azərbaycanda çox şey qonşu dövlətlərdən fərqlidir. Hər bir dövlətin öz inkişaf yolu, öz problemləri, öz nailiyyətləri var. Gürcüstandakı, Ukraynadakı seçkiqabağı siyasi, iqtisadi vəziyyəti Azərbaycan ilə müqayisə etsəniz, fərqləri özünüz də görərsiniz. Əsas fərq ondadır ki, Azərbaycan xalqı bizim siyasəti dəstəkləyir. Ölkəmizdə çox nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar da daxil olmaqla, müxtəlif qurumlar tərəfindən həyata keçirilmiş rəy sorğularının nəticələrinə görə Prezident kimi məni əhalinin 70 faizindən 77 faizə qədəri dəstəkləyir. Adətən, belə şəraitdə inqilab baş vermir. İnqilab o zaman baş verir ki, prezident, hökumət ilə xalq arasında dərin ziddiyyətlər olsun. Azərbaycanda isə belə hal yoxdur. Bundan əlavə, yuxarıda qeyd etdiyim kimi, Azərbaycan çox uğurlu iqtisadi və sosial inkişafa malik olan bir ölkədir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun məlumatlarına görə, Azərbaycan ən dinamik inkişaf edən iqtisadiyyata malikdir. Mən 2003-cü ildən ölkəyə rəhbərlik edirəm. Yeni Prezidentəm. Gürcüstan və Ukraynanın prezidentləri isə 10 ildən artıq idi ki, ölkələrinə rəhbərlik edirdilər. Eyni zamanda, deməliyəm ki, iki il bundan əvvəl üzərimə götürdüyüm bütün öhdəliklər həyata keçirilir, bütün vədlər icra olunur. 2003-cü ildə verdiyim elə bir vəd yoxdur ki, həyata keçirilməmiş olsun. Xalq bizə böyük dəstək verir. Uğurlu inkişaf proqramımız mövcuddur. İqtisadi, sosial baxımdan, Azərbaycanın Avratlantik strukturlarına inteqrasiyası baxımından olduqca uğurlu siyasət həyata keçiririk. Qonşularımız ilə çox yaxşı münasibətlərimiz mövcuddur. Azərbaycan dünyanın ən böyük enerji layihəsi olan Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsinin həyata keçirilməsinə nail olmuşdur. Əlbəttə ki, bütün bu amillər bizim mövqelərimizi və hakimiyyətimizi daha da gücləndirir.

Bunun əksinə olaraq, müxalifət qeyri-mütəşəkkil və zəifdir. Onların Azərbaycanda inqilab öncəsi vəziyyət yaratmaq səyləri uğursuzluğa düçar oldu, göstərdikləri cəhdlər, aldıqları maliyyə vəsaitləri öz faydasını vermədi. Məsələ "narıncı" və ya digər rəngdə deyil, xalqdadır. Azərbaycanda xalqın etimad göstərə biləcəyi müxalifət lideri yoxdur. Müxalifətin bütün liderləri 1990-cı illərin əvvəllərində hakimiyyətdə olmuş və onların hakimiyyəti tam uğursuzluqla başa çatmışdır. Onlar yalnız bir il ölkəni idarə edə bildilər, sonra isə Bakıdan qaçdılar. Əgər müxalifətdən soruşsanız ki, 1993-cü ilin iyun ayında baş vermiş hadisələr zamanı harada idilər, sizə belə cavab verəcəklər ki, qaçıb getmişdilər. İsa Qəmbər rahat yerdə gizlənmiş, Əli Kərimov Bakıdan qaçmış, digərləri də qeyb olmuşdular. Əgər ağır şəraitdə xalqı idarə etmək cəsarətiniz və gücünüz yoxdursa, insanlar sizə necə inana bilər?! 2003-cü ilin prezident seçkilərindən sonra baş vermiş zorakılıq hallarına da toxunmaq istərdim. Müxalifət həmin hadisələr zamanı insanları küçələrə çıxarmış və bu insanlar da zorakılıq törətmiş, əllərinə keçəni dağıtmışlar. Soruşmaq lazımdır, bu vaxt müxalifət liderləri harada idilər? Onlar evlərində gizlənirdilər. Sizcə, belə insanlara dəstək vermək olarmı? 10 ildən artıq bir dövrdə müxalifətdə olan, heç bir uğur qazanmayan, bütün seçkilərdə, 1993, 1998, 2003-cü illərin prezident seçkilərində, 1995 və 2000-ci illərin parlament seçkilərində məğlub olmuş bu müxalifət bundan sonra xalqın dəstəyinə ümid edə bilməz.

Müxalifətin güclənməsi üçün onun daxilində dəyişiklik lazımdır. Onlar partiya daxilində gənc və saf insanları irəli çəkməlidirlər. Lakin belə desək, köhnə müxalifət buna imkan vermir. Bu, sizin sualın birinci hissəsinin cavabıdır. Bir daha təkrarlayıram ki, Gürcüstan və Ukraynada baş vermiş hadisələr ilə Azərbaycan arasında hər hansı bənzətmənin aparılması mümkün deyildir və ölkəmizdə qarşıdan gələn parlament seçkiləri ilə bağlı hər hansı bir problem görmürəm. Müxalifət tərəfindən zorakılıq hərəkətləri edilə, qanunsuz əməllərə cəhd göstərilə bilər. Lakin bunların qarşısı çox ciddi şəkildə və qanun çərçivəsində alınacaqdır.

Sualınızın ikinci hissəsi ilə bağlı demək istəyirəm ki, Rəsul Quliyevin Bakıya gəlmək xahişi heç də rədd edilməmişdir. Bu, yenə də müxalifətin ictimai rəyi azdırmaq cəhdidir. Hesab edirəm ki, dünən "Azərbaycan Hava Yolları" Dövlət Konserni açıq şəkildə bəyanat vermiş və Rəsul Quliyevin içərisində olduğu təyyarənin Bakıya enmək üçün xahiş etdiyi icazəyə rədd cavabının verilmədiyini təsdiq edən sənədlər təqdim etmişdir. Biz icazəyə necə rədd cavabı verə bilərik ki, hazırda Rəsul Quliyevi ölkəmizə ekstradisiya etməyə çalışırıq? O, Ukraynada tutulmuşdur, çünki İnterpol tərəfindən axtarışdadır və onun tutulması üçün biz Ukrayna tərəfinə müraciət etmişdik. Dünən gecə Respublika Prokurorluğunun və digər hüquq mühafizə orqanlarının nümayəndələrindən ibarət xüsusi bir qrup Ukraynaya uçmuşdur. Onlar indi Kiyevdədirlər və bu şəxsin dərhal Azərbaycana ekstradisiya edilməsi üçün Ukrayna rəsmiləri ilə birgə iş aparırlar. Rəsul Quliyev indi Simferopolda həbsdədir. Dünən onlar təyyarənin Bakıya enməsi üçün icazə istəmiş və 2 saatdan az bir müddət ərzində bu icazə verilmişdir. Buna görə də bu gün mən "New York Times" qəzetində icazə xahişinin rədd edilməsi barədə məlumatı görəndə çox təəccübləndim. Xahiş edirəm ki, məlumatları düzgün əks etdirəsiniz və yanlış xəbərlər verməklə ictimai rəyi azdırmayasınız. O, cinayətkardır, beynəlxalq mafiyanın başçılarından biridir. R.Quliyevin cinayət əməlləri haqqında yalnız Azərbaycanda deyil, başqa ölkələrdə də xəbərdardırlar. Buna görə də o, ədalət mühakiməsi qarşısında dayanmalı və etdiklərinə görə cavab verməlidir. R.Quliyev bir siyasətçi də olmamışdır. İqtisadiyyatın müəyyən sahələri ilə məşğul olmuşdur. Biz onu gözləyirik, onun mümkün qədər tez bir vaxtda ədalət mühakiməsinə cəlb edilməsi üçün əlimizdən gələni edirik.

Sonuncu sual hakimiyyətdaxili münasibətlər ilə bağlı idi. Bu məsələ də şişirdilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilərkən açıq şəkildə bildirmişdim ki, işlərini lazımi qaydada icra edənlər vəzifədə qalacaq, icra edə bilməyənlər isə vəzifələrindən gedəcəklər. Artıq bir çox dəyişikliklər edilmişdir. Misal üçün deyə bilərəm ki, onlarca yerli icra hakimiyyəti başçıları vəzifələrindən kənarlaşdırılmışdır. Hazırda regionların əksəriyyətinə mənim tərəfimdən təyin edilmiş şəxslər rəhbərlik edirlər. Eyni zamanda, icra hakimiyyətinin müxtəlif səviyyələrində, hökumətdə və digər strukturlarda da dəyişiklik olmuşdur. Bu, normal bir prosesdir. Mən radikal dəyişikliyin, heç bir fərq qoyulmadan bütün şəxslərin vəzifələrindən uzaqlaşdırılmasının əleyhinəyəm. Hər bir məsələyə fərdi qaydada yanaşmaq lazımdır. Əlbəttə ki, bu proses davam edir, çox sakit və səmərəli formada dəyişikliklər baş verir. Bir Prezident kimi mənim hakimiyyətim çox güclüdür. Gənclər və yaşlılar arasında fərq qoymuram. Məsələ yaşda deyil, baxışlarda, hər bir şəxsin fəaliyyətinin səmərəliliyi və nəticələrindədir.

NEW YORK TIMES: Burada köhnə qvardiya dedikdə, yaşdan daha çox mentalitet nəzərdə tutulur. Yeni nəsil siyasi islahatların həyata keçirildiyi sistemin lehinə olduğu halda, yaşlı nəsil daha mərkəzləşmiş sistemin tərəfdarı olur.

PREZİDENT: Xeyr. Müxtəlif insanların fərqli mentaliteti olur. Yenə də demək istərdim ki, köhnə qvardiya ilə yeni qvardiya kimi bölgünün aparılmasının əleyhinəyəm. Bəzən yeni nəsil və ya islahatçı kimi baxılan insanlar islahatlardan çox uzaq, köhnə qvardiya hesab edilən insanlardan daha mühafizəkar olurlar. Bizdə belə bir bölgü yoxdur və mən tabeliyimdə olan insanlara bu prizmadan yanaşmıram. Qeyd etdiyim kimi, ən əsas məsələ səmərəlilik və işin nəticəsidir.

NEW YORK TIMES: Növbəti sualım Avropa Şurasının Parlament Assambleyası tərəfindən Azərbaycanda qarşıdan gələn seçkilərlə bağlı bu yaxınlarda qəbul edilmiş məruzə ilə əlaqədardır. Bildiyimiz kimi, Sizin cari ilin may ayında seçkilərlə bağlı imzaladığınız Sərəncam Qərb ölkələri, müxtəlif təşkilatlar tərəfindən yüksək qəbul edilmişdir. Avropa Şurası səsvermə zamanı əl barmağının mürəkkəbə batırılmasına, dinc toplaşmaq azadlığının təmin edilməsinə, seçkilərdə qanun pozuntuları ilə bağlı iddiaların araşdırılmasına dair tövsiyələr vermişdir. Məruzədə qeyd edilir ki, Prezident tərəfindən seçkilərlə bağlı mütərəqqi Sərəncam qəbul edilmişdir, lakin regionlarda bu Sərəncamın pozulması ehtimalları mövcuddur. Bu məsələyə necə baxırsınız?

PREZİDENT: Bu Sərəncama əsas etibarilə əməl edilir. Lakin müəyyən istisnaların olması mümkündür. Çünki insanların özlərini yeni şəraitə uyğunlaşdırmaları üçün zamana ehtiyac vardır. Lakin sizə deyə bilərəm ki, regionlarda bu Sərəncam bir qayda olaraq həyata keçirilir. Sərəncam azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsinin əməli bir vasitəsidir. Avropa Şurasının və ölkəmizdəki ATƏT missiyasının bəyanatlarına görə, hazırkı Seçki Məcəlləsi və seçki praktikasının təkmilləşdirilməsinə dair Sərəncam əsasında demokratik, azad və ədalətli seçkilər keçirmək mümkündür. İstər Seçki Məcəlləsində, istərsə də qeyd olunan Sərəncamda seçkilər zamanı manipulyasiyanın qarşısını almağa yönəldilmiş bir çox vasitələr nəzərdə tutulmuşdur. Seçkilərin necə keçirilməsinə nəzarət etmək üçün exit-pollar təşkil ediləcək, digər tədbirlər görüləcəkdir. Seçkiləri izləmək məqsədi ilə Azərbaycana misli görünməmiş sayda müşahidəçi gələcəkdir. Beynəlxalq müşahidəçilərin sayı təxminən 1500 nəfər olacaqdır. Bununla yanaşı, bütün siyasi partiyalardan minlərlə müşahidəçi də seçkilərin gedişini izləyəcəkdir. Seçki məntəqələrinin sayı isə təxminən 4500-dən müəyyən qədər artıqdır. Yəni bütün

seçki məntəqələrini müşahidə edərək, seçkilərin necə keçirilməsinə nəzarət etmək mümkündür. Heç nəyi gizlətmək fikrimiz yoxdur və biz azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsinin tərəfdarıyıq. Bir Prezident və Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri kimi tam şəkildə əminəm ki, partiyamız seçkilərdə qələbə qazanacaqdır. Belə bir inamı mənə keçirilən rəy sorğuları və ölkədəki ümumi vəziyyət verir. Barmağın mürəkkəbə batırılması məsələsinə gəldikdə, deyə bilərəm ki, biz Avropa ölkələrinin təcrübələrindən yararlanmağa çalışırıq. Avropa Şurasına üzv olduqdan sonra Azərbaycan üzərinə düşən öhdəlikləri uğurla yerinə yetirmişdir. Barmağın mürəkkəbə batırılması məsələsi Azərbaycan qarşısında əvvəllər heç zaman qaldırılmamışdır və bu təcrübədən Avropa Şurasının üzvü olan ölkələrdə heç vaxt istifadə edilməmişdir. Ona görə də nə üçün buna bizim ölkədən başlanmalıdır? Əgər Avropa ölkələrindən hansısa bunu münasib ideya kimi qəbul edərsə, biz də bu təcrübəni lazımi qaydada öyrənib ondan yararlanarıq. Lakin indiyə kimi buna heç bir ehtiyac olmamışdır. Bir daha qeyd edirəm ki, Seçki Məcəlləsi və imzaladığım Sərəncam azad və ədalətli seçkilərin keçirilməsi üçün yaxşı imkan yaradır.

LOS ANGELES TIMES: Bu məsələni davam etdirmək istərdim. Bəzi tənqidçilər bildirirlər ki, müxalifətin şəhərin mərkəzi hissələrində mitinqlər keçirməsinə imkan verilmirsə, seçkilər demokratik, azad və ədalətli ola bilməz. Nə üçün onlara Azadlıq meydanında və ya buna bənzər digər yerlərdə mitinq keçirməyə imkan vermirsiniz və müxalifətin şəhərin mərkəzində icazəsiz mitinq keçirməsinin qarşısının alınması zamanı polisin həddən artıq güc tətbiq etməsi ilə bağlı ittihamlara necə cavab verərdiniz?

PREZİDENT: İlk növbədə qeyd etmək istəyirəm ki, seçki təşviqatının başlandığı ilk günlərdən dinc toplaşmaq azadlığı hər yerdə - Bakıda və Azərbaycanın bütün regionlarında təmin edilmişdir. Vəziyyət bütün regionlarda yenə də eyni şəkildədir. Müxalifətin problem yaratdığı yeganə yer Bakı şəhəridir. Hakimiyyətin dinc toplaşmaq azadlığını təmin etmək niyyəti səmimidir və bunu öz əməllərimizlə də nümayiş etdiririk. Bizim heç yerdə heç bir problemimiz yoxdur. Bakıdakı vəziyyət isə belədir. Seçki təşviqatı başlayanda bütün siyasi qüvvələr öz mitinqlərini Qələbə meydanında keçirməyə başladılar. Bu meydan belə tədbirlər üçün nəzərdə tutulmuş ümumi bir yerdir. Mən özüm və rəhbərlik etdiyim Yeni Azərbaycan Partiyası mitinqini Qələbə meydanında keçirmişdir. Müxalifətin də bir sıra mitinqləri bu meydanda olmuşdur. Bu zaman heç bir problem ortaya çıxmamış, hər hansı zorakılıq, qarşıdurma baş verməmiş, mitinqlər dinc şəraitdə keçirilmişdir. Həmçinin sizə deyə bilərəm ki, əvvəlki seçki təşviqatları dövründə bütün mitinqlər Qələbə meydanında keçirildi. Söhbət 2000-ci ilin parlament, 2003-cü ilin prezident seçkilərindən gedir. Nə üçün 2003-cü ildə Qələbə meydanı münasib hesab olunurdu, indi isə yox? Nə baş verib? Nə üçün bu meydan əvvəlki təşviqatlar zamanı müsbət qəbul edilirdi, lakin sonra isə bilə-bilə ki, şəhər rəsmiləri imtina edəcəklər, başqa yerlər tələb olunmağa başlandı? Onlar böyük insan izdihamı olan, ticarətin gur olduğu, Qələbə meydanından daha kiçik və metroya bir çox yerlərdən girişi olan meydanlar tələb edirlər. Müxalifət bilirdi ki, belə meydanlarda onların mitinq keçirməsinə icazə verilməyəcəkdir. Məsələ bundadır ki, müxalifət onların Qələbə meydanında keçirdikləri mitinqlərə getdikcə daha az insan toplaşdığını görürdü. Onların bu mitinqlərə 10 mindən 50 minə qədər insan toplamaq vədləri puça çıxdı. Biz bilirdik ki, müxalifət bunu heç zaman edə bilməyəcəkdir. Buna görə də onlar başqa taktika, qarşıdurma taktikasını seçiblər. İndi müxalifətin məqsədi müxtəlif televiziya kanallarında görünmək, adlarını dünya mətbuatında hallandırmaq və Azərbaycanı dinc toplaşmaq azadlığının təmin olunmadığı dövlət kimi təqdim etməyə çalışmaqdır. Bu, tamamilə yanlış bir addım, açıq təxribatdır və hamı bunu bilməlidir. Eyni zamanda, polisin həddən artıq güc tətbiq etməsi barəsindəki fikrinizlə razılaşmıram. Belə ki, polis çox dözümlü, ehtiyatlı olmağa çalışır, böyük qarşıdurma olmadan belə, qayda-qanunun bərpa edilməsinin mümkünlüyünü nümayiş etdirir. Bununla yanaşı, hər şey qanun çərçivəsində olmalıdır. İlk qarşıdurma baş verdikdə danışıqlar keçirildi və müxalifətin mitinqlər keçirməsi üçün Qələbə meydanından başqa daha dörd meydan müəyyən edildi. Başqa sözlə, indi belə tədbirlərin keçirilməsi üçün beş meydan var. Bu meydanlar şəhərin mərkəzindən uzaqda deyildir. Misal üçün, buradan maşınla Qələbə meydanına 10 dəqiqəyə getmək olar. Bəzi jurnalistlərin qəzetlərində yazdıqları kimi, bu meydan heç də Bakıdan kənarda yerləşmir. Beləliklə, bütün bu hərəkətlər müxalifətin zorakılıq törətmək, döyülmək, sonra isə Azərbaycanda demokratiyanın mövcud olmaması barədə fikirlər yaratmağa yönəldilmiş qəsdən edilən əməlləridir.

NEW YORK TIMES: Əgər müxalifət zəifdirsə, mitinqlərinə on min insanı yığa bilmirsə, nə üçün onların televiziya önünə çıxmasına, polis ilə qarşıdurmaların televiziya vasitəsilə göstərilməsi nəticəsində Azərbaycanın nüfuzuna xələl gətirilməsinə imkan verirsiniz? Düzgün olmazdımı ki, bu halda müxalifətin istədiyi hansısa yeri onların mitinq keçirməsi üçün ayırasınız?

PREZİDENT: Müxalifətin niyyəti mitinq keçirmək deyil. Əgər onlara indi can atdıqları meydanda mitinq keçirməyə icazə verilərsə, gələn həftə yeni bir şey icad edəcəklər. Bu halda onlar ümumiyyətlə, belə tədbirlər üçün tamamilə münasib olmayan yerlərdə mitinq keçirməyə icazə verilməsini tələb edəcəklər. Buna görə də müxalifətin əsil niyyətinin nə olduğunu anlamalıyıq. Müxalifətin niyyəti dinc yığıncaqlar keçirmək, seçkilərdə

iştirak etmək və deputat yerləri qazanmaq deyildir. Onlar bəyan edirlər ki, seçkilərin nəticəsində hakimiyyətə gələcəklər. Necə? Onlardan soruşmaq lazımdır ki, belə deyəndə nəyi nəzərdə tuturlar? Azərbaycan prezidentli respublikadır. Parlament seçkiləri vasitəsilə heç kəs hakimiyyətə gəlmir. Burada prezident seçkiləri nəticəsində qalib gələrək, hakimiyyətə gəlmək mümkündür. Ölkəmizdə mövcud olan sistemdə hətta parlamentdə müəyyən yerləri qazanmaq belə, hakimiyyətə gəlmək demək deyildir. Belə olduqda, müxalifət nəyi nəzərdə tutur və nə planlaşdırır? Bu, aydındır. Onlar seçkilərdən sonrakı günə hazırlaşırlar. Müxalifət 6 noyabr tarixi üçün deyil, 7 noyabr tarixi üçün hazırlaşır. Onlar regionda mövcud olan "inqilab əhval-ruhiyyəsi"ndən cuşa gəlmiş, artıq başqa yerlərdə istifadə olunmuş, gülünc doğuran geyimləri əyinlərinə almışlar və belə fikirləşirlər ki, narıncı köynəkləri geyinməklə böyük inqilabçılara çevrilirlər. Əslində isə bu, belə deyildir. Onlar çox gülünc və zəifdirlər. Mən şəxsən çox təəssüf edirəm ki, Azərbaycanda müxalifət belə bir vəziyyətdədir. Çünki bu həm də ölkə üçün rüsvayçılıqdır. Buna görə də artıq qeyd etdiyim kimi, biz müxalifətin niyyətlərini bilməli və realist olmalıyıq. Onlara təklif olunmuş yerlər bütün partiyalar, o cümlədən Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən istifadə olunur və müxalifət bu mənada qanun çərçivəsində hərəkət etməlidir.

DOW JONES/CNBC: Siz rəy sorğuları barədə danışır və bildirirsiniz ki, onun nəticələrinə görə, əhalinin 70 faizindən 77 faizinə qədəri Sizə dəstək verir. Bu rəy sorğularına əsaslanaraq, rəhbərlik etdiyiniz partiya ilə müxalifət partiyalarının bu seçkilərdəki şansları, onların nə qədər səs qazana biləcəkləri barəsində nə deyə bilərsiniz? Əminliklə deyə bilərsinizmi ki, seçkilərin nəticəsindən asılı olmayaraq, müxalifət onu saxta hesab edəcək və küçələrə çıxmağa çalışacaqdır?

PREZİDENT: Təəssüf ki, hadisələrin gedişi 2003-cü ildə baş vermiş hadisələrin builki seçkilərdən sonra da təkrarlanmasının mümkünlüyünü göstərir. Nə Azərbaycanda, nə də dünyada heç kəs şübhə etmirdi ki, prezident seçkilərində mən inamlı qələbə qazanmışdım. Lakin müxalifət seçkilərin saxtalaşdırıldığını bəyan edərək, iğtişaşlar törətməyə başladı. Yaxşı olardı onlardan soruşasınız ki, prezident seçkilərində hansınız qələbə qazanmışdınız? Hər biri deyəcəkdir ki, o, özü qələbə qazanmış, səslərin 60 faizini toplamışdır. Bu isə ümumilikdə 200 faiz edəcəkdir. Ola bilsin ki, bu dəfə də eyni hadisə baş versin. Artıq bunun müəyyən əlamətləri barədə eşidirik və hesab edirəm ki, burada fəaliyyət göstərən beynəlxalq qurumlar da eşidirlər ki, seçkilərin nəticəsindən asılı olmayaraq, müxalifət onları saxta adlandıracaqdır. Proqnozlara gəldikdə, bu barədə nə isə demək çox çətindir. Hazırda 125 deputat yeri uğrunda 2000-ə yaxın namizəd mübarizə aparır. Bu, misli görünməmiş bir rəqəmdir. Keçən parlament seçkilərində 400 namizəd iştirak edirdi. 2000 namizədin olması özlüyündə onu göstərir ki, insanlar seçki prosesinə inanırlar. Deputat yerləri uğrunda çoxlu bitərəf namizədlər mübarizə aparır. Bu səbəbdən də hansısa bir proqnoz vermək çox çətindir. Bununla yanaşı, hesab edirəm ki, Azərbaycan xalqı indi kimin parlamentdə təmsil olunmağa layiq olduğunu gözəl anlayır. Gördüyünüz kimi, seçki təşviqatı çox azad surətdə gedir. Namizədlər televiziya vasitəsilə tez-tez çıxış edirlər. Lakin namizədlər üçün qələbə qazanmaq olduqca çətin olacaqdır. Çünki bəzi seçki dairələrində bir yer uğrunda 20 namizəd mübarizə aparır.

BLOOMBERG: Müxalifətin gözlənilən iğtişaşlarının qarşısını almaq üçün hansı tədbirlər görüləcəkdir? Bu məqsədlə polis ilə yanaşı, hərbçilərdən də istifadə oluna bilərmi?

PREZİDENT: Hesab etmirəm ki, buna ehtiyac olacaqdır. Fikrimcə, qayda-qanunun bərpa edilməsi üçün polisdən istifadə etmək kifayət edəcəkdir. Əvvəlki həftələrdə müxalifət tərəfindən həyata keçirilmiş müəyyən zorakılıq əməlləri açıq şəkildə göstərdi ki, polisin gücündən minimal şəkildə istifadə etməklə qayda-qanunu bərpa etmək mümkündür. Bu baxımdan hansısa bir problem görmürəm. Hər hansı bir ciddi problem o zaman meydana çıxa bilər ki, insanlar nədənsə məyus olsunlar və dəyişiklik istəsinlər. Azərbaycanda isə vəziyyət belə deyildir. Hətta 2003-cü ildə müxalifətin fəalları avtobusları saxlayıb onların pəncərələrini sındıranda və insanları nəqliyyat vasitələrindən yerə düşürdərək, onları zorakılıq əməllərinə qoşmağa cəhd göstərəndə də, insanlar onlara dəstək vermədilər. Ən vacibi budur. Buna görə də zorakılığa yol verən kiçik bir müxalifətçi qrup ölkənin sabitliyi və təhlükəsizliyinə hədə törədə bilməyəcəkdir.

NEW YORK TIMES: Biz müxalifətin başqa ölkələrdə baş vermiş inqilab ssenarilərindən ruhlanması məsələsinə toxunduq. İnqilab təhlükəsi ilə üzləşmiş digər ölkələr müxalifətə təlim keçən xarici qeyri-hökumət təşkilatlarını kəskin tənqid etmişlər. Xarici qeyri-hökumət təşkilatları, xüsusilə Azadlıq evi, Milli Demokratiya İnstitutu kimi qərb QHT-lərinin Azərbaycandakı fəaliyyətini necə qiymətləndirirsiniz?

PREZİDENT: Bilirsiniz, daim dialoq aparmaq vacib bir məsələdir. Mənim şərik olmadığım, bəzən isə faktlara deyil, səhv məlumatlara əsaslanan yanlış fikirlər, baxışlar, rəylər ola bilər. Bəzən rəsmilərimiz ilə xarici QHT-lər arasında mübahisələr baş verir, lakin bu, normal bir şeydir. Biz onların fəaliyyətini hansısa bir formada məhdudlaşdırmırıq. Ümumilikdə, mən xarici qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətini müsbət qiymətləndirirəm. Azərbaycan demokratiyanın bərqərar edilməsi yolunda inkişaf edən bir ölkədir. İqtisadi,

siyasi, demokratik inkişaf baxımından firavan ölkəyə çevrilmək üçün gözəl imkanlarımız mövcuddur. Qeyri-hökumət təşkilatları isə istənilən demokratik cəmiyyətin vacib elementidir. Sovet İttifaqı zamanında və ya müstəqilliyimizin ilk dövründə Azərbaycanda belə təşkilatlar yox idi. Ölkədə mübarizə, vətəndaş müharibəsi gedir, itaətsizlik hökm sürürdü. Yalnız vəziyyət sabitləşdikdən sonra ölkə demokratik cəhətdən daha fəal surətdə inkişaf etməyə başladı. Buna görə də ümumilikdə mən qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətini dəstəkləyirəm. Lakin bəzi qeyri-hökumət təşkilatları da mövcuddur ki, onların fəaliyyətində siyasət əsas yer tutur. Mənə elə gəlir ki, QHT-lər hər hansı siyasi qüvvənin tərəfini tutmamalıdırlar. Əgər onlar qeyri-hökumət təşkilatıdırlarsa, demək, eyni zamanda, qeyri-müxalifət təşkilatı olmalıdırlar. Bəzi hallarda müəyyən qeyri-hökumət təşkilatları müxalifət partiyalarının bir qurumu kimi fəaliyyət göstərir. Bu aradan qaldırılarsa, gələcəkdə ümumiyyətlə, bu sahədə hansısa bir problem olmayacaqdır.

NEW YORK TIMES: Fəaliyyətlərini belə şəkildə həyata keçirən təşkilatlar barəsində məlumatınız varmı?

PREZİDENT: Bizdə belə məlumatlar var, lakin mən onların adlarını çəkmək istəməzdim. Hesab edirəm ki, özləri bilirlər ki, onlar kimlərdir. Ola bilsin ki, bu qeyri-hökumət təşkilatlarının müəyyən nümayəndələri bəzən bu və ya digər siyasi qüvvənin güclü tərəfdaşları kimi çıxış edirlər. Lakin mən bütünlükdə QHT-lər barəsində bunu deyə bilmərəm. Çünki müxtəlif təşkilatlarda işlərini lazımi qaydada həyata keçirməyən nümayəndələr ola bilər. Biz müəyyən insanların fəaliyyəti əsasında bütün təşkilat barəsində mühakimə yürüdə bilmərik.

BLOOMBERG: Belə bir məsələ var ki, Rusiya və İran kimi ölkələr seçkilərə təsir göstərmək istəyirlər. Bəzi azərbaycanlı müşahidəçilər xüsusilə İranla sərhəddə fundamentalizm, ekstremizm baxışlarının artdığını bildirirlər. Bununla bağlı vəziyyəti Siz necə qiymətləndirirsiniz?

PREZİDENT: Xeyr. Bizə hər hansı bir təsir edilmir və bu istiqamətdə səylər də göstərilmir. Qonşularımız ilə münasibətlərimiz konstruktivdir. Biz mehriban qonşuluq siyasətinin tərəfdarıyıq və hesab edirəm ki, Rusiya və İran ilə aramızdakı münasibətlərdəki son proseslər onu göstərir ki, əlaqələr daxili işlərə qarışmamaq, qarşılıqlı hörmət, mehriban qonşuluq prinsipləri əsasında qurulanda hər iki tərəf bundan faydalanır. Hər iki ölkə ilə yaxşı iqtisadi əlaqələrimiz vardır və seçkilər ilə bağlı ölkəmizə hər hansı təsir göstərilməsi cəhdləri mövcud deyildir. Eyni zamanda, deyə bilərəm ki, Azərbaycan öz imkanları əsasında yaşayışını təmin edə bilir. Mən ölkəmizin enerji, iqtisadi və siyasi imkanlarını nəzərdə tuturam. Başqa sözlə, biz hər hansı xarici yardımdan asılı deyilik. Təhlükəsizlik, hərbi məsələlərdə, enerji məsələlərində də asılılığımız yoxdur. Yalnız öz imkanlarımıza arxalanmaq bizim daimi siyasətimiz olmuşdur. Buna görə də hətta hansısa dövlət burada öz nüfuzundan istifadə etməyə çalışsa belə, bu, asan olmayacaqdır.

BLOOMBERG: Ölkənizdə korrupsiyanın yüksək səviyyədə olmasını bildirirlər. Bu məsələ barəsində nə deyə bilərsiniz? Digər bir sualım ARDNŞ barəsindədir. Onun özəlləşdirilməsinə dair keçmişdə söhbətlər gəzirdi. Bu məsələ hazırda nə yerdədir?

PREZİDENT: ARDNŞ-in özəlləşdirilməsi məsələsi heç zaman ortaya çıxmamışdır. Heç zaman heç bir hökumət və ya dövlət rəsmimiz ARDNŞ-in özəlləşdiriləcəyini bildirməmişdir. Çünki neft ölkəyə və Azərbaycan xalqına məxsusdur. Bizim keçmişdə də belə planlarımız olmayıb, indi də yoxdur.

Korrupsiyaya gəldikdə, deməliyəm ki, belə bir problem mövcuddur, lakin o, bütün dövlətlərdə vardır. Keçmiş sovet ölkələrinə baxsanız görərsiniz ki, korrupsiya bütün bu dövlətlər üçün ciddi problemə çevrilmişdir. Bu, totalitar, qərarların inzibati qaydada qəbul edildiyi sistemdən miras qalmış bir məsələdir. Korrupsiya ilə necə mübarizə aparmaq olar? Hesab etmirəm ki, inzibati vasitələr ilə bu işdə müsbət nəticələr əldə etmək mümkündür. Bürokratları dəyişməklə biz yalnız müvəqqəti, bir və ya iki aylıq səmərəli nəticə əldə edə bilərik. Sonra isə hər şey təkrarlanacaqdır. Mənim şəxsi inamıma görə, korrupsiya ilə güclü iqtisadi tədbirlər və mükəmməl qanunlar vasitəsilə mübarizə aparmaq mümkündür. Parlament tərəfindən korrupsiya ilə mübarizəyə dair qanun qəbul edilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu tərkibində korrupsiya ilə mübarizə aparmaq üçün xüsusi idarə yaradılmışdır. Eyni zamanda, genişmiqyaslı özəlləşdirmə siyasəti korrupsiyanın səviyyəsinin aşağı salınmasına imkan verəcəkdir. Misal üçün, Azərbaycanın özəl sektoruna baxsanız, burada korrupsiya hallarına rast gəlməyəcəksiniz. Öz növbəsində bildirməliyəm ki, Azərbaycanda ümumi daxili məhsulun 75 faizi özəl sektorun payına düşür. Bu isə o deməkdir ki, ümumi daxili məhsulun üçdə iki hissəsi korrupsiya hallarına məruz qalmır. Orta təbəqənin yaradılması, bürokratik aparatın ixtisar edilməsi və iqtisadiyyatın maksimal dərəcədə liberallaşdırılması korrupsiyanın səviyyəsinin əhəmiyyətli şəkildə aşağı salınmasını təmin edə bilər. Bu proses artıq başlamışdır. Bu barədə insanların özündən də soruşa bilərsiniz. İndi biz bu prosesi sürətləndirməliyik. Lakin bunun üçün daha çox iqtisadi vasitələrə ehtiyac vardır. Əmək haqları aşağı, imkanlar isə yüksək olarsa, korrupsiya halları baş verə bilər. Biz insanların həyat tərzini qaldırmalı, əmək haqlarını artırmalıyıq və güclü ictimai nəzarəti təmin etməliyik. Yenidən demokratik inkişaf məsələsinə qayıdaraq bildirmək istərdim ki, bu konkret halda ictimai nəzarət məsələsi əməli əhəmiyyətə malikdir. Belə ki,

zəngin ola, böyük neft və qaz ehtiyatlarına malik ola bilərsiniz, lakin ictimai nəzarət və demokratik şərait olmazsa, daim bu problem ilə üzləşəcəksiniz. Biz bunu həll etməyə çalışırıq. Əminəm ki, vəzifədə olduğum müddətdə korrupsiyanın səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə aşağı salınacaqdır.

DOW JONES/CNBC: Yenidən seçkilər ilə bağlı sual vermək istərdim. Bildirdiniz ki, müxalifət ölkədə sabitliyi pozmağa cəhd göstərir, onlar 6 noyabr deyil, 7 noyabr barəsində düşünürlər. Təminat verə bilərsinizmi ki, bu, Azərbaycanın neft ixracına heç bir təsir göstərməyəcək?

PREZİDENT: Hesab edirəm ki, siz bizim müxalifətin imkanlarını olduğundan bir balaca yüksək qiymətləndirirsiniz. Müxalifət öz fəaliyyətini, malik olduğu gücü şişirtməyə çalışır. Lakin hətta dünənki 17 oktyabr hadisəsi də göstərir ki, onların heç bir sosial bazası yoxdur. Yenidən "New York Times" qəzetində dərc edilmiş məqaləyə qayıdıram. Burada yazılır ki, Quliyevin on minlərlə tərəfdaşı onu qarşılamağa çalışırdı. Bu on minlərlə insanı harada görmüsünüz? Əgər bunu kimsə görübsə, xahiş edirəm, desin ki, harada? Orada yüz, ola bilsin ki, yüz əlli insan var idi. Əgər müxalifət sabitliyi pozmağa çalışarsa, buna uyğun hərəkət edəcəyik. Mən dedim ki, buna cəhdlər edilə bilər, lakin hesab etmirəm ki, bu cəhdlər baş tutsun.

BLOOMBERG: Siz bildirdiniz ki, özəl şirkətlər çox açıqdır və burada korrupsiya halları yoxdur. Mən ARDNŞ-in özəlləşdirilməsi məsələsinə toxunduqda, onun bütünlükdə satılmasını nəzərdə tutmurdum. Rusiya və Qazaxıstanın dövlət şirkətləri səhmlərinin kiçik bir hissəsini satışa çıxarıblar və ümid edilir ki, bu da onların fəaliyyətinin daha şəffaf olmasını təmin edəcəkdir. Bu barədə Siz də düşünürsünüzmü?

PREZİDENT: Hesab edirəm ki, ARDNŞ sürətlə güclü beynəlxalq neft şirkətinə çevrilməlidir. Hazırda ARDNŞ-in iki funksiyası vardır. İlk növbədə o, şirkət kimi fəaliyyət göstərir, bununla yanaşı, xarici şirkətlər ilə danışıqlarda dövləti təmsil edir və dövlətin adından sazişlər imzalayır. Biz ARDNŞ-də müəyyən islahatların aparılması barədə düşünməliyik. Neft yataqlarını isə özəlləşdirə bilmərik. Bu yataqlar dövlətə məxsusdur. Lakin hətta indi ARDNŞ-in bəzi strukturları özəlləşdirilmişdir. Buraya xidmət, tikinti infrastrukturu sahəsindəki fəaliyyətə cəlb olunmuş strukturlar aiddir və onlar indi ARDNŞ ilə müqavilə əsasında əməkdaşlıq edirlər.

Lakin əlbəttə ki, gələcəkdə ARDNŞ-in beynəlxalq neft şirkətinə çevrilməsi çox önəmli olacaqdır. Azərbaycan enerji ehtiyatlarının istismarı üçün Rusiya və Qazaxıstandan fərqli yol seçmişdir. Biz neft sərvətlərimizi hissələrə bölərək, bu sahədə fəaliyyət göstərən ayrı-ayrı şirkətlərin yaradılmasına imkan vermədik. Bizdə bütün səhmlər dövlətə məxsusdur. Hazırda ARDNŞ-in gözəl imkanları vardır. O, bir çox beynəlxalq layihələrdə səhmlərə malikdir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəmərinin səhmlərinin 25 faizi, "Azəri-Çıraq-Günəşli" layihəsində səhmlərin 10 faizi, "Şahdəniz" layihəsində səhmlərin 10 faizi ARDNŞ-ə məxsusdur. Hazırda kreditlər sahəsində də ARDNŞ-in göstəriciləri çox yaxşıdır. Belə ki, BTC layihəsinin maliyyələşdirilməsinin 70 faizi kreditlər hesabına həyata keçirilmişdir. Beləliklə, şirkət maliyyə vəsaitlərini toplaya və cəlb edə bilər. Lakin neftin qiymətlərinin hazırkı səviyyəsində öz maliyyə vəsaitlərini toplayır və hesab edirəm ki, bu il və gələn il o, yeni istismar işlərinə daha çox sərmayə qoyacaqdır.

NEW YORK TIMES: Bu sualım Azərbaycanın xarici siyasəti və ABŞ ilə münasibətləri ilə bağlıdır. Müstəqillik əldə etdikdən sonra ölkəniz istər iqtisadi, istərsə də siyasi sahədə Qərbə inteqrasiya yolunu seçmişdir. 11 sentyabr hadisəsindən sonra ABŞ bu regionda çox fəal olmuşdur. Bu tərəfdaşlığın gələcəyini necə görürsünüz? ABŞ-ın Azərbaycanın hərbi sahədəki imkanlarından istifadə etmək ehtimalları mövcuddurmu?

PREZİDENT: Sizin də bildirdiyiniz kimi, Azərbaycanın müstəqilliyini qazanmasından sonra, xüsusilə 1994-95-ci illərdən başlayaraq, ölkələrimiz arasındakı münasibətlər çox uğurla inkişaf etdirilmişdir və biz hazırda əməkdaşlığımızın səviyyəsindən çox məmnunuq. ABŞ hökumətinin dəstəyi olmadan enerji layihələrimizin heç birinin həyata keçirilməsi mümkün olmazdı. Enerji sahəsində, iqtisadiyyatın inkişafı sahələrində, təhlükəsizlik məsələlərində və antiterror koalisiyasında ABŞ ilə çiyin-çiyinə əməkdaşlıq edirik. Azərbaycanda demokratik prosesin inkişaf etdirilməsi ilə bağlı apardığımız dialoq da əməkdaşlığımızın çox vacib elementidir. Biz daim ABŞ-ın dəstəyini hiss etmişik, indi də bunu hiss edirik və əlaqələrimizin bu səviyyəsindən çox məmnunuq.

Bildirdiyim kimi, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq edirik. Bütün bu sahələrdə əlaqələrimizin səviyyəsi çox yüksəkdir. Fikrimcə, indi hamı üçün aydındır ki, Azərbaycan yalnız bəyanatlarında deyil, həmçinin praktiki işlərində etibarlı tərəfdaş olduğunu sübut etmişdir. Necə deyərlər, dost dar gündə tanınar. Gələcəkdə də əlaqələrimizi genişləndirmək fikrindəyik. Bu, Azərbaycan, onun milli maraqları, eyni zamanda, hesab edirəm ki, ABŞ üçün faydalıdır.

LOS ANGELES TIMES: Məndə belə bir təəssürat var ki, Rəsul Quliyevi və ya müxalifətdə olan digər şəxsləri dəstəkləyən insanların bir çoxu əsasən ölkənin neft gəlirlərindən şəxsən faydalanmadıqlarını hiss edən yoxsul adamlardır. Məndə eyni zamanda belə bir təəssürat da vardır ki, hökumətin neftdən kifayət

qədər gəliri mövcuddur və bu gəlirlərdən genişmiqyaslı sosial məqsədlərlə istifadə etmək mümkündür. Bununla bağlı bilmək istərdim ki, hökumət gəlirləri hər bir şəxsə fərdi şəkildə çatdırılmamaqla, ümumilikdə infrastrukturun inkişafına, uzunmüddətli proqramların həyata keçirilməsinəmi diqqətini yönəldir? Belə olan təqdirdə bunun müqabilində müəyyən siyasi qiymət ödəməli olursunuz, çünki belə ki, neft sərvətlərindən şəxsən faydalanmadıqlarını hiss edən insanlar müxalifəti dəstəkləyirlər.

PREZİDENT: Verdiyiniz sualda müxalifətin dəstəklənməsi ilə bağlı mühüm bir məqam vardır və bu məqamı anlamaq lazımdır. Bu insanların böyük əksəriyyəti müxalifəti dəstəkləyən deyil, iqtidarı dəstəkləməyən və ya daha çox gözləntiləri olan, yaxud da müəyyən səbəblərdən gözlədiyini əldə edə bilməyən insanlardır. Bunlar fərqli şeylərdir. Bu və ya digər partiyanın sosial bazasını qiymətləndirən zaman çox mühüm əhəmiyyətə malik olan bir amildir. Azərbaycanda belə insanları biz etiraz elektoratı adlandırırıq. Bu insanların sayı ilbəil azalmaqdadır. Hesab edirəm ki, yuxarıda Neft Fondunun gəlirlərindən həm də infrastrukturun və sosial layihələrin inkişaf etdirilməsi məqsədi ilə istifadə etdiyimizi deyərkən, müəyyən mənada sizin bu sualınıza cavab vermişdim. Bunu əyani şəkildə nümayiş etdirən bəzi rəqəmləri diqqətinizə çatdıra bilərəm.

Son iki ildə minimum əmək haqqı üç dəfə qaldırılmışdır. İnsanların gündəlik həyatı getdikcə yaxşılaşır. Hər il minimum əmək haqqını iki dəfə artırırıq. Bu, ən vacib məsələdir. Belə ki, indi Azərbaycanda 500 min insan minimum əmək haqqı alır. Mən Azərbaycanın Prezidenti seçilən zaman yoxsulluq həddində yaşayan insanlar 49 faiz təşkil edirdi. Cari ilin fevral ayında bu rəqəm 40 faiz olmuşdur, indi isə hətta böyük ehtimalla daha da aşağıdır. Mən hökumət qarşısında belə bir vəzifə qoymuşam ki, Azərbaycanda yoxsul insan qalmamalıdır. İkincisi, 8 milyonluq əhalisi olan bir ölkədə son iki il ərzində 300 min yeni iş yeri açılmışdır. Fikrimcə, bu da misli görünməmiş bir rəqəmdir. Başqa sözlə, Azərbaycanda yaxşı yaşayan insanların sayı artmaqdadır.

Bununla yanaşı, əlbəttə ki, ölkəmizdə sosial problemlər, işsizlik, yoxsulluq da mövcuddur. Biz qaçqınlar və məcburi köçkünlər məsələsinə toxunmadıq. Ermənistanın işğalının qurbanı olmuş bir milyon insan qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür və hökumət bu insanların da qayğısına qalmalıdır. Lakin hökumətin ehtiyatları məhduddur. İndi Azərbaycan inkişafının yalnız birinci mərhələsindədir və bu mərhələdə əmək haqlarını, pensiyaları, təqaüdləri artırmışıq. Misal üçün, tələbələrin təqaüdlərini bu yaxınlarda 2,5 dəfə artırmışıq. Yəni bu istiqamətdə çalışırıq. Büdcəmizə nəzər salsanız, görərsiniz ki, xərclərimizin böyük bir hissəsi sosial sahəyə yönəldilmişdir. Lakin bizə iqtisadiyyatımızı bərpa etmək, yoxsulluğu aradan qaldırmaq üçün vaxt lazımdır.

Siyasi proseslərə gəldikdə, deməliyəm ki, mən çox istərdim ki, ölkədə ciddi, sivilizasiyalı, mədəni müxalifət olsun. Elə bir müxalifət ki, onunla masa arxasında danışıqlar aparmaq mümkün olsun, ciblərində daşlar deyil, qələmlər gəzdirsin və siyasi prosesləri küçələrdə həll etmək mərhələsini aşmış olsun. Azərbaycan heç zaman bir daha siyasətin və rəhbərin küçələrdə müəyyən edildiyi günlərə qayıtmayacaqdır. Azərbaycan güclü bir dövlətdir və öz siyasətini yalnız qanun əsasında həyata keçirir. Ümid edirəm ki, 2005-ci ilin parlament seçkilərindən sonra yeni müxalifət yaranacaqdır. Partiyadakı vəzifələrini on ildən artıq bir müddət ərzində əldə saxlayanlar getməlidirlər. Bu, ona görə baş verməməlidir ki, biz belə istəyirik. Bir siyasətçi kimi mənim üçün belə müxalifət bəlkə də ən münasibidir. Çünki onların heç bir şansı yoxdur. Siyasətçi üçün daim zəif müxalifətə malik olmaq sərfəlidir. Mənim bugünkü opponentlərim kimi. Lakin ölkənin, demokratik proseslərin normal inkişaf etməsi, Azərbaycanın sivilizasiyalı dünyanın, Avratlantik regionunun bir hissəsinə çevrilməsi üçün müxalifətdə dəyişiklik baş verməlidir. Hesab edirəm ki, parlament seçkiləri cəmiyyət ilə birlikdə daha güclü dövlət qurmağımıza kömək edəcək yeni insanları, yeni adları üzə çıxaracaqdır.

MÜXBİRLƏR: Təşəkkür edirik.

TÜRKİYƏ JURNALİSTLƏRİNƏ MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
28 oktyabr 2005-ci il

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev qardaş ölkənin mətbuat nümayəndələrini salamlayaraq, onlarla görüşündən məmnun olduğunu söylədi.

- Mən hörmətli Cümhurbaşqanına sual vermək istəyirəm. Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin vəziyyəti son dərəcə yaxşıdır. Ölkələrarası əlaqələrdə şəxsi münasibətlər nə dərəcədə mühüm rol oynayır? Bu barədə nə düşünürsünüz?

- Əlbəttə, şəxsi əlaqələr mühüm rol oynayır və çox sevindirici haldır ki, bizim ölkələrimiz arasında əlaqələr və ölkələrə rəhbərlik edən şəxslər arasında əlaqələr eyni səviyyədədir. Hörmətli Prezident Əhməd Necdət Sezərlə çox səmimi dostluq münasibətlərimiz mövcuddur. Eyni zamanda, Baş nazir cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğanla da biz çox yaxından əməkdaşlıq edirik, dostuq. Biz bir-birimizlə daim əlaqə saxlayırıq, telefonla danışırıq, müxtəlif beynəlxalq tədbirlərdə görüşürük və bu, çox önəmlidir. Mən hesab edirəm ki, indiki bu dostluq əlaqələri ən yüksək zirvədədir.

- Hörmətli Cümhurbaşqanı, Siz son dəfə Kazanda Ermənistan Prezidenti ilə görüşdünüz. İndi vəziyyət necədir, Sizcə sülhə doğru ümidiniz varmı? Yəni Ermənistan bu yöndədirmi?

- Hər halda, biz bu sülh danışıqlarını aparırıq. Bu o deməkdir ki, ümidlər hələ var, tükənməyibdir. Ancaq bu danışıqlar 10 ildən artıqdır ki, aparılır və ortada bir nəticə yoxdur. Bizim mövqeyimiz həmişə birmənalı olmuşdur və bu beynəlxalq hüquqa əsaslanan bir mövqedir. Yəni ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü bərpa olunmalıdır, Ermənistanın işğalçı qüvvələri torpaqlarımızdan çıxmalıdır və bizim soydaşlarımız, bir milyondan artıq qaçqın, köçkün öz doğma torpaqlarına qayıtmalıdır. Dağlıq Qarabağa Azərbaycanın tərkibində yüksək muxtariyyət statusunun verilməsi də müzakirə oluna bilər. Bu mövqe beynəlxalq normalara əsaslanır və bu normaların tətbiq olunması hər bir münaqişənin nizama salınmasında başlıca şərtdir. Ermənistanın mövqeyi beynəlxalq hüquqa tamamilə zidd bir mövqedir. Heç bir beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanmayan mövqedir. Onlar Dağlıq Qarabağa müstəqillik istəyirlər.

Onlar tərəfindən göstərilən əsas səbəb də odur ki, Dağlıq Qarabağda yaşayan ermənilər öz müqəddəratını təyin etməlidirlər. Ancaq biz bilirik ki, ermənilər müxtəlif ölkələrdə yaşayırlar. Təsəvvür edin, əgər onlar yaşadıqları bütün ölkələrdə müstəqillik statusu tələb etsələr, nələr baş verər?

Mən ümid edirəm ki, danışıqların müsbət nəticələri ola bilər. Əgər bütün tərəflər beynəlxalq hüquq normalarına riayət etsələr və bu məsələ ilə məşğul olan, vasitəçilik missiyasını üzərinə götürən qurumlar daha da fəal olsalar, sülh sazişinə nail oluna bilər.

- Hörmətli Cümhurbaşqanı, təxminən bir həftədən sonra parlament seçkiləri keçiriləcəkdir. Ötən həftə Sizin əhəmiyyətli Sərəncamlarınız oldu. Bəzi nazirlər vəzifəsindən azad olundu, bəziləri haqqında müəyyən ittihamlar ortaya çıxdı. İcazənizlə, bununla bağlı iki sual vermək istəyirəm.

Birincisi, vəzifədən bu cür azadolunmalar, həbslər davam edəcəkmi? İkincisi, bir neçə ildir indi vəzifədən azad olunan insanlarla çalışırdınız. Barələrindəki ittihamlar ortaya indimi çıxdı, yəni bu cür işlərə onlar təzə başlamışlar?

- Bunu demək çətindir ki, onlar bu işlərlə bu yaxınlarda məşğul olmağa başladılar, yoxsa bundan əvvəl. Hər halda, istintaq orqanları onların əməllərini üzə çıxardı və lazımi tədbirlər görüldü.

Azərbaycanda qanunun aliliyi başlıca şərtdir. Biz hüquqi dövlət qururuq və qanun hamı üçün qanun olmalıdır. İstər o adi vətəndaş olsun, nazir olsun, yaxud da siyasətçi olsun. Ona görə bütün bu məsələlərə həmin prizmadan yanaşmaq lazımdır. Artıq verilən ifadələr deməyə əsas verir ki, Azərbaycanda seçkilərlə bağlı və seçkilər ərəfəsində nəzərdə tutulan proseslər ölkəmizi çətin duruma sala bilərdi. Ölkədə qarşıdurma yarada bilərdi. Bunun qarşısı alındı. Gələcəkdə də əgər kimsə Azərbaycanda qanunazidd hərəkətlər edərsə, şübhəsiz ki, bunun da qarşısı alınacaqdır. Qanun hamı üçün eyni olmalıdır. Ümid edirəm ki, Azərbaycanda parlament seçkiləri normal şəraitdə keçiriləcəkdir. Seçkilərin ədalətli və demokratik keçirilməsi üçün bütün əsaslar var. Seçki kampaniyası uğurla gedir. Ümid edirəm ki, seçki günü də normal keçəcək və Azərbaycan xalqının iradəsi seçkilərin nəticələrində öz əksini tapacaqdır.

- Hörmətli Cümhurbaşqanı, Dağlıq Qarabağla bağlı fərqli mövqelər var. Bu sahədə bir addım atıldımı?

- Bilirsiniz, indi danışıqlar Praqa prosesi çərçivəsində aparılır. Praqa prosesi məsələnin mərhələli həlli deməkdir. Yəni, ilk növbədə, Ermənistanın silahlı qüvvələri işğal olunmuş torpaqlardan çıxarılmalıdır. Azərbaycan vətəndaşları - qaçqınlar, köçkünlər oraya qaytarılmalıdırlar. Ondan sonra Dağlıq Qarabağın statusu müzakirə olunmalıdır. Statusun müzakirəsində, əlbəttə, həm Ermənistan, həm Azərbaycan, həm indi Dağlıq Qarabağda yaşayan insanlar, həm də vaxtilə Dağlıq Qarabağda yaşamış, lakin oradan qovulmuş azərbaycanlılar da iştirak etməlidirlər. Yəni biz bu prinsip üzərində indi danışıqları aparırıq. Hesab edirik ki, bu, çox böyük bir irəliləyişdir, sülh danışıqlarında əldə edilmiş böyük nailiyyətdir. Çünki bütün zamanlarda Ermənistan tərəfi məsələnin paket şəklində həll olunmasına çalışırdı. Yəni, onların fikrincə, onlar işğal olunmuş torpaqlardan çıxacaqlar, ancaq bununla eyni vaxtda Dağlıq Qarabağın statusu müəyyən edilməlidir. Praqa prosesi artıq buna son qoydu.

Bir şeyi də demək istəyirəm. Azərbaycan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsini yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll etmək niyyətindədir. Bundan kənarda heç bir məsələ müzakirə mövzusu deyildir. Dağlıq Qarabağ nə Ermənistana birləşəcək, nə də müstəqil bir qurum olacaqdır. Orada yaşayan ermənilər Azərbaycanın tərkibində yüksək muxtariyyət statusuna malik ola bilərlər və bunu dünya təcrübəsi də göstərir. Avropaya nəzər salsaq görərik ki, orada muxtariyyətlər mövcuddur və onların təcrübəsi çox uğurludur. İndi biz Avropaya inteqrasiya siyasəti aparırıq. Ona görə həmin müsbət təcrübəni öyrənirik və bu məsələdə onu Azərbaycanda da tətbiq etməliyik.

- Ermənistan məsələsi, sadəcə Azərbaycanın problemi deyil, Türkiyənin və Azərbaycanın ortaq bir problemidir. Hətta bunu ortaq düşmən kimi də ifadə edə bilərik. Ermənilər diasporun dəstəyi ilə, "soyqırımı" iddiaları ilə dünyaya yalan yayırlar.

Birincisi, Azərbaycanla Türkiyə dövlətinin bu diaspora cavab verə biləcək bir diaspor yaratması, bunun üçün dövlətin, mədəni təşkilatların dəstəyi ilə müştərək hərəkət etməsi mümkündürmü, belə bir şey düşünülürmü?

İkincisi, Azərbaycanla Türkiyə arasında hərbi, təhsil, mədəniyyət, siyasi - bütün sahələrdə əlaqələr önəmli bir səviyyəyə çatmışdır. Sizcə, bu əlaqələrdən ən çox hansı daha yaxşı bir nöqtəyə, səviyyəyə qaldırılmalıdır?

- Bizim aramızda bütün istiqamətlərdə çox səmərəli, işgüzar münasibətlər mövcuddur. İstər iqtisadi sahədə, istərsə də siyasi müstəvidə ən yaxın müttəfiqik və bəlkə də, dünyada ikinci belə ölkələr yoxdur ki, bir-birinə bu qədər sıx bağlı olsunlar. Ona görə bu əlaqələr həm Türkiyə və Azərbaycanın indiki inkişafına, regiondakı rolumuzun artmasına, həm də ölkələrimizin gələcək inkişafına xidmət edir.

Hesab edirəm ki, bu əlaqələr arasında iqtisadi əlaqələr bir az geridə qalır. Çünki siyasi sahədə bizim münasibətlərimiz ən yüksək səviyyədədir. Regional əməkdaşlıq baxımından Türkiyə və Azərbaycan bu gün həm bölgə, həm də dünya üçün çox önəmli layihələrlə məşğuldur. Aramızda olan ticarət əlaqələri, mal dövriyyəsi bizim potensialımızı tam əks etdirmir. Çünki indi həm Türkiyə, həm də Azərbaycan çox dinamik şəkildə inkişaf edən ölkələrdir. Bizdə 2005-ci ilin 9 ayında iqtisadi artım 21 faiz, sənayenin artımı 27 faiz təşkil edibdir. Bu, dünyada ən yüksək göstəricidir. Yəni bu potensialdan biz ikitərəfli iqtisadi əlaqələrin inkişafı üçün daha da səmərəli istifadə etməliyik. Bu sahədə də müəyyən addımlar atılır. Bir müddət bundan əvvəl Azərbaycanda Türkiyə-Azərbaycan biznes forumu keçirilmişdir. Mən də o forumda iştirak etmişdim. Mən çox istəyirəm ki, bizim iş adamlarımız bir-biri ilə daha da sıx əlaqədə olsunlar.

O ki qaldı, erməni diasporunun fəaliyyətinə, əlbəttə, Ermənistanın əsas güc mənbəyi onun diasporudur. Çünki bir dövlət kimi Ermənistan iqtisadi cəhətdən, siyasi baxımdan o qədər də inkişaf etməyib və onun özünün potensialı, əlbəttə, nə Azərbaycanın, nə də Türkiyənin potensialı ilə müqayisə edilə bilməz. Amma onların dünyada mövcud olan dayaqları, müxtəlif ölkələrdə mütəşəkkil şəkildə fəaliyyət göstərən diasporu, əlbəttə, onlara böyük dəstəkdir, eyni zamanda, bizə qarşı istifadə olunan ən güclü alətdir.

Azərbaycan müstəqilliyini 1991-ci ildə əldə edibdir. Əlbəttə, bizim keçmişdə diasporumuz, belə bir təcrübəmiz yox idi. Amma indi biz müstəqilik, çalışırıq və çalışmalıyıq ki, dünyada öz mövqelərimizi möhkəmləndirək. Türklər, azərbaycanlılar dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayırlar və əlbəttə, onlar birgə fəaliyyət göstərməlidirlər. Bizim müxtəlif ölkələrdə icmalarımız formalaşır, möhkəmlənir. Azərbaycanda xüsusi bir qurum - Xarici Ölkələrdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş üzrə Dövlət Komitəsi var. Bu yollarla biz dünyada öz mövqelərimizi möhkəmləndirməliyik və həqiqəti çatdırmalıyıq. Ermənistanın təbliğatı yalan, böhtan, uydurma üzərində qurulubdur. Dırnaqarası soyqırımı məsələsində də onlar dünya birliyinin ictimai rəyini çaşdırırlar və tarixi təhrif etməyə çalışırlar, bəzi hallarda da buna nail olurlar. Bizim isə buna qarşı öz arqumentlərimiz olmalıdır. Bizim arqumentlərimiz həqiqətə, reallığa, faktlara söykənir. Əlbəttə, bu sahədə səylərin birləşdirilməsi çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

- Hörmətli Cümhurbaşqanı, Sizə iki sualla müraciət etmək istəyirəm. Türkiyə ilə Azərbaycanın münasibətlərinin bu səviyyədə olmasından son dərəcə məmnunuq. Bunu burada olduğumuz zaman təmaslarımızda da gördük, küçədə də hiss etdik. İnşallah, daha da yaxşılaşacaqdır. Ancaq Azərbaycan Türkiyə üçün Qafqazda qapıbir qardaş ölkədir. Digər tərəfdə Orta Asiyanın türkdilli respublikaları da var. Azərbaycanın Türkiyə ilə münasibətləri çox gözəldir. Digər türkdilli respublikalarla münasibətləriniz necədir? İkincisi, burada daha çox iki məsələ üzərində dayanılır. Biri seçkilər, digəri isə Qarabağ problemidir, inşallah, tezliklə çözülər. Bunlardan savayı Azərbaycanın ciddi, böyük problemləri nələrdir?

- Əslində, seçkilər bizim üçün böyük məsələ deyil və problem də deyildir. Seçkilər bir prosesdir və hər bir ölkənin normal inkişafı üçün demokratik seçkilərin keçirilməsi şərtdir. Bizim qarşımızda əsas problem yalnız Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllidir. Çünki başqa problemlər öz həllini ya tapıbdır, ya da tapacaqdır. Bizim çox gözəl perspektivlərimiz var, gələcəyimiz var, təbii ehtiyatlarımız var. Gördüyümüz işlər nəticəsində neft, qaz kəmərləri tikilir. Ölkəmizin iqtisadi potensialı ildən-ilə artacaq və Azərbaycan çox zəngin və qüdrətli dövlətə çevriləcəkdir.

Eyni zamanda, ölkədə milli həmrəylik, xalqla iqtidar arasında birlik var. Ölkədə sabitlik möhkəm şəkildə təmin olunur. Sosial məsələlərin həlli işində böyük addımlar atılır, maaşlar, təqaüdlər artırılır və s.

Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi məsələsi həm bizim üçün, həm də bütün bölgə üçün başlıca təhlükədir, problemdir. Çünki bu münaqişə, bu müharibə sona yetməyibdir. Sadəcə olaraq, atəşkəs rejimi mövcuddur, ancaq sülh sazişi yoxdur. Bu, bütün regionun normal inkişafı üçün böyük əngəldir. Ermənistanın özü üçün də böyük problemdir. Çünki Ermənistan indi bütün beynəlxalq regional layihələrdən kənarda qalıbdır. İndi burada heç bir layihənin onların iştirakı ilə baş tutması mümkün deyildir. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərinin çəkilməsi, ümid edirəm ki, bu yaxınlarda başlayacağımız Qars-Tbilisi-Bakı dəmir yolunun çəkilməsi – bütün bu layihələr Ermənistandan yan keçir. Bu, belə də olmalıdır. Ermənistan bizim torpaqlarımızdan çıxmayanadək heç bir regional layihədə iştirak etməyəcəkdir. Çünki biz buna razılıq verməyəcəyik. Ona görə münaqişənin həlli bölgədə yaşayan bütün insanlar üçün önəmlidir.

O ki qaldı, bizim digər türkdilli dövlətlərlə münasibətlərimizə, bu münasibətlər yüksək səviyyədədir. Biz qarşılıqlı səfərlər edirik, çox fəal çalışırıq, beynəlxalq təşkilatlarda – həm Birləşmiş Millətlər Təşkilatında, İslam Konfransı Təşkilatında, həm də başqa qurumlarda türkdilli dövlətlərdən dəstək görürük. Xüsusilə Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi məsələsində. Fəqət o da sirr deyil ki, türkdilli dövlətlərin daha səmərəli, qarşılıqlı surətdə faydalı əməkdaşlığına daha da böyük ehtiyac var. Bu potensial tam şəkildə işə salınmayıbdır. Azərbaycan Türkiyəni Orta Asiya ilə birləşdirən bir ölkədir. Bizim ərazimizdən bütün dəhlizlər, enerji, nəqliyyat infrastrukturları keçir. Coğrafi-siyasi vəziyyətimiz, əlbəttə, yeni imkanlar yaradır. Yuxarıda qeyd etdiyim Qars-Tbilisi-Bakı dəmir yolunun çəkilişi, eyni zamanda, Orta Asiyanı Türkiyə ilə birləşdirəcəkdir.

- Müxalifətin ABŞ-dan və Qərbdən, Avropa Birliyi ölkələrindən ciddi dəstək aldığı barədə deyilənləri, Gürcüstanda və Ukraynada olduğu kimi eyni turuncu rəngi istifadə etməsini necə dəyərləndirirsiniz?

- Mən buna gülürəm. Siz buna turuncu deyirsiniz, biz narıncı deyirik. Hesab edirəm, bir halda ki, onlar burada böyük planlar həyata keçirmək iddiasındadırlar, bir başqa rəng seçə bilərdilər. Başqa ölkədə gedən prosesləri yamsılamaq, təkrarlamaq heç kimə şərəf gətirməz. Mən ümid edirəm ki, Azərbaycanda bütün siyasi qüvvələr, partiyalar qanun çərçivəsində hərəkət edəcək və fəaliyyət göstərəcəklər. Ən əvvəl Prezident kimi mən buna çalışıram. Dəfələrlə müxtəlif məqamlarda, öz çıxışlarımda, bəyanatlarımda bütün siyasi qüvvələri dialoqa çağırmışam. Təklif etmişəm ki, siyasi münasibətlər masa arxasında, əldə qələmlə çözülsün, cibdə daşla yox, küçədə yox, meydanda yox. Azərbaycanda meydan dövrü artıq bitdi. 1990-cı illərin əvvəllərində Ukraynada, Gürcüstanda baş verən hadisələr Azərbaycanda da yaşandı. Artıq o tarixdir, bitdi və heç vaxt təkrarlanmayacaqdır. Çünki Azərbaycan güclü dövlətdir. Biz iqtidar olaraq xalqın dəstəyinə, xalqın iradəsinə arxalanırıq.

Bizim partiyamız, Yeni Azərbaycan Partiyası seçkilərdə ən şanslı partiyadır. Bəzən belə bir rəy yaranır, guya xaricdən müxalifəti kimsə dəstəkləyir. Mən buna da münasibət bildirmək istəyirəm. Belə hallar bizim tərəfimizdən müşahidə olunmur. Daha çox müxalifət öz reytinqini qaldırmaq üçün belə qeyri-dəqiq məlumatlar yayır ki, guya onları xaricdən kimsə dəstəkləyir. Birincisi, Azərbaycanın gələcəyi, siyasəti Azərbaycanda həll olunmalıdır və həll olunur. Bizim siyasətimiz tam şəkildə müstəqil siyasətdir. Müstəqillik təkcə rəsmi atributlarla – bayraq, himn (siz dövlət marşı deyirsiniz) ilə ölçülmür. Müstəqillik o deməkdir ki, ölkə öz müstəqil siyasətini tam şəkildə apara bilsin və bu siyasət xalqın maraqlarına cavab versin. Biz bu siyasəti aparırıq. Azərbaycan xalqının rifah halının yaxşılaşmasına çalışırıq.

- Siz, neft sahəsini bilən bir insansınız. Dünyada neftin qiymətlərinin artmasını nə ilə izah edirsiniz? Hətta qiymətlər getdikcə artacaqdır. Bu, dünya mətbuatını çox maraqlandıran bir mövzudur. Bu barədə fikirlərinizi bilmək istərdik.

- Bunun əlbəttə, müxtəlif səbəbləri var və müxtəlif fərziyyələr də ola bilər. Hansısa bir səbəb göstərilmir. Nə OPEK ölkələri, nə də böyük həcmdə neft hasil edən başqa ölkələr bu barədə heç bir vahid mövqeyə malik deyillər. Azərbaycanda hasil olunan neft dünya neft bazarına təsir göstərmir. Çünki bizim böyük hasilatımız hələ 2-3 ildən sonra başlanacaqdır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəməri işə düşəndən sonra Azərbaycandan gündə minimum bir milyon barrel neft ixrac olunacaqdır. Ancaq onu da bilirik ki, dünyada neftə tələbat artır. Ölkələr, iqtisadiyyat inkişaf edir, xüsusilə Asiya ölkələrində neftə tələbat çox kəskin şəkildə artmışdır. Tələbat artdıqca, deməli, qiymətlər də artır. Bu qiymətlərin artımı bir tərəfdən, əlbəttə, neft çıxaran ölkə üçün sərfəlidir. Çünki bizim gəlirlərimiz artır. Digər tərəfdən, sirr deyil ki, o, bütün malların qiymətinə də təsir göstərir.

Azərbaycanda istehlak mallarının böyük hissəsi xaricdən gətirilir. Ona görə, istər-istəməz, qiymətlərin artımı müşahidə olunur. Bu il inflyasiya artmışdır. Gələcək göstərəcək ki, qiymətlər necə olacaqdır. Hər halda, yəqin ki, bu səviyyə hələ uzun illər qalacaqdır.

- Azərbaycanın NATO-ya üzvlüyü ilə bağlı dünya mətbuatında müxtəlif yazılar olur. ABŞ-ın Azərbaycana 15 min əsgər yerləşdirmək məqsədi barədə dünya mətbuatında materiallar yazılır. Bu haqda nə düşünürsünüz? Fürsətdən istifadə edib, bu kitabımı da Sizə təqdim edirəm.

- Təşəkkür edirəm.

Azərbaycanda heç bir xarici dövlətin qoşunu, yaxud əsgəri yoxdur. Biz gələcəkdə də bunu nəzərdə tutmuruq. Mən bilmirəm nə üçün mətbuatda bəzən belə məlumatlar müşahidə olunur ki, buraya hansısa əsgəri kontingent gətiriləcək, yaxud burada hərbi baza yerləşdiriləcəkdir. Mən bu barədə dəfələrlə rəsmi şəkildə bəyanat vermişəm ki, belə planlar yoxdur, bu məsələ müzakirə olunmur. Amerikanın yüksək vəzifəli şəxsləri də bu məsələyə dair eyni mövqedən çıxış edirlər. Sadəcə olaraq, yəqin kimsə, bu mövzu ilə maraqlanan tərəflər onu süni şəkildə qabartmaq istəyirlər. Yenə deyirəm, bu məsələ müzakirə olunmur.

NATO ilə bizim əməkdaşlığımız da çox uğurludur. Biz demək olar ki, on il ərzində "Sülh naminə tərəfdaşlıq" proqramının iştirakçısı idik və indiki dövrdə yeni bir əməkdaşlıq proqramına qədəm qoyduq. "Fərdi tərəfdaşlığın fəaliyyət planı" artıq təqdim olunubdur. NATO ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın yeni mərhələsi başlanacaqdır. Biz bütün bu məsələlərə çox realist baxımdan yanaşırıq. İmkanlarımızı bilirik, bölgədə gedən prosesləri bilirik. Bilirik ki, bizim başqa mötəbər təşkilatlara üzv olmağımız bu gün həll edilən məsələ deyildir. Amma normal əməkdaşlığın yaranması üçün Azərbaycan çox böyük addımlar atır. Avropa İttifaqı ilə, NATO ilə əlaqələrimiz çox yüksək səviyyədədir və bizi qane edir.

- Cənab Prezident, ABŞ Rəsul Quliyev məsələsində nə etmək istəyir? O, orada sığınacaq aldıqdan sonra buraya gəlməsinə icazə verildi. Quliyev burada Sizin gücünüzü və müxalifətin zəifliyini görüb geri dönmək məcburiyyətində qaldı. İnterpolun axtardığı bir adamı Amerika hansı anlamda mühafizə edir və buraya göndərmək istədi? Lakin alınmadı və o, geri qayıtdı. Siz Quliyevin gəlməsi üçün qapıları açmadınız? Onun burada siyasi gücünün olmadığı halda, – biz bunu burada gördük, – niyə çəkinirsiniz?

- Biz heç nədən çəkinmirik. Mən demişdim ki, Rəsul Quliyev beynəlxalq mafiyanın nümayəndəsidir. Azərbaycan dövlətini talayıb, dövlətdən 100 milyon dollardan çox pul oğurlayıbdır. Bütün bunlar sübuta yetirilmiş faktlardır, sənədlərdir. Onun iqtisadi cinayətləri haqqında hamı bilir, bu, heç kimə - nə Azərbaycan vətəndaşlarına, nə də başqa ölkələrin müvafiq orqanlarına sirr deyildir. Ona görə biz Rəsul Quliyevin Azərbaycana qayıtmaq istədiyini eşidəndə çox sevindik ki, nəhayət, o, törətdiyi cinayətlərə görə Azərbaycan xalqı qarşısında və ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verəcəkdir. Bəyan etdik ki, gəlsin. Sadəcə olaraq, siz qeyd etdiyiniz kimi, həm müxalifətin gücsüzlüyünü gördü, həm də özündə cəsarət tapmadı və yoldan geri döndü.

Hər şey qanun çərçivəsində həll olunmalıdır. Partiya rəhbəri olmaq heç kimə immunitet verməməlidir. Əgər kimsə qanunu pozubsa, ölkənin malını talayıbsa, oğurluqda ittiham olunursa və onun cinayətləri sübuta yetirilibsə, istər partiya sədri olsun, istər millət vəkili olsun - hamı cavab verməlidir. Gəlsin, cavab versin. Məhkəmə öz qərarını çıxarsın, qərar nə olacaqsa, o da olacaqdır. Onun burada heç bir nüfuzu yoxdur. Nə özünün, nə də partiyasının seçkilərdə uğur ehtimalı, ümumiyyətlə, yoxdur. Çünki o, Azərbaycanda bir oğru kimi tanınır və kimdən soruşsanız, bunu təsdiqləyər.

Bəzi hallarda cinayət törətmiş insanlar gedib hansısa partiya yaradırlar, partiyaya daxil olurlar və deyirlər ki, artıq biz siyasətçiyik, bizə toxunmaq olmaz. Quliyev o cinayətləri törədən zaman heç bir partiyanın üzvü deyildi və 1996-cı ildə Azərbaycandan qaçanda da partiya üzvü deyildi. Ondan sonra yəqin belə bir fikrə gəldi ki, bir partiyanın üzvü olum, bu, mənə toxunulmazlıq versin. Amma bu, mümkün deyildir. Gəlsin, xalq qarşısında cavab versin, öz cinayətləri haqqında təmiz ürəklə ifadə versin, məhkəmə də qərarını çıxarsın.

- Hörmətli Prezident, mərhum Cümhurbaşqanı Heydər Əliyevin dövründə Azərbaycanın bir nömrəli vəzifəsi müstəqilliyini möhkəmləndirmək idi. Sizin son vaxtlar verdiyiniz açıqlamalarda isə demokratiyanın güclənməsi yolunda səyləriniz vurğulanır. Amma bir az əvvəl həmkarlarımın verdiyi

sualların davamı kimi soruşmaq istəyirəm, Sizcə, "beynəlxalq mafiya" kimi ifadəniz Azərbaycan demokratiyasına qarşı hansısa bir xarici qüvvənin olmasınımı göstərir? Bu bərəkətli ölkədən istədiyi iqtisadi səmərəni götürə bilməmiş qüvvələrmi var?

- Bilirsiniz, hər bir tarixi mərhələnin öz gündəliyi var. Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini əldə edəndə ən geridə qalmış ölkə idi. İqtisadiyyat dağılmışdı, iqtisadi böhran, tənəzzül yaşanırdı. Sonra vətəndaş qarşıdurması var idi, vətəndaş müharibəsi gedirdi. Ölkə demək olar ki, parçalanma ərəfəsində idi. Heydər Əliyevin Azərbaycan qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri də o oldu ki, ölkəni bu parçalanmadan qurtardı. Müstəqilliyimizi qorudu, saxladı və Azərbaycanın inkişaf strategiyasının müəllifi oldu.

Baxın, 1995-1996-cı illərdən sonra ölkənin iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf etməyə başladı. Azərbaycana 25 milyard dollar sərmayə qoyuldu, neft kəmərləri tikildi, xarici şirkətlər buraya işləməyə gəldi və indi Azərbaycan dünyada ən dinamik inkişaf edən ölkədir. Mən bu barədə rəqəmləri artıq sizə çatdırdım. Heç bir başqa ölkə yoxdur ki, onun iqtisadiyyatı 9 ayda 21 faiz artsın.

Son iki il ərzində Azərbaycanda 300 mindən artıq yeni iş yerləri açılıbdır. Yeni fabriklər, zavodlar açıldı, minimum əmək haqqı üç dəfə qaldırıldı. Bu gün isə Azərbaycanın qarşısında yeni çağırışlar, məsələlər var. Biz ölkəmizi dünya birliyinə daha da sıx inteqrasiya etməliyik. Avropa, Avratlantik strukturlarına inteqrasiya etməliyik. Azərbaycanda vətəndaş cəmiyyətinin möhkəmlənməsi üçün gərək fəal işləyək. Demokratiyanın inkişafı istiqamətində fəal işləyək.

Biz neftlə, qazla zəngin olan, amma demokratik inkişafda bir o qədər uğur qazanmayan bəzi ölkələrin də təcrübəsini öyrənmişik. Görürük ki, harada şəffaflıq yoxdursa, ictimai nəzarət yoxdursa, nə qədər qazı, nefti olsa da, orada ölkə vətəndaşları bu böyük sərvətlərdən tam şəkildə istifadə edə bilməzlər. Bizim amalımız Azərbaycanı müasir dövlətə çevirmək, dünya birliyində həm iqtisadi cəhətdən, həm də siyasi baxımdan möhkəm, zəngin, qüdrətli dövlətə çevirməkdir.

Ancaq bununla yanaşı, Azərbaycan öz coğrafi, strateji vəziyyətinə, təbii sərvətlərinə görə çox cəlbedici ölkədir. Ola bilsin ki, burada bəzi ölkələrin müxtəlif dairələrinin maraqları toqquşur. Ola bilsin, onların öz maraqları var, bizim isə öz maraqlarımız var. Amma bura Azərbaycandır, Azərbaycan xalqının torpağıdır. Mən də bu xalqın Cümhurbaşqanıyam, ölkənin Prezidentiyəm. Mənim üçün ən başlıcası bizim milli maraqlarımızdır. Azərbaycan xalqının normal inkişafı, Azərbaycanın möhkəmlənməsi, bəlkə də, kiminsə xoşuna gəlmir. Belə olan halda, əlbəttə, ixtilaflar yaranır. Xüsusilə seçkilər ərəfəsində buna daha da böyük rəvac verilir, çünki seçkilər bəzi dairələr tərəfindən əlverişli bir məqam hesab olunur. Yəni seçkilər ərəfəsində bəzi dairələrdə "nə etmək olar?" fikirləri doğur. Bu, çox yanlış bir fikirdir. Azərbaycan dövləti kifayət qədər güclüdür. Azərbaycanda sabitlik qorunur və qanunun aliliyi mövcuddur. Hər şey qanun çərçivəsində olmalıdır. Azərbaycanda kim vəziyyəti gərginləşdirmək istəsə, - istər daxili qüvvələr, istərsə də xarici dairələr, - buna müvəffəq olmayacaqlar. Son hadisələr bunu bir daha sübut etdi.

- Siz siyasətinizi ortaya qoyaraq, Azərbaycanın Qərbə, Avropa ilə inteqrasiyasına addım-addım irəlilədiyini söylədiniz. Bilirsiniz ki, Türkiyənin də qarşısına Avropa Birliyinə üzv qəbul olunması üçün demokratikləşmə, hüquqi dövlət olmaqla bağlı bir çox prosedur qoyulmuşdu.

Siz demokratikləşmə ilə bağlı problemin olmaması üçün seçkilərlə əlaqədar hansı yeniliklər etdiniz?

- Bir neçə yenilik oldu. Artıq beynəlxalq müşahidəçilər də qeyd edirlər ki, bu yeniliklər Azərbaycanda demokratiyanın inkişafında çox mühüm rol oynadı. İlk növbədə, Seçki Məcəlləsi yeniləşdi, ona yeni, mütərəqqi maddələr daxil edildi. May ayında və bir neçə gün bundan əvvəl, oktyabr ayında mənim tərəfimdən iki Sərəncam imzalanmışdır, Azərbaycanda seçki praktikasının təkmilləşdirilməsinə dair çox mühüm qərarlar verilmişdir.

Azərbaycanda parlament seçkilərində 2 mindən artıq deputatlığa namizəd qeydiyyatdan keçdi. Müqayisə üçün deyə bilərəm ki, 2000-ci ildə parlament seçkilərində 400 namizəd vardı. Yəni 2 min adamın seçkilərə qatılması özlüyündə göstərir ki, insanlarda seçkilərin ədalətli keçiriləcəyinə inam var. Təbliğat kampaniyası da çox uğurla gedir. Dövlət televiziyasında, İctimai Televiziyada və özəl kanallarda bütün namizədlər öz təbliğatlarını aparırlar və heç bir məhdudiyyət qoyulmur. Yəni bu da bir yenilikdir. Azərbaycanın bütün bölgələrində namizədlər seçicilərlə sərbəst şəkildə görüşlər keçirirlər.

Azərbaycanda ilk dəfə olaraq, seçkilərdə exit-poll keçiriləcəkdir və bu da bizim üçün yenilikdir. Biz buna razılıq verdik ki, seçkilərin demokratik şəkildə keçiriləcəyinə heç kimdə şübhə olmasın. 1500 xarici müşahidəçi gələcək və minlərlə yerli müşahidəçi, – onlar bütün siyasi partiyaları təmsil edirlər, - seçkiləri müşahidə edəcəkdir. Azərbaycanda 4500-dən çox seçki məntəqəsi var. Yəni minlərlə müşahidəçinin olması seçkilərin gedişinə tamamilə nəzarət etməyə imkan verəcəkdir.

Bu yaxınlarda yeni bir qərar qəbul edildi. Seçkilər günü seçicilərin barmaqlarının görünməyən mürəkkəblə işarələnməsi məsələsi də öz həllini tapdı. Bizim niyyətimiz çox səmimidir. Görülən tədbirlər də onu göstərir ki,

demokratik seçkilərin keçirilməsində, ilk növbədə, iqtidar maraqlıdır. İndi seçkiləri şübhə altına ala biləcək heç bir amil yoxdur. Mən ümid edirəm ki, seçkilər günü proses pozulmayacaq və ədalətli seçkilər keçiriləcəkdir.

Azərbaycanda parlament seçkiləri hakimiyyət məsələsini həll etmir. Azərbaycan Prezident respublikasıdır. Burada hakimiyyət məsələsi prezident seçkilərində həll olunur. Prezident seçilir, hökumət formalaşır və ölkənin siyasi xətti müəyyənləşir. Parlament seçkilərinin Azərbaycanın siyasi xəttinin müəyyənləşməsində böyük əhəmiyyəti yoxdur. Ancaq görün, bu parlament seçkilərinə nə qədər böyük maraq var? Bu da təbiidir. Çünki Azərbaycanın normal demokratik inkişafı həm bizə lazımdır, həm bizim dostlarımıza lazımdır, həm də Avropaya və bizim digər müttəfiqlərimizə lazımdır. Ona görə əlimizdən gələni etmişik və edirik ki, seçkilər demokratik keçirilsin, Azərbaycan xalqının iradəsi seçkilərdə öz əksini tapsın.

- Hörmətli Prezident, son qərarların Qərb tərəfindən dəstəkləndiyi açıq-aydın bildirilir. Sizin iqtidarın ABŞ, Avropa, ümumən Qərb dünyası ilə əlaqələri necədir?

- Bizim əlaqələrimiz çox yaxşıdır. Bütün sahələrdə çox uğurlu əməkdaşlıq edirik. Həm Avropa Birliyi, Avropa Şurası ilə, həm də Amerika Birləşmiş Ştatları ilə bizim bütün sahələrdə əlaqələrimiz çox yüksək səviyyədədir. Biz həm iqtisadi sahədə əməkdaşlıq edirik, enerji sahəsində, təhlükəsizlik məsələlərində əməkdaşlıq edirik, Azərbaycan antiterror koalisiyasında iştirak edir, həm də siyasi proseslərdə, demokratiyanın inkişafı istiqamətində bizim münasibətlərimiz çox yüksək səviyyədədir və bundan çox razıyıq. Ancaq qeyd etmək istəyirəm ki, bizim siyasətimizin əsas mənbəyi Azərbaycan xalqıdır. Prezident kimi mən seçilən gündən indiyə qədər, bu iki il ərzində hər bir addımımı yalnız və yalnız Azərbaycan xalqının milli maraqlarının təmin olunması üçün atmışam. Azərbaycan müstəqil və gündən-günə güclənən, möhkəmlənən dövlətdir. Biz normal, qarşılıqlı hörmət əsasında qurulan əlaqələrin tərəfdarıyıq.

Azərbaycan tərəfdaşdır, dostdur və bizim münasibətlərimiz yalnız bu prinsiplər - qarşılıqlı hörmət, bir-birinin işinə qarışmamaq prinsipləri əsasında qurulur.

- Azərbaycan Kipr türklərinə qarşı blokadanın aradan qaldırılması istiqamətində çox önəmli bir addım atdı. Bu yöndə yeni addımlar atacaqsınızmı və bu sahədə Sizə müxtəlif beynəlxalq təzyiqlər olurmu?

- Bilirsiniz, biz istəyirik ki, hər şey ədalətlə həll olunsun. Hamımız yaxşı xatırlayırıq ki, Kiprdə keçirilən referendumda Kipr türkləri ölkənin birləşməsinə səs verdilər, o biri tərəf isə əksinə. Belə olan halda, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və digər təşkilatlar tərəfindən təklif irəli sürüldü ki, bu təcridə son qoyulmalıdır. Əslində, belə də olmalıdır. Nə üçün xoş niyyət ifadə edən tərəf cəzalandırılmalıdır? Bu, ədalətli deyil. Bu addımı kim atmalı idi?

Əlbəttə, Azərbaycan - Türkiyə üçün ən yaxın olan ölkə bu addımı atmalı idi. Mən də bunu vəd etmişdim və etdim. İndi çox önəmlidir ki, ilk növbədə, başqa türkdilli dövlətlər, ondan sonra İslam Konfransı Təşkilatının üzvləri buna bənzər addımlar atsın. O ki qaldı təzyiqlərə, elə məsələlər var ki, gərək bütün təzyiqlərə dözəsən. Elə məsələlər var ki, təzyiqlərə baxmayaraq, gərək öz sözünü deyəsən. Ən çətin anlarda biz həmişə Türkiyənin dəstəyini hiss etmişik və hiss edirik. Azərbaycan müstəqilliyini əldə edəndə bizi ilk tanıyan Türkiyə olmuşdur. Bu gün ölkələrimiz arasında əlaqələr ən yüksək səviyyədədir. Mən bir daha demək istəyirəm ki, dünyada başqa belə ölkələr yoxdur ki, onların həm siyasətçilər, həm dövlətlər, həm də adi vətəndaşlar arasında bu cür münasibətləri olsun. Azərbaycan sizin vətəninizdir, Türkiyə də bizim vətənimizdir. Ona görə Azərbaycan bunu etməli idi və etdi. İndi növbə başqa ölkələrin və beynəlxalq təşkilatlarındır.

- Siz Süleyman Dəmirəllə görüşürsünüzmü?

- Bəli, bəli, əlbəttə. Mən keçən il, 2004-cü ildə Türkiyədə rəsmi səfərdə olarkən hörmətli 9-cu Prezident Süleyman Dəmirəllə görüşdüm. Telefonla əlaqə saxlayırıq. Bilirsiniz ki, mənim atam Heydər Əliyev və Süleyman Dəmirəl çox yaxın dost idilər və biz Türkiyədə dəfələrlə bir yerdə olmuşuq. Bizim bu münasibətlərimiz saxlanılır. Xatırlayıram ki, hörmətli Süleyman bəy Cümhurbaşqanlığı dövrünü bitirəndən sonra yenə də Heydər Əliyevlə daim telefonla əlaqə saxlayırdı. Yəni, bu, çox belə səmimi dostluq münasibətləri idi.

Bizim möhtərəm Prezidentə çox böyük hörmətimiz var və çox sıx-sıx əlaqə saxlayırıq, telefonla danışırıq. Bu, lazımdır. Bu əlaqələr həm bizə lazımdır, həm də ölkələrimizə lazımdır. Ölkələrimizin daha da sıx olması üçün çox önəmlidir.

- Cənab Prezident, vaqonlarda yaşayan köçkünlərin daha gözəl binalarda yaşamasını diləyirik.

- Biz onu edirik. Mən Prezident seçkiləri ərəfəsində proqramla çıxış etdim. Bu proqramda bütün çadır şəhərciklərinin ləğv olunması da öz yerini tapmışdır. Biz indi Ağdam rayonunun ərazisində böyük inşaat işləri aparırıq. Orada təxminən 4 minə qədər ailə yaşayacaqdır. Biz Azərbaycan Dövlət Neft Fondundan vəsait ayırdıq və dedim ki, Azərbaycanda bir dənə də çadır şəhərciyi qalmamalıdır. Biz onların hamısını ləğv edirik və yeni evlər tikilir. Bunlar üç-dördotaqlı evlərdir, öz həyətyanı sahəsi var, bütün lazımi avadanlıq, infrastruktur var, işıq, su, yol, rabitə, məktəb, xəstəxana – hamısı kompleks şəkildə var. Biz bu məqsədlərə yüz milyonlarla dollar vəsait

ayırmışıq ki, bu insanlar müvəqqəti olaraq normal şəraitlə təmin olunsunlar. Ancaq əlbəttə, bu, böyük vəsait tələb edir. Azərbaycanda 1 milyon adam qaçqın-köçkün həyatı yaşayır. Biz çalışırıq ki, onların həyatını yaxşılaşdıraq.

- Cənab Prezident, beynəlxalq aləm qaçqınlar məsələsinə yetərincə diqqət göstərirmi? Yardım göstərirsə, həcmi nə qədərdir?

- Bilirsiniz, əlbəttə, göstərir, amma bu diqqət azalır. Bu münaqişə 15 ildən artıqdır ki, davam edir. Beynəlxalq ictimai rəy daha çox yeni münaqişələrə yönəlibdir. Müharibə gedən, yaxud yeni fəlakət baş verən yerə daha çox diqqət göstərilir. Mən yenə də deyirəm, mövqeyim belədir ki, biz ancaq öz gücümüzə arxalanmalıyıq. O dövr bitdi. Biz müstəqilliyimizi əldə edəndə bəziləri düşünürdü ki, Azərbaycana kimsə gəlib yardım etməlidir. Biz dünyaya bu baxışlarla yanaşırdıq. Hesab edirdik ki, bizim haqlı olmağımız dünya tərəfindən dərhal qəbul edilməlidir və təcavüzkar Ermənistan cəzalandırılacaqdır. Ümid edirdik ki, kimsə gəlib bizə yardım edəcək, kimsə bizim üçün nəsə tikəcək, nəsə edəcəkdir. Artıq bu, yoxdur və lazım da deyil. Biz gərək özümüzə güvənək, öz imkanlarımız var, öz iqtisadiyyatımızı inkişaf etdiririk. Azərbaycanda insanlar çox savadlıdır, savadlılığın səviyyəsi demək olar, 100 faizdir. İqtisadi imkanlar var və biz bu problemi həll edəcəyik. Ermənistanla məsələni özümüz həll edəcəyik. Mən indi hərbi büdcəni kəskin şəkildə artırıram. Azərbaycanda hərbi xərclər 2004-cü ildə 170 milyon dollar idi, 2005-ci ildə 300 milyon dollardır. 2006-cı ildə 600 milyon dollar olacaqdır. Demişəm ki, bizim hərbi xərclərimiz Ermənistanın bütün büdcəsinə bərabər olmalıdır və buna da nail olacağıq. Özümüz güclü olmalıyıq. Güclü olsaq, hər şeyi həll edərik.

TÜRKİYƏNİN "İHLAS" XƏBƏR AGENTLİYİNİN VƏ "TÜRKİYƏ" QƏZETİNİN MÜXBİRLƏRİNƏ MÜSAHİBƏ

Bakı şəhəri,
11 noyabr 2005-ci il

- Hörmətli Cümhurbaşqanı, gərgin iş rejiminizdə vaxt ayırıb bizi qəbul etdiyinizə görə Sizə əvvəlcədən təşəkkür edirik.

Bütün dünyanın diqqəti noyabrın 6-da keçirilmiş parlament seçkilərinə yönəlmişdir. Siz seçkidən əvvəl gözlənilənlərin seçkidən sonra şahidi oldunuzmu? Ümumiyyətlə, seçkilərin nəticələrini necə dəyərləndirirsiniz?

- Biz bu seçkilərə çox böyük önəm verirdik. Çünki Azərbaycanın gələcək demokratik inkişafı üçün seçkilərin çox böyük əhəmiyyəti vardır. Seçkilərə qədər müddət çox uğurlu keçmişdir. Seçki kampaniyası çox sərbəst, azad şəkildə aparılmışdır. 2000-dən çox namizəd qeydiyyata alınmışdı. Onlardan haradasa, 1500-dən çoxu bu yarışda axıra qədər iştirak etdi. Bütün namizədlərə bərabər şərait yaradılmışdı. Bir sözlə, normal seçkilərin keçirilməsi üçün bütün şərait yaradılmışdı. Bildiyiniz kimi, son qərarın, barmaqların görünməyən mürəkkəblə işarələnməsinin də məqsədi məhz bunda idi ki, burada saxtakarlıq olmasın, seçkilər düzgün və şəffaf keçirilsin. Belə olan halda normal seçkilərin keçirilməsi üçün bütün şərait var idi.

Seçkilər günü də normal şəraitdə, sakit keçdi. Seçkilər prosesi çox şəffaf idi və təbii ki, nəticələr məni çox sevindirir. Çünki bizim partiyamız, Yeni Azərbaycan Partiyası böyük qələbə qazandı. Bu qələbə deməyə əsas verir ki, bizim siyasətimiz xalq tərəfindən dəstəklənir və bəyənilir. Bu, bizim üçün sürpriz olmadı. Çünki seçkilərə qədər keçirilmiş bütün rəy sorğuları, o cümlədən tanınmış beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən keçirilmiş rəy sorğuları göstərirdi ki, iqtidar insanların dəstəyinə malikdir. Seçkilərin nəticələri rəy sorğularının nəticələri ilə təxminən üst-üstə düşür.

Bu seçkilərdə bir yenilik də ondan ibarət idi ki, exit-poll, yəni seçkilərdən sonra rəy sorğusu keçirildi. Exit-pollu burada bir neçə şirkət, həm yerli şirkətlər, eyni zamanda, xaricdən gələn şirkətlər keçirdi. Bir şirkətə, demək olar ki, bütün siyasi spektrin inamı çox yüksək dərəcədə idi. O da Amerika hökuməti tərəfindən müsabiqə yolu ilə seçilmiş "PA Consaltinq" şirkəti idi.

Bu şirkətin keçirdiyi rəy sorğuları, exit-pollar rəsmi nəticələrlə, demək olar ki, 90 faiz üst-üstə düşür. Haradasa, 5 faiz hallarda isə seçkilərin rəsmi nəticələr ilə exit-pollun nəticələri arasında təxminən 3-4 faiz fərq var. Bu da deməyə əsas verir ki, burada böyük fərq olmayıbdır. Yalnız üç faiz hallarda exit-pollun nəticələri və rəsmi nəticələr arasında fərq böyükdür. İndi orada gedən proseslər dəyərləndirilir. Bu exit-polların keçirilməsi bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan xalqının iradəsi seçkilərdə ifadə olundu və xalq istədiyi namizədlərə səs verdi.

Mən seçkilərin keçirilməsindən, seçkilərə qədər işlərin normal getməsi üçün yaradılan şəraitdən çox məmnunam. Əminəm ki, bu seçkilər Azərbaycanı gələcəkdə demokratik ölkəyə çevirəcəkdir. Demokratiyanın inkişafı, insan hüquqlarının qorunması, açıq cəmiyyətin formalaşması, Azərbaycanda sosial ədalətin təmin olunması bundan sonra daha da sürətlə müşahidə olunacaqdır.

- Cənab Prezident, əhalinin seçkilərdə iştirakı aşağı səviyyədə, 46,8 faiz idi. Sizcə, Azərbaycan xalqı seçkilərə getməkdə nə üçün tərəddüd etdi?

- Bilirsiniz, əlbəttə, bunun müxtəlif səbəbləri ola bilər. Ümid edirəm ki, bu işlərlə məşğul olan, yəni sosial araşdırmalarla məşğul olan mütəxəssislər, təşkilatlar, institutlar bunu araşdıracaqlar. Yəni bu, sosial vəziyyətin bir təzahürüdür. Bu gün bunu demək bir qədər tezdir. Yəni bunun səbəbini demək çətindir. Gərək bu, hərtərəfli öyrənilsin və səbəb araşdırılsın. Ancaq digər tərəfdən, biz onu da bilirik ki, Azərbaycanda siyasi partiyaların üzvlərinin sayı ölkə əhalisi üzrə yüzdə üçdür. İnsanlarımızın cəmi 3 faizi siyasi partiyaların üzvüdür. Yəni bu o deməkdir ki, Azərbaycanda cəmiyyət siyasiləşməyibdir. Cəmiyyətin və insanların maraqları tam başqadır. Azərbaycan cəmiyyəti daha çox başqa maraqlarla yaşayır, başqa məramla yaşayır. Bu onu göstərir ki, siyasi proseslərə o qədər də böyük maraq yoxdur. Mən deyə bilmərəm ki, bu, çox mənfi bir haldır. Yəni mən hesab etmirəm ki, siyasiləşmiş cəmiyyət kamil cəmiyyətdir. Əgər insanlar normal yaşayırlarsa, əgər insanları indiki vəziyyət qane edirsə, onlar bəzi hallarda siyasi fəaliyyətlə məşğul olmurlar və siyasi proseslərdə iştirak etmirlər. Ona görə mən deyə bilmərəm ki, bu hansısa mənfi bir əlamətdir. Xeyr.

Azərbaycan cəmiyyəti inkişafdadır. Azərbaycanda çoxlu sosial-iqtisadi problemlər öz həllini tapır, insanlar işlə təmin olunur. Son iki il ərzində 311 min yeni iş yeri açılıbdır. Bu ilin 10 ayında iqtisadiyyat 22 faiz artıbdır.

Bu, dünyada misli görünməmiş bir göstəricidir. Sənaye istehsalı 28 faiz artıbdır. İnsanlar daha çox real işlərlə, real problemlərin həlli ilə məşğuldurlar. Siyasi proseslərə o qədər də böyük maraq yoxdur.

- Cənab Prezident, müxalifət seçkilərin nəticəsinə etiraz edir və nəticələri tanımayacağını açıqlayır. Bir sıra beynəlxalq və yerli müşahidəçilər seçkiləri izlədilər. Xaricdən gələn 1500-dən çox müşahidəçi var idi. Onların bir çoxu seçkilərdən sonra mətbuat konfransı keçirərək, seçkilərin şəffaf və demokratik keçdiyini söylədilər. Ancaq ATƏT və Avropadan olan bəzi təşkilatlar seçkilərin beynəlxalq standartlara cavab vermədiyini açıqladı. Bu arada Azərbaycanın Moskvadakı səfiri ATƏT-in və digər təşkilatların Azərbaycana qarşı qərəzli olduqlarını söylədi. Siz bu açıqlamaları necə dəyərləndirirsiniz?

- Mən Azərbaycanın rəsmi mövqeyini seçkilərdən bir gün sonra ifadə etdim və bəyan etdim ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Azərbaycanda siyasəti müəyyən edir və dövlət adından söz deməyə səlahiyyətli şəxsdir. Mənim bəyanatımda açıq-aydın göstərilir ki, ATƏT-in və başqa beynəlxalq müşahidəçilərin rəyi bizim tərəfimizdən öyrəniləcəkdir. Biz bunu təhlil edəcəyik. Orada göstərilən nöqsanlar, qüsurlar əlbəttə ki, ciddi şəkildə araşdırılacaqdır.

Biz beynəlxalq təşkilatlarla çox səmərəli əməkdaşlıq edirik, işləyirik. İstər Avropa Şurası olsun, Avropa İttifaqı olsun, ATƏT olsun və istərsə də digər beynəlxalq təşkilatlar olsun. Azərbaycanın siyasəti bu baxımdan dəyişməz olaraq qalır. Biz ölkəmizi gələcəkdə Avropa strukturlarına inteqrasiyada görürük. Biz bu siyasətin tərəfdarıyıq. Prezident kimi mən son iki il ərzində bu siyasəti irəliyə aparıram. Ona görə, ilkin məruzədə göstərilən bütün faktlar araşdırılacaqdır.

Onu da bilməliyik ki, ATƏT tərəfindən təqdim edilmiş bəyanat, sadəcə olaraq, ilkin təəssüratları əks etdirir. Son bəyanat, yəni rəsmi məruzə, haradasa, iki aydan sonra təqdim olunacaqdır. Onda biz görəcəyik. Ondan sonra, son məruzə çıxandan sonra biz öz fikrimizi, münasibətimizi bildirərik və lazım gələrsə, həmin məruzəyə şərhlərimizi də verəcək, təqdim edəcəyik.

O ki qaldı müxalifətin seçkiləri tanımamasına, mən buna heç şübhə də etmirəm. Onların seçkilərdən əvvəl verilmiş bəyanatları bunu göstərir. Onlar bəyan edirdilər ki, əgər qalib gəlsələr, seçkiləri tanıyacaqlar. Ancaq bu, reallığı əks etdirən məqam deyildir. Yenə də rəy sorğularına qayıdıram. Bu gün Azərbaycan Prezidentinin cəmiyyətdə dəstəyi, haradasa, 70-80 faiz arasındadır. Bunu təkcə mən demirəm, bütün beynəlxalq rəy sorğuları təşkilatları bəyan edir. Yeni Azərbaycan Partiyasının reytinqi kifayət qədər yüksəkdir. Əgər seçkilərdən əvvəl və sonra beynəlxalq mətbuata - Amerika və Avropa mətbuatına nəzər salsanız, orada göstərilir ki, Azərbaycan Prezidenti ölkədə çox böyük nüfuza sahibdir. Yeni Azərbaycan Partiyası isə Azərbaycanın aparıcı siyasi qüvvəsidir. Ona görə müxalifətin seçkiləri tanımaması, sadəcə olaraq, öz məğlubiyyətini tanımaması deməkdir. Çünki əgər onlar bunu tanısalar, onda siyasi səhnədən getməlidirlər.

Çünki Prezident və parlament seçkilərini uduzan, 1993-cü ildən bu günə qədər bütün seçkiləri uduzan insanlar siyasətdə qalmamalıdırlar. Onlar öz yerlərini yeni nəslə verməlidirlər. Yeni, gözəl təhsil almış, dünya görüşü olan, müasir dünyanı bilən, dialoqa, konstruktiv əməkdaşlığa hazır olan yeni qüvvələrə verməlidirlər. Ancaq əgər onlar öz məğlubiyyətlərini etiraf etsələr, o zaman istefaya getməlidirlər. O adamlar heç bir zaman heç bir yerdə çalışmamışlar. Sadəcə olaraq, bizdə bir söz var, boşboğazlıqla məşğul olmuşlar, çığırıb-bağırmaqla, qeyri-real vədlər verməklə, insanları çaşdırmaqla, kütləvi iğtişaşlara təhrik etməklə və hər şeyi inkar etməklə məşğul olmuşlar. Biz isə real iş görürük. Bu iş Azərbaycanın dünya birliyində yerinin möhkəmlənməsində özünü büruzə verir, Azərbaycanın iqtisadi inkişafının göstəricilərində özünü büruzə verir, sosial problemlərin həllində özünü göstərir. Son iki il ərzində Azərbaycanda minimum əmək haqqı 3 dəfə qaldırılmışdır. Mən bayaq qeyd etdim, 311 min iş yerinin açılması, iqtisadi inkişaf, sənaye istehsalının inkişafı, Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin tikintisinin uğurla davam etdirilməsi, bizim bölgədəki rolumuzun artması, Azərbaycanın güclənməsi - bütün bu amillər Azərbaycan iqtidarının xeyrinə işləyir. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan xalqı bizim siyasətimizi dəstəklədi.

Mən çox istərdim ki, Azərbaycanda siyasi mədəniyyət daha da yüksək səviyyədə olsun. Seçkiləri uduzan tərəflər öz məğlubiyyətini etiraf etsinlər, qalib gələnin əlini sıxsınlar. Ümid edirəm ki, bu, bir vaxt olacaqdır. Ancaq bunu etmək üçün gərək təfəkkür dəyişsin, siyasi mədəniyyət olsun və Azərbaycanın reallıqları hamıya açıq bəlli olsun. Hamı bunu görməlidir və etiraf etməlidir.

Seçkilərə müxtəlif yanaşmalar olubdur. Əlbəttə, onu da bilirik ki, Azərbaycan çox böyük diqqət çəkən bir ölkədir. Bizim coğrafi vəziyyətimiz, coğrafi-siyasi önəmimiz, təbii sərvətlərlə zəngin olmağımız, əlbəttə, Azərbaycanı çox cəlbedici ölkəyə çevirir. Azərbaycanda bəzi hallarda müxtəlif ölkələrin dairələri maraq davasına çıxırlar. Bizim isə məqsədimiz Azərbaycanın milli maraqlarını qorumaq, Azərbaycan xalqının rifah halını yaxşılaşdırmaq və ölkəmizin milli maraqlarını maksimum dərəcədə müdafiə etməkdir. Ona görə bizə müxtəlif formalarda edilən və ediləcək təzyiqlər bundan sonra da olacaqdır. Biz buna hazır olmalıyıq və mən də

buna hazıram. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi, Konstitusiyanın təminatçısı kimi mən öz vəzifə borcumu yerinə yetirirəm.

Seçkilər sadəcə, bir prosesdir. Seçkilər hər bir ölkənin demokratik inkişafı üçün çox önəmli bir hadisədir və prosesdir. Mən hesab edirəm ki, Azərbaycan bu sınaqdan şərəflə çıxdı. Azərbaycan xalqı seçkilərdə iştirak etdi, istədiyi namizədə səs verdi, o səslər reallıqda, yəni həyatda öz əksini tapdı və Azərbaycan xalqının iradəsi seçkilərin nəticələrində öz əksini tapdı. Bununla yanaşı, qüsurlar da oldu, qanun pozuntuları da, qanunsuz müdaxilələr də oldu.

Mən seçkilərdən əvvəl bəyan etmişdim, təkcə sözdə deyil, seçki praktikasının təkmilləşdirilməsinə dair iki Sərəncam imzaladım. Orada bütün məsələlər öz əksini tapmışdır. Hansı məmur mənim Sərəncamımı pozubsa, qanunu pozubsa, o, məsuliyyətə cəlb olunur. Bir neçə yüksək vəzifəli məmur işdən azad olundu. Bir neçə məmur cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub, həbs edilibdir. Biz bir daha göstəririk, imkan verməyik ki, Azərbaycanda seçki saxtakarlığı cəzasız qalsın. Kim bu saxtakarlığı edirsə, o, cavabını almalıdır və alacaqdır. Hamı da bilməlidir ki, qanun hamı üçün qanundur. Ancaq bütün bunlarla yanaşı, əlbəttə, qanun pozuntuları, qanunsuz müdaxilələr və saxtakarlıq halları seçkilərin ümumi nəticəsinə təsir göstərmir.

- Müxalifətin seçki kampaniyasına baxdığımız zaman Ukraynadakı və Gürcüstandakı hərəkətlərə bənzər hərəkətlər görürük. Hətta iki gün öncəki mitinqlərində də narıncı rəngli bayraqlar dalğalandırdılar və bu rəngdə çadır quracaqlarından bəhs etdilər. Sizcə belə bir şey ola bilərmi və müxalifətin kənardan maddi cəhətdən dəstəkləndiyini düşünürsünüzmü?

- Bilirsiniz, bizim iqtidarla müxalifət arasında çoxlu fərqli məqamlar var. Mən bunların hamısını sadalamaq istəmirəm, vaxt çox aparar. Amma bu seçkilərə gəldikdə, bir fərqli məqam da ondan ibarətdir ki, bizim müxalifət həmişə kiməsə oxşamaq istəyir, kiminsə təcrübəsini yamsılamaq istəyir, kiminsə arxasınca getmək istəyir və haradansa dəstək, yardım istəyir. Biz isə açıq hərəkət edirik, öz siyasətimizi aparırıq. Heç kimin dalınca getmirik, heç kimə oxşamaq istəmirik, heç kimin Azərbaycan üçün məqbul olmayan və bizim mentalitetimizə zidd olan təcrübəsini tətbiq etmək istəmirik. Bizim siyasətimiz Azərbaycan xalqının iradəsinə, onun maraqlarına əsaslanır. Fərq bundan ibarətdir.

O ki qaldı narıncı bayraqların meydana gətirilməsinə, əlbəttə, bunun heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Bir neçə ay bundan əvvəl müxalifət çox böyük vəsait ayıraraq, Azərbaycana narıncı köynəklər gətirdi və onları geyindilər, iki dəfə o köynəklərlə nümayiş etdilər. Ancaq fikirləşmədilər ki, seçkilər noyabr ayında keçiriləcək və noyabr ayında köynəklə küçəyə çıxmaq mümkün deyildir. Hətta onların necə deyərlər, heç olmasa düşüncəsi çatmadı ki, bu köynəklə indi küçəyə çıxmaq mümkün deyil, havalar soyuq keçir. Müxalifətin bütün dövrlərdə mitinqlərə yığdığı adamların sayı eynidir, nə artır, nə azalır. Bəlkə də, son zamanlar bir az azalır. Çünki onların bütün maliyyə məsələlərini həll edən rüşvətxor məmurlar həbs olundu. Onları qidalandıran, xalqdan oğurlanmış o çirkli pulları müxalifətə xərcləyən rüşvətxor məmurlar artıq belə imkana malik deyillər.

Xaricdən gələn pullar da var, biz onu da bilirik. Amma onlar böyük əhəmiyyət kəsb etmir. Hansısa xarici dairələrdən gələn dəstək Azərbaycanda heç nəyi həll etmir və müxalifətin əsas problemi ondan ibarətdir ki, o, hansısa bir yardıma arxalanmaq istəyir. Kimdənsə, nəsə umur, kimdənsə, nəsə istəyir. Kiməsə yalvarır, xahiş edir. Amma başa düşmür ki, ona yardım edən, onun qanunsuz hərəkətlərinə dəstək verən qrup sabah gəlib ondan haqq-hesab soracaqdır. Sabah gəlib deyəcək ki, mən sənə yardım etdim, indi sən gəl, Azərbaycanda xalqın yox, mənim maraqlarımı müdafiə et! Xalqı yox, məni düşün!

Azərbaycan iqtidarı müstəqil siyasət aparır. Bizim siyasətimiz yalnız və yalnız Azərbaycan xalqının yaxşı yaşamasına, sabit şəkildə, sülh şəraitində yaşamasına yönəldilir. Ona görə Azərbaycan güclü dövlətdir. Biz dövlətçiliyi möhkəmləndiririk. Yenə də deyirəm, bizim siyasətimiz, bütün addımlarımız xalqın gələcəyinə, bu gününə, onun rifah halının yaxşılaşmasına yönəldilibdir. Ona görə xaricdən, yaxud hansısa başqa yerdən müxalifətə çirkli pullar verilsə, onun heç bir əhəmiyyəti yoxdur. O pulları verən tərəflər düşünməlidirlər ki, bu pullar havaya sovrulur.

- Gələcəkdə belə bir ehtimal ola bilərmi? Yəni Ukraynada və Gürcüstandakı kimi ola bilərmi?

- Xeyr, belə bir ehtimal Azərbaycanda sıfıra bərabərdir. Mən hələ bunu bir neçə ay bundan əvvəl demişdim. Bilirsiniz, Ukraynada, Gürcüstanda, Qırğızıstanda baş verən hadisələr bu bölgədə sanki belə bil mühit yaratdı ki, görəsən, növbəti dayanacaq, yəni növbəti inqilabın yeri harada olacaq? Baxdılar cədvələ, gördülər ki, növbəti seçki Azərbaycanda olacaq və bəziləri belə düşündü ki, burada da bunu etmək mümkündür. Ancaq mən bir neçə ay bundan əvvəl, seçki kampaniyası başlanan gündən bu günə qədər dəfələrlə bəyan etmişdim ki, Azərbaycanda bu, mümkün deyildir. Buna əsas yoxdur. İnqilabı, yaxud da çevrilişi şərtləndirən bir neçə amil olur. İlk növbədə, xalqla iqtidar arasında uçurum olmalıdır. Bu, Azərbaycanda yoxdur. Azərbaycanda xalqla iqtidar arasında vəhdət var, birlik var.

İkincisi, ölkədə sosial-iqtisadi problemlər daha da kəskinləşməlidir və vəziyyət daha da gərginləşməlidir. Azərbaycanda bu da yoxdur. Düzdür, problemlər çoxdur, işsizlik, yoxsulluq, digər sosial problemlər var, ancaq müsbət dinamika var. Maaşlar artır, pensiyalar artır, tələbələrin təqaüdləri artır, iqtisadiyyat artır, yeni iş yerləri açılır və sair. Yəni iqtisadi və sosial sahədə də müxalifətin bizə irad tutacağı heç bir şey yoxdur.

Sonra, ölkənin xarici siyasəti də çox uğurludur. Biz bölgədə öz mövqeyimizi möhkəmləndiririk və Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli işində də öz qətiyyətli mövqeyimizi ortaya qoymuşuq. Bu baxımdan da müxalifət bizə heç bir irad tuta bilmir.

Bundan başqa, inqilabı etmək üçün gərək güclü lider olsun, müxalifət arasında birlik olsun. Bu da yoxdur. Müxalifət arasında birlik yoxdur. Onların birləşməsi müvəqqəti xarakter daşıyır. Biz keçən seçkilərdə bunları görmüşük. Müvəqqəti olaraq birləşirlər, sonra başlayırlar bir-birini ittiham etməyə. Güclü lider məsələsinə gəldikdə isə, bu, tamamilə mövcud deyildir. Azərbaycan müxalifəti çox zəif və acınacaqlı vəziyyətdədir. Ümumiyyətlə, müxalifətdə görünən mənzərə çox miskin mənzərədir. Müxalifətə rəhbərlik edən insanlar 10 ildən artıqdır ki, eyni şeyləri eyni səslə ifadə edirlər və artıq heç kim də bunu eşitmir və eşitmək istəmir.

Azərbaycanın gələcəyi meydanlarda həll olunmur. Meydan ab-havası Azərbaycanda 10 ildən artıqdır yoxdur. Azərbaycan gələcəkdə tamamilə başqa istiqamətdə inkişaf edəcəkdir. Azərbaycan müasirləşir. Azərbaycan dünya birliyinə inteqrasiya edir. Ona görə Azərbaycanda inqilabi vəziyyəti şərtləndirən heç bir amil yoxdur. Yox, əgər onlar qanunsuz yollara əl atsalar, biz bunun qarşısını çox ciddi şəkildə alacağıq. Heç kimə imkan verilməyəcək ki, Azərbaycanda qanundankənar bir iş görsün və qanunu pozsun.

Azərbaycanda sərbəst toplaşmaq azadlığı mövcuddur. Bildiyiniz kimi, bir neçə gün bundan əvvəl müxalifət mitinq keçirdi. Ondan sonra Yeni Azərbaycan Partiyası mitinq keçirdi. Çox sakit, sərbəst şəkildə, ayrılmış vaxt çərçivəsində və asayişi qorumaq şərtilə. Əgər kimsə qanunsuz hərəkətə əl atarsa, o bilməlidir ki, Azərbaycan dövləti buna yol verməyəcək və bütün qanunsuz hərəkətlərin qarşısı çox ciddi şəkildə alınacaq, qanunsuz hərəkətlər törədən şəxslər məsuliyyətə cəlb olunacaqlar.

- Hörmətli Prezident, seçkilərə iki naziri vəzifəsindən uzaqlaşdıraraq getdiniz. Yeni hökumət necə olacaq və nə zaman qurulacaqdır? Yeni kabinetdə köhnə nazirlərə yer verəcəksinizmi, bəzi tədbirlər həyata keçirəcəksinizmi?

- Bizdə hökumət prezident seçkilərindən sonra formalaşır. Azərbaycan Prezident respublikasıdır. Bütövlükdə parlament seçkilərinin Nazirlər Kabinetinin formalaşmasında əhəmiyyəti o qədər yoxdur. Yəni faktiki olaraq yoxdur. Çünki prezident seçkilərindən sonra Prezident yeni hökuməti təyin edir. Ona görə vəzifədən çıxarılmış nazirlərin hökumətin dəyişilməsinə, yaxud formalaşmasına heç bir aidiyyəti yoxdur. Onlar törədilmiş əməllərə görə cəzalandırılıblar və belə olan halda, əlbəttə, ciddi tədbirlər görülübdür.

Bütövlükdə, Azərbaycanda kadr islahatı gedir. Yeni insanlar, kadrlar vəzifəyə təyin olunurlar. Mənim tərəfimdən son iki il ərzində çox böyük sayda yeni insanlar vəzifəyə gətirildi, nazir, digər vəzifəyə təyin olundu. Demək olar ki, bölgələrdə yerli icra orqanlarının rəhbərlərinin tam əksəriyyəti dəyişdirildi. Bu proses gedir və getməlidir. Çünki hər bir sahədə islahatlar getməlidir. Kim öz vəzifə borcunu ləyaqətlə yerinə yetirmirsə, əlbəttə, o insan vəzifədən azad olunacaqdır. Ancaq biz buna da kampaniya şəklində yanaşmamalıyıq. Kim öz vəzifə borcunu ləyaqətlə icra edirsə, əlbəttə, o, vəzifədə qalacaqdır. Kim rüşvətxorluqla, qanun pozuntuları ilə məşğuldursa və vəzifənin öhdəsindən gələ bilmirsə, təbii ki, mən o insanlarla işləmək fikrində deyiləm. Yəni bu proses davam edəcəkdir. Ancaq biz hər bir məsələyə fərdi qaydada yanaşacağıq.

- Cənab Prezident, Türkiyəyə mesajınız nədir?

- Mənim Türkiyəyə mesajım həmişə olduğu kimidir. Mən qardaş Türkiyə xalqına müvəffəqiyyətlər arzulayıram, sülh, rifah arzulayıram. Bizim aramızda əlaqələr ən yüksək səviyyədədir. Mən bunu həmişə demişəm, indi də deyirəm. Dünyada başqa elə iki ölkə yoxdur ki, bir-birinə bu qədər bağlı olsun, bir-birinə bu qədər dəstək versin. Biz bu dəstəyi bütün zamanlarda bir-birimizə veririk. Azərbaycan müstəqilliyini əldə etdikdən sonra bizi ilk tanıyan Türkiyə olmuşdur. O gündən bu günə qədər bizim əlaqələrimiz yüksələn xətlə inkişaf edir. Həm siyasi, həm iqtisadi, həm də bütün başqa sahələrdə çox səmərəli işbirliyi, əməkdaşlıq var. Biz ulu öndər Heydər Əliyevin sözü ilə desək, "bir millət, iki dövlətik". Bu prinsiplə yaşayırıq və Türkiyə-Azərbaycan birliyi, qardaşlığı, dostluğu təkcə bizim üçün yox, bütün bölgə üçün lazımdır. Bölgədə gedən regional əməkdaşlığa lazımdır. Bölgədə sabitliyin, sülhün bərqərar olunmasına lazımdır. Əlbəttə, bizə lazımdır, Türkiyə və Azərbaycan xalqlarına lazımdır.

Xahiş edirəm, siz mənim ən hərarətli salamlarımı, ehtiramımı bütün türk qardaşlarıma çatdırasınız.

MƏKKƏDƏ KEÇİRİLMİŞ İSLAM KONFRANSI TƏŞKİLATININ ÜÇÜNCÜ FÖVQƏLADƏ ZİRVƏ TOPLANTISINDA NİTQ

Məkkə şəhəri,
7 dekabr 2005-ci il

Hörmətli Kral həzrətləri, İki Müqəddəs Məscidin xadimi!
Hörmətli dövlət başçıları və nümayəndə heyətlərinin rəhbərləri!
Hörmətli qardaşlar və bacılar!

İlk növbədə, Sizi bu mühüm hadisə - İslam Konfransı Təşkilatının üzvü olan ölkələrin dövlət başçılarının üçüncü fövqəladə zirvə görüşünün keçirilməsi münasibətilə salamlayır və zirvə görüşünün işinə uğurlar arzulayıram.

Bizə göstərilən qonaqpərvərliyə görə İki Müqəddəs Məscidin xadimi, Səudiyyə Ərəbistanının Kralı, qardaşımız Abdullah ibn Əbdüləziz Al Səuda və onun hökumətinə dərin minnətdarlığımı bildirirəm. Əminəm ki, müqəddəs Məkkə şəhərində keçirilən bu zirvə görüşü İslam həmrəyliyinin daha da möhkəmlənməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edəcəkdir.

57 dövləti birləşdirən İslam Konfransı Təşkilatı dünyanın nüfuzlu təşkilatlarından biri olaraq, beynəlxalq münasibətlərdə vacib rol oynayır. Təşkilat ona üzv olan dövlətlərin qarşılaşdığı problemlərin həlli prosesində səmərəli fəaliyyət göstərir, digər dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı anlaşmanın bərqərar olmasına öz töhfəsini verir. Yarandığı vaxtdan etibarən İslam Konfransı Təşkilatı müasir dünyanın müxtəlif problemlərinin həllinə güclü təsir göstərir və münaqişələrin aradan qaldırılmasında iştirak edir.

İslam Konfransı Təşkilatı dünyada sülhün və əmin-amanlığın bərqərar olması naminə ardıcıl səylər göstərir. Biz İslam Konfransı Təşkilatının beynəlxalq terrorizmə qarşı barışmaz mövqeyini yüksək qiymətləndirir, BMT-nin himayəsi altında terrorizmlə mübarizə üzrə Beynəlxalq Mərkəzin yaradılmasına dair Kral Abdullah ibn Əbdüləzizin təşəbbüsünü dəstəkləyirik. Eyni zamanda, biz beynəlxalq terrorizmi İslam dini ilə əlaqələndirənlərə qəti etirazımızı bildiririk. Belə bir tezis tamamilə səhvdir, əsassızdır və qəbuledilməzdir.

Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdən sonra İslam Konfransı Təşkilatına üzv olmuşdur. Biz Azərbaycan Respublikasının İslam Konfransı Təşkilatı ilə sıx əməkdaşlığına xüsusi əhəmiyyət veririk. Quruma üzv olan ölkələrin xarici işlər nazirlərinin 30-cu və turizm nazirlərinin 5-ci konfransları gələn il ölkəmizdə keçiriləcəkdir.

Azərbaycan bir qədər əvvəl İslam Konfransı Təşkilatının Gənclər Forumunun yaradılmasının təşəbbüskarı olmuş və forumun təsis konfransı 2004-cü ilin dekabrında Bakı şəhərində keçirilmişdir.

Eyni zamanda, ölkəmiz üçün, eləcə də bölgə üçün ən böyük təhlükə mənbəyi olan Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində İslam Konfransı Təşkilatının və digər ölkələrin dəstəyini yüksək dəyərləndirirəm. Fürsətdən istifadə edib, bu dəstəyə görə öz minnətdarlığımı bildirirəm.

Artıq 15 ildir ki, Azərbaycan qonşu Ermənistanın hərbi təcavüzünə məruz qalmış, nəticədə torpaqlarımızın 20 faizi işğal edilmiş, ölkədə bir milyondan çox qaçqın və məcburi köçkün yaranmışdır. Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğal etdikləri Dağlıq Qarabağda və digər yeddi rayonda qədim mədəniyyət abidələri məhv edilmiş, məscidlər dağıdılmış, müsəlman məzarları təhqir olunmuş, müsəlman sivilizasiyasının izləri yer üzündən silinmişdir. Hərbi təcavüz və etnik təmizləmə nəticəsində 20 mindən çox azərbaycanlı öldürülmüş, 50 mindən çox adam əlil olmuş, 4 mindən çox adam əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüşdür. Uşaqlar, qadınlar və qocalar erməni təcavüzkarlarının törətdikləri soyqırımının bütün dəhşətlərini görmüşlər.

Fürsətdən istifadə edərək, mən öz torpaqlarından qovulmuş qaçqın və məcburi köçkünlərə göstərilən köməyə görə İslam Konfransı Təşkilatının və donor ölkələrin rəhbərlərinə minnətdarlığımı bildirirəm.

Azərbaycanda erməni terrorçularının törətdikləri 30-dan artıq terror aktları nəticəsində 2 mindən çox günahsız Azərbaycan vətəndaşı qətlə yetirilmiş, on minlərlə insan xəsarət almışdır. Terror aktlarında dinlə bağlılıq axtaranlardan fərqli olaraq, biz ermənilərin törətdikləri vəhşiliklərə bu mövqedən yanaşmırıq. Terrorçuluğun dini kökləri yoxdur.

Azərbaycan münaqişənin beynəlxalq hüququn normaları və prinsiplərinə uyğun, ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində ədalətli şəkildə nizama salınmasını, münaqişə ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurası qətnamələrinin, İKT, ATƏT, Avropa Şurası və digər beynəlxalq təşkilatların qərarlarının yerinə yetirilməsini tələb edir.

Mən bir daha vurğulamaq istəyirəm ki, münaqişə etnik təmizləmə və suveren dövlətin ərazilərinin de-fakto ilhaq olunması əsasında deyil, beynəlxalq hüquq normaları əsasında həll edilməlidir. Biz ərazi bütövlüyümüzlə bağlı heç bir güzəştə getməyəcəyik.

Münaqişə Azərbaycanın iqtisadiyyatına ağır zərbə vurmuşdur. Lakin biz daxili ehtiyatlarımızı səfərbər edərək, sosial-iqtisadi böhranın aradan qaldırılmasına nail olduq. Bu gün Azərbaycan sürətlə inkişaf edən ölkədir. Azərbaycan siyasi və iqtisadi sabitlik ölkəsidir.

1996-cı ildən 2004-cü ilədək olan dövrdə hər il iqtisadi artım təqribən 10 faiz olmuşdur. 2005-ci ilin 11 ayı ərzində isə ÜDM-in artımı 24 faiz, sənaye istehsalının artımı isə 30 faiz olmuşdur. Təkcə son iki ildə ölkədə 300 mindən çox yeni iş yeri açılmışdır. Azərbaycan dövlətinin iqtisadi siyasətində əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, onun sosial təminatının yaxşılaşdırılması əsas yer tutur. Bu məqsədlə 2006-cı ildə dövlət büdcəmiz təqribən 70 faiz artacaqdır.

Bu fürsətdən istifadə edərək, biz üzv ölkələr arasında qarşılıqlı iqtisadi əməkdaşlığa öz töhfəmizi vermək istəyirik. Bu gün buna böyük ehtiyac duyulur. Biz qarşılıqlı ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi vasitəsilə bir-birimizin iqtisadiyyatına yardım etməliyik. Bunun üçün hazırda yaxşı imkanlar mövcuddur. Təşkilata üzv olan ölkələrdə müasir infrastruktur var. Biz Azərbaycanda qardaş ölkələr ilə iqtisadi əməkdaşlığa böyük diqqət yetiririk. Biz bir-birimizin mallarını almalıyıq, dost ölkələrin sərmayələri üçün daha yaxşı mühit yaradılmasında bir-birimizə yardım etməliyik. Beləliklə, biz iqtisadi inkişafımıza töhfə verə biləcəyik. Bu, çox vacib məsələdir və Azərbaycanda ikitərəfli iqtisadi əlaqələrə təkan vermək məqsədi ilə daha böyük addımları atmağa hazırıq.

Mən İslam həmrəyliyinə, İslam Konfransı Təşkilatının prinsiplərinə və məqsədlərinə sadiq olduğumu bildirirəm, sülh, sabitlik və tərəqqi naminə hamını öz səylərini birləşdirməyə çağırıram. Mən sizin hamınıza və xalqlarınıza xoşbəxtlik və əmin-amanlıq arzulayıram.

Sağ olun.

AZƏRBAYCAN-İRAN SƏNƏDLƏRİNİN İMZALANMASI MƏRASİMİNDƏN SONRA DÖVLƏT BAŞÇILARININ BİRGƏ MƏTBUAT KONFRANSINDA BƏYANAT

Naxçıvan şəhəri,
20 dekabr 2008-ci il

Hörmətli cənab Prezident!
Hörmətli qonaqlar!
Mən Sizi bir daha ürəkdən salamlayıram və Sizə xoş gəlmisiniz deyirəm.

Bir müddət bundan əvvəl biz, hörmətli cənab Prezidentlə Məkkə şəhərində görüş keçirdik və ikitərəfli əlaqələri müzakirə etdik, geniş fikir mübadiləsi apardıq. Mən cənab Əhmədinejadı Naxçıvana dəvət etdim ki, burada görüşək. Həm İrandan Naxçıvana qazın verilməsini qeyd edək, eyni zamanda, yenidən görüşüb ikitərəfli əlaqələri müzakirə edək, aramızda olan siyasi-iqtisadi, mədəni əlaqələri müzakirə edək. İki ölkə arasında əlaqələr çox yüksək səviyyədədir. Biz çox səmərəli əməkdaşlıq edirik və bu əməkdaşlığın praktiki nəticələri vardır.

Çox sevindirici haldır ki, imzalanmış sənədlər, sazişlər qısa müddət ərzində həyatda öz əksini tapır və icra olunur. Bugünkü görüşlərdə də müvafiq nazirlərə konkret tapşırıqlar verildi, bizim əməkdaşlığımızın gələcək addımları müzakirə edildi və bir daha əmin olduq ki, iki dost, qardaş ölkə arasında əlaqələr yüksələn xətlə davam edir. Bizim aramızda qarşılıqlı anlaşma var, əməkdaşlıq var, dostluq var və əminəm ki, bu səfərdən sonra bütün sahələrdə əlaqələrimiz daha da möhkəmlənəcəkdir.

İran ilə Azərbaycan qonşu, dost ölkələrdir. Bizim aramızda olan əməkdaşlıq həm ölkələrimiz üçün, həm də bölgə üçün çox əhəmiyyətlidir. Bölgədə sülhün, təhlükəsizliyin, əmin-amanlığın bərqərar olunması çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bizim ölkələrimiz bu işə öz töhfəsini verir. Əlbəttə, iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi bizim maraqlarımıza uyğundur. 15 ildən sonra Naxçıvana təbii qazın verilməsi tarixi bir hadisədir. Gələcəkdə bizi birləşdirən daha çox başqa-başqa layihələr olacaqdır. Bu layihələr bizi daha da sıx birləşdirəcəkdir.

Bu gün keçirilmiş görüşlər, apardığımız danışıqlar məni bir daha əmin etdi ki, gələcəkdə bizim ölkələrimiz sıx əməkdaşlıq edəcək və hələ çoxlu layihələri birgə həyata keçirəcəklər. Sağ olun.

* * *

Sonra Prezidentlər jurnalistlərin suallarına cavab verdilər.

Mən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevə və İran Prezidenti cənab Mahmud Əhmədinejada salamlarımı yetirirəm. Sualım hər iki prezidentədir. Azərbaycan-İran münasibətlərinin iqtisadi, siyasi sahədə indiki vəziyyətini və gələcək inkişafını necə qiymətləndirirsiniz?

İLHAM ƏLİYEV: Bizim aramızda olan əlaqələr çox yüksək səviyyədədir. Azərbaycan öz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra İranla Azərbaycan arasında olan əlaqələr sürətlə inkişaf edir və bu gün çox yüksək zirvəyə gəlib çatıbdır. Siyasi əlaqələrimiz güclənir və qısa müddət ərzində prezidentlərin iki görüşünün keçirilməsi bunun əyani təzahürüdür. Müxtəlif qurumlar bir-biri ilə sıx əlaqə saxlayır, nazirlər, məclis üzvləri, digər vəzifəli şəxslər çoxlu səfərlər edirlər. Ümid edirəm ki, gələcəkdə bu meyllər davam edəcəkdir.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, İran bütün dövrlərdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləmişdir və bütün beynəlxalq təşkilatlarda bizim mövqeyimizə səs vermişdir. Biz buna görə İran rəhbərliyinə minnətdarıq.

İqtisadi sahədə də uğurlar göz qabağındadır. Müştərək komissiya səmərəli işləyir və bu gün qeyd etdiyimiz hadisə – İrandan Naxçıvana təbii qazın verilməsi məhz iqtisadi, eyni zamanda siyasi əlaqələrimizin bariz nümunəsidir. Adətən, dünya praktikası onu göstərir ki, belə böyük layihələr, onların icrası bir neçə il aparır. Amma bizdə bu, sadəcə olaraq, bir il ərzində baş verdi. Bu onu göstərir ki, burada həm siyasi iradə var, eyni zamanda iqtisadi maraqlar var. Bütün bu amillər bir yerdə olanda, əlbəttə, ölkələr arasında əlaqələr daha da möhkəmlənir və bu, bizim maraqlarımıza cavab verir.

Gələcək əməkdaşlığa gəldikdə isə, mən bu əməkdaşlığa çox böyük nikbinliklə və ümidlərlə baxıram. Mən əminəm ki, möhkəm təməl üzərində qurulmuş əlaqələr gələcəkdə də davam edəcək, möhkəmlənəcək və iki xalqın maraqlarına cavab verəcəkdir.

MAHMUD ƏHMƏDİNEJAD: Mənim bu suala cavabım Sizin dediklərinizlə eynidir. Elə mənim cavabım da belə ola bilərdi.

Mənim sualım hər iki prezidentədir. Cənab prezidentlər, Azərbaycanla İran arasında münasibətlər inkişaf etməkdədir. Artıq siz bu münasibətlərin iqtisadi perspektivləri barədə danışdınız, siyasi məsələlərə də toxundunuz. Azərbaycan və İran xalqları arasında çox böyük qədim, mədəni ənənələr mövcuddur. Bu baxımdan xalqlarımızın mədəni, humanitar əlaqələrinin perspektivləri barədə nə deyə bilərsiniz?

MAHMUD ƏHMƏDİNEJAD: Mən bu sahədə əməkdaşlığı belə qiymətləndirərdim: iki dost, qardaş xalq arasında əməkdaşlıq iki qardaş arasında olan münasibətlərin nümunəsidir. Biz müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq edirik. Bu əməkdaşlığımız hər iki dost, qardaş xalqın, hər iki dost, qardaş dövlətin mənafeyinə xidmət edir. Bu münasibətlərin inkişafı eyni zamanda regionda sabitliyin, əmin-amanlığın möhkəmlənməsinə xidmət edir.

O ki qaldı, humanitar və mədəni əlaqələrin inkişafına, bunu deyə bilərəm ki, biz hörmətli cənab Prezidentlə də fikir mübadiləsi apardıq və bu məsələnin üzərində xüsusi dayandıq. Belə qərara gəldik ki, mədəniyyət, incəsənət sahəsində münasibətlərimizi, əlaqələrimizi daha da inkişaf etdirməliyik. Ayrı-ayrı incəsənət qrupları, idmançılar qarşılıqlı surətdə tədbirlər, yarışlar, ədəbi gecələr keçirməlidirlər. Bu, əməkdaşlıq münasibətlərimizi daha da möhkəmləndirməlidir.

Hörmətli həmkarım, cənab Prezident çox yerində qeyd etdi ki, bizim münasibətlərimiz o qədər möhkəmlənməlidir ki, heç kəs bu münasibətlərə xələl gətirə bilməsin. Bu, həqiqətən də belə olacaqdır. Bizim münasibətlərimiz əsil dost, qardaş münasibətləridir. Biz bir-birimizin xoş günlərinə sevinmişik, kədərli günlərində isə kədərlənmişik. Hər iki xalq kədərli günlərində həmişə qarşılıqlı surətdə bir-birinə əl uzadıb, lazımi kömək və yardım göstəribdir. Amma qeyd etməliyəm ki, sevincli günlərimiz daha çox olub, həmin günlərə daha çox sevinmişik.

İLHAM ƏLİYEV: Mən qeyd etmək istəyirəm ki, biz bu barədə çox ətraflı söhbət etdik. Belə bir fikrə gəldik ki, aramızda olan əlaqələr bu sahədə və bütün başqa sahələrdə çox xüsusi xarakter daşıyır. Elə ölkələr var, məsələn, onları ya hansısa müvəqqəti, yaxud da uzunmüddətli maraqlar birləşdirir, hansısa konkret layihələr birləşdirir. Amma bizim ölkələrimizi həm də çox dərin tarixi köklər birləşdirir. Qədim mədəniyyət əlaqələri birləşdirir. Xalqlarımızın bir-birinə olan sevgi-məhəbbəti birləşdirir. Bu, çox möhkəm təməldir. Bu möhkəm və sağlam təməl üzərində ikitərəfli əlaqələr qurulur, möhkəmlənir və inkişaf etdirilir. Ona görə bizim mədəniyyət, humanitar sahələrdə olan əlaqələr mədəniyyətimizin bir hissəsidir.

Bizim xalqlar qardaş xalqlardır və bu qardaşlıq indi də möhkəmlənir, davam etdirilir. Əminəm ki, gələcəkdə bütün sahələrdə - siyasi, iqtisadi, mədəni və başqa sahələrdə əməkdaşlığımız güclənəcəkdir.

NAXÇIVANA TƏBİİ QAZIN VERİLMƏSİNƏ HƏSR OLUNMUŞ TƏNTƏNƏLİ MƏRASİMDƏ ÇIXIŞ

Naxçıvan şəhəri,
20 dekabr 2005-ci il

Hörmətli xanımlar və cənablar!
Hörmətli qonaqlar, dostlar!

Bu gün çox tarixi bir gündür, çox gözəl bir gündür. Uzun fasilədən sonra Naxçıvana təbii qazın verilməsi bərpa olundu, 15 ildən sonra Naxçıvana qaz verildi. Bu, çox böyük hadisədir, tarixi bir hadisədir. Bu münasibətlə mən sizin hamınızı təbrik edirəm.

Bir il bundan əvvəl iki dost, qardaş ölkə arasında saziş imzalandı ki, mübadilə yolu ilə Naxçıvan qazla təmin olunsun. Bir ildən sonra biz bu gözəl mərasimi keçiririk. Bu gün bizimlə bərabər bu mərasimdə İran İslam Respublikasının Prezidenti hörmətli dostum, qardaşım Mahmud Əhmədinejad iştirak edir. Xahiş edirəm, onu salamlayaq.

Naxçıvana qazın verilməsi iki ölkə arasında olan əlaqələrin təzahürüdür, onun nəticəsidir. İranla Azərbaycan arasında çox yaxın münasibətlər vardır. Bu gün keçirdiyimiz görüşdə bir daha əmin olduq ki, həm siyasi, həm iqtisadi, mədəni, həm də bütün başqa sahələrdə bizim aramızda qarşılıqlı anlaşma var, inam var, gözəl əməkdaşlıq var. Bu, çox vacibdir. Çünki qonşular arasında münasibətlər məhz belə olmalıdır. Məhz bu münasibətlərin nəticəsində birgə layihələr icra olunur, birgə məsələlər öz həllini tapır.

Naxçıvana İrandan təbii qazın verilməsi bu istiqamətdə atılmış çox böyük bir addımdır. Ancaq son addım deyildir. Bundan sonra böyük birgə layihələr icra olunacaq, enerji mübadiləsi məsələsi öz həllini tapacaqdır. Bilirsiniz ki, İrandan gələn qazla işləyən elektrik stansiyaları bu yaxınlarda işə düşəcəkdir və biz Naxçıvanı elektrik enerjisi ilə tamamilə təmin etmək iqtidarında olacağıq. Bu, bir daha onu göstərir ki, siyasi iradə olan yerdə, qarşılıqlı maraq olan yerdə və dostluq, qardaşlıq münasibətləri olan yerdə istənilən məsələ öz həllini tapır.

Bu gün təbiət də bizim tərəfimizdədir. Mən dünən Naxçıvana uçanda bir neçə saat Bakıda gözlədim. Çünki Bakıda hava buludlu idi, dumanlı idi. Bu gün də fikirləşirdim ki, bizim qonağımız gələndə görəsən hava necə olacaq, problem yaranmayacaq? Görürsünüz ki, hava da açıldı. Bu, gözəl bayramdır. Bu bayram münasibətilə sizin hamınızı ürəkdən təbrik edirəm. Arzu edirəm ki, Naxçıvan bundan sonra da inkişaf etsin, çiçəklənsin, möhkəmlənsin. Naxçıvanda insanlar yaxşı yaşasınlar, onların sosial problemləri öz həllini tapsın. Elektrik enerjisi, qaz təchizatı, sosial infrastrukturun inkişafı - bütün bunlar görülən işlərin nəticələridir.

Əziz naxçıvanlılar, bu bayram münasibətilə sizi bir daha ürəkdən təbrik edirəm. Sizə cansağlığı, xoşbəxtlik arzulayıram.